

سینوھ

ابو علي الكردي
منتدی اقرأ الثقافی

پزیشکی تایبہ تی
فیرعہ ون

میکا قالتاری

وہرگیپرائی: عیمران ہاواری

میکافالتاری

سینو هه

پزیشکی تایه تی فیرعه ون

وه رگپرائی: عیمران هاواری

به رگی به کهم

چاپی به کهم

2011

له‌بلا وکراوه‌کانی خانە‌ی چاپ و په‌خشی ریښما

زنجیره: (٣٢٦)

ناسنامه‌ی کتیب

• سینووه / پزشکی تاییه‌تی فیرعه‌ون

- نویسی: میکا فانتاری
- وەرگیرانی: عیمران هاواری
- بابەت: رۆمانی میژوویی
- نه‌خشە‌سازی و بەرگ: فواد که‌ونۆسی
- بەرگ: بەرگی یه‌که‌م
- نۆیەت و سالی چاپ: یه‌که‌م ، ٢٠١١
- شوینی چاپ: چاپخانه‌ی که‌نج
- تیراژ: ١٠٠٠

له‌به‌ریوه‌به‌رایه‌تی گشتی کتیب‌خانه‌گه‌ستییه‌کان ژماره‌ سپاردنی: ١٢٨٧ ی سالی ٢٠١١ ی پێ‌راوه.

نانونیشان: سلیمانی — بازار‌ی سلیمانی — به‌رام‌به‌ر بازار‌ی خه‌فاف.

ژماره‌ی مۆبایل: (٠٧٧٠١٥٧٤٢٩٣), (٠٧٥٠١١٩١٨٤٧)

پیرست

- پیشه کی وەرگێژ و ڕونکردنەوێهێک سەبارەت بە شێوازی دارپشتی کتیی سێنۆهە..... ۵
- چەند وشەهێک دەربارەی وەرگێڕانی نوسینی میسری بۆ یەکیەک لە نوسینە نیونەتەوێهێکان..... ۹
- پیشهکیەکی کورتی نوسەر..... ۱۰
- بەشی یەکمەم: سەردەمی مندالتی..... ۱۴
- بەشی دوووەم: ڕۆشتن بۆ قوتابخانە..... ۲۹
- بەشی سێیەم: نامادەیی فێرگەی پزیشکی..... ۴۰
- بەشی چوارەم: خۆتندن لە مالتی ژیان..... ۴۹
- بەشی پێنجەم: نامۆزگاری ھونەرماندە پەیکەرتاش..... ۶۳
- بەشی شەشەم: ڕۆشتن بۆ ئەوێ کون بکەینە سەری فیرعەون..... ۷۶
- بەشی حەوتەم: جێنشینی میسر و نەخۆشی پەرکەم..... ۹۰
- بەشی ھەشتەم: من بوم بە پزیشکی کەسە ھەزارەکان..... ۱۰۳
- بەشی نۆیەم: دلتەزین ترین ڕوداوی سەردەمی لاویەتیم..... ۱۱۳
- بەشی دەیەم: نەخۆشیەکی گۆیزراوە و نەناسراو..... ۱۵۳
- بەشی یازدەیەم: (ھورم ھب) ئاشنای پێشین..... ۱۷۶
- بەشی دوازدەیەم: خودایەکی نااسایی (بۆ میسریەکان)..... ۱۸۵
- بەشی سیازدەیەم: گەشتە درێژخایەنەکم..... ۲۰۳
- بەشی چواردەیەم: جاوینکەوتن لە گەل پادشای "بابل"دا..... ۲۱۵
- بەشی پانزەیەم: پێشینێ کردنی ڕوداوەکانی نایندە..... ۲۲۵
- بەشی شانزەیەم: جەژنی ڕۆژی درۆکردن..... ۲۳۳

- بەشى ھەقدەيەم: لەپىتاو رزگار كردنى دوو كەسدا..... ٢٥٦
- بەشى ھەژدەيەم: مينا و ھاتنەوھى ھۆشى كاپتا..... ٢٦٧
- بەشى نۆزدەيەم: ھەرسىكمان بوينە گالتەجار..... ٢٨٢
- بەشى بيستەم: لە ولاتى "ھاتى" دا..... ٢٩٠
- بەشى بيست و يەكەم: بەرەو ولاتى "كرىت"..... ٣٠٢
- بەشى بست و دووھەم: چيم لە "كرىت" دا بينى..... ٣١١
- بەشى بست و سىيەم: لە گۆرەپانى گابازى كرىت دا..... ٣٢٨
- بەشى بيست و چوارەم: چونە ژورەوھە من و بەندەكەم بۆ مالى خودا..... ٣٤٧
- بەشى بيست و پىنجەم: گەراندەوھە لە "كرىت" و بارودۆخى تازەى "ئزمىر"..... ٣٥٩
- بەشى بيست و شەشەم: نەخۆشى منداالتىك..... ٣٦٧
- بەشى بيست و حەوتەم: گەراندەوھە بۆ مىسر بۆئەوھى چاويىكەوتن لە گەل "ھورم ھب" دا بىكەم..... ٣٨٢
- بەشى بيست و ھەشتەم: نىگەرانى خەلكى تېس بۆ ئايندە..... ٤٠٥
- بەشى بيست و نۆيەم: پىشەكى دوزمانىھەكى مەزن لەمىسر دا..... ٤٢٠
- بەشى سىيەم: لە "تېس" دا كوشت و كوشتارى كردن..... ٤٣٧
- بەشى سى و يەك: "نەخناون" فىرەونى مىسر..... ٤٦٥
- بەشى سى و دووھەم: نەو شارە تازەيەى كە فىرەون دروستى كرد..... ٤٩٩

پيشه كى وەرگىز و پونكر دنه وه يهك سەبارەت بە شيوازى دارشتنى

كتيبي سىنۆه

ئىستا سالى ۱۳۶۴ى ھەتاي سەدەي چواردەيمى پىرۆزى ئىسلامە و لەوباوەرەدانىم كە تا كۆتايى ئەم سەدەيە، لەبازارى ويژە "ئەدەب"ى جىھاندا كتيبيك بلاو بكرىتەو كە لەپرى ميژووى دىرىنى ولاتانى پۆژەھلاتى ناوەرپاست و ليكدانەوھى كۆمەلەيەتى و دەروناسى ئەو ميژووەو، بتوانيت لەبەرەمبەر ئەم كتيبەدا كە "۱۳۵۰ سال پيش لە دايكبوونى مەسيح" نوسراوئەو بوەستيت.

ئيمە ئەم ميژووە لەسەرەتاي دەستەلاتى زنجيرەي نۆزدەيمى فيرەوئەكانى ميسرەو دەرمانهيناوو بەشيوەيەك كە "سىنۆه" نوسەري ئەم كتيبە باسى دەكات شەش سال دواي دەستپيكردى دەستەلاتى ئەو پياو لەميسردا دور دەخريتەو و دەست بەنوسىنى ئەم كتيبە دەكات، بۆئەوھى ئيمە دوچارى ھىچ ھەلەيەك نەين ميژووى نوسىنى ئەم كتيبە لەسالى ۱۳۵۰ى پيش زاین، كە بەسالى فەرماپەوايى و دەستەلاتى زنجيرەي نۆزدەيمى فيرەوئەكانى لەقەلەم دەدين و ئاشكرايە بۆ بەدەست هينانى ميژووى راستەقينەي سەرەتاي نوسىنى ئەم كتيبە دەبيت ماوھى شەش سال لە ميژووى ھاتنە سەر تەختى ئەو پياو كەم بكەينەو.

خوينەرانى ئەم كتيبە ئيتىر چ لاو بن يان پير، سود لەخويندەوھى ئەم ميژووە دىرينە كە لەھەمان كاتدا ھەويريەك لەھەلسەنگاندن و شيكرەنەوھى كۆمەلەيەتى و دەرونى، وەرەدەگرن.

بەلام ئەگەر لاو ن من ئەوھەتان پى پادەسپيرم دواي خويندەوھى، ئەو كتيبە لەدەست نەدەن و لەلای خۆتان ھەلى بگرن و بىپاريژن، بۆئەوھى كاتيەك تەمەنتان

گەشتە شەست سالى يان زياتر دوبارە سەرلەنۇي ئەم كىتەپە بخویننەو، لەو كاتەدا
هونەرى "سىنۇهە" نوسەرى ئەم كىتەپە تان جوانتر بۇ دەردەكە ویت و زياتر پەي
بەلىكەندەو دەي كۆمەلایەتى و دەرونى ئەم كىتەپە دەپەن.

يەككە لەسودەكانى ئەم كىتەپە، پراوەستانە لەبەرامبەر مېژووى ھەندىك لە ولاتانى
پۆژھەلاتدا كە لەھەندىك مېژووى گشتیدا بگرە ناوەكانىشيان نەنوسيون و لەھەندىكى
تردا، ناويان ھىناون بىئەو دەي لەپروى مېژوويەو بەسيان بگەن، بەلام لەم كىتەپەدا،
ئیمە چەند زانبارىەكى تارادەيەك سادەمان لەمېژووى نەتەو دەي وەك "ھاتى" و
"میتانى" و "كوش" بەدەست ھىناو.

وەرگىز بەپىنوسىتى دەزانىت ئەو بەخوینەران بلىت كە شىوازی داپشتنى ئەم
كىتەپە، بەپىنوسى "سىنۇهە" شىوازیكە كە دەقارەدەق وەك شىوازی داپشتنى باباپیرە
سەرەتايەكانمان و لەو شىوازەدا، ھەندىك لەپستە كورتەكان دوبارە دەپنەو
بىئەو دەي دوبارە كەردنەو ھىان ناپەسەند بىتە بەرچا. ئەویتیريشيان ئەو دەيە كە
لەسەردەمى تارىكى سەدە و ھەزارەي پىش زایندا، نەتەو نەزانەكانى پۆژھەلاتى
ناوەرپاست شەراب و ئارەقيان دەخواردەو و خواردنەو دەي ئارەق و شەراب لەلای
ئەوان، بەلگەي ئەو نەيە كە وەرگىز يان بلاكەرەو دەكەي بىزار نەبن لەدەرئەنجامى زيان
و تاوانى جەستەيى و گيانى ئەم جۆرە پەفتارانە.

يەككە لەبەشە سەرسوپھىنەرەكانى ئەم كىتەپە ئەو دەيە كە لەمیسرى دىریندا،
فیرەو نەكانى میسر بەدەستى پزیشكەكانى خویان بەكوشت دەدران، ھەرەھا بەشە
گرنەكانى ترى ئەم كىتەپە، پەيوەست دەكرىت بە بەرفراوانى زانستى پزیشكى
لەپۆژھەلاتى ناوەرپاستدا و بەتايبەت لەولاتى میسرەدا.

بىزیادەپروى ھىچ بەشەك لەم كىتەپە بەدى ناكرىت كە لەپروى لیوانلیو بونى
لەزانبارى مېژووى دىرین بەسود نەبىت و دوبارە بى زیادە پروى، بەكۆمەلە كىتەپەكى
فەرھەنگنامەي مېژووى بۇ خویندەو دەي مېژووى ولاتانى پۆژھەلاتى ناوەرپاست
لەسەدە و ھەزارەي پىش زاین لەقەلەم دەدرىت و ھەندىك بەش و بابەتى مېژووى ئەم
كىتەپە شایستەي ئەو دەيە بەیادی بسپىرىت.

لەمیرزا نوسیكى وەك من ئەو پەسەند ناكرىت كاتىك كىتەپەك وەردەگىرم، خۆم لەو
ئاستەدا ببىنم كە توانای ھەلسەنگاندن و ستایشكردنى ئەم كىتەپەم ھەبىت، بەلام

بیئنه وهی زیاده پوئی بکه م ده لیم کتیبی "سینۆهه پزیشکی تایبه تی فیرعه ون" که ئیستا له بهرده ستاندایه، کتیبیکه که دوا ی ئه وهی خویندته وه ئاگاداری ئه وه ده بیت که شایسته ی ئه وه بووه که ئه وه موو کاته بو خویندنه وهی تهرخان بکه یت.

زبیح الله حکیم الهی ده شتی

که له پوی نوسینه وه به ((زبیح الله منسوری)) ناوبانگی هه یه.

چەند وشەيەك دەربارەي وەرگيراني نوسيني ميسرى بۆ يەكەك لە

نوسينه نيۆنەتەوہيەگان

دواي ئەوہي چاپي يەكەمي "سينۆهە پزیشکی تايبەتي فيرەون" بلۆ کرایەوہ، چەند کەسيك لەخوينەراني ئەم کتیبە، لەپێی نامەوہ پەيوەنديان بە وەرگيرەوہ کرد و داوايان لى کرد کە ئەوہيان بۆ باس بکات کتیبى "سينۆهە" کە بەنوسيني ويئەيى ميسرى نوسراوہتەوہ چ کاتيک وەرگيردرا بۆ نوسينه نيۆنەتەوہيەگان و وەرگيرەکەي کى بوو؟

بەو شيۆهەيەي کە ھەموو کەسيك دەزانيت و ئاگادارە نوسيني سەرەکی ميسرى "ھيروگليفي" بوو، بەواتا نوسيني ويئەيى. ميسريە کۆنەگان شيۆهەي مروؤ و گيانەوہر و پرووہ و بيگيانەگانيان دەکيشا و مەبەستى خويان لەپێی ئەو شيۆه و ويئانەوہ دەخستە پروو.

فیرکاراني ميسرى کە نوسيني ويئەييان فيرى خويندکارەگانيان دەکرد، تەنھا ويئەي نوسينهگانيان دەکيشا و زۆر گرنگيان بە تاريک و پونی شيۆهگان نەدەدا، بۆيە ئەوہي بەدەستی فيرخوازەگان دەنوسرا ويئەبوو نەک ويئەکيشان. ميژووي پەيداىبوني ھيروگليفي (نوسيني ويئەيى ميسرى) تائيستاش لەلاي ميژوو نوسەگان ناديارە و دەلێن ھەر ئەو سەردەمانەي يەكەمين زينجیرە فيرەونەگان لەميسردا فەرمانپەرەوايان گرتووەتە دەست، نوسيني ويئەيى بونی ھەبوو و بەگوئەي ميژوو نوسەگان نوسيني ويئەيى لەبيروباوہري ئاينى ميسرەوہ لەدايک بوو. سەرەپاي ئەوہي ميژوو نوسەگان دەربارەي زينجیرە فيرەونەگانی ميسر ناكوک و ناتەبان، بەلام بۆچونيان دەربارەي سى سەردەمي مەزن کە لەميژووي فيرەونەگانی ميسردا ھاتووہتە بون لەيەك دەچيئت و ھاوپان و ئەو سەردەمانەش بەسى سەردەمي "کۆن... ناوہند... نوى" دابەش دەکريت.

لەسەردەمی کۆندا کە لەسالی ۲۴۰۰ تا سالی ۲۴۷۵ی پيش زاینی خایاند نویسنی وینەیی "هیرۆگلیفی" گۆرانکاری بەسەردا نەهات، بەلام لەسەردەمی "نیوهند"دا کە لە"سالی ۲۴۷۵ تا سالی ۱۷۸۸ی پيش زاین و لەسەردەمی "نوی" کە لەسالی ۱۷۸۸ تا سالی ۱۰۹۰ی پيش زاین دريژ دەبیتهوه، شیوازی نویسنی وینەیی میسری گۆرانی زۆری بەسەردا هات. گۆرین لەشیوازی نویسن، بەشیوێهە ک هاته پيش کە نوسەرەکان یان (وینەکیشهکان) لەپانی گۆشهکانیان کەم کردەوه و شیوێهە گۆشه تیزیان لی دروست کردن و هیلهکانیان کورتتر کردەوه و ئەوەندە کورتیان کردەوه کە هەندیک لەهیلهکانیان لەشیوێهە خالیکدا هیلایهوه، لەم کاتەدا ئەگەر نوسەریک بیویستایە وینەیی بالندهیهک بکیشیت وەك باوباپیرانی وینەیهکی تەواوی بالندهیهکی نەدەکیشا، بەلکو دوو هیلی ئاسویی کورتی دووبالی بالندهی دەکیشا لەگەڵ هیلیکی ستونی کورت کە وینەیی هەردوو پیی دەنواند.

نوسەرائی میسر ئەوەندە لە گۆشه و کەوان و هیلی شیوێهەکانی هیرۆگلیفیان کەم کردەوه تا ئەوەیکە نویسنی باوی "دمۆتیک" دروستبوو.

ئەو پۆژەیی کە "سینۆهە" هەر بەوشیوێهە لەم کتیبەدا دەنوسیت لەقەراخ دەریای پۆژەلات نیشتەجی دەبیّت و دەست بەنویسنی یادگاری خۆی دەکات، نویسنی وینەیی میسری چیتر نویسنی وینەیی کۆن نەبوو و میسریهکان بەنویسنی "دمۆتیک" کە بەنوسینیکی "ئەلف بی" لەقەلەم دەدرا دەیاننوسی و "سینۆهە" یادگاریهکانی خۆی بەهەمان ئەو نویسنە نویسهوهو (میکافالتاری) کە کۆکەرەوهی کتیبی (سینۆهە)یە، لەنویسنی (دمۆتیک)وه وەرێگێرایە سەر زمانی "فناندی" و دواي ئەوه ئەم کتیبە وەرگێردرا بۆ تەواوی زمانە ئوروپاییە بەرفراوانەکان و ئەوهی بە گۆرینی نویسنی وینەیی مسیرییهوه پەيوەست دەکړیت، کەوتە بەرچاوی خوینەرانهوه، بۆم ئەم کارە (میکافالتاری) سودی لەم دوو سەرچاوهی وەرگرتوو "اقتباس" کە یەکیکیان فەرهنگی زمانی زانستی و وێژەیی (کۆلۆمبیا)ییه و ئەویتریان پيشهکی ناوهرۆکی "فەرانسا" یی کتیبی (سینۆهە) پزیشکی تایبەتی فیرعهون)ە.

پیشگیه کی کورتی نوسەر

ناوی من، نوسه‌ری ئەم کتێبه "سینۆهه" یه و من ئەم کتێبه بۆ پیاوه‌لدان به‌سه‌ر خوداکاندا نانوسم، چونکه له‌خوداکان بیزار بووم. من ئەم کتێبه بۆ باس و پیاواوه‌لدانی فرعه‌ونه‌کان نانوسم، چونکه له‌فرعه‌ونه‌کانیش بیزار بووم. من ئەم کتێبه ته‌نها بۆ خۆم ده‌نوسم بێئوه‌ی چاوه‌ڕێی پاداشتی‌ک بکه‌م یان ئه‌وه‌یکه به‌ه‌و‌یت ناوبانگم له‌جیهاندا به‌م‌ینێته‌وه‌.

له‌ژياندا ئه‌وه‌نده له‌فیرعه‌ون و خه‌لکی ئازارم چیشته‌وه‌ که له‌هه‌موو شتی‌ک بگره له‌هیوا‌ی به‌ده‌سته‌ینانی جاویدانی‌ش وه‌پرم.

من ئەم کتێبه ته‌نها بۆئوه‌ ده‌نوسم که خۆم پازی بکه‌م و له‌وباوه‌په‌شدام تاکه نوسه‌ریم که بێ هیچ مه‌به‌ستی‌کی سامانی و ده‌رونی کتێبی‌ک ده‌نوسم.

ئوه‌ی تا ئه‌مرۆ نوسراوه‌ته‌وه‌، یان بۆخۆش‌الحکردنی خوداکان بووه‌ یان بۆ ئه‌وه‌ی مرقه‌ه‌کان پازی بکه‌ن.

من فیرعه‌ونه‌کان به‌به‌شی‌ک له‌مرۆقه‌کان ده‌زانم، چونکه هیچ جیاوازیه‌کیان له‌گه‌ڵ ئێمه‌دا نیه‌ و من ئەم بابته‌ به‌هه‌موو باوه‌پێکه‌وه‌ باس ده‌که‌م.

من له‌به‌رئوه‌ی له‌نزیکه‌وه‌ پزیشکی فیرعه‌ونه‌کان بووم، شه‌وو‌پوژ، له‌گه‌ڵ فیرعه‌ونه‌کاندا دانیشتوم و گفتوگۆم له‌گه‌ڵیاندا کردووه‌ و ده‌زانم که ئه‌مانیش له‌پوی لاوازی و ترس و زه‌بونی و هه‌سته‌کانیان‌وه‌ وه‌ک ئێمه‌ن. بگره‌ ئه‌گه‌ر فیرعه‌ونی‌ک هه‌زار ئه‌وه‌نده‌ی تر گه‌وره‌تر بکه‌ن و بیخه‌نه‌ پزیزی خوداکانه‌وه‌ سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ش هه‌ر مرقه‌ه‌ وه‌ک ئێمه‌ ده‌م‌ینێته‌وه‌.

ئەو ەى تا ئەمرۆ نوسراو ەتەو ە بە دەستى نوسەرانىڭ بىلەن كراو ەتەو ە كە گۆپرايەلى
فەرمانەكانى دەستەلاتداران بون و تەنھا بۆ ئەو ە دەيانوسى كە راستىيەكان ئاوەژوو
بەن.

من تا ئەمرۆ كىتەبىڭم بەرچا و نەو كە و تەو ە كە باسى راستى تەيدا كرايەت.
لەو جۆرە كىتەبەنەدا يان چەورەييان بۆ خۇداكان يان چەورەييان بۆ خەلىكى -
مەبەست فەرەو نەكان - كەردو ە. لەم جىهانەدا تا ئەمرۆ لەهەيچ كىتەب و نوسراو ەيدا
راستى بونى نەبو ە، لەو باو ەرەشدا م كە دواى ئەمانەش راستى لەنىو كىتەب و
نوسراو ەكاندا بونيان نايەت.

لەوانەيە گۆپرانكارى بەسەر پۇشاك و زمان و نەريت و يىروباو ەرى خەلىكىدا يەت،
بەلام هەيچ گۆپرانىڭ بەسەر گەمژەيياندا نايەت و لەهەموو چەرخىكىدا دەتوانرەت لەرەيى
گوتارو نوسىنە درۆينەكانەو ە فەريويان بەدەيت، چونكە هەروەك چۆن مەيش حەزى
لەهەنگوينە، خەلىكىش بەهەمان شىو ە حەزيان لە درۆ و خۆنەندان "پەيا" و ئەو بەلەينە
پوچانەيە كە هەرگىز نابەنە كەردار.

ئەيا نابەينەت خەلىكى بەچ شىو ەيەك لەگۆرەپاندا چوارەدەورى ئەو چىرۆك بىژە
شەپۆشەيان داو ە كە لەسەر زەوى دانىشتو ە، بەلام سەرەپراى ئەو ەش گوىى بۆ دەگەرن
كە بەچ شىو ەيەك باسى زىر و گەو ەريان بۆ دەكات و بەلەينى پەيدانى گەنجىنەيان
پەيدەدات، بەلام من كە ناوم "سەينۆ ە" يە لەم كۆتايى تەمەنەمدا زۆر لەدروكەردن بىزارم
، هەر لەبەرئەو ەش ئەم كىتەبە بۆ خۆم دەنوسم نەك بۆ خەلىكى.

من نامەو ەت هەيچ كەسەك ئەم كىتەبەى من بىخو ەنەتەو ە و ستايشى بەكات. نامەو ەت
مەندالان لەقوتابخانەكاندا چەند بەرگەيەكى ئەم كىتەبەم لەسەر تەختە پەشى پۆلەكەياندا
بنوسنەو ە و مەشق لەسەر گوتەكانم بەن، نامەو ەت كەسانى بىرمەند لەكاتى
گفتوگۆكەردنيان لەگەل يەكدا چەند بەرگەيەك لەگوتە و نوسراو ەكانى من وەك گەواهيەك
بەينەنەو ە و لەم پەيەو ە زانست و ژىرى خويان بەسەلمەين.

هەموو كەسەك كاتەك شتەك دەنوسەت بەهيو ە ئەو ەيە لەدواى خۆى،
نوسراو ەكەى بىخو ەنەتەو ە و ستايشى بەن و هەيچ كاتەك ناوى فەرامۆش نەكەن.

بەمشىو ەيە يىروباو ەرەكەى دەخاتە ژىر پەيى خۆيەو ە و پەنگى كۆمەلى دەوروبەرى
خۆى دەگەرت و كەمەرخەمەترىن و بىواتاتەرين گوتەيەك دەنوسەتەو ە كەخۆى باو ەرى

پىياننىيە، تەنھا بۇئەۋەي كەسانى تر ستايش و دەستخۇشى لى بىكەن، بەلام من لەبەرئەۋە نامەۋىت ھىچ كەسىك ئەم كىتىبەم بخوئىنىتەۋە، چونكە ھارپەنگى كۆمەلگا نابم و ستايشى خەيالپلاۋى و ئەفسانەكانيان ناكەم.

من لەوياۋەرەدام مۇۋە گۇپرانكارى بەسەردا نايت بگرە ئەگەر سەدەزار سالى بەسەردا تىپەرپىت. ئەگەر مۇۋىك نوقمى پوبارىك بىكەيت و دەرى بەئىنىتەۋە ھەر كە جەلەكانى بەرى وشك بويەۋە، دەگەرپىتەۋە بۇ ھەمان ئەو مۇۋەي كە پىشتەر بويە. ئەگەر مۇۋىك نوقمى خەمەكان بىكەيت، ئەوا لەكردارەكانى پابردوى پەشىمان دەيىتەۋە، بەلام ھەر ئەو كاتەي خەمەكانى لەناو چون، دوبارە دەگەرپىتەۋە بارودۇخى جارانى و ھەرەك جاران خۇپەرست و بىيەزەيى دەيىت.

كاتىك شىۋە و پەنگى ھەندىك لەشتەكان و گىفتوگۇي ھەندىك لەخىلەكان گۇپرانكارى بەسەردا دىت و ھەندىك خواردن و جەل و بەرگى ئەو سەردەمە دەيىتە شتىك كە دويىنى نەبوۋە، خەلكى والىكى دەدەنەۋە كە ئەمۇ جىاۋازە لەدويىنى، بەلام من دەزانم كە وانيە و لەئايىندەشدا ۋەك ئەمۇ و دويىنى ھىچ كەسىك حەز لەپراستىيەكان ناكات.

لەبەرئەۋەش نامەۋىت ھىچ كەسىك ئەم كىتىبەم بخوئىنىتەۋە و حەز دەكەم لەئايىندەدا ناوم ون بىت و گوم ناو بىم. من ئەم كىتىبە لەبەرئەۋە دەنوسم، كە دەزانم ئەم زانىنەي مەنىش ۋەك تىزاب دلى مۇۋە دادەپزىنىت و دەيخوات، لەھەمان كاتدا ئەگەر مۇۋىكىش دانايى خۇي بەكەسانى تر نەلىت، دلى لەناو دەچىت.

من ناتوانم باسى دانايى خۇم بۇ كەسانى تر بىكەم و ھەر لەبەرئەۋەش بۇ خۇمى دەنوسمەرە بۇئەۋەي بەم شىۋەيە دلىنەۋايى خۇم بدەمەرە.

من لەسەردەمى ژياندا شتگەلىكم بىنى. بەچاۋى خۇم بىنيومە كە كوپ باۋكى خۇي كوشتوۋە. بىنيومە كە كەسانى كەمدەست دژى كەسە دەۋلەمەندەكان بگرە چىنى خوداكانىش پاپەرپون. بەچاۋى خۇم ئەو كەسانەشم بىنيومە كە سەردەمانىك لەقاپى زىپرىندا ئاويان خواردۇتەۋە، دواجارلەكەنار پوبارەكاندا بەمشتى دەستيان ئاويان دەخواردەۋە. ئەو كەسانەشم بىنيومە كە سەردەمانىك زىرى خۇيان بەقەپان

كېشانه دەکرد، ژنى خۇيان لەبەرامبەر يەك دەستبەندى "مس"دا فروشتوو بەرەش پىستەكان، بۇ ئەوئەى بتوانن نان بۇ مندالانى ھەمان ئەو ژنەيان بکړن.

لەپاڤدوودا جىڭاى من لەکووشكى فيرەوندا لەلاى دەستى راستى فيرەونەو، ئەو کەسە مەزنەئەى کە سەدەها کۆيلەيان ھەبوو چەورەييان بۇ دەکردم و دياريان بۇ دەناردم، ھەروەھا خاوەنى ملوانکەى ئالتونى بوم.

ئەمرۆش ليڤەدا- کە خالیکە دەکەويته قەراخ دەريارى پۆژھەلاتەو- دەژيم، بەلام سەرۆت و سامانم لەدەست نەداو و ھەر بەوشیوہیەش بەدەولەمەندى ماومەتەو و بەندەکانم ھەردوو دەستيان لەسەر ئەژنۆيان دادەنن و لەبەرامبەرمدا سەرم بۇ دادەنەوينن.

ھۆکارى ئەوئەى منيان لەميسر و شارى "تبس"دور خستەو و ناردميانه ئيڤە ئەوہیە کە من لەژياندا ھەموو شتيکم ھەبوو، بەلام ويستم شتيك بەدەست بەيئم کە پيويستى بەدەست ھينانى ئەو شتەش ئەوہیە مړوځ دەبيت ھەموو شتيكى لەدەست بدات.

من دەمويست راستى فەرمانږەوا بيټ و خۆنواندن "ريا" و درۆ و ږوکه شپەرستى لەناو بچيت، بەلام نەمزاني کە فەرمانږەوايى راستى لەژيانى مړوځەکاندا شتيكى مەحالە و ھەرکەسيك راستگوښيت و راستگوښانە بژى دەبيت ھەموو شتيكى لەدەست بدات و منيش سەرەږاي ئەوئەش دەبيت زۆر خوشحالبم کە ھيشتا سەرەوئەت و سامانى خۆم پاراستوو و لەدەستم نەداو.

بەشى يەكەم

سەردەمى مىندالى

ئەو پىاۋەى مىن بەناۋى باوك بانگى دەكەم لەشارى "تېس" بەۋاتا مەزىتىرىن و جۋانتىرىن شارى جىھان، پزىشكى كەسە كەمدەستەكان بوو، ئەو ژنەى كە بەدايك بانگم دەكرد بەھاۋسەرى ئەو لەقەلەم دەدرا. ئەم ژن و مىردە تا ئەۋكاتەى پىر بون مىندالىان نەبوو، لەبەرئەۋە مىنان ۋەك كوپى خۇيان پەسەند كرد.

ئەۋان لەبەرئەۋەى سادە بوون دەيانۇت كە خودا مىنى بۇ ئەۋان ناردۋە و نەياندەزانى كە ئەم دىارىيەى خوداكەيان، چەندىك بۇ ئەۋان دەبىتە ماىەى بەدبەختى. دايكم مىنى بە "سىنۆھە" بانگ دەكرد، چونكە ئەم ژنە زۆر ھەزى لە چىرۆك بوو ناۋى "سىنۆھە"ى لەيەكىك لە چىرۆك و داستانەكاندا بىستبوو.

يەكىك لە داستانە بەناۋىبانگەكانى مىسر ئەۋەىە كە "سىنۆھە" بەپىنى رىكەوت پۇژىكىيان لەدەۋارى فىرەۋندا نەينىيەكى ھەرەشەنامىزى بىست و كاتىكىش پەىى بەۋە برد كە فىرەۋن ئاگادارى ئەۋە بوۋە كە ئەو ئاگادارى ئەم نەينىيە بوۋە، لەترسى گيانى خۇى ھەلھات و بۇ ماۋەىەك لە بىبابانەكاندا دوچارى جۆرەھا نەھامەتى بوو، تا ئەۋەبوو لەكۇتايىدا سەرگەۋتنى بەدەست ھىنا.

دايكىشم ۋاى دەزانى كە مىن تا گەشتومەتە لاي ئەو بەھەموۋنەھامەتىەكاندا تىپەپىوم و چىتر دۋاى گەشتنىشم بەو لەھەموو نەھامەتىەك پزگارم بوۋە. كاھىنەكانى مىسر دەللىن كە ناۋى ھەموو كەسىك رەنگدەرەۋەى چارەنوسىيەتى و لەپىنى ناۋەۋە دەتۋانىت ئاگادارى ئەۋە بىت كە چى بەسەر ئەو كەسەدا ھاتوۋە.

لەوانەییە ھەر لەبەرئەوێش بێت منیش لەژیاندا گرفتاری جوێرەھا نەھامەتی بووێت و بۆ ولاتانی بیگانه کۆچم کردبێت و پەیم بەنەینی ژنەکانیان بردبێت" ئەو نەینیانەیی کە دەبوو ھۆکاری مەرگی ئەو کەسانەیی پەییان پێ بردایە". بەلام من لەوباو پەردام ئەگەر ناویکی ترم ببوایە، ھەر دوچاری ئەم نەھامەتی و ھەرەشانە دەبومووە و "ناو"یش هیچ کاریک لەژیان و چارەنوسی مرۆفە ناکات. بەلام کاتیک بەدەختیەک، یان خوشبەختیەک بەرۆکی ھەندێ کەس دەگرت بەسود وەرگرتن لەم جوێرە بیروباو پەردام، لەکاتی بەدەختیدا خۆیانی پێ ھێور دەکەنەووە لەکاتی خوشبەختیشدا خۆیان بەشایستەیی ئەو خوشبەختییە دەزانن کە توشیان بوو.

من لەسالیکیدا لەدایک بوم کە کوێرەکی فیرەوون لەدایک بوو، ژنی فیرەوون کە ماوێ بیست و دوو سال نەیتوانی کوێرک پێشکەشی ھاوسەرەکی خۆی بکات، لەو سالەدا کوێرکی بوو. بەلام کوێر فیرەوون لەوێرزی بەھاردا بەواتا لەسەردەمی وشکیدا لەدایک بوو و منیش لەوێرزی پاییزدا لەدایک بووم کە سەردەمی ناویکی لەپادە بەدەر و فراوانە^۱.

من نازانم کە بەچ شێوێکی و لەکوێ چارم بەجیھان ھەلھێناوە، لەبەرئەو کاتیک دایکم منی لەکەنار پووباری "نیل"دا دۆزیووە، من لەناو سەبەتەیکدا بوم کە بەداری "جەگن" دروست کرابوو، کون و کەلەبەری ئەو سەبەتەیی بە "جەوگ"^۲ی درەخت گرتبوو بۆئەوێ ئەو سەبەتەیی ناوی تینەچیت.

مائی دایکم لەکەنار پووباردا بوو، لە وەرزی پاییزدا کە ناستی ناوی پووبار بەرز دەبوویووە دایکم بۆ ھینانی ناو پیویستی بەو نەدەکرد زۆر لەمالەکی دور بکەوێتەو.

^۱ پووباری نیل کە ئاودێری میسری ھێ دەرگا بەمێچەوانەیی پووبارگانی باکووری ئاسیا و ئەوروپا لەوێرزی پاییزدا بەرز دەیتەو و بەلێشاوی دێت و خەلکی میسر لەسەرتای دەست پێکردنی بەرزبوونەو و ھەلسانی ئەو پووبارە دەست بەئاھەنگ گێران دەکەن، چونکە زەوی کشتوکالی تێرناو دەرگد و جینیکی پەین "گودی"ی سروشتی لەسەر زەویدا بەجێ دەھێڵا کە بۆ بەمێتکردنی زەوی زۆر بەسود بوو و بگرە لەمرۆشدا میسر بەپووباری نیل ئاودێری دەرگت، بەلام لەوکاتەوێی یەنەوای بەرز "سد العالی" لە باشوری میسر دروست کراوە، ناوی نیل لە وەرزی پاییزدا زەوی کشتوکالەکان وەک جاران دناپۆشیت و لەم سەردەمدا زەوی کشتوکالی میسر بە کودی کیمیایی گەشە ھێ دەدرێت.

^۲ جەوگ: ناویکی پاراوی گوردیە کە لەو مادە لینج و سپی ڕەنگە دەنرێت کە زۆریک لەدرمختەکان دەری دەکەن بۆمۆنە "قەھسی، ھەلوژە، جەقالە"، و لەکارە کوردەوارەکاندا وەک سیکۆتین و کەتەری ئەم سەردەمە سودیان لێوەرگرتووە..... وەرگێڕ.

پۆژیکیان لەکاتی راوەستانى لەبەرامبەر مائەكەیدا ئەو سەبەتەیه بەسەر ئاوەوە دەبینى کەمنى تێدا بووم و دەیوت کە پەرەسێلکەکان بەسەرمەووە سەمایان دەکرد و دەیانخویند، چونکە لیشاوی نیل ئەوانى لەمالى ئیمە نزیک کردبووەوە.

دایکم منى بردە مائەوە و لەنزیک ئاگردانەکەو دەیانام بۆئەوێ تۆزیک گەرم بێتەو و دەمى نا بەدەممەو و قوی بەدەممدا دەکرد بۆئەوێ هەوا بپواتە ناو سێکانمەو و دوبارە گیانم بێتەو بەبەردا. ئەوکات منیش هاوارم کرد، بەلام هاواریکی نزم و لاوازم هەبوو.

باوکیشم کە پۆشتبوو بۆ ناوچە ھەژار نشینەکان بۆئەوێ نەخۆشەکانیان چارەسەر بکات و لەبەرامبەر چارەسەرکردنیاندا بەدوو مراوی و پێی کاسەییەکان ئارد گەراپەووە بۆ مال، کاتیکی گۆیی لەدەنگم بوو وایزانى دایکم بەچکە پشیلەییەکی ھیناوەتەو بۆ مال، بەلام دایکم وتی: ئەمە بەچکە پشیلە نیە، بەلکو مندالییکە و دەبیت خۆشحال بیت، چونکە ئیمە بوین بەخاوەنى مندالییک.

باوکم یەكسەر گۆرا و دایکیشمى لەپروى تۆپەییەو بەناوی "تاقەلبوو" بانگ کرد، بەلام کاتیکی منى بىنى زەردەخەنەییەکی کرد و پازى بوو بەوێ من وەك كۆپى خۆى تەماشای بکات و پارێزگارىم لى بکات.

پۆژى دواى دایک و باوکم بەدراوسێکانیان وت کە خوداكان كۆپیکیان پێدان، بەلام من لەویاوەپەدانیم ئەوان ئەو گوتەییەیان پەسەند کردبیت، چونکە ھیچ کاتیکی بەسکپى دایکمیان نەبینیووە.

دایکم، ئەو سەبەتەییە منى تێدا بوو بەلاسەرى پێشکەکەمەووە ھەلواسى و باوکم کاسەییەکی مسینی برد بۆ پەرستگا بۆ ئەوێ لەبەرامبەر پێشکەشکردنى ئەم کاسەییەدا ناوی من وەك كۆپى ئەو ژنەكەى تۆمار بکەن.³

³ نەریتى تۆمارکردنى مندالی تازە لەدایکبوو سەرھتا لەمیسردا داھێنرا و سەرى ھەلدا و دواى ئەو ھەمان ئەو نەریتە بۆ ئەوروپا گۆستراپەووە و لە ئەوروپادا دایک و باوک ئەركى ئەوھیان گرتە ئەستۆ کە بەروارى لەدایک بون و ناوی مندالی لەدایک بوو لەپەرتوکی تۆمارگەى کلیسادا تۆمار بکەن و فەرمانگەى پەگەزنامە و تۆمارکردنى ناو لەھەموو جیھاندا لەنەریتى ميسريە کۆنەکانەو سەرچاوى گرتووە، لەھەمان کاتدا ھەر بەوشێوى کە لەم کتێبەدا دەپۆینینەو نەریتى خەلەنە کردنى "پیاوان" یش لەسەرھتاووە لەولاتى ميسردا سەرى ھەلداووە.

ئەوکات لەبەرئەوێ باوکم پزیشک بوو خۆی خەتەنەى کردم، چونکە دەترسان لەوێ من بدەنە دەست کاهینەکان بۆئەوێ خەتەنەم بکەن، لەبەرئەوێ دەیانزانى کە چەقۆکانى ئەوان دەبیته مایەى برینىكى کێمدار، بەلام باوکم تەنها بۆئەوێ لە کیم و برینى چلکن بمپاریزت خەتەنەى نەکردم، بەلکو لەبەرئەوێ منى بۆ مەراسیمى خەتەنەکردنى پەرستگا نەبرد کە دەیزانى سەرەپای ئەو کاسە مسیە، بۆ خەتەنە کردنىشم دەبوو دیاریەکی تری پیشکەشى پەرستگای بکردایە، چونکە باوکم دەولەمەند نەبوو، کاسەیهکی مس بەلای ئەوێ شتیکی زۆر گرانبەها بوو.

ئاشکرایە من ئاگادارى ئەم پوداوانە نەبووم و دواى ئەوێ گەرە بووم لەدایک و باوکم پرسى.

تا ئەو کاتەى منداڵ بووم ئەو دوانەم بەدایک و باوکى خۆم دەزانى، بەلام دواى ئەوێکە سەردەمى منداڵیم تێپەڕاند و چومە ناو قوئاخى گەنجیەتیەو و پرچمیان بەبۆنەى ئەوێ چومەتە ناو ئەم قوئاخەو بېرى، دایک و باوکم سەرگوزەشتەى راستى خۆمیان بۆ گێڕامەو، چونکە لەخوداكان دەترسان و نەیان دەویست من هەمیشە لەگەڵ ئەم درۆ مەزنەدا بژیم.

من هیچ کات نەمزانى دایک و باوکى راستەقینەم کییە، بەلام دەتوانم لەپۆى لیکدانەوێ هزرى خۆمەو بلیم کە دایک و باوکم بەشیك بون لەچینی هەژاران یان لەچینی دەولەمەندەکان و من یەکەمین منداڵ نەبووم کە بە پوبارى "نیل"ى بسپیژن و بگرە بەدواى منداڵیش لەقەڵەم نادریم.

لەو سەردەمەدا "تبس" کە دەکەوتتە میسەرەو، یەکیك بوو لەشارە پلە یەکەکان یان ببوو مەزترین شارى جیهان، لەو شارەدا تەلارگەلیكى زۆرى دەولەمەندانە دروست کران.

ناوبانگى "تبس" بوو هۆى ئەوێ کە پێژەیهکی زۆرى بیاباننشینەکان لە ولاتانى ترەو بێن و لە "تبس" دا نیشتهجى ببن، زۆریەشیان هەژار بون، دەهاتن بۆئەوێ لەو شارەدا سەرۆت و سامانیك بەدەست بهێنن.

⁴ کیم: وشەیهکی ڕەسمى کوردیە کە بەواتای جەراحەتێک کە نێلتهباب بکات دێت. وەرگێڕ

له که نار ته لای دوه لږمه مند و پرستگا مه زنه کاند، له مېره و بهری "نیل" دا تا چاو بریده کرد مالی هه ژاران به دی ده کرا و له ناو نه و مالانده دا یان هه ژاره مسریه کانی تیدا ده ژیا، یان هه ژارانی بیگانه.

زورجار نه وه پووی ددها که ژنانی هه ژار کاتیک مندالیکیان ده بوو، نه و مندالیه یان ده خسته ناو سه به ته یه که وه به پووباری "نیل" یان ده سپارد، بوئوهی به ره و پووی ده ریا بیبات. زورجاریش نه وه پووی ددها که ژنانی دوه لږمه ندیش مندالی نیاسایی "نامه شروع" ی خویمان ده خسته ناو سه به ته یه که وه و ده یاندا به دهم روباری "نیل" وه، به لام له بهر نه وهی که سیکی میسری منداله کهی خووی دوی له دایکبون خه ته نه ده کات و منیش خه ته نه نه کرابوم، له و باوه پده دام دایک و باوکم بیانی بن.

کاتیک قوئاخی مندالیم تیپه پراند و چومه قوئاخی هه رزه کاریه وه، به واتا یه که مین سه رده می لایه تیم، قژیان پریم و دایکیشم له و کاته دا قژی پر اوم و یه که مین جوته پیلاوی سه رده می مندالیمی خستبوه ناو سنوقیکی دارینه وه و نه و سه به ته یه ی پینیشان دام که من له ناویدا به ناو پووباری "نیل" دا تیپه پریم.

من بینیم داری نه و سه به ته یه زهر د بوو بوو و هه ندیکیشیان شکابون و هه ندیک له داره کانیان به هووی په تیکه وه به یه کیان به ستبویه وه و دایکم وتی کاتیک من نه و سه به ته یه دوزیه وه نه و په تانه ی پیوه بوو.

بارودوخی نه و سه به ته یه نه وهی نیشان ددها که دایک و باوکی راسته قینه م دوه لږمه مند نه بون، چونکه نه گهر دوه لږمه مند بونایه منیان ده خسته ناو سه به ته یه کی باشته وه و نه و کات ده یان سپاردم به پووباری "نیل".

نه مروش که پیر بوم، سه رده می مندالیم به دره وشاوه یی دیته به رچاوو له م پوه شه وه له نیوان دوه لږمه مند و هه ژاریکدا هیچ جیاوازیه که به دی ناکریت، چونکه پیره میړدیکي هه ژاریش وهک پیره میړدیکي دوه لږمه مند سه رده می مندالی خووی به دره وشاوه یی ده بینیت، چونکه به بوچونی هه موو که سیك نه وه یان بو ئاشکرا ده بیت که سه رده می مندالیان له سه رده می نیستانیان باشته.

مالی نیمه، ده که ویته که نار پووباری "نیل" له نریک پرستگا و گه په کی هه ژار نیشینان، له ته نیشت مال ه کانی نیمه دا له نگه رگایه که هه بوو که که شتیه کانی پووباری "نیل" له ویدا له نگه ریان ده گرت، یان باره کانی خویمان له ویدا خالی ده کرد.

لهكۆلانه تهنگهكانى ئەو ناوچەىە دەیان فرۆشگای "مەى فرۆشى" هەبوون كە دەریاوانانى پوبارى "نیل" لهویدا دەیانخواردەوه، لههەمان كاتیشدا لهو گەرەك و كۆلانهدا مالگەلیك بۆ پابواردن هەبوون كە هەندىكات دەولهەندانى نیوهەندى شار بۆ خوشگوزەرانى و پابواردن دەپۆشتن بۆ ئەوى.

لهو ناوچە هەژار نشینهدا، كەسایهتییه دیارهكانى ئەو ناوچەىە بریتى بون له بەرپرسیانى گەیاندى دەرامەت و ئەفسەرانى بەش و لیخوپانى بەلەم و چەند كاهینیكى پله پینجى پەرستگای شار، باوكى منیش بهیهكێك له كەسە دیارهكانى ئەو ناوچەىە لهقەلەم دەدرا و مالى ئیمە لهچاو مالى كەسە هەژارەكان كە بهقور دروست كرابوو بهكۆشكێك دەهاته بەرچاو.

ئیمە لهمالهكەماندا باخچهیهكمان هەبوو كە باوكم درەختیكى "نارون"⁵ ی تیدا ناشتبوو و ئەم باخچهیه بەریزێك درەختى "ئەقاقیا"⁶ لهكۆلان جیا دەبویهوه و لەناوهراستى ئەم باخچهیهى ئیمەشدا هەسیرێك هەبوو كە جگە لهوهرزى پایز، بهواتا وهرزى هەلسانى پوبارى نیل، نەماندهتوانى ئاوى تیپكهین.

مالى ئیمە لهچوار ژور پێك دەهات كە دایكم لهیهكێكاندا چیشتى لیدەنا و یهكێكیشیان بەدەرمانگای پزیشكى باوكم لهقەلەم دەدرا.

هەفتهى دووجار خزمەتكارێك دەهات و لەئیش و كارى مالدایارمەتى دایكمى دەدا و هەفتهى جارێكیش ژنێك دەهات و پۆشاك و ژیرخەرەكانى دەبردىن و لهكەنار پوباردا بوى دەشۆردین.⁷

من پۆژانه لهژێر سیبەرى درەختى باخچهكەماندا پادەكشام و كاتیك دەپۆشتمە كۆلان یەك "تیمساح" ی دارین كە یارى دەستى من بوو بهپەتیكهوه دەمبەستهوه و لهگەل خۆمدا دەمبەرد و بەسەر سەنگفەرشی كۆلانهكاندا بهدواى خۆمدا پادەكیشا و

⁵ نارون، درەختیكى ٧٠ جۆ و گەلەپە و شێوهى چمەر لهخۆ دگرێت، گەلەكەى هێلكەمى و نوكداره. سەرچاوه ڤەفرهەمى گەمیدە وەرگێڕ.

⁶ ئەقاقیا: ناوى ئەم درەختە لەوشەى یۆنانى "akakia" وه وەرگراوه. درەختیكى دێكداره كە بەرزایى دگاتە بیست مەتر، گۆلەكانى سێ و وشكەمى و بۆنخۆشە، لەباج و كەنار شەقامەكاندا دەپۆنرێن. سەرچاوه ڤەفرهەمى فارسی و وەرگێڕ.

⁷ تەواوى ئەو زانیاریانەى لەبارەى بارودۆخى ژيانى خێزانێكى میانحالى شارى "نەیس" و شەمەكانى تر دەپۆشێتەوه، بەشت بەمەلگەى میژووێى پاپیروسیەكان دەبەستێت بەواتا "مامۆستا نوسەرى میسرى" یه و لەوباوهردا نەبیت كە نوسەر بەلاسایى كەردنەوهى بارودۆخى سەردەمانى ئەمەڕۆ، ساختهى لەم نوسینهدا كەردبیت.

به قسه‌ی دایکدا وادیاربوو که پاره‌ی پئویستی پییه، له‌برئه‌وه له‌گه‌ل کابرای
فروشیاردای مامه‌له‌ی ده‌کرد بوئه‌وه‌ی من فی‌ری ئه‌وه بکات ده‌ست به‌پاره‌وه بگرم و
بزانم به‌چ شیوه‌یه‌ک خه‌رجی بکه‌م، هه‌میشه ده‌یوت ده‌وله‌م‌ه‌ند ئه‌و که‌سه نیه که
ئالتون و زیوی هه‌یه به‌لکو ئه‌و که‌سه‌یه له‌گه‌ل که‌مدا خۆی بسازینیت.

دایک شەوانە چیرۆکی بۆ دەگێڕامەو، هیچ کات ئەوەم لەبیر ناچیت لە ناو و
هەوايەکی گەرمی هاویندا، کاتیەک ئێمە لەهەیواندا دەخەوتین، دایکم دەستی
بەگێڕانەوێ چیرۆکیک دەکرد، باوکم ناپەرەزایی دەردەبەری و دەیوت بۆچی هەزری ئەم
کۆرە پەرە لەشتی بێهودە دەکەیت؟

20

دايكىشىم بەھۇي ناپەزايى باوكمەۋە بىدەنگ دەبوۋ، بەلام ھەرئەۋەيكە دەنگى بۆلەبۆلى باوكم كۆتايى پىدەھات، دايكم لەشۈيىنى داپرانى چىرۆك دوبارە دەستى دەكرەۋە بەگىرەنەۋەي.

ھەندىكات باسى چىرۆكى "سىنۆھە" و سەردەمانى تايبەت بە فىرەئون و دىو و جادوگەرانى بۇ دەكرەم، من ئىستا تىدەگەم كە خۇدى ئەۋىش چىرۆى لەگىرەنەۋەي ئەم جۆرە داستانە ۋەردەگرت.

من لەبەرئەۋە ھەزم لەم جۆرە چىرۆكانە بوو كە كاتىك بەرگۈيىم دەكەوت وام دەزانى لەشۈيىنىكى جىياۋز و دور لەم كۆلانە پىس و پىر مىش و خاشاكدا دەژىم.

بەلام ھەندىكات "با" بۆنى دارى تەپ و زىپىنى درەختىك كە لەكەشتىك خالى دەكرا لەگەل خۇيدا دەھىنا و كاتىكىش ژنىك بەسەر كەژاۋەيەكەۋە لەم كۆلانەۋە تىدەپەرى بۆنى عەترىك دەھات بەلوتقدا.

لەكاتى ئاۋابونى خۇردا، كاتىك كەشتى زىپىنى خۇداي ئىمە ئامون، دواي ئەۋەي بە نىل و تەپۆلكە و دەشتە تەختەكاندا تىدەپەرى و لەبن تەپۆلكەكاندا ونبون دەبوۋ، لەم مالاۋەي دەكەۋە كەنارى پوبارى "نىل" ۋە بۆنى ئانى تازە و ماسى سوركرام دەكرە، من لەسەردەمى مىندالىدا زۆر ھەزم لەم بۆنە بوو و ئىستاش كە پىربوم ھەر ھەزى لىدەكەم.

يەكەمىن قوتابخانە كە من ۋانەي ژيانى تىدا فىربوم ھەيۋانى مالاكەي خۇمان بوو. شەۋانە كاتىك ئانى ئىۋارەمان دەخوارد، لەھەيۋانى مالاكەماندا لەسەر چوارپايەك دادەنىشتىن و دايكم خواردنەكەي بەسەردا دابەش دەكرىن و لەبەردەمماننەۋە تىدەپەرى، پىش ئەۋەي باوكم دەست بەخواردن بكات ئاۋى دەكرە بەدەستىدا.

ھەندىكات ئەۋە پويىدەدا كە كۆمەلنىك دەرياۋانى مەست كە شەراب يان ئاۋجۇيان خواردبويەۋە لەم كۆلانەۋە تىدەپەرىن و لەژىر درەختى "ئەققا" كانى ئىمەدا رادەۋەستان و خۇيان لەپىسايىيەكانى خۇيان خالى دەكرەۋە.⁹

⁹ لىرەدا مەبەستى خۇرە.

¹⁰ مالا ھەزاركان لە "تېس" دا بەھۇي دىۋارەۋە لەكۆلانەكان جىيا نەدەكرەۋە بەلگو بەھۇي پەرزىنىكى دارىن يان پەرزىنىكى قامىشى جىيا دەكرەۋە.

باۈكم كە پىياۋىكى خۇپارىز بوو لەوكاتەدا ھىچى نەدەوت، بەلام كاتىك ئەوان دەپۇشتىن، دەيوت كە تەنھا رەش پىستىك يان سىرپانىك لە كۆلەندا خۇي لەپاشەپۇ سىروشتىكەكانى خالى دەكاتەو، بەلام مىسرىك تەنھا لەمالدا خۇي لەپاشەپۇ سىروشتىكەكانى خالى دەكاتەو، ھەرۈھا دەيوت ھەركاتىك گۆزەيەك شەراب بخۇنەو دەكەونە جۆگە ئاۋىكەو و لەھۇش خۇيان دەچن و كاتىكىش دىنەو ھۇش خۇيان دەيىنن كە جەكانيان لى دزىون.

ھەندىكات بونى عەترىكى توند لەكۆلەنو دىتە ناو ھەيوان و ئەو ژنەى كە جلىكى رەنگاۋرەنگى لەبەركردوۋو پوخسارو لىۋو بىرژانگەكانى سوراو كردوۋو و لەچاۋانىدا ھەست بەحالەتىكى ئاسايى دەكرىت و لەبەردەم مالى ئىمەو تىدەپەپى، لەوكاتەدا يەكسەر تىدەگەشتەم كە ئەو ژنانەى بەو شىۋەيەن لەگەل ژنە ئاسايىيەكاندا جىاۋازن و لەو مالانەى كە تاييەت بۇ رابۋاردن دروست كراۋە دىنە دەرەو، ھەرۈھا باۈكم دەيوت خۇت لەو ژنانەى كە پىت دەلېن تۇ كورپىكى جۋانى دور بگرە و ھەرگىز مىۋانداريان پەسەند نەكەيت و نەپۇيت بۇماليان، چونكە دلىان شوينى بۇسەيە و لەسىنەى ئەم جۆرە ژنانەدا ئاگرىك بەدى دەكرىت كەتۇ دەسوتىنىت. ھەرلەبەرئەۋەش بەھۇى ئەم جۆرە گوتانەو لەسەردەمى مندالىيەو لەگۆزەى شەراب و لەو ژنانەى لەژنە ئاسايىيەكان ناچن زۇر دەترسام.

لەمندالىيەو باۈكم منى لەگەل خۇيدا دەبردە ژورى پزىشكىكەى، بۇئەۋەى چاۋم بە شىۋازى چارەسەر كردنەكانى بكویت. منىش زۇر بەزوۋىي ئاشناى چەقۇ و گىرە"پلايس" و مەئەمەكانى باۈكم بووم و كاتىكىش ئەو سەرقالى چارەسەر كردنى نەخۇشېك بوو، من دەرمان و پىچەر"لەفاف" و ئاو و شەرابم پىدەدا.

دايكم ۋەك تەۋاۋى ژنەكانى تر لە برىن و دومەل و كىم و چلكى برىن دەترسا و ھەرگىز ھىچ كات نەدەھاتە ژورى پزىشكى باۈكمەو، جگە لەوكاتانەى كە باۈكم بۇ ھەندىك كار بانگى دەكرد.

من ئاگادارى ئەو بوم كەباۈكم سى جۆر ۋەلام بەنەخۇشەكان دەداتەو، بەھەندىكيان دەلېت نەخۇشەكەى تۇ چارەسەر دەكرىت، بەھەندىكى تريان دەلېت چارەسەركردنى ئەم نەخۇشەى تۇ پىۋىستى بەكاتىكى زۇرە و ھەندىكى تريان

پارچە "پاپېرۇس" ئىككى پىندەدان و پىنى دەۋتن ئەمە بىبە بۇ مالى ژيان "دار الحيات" بۇئەۋەى لەۋى چارەسەرت بکەن.

"مالى ژيان" شۇنىڭ بوو كە نەخۇشى سەختيان لەۋىدا چارەسەر دەکرد و ھەركاتىك يەككى پەۋانەى مالى ژيان بکردايە، بەخەمىكەۋە دەيوت: ئەى دامامو....! سەرەپاي ئەۋەى باۋىم پزىشكى كەسانى ھەژار بوو، ھەندىكات نەخۇشەكانى بەدىارىيەكەۋە دەھاتن بۇ لاي و ھەندىجارىش لەمالى تايبەت بە عەيش و خۇشەكانەۋە (مالى سۆزانييەكان) كەسانىك بەمەبەستى چارەسەر كىردن سەردانى باۋىمىيان دەکرد كە پۇشاكىكى گرانبەھايان لەبەردابوو.

كاتىك گەشتە تەمەنى حەوت سالى دايىم "لۇنگ" ئىككى - پارچە قوماشنىكە كە لەكەمەرى مەۋۇ دەپىچىرىت و تا سەر ئەژنۇى دادەپۇشنىت - مىندالانى لەبەركىردم و مىنى بۇ پەرىستگاي (ئامون) كە مەزنىتىن و جۋانتىن پەرىستگاي خوداكانى مىسرى بوو بىرد بۇئەۋەى لەۋىدا تەماشاي قوربانى بکەم.

شەقامىكى دىرژ كە لەھەردوو لايەۋە "ئەۋول ھول" لەمەۋدایەكى دىارىكرادا دانىشتىبوو تا پەرىستگا دىرژ دەۋىۋىۋە و كاتىك گەشتىنە پەرىستگا كە بىنىم بەئەندازەيەك دىۋارى پەرىستگا بەرزىۋو كە من زۇر بەگرانى دەمتۋانى چارم بەتروپكى ئەۋ دىۋارە بکەۋىت.

كاتىك چۈينە ناو حەۋشەى پەرىستگاۋە فرۇشيارەكان كىتىبى "مردوۋەكان" يان - كۆتۈرىن كىتىبى جىھانى كە نوسرايىتەۋە كىتىبى مردوۋەكانى مىسرى - ئاراستەى دايىم كىرد بۇئەۋەى بىكىرىت، بەلام ئىمە لەمالدا "كىتىبى مردوۋەكان" مان ھەبوو و پىۋىستمان بەكپىنى نەبوو.

دايىم بازەنەيەكى مىسىنى لەدەستى خۇى داكەند و لەبەرامبەر ئەۋەى رېيان پىداۋىن لەم مەراسىمەدا بەشدارى بکەين بەخشىە پەرىستگا و من بەچاۋى خۇم بىنىم كاھىنەكانى پەرىستگا كە جلىكى سىپىيان لەبەردابوو و سەرى تاشرا و چەۋىركراۋيان بىرقەى دەدايەۋە، دەيانۋىست مانگايەك سەر بېرن و لەناۋەپراستى دوو شاخى ئەۋ

مانگایه دا مۆرک هه‌لواسرابوو که نیشانی ده‌دا له‌ته‌واوی جه‌سته‌ی نه‌و گایه‌دا مویه‌کی ره‌ش به‌دی ناکریت.

من به‌چاوی خۆم بینیم کاتی‌ک نه‌و مانگایه‌یان سه‌ر ده‌بپی چاوی دایکم پڕ بوو له‌فرمیسک، به‌لام من هیچ گوێ و گرنگیه‌کم به‌ سه‌ربپینی مانگا که نه‌ده‌دا، به‌لکو ته‌ماشای پایه‌ مه‌زنه‌کانی په‌رستگا و وینه‌ی جه‌نگه‌کانم ده‌کرد که له‌سه‌ر دیواره‌کان کیشرابون.

دوا‌ی نه‌وه‌ی له‌و په‌رستگایه‌ هاتینه‌ ده‌روه، دایکم پیل‌وه‌کانمی له‌پیم دا‌که‌ند و پیل‌وێکی نوێی له‌پیکردم و کاتی‌ک گه‌شتینه‌ ماله‌وه، دوا‌ی خواردنی نانی نیوه‌پۆ، باوکم ده‌ستی به‌سه‌رده‌هینام و لێی پرسیم تو ئیستا ته‌مه‌نت چه‌وت سا‌له‌ و ده‌بی‌ت پیشه‌ و کاری‌ک هه‌لبژێری، بلی ده‌ته‌وی‌ت ببیت به‌چی؟

منیش وتم ده‌مه‌وی‌ت بیه‌ سه‌رباز، چونکه‌ خوشت‌ین یاری که‌ من له‌کۆل‌ندا له‌گه‌ل مندا‌ل‌ندا ده‌م‌کرد یاری سه‌ربازی بوو و هه‌روه‌ها ده‌شم‌بینی که‌ سه‌ربازه‌کان چه‌کی‌کی دره‌وشاوه‌یان هه‌یه‌ و گالیسکه‌کانیان به‌ده‌نگی‌کی به‌رز به‌سه‌ر سه‌نگ‌فه‌رش کۆل‌ندا تیده‌په‌پین و به‌لاسه‌ری گالیسکه‌کانیشه‌وه‌ ئالای په‌نگا و په‌نگ له‌حالی شه‌کانه‌وه‌دا به‌دی ده‌کرا.

چیت‌ر دوا‌ی نه‌وه‌ تیگه‌شتم که‌ سه‌رباز پێویستی به‌ خویندن و نوسین نیه‌ و من له‌مندا‌ل‌انی گه‌وره‌تر که‌ ده‌پوشتن بۆ قوتابخانه‌ سه‌رگوزه‌شته‌ی ترسناکم له‌باره‌ی نازاری خویندنه‌وه‌ و نوسین بیستبوو و ده‌یانوت مامۆستا قژی مندا‌لی‌ک که‌ بی‌ ناگا ته‌خته‌ په‌شه‌که‌ی خۆی شکاندبوو، تال‌ تال‌ هه‌ل‌ده‌کیشا.

باوکم به‌بیستنی وه‌لامه‌که‌م پۆچوو‌ه‌ ناو ه‌زری خۆی و زۆریش پیتی کاریگه‌ر بوو و دوا‌ی نه‌وه‌ وتی به‌دایکم که‌ گۆزه‌یه‌کی سوفالی پێدات و دایکیشم پیتی دا، دوا‌ی نه‌وه‌ باوکم ده‌ستی گرت‌م و به‌ده‌سته‌که‌ی تری گۆزه‌که‌ی هه‌ل‌گرت و منی برده‌ قه‌راخ پوباری نیل و بینیم که‌ هه‌ندی‌ک له‌کرێ‌کاره‌کان سه‌رقالی خالی کردنی شتومه‌کی که‌شتیه‌کن، یه‌کی‌ک به‌رده‌وام قامچی ده‌دا له‌پشتی کرێ‌کاره‌کان و نه‌وانیش به‌ده‌م په‌شتنی ئاره‌ق و هه‌ناسه‌ بپکێوه، خه‌رکی خالی‌کردنی باری گه‌شتیه‌که‌ بوون.

باوکم وتی ته‌مasha بکه، نه‌مانه‌ی که‌ ده‌یان‌بینی کۆل‌به‌رن و پێستی جه‌سته‌ی نه‌مانه‌ نه‌وه‌نده‌ خۆر و "با"ی به‌رکه‌وتوو‌ه‌که‌ له‌پێستی "تیم‌ساح" نه‌ستور‌تر بووه‌ و ناچارن تا

ئاوابونى خۇر لەژىر قامچىدا خەرىكى كۆلەرى و خالى كىردنى كەشتى بن و شەوئش كاتىك دەگەرپىنەو ماله قورپىنەكەيان، ژەمى خواردنەيان يەك پارچە نان و پىيازىكە.

بارودۇخى جوتيارەكانىش بەھەمان شىوئە و بەشىوئەكى گشتىش ھەركەسىك بەدو دەستى خۇى كار بكات ژيانى بەم شىوئە دەبىت كە بىنىت.

منىش وتم باوكە من نامەوئت كەسىكى كۆلەر و جوتيارم لى دەرىچىت، بەلكو دەمەوئت بىمە سەربازىك و سەربازەكانىش چەگەلىكى درەوشاوەيان بەدەستەوئە و لەملى ھەندىكىشىاندا ملاوانكەى ئالتون دەبىنرئت و لەجەنگدا زىر و مس و كۆيلە و كەنیزە لەگەل خۇياندا دەھىننەو و خەلكى باسى جەنگ و ئازايەتى ئەوان بۇ يەكتى دەكەن.

باوكم ھىچى نەوت و منى لەگەل خۇيدا برد و لەوى دور كەوتىنەو و ئەو گۆزەيەى كە بەدەستىوئە بوو پىرى كرد لەشەراپىك كە لەشەراب فروشىكى كرى و كەوتىنە پىرى تا گەشتىنە مالىكى قورپىنى كەنار پوبارى "نيل" و باوكم سەرى كرد بەو مالهەدا و بانگى كرد(ئىن تب)...(ئىن تب).

پىاوئىكى پىر و پىس و پۇخل كە تەنھا دەستىكى ھەبوو، پىلاوئەكانىشى لەپىسىاندا ديار نەبوو چ پەنگىكى ھەيە لەو ماله ھاتە دەرەو، منىش بەسەر سوپماوئەوئە وتم باوكە ئايا ئەمە "ئىن تب" سەربازى بەناوبانگ و ئازايە؟

باوكم سلاوى لەكابراى پىرەمىرد كرد و ئەو پىاوئەش دەستى خۇى بەرزكردەو و بەسلاوئىكى سەربازى وەلامى دايەو و لەبەرئەوئەى لەبەردەم مالهەكەيدا كورسى و چوارپايە نەبوو، لەبەرئەوئە ناچار بوين لەسەر زەوى دانىشىن و باوكىشم لەوكاتەدا قۆزە شەرابەكەى لەبەردەم كابراى پىردا دانا و ئەوئش گۆزەكەى بەتاكە دەستى خۇى برد بۇ لىوى و بەتامەزۆيەكەوئە خواردىوئە.

باوكم وتى: (ئىن تب) كوپەكەم(سىنۆھە) ھەزەكات بىتتە سەرباز و منىش ھىنام بۇ لاي تۆ بۆئەوئەى تۆ كە تاكە پاشماوئەى قارەمانانى جەنگە مەزنەكانى ئىمەى بەچاوى خۇى بىنىت و باسى ئەو جەنگانە لەزمانى تۆو بىستىت.

(ئىن تب) گۆزەى شەرابەكەى لەلىوى دور خستەو و بەنىگايەكى تۆرە و دەمى بى ددان و بالايەكى خەمگىن و ئەبرۆيەكى سىپى و لىوانلىو لەخەم و پەژارە پىى وتم: بە(ئامون) سوئندت دەدەم ئەرى تۆ شىت بوئت.

دوای ئەوھى بەدەمى بى ددانىھو، پىكەننىكى ترسناكى كرد و وتى: ئەگەر من لەبەرامبەر ھەر نەفرىن و جنىۋدان و سوکايەتھەك كە ئاراستەى خۆم دەكەم تەنھا لەبەرئەوھى بۆچى بوم بەسەرباز، يەك قوم شەرابم بەدەست بەینايە، بەو شەرابانە نەك تەنھا دەمتوانى دەرياچەيەك كە فىرەون بۆ خۆشگوزەرانى ژنەكەى ھەلى كەندبوو پىر بکەمەو، بەلکو توانای ئەوھشم ھەبوو تەواوى دانىشتوانى شارى "تبس" بۆماوھى يەك سال بەشەراب تىر بکەم.

من وتم: بىستومە كە كارى سەربازى پىر شانازىترىن كارى جىھانە.
(ئىن تب) وتى: شانازى و ناوبانگى سەربازى لەم ولاتەدا برىتتە لە خاشاك "زىل" و پاشەپۇى گىيانەوھەرەكان كە مىشيان لى كۆ دەيىتەو، تەنھا شانازىەك كە من لەكارى سەربازى بەدەستم ھىنايىت ئەوھىە كە ئەمرو دەيىت بۆ خەلكانى ترى بگىرەمەو تەنھا بۆئەوھى پارووە نانێك يان قومێك شەرابم پى بەخشەن و ئەويش لەسەد كەس تەنھا كەسێك پىت دەدات، لەبەرئەوھى من پىت دەلیم ھىي كۆرە، لەنىو كار و پىشەكانى جىھاندا ھىچ كار و پىشەيەك لەسەربازى خراپتر نىە و كۆتايى تەواوى شانازىەكانى سەربازى، ئەم ژيانەى منە كە بەچاوى خۆت دەيىنى.

دوای ئەوھى (ئىن تب) شەرابى ناو گۆزەكەى تا دوا قوم ھەلقوراند و گەرمى شەرابەكە پوخسارى سور ھەلگىرا، دوای ئەوھى سەرى بەرز كەدەو و وتى: ئايا ئەم ملە بارىك و پىر لە چىچ و لۆچىەى من دەيىنى؟، ئەوھى ملێكە كە پۆژانێك پىنچ ملوانكەى زىرپىنى پىوھ ھەلواسرابوو، خودى فىرەون ئەو ملوانكانەى كەدبووھى مل، كاتێك لەگۆرەپانى جەنگ دەگەرەمەوھى ئەوھندە دەستى بپاوەم لەگەل خۆمدا دەھىنايەوھى كە لەبەردەم دەوارەكەمدا تەپۆلكەيەكى لى دروست دەبوو. بەلام ئەمرو لەو ھەموو شانازى و ئالتونانە ھىچ شتىكم بۆ بەجى نەماوھى.

ئالتونەكانم لەناو چۆن و كارەكەر و كۆيلە و كەنیزەكانم لەبرساندا مردن يان لىم ھەلھاتن و دەستى راستىشم لەگۆرەپانى جەنگدا بەجى ما.

تا ئەوكاتەى لاو بووم پۆژ و شەو لەبىبابانەكاندا بەبرسىيەتى و تىنويەتى روبەپوى گۆرەپانى جەنگ دەبووھى و ئىستاش كە پىر بوم ھىشتا ھەر برسى و تىنومە. ئەگەر لەباوكى خۆت دەپرسى كاتێك دەستى برىندارى سەربازىك دەپرنەوھى و پاشماوھى ئەو

دەستە بېراۋە نوقمى ناو پۇنى داخكراو دەكەن چ حالىكى ھەيە، ئەو كە پزىشكە ئەم بابەتەت بەجوانى بۇ باس دەكات.

ھەر پارچە گۆشتىكەم لەگۆرەپانىكى جەنگدا بەجىماۋە و ددان لەدەم و مو بەسەرمەۋە نەماۋە و لەمپۇشدا ئەگەر پياۋانى خىرخۋاى وەك باۋكى تۆ جارناجارىك ھاۋكاريان نەكردمايە، ئەۋكات دەۋو لەبەردەم پەرسىگاي (ئامون) دا سۈالم بىكرديە. دۋاى ئەم قىسانە "ئىن تىب" تەماشايەكى گۆزەى شەرابەكە كرد و وتى بەداخەۋە تەۋاۋ بوو.

باۋكم بازىنەيەكى مىسى لەمەچەكى خۆى داكەند و پىنى دا بۆئەۋەى بەو مىسە شەرابى تر بىكرىت و "ئىن تىب" لەخۇشياندا ھاۋارىكى كرد و بانكى مىندالىكى كرد و بازىنە مىسەكى پىدا و پىنى وت ئەم گۆزەيە ببە و شەرابم بۇ بىكرە، بەلام بەفروشىارەكە بلى كە پىۋىست ناكات شەرابى پلە يەكت پى بدات، بەلكو با شەرابىكى ناۋەند بىت، نەزۆر چاك و نەزۆر خراپ، گۆزەكەم بۇ پىر بىكات و پاشماۋەى مىسەكەم بۇ بىگەرپىنەرەۋە.

مىندال پۇشت و مىنىش وتى: سودى سەربازى ئەۋەيە كە سەربازىك پىۋىستى بەخویندن و نوسىن نىيە و نابىت بەرگەى گرانى پۇشتن بۇ قوتابخانە لەئەستۇ بىكرىت. (ئىن تىب) وتى: راست دەكەيت سەرباز پىۋىستى بە خویندن و نوسىن نىيە تەنھا دەبىت بىجەنگىت، بەلام ئەگەر خوينەۋارى ھەبىت، فەرمانپەرۋاى سەربازەكانى تر دەكات و كەسانى تر لەژىر فەرمانى ئەۋدا دەجەنگن.

مەھالە كەسىكى نەخوینەۋار بىتوانىت پلە و پاىيە بەدەست بىيىنىت و ھىچ كاتىكىش سەد كەس بەكەسىك ناسپىرن گەر ناتوانىت بنوسىت، بەردەۋامىش بەم شىۋەيە بوۋە و دۋاى ئەۋەش ھەر بەۋشۋەيە دەبىت.

لەبەرئەۋە لەگەل تۆمە كۆرە، ئەگەر تۆ دەتەۋىت لەئايىندەدا فەرمانپەرۋاى سەربازەكان بىكەيت، دەبىت خۆت فىرى نوسىن بىكەيت و ئەۋكات ئەو كەسانەى ملوانكەى ئالتونيان لەملايە بەرپىزەۋە سەرت بۇ دادەنۋىنن و لەكاتى جەنگدا سوۋرى كەژاۋەيەك دەبىت و بەندەكانت بەشان دەتەنە گۆرەپانى جەنگ.

ئەو مىندالەى پۇشتىۋو شەراب بىكرىت بە گۆزەيەكى پىر لە شەرابەۋە گەپرايەۋە و چاۋانى پىرەمىرد لەخۇشياندا دەبرىسكانەۋە، سەربازى كۆن وتى:

باۋكى تۆ ھەرگىز جەنگى نەكردۈۈ و ناتوانىت تالى كەۋانىك بكىشت يان شمشىرىك لى كىلانەكەى دەرېھىنىت، بەلام لەبەرئەۋەى دەتوانىت بنوسىت ئەمپۇ بەئاسانى و ئاسودەى دەتوانىت ژيان بكات، لەبەرئەۋەى كەسىكى پاك و چاكە خوازە من ئىرەى پى نابەم.

كاتىك بىنىم پىرەمىرد گۆزەى شەرابەكەى بەرزكردەۋە لەترسى ئەۋەى كە مەستى ئەۋ كار لەئىمەش بكات و ئىمە بکەۋىنە جۆگە ئاۋىكەۋە و كەسانى تر جەكانمان لى بدزن، قۇلى كراسەكەى باۋكمم پاكىشا بۇ ئەۋەى لەۋ شۈىنە دور بکەۋىنەۋە، كاتىك ئىمە دور كەۋتىنەۋە(ئىن تب) يەكىك لەسرودەكانى جەنگى لەبەر خۇيەۋە دەۋتەۋە و ئەۋ مندالەى شەرابى بۇ كرىبوو پىدەكەنى.

بەلام من، كە (سىنۆۋە)م لەۋ بىيارەم پەشىمان بومەۋە كە وىستم بىمە سەرباز و پۇژى دۋاىى بىردىمان بۇ قوتابخانە.

بەشى دوۋەم

رۆشتن بۇ قوتابخانە

باۋىم نەيدەتۋانى بىمىرئىت بۇ ئەو قوتابخانەنى كە لە پەرسىتگاكاندا ھەبوون، چونكە لەو جۆرە قوتابخانەدا كوپان و كچانى كەسە ۋە جاخزادە و كاھىنى پلە يەك ۋانەيان دەخويند و كرىنى خويندن لەویدا زۆر گران بوو.

فېركارەكەى من كاھىنكىكى پلە پېنج بوو كە لەھەيوانى مالى خۇي قوتابخانەيەكى دروست كىردبوو ئىمە لەبەھارو ھاویندا لەھەيواندا دەمانخويند و لەوەرزی زىستانىشدا دەپۇشتىنە ژۆرەۋە.

خويندكارەكانى برىتى بون لە كوپانى ئەفسەرەكانى بەش و خويندەۋاران و كاھىنانى پلە نزم، كە باۋىكى ئەۋانە ئارەزوى ئەۋەيان دەكرىد پۇژىك بىت كوپرەكەيان بتوانىت بەنوكى تىژى تىرىكەۋە بەژمىريارى پارىزگارى لەكەرەستەى فروشگاگەى بكات يان ئەۋەيكە بتوانىت ژمىريارى ئەۋەى بۇ بكات كە گویدريژانى سوپا لە گەۋپدا چەندىك ئالىك دەخۇن و خەرجى ئالىكى ئەسپى ھەر گالىسكەيەكى جەنگ چەنىكە.

لە شارى "تبس" پايتەختى مەزنى جىهان، لەو جۆرە قوتابخانەنى كە لەمالەكاندا بەرپا بوون زۆر بەدى دەكرىت و كرىنى خويندكارانى ئەم جۆرە قوتابخانە بەو شىۋەيەش گران نەبوو، چونكە خويندكاران لەبەرامبەر ئەۋەى فېر دەكران بازنەى مسىنيان نەدەدایە فېركارەكەيان، بەلكو تەنھا خواردن و قوماشيان بۇ دەبرد.

بۇ نمونە كوپى خەلۆز فروش لەوەرزی زىستاندا خەلۆز و دارى وشكى دەبرد بۇ مامۇستاكەى و كوپى ۋەستای چىن، ھەموو سالىك چەند بالىك پارچە قوماشى پېشكەشى مامۇستا دەكرىد و كوپى جوتيارىش گەنمى پى دەدا، بەلام باۋىكى من

له بهرامبهر خهرجی خویندنی من دهرمانی پی ددها، هندیکاتیش من نه وگیاکولوانه ی که له شراب هه لده کیشران، دهمرد بۆ فیرکاره کهم.

ئو پۆژه ی یه کی که له خویندکاره کان گۆزه یه که ئاوجوی بۆ مامۆستاکه مان بهینایه ئو پۆژه پۆژی جهژنی ئیمه بوو، له بهرنه وه ی ههرکه مامۆستاکه مان ئاوجۆکه ی ده خواردوه ئیتر وانه و فیرکردنی له بیر ده چویه وه و به دهمی بی ددانی، باسی خودا سه رخۆشه کانی بۆ ده کردین و ئیمه له قاقامان ددهاو کاتی که خه لکی له ویوه تیده پرین، راده وه ستان و گوئیان لیده گرتین بۆئه وه ی بزانی بۆچی پیده که نین.

به لام کاتی که گه وه بوم تیگه شتم ئو فیرکاره ی ئیمه مه به ستیکی والای هه بوو، ده یویست له پیری ئو چیرۆکه خوش و پیکه نیناویانه وه ناشنای ئهرکه کانی ژیانمان بکات و تیمان بگه یه نی که له نیو خودا کاندایه که خودا هه یه که سه ری له "چه قل" ده چی که و ئهم خودایه به رده وام چاودیری کرداره کانی مروقه ده کات و ههرکه سی که کرداری کی خراب نه نجام بدات، ئو خودایه ئو که سه هه لده داته ناو دهمی گیانه وه ری که وه که نیوه ی جهسته ی تیمساحه و نیوه که ی تری نه سپیکی شینه، بۆ ئه وه ی قوتی بدات.

ئو ده یوت: خودایه کی تر هه یه له سه ر پوباره کاندایه قه یاخ" به له م" لیده خوریت و دوا ی مه رگ، مروقه ده باته شوینی که که ده بی که هه مومان بۆی برۆین بۆئه وه ی خوش به خت بین.

دوا ی ئه وه ی من له و قوتابخانه یه دا خویندیم ته واو کرد ده توانم بلیم شتی کی سه یر پویدا و ئو شته سه یره ش ئه وه بوو کاتی که ئو دوو شیوه یه م به یه که گیاند له واته که ی تیگه شتم.

کاتی که شیوه ی شتی که به نوکی رمی که له سه ر ته خته ره شی که ده کی شن، نه زاترین که سه یش ده توانیت له واته که ی تیگات.

به لام کاتی که ته نها وینه ی مروقی که بکی شیت و پیشانی که سی کی نه خوینده واری به دیت، ئو که سه یه که سه ر تیده گات که ئه وه وینه ی مروقی که. ئه گه ر وینه ی تیمساحی که له سه ر ته خته ره شی که بکی شیت و پیشانی که سی کی نه خوینده واری به دیت، ئو که سه یه که سه ر تیده گات که ئه وه وینه ی تیمساحی که.

بەلّام ئەگەر كەسێك هەبێت كە بتوانێت لەواتای مەروڤێك و تێمساخێك و درەختێك و گالیسكەیهك كە بەیەكەوێ لێنراون تێیگات و بلیت كە مەبەستی تۆ لەلكاندنی ئەمانە بەیەكەوێ چیه، بەو كەسە دەلێن كەسێكی خوێندەوار.

لەو پۆژەوێ توانیم لەواتای دوو شیوێ وێنە كە بەیەكەوێ لێنراون تێیگەم، چیتەر پیویستی بەو نەدەكرد فێركارە بەسالآچووێكەم هانی فێربونم بدات.

خودی خۆم ئەوێندە لەوكارەدا ئارەزوم پەیدا كردبوو كە ئەوكاتانە دێگەرپامەوێ بۆ مالا داوام لەباوكم دەكرد كە شیوێكان بەیەكەوێ بلكێنێت بۆئەوێ بتوانم لەواتاكانیان تێیگەم.

لەو كاتەوێ من لەبوارێ فێربوندا بەرەوپێش دەچوم، تێگەشتم لەوێ لەكەسانی تر ناچم و جیاوازم، چونكە پوخسارم سێی و دەست و پەنجەیهكی ناسك و پەنگ و شیوێیهكی سێی و پونتر لەكەسانی ترم هەبوو و هەر ئەمەش بوبووێ هۆی ئەوێ هەندێك لە خوێندكارەكان ئازارم بدەن و كۆپێ جوتیارەكە، قوڕگی دەگرتەم و دەیگوشی و دەیوت: تۆ لەكێ دەچیت و مەنیش لەوكاتەدا ناچار بوم نوێكە تیرەكەم "لەشیوێ پێنوسی ئەمڕۆ" بەجەستەیدا بچەقێنم بۆئەوێ ناچاربێت دەستم لێ هەلگرێت.

بەلّام بەپێچەوانەوێ یەكێك لە خوێندكاران كەكۆپێ ئەفسەری بەش بوو منی زۆر خۆش دەویست، ئەم خوێندكارە هەموو پۆژێك قوڕی خۆشە كراوی¹² لەگەڵ خۆیدا دەهێنا بۆ فێرگەكە و لەوێ پەیکەری گێانەوێرەكانی پێ دروست دەكرد، پۆژێکیان پەیکەری منی دروست كردو پێی دام، بەلّام كاتێك پەیکەرەكەم بردەوێ بۆ مالا دایكم خەمگین بوو و وتی:

ئەمە كاری جادووگەرییه، بەلّام باوكم ئەوێ لەو گومان و هەلە تێگەشتنە پزگار كرد و تێی گەیاندا ئەگەر دروستكردنی پەیکەر كاریكی جادووگەری بوایه، ئەوا ئەو هەموو پەیکەرەیان لەكۆشكی فێرەوندا دا نەدەنا.

¹² قوڕی خۆشە كراو: ئەو وشەبە لەزمانی فارسیدا بە "خاك پەس" هاتووێ كە واتای "قوڕی سەناعە" دەگەیهێنێت كە منداڵان دەپێرێن بۆئەوێ پەیکەر و شیوێ جۆراوجۆری پێ دروست بكەن و كاتی خۆشی لەگەڵا بەرنە سەر، بەلّام من بەباشم زانی هەمان ئەو وشە كوردیە بەكار بهێنم تا ئەوێ پەنا بۆ وشە بیانیەكان ببەم.....وهرگیر.

ماۋەيەك بەسەر خويندەم لەو لەفەرگايەدا تىپەپى، تا ئەۋەى پۇژىك باۋىك جە تازەكەى خۆى لەبەركردو دەستى گرتەو لەگەل خۆيدا بردى بۆپەرستگاي "ئامون" و وتى دەمەۋىت تۆ بېمە ناو مالى ژيان "دار الحيات"، بۆئەۋەى لەۋى فىرى زانستى پزىشكى بېيت.

بۆ چۈنە ناو قوتابخانەى مالى ژيان پىۋىستى بەرەزامەندى كاھىنەكانى پەرستگا دەكرد، بەلام باۋىك كە لەھەموو تەمەنىدا تەنھا چارەسەرى ھەژارەكانى دەكرد، بېۋە ھۆى ئەۋەى بېبەشېت لەۋەى مامەلە و تىكەلەۋى لەگەل كاھىنەكاندا بىكات، ئەم بابەتەش زيانىكى زۆرى بەژيانى ئەۋگەياندىبوو.

چۈنكە لە "ميسر"دا ھەموو شتىك و بگرە تەۋاۋى كارەكانىش لەدەستى كاھىنەكاندا بوو، ئەۋە ئەۋانن كە خويندكارەكان ھەلدەبژىرن بۆئەۋەى بتوانن لەقوتابخانەى پزىشكى مالى ژياندا بخوينن و كرىيەكى لەسەر دابننن، كاتىك ئاستى روبرارى "نيل" بەرز دەبىتەۋە و ھەلدەچىت، ئەۋان ئاستى ئەۋ لىشاۋە پىۋانە دەكەن، تۋانا و دەستەلاتى ئەمانە لەئاستىكدايە كە ئەگەر فىرەئون سزا بەسەر ھەركەسىكدا بسەپىنىت و ھەمان ئەۋكەسە لەنىو كاھىنەكاندا ھارپىيەكى ھەبىت، ئەمانە دەتوانن سزاي فىرەئون رەت بىكەنەۋە.

لەبەرئەۋەى باۋىك ھىچ كەسىكى لەو پەرستگايەدا نەدەناسى ناچاربوو لەناۋەشەى پەرستگا كەدا دانىشت بۆئەۋەى ەك كەسانى تر نۆرەى پەسەندكردن لەلايەن يەكىك لە كاھىنەكانەۋە بەدەست بەنىت، ئىمە سەرلەبەيانىكەى پۇشتىن بۆ ئەۋ پەرستگايە تا ئىۋارە لەۋى دانىشتىن و نۆرەمان نەھات.

ھەرلەۋكاتەدا كەسىك خۆى كرد بەپەرستگادا و كاتىك باۋىك چاۋى پىي كەوت ناسىيەۋە و وتى ئەۋە "پاتور" ئەۋكاتانە لەمالى ژياندا دەمخويند ئەۋ ھارپۆلم بوو و ئىستا كونتىكەرى كاسەى سەرى فىرەۋنە.

من لەو سەردەمانەدا نەمدەزانى كە كونتىكەرى كاسەى سەر چ كارىك دەكەن و چ شايستەيەك لەخۆ دەگرىت كە كەسانى تر ھەلگىرى نىن، لەدوايىدا كاتىك خۆم بوم بەپزىشك تىگەشتم كە كونتىكەرەكانى كاسەى سەر كەسانىكەن كە كاسەى سەرى فىرەۋن و كەسانى تر كۈن تىدەكەن و ھۆرمۆنە زىادەكان دەردەھىنن كە لەناۋ سەردا، لەسەر مېشك دروست دەبىت.

سەرەپای ئەوەش کونتیكەرەکانی ئیسقان کەسانیکن کە کاسەیی سەر کون تێدەکەن بۆ ئەوەی ئەو هەلەم و گەرمیە هەپەشەنامیز و ژەهراویەیی لەناو کاسەیی سەردا کۆ دەبیتهوه و دەبیته هۆی نەخۆش کەوتنی مروڤ لەسەر بەیننە دەرەوه.

کاتیك باوکم "پاتور" ی بینی هەستایە سەر پێ و سلاوی لیکرد و "پاتور" یش ئەوی ناسیەوه و دەستی خستە سەر شانێ و لێی پرسى: بۆچی هاتوی بۆ ئێره و چ کاریکت هەیه.

باوکیشم وتی: هاتووم مۆلەت لە کاهینەکان وەرگیرم، بۆ ئەوەی کۆپەکم لە قوتابخانەیی پزیشکی مالى ژیان پەسەند بکەن.

"پاتور" یش وتی: ئەم هەولەیی تۆ بیسوده و تەنها بە داواکردن بە مەبەستی خۆت ناگەیت، بەلام من خۆم دیم بۆ مالتان و لەمبارەیهوه گفتوگۆت لەگەڵدا دەکەم.

سەرلەبەیانێ پۆژی دواى باوکم پۆشت بۆ بازار و بۆ پیشوازی و میوانداری "پاتور"، "غاز"^{۱۳} "قاز" یك و چەند ماسیەك و بێك هەنگوین و خواردنەوهی كپى و دای بەدایكم کە قازەكە بکولێنیت و ماسیەکان بپژینیت، بەهەنگوینەکانیش نانی شیرین دروست و نامادە بکات.

کاتیك بۆنی کولانی قاز لەهەوادا بلۆ بویهوه، سۆلکەر و کوێرەکان لەبەردەم مالمندا کۆبونەوه و هەرچی دایکم پێی وتن بپۆن و لەوی نەمینن هەر نەپۆشتن، لەبەرئەوهش دایکم ناچار بوو بێك نان لەپۆنی چەوری قازەكە هەلکێشیت و بەسەریاندا دابەشی بکات بۆ ئەوەی دووریان بخاتەوه.

باوکم گۆزەیهکی پێکرد لەناوی بۆندار و دای بەدەستمەوه و وتی: کاتیك "پاتور" هات ئاو بەسەر دەستیدا بپژیت و دایکیشم پارچە کە تانیك کە بۆ پووچۆشی لاشەیی مردووی خۆی نامادەیی کردبوو لەتەنیشت منەوه دانا و وتی کاتیك ئاوت بەدەستیدا پرشت بەم کە تانەش دەستی وشک بکەرەوه.

ئیمە واما ن دەزانی "پاتور" هەر وەك چۆن باوه سەرلەئێوارەكەیی دیت بۆ مالمان، بەلام ئێواره تێپەری و شوو هات و "پاتور" نەهات.

¹³ غاز: بالندەیهکی ناوییه کە زۆر لەمراوی دەجیت، بەلام لەمراوی گەورەترە و خاوەنی ملیکی درێژ و کیشی "۱۲" کیلۆ دەبێت.... لەبەر ئەوەی کە لەولاتی ئیمەدا نییه وام بەباش زانی بەقاز ناوی بهێنم بۆ ئەوەی لای خۆنەمر ناسراوبێت.

من له بهرئەوێ برسیم بوو لەدواکەوتنی "پاتور" زۆر خەمگین بووم، چونکە دەمزانێ تا ئەو نەیت خواردنیش بەمن نادەن.

باوکم بەشیوەیەک بێتاقەت بوو هەر کە شەو داھات چراکانی دانەگیرساندو من و باوکم، لەھەییوانی مائەکەماندا لەسەر چوارپایەکە دانیشتبوین، نەماندەوێرا تەماشای یەکتەری بکەین و ئەو پۆژە من تینگەشتم لەوێ کە بێناگابونی کەسە مەزنەکان لەبەرامبەر کەسە بچوکەکان، چەنێک بوو ئەو کەسانە کە بچوک و ھەژارن بێزارکەرە. سەرئەنجام لەکوڵاندن پارووناکێ مەشخەلێک دەرکەوت و لەدوای مەشخەلەکەشەو کە ژاوەیەک بەدی کرا کە دوو پەشپێست ھەلیانگرتبوو، بەلام ئەوێ مەشخەلەکە کە بە دەستەوێ بوو میسری بوو.

کاتیەک "پاتور" پێی نایە سەر زەوی باوکم ھەردوو دەستی لەسەر ئەژنۆی دانا و لەبەرامبەریدا سەری دانەواند، "پاتور"یش بۆ دەربرینی خۆشەویستی خۆی یان بۆ ئەوێ پەناگایەکی ھەبێت، دەستی خستە سەرشانێ باوکم.

ئەوکات "پاتور" و باوکم، بەرەو ھەیوانەکە پۆشتن و دایکم بەپەلە چلەدارێکی داگیرسای لەچێشتخانەکەو ھێناو ھەردوو چرای مائەکەمانی داگیرساند.

باوکم "پاتور"ی لەسەر کورسیەکە دانیشاند و منیش ئاوم بەسەر دەستیدا پێژا و بەکەتانەکە دەستیم و شک کردەوێ.

ھیچ کەسێک قسە نەکرد تا ئەوکاتێ "پاتور" تەماشایەکی منی کردو بەباوکمی وت: کوپەکەت زۆر جوانە و ئەوکات ھەستی تینویەتی خۆی ئاشکرا کردو داوای شەرابی کردو باوکیشم شەرابی پێدا، بۆماوەیەک بۆنی شەرابەکە کە تەمەنی کرد و داوای ئەوێ دانیابوو لەوێ شەرابێکی باشە خواردیوە، ھەرئەوکاتێ سەرقاڵی تاقیکردنەوێ و خواردنەوێ شەرابەکە بوو من بەوردی تەماشای سەرتاپایم کردو بینیم پیاویکی بەتەمەنە کە قژێکی کورتی ھەیە و پێیەکی کورت و سینەییەکی کوپ و پۆچوو بۆ ناو جەستە و ورگیکی گەورە ھەیە و ملوانکەییەکی ئالتونیشی لەمل کردووە و لەسەر جلەکانی پەلەگەلێکی زۆر بەدی دەکریت و داوای ئەوێ شەرابەکە خواردەوێ، باوکم نانی شیرین و ماسی سورکراوێ و قاز و میوێ لەبەر دەمدا دانا.

سەرەرای ئەوێ دەیزانی "پاتور" پێش ئەوێ بێت بۆ مائی ئێمە لەشوینێکی تردا بانگیشتی میوانداری کراوێ، بەمەبەستی پێزانین و پێژ کەمێک لەخواردنەکانی

بەردەمی خوارد و زۆر باسی تامە خوشەکانی کردن و من ئاگاداری ئەوە بووم کە دایکم چەنێک بەو پیاداهەڵدانە "پاتور" خوشحال بوو.

"پاتور" وتی: کە مەشخەڵدار و پڕپۆشنکەرەکم ئەوەندە نانی خواردوو کە هیچ پیویستیەکی بەنان و خواردنەو نیه، بەلام خراپ نیه گەر کەمێک خواردن و ئاوجۆ ببەن بۆ ئەو دوو پەش پیستە.

منیش خواردن و ئاوجۆم بۆ بردن، بەلام ئەوان لەباتی ئەوەی خوشحال بن، ناپەزایی خۆیان دربرێ و لییان پرسیم: ئایا نازانیت ئەم پیرەمێردە چ کاتیەک هەڵدەستیت بۆ ئەوەی لیڤە برۆین؟

وتم: من هیچ زانیاریەکم لەمبارەیهو نیه و گەرەم و بینیم مەشخەڵدارەکە "پاتور" لەژێر درەختی "نارون" هەکەماندا خەوی لی کەوتوو.

باوکم ئەو شەو بۆ ئەوەی هانی میوانەکە بۆ خواردنەو بدات، زۆری خواردووە و دواي ئەوەی ئەو شەراپەیی کە لەبازار کەپیویان تەواو کرد، شەراپە پزیشکیەکانی باوکمیشیان خواردووە و تەنها یەک گۆزە ئاوجۆ لەمالەکەماندا ماو و ئەویشیان خواردووە و ئەوکات هەردوکیان گەشەنەو و مەست بون و دەستیان کرد بەباسکردنی سەلەکانی خۆیندنیان لە مالی ژياندا، دەیوت کاری من کە کونتیکی کاسەیی سەری فیرەو نە بۆ کەسیکی تەمەل زۆر گونجاو، چونکە لەنیو بەشەکانی پزیشکیدا هیچ بەشیکی ئاساتر نیه لە بەشی کاسەیی سەر و میشک، بێ لە "ددان و گوئی و قوڤگ" چونکە ددان و گوئی و قوڤگ پیویستی بەپسپۆرێکی جیاوازی ئەو بوارەیه.

"پاتور" باسی ئەوەی دەکرد ئەگەر من کەسیکی تەمەل نەبومایە و بەشیکی ترم هەلبژاردایە، ئەوا وەک تۆ پزیشکیکی ئاساییم لی دەرەچوو و ئەوکات دەمتوانی چارەسەری نەخۆشی خەلکی بکەم و دوبارە ژيانیان پی ببەخشمەو، لەکاتیکیدا ئەمرۆ کاری من ئەوەیه کە خەلکی بمڕینم.

کاتیکی خەلکانیک لەپیرەمێرد و پیرەژن و ئەو کەسانەیی نەخۆشیەکانیان هیچ چارەسەریکی نیه دەکەو نەتەنگانەو، دەیانەین بۆ لای من بۆ ئەوەی کاسەیی سەریان بکەمەو. منیش لەبەرئەو کاسەیی سەری مۆفەکان دەکەمەو بۆ ئەوەی هەلمی زیانبەخش و نازارەبخش لەسەریان دەرکەم و هەر بەهۆی ئەو کارەو پیران و کەسە نەخۆشەکان دەمرن.

ئەوکات "پاتور" بەباوکمی وت: من ئەگەر وەك تۆ پزیشکی کەسە ھەژارەکان بومایە لەئێستادا بەو شیوەیە قەلەو نەدەبوم و ئەم ورگە کە ناھیلێت پێبکەم، لەبەرئەو ھاتوووە بون کە پزیشکی فیرعونم و بەردەوام خواردنگەلیکی بەھیز و بەتام دەخۆم، بەلات تۆ لەبەرئەو ھەمی کەمدەستی ئەو خواردنانە کە بۆ تەندروستیت پێویستە دەخۆیت و لەئەنجامیشدا ورگت گەورە نابێت و دوو ئەوەندە ھەمیش دەژیت، چونکە بۆ کورت کردنەو ھەمی تەمەن ھیچ شتێک لەو کاریگەر تر نیە کە مڕۆڤ خواردنگەلیک بخوات کە پێویستی لێنای ئەو جۆرە خواردنە نەبێت.

"پاتور" ھەمی باوکمی کردەو و تەماشای ددانەکانی کرد، دواي ئەو ھەمی خۆی کردەو و پێی وت: تەماشای بکە، زیاد لە سیازدە ددان لەدەمدا بەدی ناكریت، لەكاتێکدا تۆ ھەلگری بیست و نۆ ددانی و ددانەکانی من بونەتە قوربانی خواردنە کۆلۆھکان، بەلام تۆ لەبەرئەو ھەمی کەمدەستی و زۆربە کات خواردنی سادە و سروشتی دەخۆیت بوو تە ھۆی ئەو ھەمی ددانەکان تە بەو شیوەیە بەپاریزراوی بمیشتەو.

دواي ئەو بەخەمیکەو ھەمی سەری ھاوھەشاند و وتی: من زۆر تەمەل و بێ ورم و زێر و مسیکی فراون منی کردووە بە ئازەل.

باوکم پێی وت: "سینۆھە" ھاوھەر بەم قسانە ھەمی مەکە، لەبەرئەو ھەمی "پاتور" لەمڕۆدا مەزترین پزیشکی کونتیکی کاسە ھەمی سەری جیھانە و سەدان کەس لە کاهینان و نەجیبزادەکان بەدەستی ئەو لەمەرگ پزگاریان بوو، بەپارەییەکی شازەزای ھونەر و زانستەکی خۆیەتی کە دەتوانیت دملێک بەئەندازە ھەمی ھەلکە ھەمی مریشک لەسەر دەرہینیت، ئەوکاھین و نەجیبزادانە ھەمی کە لەمەرگ پزگاریان بوو، بەدیاری ملیوانکە ھەمی زێر و قالبە زیو و کاسە ھەمی پێشکەش دەکەن.

بەلام "پاتور" وەك پێشوو بەخەمیکەو ھەمی سەری ھاوھەشاند و وتی: تا کەسێک کە دواي کونتیکردن و کردنەو ھەمی کاسە ھەمی سەری بەزیندوی دەمینیت، دە کەس بگرە سەد کەس لەژێر دەستەدا دەمرن.

ئایا تۆ ھیچ کاتێک ئەو تە بیستوو کە ھەمی فیرعون، دواي ئەو ھەمی کونیان کردوو تە سەری، زیاد لە ھەمی پۆژ بمیشت و بژیت؟

ئەوانەى دەلەن چەقۇى نەشتەرگەرەكەم لە بەردى "سماق" ە و خۇشى بەخشە، لەلەكەو ەراست دەكەن چۈنكە چەقۇ بەردىنەكەى من، يەك كاهىن و يەك شازادەو يەككە لەنەجىبزادەكان لەماوەى چەند پۇژىكدا دەمرىنەت و دواى مردنى ئەویش زىپو زىو و مانگا و مەر و خەزىنەى دانەوئلەكانى ئەو بۇ پاشماوەكانى دەمىنەتەو ە ئەوان خۇشەخت دەكات و ەركاتىك فىرەون لەيەككە لەژنەكانى خۇى بىزار دەبىت، سەردانى من دەكات بۇئەو ەى لەپى چەقۇ بەردىنەكەى منەو، ئەو ئاسودە بكەم و بگرە ەندىكاتىش خودى فىرەون ئاسودە دەكەم....

بەلام "پاتور" لەمكاتەدا ەك بلىى ئاگادارى ئەو ەو ەو ە خەرىكە شتىك بلىت كە لەدوايىدا لەوتنى پەشىمان بىتەو، ەر بۇيە بىدەنگ بوو. دواى كەمكى تر وتى: من زۇر شت دەزانم... زۇرىكىش لەنەينەكان لەلاى مندا شاردرادەو ە ئەو كەسانەى كە ئاگادارى ئەم بابەتەى منن زۇر لەمن دەترسن، بەلام خۇدى خۇم بەدبەختم، لەبەرئەو ەى شارەزايىم لەزۇر شتدا ەيە و ەرچى دانايى مروژ زياتر بىت زياتر ەست بەخەمۇكى دەكات.

لەمكاتەدا "پاتور" دەستى كرد بەگرىان و فرمىسكەكانى بە پارچە كەتانەكەى دايكم سېرى و بەباوكمى وت: تۇ پياوئىكى ەژارى، بەلام داوئىنپاك و شەرىفى، لەبەرامبەرىشدا من كەسىكى دەولەمەند و گەندەلم. بگرە لەسەنىرى مانگاي سەر زەوى پىستىر و گەندەلترم، لەكاتىكدا خەرىكى قسەكردن بوو ملوانكە ئالتونىەكەى لەمل داكەند و كرىدە مىلى باوكم.

بەلام باوكم ئەو ملوانكەيەى پەسەند نەكرد، لەبەرئەو ەى دەيزانى ئەو ديارىەى لەكاتى مەستىدا پىشكەش دەكرىت ديارىەكى راستەقىنە نىە و لەوانەيە ئەو كەسەى ئەو ديارىەى بەخشیو پەشىمان بىتەو ە پۇژى دوايى داواى بكاتەو.

باوكم و "پاتور" لەتەنىشت يەكەو لەژورەكەدا خەوتن و من لەەيواندا خەوم لىكەوت.

بەيانى كاتىك لەخەو ەستام بىنىم كە "پاتور" لەخەو ەستاو ە بەهەردو دەستى سەرى گرتوو ە دەلەت: ئىرە كوئىە و بۇچى من لىرەم.

مىنىش بەرھەۋەرى پۇشتم و ھەردو دەستەم لەسەر ئەژنۇم دانا و سەرم بۇ دانەواند و وتم: "پاتور" ئىرە مالى پزىشكىكە كە چارەسەرى ھەژارەكان دەكات و تۇ دوينى شەو مىوانى ئەم ماله بویت و ئىستاش لەخەو ھەستاویت.

بەھۆى گفتوگۇ من و "پاتور" ھە باوكم لەخەو ھەستا و دايكم كە پىش ئىمە ھەستا بوو گۆزەيەك دۇ و ماسىيەكى سوپرى بۇ مىوانەكەمان ھىنا.

جاريكى تر ئاوم بەسەر دەستى "پاتور" دا پىژا، و ئەويش لەكاتەدا سەرى دانەواند و وتى: ئا و بەسەر سەرىدا پىژم و دواى ئەو سەر و دەستىم بەكەتەكەكى دايكم وشك كەردەو.

"پاتور" پىش ئەو ھى قومىك دۇ و تىكەيەك لەو ماسىيە بخوات، بەرھەۋەرى باخچەكە پۇشت و مەشخەل ھەلگەكەكى خۇى بەلەقەيەك ھەستاىد و ھاوارى كەرد ھى گۆخلينكە ى پىس ئايا بەو شىوھە چاودىرى لە خاوەنەكەت دەكەيت؟ بەندەكانم لەكوپن؟ ئەى بۇچى كەژاوەكەم نابىنم؟

ئاگرىيە دەستەكەكى ھەستايە سەرىپى و "پاتور" پىى وت بېرات و پەشپىستەكانى بۇ بدۆزىتەو و دواى ئەو دەرەكەوت كە بەندەكانى "پاتور" شەوى پابردو، دواى خەوتنى خاوەنەكەيان پۇشتون بۇ سۆزنى خانەيەكى ئەو ناوچەيە و كەژاوەكەيان وەك بارمە دانا بوو، بەپىشت بەستن بەو بارمەتى دايانابوو تا درەنگانىك پايانباردبوو و ھىشتا لەخەو ھەلنەستا بوو.

"پاتور" بازەيەكى مىسى دا بە مەشخەل ھەلگە و پى پۇشنگەرەكەكى، بۇئەو ھى بېرات و كەژاوە و بەندەكانى لەو بارمەتيە پزگار بكات و دواى ئەو بېرىكى زۇر دوى خاوەندەو و تىكەيەك ماسى سوپرى خاوەر و وتى: دوينى شەو نەمانتوانى لەبارەى ئەم كۆپەو لەگەل يەكتەدا گفتوگۇ بەكىن، لەكاتىك من بەتاييەت بۇ ئەم بابەتە سەردانى مالى ئىوھم كەردو و... كۆپە... ناوت چىە؟

وتم: ناوم "سىنۆھە" يە؟

"پاتور" وتى: ئايا دەتوانى بخوینىتەو و بنوسىت؟

¹⁴ مەبەستى ئەو ھالۇنچانمە كە دەپنە سەر ھاشەپۇزى گيانەومەركان و لەشپوۋى تۇپىك كۆيان دەكەنەو و ھالى بېوھ دەنن... وەرگىز.

وتم: به‌لی.

وتی: برۆ کتیبی مردووه‌کان بهینه.

منیش پۆشتم و به‌سته‌یه‌ك "پاپیروس"م هیئا كه كتیبی مردووه‌کانی له‌سه‌ر نوسرابوو، ئەویش به‌شیکى هه‌لبژارد و منیش بۆم خوینده‌وه.

دواى ئەوه چەند پرسته‌یه‌كى وت، منیش هه‌مان ئەو پرستانه‌م نوسی و ئەو وینانه‌ی بیینی كه من كیشابوم و په‌سه‌ندیکردن و وتی:

-زۆر باش ده‌خوینیت‌وه و ده‌نوسیت، ئیستا بلی ده‌ته‌ویت ببیت به‌چی؟

وتم: من ده‌مه‌ویت وه‌ك باوكم بيمه‌ پزیشك و بۆ ئەو مه‌به‌سته‌ برۆم له‌ قوتابخانه‌ی مالى ژيان بخوینم.

"پاتور"وتی: سینۆهه‌ گوی له‌و قسانه‌ بگره‌ كه‌من بۆتى باس ده‌كه‌م و به‌یادی بسپیره‌، به‌لام بیژهری ئەم گوتانه‌ فه‌رامۆش بکه‌ و له‌بیری خۆتى ببه‌ره‌وه‌ و هه‌رگیز مه‌لى كه‌ ئەم گوتانه‌م له‌ده‌مى كونتیکه‌رى فه‌رمانه‌ره‌واى میسر بیستوه‌، ئەو شوینه‌ی كه‌ تۆ ده‌پۆیت بۆئه‌وه‌ی تییدا فییری زانستی پزیشكى ببیت، باره‌گای كاهینه‌كانه‌ و ژيان و پله‌وپایه‌ی تۆ په‌یوه‌ست ده‌كریت به‌بۆچونه‌كانى ئەوانه‌وه‌. له‌ویدا ده‌بیئت كه‌سیكى گوپراه‌ل و ملكه‌چ بیت. ئاگادار به‌ هیچ كات په‌خنه‌ له‌هیچ شتیک نه‌گريت و هیچكات بیروباوه‌رى ده‌رونى خۆت نه‌خه‌يته‌ پوو، وه‌هه‌رچیت پى ده‌لین په‌سه‌ندى بکه‌ و بزانه‌ كه‌ مروڤه‌ له‌ژیانى خۆیدا به‌تایبه‌ت له‌ "مالى ژيان"دا ده‌بیئت وه‌ك رپوى فیلباز و بینه‌نگ بیئت، به‌لام به‌پوكه‌ش ده‌بیئت خۆی وه‌ك كۆتریكى بینده‌سته‌لات و وه‌ك مه‌ریك خۆی به‌نه‌زان و بیئاگا نیشان بدات.

ئه‌وه‌ت له‌یاد نه‌چیئت كه‌ مروڤه‌ ته‌نها له‌یه‌ك كاتدا ده‌توانیئت خۆی به‌و شیوه‌ی كه‌ هه‌یه‌ پيشانى خه‌لكى بدات و ئەویش ئەو كاته‌یه‌ كه‌ كه‌سیكى به‌هیز و زه‌برده‌ستى لیده‌رچوبیئت و تا ئەو پۆژه‌ی كه‌سیكى به‌هیز و زه‌برده‌ستى لیده‌رنه‌چوو وه‌ك ملكه‌چ و نه‌ینى پاریز و گوپراه‌ل به‌ و منیش ئەمرو پێیان پاده‌سپیرم كه‌ تۆ له‌قوتابخانه‌ی په‌رستگای "ئامون" وه‌ربگرن و دواى تیپه‌رپونى خولیكى سى سائه‌، له‌قوتابخانه‌ی مالى ژيان وه‌رده‌گريیئت.

ئه‌وكات "پاتور" مائناوايى له‌دايك و باوكم كرد و سواری كه‌ژاوه‌كه‌ی خۆی بوو و پۆشت.

ئاماده‌یی فیرگه‌ی پزشکی

له‌و سه‌رده‌مانه‌دا خویندنی بالآ له "تبس" دا له‌ژیر دهستی کاهینه‌کانی "ئامون" دا بوو، مالی ژیان به قوتابخانه و نه‌خوشخانه‌یه‌ک له‌قه‌لهم ده‌درا که له‌په‌رستگادا ئه‌رکه‌کانی خوی به‌جی ده‌هینا.

ته‌واوی قوتابخانه بالآکانی "تبس" به‌دهستی کاهینه‌کانه‌وه به‌پړوه ده‌برا و ئه‌وانیش چاودی‌ری ئه‌وکه‌سانه‌یان ده‌کرد که له‌م قوتابخانه‌یه‌دا ده‌یانخویند، بوئه‌وه‌ی ئه‌وانه ده‌ر بکه‌ن که‌دژایه‌تیاں ده‌که‌ن له‌قوتابخانه والا‌کانیاں دا.

له‌قوتابخانه‌دا جگه له‌زانستی پزشکی، زانستی مافناسی و زانستی بازرگانی و زانستی ئه‌ندازیاری و بیرکاری و زانستی ئه‌ستیره‌ناسی له‌په‌رستگای "ئامون" دا ده‌خوینرا.

کاهینه‌کانیش له‌به‌رئه‌وه وردی‌بیاں له‌هه‌ل‌بژاردنی خویندکاره‌کاندا ده‌کرد، چونکه نیوه‌ی خاک و زه‌وی میسر به‌که‌سه پڅوانیه‌کانه‌وه په‌یوه‌ست ده‌کرا، به‌واتا به‌پروکه‌ش به‌خودای "ئامون" وه په‌یوه‌ست ده‌کرا و کاهینه‌کان نه‌یانده‌هیتل بی له‌و که‌سانه‌ی که لایه‌نگری ئه‌وانن، که‌سیکی تر پزشکی و ئه‌ندازیار و بازرگان و ئه‌ستیره‌ناسیاں لی ده‌ریچیت.

له‌به‌رئه‌وه‌ی ئه‌فسه‌رانی له‌شکر پیش ئه‌وه‌ی په‌یوه‌ندی به‌له‌شکره‌که‌یان‌وه بکه‌ن، ده‌بوو خولیکی مافناسیاں له‌قوتابخانه‌دا بخویندایه، کاهینه‌کانی په‌رستگای "ئامون" فه‌رمان‌په‌وای ته‌واوی ده‌ستگای به‌پړتوب‌ردن و سیسته‌می میسریان ده‌کرد.

له نیو ئه قوتابخانه دا، دوو زانست له زانسته کانی تر گرنگیه کی زیاتری پیډه درا، یه کیکیان زانستی پزیشکی نه ویتریان زانستی مافناسی بوو.

خولی ئاماده یی هه ریه که له دوو زانسته، سێ سالی ده خایاند و خویندکار ده بوو سێ سال له خولی ئاماده ییدا بمینیت هه، نه گهر دوا ی تا قیکردنه وه خودای "ئامون" خوی پی نیشان بدات، نه وا رپی پیډه دهن بجیتته قوتابخانه ی پزیشکی یان مافناسیه وه.

من له به شه کانی ئاینده دا نه وه تان بو باسده کهم که خودای "ئامون" به چ شیوه یه که خوی پیشانی خویندکاره کان ده دات و ئیستاش پیتان راده گه یه نم که مه به سستی کاهینه کانی میسر له وه یکه خویندکار بو ماوه ی سێ سال له خولی ئاماده ییدا راده گرن نه وه یه که هه رجۆره بیروبوچونیکی سه ره بخۆ که له گه ل به رژه وه ندی کاهینه کانی میسر دا نه گونجیت له بون و که سایه تی خویندکاردا له ناوی بهن و پاکی بکه نه وه.

له ماوه ی ئه م سێ ساله دا خویندکاره کان، هه چ کاریکیان نه بوو جگه له وه ی که له په رستگادا کاری په رستن نه انجام بدهن و فیری داستانه ئاینیه کان بن.

که سه پوځانه کان زۆر باش نه وه یانده زانی نه و خویندکاره ی که به شداری خولی ئاماده یی ده بیئت مندالیکه که تازه پی ده نیته قو ناخی هه رژه کاریه وه. تا نه و کاته هه ر یاری کردوه و هه لگری هه چ بیروباوه رپیکی سه ره بخۆ نه بووه و قو ناخی چونی بو قوتابخانه ی ئاماده یی په رستگای "ئامون" خولیکه که تییدا به شداری ده کات بو نه وه ی هه لگری را و بو چون بیئت.

که واته ده بیئت له هه مان ئه م خوله دا، ئازادی بیر و باوه ری تایبه تی خوی له ناو بریئت و بگۆردریئت به که سیك که بی هه چ نه ملاولایه که نه وه ی ده ییستیت و ده یخوینیت هه په سه ندی بکات و کاتیک سێ سالی له م قو ناخه دا تیپه راند و چوه ناو قوتابخانه ی مافناسی یان پزیشکیه وه و خولی هه ریه که له دوو قوتابخانه ی ته واو کرد، ده گۆریت به لایکی ته واو، به لام لایک که بی له زانیاری کاهینه کانی میسر هه چی تری به رگویی نه که وتبیئت و نه یخویندبیته وه و بیر و هزری به شیوه یه که له چوارچیوه ی دیواری فیرکاری کاهینه کان زیندانی کرابیئت، که چیتر دوا ی کو تایی مینانی ئه م خویندنه بالایه ی، ناتوانیئت به شیوه یه کی تر بیر و باوه ری خوی بخاته

پوو.

ئىمە كۆمەلىك خويندكار بوين كەزىكەى بىست وپىنچ كەس دەبوين، لەخولى ئامادەى قوتابخانەى پزىشكىدا دەستمان كرد بەخويندن، من ھەموو بەيانىەك دەپۇشتەم بۇ قوتابخانە و خواردنى نيوەپۇم لەگەل خۇمدا دەبرد و پىش ئاوا بونى خۇر دەگەپامەوہ بۇ مال.

دواى ئەوہى چومە قوتابخانەى ئامادەى پەرستگای "ئامون" زۇر بەزوویى ھەستم بەوہ كرد كە پزىشكى فىرەون راستى دەكرد كە دەيوت تۇ دەبىت گویراپەل و ملکہچ بىت و ھەرگىز نابىت پەخنە بگريت و بىروباوہرى دەرونى و تاييەتى خۇت بخەيتە پوو.

چونكە ئاگادارى ئەوہ بوم كە كاھىنەكان لەنيو خويندكارەكاندا سيخوپيان ھەيە و ھەر كە خويندكارىك گومان لەبابەتەك بكات و بلىت بەم شىوہيە نيە و كاھىنەكان درۇ دەكەن، ئەو خويندكارە لەو قوتابخانەيە دەردەكەن و چىتر مەحالە ئەو خويندكارە بتوانىت جارىكى تر لەو قوتابخانە بالايەى "تبس" دا بخوينتەوہ، بۇ دەرکردنى ھەر خويندكارىك بيانويەكى كارىگەريان ھەيە و بانگەشەى ئەوہ دەكەن كە "ئامون" دەلىت ئەم خويندكارە ھىچ ئامادەكارىيەكى تىدا نيە.

ئەو پۇژەى چومە قوتابخانەى ئامادەيەوہ تەمەنم سيانزە سال بوو، سەرەپاى ئەوہى يەكەك بوم لە خويندكارانى تەمەن بچوكى ئەو قوتابخانەيە، زياد لەخويندكارانى كوپى نەجىبزادە و كاھىنە مەزنەكان ئامادەكارىم بۇ خويندن ھەبوو، دەتوانم بلىم ئەگەر لەوكاتەدا منيان بناردايەتە قوتابخانەى پزىشكىەوہ، دەمتوانى تىيدا بخوينم و لەھەموو شتەك تىبگەم، لەبەرئەوہى جگە لەخويندەوارى و نوسىن، زانىيارى زانستىشم ھەبوو.

چونكە ھەر بەوشىوہيەى و تەم باوكم پزىشك بوو، من لەژىر دەستى ئەودا فىرى ناوگەلىكى زۇرى دەرمانەكان ببوم و دەمزانى بەچ شىوہيەك برىنىك كە ھىچ كىم و چلكىكى نيە بەپۇن چارەسەر دەكەن و بەچ شىوہيەك برىنىك كە ھەلگىرى كىم و چلكىە دواى دەرکردنى ئەو كىم و چلكىە بەھوى ئاگرەوہ دەيسوتىنن بۇئەوہى چىتر كىم و چلك نەكاتەوہ.

من به چاوى خۇم بىنيومە كە باوكم به چ شىۋەيەك دەروات بۇ ئەۋەى ھاۋكارى
مامانىك بىكات و به ھۆى كەرەستەيەكى تايبەتەۋە كە لەدارى "سەدر"^{۱۵} "دروستكراۋە،
مندال لەسكى دايكىدا پارچە پارچە دەكات و به پارچە پارچەيى لەسكى دايكى
دەيھىننەتە دەرەۋە، بۇئەۋەى دايكى مندالەكە لەمەرگ پزگار بىكات.

سەرەپاى ئەۋەى من زىاد لە زۆرىەى خويندكارەكانى تر بۇ ۋەرگرتنم لە
قوتابخانەى مالى ژيان "دار الحيات" ئامادەكارىم تىدابوو، بەلام سى سال منيان
لەقوتابخانەى ئامادەييدا دوا خست.

ئەو خويندكارانەى كە باوكيان بەشىك بون لە كەسە مەزن و نەجىبزادەكان، دواى
چەند ھەفتەيەك دەگواسترانەۋە بۇ مالى ژيان "دار الحيات" و كاھىنەكان دەيانوت
كە "نامون" فەرمانى داۋە ئەمانە بگواسترنەۋە بۇ مالى ژيان.

گەرچى كاتەكانمان بە نويزكردن و فيزبونى چىرۇكە ئاينىەكانەۋە تىدەپەراند،
بەلام سەرەپاى ئەۋەش بىرك كاتمان بەدەستەۋە دەما و لەۋكاتەدا كەسە پۇحانەكان
فەرمانيان پىدەداين كە "كتىبى مردوۋەكان" بنوسىنەۋە و دواى ئەۋە ھەمان ئەو
كتىبانەى كە دەماننوسىنەۋە لە ھەۋشەى پەرستگاگەدا دەيانفرۆشتن.

دواى سى سال كە من بى لەبەفپۇدانى تەمەنم، كاريكى باشم ئەنجام نەدا، لەگەل
ئەو بىرە خويندكارانەدا بۇ نمونە من كە بەشىك نەبوم لە نەجىبزادە و كەسە مەزنەكان،
پىيان راگەياندم كە دەيىت خۇم بۇ پۇشتن بۇ مالى ژيان ئامادە بكەم.

پىش پۇشتنمان بۇ مالى ژيان دەبوو بۇماۋەى يەك ھەفتە پۇژوو بگرين و تەۋاۋى
كاتمان لەناو پەرستگاگەدا تىپەپىنن و لەۋى نەچىنە دەرەۋە.

لەدواين شەۋدا، خوداى "نامون" دەيىت خۇيمان پى نىشان بدات و قسەمان
لەگەلدا بىكات و ئەگەر خۇيمان پىننیشان بدات و قسەمان لەگەلدا بىكات، لەم ھالەتەدا
ئەۋەمان بۇ ئاشكرا دەبوو كە ئىمە شايستەى چونە ناو مالى ژيانين.

¹⁵ سەدر: درەختىكە لە شوئى كەرمەسىردا دەرونت و زۆرىش گەرە و ھەدى قابى دەيىت و بەرزايەكەى دىگاتە ۴۰ مەتر و
دەلئىن تەمەنى تا سى ھەزار سال دىگات و بەرىك دىگرت زۆر لەبەرى گۆپۇزى كۆيى كورستانى خۇمان دەجىت و عەرەبى
بە "بغداد" پى دەلئىن "نەبگ".....ۋەرگەر.

بەلام بەو شیۆەى کە باسى دەکەم بەلایەنى کەم مەحەل بوو دواى ئەوێ بۆماوەى سێ سال میشتكى خۆیندکارانیان بەیروبوچونیک کە بە خودای "ئامون" ەو پەیوەست دەکریت پرده کرد، لەو شەویدا "ئامون" قسەیان لەگەڵدا نەکات.

تەنها من لەنیۆ خۆیندکارەکاندا جیاواز بووم، لەبەرئەوێ لەگەڵ باوکمدا دەپۆشتمە سەر نەخۆشەکان و مەرگی ئەوانم بەچاوی خۆم دەبینی.

من لەسەردەمى منداڵیەو تەمەنى شانزە سالی زیاد لەپەنجا نەخۆشم بینیبوو کە لەبەرچاوی خۆمدا گیانیان لەدەست دا.

من لەهەمان ئەو کاتەدا سەرەرای ئەوێ تەمەنیکی کەم هەبوو، تیگەشتم کە هیچ شتیک وەک مەرگ، مڕۆڤ ئاگاداری پوچی هەندیک بابەتی کاهینەکان ناکاتەو، چونکە مڕۆڤ بەچاوی خۆی دەبینیت کە هیچ جیاوازیەک لەنیوان مەرگی مڕۆڤ و گیانەوهریکدا نیە و لەو تێدەگات ئەگەر کاهینەکان هەر بەو شیۆەى کە باسى دەکەن لەسەر پوی زەویدا نوینەر و هەلبژاردەى "ئامون" ن، ئەوا دەیاننوانی پڕی لەمەرگ بگرن یان بەلایەنى کەم نەیاندهیلا خۆیان بمرن.

مڕۆڤ کاتیک چاوی بەمەرگ دەکەوێت، لەو تێدەگات کە هەموو بابەت و بیروباوەرێک پوچ و بێ بنەمایە و بگرە هەموو شتیک بەپوچی و بێ بنەما دەبینیت.

خۆیندکارەکانى تر وەک من چەند جارێک مەرگیان بەچاوی خۆیان نەبینیبوو، لەبەرئەوێ نەیاندهتوانی وەک من لیکدانەوێ لەبارەى داستانى کاهینەکانەوێ بکەن.

ئیمەى خۆیندکاران دواى ئەوێ ماوەى یەک هەفتە لەناو پەرستگادا ماینەوێ و پۆژومان گرت لەپۆژى حەوتەمدا سەریان تاشین و ئیمەیان لەناو "هەسیر"¹⁶ ى مەزنى پەرستگادا شۆرد، دواى ئەوێ جلیکی زبرى پڕی لەبەر کردین کە جلی سەرەکی مالى ژیان بوو.

¹⁶ هەسیر: وشەیهکی پاراوی کوردیە کە بەواتای ئەو حەوزە ناوێ دێت کە لەناو باخەکاندا بەهۆی کەمى ناو دروستى دەکەن بۆئەوێ ئاوکەى تێدا کۆ بکەنەوێ تا بتوانن باخەکەیانى بپا ئاودێرى بکەن. لێرەدا هەسیر هەمان واتای وشەى عەرەبى "حوض" ى هەبە کە کوردیش بە "حەوز" دەینوسیت و دەیهێنێتە زمان. گەر ئیمەش وەک زمانە دراوسێکەمان وشەیهکی پاراومان تابیعت بە هەر شتیک هەبیت بۆ وشەى بیانی بەکار بهێنین، گەر هەبوو و هاوزمانەکانمان بپا ئاشنا نەبوون، ئەوا ئەمرکی زمانەوان و نوسەر و شاعیر و مرگێرە پیا ئاشنا بکەن..... و مرگێر.

کاتی ئاوا بوون، ئەو کاتە "نامون" لەپشت تەپۆلکەکانی خۆرئاواوە ون بوو^{۱۷}، پاسەوانەکان فویان بە بوقەکانیاندا کرد و دەرگای پەرستگاگان بەسترا، ئەوکات یەکێک لە کاهینەکان ئەوەندەى خواردبوویەو کە نەیدەتوانی بەشیوەیەکی ئاسایی پێ بکات بە ئێمەى وت: وەرن.

ئێمە بەرپنمایى هەمان ئەو کاهینەى بانگی کردین، لەدالانیکی "پێرەو" درێژەو تێپەڕین و ئەو دەرگایەکی بۆ کردینەو و ئێمەى بردە ژوریکى فراوان و گەورەو کە یەک فەرشی تێدابوو و بینیم ئەو ژورە تاریکە، بەلام لەناوەراستى ئەو ژورەدا پەردەى کە هەلواسراوە کە بێک پوناکی لەپشت ئەو پەردەو دەیدا لەمبەرى ژورەکەو. تا ئەوکاتە من هیشتا نەچووبوم ئەو ژورەو، بەلام تێگەشتم کە ئەو ژورە ژورى تایبەتى "نامون"ە.

کاتی کە پەردەى ژورەکەى لادا، ئەوکات بۆیەکەمى جار چاوم بەخودای "نامون" کە لەشیوەى مڕۆڤدا بوو کەوت و لەبەرئەوێ لاو بوم و باوەڕم بە خودای "نامون" هەپوو لەشم کەوتە لەرزین.

بینیم "نامون" جلی لەبەردایە و ئەو چرایانەى کە لەچواردەورى ئەودا دایاننابوو، زێر و بەردە گرانبەهاکانى سەر و گەردنى ئەویان دەدرەوشاندەو.

کاهین وتی: ئێو دەبیّت ئەمشەو تا بەیانى لیڤەدا بەبێدارى بمیننەو و نوێژ و پەرستنى خۆتان بکەن کە لەوانەى خودای نامون قسەتان لەگەڵدا بکات، ئەگەر قسەى لەگەڵدا کردن، ئەوا بەلگەى ئەوێ کە ئێو بەشایستەى ئەو دەزانیت بچنە ناو مالى ژيانەو و کاتیکیش شایستەى ئەوێتان پێ بەخشرا بچنە ناو "مالى ژيان"ەو. سبەینى سەر لەبەیانیهکەى لەگەڵ مندا "نامون" دەشۆرین و جلەکانى بەرى دەگۆڕین و دواى ئەو دەروێژ بۆ مالى ژيان.

دواى ئەوێ کاهین قسەکانى تەواو کرد، پەردەکەى بەسەر ناموندا دادایەو و بینەوێ دەستى بخاتە سەر ئەژنۆى و سەر بۆ نامون دانەوینیت لەو ژورە پۆشته دەرهو و دەرگاکی لەدواى خۆیەو بەست.

¹⁷ لێرمدا مەبەست لەنامون خۆرە کە لەهەمان کاتدا خودای مەزنى میسریش بوو.

هه‌ره‌وکاته‌ی کاهین له‌و ژوره‌و چوو‌یه دهره‌وه‌و ئه‌و خویندکارانه‌ی که‌ و ده‌هاتنه‌ به‌رچاو له‌من به‌ته‌مه‌ترن ده‌ستیان به‌قسه‌کردن و پیکه‌نین کرد و گوشت و نان‌یان له‌گیرفنیاندا دهره‌ینا و خو‌یان به‌خواردنه‌وه‌ سهرقال‌ کرد.

یه‌کیک له‌وانه‌ش پۆشته‌ دهره‌وه‌ و دوا‌ی ئه‌وه‌ خویندکاره‌کان وتیان که‌ ئه‌و بۆ ژوره‌که‌ی کاهین پۆشتوو‌ه که‌ له‌ویدا نان بخوات و شه‌ویش له‌و‌ی ده‌خه‌و‌یت، چونکه‌ ناتوان‌یت لی‌ره‌دا له‌سه‌ر ئه‌م به‌ردانه‌دا پاکش‌یت.

به‌لام من به‌پۆژو بوم و ئاماده‌ نه‌بووم خواردنی که‌سانی تر بخۆم، له‌کاتی‌کدا که‌ "ئامون" له‌پشت ئه‌و په‌رده‌وه‌ بی‌ت ناخواردنم به‌ کفر ده‌زانی.

لاوه‌کانی تر دوا‌ی نان خواردن ده‌ستیان به‌یاری ئی‌سقانی پاژنه‌ کرد¹⁸ و خو‌یان به‌و یاریه‌وه‌ سهرقال‌ کرد و دوا‌ی ئه‌وه‌ هه‌ریه‌ک له‌وانه‌ له‌سه‌ر به‌رده‌ پیک و سواق دراوه‌کانی ئه‌و ژوره‌دا پاکشان و خه‌ویان لی‌که‌وت.

به‌لام من نه‌مده‌توانی بخه‌وم و به‌رده‌وام له‌بیری "ئامون" دا بووم و نزای ناینی خۆمانم له‌به‌ر خۆمه‌وه‌ ده‌خوینده‌وه‌و گویم له‌وه‌ گرتبوو که‌ چ کاتی‌ک ده‌نگی "ئامون" ده‌بیستم.

تا ئه‌و کاته‌ی به‌شیوه‌یه‌کی نادیار‌ی هه‌ستم کرد ئه‌و په‌رده‌یه‌ی له‌به‌رامبه‌ری "ئامون" دا بوو ده‌ستی به‌جولان کرد.

له‌به‌ره‌به‌یاندا پاسه‌وانانی په‌رستگا ده‌ستیان به‌ بوق لی‌دان کردو دهرگا‌کان کرانه‌وه‌و خه‌لکیش خو‌یان ده‌کرد به‌ناو په‌رستگا‌که‌دا و منیش ده‌نگی ئه‌وانم وه‌ک شلپ‌وه‌وپی شه‌پۆلی ده‌ریا ده‌بیست که‌ له‌دوره‌وه‌ به‌رگو‌ی ده‌که‌و‌یت.

کاتی‌ک خۆر هه‌له‌ات، کاهین له‌گه‌ل ئه‌و لاوه‌ی که‌ شه‌و پۆشتبوو له‌سه‌ر جینگه‌ خه‌ویکی نه‌رمدا بخه‌و‌یت خۆی کرد به‌ژوردا و من له‌به‌ژن و بالای هه‌ردوکیان تی‌گه‌شتم شه‌راییان خواردوو‌ه‌ته‌وه‌.

¹⁸ لی‌ره‌دا مه‌به‌ست یاریه‌که‌ که‌ زیاتر له‌ناو عه‌رمه‌گاند‌ا باوه‌ که‌ یاری به‌ هه‌رچه‌ ئی‌سقانی‌ک ده‌کهن که‌ شیومیه‌کی لاک‌یشه‌ی هه‌به‌ و ده‌که‌و‌یت به‌شی پاژنه‌ی پی‌ی مرۆڤ و گیانه‌وه‌رانه‌وه‌ و له‌کاتی یاری‌کردنیش‌دا نه‌گه‌ر ئه‌و ئی‌سقانه‌ وه‌ک شقارته‌ راست به‌لا‌یه‌کدا بکه‌و‌یت ئه‌وا نه‌که‌وتوو‌ه و به‌ردویمه‌وه‌، ده‌قاودم‌ق وه‌ک یاری "شقارتینه‌"ی کوردی سه‌رده‌می مندا‌لی ئی‌مه‌یه‌ که‌ به‌تا‌به‌ت عه‌رمی عی‌راقی به‌و یاریه‌ ده‌لێن یاری "چه‌عب" وه‌رگرت.

كاھىنەكەش لەوكاتەدا پىئى وتىن: ھەي ئەو كەسانەى ئارەزوى ئەو دەكەن بچنە
ئاو مالى ژيانەو، ئايا دوپىنى شەو بىداربون و نوپۇتەن كەردووه؟
ئىمەش بەيەك دەنگ و تەمان: بەلى.

كاھىن وتى: ئايا "ئامون" قەسى لەگەلدا كەردن و دەنگى ئەوتەن بىست؟
بۆمەو بەيەك بىدەنگى بالى بەسەر ئەو ژورەدا كىشا و دوای ئەو بەيەك
لەخوئەندەكارەكان بەناوى موسا وتى: بەلى ئەو قەسى لەگەلدا كەردىن.
پاشان خوئەندەكارەكانى تەرىش ھەمان قەسىانكەردەو، بەلام مەن ھىچم نەوت
لەبەرنەو "ئامون" قەسى لەگەل مەندا نەكەردووه و سەيرم لەو دەھات كەسانى تە
بەچ شىو بەيەك دەتەوانن بەو ئاسانىيە درۆ بەكن.

ئەو لاوھى كە شەو پۇشتەبوو ژورى كاھىنەو بۆ ئەوھى لەو بەخوئەت،
بەئىشەرمەكى سەرسوپھەنەرانە وتى: "ئامون" خوئەندەكارەكانى مەنىش دا و چەند
نەئىنەكى پىئى و تەم، بەلام دوپاتى كەردەو كە بۆ ھىچ كەسىكى نەگىرەمەو و مەنىش
نۆز چىژم لەبىستەنى دەنگى ئارام و سۆز ئامىزى ئەو وەرگەرت.

موسا وتى: كاتىك مەن ئامونم بىنى ئەو دەستى خەستە سەر سەرم و وتى ھەي
موسا، مەن بەرەكەت بەخۆت و خەزانەكەت دەبەخەشم و تۆش پۇژىك دىت دەبىتە
بەيەك لەپەزىشكە بەناوبانگەكانى مەيسەر.

دوای موسا دانە دانەى خوئەندەكارەكانى تە، داستانىكى درۆنەيان لەبارەى
نەو بەيەك "ئامون" يان دىو و قەسى لەگەلدا كەردن گىرپاھەو، تا ئەو بەيەك نۆزەى مە
ھات و كاھىن وتى: "سەنۆھە" ئايا تۆ "ئامون" تە بىنى و قەسى لەگەلدا كەردىت؟
و تەم: نەخەير.... مەن نە ئەوم بىنى و نەگويم لەدەنگى بوو و تەنھا لەبەرەبەياندا
نەبىت ھەستەم كەرد كە پەردەى چوارەورى ئامون دەجولتەو.

لەوكاتەدا كاھىن بەكرىيەكەو تەماشايەكەردم، دوای ئەو بەيەك بالى بەسەر
ژورەكەدا كىشا.

بەيەك لەو لاوانەى كە ھەر لەسەردەمى پۇشتەنمان بۆ قوتابخانە بوبوین بەھارەى،
دەستى كاھىنى گەرت و بەردى كەنارەو و دوای ئەو بەچەو قەسى لەگەلدا كەرد و
كاتىك ئەوسى كەسە گەرانەو بۆلامان كاھىن بەتورەيەو وتى "سەنۆھە" لەبەرنەوھى
ھىچ گومانىك لە بىروباوھەرى پاكى تۆ ناكەرت لەوانەى "ئامون" قەسە لەگەل تۆدا بەكات.

ئەوکات بەھیمایەکی دەستی ئەو کاهینە ھەمان ئەو لاوە پەردە چوار دەوری ئامونی لادایەو و منی بردە بەردەم پەیکەری "ئامون" و پێی و تەم: وەکو جاران سەرم بنیمە سەرزەوی و لەو ھالەدا بمینمەو.

یەكسەر دەنگێك لەو ژۆردا دەستی كرد بەقسەکردن و و پێی و تەم: سینۆھە ... سینۆھە من دوینی شەو دەمیوست قسەت لەگەڵدا بکەم، بەلام تۆ زۆر تەمەلی و خەوت لی کەوتبوو.

منیش سەرم بەرز کردەو و ئاگاداری ئەو بووم کە دەنگ لە دەمی "ئامون" ەو دیتە دەرەو، دواي ئەو ھەمان ئەو دەنگە وتی: سینۆھە... من "ئامون" م و لەبەرامبەر ئەو بیناگایی و کەمتەرخەمی دوینی شەو کردت، دەبیئت تۆ ھەلەمە دەمی خودای قوتدەرەو، بەلام لەبەرئەو دەزانم کە باوەرپت بەمنە ئەمجارەیان لیت دەبورم و جیتەر دواي ئەو نەمزانی ئەو دەنگە چی دەلیت، چونکە تیگەشتم ئەو دەنگە کە من وام دەزانم لە دەمی "ئامون" ەو دەرەچیت، جگە لەو کاهینە، دەنگی ھیچ کەسیکی تر نەبوو! ئەو بابەتەش ھالەتیکی وەك نەفرەت و توپەیی لەمندا دروست کرد.

تا ئەوکاتە کاهن ھات و منی لەزەوی بەرز کردەو و وتی: وەرە لەشۆردن و گۆپینی جلۆبەرگی "ئامون" دا بەشداری بکە.

من دەقاو دەق نازانم بەچ شیوەیەك بۆ شۆردن و وشککردنەو و گۆپینی جلی ئەو پەیکەرە "ئامون" ھاوکاریم کردن، چونکە بیر و ھزرم پڕژۆبلاو بوو، وا ھەستم دەکرد کە کەتنیکی گەورەم کردووە و کەلینیک کەوتۆتە بیرو باوەرپمەو.

ئەو پۆژە پۆنی پیرۆز لەسەری من و ئەوانی تر مالرا و پاپیروسیکیان پێدام کە رەزامەندی وەرگیرانم بوو لەمالی ژیان. کاتیک مەراسیمی چونی من بۆ مالی ژیان لەو پۆژەدا کوئایی پی ھات، لە پەرستگا چوومە دەرەو بۆ ئەو بۆمەو بۆمال، بەھۆی ئەو نەفرەتە زیادەپۆیە کە لەدەرومدا ھەستم پێدەکرد دوچارم پشانەو بووم.

خوئىدىن لە مالى ژيان

مامۇستايانى قوتابخانەى پزىشكى مالى ژيان، پزىشكى فەرمانپروايان بون و كەمتر سەردانى مالى ژيانيان دەكرد. لەبەرئەوەى نەخۇشە دەولەمەندەكان سەردانيان دەكردن و كاتى ئەوان بەشيۆەيەك بۇ چارسەركردنى نەخۇشەكانيان تەرخانكرايوو و ھەلى ئەوەيان بۇ نەدەرەخسا سەردانى مالى ژيان بىكەن، بەلام ئەوكاتانەى پزىشكە ناساييەكان تواناي چارەسەركردنى كەسە نەخۇشەكانيان نەبوو، داوايان لەو پزىشكانە دەكرد كە بىن بۇ مالى ژيان و چارەسەرى نەخۇشەكان بىكەن و بەم شيۆەيە لەشارى"تبس"دا ھەژارتىن نەخۇش، كاتىك پزىشكانى تر نەياندەتوانى چارەسەريان بىكەن سوديان لە زانست و ئەزمونى پزىشكى فەرمانپروايان وەردەكرد.

سەرەپاي ئەوەى لە"تبس"دا ھەژارتىن كەس دەيتوانى بچىتە ناو مالى ژيانەوە و لەويىدا چارەسەر بىكرىت، من ئارەزوى ئەوەم نەدەكرد كە لەجىي ئەواندا بىم و سود لەدەرمانى خۇپايى وەرگرم. تەنھا بۆئەوەى پزىشكانى لاو و خوئىندىكاران لەمالى ژياندا دەرمانە جۇراوجۆرە تازەكان لەنەخۇشە ھەژارەكاندا بەكار بەيىنن و تاقيان بىكەنەوە بۆئەوەى بزائن كاريگەرى ئەو دەرمانە تا چ پادەيەكە؟ لەم جۆرە كاتانەدا دەيانويست نەشتەرگەرى برىندارىك بىكەن يان كاسەى سەرى كەسىك كون تىيىكەن يان وركى نەخۇشىكى تر ھەلدېن و بىئەوەى پەنا بۇ ئەو دەرمانانە بىبەن كە ئازارەكان ھىور دەكاتەوە، دەستيان بەئەنجامدانى ئەم جۆرە نەشتەرگەريانە دەكرد.

ئەو جۆرە دەرمانانە زۆر گران بون و كەسە ھەژارەكان نەياندەتوانى بىكېن، ھەرەھا مالى ژيان ئەم جۆرە دەرمانانەيان نەدەدا بەكەسە ھەژارەكان، لەوكاتانەدا

هەر که سیک خوی به مالی ژياندا بکردایه هاواری دل هه ژیننی برینداره کانیان له ژوری نه شته رگه ریدا ده بیست.

سهرده می خویندن له قوتاباخانه ی مالی ژياندا درێژخایه ن بوو، چونکه خویندکار سهره پای فیربونی زانستی پزیشکی و هونه ری هه لدپینی سه ر و سک و چاره سه رکردنی سی و جگه ر و گورچیه و میزاندان و نه خوشی ژنانه و نه خوشیانه ی به مندالبونه وه په یوه ست ده کریت، ده بیئت شاره زای جوړی کاریگه ری ته واری دهرمانه کان بیئت و ئاگاداری نه وه بیئت به چ شیوه یه که نه جوړه دره مانانه له چ جوړه گیایه که به ده ست ده هیئن و له چ کاتیئ ده بیئت نه وه جوړه گیایانه کۆبکه یته وه و شکی بکه یته. خویندکاری قوتاباخانه ی مالی ژیان ده بیئت بزانیته هه موو گیایه کی پزیشکی له کویدا هیه و له چ وه رزیکدا کو ده کریته وه و سه رته ده بیئت شاره زای خودی گیا و وشککردنی بیئت.

بۆنمونه سی جوړ پزیشکی گیای پزیشکیان تیکه ل ده کرد و ده یانخسته به رده م خویندکاره وه و ده یانوت نه م پزیشکانه له یه که جیا بکه نه وه، من له وه دلنیاتان ده که مه وه که هه ندیکات پزیشکی فه رمانه واکانیش دهرباره ی پزیشکی گیاکان هه له یان ده کرد، چونکه پزیشکی هه ندیک له گیاکان نه وه ند له یه که ده چن که ناتوانیت له یه کیان جیا بکه یته وه.

له مجۆره حاله تانه دا پێگه ی ناسینه وه ی پزیشکی گیا پزیشکیه کان نه وه یه که پزیشک پزیشکی هه ر گیایه که بخاته ده میه وه و بیجویت و له پێی تامه که یه وه تیبگات که له چ گیایه که.

هه ندیک له پزیشکه فه رمانه واکان به هو ی پیریانه وه، ددانیان له ده ستدابوو، بۆیه ناچار بون پزیشکی گیاکان بکوته وه و کاتیئ به ته واری نه رم ده بوو نه وکات بیخه نه ده میانه وه و له پێی تامه که یه وه پیمان بلێن نه مه له چ جوړه گیایه که.

له مالی ژياندا گرفتنامه یزترین بابته ی خویندنمان بریتی بوو له وه ی بتوانین به هو ی په نجه و چاومانه وه هه ست به جوړی نه خوشی هه ر که سیک بکه ین و بزانی چ شوینیکی نه خوش ئازار ده کات و نه ئازاره له چ نه خوشیه که وه سه رچاوه ده کریت.

من له و باوه رده م که پزیشکیئ، پزیشکیکی راسته قینه نیه مه گه ر نه وه ی که چاو به چاو و پوو به پوو ته ماشای نه خوش بکات و بتوانیت له چاو و پوخساریه وه په ی

بەنەخۆشیەكەى ببات و كاتىك پەنجەكانى بەسەر جەستەى نەخۆشدا دەكىشىت
هەست بەنازارەكانى بكات و ھەر لەبەرئەو ھەش لەنيو ئەو خويندكارانەى كە چوونە
قوتابخانەى مالى ژيانەو ھە جگە لە چەند كەسيكان نەبيت، ئەوانى تريان پزىشكى
راستەقىنە نەبوون، بەلكو بەپزىشكىكى ڕوكەش لەقەلەم دەدران.

بگرە ئەگەر ببونايە بەپزىشكى فەرمانرەواش، ئەوا لەبۆنى ناسينەو ھى
نەخۆشیەكان يىبەش دەبون. لەمالى ژياندا تەنھا خويندەنەو ھيان بۆ دوو جوړ
نەخۆشى دەکرد، يەكيكان ئەو نەخۆشيانەى كە لەجەستەو ھەسەرچاوە دەگریت، ئەم
جوړە نەخۆشيانە لە خواردنى كولۆ و پيرىو ھەسەرھەلدەدات.

دوو ھەميشيان لەپۆخەو ھەسەر دەبيت، چونكە پۆخيش دەبيتە ھۆى دروست
بونى نەخۆشى، بۆئەو ھى بيبتە ھۆى سەرھەلدانى نەخۆشیەك، ئەم ئەركە بەپۆخە
بچوكەكان دەسپيژيت. ئەم پۆخانەش ئەو ھەندە بچوكن كە دەتوانيت سەدان ھەزار دانە
لەم پۆخانە لەسەر پانتايى ناخونىكى پەنجە جييان بكەيتەو، بەلام ھەريەك لەمانە
بەتەنھايى دەتوانيت، بيبتە ھۆى سەرھەلدانى نەخۆشیەك.

ئيمە لەمالى ژياندا دەبوو بمانزانيايە كە بەچ شيوھەك نازارەكان لەپرى
دەرمانەكانەو ھيۆر دەبنەو و چى بكەين بۆئەو ھى كاتىك سەر يان وركى كەسيك
ھەلدەپين ھەست بەنازار نەكات. ئيمە دەبوو بمانزانيايە كە بەچ شيوھەك ھەندىك لە
نازارەكان زياد بكەين، چونكە ناتوانيت ھەندىك لەو نەخۆشيانە چارەسەر بكرين،
جگە لەوكاتانەى كە كەمىك لەنازارەكانيان زياد بكەين. يەكيك لەپريگاكانى فيربون
ئەو ھەيە كە بەچ شيوھەك ئيمە لەپرى دروستکردنى نەخۆشیەكى تر لەجەستەيدا،
نەخۆشیەكەى تريان چارەسەر بكەين.

لەم پريەو نەخۆشیەكى مەترسيدارمان لەپرى دروستکردنى نەخۆشیەكى
بيترسەو چارەسەر دەکرد و دواى ئەو نەخۆشیە بيژيانەكەمان زۆر بەناسانى لەناو
دەبرد.

ئيمە دەبيت تيبگەين كە كام بەش لەدەرپرینی حالەتى كەسى نەخۆش
راستەقىنەو كام بەش دروينەيە، بەواتا كاميان لە پوانگە و ئەندىشەكانیەو
سەرچاوە دەگریت.

چونکه نه خوش وهك بونه وهریک كه گرفتاری پۇحه ئازاربه خشه كان بوییت دوچاری ئەندیشه و پروانگه گه لیکی ترسناك ده بییت و ئازارگه لیکی بیبنه ما له جهستهیدا دیته بون و ئەو جوړه ئازارانهش له گهل ئازاره راسته قینه كاندا تیكل دهكات، لهم كاتانه دایه كه دهرپرینی كهسی نه خوش كابرایی پزیشك به هلهدا دهبات و كهسی پزیشكیش له پری هلهوه دهست به چاره سهرکردنی دهكات و بهو هویهوه كهسی نه خوش دهكوژیت. كاتیک من له مالی ژياندا بوم پهیم بهم راستیه برد كه بابتهی ئاماده كاری و ئاماده بوون له بواری په روره كاردنی پزیشكیدا زور گرنگه. ههروهها ئاگاداری نه وهش بووم نه وهنده بابتهی ئامادهی و ئاماده كاری له بواری په روره كاردنی پزیشكیدا گرنگه، خودی خویندن نهو گرنگیه له خو ناگریت.

چونكه نه گهر خویندكار هه لگری نهو ئاماده كاریه نه بییت، مالی ژیان كه مزنترین قوتابخانهی پزیشکی جیهانه، ناتوانیت بیکاته پزیشکی لیها تو.

كهسیك بچیته مالی ژیانوه، ده بییت عاشقی بواری پزیشکی بییت و خوشی بویت و ئاماده بییت له پیناو نه زانسته دا هه موو شتیکی بکاته قوربانی، به تاییهت ده بییت ناسودهیی خوی بکاته قوربانی.

من له مالی ژياندا تیگه شتم له وهی كه بابتهی متمانه پیکردنی كهسی نه خوش له بهرامبهر كهسی پزیشكدا، له پوی چاره سهرکردنیهوه زور گرنگه و نه خوش ده بییت باوهپ بهوه بهینیت كه نهو پزیشكهی خهریکی چاره سهرکردنیهتی زور شارهزا و زیره كه و دوره له ههر جوړه هه لیهك.

ههر له بهر نه وهش پزیشك نابیت هه له بکات، چونكه نه گهر هه له بکات متمانهی نه خوشه كانی له دهست ده دات و ههر دهرمانیک كه نهو پزیشكه بو نه خوشه كانی دهستنیشان بکات بیکاریگهر ده بییت.

من له کاتی خویندنم له مالی ژياندا تیگه شتم له وهی كه واتای نهو پرستهیه كه (پزیشكه كان به هه روهزی نه خوشه كانیان به خاك ده سپین) واتای چی ده گیه نییت؟ چونكه له مالی دهوله منده كاندا كه چهند پزیشكیک بو چاره سهرکردنی نه خوشه كانیان ئاماده ده بییت، كاتیک پزیشکی دوهم و سییهم دین و ده بینن پزیشکی یه كه م هه لهی كردووه، هه له كهی ناشكرا ناكهن، بوئه وهی خه لکی متمانهی خویان له بهرامبهر پزیشكه كاندا له دهست نه دهن.

ئەو پزىشكانەى دەپۇنە مالى كەسە دەولەمەندەكان پزىشكى فەرمانپەرەوايانن و كاتىك خەلكى ئاگادارى ئەو ەبىن كە پزىشكىكى فەرمانپەرەوايان ەلەى كردوۋە، ئەوا ئەم حالەتەدا مەمانەيان لەبەرەمبەر تەواۋى پزىشكاندا لەدەست دەدەن.

گرنگىزىن شت ئەو ەبىە كە خەلكى بەھىچ شىۋەبەك پەى بەھەلەى ەىچ پزىشكىك ئەبەن، چۈنكە ئەگەر بزانن پزىشكىك ەلەى كردوۋە، وا ەست دەكەن كە ەموو پزىشكىك ئەگەرى ئەو ەى ەبەلە بكات.

لەبەرئەو ەموو پزىشكىك ەلەى پزىشكىكى تر بەشاراۋەى دەھىلئەتەو، بۇئەو ەى لەبەرەمبەر ئەو ەىشدا ئەو باۋەرەيان لەدەست نەدەن كە ەىچ كاتىك ەلە تاكات، ەەر لەبەرئەو ەش دەلئىن كە پزىشكەكان بەھەرەو ەزى نەخۇشەكانيان بەخاك ئەسپىرن.

لەمالى ژياندا گەرچى خزمەتگوزار ەبە، بەلام خزمەتگوزارەكان كار ناكەن، چۈنكە لەوئىدا تەواۋى كارەكان لەئەستۇى خۇيىندكارە تازەكاندا ە.

ئەو لاۋەى كە بۇ خۇيىندەن دەچىتە مالى ژيانەو ەلە نزمترىن خزمەتگوزارى ئەو بەشەبە و پىستىرن كارى پىدەسپىرن.

تەنھا كۆپى كەسە وەجاخزادە و كاھىنە مەزنەكان لەبەرئەو ەى سەرۋەت و سامانىان ەبە، ئەم جۇرە كارانەيان پى ناسپىردىت، بەلام ئەمانىش كارەكانى خۇيان بە خۇيىندكارە ەژارەكان دەسپىرن. لەئەنجامدا خۇيىندكارىكى ەژار، ەم خزمەتكارى مالى ژيانە و ەم خزمەتكارى كەسە دەولەمەندەكانە.

پىش ئەو ەى لەمالى ژياندا دەست بەلىكۆلىنەو ەى پزىشكى بكرىت، خۇيىندكار ئەبىت لەبۋارى پاك و خاۋىنىدا بەتەواۋى نامانە بكرى و ئەم راستىە پۇبچىتە مىشكىەو كە ەەرگىز و لەھىچ كاتىكدا نابىت چەقۇبەكى بەردىن يان ئاسنىن بەكار بەنىت، جگە لەو كاتەى كەپىش ئەو ەى بەكارى بەنىت بىخاتە ناو ئاگرەو، ەروەھا نابىت ئەو پارچانەى سوديان لى وەرەگىت پىش ئەو ەى لەئو ەى سوۋراۋدا بىانكۆلىنىت بەكارىان بەنىت.

ەروەھا تەواۋى ئەو كەرەستە دارىنانەى كە ناتوانرىت بخرىتە ناو ئاگرەو، بۇ ەرجارىك كە بەكاردەھىنرىت دەبىت بكولىنرىت.

بابه تی ئه وهی که ده بیئت چه قۆ به ردین و ئاسنینه کان بخزینه ناو ئاگره وه و پاره چه قوماشه کان ده بیئت له ناو سویراودا بکولینرین، بیر و هستی منی به شیوه یه ک پهریشان کردبوو که نیوه شهویش له ترساندا خه وم لینه ده که وت و وا هستم ده کرد چه قۆیه ک پیش ئه وهی بیخه مه ناو ئاگره وه به کارم هیئاوه.

من زۆر قسه له سه ر ئه م جوړه بابته تانه ناکه م که له ته واوی کتیبه پزیشکیه کاندایه نوسراوه ته وه، له بهر ئه وهی هه رکه سیکی کتیبیکی پزیشکی بکریت ده توانیت په ی به م خالانه ببات، به لکو باسی ئه و شتانه ده که م که هیشتا له هیچ کتیبیکی پزیشکیدا نه نوسراوه ته وه و له وانه یه له ئاینده یشتا نه نوسریته وه.

مالی ژیان خاوه نی پۆشاکیکی تاییه ت بوو که ئیمه کاتیکی ده چوین بۆ ئه وی هه مان ئه و پۆشاکه مان له بهر ده کرد، ئه م پۆشاکه ش وه ک ته واوی ئه و شتانه ی که له مالی ژیاندا به کار ده هیئرا له ناو سویراودا ده کولینران.

ته واوی خویندکارانی ئه وی، یه ک جوړ پۆشاکیان له بهر ده کرد، به لام ملیچکه کیه یان جیاوازی هه بوو، هه موو خویندکاریکی به پینی پیشکه وتنی له خویندنه که یدا ملیچیکی جیاوازی له مل ده کرد.

من گه شتوبمه ئاستیک که ده متوانی ددانی پیاوانی به ته مه ن هه لکیشم و ده ملی شوینه جیاوازه کانی جهسته به ته قینم و کیم و چلکی ناو ده له که ده ربه ینم و ئیسقانه شکاوه کانی جهسته ش به شیوه یه ک بیانیلیکنمه وه به یه که وه بۆ ئه وهی جاریکی تر یه کبگریته وه و له گه ل ئیسقانی ته ندروست و نه شکاودا جیاوازی نه بیئت.

ده متوانی به شیوه یه کی سه ره تایي جهسته کان مۆمیا بکه م، چونکه مۆمیا کردنی جهسته کان له لای ئیمه به کرداریکی پزیشکی له قه له م نادریت، چونکه ئه و که سه ئاساییانه ی که خوینده واریشان نیه، ده توانن به فرمانی پزیشکیکی جهسته یه ک مۆمیا بکه ن.

من خۆم له هیچ کاریکی سه ختی پزیشکی نه ده دزیه وه، له بهر ئه وهی زانستی پزیشکیم زۆر خو ش ده ویست، هه ربۆیه خۆبه خشانه له کاتی چاره سه رکردندا، ده رباره ی ئه و نه خو شانه ی هیچ چاره سه رکیان نه بوو، پیسترین کارم په سه ند ده کرد و نه نجام ده دا، بۆ ئه وهی بزانه م پزیشکانی فرمانه روا به چ شیوه یه ک ئه و نه خو شانه ی

ھیچ چارەسەرئیکیان نەبوو و کە لە ھەر دە کەس لەو نەخۆشانە، ئۆیان دەمردن، ھەولێ چارەسەرکردنیان دەدان.

پزیشکانی فەرمانرەوا بۆ چارەسەرکردنی ئەو نەخۆشانە ی ھیچ چارەسەرئیکیان نەبوو، بەشیوەیە ک چارەسەریان دەکردن کە ناتوانرێت تیمساحیش بەوشیوە کەمتەرخەمانە چارەسەر بکری، من زۆرباش لەو تێگەشتبووم کە خەلکی بەبێ ھۆ لەمەرگ دەترسان، چونکە خودی مەرگ ھیچ ترسیکی نیە، بەلکو بۆ زۆربە ی خەلکی وەک بەھریە ک مەزنی چاوپێکەوتنی خودای "ئامون"ە.

ئەو نەخۆشانە ی ھیچ چارەسەرئیکیان نەبوو، تا ئەو پۆژە ی زیندوو بون بەردەوام لەنازاردەیاننالا و پێچیان لەخۆیان دەدا، بەلام کاتێک دەمردن لەجەستە ی ئەواندا جوړیک لەئارامی و ئاسایش بەدی دەکرا، بەشیوەیە ک کە ھەرکەسیک ئەوانی ببینیایە تێدەگەشت کە ئاسودە بون.

لەکاتێکدا بۆ فیرونی ھونەری پزیشکی لەژێرچاودیاری پزیشکی فەرمانرەوایان نەخۆشە چارەسەرنەکراوەکانم چارەسەر دەکرد، لەناکاو توشی شتیکی سەیری وەک ئەو شتە سەیرە ی کە لەقوتابخانەدا بەسەرمدا ھاتبوو بووم، لەپۆحمدا، ئەو بیروکە یەم ھات بەمیشکدا (بۆچی؟)

من تا ئەو کاتە (بۆچی؟)م بەمیشکدا نەھاتبوو و لەوکاتەدا لەو تێگەیشتم کە (بۆچی؟) کلیلی راستەقینە ی ھەموو نەینێھکانە و ئەگەر کەسیک بتوانیت بەھۆی ئەو ی بلیت (بۆچی؟) و بەدڵسۆزیە کەو وەلامی ئەم پرسیارە بدۆزیتەو وەتوانیت پە ی بەھەموو نەینێھ کبات، ھۆکاری ئەو ی من توانیم پە ی بەو بەم (بۆچی؟) بونی ھە یە ئەو یە:

پۆژئیکیان ژنیکی چل سائە کە تا ئەو کاتە، مندالی نەبوو، ھات بۆ مالی ژیان و بەترسەو و تی: کە ماوہیە کە سوپی خوینی مانگانە ی "عادە" وەستاو و لەبەرنەو ی بەتەمەنی چل سالی گەشتوو چیتەر مندالی نابیت، پرسیاری ئەو ی کرد کە ئایا وەستانی سوپی مانگانە ھۆکارە کە ی بۆ بەتەمەنبونی دەگەریتەو، یان ئەو یە کە پۆحیک زیان بەخش لەجەستەیدا یە تی؟

منیش بەو ژنەم وت: کە بەپینی کتیبی پزیشکی کار دەکەم بۆ ئەو ی بزائەم برینی سوپی خوینی مانگانە ت لە سکپربونەو و سەرچاو دەگری ت یانە؟ بەلام چیتەر دوا ی

ئەو دەبىت ھەموو پۇژىك بىت بۇ ئىرە و ھەموو جارىك كاتىك ھاتىت بۇ مالى ژيان
بتوانى "مىز"ى خۇتمان پى' دەيت.

ژنەكەش پرسى: تۇ چى لە "مىز"ى من دەكەيت؟
منىش وت: بەو مىزەى تۇ گەنم دەچىنم.

دواى ئەو ھەر بەوشىوئەى كە لەكتىبدا نوسراو، من دوو قاپى بچوك گەنم
لەدو شوىنى جياواز لەژىر خۇردا لەسەر زەويدا چاند و ئاوى ئاسايى و سروسىتىم
بەسەر يەكىكىان دەپژاند و بەسەر ئەويترياندا مىزى ئەو ژنەم بەسەرىدا دەپشت و
چەند ھىمايەكى جياوازم بۇ ئەو دوو پەلە گەنمە جياوازه دانا بۇ ئەوئەى لىم تىك
نەچىت.

دواى ئەو ھەموو پۇژىك، ئەو دوو كىلگە بچوكەم يەكىكىان بەئو و ئەويتريان بە
مىزى ئەو ژنە دەدىرا.

دواى چەند پۇژىك ئەو كىلگەىەى كە بەمىزى ئەو ژنە دەدىردا، زۇر بەھىز گەشەى
كردو پەل و ساقى گەنمەكە زۇر ئەستور و بەھىز بوو، لەكاتىكدا گەنمى كىلگە
بچوكەكەى تريان زۇر لاواز بوو و منىش بەو ژنەم وت: خۇشحال بە، چونكە برانى
سوپى خويىنى مانگانەت لە پىريەو سەرچاوە ناگرىت، بەلكو "ئامون" تووى پى'
بەخشىوى و سكى پىر كىرويت.

ژن بەھوى ئەم مژدەىەو دەستى كرد بەگريان و بازنەىەكى زىوى بەئەندازەى دوو
دنىە'ى پىدام، چونكە ژنى بەدبەخت ئۆمىدى مندالبونى لەدەست دايوو و واى
دەزانى كە ھەرگىز سكى پىر نابىت.

دواى ئەوئەى لىى پرسىم: ئايا مندالەكەم كوپ دەبىت يان كچ؟
من لەبەرئەوئەى دەمزانى كە دايكەكان زياتر ھەندەكەن كوپيان بىت، بۇيە پىم
وت: مندالەكەت كوپ دەبىت.

19 نىيە-بان-دېن- لەگرامىك گەمترە، بەواتا نۇ سەد مىلى گرامە و ۋەك بلىى ھۆكارى ئەم وشەبە بىت كە لەچەرخەكانى تردا
بوو بە "دېنار".

بەلām ئەم بەشەم لەپۆری بیر و ئەندیشەى خۆمەو پىوت، چونكە لەو كتيبەدا هیچ شتيك دەربارەى ئەم بابەتە نەنوسراوە، بەلām وابزانم كاتيک ژنيك سكى پر دەبيت بەختى ئەوەى كە منداڵەكەى كۆپ يان كچ بيّت يەكسانە.

دواى ئەوەى ئەو ژنە بەخۆشحالێەو لەمالى ژيان چوو دەرەو، من بەخۆم وت: بۆچى؟ تۆوى گەنمىك زانيارى لەبارەى شتيكەو هەيە كە پزىشكيك ناتوانيّت پەيى پى ببات.

چونكە هیچ پزىشكيك ناتوانيّت لەمانگى يەكەم و دووهمى سك پرپوندا، پيش ئەوەى سكى ژنى دووگيان بەرز ببیتەو بليت ئەو ژنە سكى پرە يان نە؟ تەنھا خودى ژن بەهۆى داپراى سوپى خويى مانگانەيەو دەتوانيّت پەي بەم بابەتە ببات، بەلām هەندىك لەژەكان، وەك ئەم ژنە ناتوانن پەي بەم بابەتە ببەن. ئەو پۆژە بۆيەكەمىنجار چەمكى(بۆچى؟) بەهزردا هات و پۆشتم بۆ لاى يەكيك لەمامۆستاكان و پيم وت: بۆچى تۆوى گەنمىك دەتوانيّت ئاگادارى ئەوە ببیت كە ژنيك سكى پرە يانە، بەلām ئيمە ناتوانين ئاگادار بيين. مامۆستاكەش بەسەر سوپمانەو تەماشايەكى كردم و وتى: لەبەرئەوەى ئەم بابەتە لەكتيبدا نوسراوەتەو.

بەلām ئەم وەلامەى منى پارزى نەكرد، لەبەرئەوە پۆشتم بۆ لاى مامۆستايەكى تر كە ئەو مامانى منداڵانى كەسە فەرمانرەواكانى دەكرد و ليم پرسى: بۆچى مشتىك گەنم كە لەزەويدا چينراوە ئيمە لەو ئاگادار دەكاتەو كە ژنيك سكى پرە يانە نە؟ مامانى منداڵانى فەرمانرەوايان وتى: لەبەرئەوەى "ئامون" كە خوداى تەواوى خوداكانە واى خواستوو كە كاتيک گەنم بەمىزى ژن ئاوديرى بكرىت باشتەر كەشە بكات.

كاتىك ئەم وەلامەى دامەو، ئاگادارى ئەوە بووم كە بەچاوى لادىيەكى نەخويندەوار تەماشام دەكات و من بەهۆى ئەم پرسىارەو لەبەرچاوى ئەودا زۆر بچوك بومەو، بەلām وەلامەكەى ئەو منى پارزى نەكرد و تيگەشتم كە ئەو و تەواوى پزىشكى دەستەلاتدارەكانى تر، تەنھا شارەزاي نوسراوى ناو كتيبەكانن و هیچ زانيارىيەكيان لەبارەى هۆكارى بەكارهينانى دەرمانەكانەو نەيە و هیچ يەك لەمان ئامادە نەبوون

له کتیبدا پری به وه درابوو ئه و که سه ی چه قویه کی به ردین یان ئاسنین له جهسته ی مروفدا به کار دهه بننیت ده تواننیت سه د و هه شتا و دوو نه شته رگه ری بکات.

کهسانیک هه بون که تا دههات لاواز ده بون و پوخساریان تا دههات سپی تر ده بوو، به لām پزیشکه کان نه یانده توانی هوکار و نه خووشی ئەم جوړه حاله تانه ئاشکرا بکه، به لām لهو کتیبه دا ئەوه نوسرابوو که ئەم جوړه که سانه که به بی هیچ نه خووشیه که لاواز ده بن و پرهنگیان سپی هه لده گه ریټ، ده بیټ گورچیلە ی گیانه وهران بی ئەوه ی بیکولنن بخون.

من ئاڭدارى ئەوۈ بوم كە پرسیارەكانى من بوو تە ھۆى ئەوۈى خویندكاران و مامۇستایان بەشیوہیەكى تر تەماشام بکەن و ەك بلیى گومانیان لەتەندروستی میشكى من ەبیت، یان وا ەست دەكەن من كەسیكى گەمژەم و پونكردنەوہم لەبارەى باهەتگەلنكى ئاسابى دەوت.

ئىمە ھىچ كات لە "مالى ژيان"دا نەدەرپۇشتىنە دەرەو، چونكە ئەوئەندە كارمان ھەبوو كە نەماندەتوانى بچىنە دەرەو، سەرەپاي ئەوئەش لەسالى يەكەم و دووئەمدا، دەرچون لەمالى ژيان قەدەغە بوو و پاسەوانەكان بەھىچ شىئەيەك رىيان بە

خویندکارەکان نەدەدا بڕۆنە دەرەو، بەلام لەسالی سییەمدا، پێیان بەخویندکارەکان دەدا کە لەمالی ژیان بڕۆنە دەرەو بەمەرجیک هیچ زیانیك بەخویندەکان نەگەیەن. سالی یەكەم و دووهم تیپەپراند و سالی سییەمیش گەشت و لەهەمان ئەم سالەدا بوو کە ئەو ژنە بازنەیهکی زیوی پیدام و بۆ یەكەمین جار ئەندێشەیی (بۆچی؟) هات بەمیشکەدا.

لەسالی سییەمدا، لەنیو هەموو خویندکارانی مالی ژیان، من لەپروی دەولەمەندیەو لەدوای هەمویانەو بوم، هەرلەبەرئەوێش هەلگرتنی لاشەکانیان خستە ئەستۆی منەو. کاتیك سەریکیان شەق دەکرد و ورگیکیان دەدەری و ئەو كەسە دەمرد، منیش دەبوو لاشەیی ئەوم لەمالی ژیان بێردایەتە دەرەو، بەلام هیچ كەسیك بێ لەوانەیی كە کارگوزاری مالی ژیان بون نەیان دەزانی كە من لاشەیهك دەبەمە درەوێ مالی ژیانەو، چونكە لاشەكان لەدەرگای دواوێ مالی ژیانەو دەرەكران و دواي دەرکردنی هەر لاشەیهك، من لەهەسیری مالی ژیاندا كە بەردەوام ناوی "نیل"ی بەسەردا تێدەپەری خۆم دەشۆرد.

پۆژیکیان دواي دەرکردنی لاشەیهك، خۆم لەو هەسیردەدا شۆرد و دوبارە جلەكانم لەبەر كرد و ویستم بگەڕیمەو ژۆرەو، دەنگی ژنیك هات: هیی كۆرە... هیی كۆری لاو و جوان ناوت چیه؟

منیش بینم ئەو ژنەیی كە پرسیماری ناوم لی دەكات جلیکی كەتانی ئەوەندە تەنکی لەبەردایە كە بەناسانی دەتتوانی چاوت بەسینەیی پوتی بكەوێت. ناشكرابوو ئەو ژنە كەسیکی دەولەمەندە، چونكە زیاد لە دە بازنەیی ئالتون و زیوی لەدەستدایوو، لیویکی سور و چاویکی پەشی هەبوو، قژیشی كە بەهۆی لیانی جۆریك رۆنەو بۆنیکی زۆرخۆشی لی دەهات، نازانم بۆچی من كە لەمالی ژیاندا ژنگەلیکی زۆری نەخۆشم بینیبوو كاتیك ئەم ژنەم بینم شەرمەزار بووم، لەكاتیكدا ژنەكانی تر كە من چەقۆ بەردینەكەیی خۆم لەسەر جەستەیان بەكار دەهێناو نەدەبونە مایەیی شەرمەزاریم.

ئەو ژنە زەردەخەنەیهکی بۆ كردم و وتی: بۆچی وەلام نادەیتەو؟ پرسی ناوت چیه؟

وەلام دایەو: ناوم "سینوھ"یە.

ژەنكە وتى: چ ناۋىكى جوانت ھەيە. تۆكە بەم سەر تاشراۋىيەۋە ئەۋەندە جوانى ئەگەر قىزىت بىۋايە جوانتر دەبۇيت.

ۋابىزانمەن دىۋاي بىستىنى ئەم قىسانە سۈر ھەلگەپام، چونكە يەكەمىنجارىۋو كە ژىنىك بەۋ شىۋەيە قىسەم لەگەلدا بىكات، بۇئەۋەي شەرمەزىرى خۇم بشارمەۋە و قىسەيەك بىكەم وئەم: ئايا تۆنەخۇشى و ھاتۇيت بۇ ئىرە چارەسەرى خۇت بىكەيت؟ ژەنكە بەدەم پىكەنىنەۋە وتى: بەلى، مەن نەخۇشم بەلام نەك نەخۇشىكى ئاسايى، بەلكو لەبەرئەۋەنەخۇشم كە كەسىكەم نىيە لەگەلدا پاراۋىرم، ئەمىرۋ ھاتوم بۇ ئىرە كە بىيىنم كامىيەك لەم لاۋانەي ئىرە سەرنىجەم بەلاي خۇياندا پارەكىشى.

كاتىك ئەۋ ژەن ئەم قىسانەي كىرد، مەن بەجۇرىك شەرمەزار بوم كە ترسام و ويستەم بېرۇم، لەم كاتەدا لىي پىرسىم: "سىنۇھە" بۇ كۆي دەۋىت؟

وئەم: كارم ھەيە و دەبىت بگەپىمەۋە.

ژەنىش پىرسى: "سىنۇھە" تۆخەلكى كۆيىت؟

وئەم: مەن خەلكى ئىرەم.

ژەنكە وتى: درۋ دەكەيت، چونكە پىنگ و پىۋى جەستە و پوخسارى تۆسپىيە و دەست و كۆي و لوتىكى بچوك و جوانت ھەيە و كاتىك مەن لەدورەۋە تۆم بىنى، ۋام دەزانى كە كچىت و پۇشاكى خۇيىندكارانى مالى ژيانىت لەبەر كىردۋە.

كاتىك كۆيىم لەم قىسانەي بوۋ نازانم بۇچى دىلم كەۋتە لىدان و تەپە تەپ و ھالەتتىكى ئاسايى و سەيرم لەخۇمدا ھەست پىكرد.

ژەنكە وتى: "سىنۇھە" ئايا تۆ ھەرگىز لىۋەكانى خۇت چەسپاندۋە بەلىۋى ژىنىكى لاۋەۋە؟ دەزانى چەنىك چىژ بەخشە؟

وئەم: نەخىر... مەن ھەرگىز لىۋەكانم بەلىۋى ھىچ ژىنىكى لاۋەۋە نەچەسپاندۋە.

ژەنكە وتى: ناوم "نەر" ە و لەبەرئەۋەي ھەمۋان دەلىن مەن جوانم، بۇيە بە "نەر نەر نەر" بانگم دەكەن و مەن دىۋاي ئەۋەي خۇم كىرد بەئىرەدا، جوانى تۆم پەسەند كىرد و داۋات لىدەكەم كە بىيىت بۇ مالى مەن بۇئەۋەي پىكەۋە بخۇينەۋە و فىرت بىكەم كە بەچ شىۋەيەك دەبىت لەگەل ژىنىكى لاۋدا يارى بىكەيت.

²⁰ ۋشەي "نەر" لەزمانى مىسرى كۆندە بە ۋاتاي "جوان و (نەر نەر نەر) كە دىۋار كىردنەۋەي ئەۋ سى ۋشەي جوانە يە.

ھاتەو ە يادەم كە باوكم وتبوى ئەگەر ژنىك پىيى وتى تۆ زۆر جوانى دەبىت خوتى لى
 بروبىگىت، چونكە لەسىنەى ئەم جۆرە ژنانەدا ئاگرىك ھەلگىرساوە كە تۆ دەسوتىنىت
 و دواى ئەو ە وتە: نەر نەر نەر(لەدووبارە كەردنەو ەى ئەم سى ناو ە زۆر چىژم
 ەردەگرت) لەسىنەى تۆدا ھىچ ئاگرىك بەدى دەكرىت كە من بسوتىنىت؟
 ژنە پىكەنى و وتى: چ كەسىك پىيى وتى كە ئاگرىك لەسىنەى مندا ھەيە كە تۆ
 دەسوتىنىت؟

و ەلام دايەو ە: باوكم ئەمەى پىيى وتوم.
 دەستى گرتە و خستى ە سەر سىنەى خوى بەواتا لەسەر كراسەكەى و وتى: ئايا تۆ
 لىزەدا ھەست بەبونى ئاگرىك دەكەيت؟! ئايا دەستت خەرىكە دەسوتىت؟
 وتە: نەخىر...

ژنەكە كراسە كەتانیەكەى خوى كىشایە خوارترەو ە و دواى ئەو ە دەستى خستە
 سەر سىنەى خوى و وتى لەوانەى ە كراسەكەم بەرى ئاگرەكە بگىت... ئىستا دەستت
 بخەر ئىرە و بزەنە ئايا ئاگرىك لەسىنەى مندا بەدى دەكەيت يان نە؟
 من نەك ەستەم بەئاگر نەكرد، بەلكو كاتىك دەستەم لەسەر سىنەى ئەو ە پاكىرتبوو،
 ەستەم بەچىژىكى بىوینە كەرد و ژنەش كاتىك ئاگادارى ئەو ە بوو، خوپاگرى و بەرگرى
 كەردنى منى تىك و پىك شكاند و وتى: (سىنۆھە) وەرە با بېوین، من وەك ئەو
 كەنیزەكەى خوى دەخاتە بەردەستى خاوەنەكەى ئاوا خۆم دەخەمە بەردەستت.
 من كە لەپىشنىارى ئەو ە ژنە لاو ە ترسابوم وتە: (نەر نەر نەر) وازەم لى بىھىنە و
 دەستبەردارى من بە لەبەرئەو ەى دەترسم.

ژنەكە وتى: لەچى دەترسى؟
 وتە: لەتۆ دەترسم و لەو ەش دەترسم كە بىم بۆ مالتان.

ژنەكە بەدەم پىكەنەو ە وتى: كوپى فیرەون ئارەزوى من دەكات و لاوانى
 دەولەمەندىش بازەو ە ملوانكەگەلىكى ئالتونم پىدەبەخشن كە تەنھا پۆژىك يان شەوێك
 لەگەل مندا بەسەربەن و منىش داواكانیان رەت دەكەمەو ە، بۆیە خوازىارى تۆم،
 لەبەرئەو ەى تۆ جوانترین لاوى مىسرىت، ەتا ئىستا كوپىكى وەك تۆ جوانم نەبىنیو ە.
 وتە: (نەر نەر نەر) بەزەبىت پىمدا بىتەو ە و بەمن رازى مەبە بۆئەو ەى منىش وەك
 پیاو ەكانى ترم لى نەيەت و پاكیزەى خۆم لەدەست نەدەم، چونكە پیاوێك لەگەل

ژنیکیدا که خودای "نامون" بوی هەلنەبژاردبیت هاوخەو بیت، پاکیزهیی خۆی لە دەست دەدات.

ژنە بە پێکەنینەوه وتی: "سینۆهه" تۆ کەسێکی زۆر سادەیت و من سەیری ئەوهم لیدییت کە ژنانی "تبس" بە چ شێوێک دەستبەرداری تۆ بون و وازیان لە تۆ هێناوه، چونکە مەحاله کۆپییکی لای وەک تۆ لە کۆلانی ئەم شارەدا هاتوچۆ بکات و چەند کچیک دواي نەکەون و چاودیڕیی نەکەن، مەگەر ئەوێکە بەردەوام لە گەڵ دایک و باوکتدا بیت.

ئەوکات وتی: (سینۆهه) ئیستا کە ناتەوییت بییت بۆمالم و لەگەڵتدا رابویرم، هیچ نەبییت دیاریەکم پێیدە.

دەموست ئەو بازنە زیویەکی کە ژنە سکپەرکە پێی دا بوم بەو ببەخشم، ئەویش وتی: ئەم بازنە شایستەیی من نیە و تۆ دەبییت دیاریەکم پێ بدەیت کە شایستەیی من بییت.

وتە: من لاییکی هەژارم و دایک و باوکیشم خێزانیکی هەژارن، لەبەرئەوه ناتوانم دیاری گرانبەهات پێشکەش بکەم.

ژنە کە وتی: لەمەحاله تەدا تۆ دیاریەک لە من وەرگرە. پاشان ئەنگوستیلەیهکی لەپەنجەیی خۆی دەرھێنا کە نگینیکی سەوزی بەسەرەو بوو، پێشکەشی کردم.

دەموست خۆم لە وەرگرتنی ئەو ئەنگوستیلەیه بپاریزم، بەلام وتی: من ژنیکی دەولەمەندم و پیدانی ئەم ئەنگوستیلەیه، هیچ کاریک لە من ناکات، بەلام دەبیته هۆی ئەوێ تۆ من فەرامۆش نەکەیت و لەوانەیه پۆژیک بییت ئەم شەرمەزاریەت وەلاوە بنییت و بییت بۆ لام، لەو پۆژەدا دەتوانیت لەبەرامبەر ئەو ئەنگوستیلەیدا دیاریگەلێکی گرانبەهات پێشکەش بکەیت.

ئەنگوستیلەکەم لێ وەرگرت، دواي ئەو ژنی لاو بەزەردەخەنەوه بەجی هشتەم و من لەوکاتەدا هەستم بەوەکرد دواي چوونە دەرەوهی سواری کەژاوەکەیی خۆی دەبییت و دەگەریتەوه بۆمالمی خۆی.

به‌شی پینجه‌م

نامۆزگاری هونه‌رمه‌ندی په‌یگه‌رتاش

(پاتور) پزیشکی فرمان‌پره‌وایان که ناویشانی سهره‌کی پیشه‌که‌ی "کونتیکرنی سمر" بوو ئه‌و پوژده‌ی هات بو مالمان و نانه‌که‌ی خوارد، له‌به‌رده‌م باوکمدا پیی وتبوم که له‌مالی ژياندا ده‌بیئت گوپرایه‌لبم و ههرگیز ره‌خنه‌ له‌هیچ شتیك نه‌گرم و ههرچیم پی ده‌لین په‌سه‌ندی بکه‌م، به‌لام من نه‌مه‌ده‌توانی هه‌ستی گه‌رانم به‌دوای پاستیدا هیور بکه‌مه‌وه، بۆیه‌ ده‌موت "بۆچی".

پزیشکی ده‌سته‌لاتداران که ماموستایانی مالی ژیان بوون له‌گه‌ل خویندکارانی ههمان ئه‌و قوتابخانه‌یه‌دا له‌م "کونجکاو"^{٢١}یه‌ی من زور بیزار بون و من له‌سالی سینیهمی خویندنمدا له‌مالی ژياندا تیگه‌شتم که "پاتور" بۆچی وتبوی نابیئت ره‌خنه‌ بگرم و ههرچیم پی ده‌لین بی هیچ نه‌ملاولایه‌ک په‌سه‌ندی بکه‌م. به‌لام پینشتی وتم: دلبایی وه‌ک تیزاب دلی مروّ ده‌خوات و پیای دانا ناتوانیئت وه‌ک خه‌لکانی تر، نه‌زان بیئت و خوی وه‌ک که‌سیکی گه‌مژه‌ بنوینی. که‌سیك که ههر له‌بنه‌چه‌وه‌ گه‌مژه‌ بیئت، له‌نه‌زانی خوی نازار ناچیزتیئت، به‌لام نه‌وه‌که‌سه‌ی که راستیه‌کی به‌ده‌ست هیئاوه‌ ناتوانیئت وه‌ک که‌سه‌ گه‌مژه‌کان خوی پیشان بدات.

^{٢١}خویننه‌ری به‌پیز "کونجکاو" له‌زمانی فارسیدا به‌واتای ئه‌وه‌ دیت که که‌سیك هه‌میشه‌ به‌گومان بیئت له‌همموو شتیك و سیویتی به‌راسته‌یکانی به‌و شته‌ بگات نه‌ویش به‌رده‌وام به‌پرسیارکردن و گه‌ران به‌دوایدا هه‌ولی به‌ده‌ست هیئانی ده‌دات، به‌لام نیمه‌نه‌وی ده‌قاوده‌ق زاراوچه‌کی ئاوامان له‌زمانی کوردیدا نیه‌ بۆیه‌ به‌پێویستم زانی ههمان زاراوی فارسی به‌کار به‌یئمه‌وه‌ و سه‌کملینیشی نازانم، چونکه‌ نه‌گه‌ر ئیئمه‌ بکه‌رپیننه‌وه‌ بۆ ره‌چه‌له‌کی زمانی فارسی بی له‌کاریه‌گه‌ری زمانه‌کانی ده‌ورو به‌ر ده‌بینین زمانی ره‌چه‌له‌کی فارسی "په‌هله‌ویه" که‌زمانی "ماد"ه‌کانی باوبابه‌رانی ئیئمه‌یه‌ و ده‌توانم بلێم گه‌ر ئهم دوو نه‌ته‌وه‌ لایه‌نی سیاسیه‌کانی لی دابیرین ده‌بینین دوو نه‌ته‌وه‌ی ته‌واکه‌ری به‌مکترن یان باشتر بلێم هه‌ردووکیان نه‌ته‌وه‌یه‌ک بون، به‌لام به‌رمو‌فندی سیاسی به‌پێی تیپه‌ر بونی کات وای خواستوه‌ که ئیئمه‌ دوو نه‌ته‌وه‌ی حیواو‌زمان لی ده‌ربجیئت.....وهرگیر.

کاتیك من دەمبىنى ئەو پزىشكانەى ئاوبانگيان لەجىهاندا بڵاوبوووبووە و نەخۆشەكان لە "بابل و نەینەوا" وە بۆ چارەسەر كردن دىن بۆ لايان، ئەوەندە هەستيان نىە لەو تىبگەن بۆچى فلان دەرمان دەدەن بەو نەخۆشە، لەبەرەمبەر ئەمەشدا تەنها دەلێن لەبەرئەوێ لەكتیبدانوسراوە، منیش نەمدەتوانى خۆپاریز و بێدەنگ یم.

دەرئەنجامى كونجكاوى و پەخنەكانى من بونە هۆى ئەوێ پى لە بەرزبۆنەوهم بگریت و نەیانەپۆ بچمە دواى قوناخەكانى خویندەم.

ئەو خویندەكارانەى ھارپۆلى من بون پىش من كەوتن و چەند قوناخىك كەوتنە پىشمەو، بەلام من لەسالى سىيەمى مالى ژياندا بەجى مام، لەكاتىكدەمەتوانى بلىم ھىچ كام لەو خویندەكارانەى كە لەگەڵ مندا دەیانخویند، ئامادەكارى منیان بۆ خویندەن نەبوو و ھىچ يەك لەمانە وەك من ئاشقى بواری پزىشكى نەبون.

خۆشەبەختانە لەتەواوى ئەو ماوەیەى كە من بەپىارى پزىشكى فەرمانرەوايان دواخرابوم، ناوى "ئامون"م نەدەھىنايە سەرزمان و تەنها لەوانى ترم دەپرسى بۆچى؟ چونكە ئەگەر ناوى "ئامون"م بەھىنايە و بموتايە "ئامون"شارەزای ئەو بوارە نەبوو و ئەوانى ترى بەھەلەدا بردوو، بەدلىيايىو مەنیا لە "مالى ژيان"دا دەردەكردو ئىتر نەمدەتوانى لە "تبس"دا بخوینم، لەمكاتەدا ناچار دەبوم بپۆم بۆ "سوريا"يان "بابل"و تا ئەو كاتەى دەرم لەژێر دەستى يەكێك لەپزىشكەكانى ئەو سەرقالى كارکردن یم. بەلام پزىشكى فەرمانرەوايان ھىچ بىانویەكیان بۆ دەرکردنى من لەقوتابخانەدا بەدەستەو نەبوو، لەبەرئەو تەنها بەو خویان پازى دەكرد كە پى لەقوناخەكانى ترى خویندەم بگرن و نەھێلن پىش بکەوم.

دواى ئەوێ چەندسالىك لەنىشتەجىبۆنم لەمالى ژياندا تىپەپى، پۆژىكيان پۆشاكى قوتابخانەم داكەند و خۆم شۆرد و بەپۆشاكى ئاسايىو لەقوتابخانە چومە دەرەو بەئەوێ بپۆم بۆ لاى داىك و باوكم.

کاتیك بەشەقامەكانى "تبس"دا تىدەپەرىم بىنىم گۆرپانكارى بەسەر بارودۆخى شاردە ھاووە و ژمارەيەكى زۆر لە دانىشتوانى سوريا و پەش پىستەكان بەجل و بەرگىكى بەنرخ و گرانبەھا لەشاردا پىاسە دەكەن، لەكاتىكدەپارەدودا ژمارەى ئەم كەسانە زۆر نەبوو.

چىتر لە ھەموو لايەكەو دەنگى موزىكى سىرپانى (موزىكى ولاتى سورپا) دەبىستراو ئەم دەنگە لە مائە سۆزانیەكانەو دەھاتە دەرەو.

سەرەپای ئەوێ لەشاردا ھىماى دەولەمەندى و پەيوەندى و تىكەلاوبونى خەلکى زۆر بوو، بەلام خەلکى نىگەرانبوون، وەك ئەوێ ھەموویان چاوپەيى بەدەختىەك بکەن و نەتوانن سود لەساتى ھەنوگە وەرگرن و خوشحال بن.

منیش وەك خەلکى نىگەرەن و خەمگین بوم، چونکە تىدەگەشتەم کە تەمەن لە مائى ژياندا بەفەرۆ دەپوات و ناھيئلە خویندەنەمدا پيش بکەوم.

کاتىک گەشتە مائەو بەبينىنى دايک و باوکم زۆر بەداخ بوم، چونکە ھەردوکیان پىر ببون.

باوکم بەپارەيەك پىر ببوو کە بۆ بينىنى ھەر دىرێك بەشپۆھيەك پاپىرۆسەكەى لەچاوى نزىك دەکردەو کە خەرىکبوو بەلوتیەو بەلکىت، دايكىشم تەنھا باسى مردنى خۆى دەکرد و زانیم کە ئەو و باوکم سەرەپای خۆپاراستنیان لەوێلخەرجى، گۆرپىکیان لەدەوروپەرى خورئاواى "نیل"، لەپال گۆرستانى کاهینەکان، کە زەویەکانیان بەنرخىكى گران دەفرۆشن کەپو و دايک و باوکم منیان لەگەل خۆياندا برد بۆئەوێ گۆرپى دايکم کە دەبیت باوکىشمى تىدا بنیژىت پىم نیشان بەدەن و بینیم کە ئەو گۆرە بەخشت دروست کراو و بۆ خۆى مائىكى بچوکە کەدیوارەکانى ھەلگرى شپۆو وشەگەلىكى ئاسايیە.

دایک و باوکم لەسەرەتای ژيانى ھاوسەریانەو نەرەزوى ئەویان کردووە گۆرپىکیان لە بەرد ھەبیت، بۆئەوێ لەئایندەدا باران و خۆر و لاڤا و زریانە ئاسايیەکانى پوبارى "نیل" گۆرەکیان وێران نەکات، بەلام بەنەرەزوى خۆيان نەگەشتن و ناچار بون گۆرپىک لەخشت دروست بکەن.

لەو شوینەى گۆرپى دايک و باوکمى تىدا دروست کرابوو، گۆرپى فیرەونەکانى میسر کە شپۆھيەكى قوچەکیان "ھەرەمى" ھەبوو لەدورەو دەبينران و ھەرجارىک کە دايک و باوکم چاویان بەو شپۆ قوچەکیانە دەکەوت ئاھيکیان ھەلدەکيشا، چونکە دەیانزانى قوچەکیەکان بەھىچ شپۆھيەك وێران نابن و ناپوخین، خۆر و لاڤا و زریانە ئاسايیەکانى پوبارى "نیل" ھىچ گرفتێک لەسوچەکانیان دروست ناکات.

من كتيبي مردووه كانم بىٰ هيچ هه‌له‌يهك بۇ دايك و باوكم نوسيبويه وه، بۇئەوهى كاتيک مردن، ئەو كتيبه له‌گه‌ل خوياندا بنينه‌ گۆرە وه، دايك و باوكم له‌ جيهانئىكى تردا به‌هوى هه‌له‌ى كتيبي مردووه‌كانه‌ وه، ون نه‌بن.

دواى ئەوهى دەستمان له‌ ته‌ماشاكردنى گۆرەكه هه‌لگرت، گه‌راينه‌وهى بۇمال و دايكم نانئ پي‌دام و باوكيشم پرسىيارى خويندنه‌كه‌ى ليكردم و وتى: كوپم، به‌چ شي‌وه‌يهك بيرت له‌مه‌رگى خۆت كردۆته‌وه‌؟.

وتم: باوكه، من هيشتا هيچ ده‌رامه‌تيكم نيه‌ كه‌ بتوانم بير له‌مه‌رگ بكه‌مه‌وه و هه‌ره‌وه‌ى بوم به‌خواه‌نى ده‌رامه‌تيك ئەوكات بير له‌جيهانه‌كه‌ى تر ده‌كه‌مه‌وه.

له‌كاتى ئاوا بونى خۆردا له‌دايك و باوكم جيا بومه‌وه و پيم و تن: ده‌گه‌رپيمه‌وه بۇ مالى ژيان، به‌لام دواى ئەوهى له‌مال هاتمه ده‌ره‌وه پۆشتم بۇ قوتابخانه‌ى هونه‌ره جوانه‌كان كه‌ له‌په‌رستگايه‌كدا بوو، چونكه ده‌مزانى يه‌كيك له‌هاورپى كۆنه‌كانم له‌وييه.

ئەو كوپه لاويك بوو كه به "توتمس" به‌ناوبانگ بوو و ئاماده‌كاريه‌كى زۆرى بۇ هونه‌ره جوانه‌كان تيدا بوو، ماوه‌يهك بوو يه‌كتريمان نه‌بينيوه.

كاتيک پۆشتمه ناو قوتابخانه‌ى هونه‌ره جوانه‌كانه‌وه بينيم خويندكاره‌كان به‌رپه‌به‌رى مامۆستاكه‌يان سه‌رقالى كاركردن و هه‌ره‌وه‌ى ناوى "توتمس" يان به‌رگوى كه‌وت له‌نه‌فره‌تدا تفيكيان كرده سه‌ر زه‌وى و يه‌كيكيان وتى: ئەويان له‌م قوتابخانه‌يه ده‌ركردوه.

ئەويتريان وتى: ئەگه‌ر ده‌ته‌ويت به‌دوايدا بگه‌رپييت به‌ر بۇ شوينيک كه له‌ويدا جنيو به‌خوداكان ده‌دن، چونكه "توتمس" جنيو به‌خوداكان ده‌دات.

سيه‌ميان وتى: هه‌رشوينيک شه‌ر و ده‌مه‌قه‌رى تيدا بيت "توتمس" له‌وييه و دواى هه‌ز ده‌مه‌قه‌ريه‌كيش بريندار ده‌بيت.

به‌لام دواى ئەوهى مامۆستاكه‌ پۆشته ده‌ره‌وه و خويندكاره‌كان زانيان ئەو له‌ويدا نه‌ماوه پييان و تم: تۆ ئەو له‌و مه‌يخانه‌يه‌ى كه به "گۆزه‌ى سورى" به‌ناوبانگه ده‌دۆزيتە‌وه و ئەم فروشگايه‌ش ده‌كه‌ويتته كۆتايى ناوچه‌ى هه‌ژار نشينه‌كان و سه‌ره‌تاي ناوچه‌ى ده‌وله‌مه‌نده‌كانه‌وه، هونه‌رمه‌نده هه‌ژاره‌كان و كه‌سانيك كه له قوتابخانه‌ى هونه‌ره جوانه‌كاندا ده‌ركراون شه‌وانه له‌و مه‌يخانه‌يه‌دا كۆ ده‌بنه‌وه و بنكه‌يان له‌وييه.

من بى ھىچ گرفتیک ئەر فروشگايم دۆزيه وه و بينيم "توتمس" به جلیکی کۆنهره لهگۆشهیهکی فروشگاکه دا دانیشتووه و وا دهردهکوت که بهم تازهکیه شه پریکی کردییت، چونکه هه ئاوسانیك به ناوچاویه وه ده بینرا.

وتم: دلم لیوانلیوی خه مه و پیویستم به هاوپییه که که بتوانم له گه لیدا بخۆمه وه، چونکه باوكم وتبوی پرێك خواردنه وه بۆ له ناو بردنی خه م و خوشحالکردنی خود زۆر باشه، له بهرئه وهش خه مگینم که ھىچ کهسیك ناتوانییت وه لامی "بۆچی" هكالم بداته وه، به لام هه مان ئەر که سانه ی که توانای وه لامدانه وه ی ئه م پرسیاره یان نیه، به چاری شیتته وه ته ماشای من ده کهن.

"توتمس" دهسته کانی خۆی پینیشان دام، بۆئوه ی تیمگه یه نییت قرانیکی بۆ کرپنی خواردنه وه پی نیه.

به لام من ئەر دوو بازنه زیوه ی که له دهستما بوو پیم نیشان دا و یه کیك له وانه ئەر نهنگوستیله بوو که ژنه که پیی دا بوم و دوا ی ئه وه فروشیاره که م بانگکرد و ئه ویش لیمان نزیک بویه وه و ههردوو دهستی خسته سه ر ئه ژنۆی و سه ری دانه واند و منیش لیم پرسى : چ جۆره خواردنه وه یه کت لایه؟

ئه ویش وتی: لیڤه دا هه موو جۆره خواردنه وه یه ک دهست ده که ویت، من ئەر خواردنه وه یه ی داوای ده که ییت له پیکه رهنگاوپه نگه کاندای پیشکه شتی ده که م، بۆئوه ی له کاتی ته ماشا کردنی پیکه رهنگاوپه نگه کاندای دلت خوشحالتربیت.

"توتمس" داوای کرد خواردنه وه ی ئاویته به عه تری نه رگزمان بۆ بهینیت و شاگردیک هات و ئاوی به سه ر دهستماندا پرشت و دوا ی ئه وه له قاپیکدا ناوکه شوتی له سه ر میزه که بۆ داناین، دوا ی ئه وهش خواردنه وه ی بۆ هیئانین، منیش بینیم که ئەر پیکانه ی خواردنه وه که ی تیڤابوو، ناسک و پهنگاوپه نگ بوون.

"توتمس" خواردنه وه که ی به یادی قوتابخانه ی هونه ره جوانه کان و بۆئوه ی مامۆستاکانی دوچاری خودای قوتده ر بین خواردنه وه، منیش به یادی ئه وه یکه ته وای کا هینه کانی "نامون" گرفتاری هه مان خودا بین خواردنه وه، به لام له سه ر خۆ ئه وقسه یه م کردو "توتمس" وتی: مه ترسه، ته وای کرپارانی ئه م مه یخانه یه، وه ک من و تۆ هه لگری بیریکی ئازادن.

دوای خواردنەوہى دووپىڭ، تىشكى ئەو خواردنەوہىە دلمانى پوناك كردهوہ و وتم: لە مالى ژياندا من لە كۆيلە پەشپىستەكان نغزۇترم و بەشىوہىەك پەفتارم لەگەلدا دەكەن كە وەك بلىى كەسىكى تاوانبار بىم.

"توتىمس" پرسى: بۆچى بەوشىوہىە پەفتارت لەگەلدا دەكەن؟

وتم: لەبەرئەوہى من دەلىم "بۆچى"؟

توتىمس وتى: تۆ شاىستەى مەزتىرىن سزائىت، چونكە كاتىك دەلىيت "بۆچى"، ھىرش بۆ ئاين و بىروباوہر و دەستەلاتى كەسانىك دەكەيت كە فەرمانپەروايى مىسر دەكەن... و ئەوانىش كە دەزانن پەرسىارى تۆ پاىەى دەستەلات و سەرەوت و خوشبەختى ئەوان دەھىنىتە لەرزە ناچارن تۆ لەخۇيان دور بخەنەوہ، منىش سەرم لەوہ سوپدەمىنى، بەچ شىوہىەك تائىستا تۆيان لەمالى ژيان دەرەكردوہ و تۆيان دوچارى چارەنوسى من نەكردوہ كە لە قوتابخانەى ھونەرە جوانەكان دەريان كردم؟

ئەوانەى كە تۆ دەبىنى گەرچى لەپەرو پەوالەت و پەنگ و پىستى جەستە و بگرە بىروباوہپى ئاينىانەوہ جىاوازيان لەگەل يەكتەدا ھەيە، بەلام لەپەروہىكى ترەوہ ھەموويان لەگەل يەكدا ھاوپان، ئەويش ئەوہىە كە ئەم خەيالپەلەوى و بىروباوہپە پەروپوچە و ئەم شىواز و سىستەمە وەك خۆى پيارىزن، چونكە ئەم شىوازە لەبەرژەوہندى ئەوان و كوپەكانياندا دەبىت، ئەوان لەپەرى ئەم شىواز و سىستەمەوہ فەرمانپەروايى دەكەن و دەستەلاتيان ھەيە و سەرەوت و سامانيان لەپادە بەدەرە. بەلام كاتىك تۆ دەلىيت "بۆچى" دەتەويىت بنەماى ئەم سىستەم و پىكخراوہ وىران بكەين و نادانى ئەوان بسەلمىنى، ئەوانىش ئەگەر لەگەل يەكتەيشدا ناكۆك بن، بەناچارى لە دژت دەست لەناو دەست دەنن بۆئەوہى لەناوت ببەن، چونكە ھەرەشەى تۆ، بۆ ئەوان، زۆر لەو ناكۆكيانەى كە لەگەل يەكتەدا ھەيانە ترساناكتەر، تا "مىسر ھەيە و قوچەكەكان" ئەھرام" لىرەدا بونيان ھەبىت، ئەمانە ئامادەن سەدان كەسى وەك تۆ بكەنە قوربانى، لەبەرئەوہى ئەم سىستەم و پىكخراوہ پارىزەرى توانا و سەرەوت و سامانى ئەوانە، ھەربۆيە بەھەموو باوہپەيكى پوچيانەوہ پارىزگارى لىدەكەن و ھەركەسىكىش سەرىپچى بكات، ئەوا بەناوى "ئامون" يان بەناوى "فەرغەون" لەناوى دەبەن.

دوای ئەو "توتەمس" وتی: کاتێک من چومە ناو قوتابخانەی ھونەرە جوانەکانەو ئەوەندە خوشحەل بوم کە ھەک بۆی دوای مەرگم لەناو قوچەکیەکاندا "ئەھرام" دەمنیژن. کاتێک لەسەر تەختە پەشەکان دەستم بەوینە کێشان کرد و ئەوکاتە قوپی خوشەکراوم بۆ دروستکردنی پەیکەر بەکارھێنا و سەرەتا مۆم بەسەر قالبی ھەر پەیکەریکدا دەپۆژا، بۆئەوێ لەسەر ئەو قالبانە پەیکەریکی بەردینیان لێ دروست بکەم، ھەک تینویەک بوم کە بەناو گەشایەتەو و ھەموو کاریکی خۆم بەتامەرزووییەکی زۆرەو ئەنجام دەدا، تا ئەو بوو پۆژیکیان ئەو دەم بەبێدا ھات کە بەپێی خواست و ئارەزووی خۆم پەیکەریک دروست بکەم و وینەیک بکێشم. بەلام لەو پۆژەدا ھەموو مامۆستایانی قوتابخانەی ھونەرە جوانەکان دەنگی ئارەزیایان بەرزکردەو و وتیان: ئەو پەیکەرە تۆ دەتەوێت دروستی بکەیت لەگەڵ یاساکاندا ناگونجێت، چونکە ھەر بەوشیوەیە ھەریەک لەم پیتانە، ھەلگری شیوەیەکی تایبەت بەخۆیەتی و بێ لەو شیوانە، ناتوانیت ھیچ شیوەیەکی تر بنوسیت، لەبەرئەوێ ھەریەک لەشیوە و پەیکەرەکان لەھونەرە جوانەکانیشدا ھەلگری شیوەیەکی تایبەت و ناتوانین لێیان لا بدەین و شیوەیەکی تریان لێ دروست بکەین و پەنگیکی تازەیان تێدا بەکار بەین.

لەسەرتای پەیداوونی ھونەرە جوانەکاندا، شیوازی دانیشتنی پیاویک کە لەسەر زەوی پارووستاوە دەستنیشانکراوە دەبێت ھەربەو شیوەی کە باوباپیرانمان کێشاویانە، دوبارە بیانکێشینەو و لەسەرتای دروستبونەو، ھونەرمەندان، شیوازی بەرزکردنەو پێی و لاخێک لەکاتێکدا پێدەکات لەشیوازی وینەکیشاندا دیاری کردووە و ئەگەر ئێمە بەپێچەوانەی ئەوانەو وینەیان بکێشین ئەوا لەمحالەتەدا دوچاری کوفر دەبین و ناتوانن ئێمە بە ھونەرمەندیک لەقەلەم بدەن، گەر ھەموو کەسیک بەپێی یاسا و نەریتەکان، وینەکێشی و پەیکەرتاشی بکات، ئەوا ئێمەش ئەو کەسە لەقوتابخانە کەماندا ھەریدەگرین و بۆی "پایرووس" و قوپی خوشەکراو و قەلەم و کەرەستە بەردینی پێدەدەین، ھەرکەسیک نەیتەوێت بەپێی یاسا و نەریتە کۆنەکان پەفتار بکات، ئەوا لەقوتابخانەی ھونەرە جوانەکان دەری دەکەین.

ئەو "سینۆھە" منیش ھەک تۆم و لە قوتابخانەدا بەمامۆستاکانی خۆم وتوو، بۆچی دەبێت وا بێت و بۆچی دەبێت وا نەبێت؟ بۆچی سینە پەیکەریک لەھەموو کاتێکدا دەبێت پەنگی شین بێت و بۆچی چاوەکانی بەپەنگی سور دەکەن؟ ئایا باشتەر

نیه که ئىمە چاۋى پەيكەرلىك رەش بکەين و جەلەكەشى بەرەنگى ئەو قوماشانەى که لەبەرىدايەتى بکيشين؟

بەلام کاهينەکان که لەهەمووشوینىکدا مامۇستان، منیان لەقوتابخانە دەركردو هەر لەبەرئەوەش تۆ لەئىستادا من لەم فرۆشگایەدا بەم هەلأاوسانى نىوچاوانمەو دەبینى؟ بەلام ئەى "سینۆهە" سەرەپای ئەوہى کاهينەکان لەم پەرستگاۋ قوتابخانانەى که لەم پەرستگایەدا دروستکراون بەهەردوو دەستیان چەسپاون بەنەرىت و یاسا و دروشمەکانى خۆیانەوہو هەولئى ئەوہ دەدەن که هەر بیرىکى تازە لەپرەحمى دایکدا خەفە بکەن و نەهیلن هیچ کەسێک هەنگاویک بەرەو گۆران بنیت، من زۆر جوان هەست بەوہ دەکەم که جیہان بەشیوہیەکی سەیر لەگۆراندایە.

ئەم خەلکەى که ئىستا لە شەقامەکانى "تبس" دا هەنگاۋ دەنن، سەرەپای ئەوہى هیشتا باوەرپیان بە "ئامون" و تەواۋى خوداکانى میسرە، بەلام لییان ناترسن و گوینادەنە شىۋازى پۆشاک لەبەركردن، ئەم گوینەدانەش گەشتووەتە رادەى بيشەرمى، چونکە خەلکى بەبیشەرمیەکەوہ سینە و ورگى خۆیان لەژێر پارچە رەنگاۋرەنگەکاندا دادەپۆشن، لەکاتیکدا خوداکان مەرقەکانیان بەروتى دروستکردوہ، بۆئەوہى مەرقە بەردەوام روت بىت و هېچ کاتیکیش جەستەیان دانەپۆشن، بگرە ژنانیش وەك پیاوان بيشەرمەن، ئەوانیش پۆشاکگەلێک لەبەر دەکەن که سینە و ورگى خۆیان پى دادەپۆشن.^{۲۲}

هەركاتیک بیر لەم بابەتانە دەکەمەوہ، واہەست دەکەم که ئىمە لەدواين چەرخدا دەژین و بەم زوانە کۆتایى بەجیہان دىت.

ئەگەر پەنجاسال پيش ئىستا ژنێک یان پیاویک پۆشاکىکى لەبەربکردایە که سینەى داپۆشیاى، بەسزای سوکایەتى کردنى خوداکان بەردبارانیاں دەکرد و ئىستا هەمان ئەم ژن و پیاوانە بەنازادى لەشەقامەکانى "تبس" دا هاتوچۆ دەکەن.

²² خۆنەر دەبیت ئاگادارى ئەوہ بىت ئەوہى لەم کتیبەدا نوسراوتمەوہ راستى مېزوبیە و لەمیسرى کۆندا جلی خەلکى بەشیومەك بووہ که سینە و ورگى دانەدەپۆشى.

ئۆۋە! جىهان چەننىك كۆن بوۋە و خۆزگەم بەر كەسانەى كە دوو ھەزار سال پىش
 ئەم قوچەكە مەزنانە و ھەزار سال پىش دروستكردنى قوچەكە بچوكەكان پۆشتون و
 بەزىندوى نەماون كە ئەم ھەلومەرجهى ئىستا بەچاوى خويان ببىنن.
 پىكى خواردنەوكان سەرەپراى ئەۋەى دلمانى خۆش دەكر، پۆحىشمانى
 بەشىۋەيك سوك كىدوۋە كە ۋەك بلىى پەرەسىلكەبىن و لەۋەرزى پايزدا دەستمان
 بەسەماكردن كىدىت^{۲۲}.

(توتەمس)ۋتى: باشتروايە ھەستىن و پىۋىن بۇ مالىك كە بەزم و پابواردنى تىدا بىت
 و تەماشاي سەما بىكەن، بۆنەۋەى ئەمشەو پىر لە "بۆچى" نەكەينەۋە.
 منىش فروشيارەكەم بانگ كىد و ئەۋىش ھات و ھەردوۋ دەستى لەسەر ئەژنۇى
 دانا و سەرى دانەۋاند و منىش يەكىك لەۋدوۋ ئەنگوستىلە زىۋىەم پىدا، بۆنەۋەى
 بەھاي خواردنەۋە و ناۋكە شوتىەكەى لى دەرېكات، فروشيارەكەش دواى داشكاندن
 بەھاي خواردنەۋە و ناۋكە شوتىەكە، چەند ئەنگوستىلەيەكى مسىنى ۋەك باقى
 پىداينەۋە، منىش يەكىك لە ئەنگوستىلە مسىەكانم دا بەر شاگرەۋى كە شەرابى بۇ
 ھىناين و ئاۋى بەدەستماندا رشت.

كاتىك ويستمان لەو فروشگايە بىينە دەرەۋە، مەيفروشەكە لىم نىزىك بويەۋە و
 سەرى بۇ دانەۋاند و ۋتى: ئەگەر ھەز دەكەيت لەگەل كچانى سىريانىدا پابويىرى من
 ھەندىكيان دەناسم و ئامادەم كە پىنمايىت بىكەم و مالى ئەم كچانەت پىننىشان بەدەم،
 مەرجى چۈنە ناۋ ئەو جۆرە مالانەش ئەۋەيە كە تۆ گۆزەيەك خواردنەۋەم لى بىكرىت و
 پىۋىت بۇ مالى ئەۋان، ئەۋانىش ھەركە خواردنەۋەكەيان بەدەستتەۋە بىنى يەكسەر
 پىنى چۈنە ژورەۋەت پىدەدەن.

"توتەمس" ۋتى: من رىق لەكچانى سىريانىە كەزۇرەبەيان تەمەنى دايكىمان ھەيە،
 ۋاھەستەدەكەم ئەۋان ئەۋ كەسانە بن كە كاتىك باۋىك لاۋبوۋ لەگەلىاندا پابىۋاردوۋە.
 فروشيارەكەش ۋتى: من مالى كچانىكتان پىننىشان دەدەم كاتىك چاۋتان
 بەرۋىسارىيان بىكەۋىت دلتان لىۋانلىۋى خۆشى بىت و ئەۋانىش بەخۆشئالەۋە
 ئامادەن بىنە "خوشك" ى ئىۋە.

²³ لىمەرئەۋەى لەمىسردا لەۋەرزى پايزدا بەرزەمىيەتەۋە، بەرەسلىكەكانىش لە پايزدا دىردەمگەۋەن.

بەلام "توتمس" پەسەندى نەکردو منى لەو فرۆشگایەبردە دەرەو و لەشەقامەکانى شاردا دەستمان کرد بەپى کردن.

شارى "تبس" شەو و پوژى بۆنیه، شەویش وەك پوژ لەشەقام و كۆلانەكانى شاردا سەرقالى ھاتوچۆن.

دەولەمەندە خوشبەختەكانیش بەسەر كەژاوەكەیانەو، لەشەقامەكانەو تێدەپەرىن، لەبەرەمبەر مائە سۆزانىەكانداو لەسەر چوار پىيانەكاندا مەشخەل داگیرسابوو.

لەھەندىك مالى ئەو ناچەيە دەنگى موزىكى سىرمانى "موزىكى سورى" دەبىسترا و لەھەندىكىشيان دەنگى تەپلى رەشپىستەكان، ئىمە بەھوى دەنگى تەپلەكانەو دەمانزانى كە ئەو مائە رەشپىستە و "توتمس" لەوباو رەدابوو كە ھەندىك لەژنە رەش پىستەكان جوانن و گەر مروڤ ئەوانە بەناونىشانى خوشكى خوى ھەلبژيريت دەبیتە كەسىكى بەختەوەر^{۲۴}

من زۆر جار شەوانە، لەگەل باوكمدا، بۆئەو سەردانى مائە نەخۆشەكان بکەين لەشەقامەكانى "تبس" ەو تىپەرەدەبووم، بەلام تا ئەو شەویش نەمدەزانى بارودۆخى ناومالى سۆزانىيەكان بەچ شىوہیەكە.

"توتمس" منى بردە ناو مالىكى بچوكەو كە بەناوى مالى "پشیلە ترى" بانگ دەكرا و لەویدا قالى نەرم لەسەر زەویەكەى پاخرابوو، لەسەرى چراكانىشەو كلاًوہیەكى زەردیان دانابوو. ژنە لاوہكانى ئەو مائە، لەژیر پوناكى زەردى چراكاندا جواتر دەرەكەوتن، بىنیم ھەندىك لەمانە سەرقالى ژەننى شمشال و ھەندىكى ترىشيان سەرگەرمى ژەننى عودن. یەكێك لەكچەكان كاتێك چاوى بەمن كەوت شمشالەكەى لەسەر زەوى دانا و ھەستا و ھات بۆلام و دەستى خستە سەر دەستم و كچىكى تر لە "توتمس" نزیك بویەو و دەستى خستە سەر دەستى ئەو. ئەو كچەى دەستى خستبوو سەر دەستى من، دەستى بەرز كردمەو و تەماشایەكى كرد، دواى ئەو تەماشای سەرە تاشراوہكەمى كرد و پرسى: ئایا تۆ لەقوتابخانەى پزىشىدا

²⁴ چوار ھزار سال لەمو پش، لەولائى مىسردا، ئاسایى بوو كە كۆپێك خوشكىكى خوى وەك ھاوسەر ھەلبژیریت و ھەر لەبەرئەو، ھەوان ھاوسەرمكانى خۆیان بەخوش بانگ دەكەن.

دەخوینی یان لەقوتابخانەى مافناسى یان لەقوتابخانەى بازىرگانی و ئەستێرە ناسیدا؟ بەلام لەبەرئەو دەستى "توتمس" لەدەستى من زېرتىبوو بەوى وت كە ئەو خویندكاری ھونەرە جوانەكانە، چونكە دەستى ئەوانەى كاری بەرد و پەيكەرئاشى دەكەن لەدەستى پزىشكان و خویندكارانى بەشەكانى تر زېرتەر. پاشان لەبەرئەو زىادەپۆییم لەخواردنەویدا كرد، دەقاردەق لەبىرم نیه چى پویدا، بەشیوەیەكى نادیار واهەست دەكەم لەو مائەدا لەنیوانى من و رەش پېستىك تىكچونىك دروست بوویت، كاتىك بەئاگا ھاتەو خۆم لەپال ئەو مائە لەناو جۆگە ئاویكدا بینىو و بینیم كە ئەنگوستیلە زیوین و ئەنگوستیلە مسیەكانم دیار نین، لەوكاتەدا گوتەى باوكم ھاتەو یاد كە دەبیوت كاتىك مەوۆ بخواتەو، دەرئەنجامەكەى ئەو دەبیوت كە كاتىك چاوى دەكاتەو خۆى لەناو جۆگە ئاویكدا دەبینیتەو، "توتمس" یش منى بردە كەنار پوبارى "نیل" ھەو بۆئەو لەویدا دەست و پوخسارى قوپاویم بشۆرم.

كاتىك گەپامەو بۆ مالى ژيان، پۆژ بوبویەو، سەرەپای ئەو بەھۆى زىادەپۆیم لەخواردنەویدا بارودۆخم باش نەبوو، خۆم گەیان دەبەشى نەخۆشى گوى، چونكە لەو پۆژەدا دەبوو لەو بەشەدا ئەرکە پزىشكیەكانم ئەنجام بدایە.

لەپەرەو دەكەدا مامۆستاكەم، كە پزىشكى فەرمانرەوایان بوو و پسپۆرى نەخۆشى گوى بوو، كاتىك منى بینى و تەماشایەكى جەلە دپاوەكانى كرد سەرم داخست، وتى: "سینوھە" ئایا تۆ دوینى شەو لەمالى سۆزانیەكاندا بوى؟ منیش سەرم دانەواند.

مامۆستاكەش وتى: بەیڵە با چاوم بەچاوانت بكەویت، منیش چاوەكانم پینیشان دا، دواى ئەو تەماشای زمانى كرد و لیدانى دلى گرتم و وتى: تۆ دوینى شەو زۆرت خواردووەتەو و بۆ خویندكارىكى مالى ژيان زىادەپۆیى لەخواردنەویدا زۆر خراپە، چونكە توانای كارکردنى ناھێلێت.

تۆش ئەگەر خۆت چارەسەر نەكەیت، تاسبەى بەیانىەكەى تەمەل دەبییت و ناتوانیت پەربەدل كار بكەیت، وەرە با دەرمانىكت پێدەم بۆئەو نەخۆشەى ناوسكت پاك بكاتەو و پاشماوێى خواردنەوێكە لەناو سكتدا لەناو ببات، بەلام بەمەرجىك چیت نەلێیت "بۆچى" چونكە لەمالى ژيانەو پۆشتن بۆ مالى سۆزانیەكان و خواردنەو شتىكى نەنگ نیه، بەلام پرسىنى "بۆچى" نەنگیەكى مەزنە.

من تائەوشەو ەهەستەم بە ھاوخەوی ھیچ ژنیك نەكردبوو، لەو باوەردا نەبوم كە بونی ژن، بۆ پیاو تا ئەو پادەیه مایە پازی بون بێت.

داوی ئەو ەهەر ەهەلیكم بۆ بڕەخسایە دەمقۆستەو ە ەهەر ئەو ە بڕیك زیو و مسم دەست بكەوتایە یەكسەر دەپۆشتم بۆ مائی سۆزانیەكان، لەبەرئەو ە ەندیک لە نەخۆشەكان لە مائی ژیاندا مس و بەتایبەت زیویان پێدەداين. بۆ ئیمە گرفت نەبوو خۆشە كانزاییەكان بە دەست بەیئین.

داوی ئەو ە ئاگاداری ئەو ە بووم مامۆستایانی قوتابخانە كە لە پابردودا لەبەر امبەر مندا پەشبین بوون، سەرەپای ئەو ە دەیانزانی سەردانی مائە سۆزانیەكان دەكەم، پیم گەشبین بون، چونكە پەییان بەو ەبرد كە من بەشیو ەیهك لەشیو ەكان بەلایەنە خۆشگوزەرانیهكانەو ە پەيوەست بوم و چیتەر بیر لە پەخەنگرتن ناكەمەو ە.

ەەر لە و كاتەدا فیرەون بەناوی "ئامن ەوتب" زۆر بەسەختی نەخۆش كەوت و پزیشکی فەرمانرەوایان نەیان دەتوانی چارەسەریكی بۆ بدۆزنەو ە، سەرەپای ئەو ە لە پەرستگای "ئامون" پۆژی جاریك لەپری فیرەونەو ە قوربانیان پێشكەشی خودای پەرستگا دەكرد، ئەم قوربانیه نەدەبوو ەو ە مایە چارەسەركردنی نەخۆشیهكە.

دەگێرنەو ە فەرمانرەو ە سەرەپای ئەو ە كۆری خودایە پقی لە خودای "ئامون" ەهەلگرت لەبەرئەو ە چارەسەری نەخۆشیهكە بۆ نەكردبوو، بۆیه دەستەیهكی نارد بۆ "نەینەوا" كە دەكەوتتە نیو ەندی دوو پروبار "بین نهرين"، بۆئەو ە بۆ چارەسەركردنی داوی یارمەتی لە خودای "نەینەوا بەناوی" ەشتار "ەو ە بكەن و ئەم بابەتە لەپوی میلییه ەو ە ئەو ەندە مایە نەنگ بوو كە ھیچ كەسێك نەیدەوێرا بەدەنگی بەرز بلیت فیرەون بۆ چارەسەركردنی خۆی داوی ەواكاری لە خودای نەینەوا دەكات و بەردەوام لەبەر خۆیانەو ە باسی ئەم بابەتەیان دەكرد.

پۆژیکیان پەیکەری خودای نەینەوا خۆی كرد بەشاری "تبس" دا و من بینیم كۆمەلیك پۆحانی كە پزیشکی درێژو لول و ئالۆزیان ەبوو چوار دەوری پەیکەرەکیان داو ە.

بەو ەشیو ە لیكم دەدایەو ە كە من خۆیندكارێكی پۆشنیرم، لەو ەیهكە خودایەکی بێگانە ەاتوو ە بۆئەو ە فیرەونی ئیمە چارەسەر پكات، زۆر نازاری دەدام و ئاگاداری

ئەو بووم كە تەواۋى خويندكاران و مامۇستايانى مالى ژيان وەك من دىلگرانى ئەم بابەتەن.

خوای بېگانە تا يەك ھەفتە پېش بەرزبونەۋەى ئاستى پوبارى "نيل" لە "تبس" دا بوو، بەلام نەيتوانى كاريكى بەسود ئەنجام بدات و چارەسەرى فيرعەون بكات و ئيمەش ھەموومان زور خوشحال بوين بەۋەى خوداي بېگانە نەيتوانيوە تيمارى نەخوشىيەكەى بكات.

"پاتور" سەركونتىكەرى فەرمانپەرەوايان وەك تەواۋى پزىشكى فەرمانپەرەوايانى تر ھاتبوو بۇ مالى ژيان، بەلام ئەۋيش وەك ئەۋانى تر بۇماۋەيەك ھېچ گرنگىيەكى بەمن نەدا.

بەلام كاتىك زانى من چىتر وەك جاران پرسیار ناكەم و ئالیم "بۇچى"، كەمىك بەلاى مندا ھەستى بزوا و پىتى وتم "سىنۆھە" باوكت پياۋىكى مەزن و شەرىفە، بەلام وەك تەواۋى مەزنە راستەقىنەكان ھەژارە و منىش بەھۋى ئەۋەى باوكت ھاۋپىيەكى دىسۆزى من بوو، ھەرۋەھا بەھۋى ئەۋ پىزەى ھەمە بۇ مەزنى و شەرافەتى باوكت، دەمەۋىت ھاۋكارىەكت بکەم.

من نەمدەزانى كە "پاتور" چ ھاۋكارىەكم دەكات، تائەۋەبوو پۇژىكىان ھەۋالىاندا كە "پاتور" بۇ كونكردىنى سەرى فيرعەون دەپوات بۇ كۆشكى فەرمانپەرەۋاى.

رۆشتىن بۆلەۋەى كۈن بگەينە سەرى فىرەون

تەۋاۋى پزىشكەكان لەچارەسەركردنى فىرەون بېھيوا بون، تەنھا يەك پىڭاى چارەسەركردن مابوو، ئەۋىش ئەۋە بوو كە درزىك بگەنە سەرى و بزائن ئايا ھىچ عەيىپك لەمىشكىدا ھەيە يان نە؟ ئەم كارە لەھەموو لايەكەۋە بەسودبوو، چونكە ئەگەر مىشكى ھەر كەموكورتىيەكى تىدا بىت، ئەۋا لەم حالەتەدا چارەسەرى ئەۋ كەموكورتىيەيان دەكرد، ئەگەر ھىچ كەموكورتىيەكى تىدا نەبىت ئەۋا ھەلمى ژەھراۋى ناۋى ئىسقانەكان دەھاتە دەرەۋە و سەرى فىرەون سوكتەر دەبوو.

ئەۋ پۆژەى پىيار بوو "پاتور" بىرات بۇ كۆشكى فەرمانپەرۋاىي و كۈن بكاتە سەرى فىرەون، بەيانى زوۋ ھات بۇ مالى ژيان و بانگى كردم و جانتايەكى پەشى پىدام و وتى: كەرەستەى نەشتەرگەرگەريەكانم كەخراۋەتە ئاگرەۋە يان لەناۋ سوپراۋدا كولېنراۋە ھەموۋى لەناۋ ئەم جانتادايەۋ ئەمرۆ ھەز دەكەم پىش ئەۋەى بېرۆين بۇ كۆشكى فەرمانپەرۋاىي، لىرەدا كۈن بگەمە سەرى چەند كەسىكەۋە، بۆلەۋەى كەمىك مەشق بەدەستەكانم بگەم، ھەرۋەھا دەمەۋىت لەۋ نەشتەرگەرگەريەدا تۇ كەرەستەى نەشتەرگەرگەريەكان بەدەيت بەدەستەۋە.

تىگەشتەم كە بابەتى ھاۋكارىيەكەى ئەۋەبوو، چونكە كاتىك خويندكارىك لەلايەن پزىشكى فەرمانپەرۋاىيەۋ ھەلبىزىردىت بۆلەۋەى كەرەستەى نەشتەرگەرگەريەكانى بدات بەدەستەۋە، ەك ئەۋە واىە من خويندكارى تايبەت و نزىكى ئەۋم و شايستەى ئەۋەيە لەكارە پزىشكىيەكاندا ھاۋكارى بگەم.

دوای ئەو "پاتور" لەپیشەو و منیش لەدەوای ئەووە خویمانکرد بەبەشیکیدا
کەنەخۆشی چارەسەرەنەکراو و ئیفلج و ئەو کەسانەى لیبوو کەسەریان بریندار بوو،
کەلەویدا دەخەوینران.

"پاتور" دوای ئەوێ خۆى کرد بەو شوینەدا سەرى چەند کەسیکیانى پشکنی،
دوای ئەووە سەرى دوو کەسیانى بۆ نەشتەرگەری کونتیکردن هەلبژارد. یەکیکیان
پیرەمێردێک بوو کە هیچ چارەسەریکی نەبوو، مەرگ بەلایەووە دەبوووە مایەى
خۆشەختی. ئەوێتریان بەندەیهکی پەشی کەتە بوو بەهۆى بەردیکەووە کە درابوو
لەسەرى نەدەیتوانی قسە بکات و نەئەندامەکانى جەستەى بجولینیت.

هەردوکیان برده ژورى نەشتەرگەریەووە و یەکسەر گوشراوى تلیاکیان تیکەلى
خوینبەرى جەستەیان کرد، بۆئەوێ هەست بەهیچ ئازاریک نەکەن.

منیش زۆر بەخێرایى سەرى هەردوکیانم تاشی، دوای ئەووە شلەمەنیەکی کەفاویم
بەسەریاندا ساوی، چونکە لەکتییدا نوسرابوو پیش هەر نەشتەرگەریەک دەبیت
شوینی نەشتەرگەریەکە لەپێى دەرمانەووە پاک بکریتهووە.

"پاتور" چەقۆکەى خۆى گرتە دەست و پیستی سەرى بپى و پیستەکەى لەدوو
لاو کرد بەدوو بەشەووە.

لەمکاتەدا لەهەردوولای پیستی سەرەووە خوین دەپژا، بەلام "پاتور" گوێى بەو
خوینە نەدەدا.

دوای ئەو "پاتور" ئامیڤى کونکردنى ئیسقانى سەرى گرت بە دەستەووە و
چەقاندیە ناو سەرى و هەرکە نوکی ئامیڤەکە بپک رۆچوو، لەناوسەریا سوپاندی،
بەشیووەیەک کە پارچەیهک ئیسقانى خپى لەسەرى جیاکردەووە و میشکی سەرى
دەرکەوت.

"پاتور" تەماشایەکی سەرى کرد و وتی: من هیچ گرفتیک لەسەرى ئەم پیاوهدا
نابینم و ئیسقانهکەى خستەووە جینی خۆى و دوو لای پیستەکەى کە کۆى کردبوووەووە
چەسپاندنى بەیهکەووە و سەرى بەست.

بەلام هەر لەوکاتەى ئەو خەریکی بەستنى سەرى بوو، پەنگى کەسى نەخۆش شین
وهرگهرا و گیانی لەدەست دا. کاتیک لاشەى ئەو پیاوهریان برده دەرەووە، لەبەرئەوێ
سەرۆکی مالى ژيان و کۆمەلێک خویندکار لەوێ ئامادە بوون "پاتور" بەدەنگیکی بەرز

بەخویندکارەکانی وت یەکیکتان کە لەوانی تر لاوترە بپوات بۆئەوێ کەمێک خواردنەوێم بۆ بهیئیت، چونکە دەستم کەمێک دەلەرزێت.

یەکیک لەخویندکارەکان پۆشت و پیاڵەیهک خواردنەوێ بۆ هیفا و ئەویش خواردیەو، دواى ئەو دەستی لە لەرزین کەوت، ئەوکات فەرمانی دا بەندە رەش پیستەکە بۆئەوێ نەشتەرگەری بۆ بکەن بیبەستەوێ و لەسەرخۆ وتی: کەرەستەکانی قالدیگری ئیسقانی سەر نامادە بکەن.

جاریکی تر کەرەستەکانی نەشتەرگەریم دایەوێ دەستی و ئەویش بەپەلە پیستی سەری شەق کرد، بەلام ئەمجارەیان بەفەرمانی ئەو دوو کەس، یەکیکیان لەلای راستەوێ و ئەویتریان لەلای چەپەوێ پێگایان لەخویندشتنی سەری کابرای لەهۆش چوو دەگرت، چونکە "پاتور" نەیدەویست خۆی بەم جوړە کارە لاوەکیانەوێ سەرقال بکات، بۆئەوێ کارە سەرەکیەکەى خۆی بەئەنجام بگەیەنێت.

لەمالی ژياندا، پیاویکی نەخویندەوار هەبوو، کاتیک دەهاتە ژوورسەری کەسیکی نەخۆش، خویندپزێی برینی کەسی نەخۆش پادەوێستا، بەلام "پاتور" لەوکاتەدا نەویست سود لەو پیاوێ وەرگرت، بۆئەوێ لەکاتی کونکردنی سەری فیرەوێدا بیئە مایەى راگرتنی خوینی سەری.

دواى ئەوێ پیستی سەریان هەلدری "پاتور" ئیسقانی سەری بەندەکەى پیشانی من و ئەوانی تر دا و بینیمان کە بەشیک لە ئیسقانەکە بەهۆی بەرکەوتنی بەردیکەوێ چالیکى لەسەریدا دروست کردوێ.

ئەوکات بەچەقویەکی تاییبەت و شاریک ئەو بەشەى لە ئیسقان و دەورووبەری کە پارچە ئیسقانیکی بەئەندازەى لەپەدەستیک لەسەری جیاکردەوێ، "پاتور" میشکی بەندە رەشیستەکەى پیشانی هەموان دا کە سپی بوو و تەکانی دەخوارد.

ئێمە بینیمان کە بێک خوین پزێوێ سەر میشکەکە و لەناو میشکیدا مەییوێ، "پاتور" وتی: هۆکاری ئەوێکە ئەم پیاوێ ناتوانیت قسە بکات و ئەندامانی جەستەى بجولینیت بونی ئەم خوینە مەییوێ ناو میشکیەتى.

پاشان بەوریاییوێ خوینە مەییوێکەى بەپارچە پارچەى لەمیشکی جیاکردەوێ، هەرەها پارچە ئیسقانیکی بچوک لەسەر میشکەکە بوو ئەویشی دەرھینا.

لەكاتىڭدا ئەو سەرقالى ئەم كارانە بوو، ئەوانى تر قالىنى ئەو ئىسقانەيانگرت كە لەسەرى جىبابوبىيە، بەلەم بەچەكوشىكى دارىن دەياندا لەئىسقانەكە بۇئەۋەى پۇچون و قوپاۋىيەكەى نەمىنىت و پىك بىيئەۋە، دەۋاى ئەۋە قالىيان گرت و خستىانە ناو قالىيىكى زىۋى تۋاۋەۋە، پاشان ئەۋ قالىبە زىۋەى لەناو ئاۋدا كۆلەندوبويان ساردىيانگرتەۋە و دايان بە "پاتور" و "پاتور" ىش ئەۋ پارچە زىۋەى كە بەئەندازە و شىۋەى ئىسقانە شكاۋەكە بوو، خستە سەر ئەۋ كۈنە گەۋرەى كە لەسەرىدابوو، ۋەبەۋەى چەند گىرەيەكى بچۈكەۋە زىۋەكەيان بەلاكانى چۈۋەدەۋرى ئىسقانەكەدا بەستەۋە و پىستى سەريان دايەۋە بەسەر ئىسقان و پارچە زىۋەكەدا و دۋاى ئەۋە دوورىانەۋە و وتى: ئىستا ئەم پىاۋە بەيئەنەۋە ھۆش خۆى، بەلەم نايىت بۇماۋەى سى پۇژ بىزۋىت.

پىاۋيان بىدار كرتەۋە، ئەۋ پىش ئەۋەى كۈن بكنە سەرى، نەيدەتۋانى قسە بكات و دەست و پىي بچۈلنىت، دۋاى ئەۋ نەشتەرگەرە ھەم دەستى كرتەۋە بەقسەكردن و ھەم دەست و پىي كەۋتەۋە جۈلە، "پاتور" پىي وت: نايىت بۇماۋەى سى پۇژ سەرت بچۈلنىت.

كاتىك كابرەى بەندەكەيان برد بۇئەۋەى لەژۋرەكەى تردا بىخەۋىن "پاتور" بەئىمەى وت: ئەگەر ئەم پىاۋە تا سى پۇژى تر نەمرىت ئەۋا چاك دەبىئەۋە و نەتۋانىت لە مالى ژيان بچىتە دەرەۋە و تۆلە لەۋ كەسەش بكاتەۋە كە سەرى شكاندوۋە، دۋاى ئەۋە خۋىندكارەكانى بلۋە پىكرد و بەمنى وت: ئىستا كاتى ئەۋەيە كەرەستەكانم بچەيتە ناو ئاگرەۋە يان لەناو سوۋراۋدا بىانكۈلنىت، بۇئەۋەى بېۋىن بۇلاى فىرەۋن و تۆش لەگەلمدا دەبىت.

منىش زۆر بەخىرايى كەرەستەى نەشتەريەكانى "پاتور" م شۆرد و خستىنە ناو ئاگرەۋە و كۆلەندى، دۋاى ئەۋە لەمالى ژيان چۈينە دەرەۋە و لەۋكاتەى خەرىكى ھەنگرتنى جانتاكەى بووم، لەناو كەژاۋەى فەرمانرەۋايدا كە لەبەردەم مالى ژياندا چاۋەپى دەكردىن دانىشتىن و لەگەل پىاۋىڭدا كە بۈنى ئەۋ دەبوۋە ھۆى ۋەستانى بەربۈنى خۋىن، پىڭاى كۆشكى فەرمانرەۋايمان گرتەبەر.

ئەۋ كۆيلانەى كە كەژاۋەكەيان لەسەرشانىان ھەنگرتبۈۋە شىۋەيەك بەپىۋە دەچون كە كەژاۋەكە بەھىچ شىۋەيەك نەدەجولە و منىش بەجۈرىك ھەستەم بەشانازى دەكرد،

چونکه دهمزانی بهمزوانه دهرومه ناو کۆشکی فرمانره واییه وه و فیرمعون لهزیکه وه دهبینم.

دوای ئه وهی بۆماوه یه که به کهژاوه که وه پۆشتین و گهشتینه که نار پوباری "نیل" و سواری که شتی فرمانره وایی بوین، پینگای "مالی زیرین" به واتا کۆشکی فرمانره وایمان گرت به.

کاتی که له وی نزی که بوینه وه ئه وه نده به له م و که شتی گرانبه هاما نیینی که به داری به هادار دروست کرابوو له گه له هه ندی به له م و که شتی تر که به ته وای پوباری "نیل" یان دا پۆشیبوو.

خه لکی به دهم ها واره وه ده یانوت کونتی که ری سه ری فرمانره وایی هات، هه موو ده ستیان به هیما ی ماته مینی بهرز کرد بویه وه و ده گریان، چونکه ده یانزانی هیشتا هیچ شتی که پوینه دا وه، به لام دوای ئه وهی سه ری فیرمعون یان شق کرد زیندوو ده بیته وه.

ئیمه له بهرام بهر کۆشکدا له که شتی که دابه زین و له و دهر وازی که به "زه نه ق" ناو بانگی هیه ئیمه یان ره وانه ی ناو کۆشک کرد.

که سه مه زن و پیا وه خانه دانه کان له بهرام بهر ئیمه دا هه ردوو ده ستیان له سه ر ئه ژنۆیان دانا و سهریان بۆ دانه واندین، چونکه ده یانزانی ئیمه که سانی کین که هه لگری مه رگین.

ئیمه یان ره وانه ی ژوری خه وتنی فیرمعون کرد و بینیم فیرمعون له سه ر چوار پایه ک پاکشا وه که به ئاوریشمی کی ناسک دا پۆشرا بوو. پایه ی چوار پاکانی شی په یکه ری خودا کان بوو.

فیرمعون له و کاته دا هیچ یه که له هیماکانی فرمانره وایی پیوه نه بوو، پوخساری هه لئا و سابوو، جهسته شی به پروتی ده بینرا و سه ریشی بۆ لایه که سوپاند بوو، له لایه کی ده میه وه لیک ده چۆپایه خوا ره وه.

من کاتی که فیرمعونم به و حاله وه بینی ناگاداری ئه وه بووم که توانای ئهم جیهانه به راده یه که ناجیگیره که فیرمعون له سه ر ته ختی نه خوشی و مه رگ، له گه له هه ژارترین که سانی که له مالی ژیا ندا چاودیریان لی ده کردن و ده مردن، جیا وازی نه بوو.

به لّام تهواوی به شهکانی ئەو ژوره شکۆمەندبوو، لەسەر دیوارەکان وینەى گالیسکەى فەرمانرەوايى بەدى دەکرا و فیرعەون بەسەر ئەو گالیسکانەوه تیری دەگرته شیرەکان.

رەنگە ئالتونی و شین و سورەکان لەسەر دیوارەکانی ئەو ژورەدا دەدرەوشانەوه و گۆمیکیشیان لەناوەکەفی ژورەکەدا دروستکردبوو کە تییدا ماسی و مراویەکان لەحالی مەلەکردنابون و هەندیک قازوقولنگیش بەئاسمانی ئەو گۆمەوه لەحالی فڕیندابون. ئیعمە هەردوو دەستمان لەسەر ئەژنۆمان دانا و لەبەرەمبەر فیرعەوندا سەرمان دانهواند.

"پاتور" و من، دەمانزانی کە کونکردنی سەری فیرعەون بێسودەو حالی ئەو لەئێستادا ئەوەمان پێ نیشان دەدات کە دەمریت، بە لّام نەریت وایە دەبیّت سەری فیرعەون کونی تێ بکریّت پێش ئەوەی بمریت، بۆئەوەی هەلمی ناو میشکی بێتە دەرەوهو نەلێن خۆیان لەدوایین هەول بۆچارەسەر کردنی دزیووتەوه.

من جانتا پەشەکەى "پاتور"م کردەوه کەبەدارى "ئابنوس"²⁵ دروستکراوه، بۆئەوەی کەرەستەکانی لەکاتی نەشتەرکەریدا پێبدهم.

پێش ئەوەی بچینه ژورەوه، پزیشکانی فەرمانرەوا، قژى فیرعەونیان تاشی بوو، نامادەیان کردبوو بۆ نەشتەرگەری.

"پاتور" فەرمانی دا بەو پیاوێى کە دەبوو هۆی ئەوەی پێ لەخوینرێژى بگریّت بەلاسەری فیرعەونەوه پراوەستیت و سەری لەنیو هەردوو دەستیدا رابگریّت.

بە لّام لەمکاتەدا شارژنى میسر بەناوی "تى تى" هاتە پێشەوه و وتى نەخیر! تا ئەوکاتە من بەهۆی گرنگی هەلومەرج و مەزنى شۆینەکە نەمتوانیبوو شارژن و فەرمانرەواى میسر و خوشکەکەى کە هەموویان بەمەبەستى ماتەمینی دەستیان بەرزکردبوویەوه ببینم.

²⁵ ئابنوس، ئەم وشەبە لەوشەى پۆنانى "ئابانس"مەو وەرگراوه کە درەختێکە لە هیندسات و حەبەشەدا دەروپێت وەک درەختى گۆنژ گەشە دەکات و گەوره دەبیّت. بەرمکەى لەبەرى ترئ دەجیّت، گەلاکەشى وەک گەلاى دارى سنۆبەرە و گۆلەکەشى لەگۆلى خەمە دەجیّت. دارمکەى قورس و بەهێز و ڕمقە و هەلگرى چەمەد پەلەمەکی ڕەشە و دواى ئەوەى بڕیانەوه بۆماو فیهک دەخەمە ناو ناو مەو بۆئەوەى پەکپارچە ڕەش ببیّت.....سەرچاوه "فەرەنگى عەمید" ...وەرگێڕ.

جىنشىنى فىرغەن بەشىۋەيكە كە لەسەرەتاي ئەم كىتەبەدا وتەم، لەھەمان ئەو سالىنى من لەدايك بوم لەدايك بوو، بەلام لەمن بالا بەرتىبوو و چەناكەيەكى پان، بەلام سنگىكى بۇ ناۋەو كوپى ھەبوو، ئەۋىش ەك دايك و خوشكەكەي دەستى بەرتىدوبوۋىو.

خوشكەكەي بەيەكىك لەكچە جوانەكانى مىسر لەقەلەم دەدرا، لەبەرئەۋى وئەنى ئەوم لە پەرستگاي "ئامون" دا بينىبوو ئاگادارى ئەم بابەتە بووم. بەتايەت زۆر باسى "تى تى" شارنى مىسر كە لەوكتەدا ژنىكى قەلەو و گەنم پەنگ بوو دەرگراۋ دەيانوت كە ئەو ژنىكى ئاسايى بوو ە ھەر لەبەرئەۋەش ناۋى باباپىرانى لەبەلگەنامە سەرەكەكاندا نەھاتوۋە.

ئەو پىاۋەي ئامادەبونى دەبوۋە ھۆي خوين ەستان، كاتىك بىستى شارنەكە وتى نەخىرا دوو ھەنگاۋ چوۋە دواۋەو.

ئەو پىاۋە بەكەسىكى لادىيى و نەخويندەۋار لەقەلەم دەدرا و بچوكتىن زانىارى لەبارەي زانستى پزىشكەۋە نەبوو، بەلام لەبەرئەۋەي ئامادەبونى دەبوۋە ھۆي ئەۋەي پىگا لەخوينبەربوون بگىت، ئەۋيان لەمالى ژيان بەكاردەھىنا بۇ پىگرتن لە خوينبەربوونى كەسانىك كە نەشتەرگەرييان بۇ دەكردن. من لەۋباۋەپەدام ھۆكارى ئەو پىاۋە كە ئامادەبونى دەبوۋە ھۆي ئەۋەي بەتەۋاۋى ئەو خوينبەربوونە راۋەستىت ئەۋەبوو كە جۆرىك بۆنى ناخۇشى لى دەھات. ئەم بۆنە بەئەندازەيەك توندبوو، ئەگەر بېشيانشۇردايە ھەر لەناۋ نەدەچوۋ، ەك ئەو مېخەي دايدەچەقېننە مېشكى مۇقەۋە، پۇدەچوۋە ناۋ مېشكەۋە. لەبەرئەۋەي مېشك و دەمارەكان فەرمانپەرۋايى ئەندامانى جەستە دەكەن، پىلى لەو خوينبەربوونە دەگرت.

من دلىيانىم لەۋەي بۆنى ئەو دەبىتە ھۆي ەستانى خوين، بەلام لەبەرئەۋەي ھىچ پونكردنەۋەيەكى جىيى باۋەپەمان بۇ ئەم بابەتە نىە، ۋاى بۇ دەچم كە بۆنى ئەو پىلى لەم خوينپىزىيە بگىت.

شارن وتى: من پىلى نادەم ئەم پىاۋە بەدەستەكانى سەرى خودا بگىت، بەلكو خۇم سەرى دەگرم.

"پاتور" وتی: خانم کۆنتیکردنی سەر دەبیته هۆی ئهوهی لهسهریدا خویندپێژی دروست ببیت و بهباشی نازانم تۆ چاوت بهو خویندپێژی بهکویت. بهلام شارن وتی: من لهتهماشاکردنی خوینی خودا ناترسم و خۆم سهری بهدهستهکانم دهگرم.

لهبهرنهوهی پزیشکه فرمانهرواییهکان پێش هاتنه ژورهوهی ئیله فیرعهونیان بیهوش کردبوو "پاتور" یش دهیزانی که ئهوه گویی لهدهنگی ئیله نیه و ئهگهر گویشی لی بیت توانای کاردانهوهی نیه، بۆیه دهستی بهقسهکرد و لههمان کاتدا بهچهقۆ بهردینهکهی خۆی پێستی سهری فیرعهونی ههڵدپری و لهبهرخویهوه دهیوت: فیرعهون که لهخوداکانه بهرهو ئاسمان دهپرات و لهکەشتی زیپینی "نامون" ی باوکی جینشین دهبیته. فیرعهون له خۆرهوه هاتووته بون و دهگهڕێتهوه بۆ لای خۆر و ناوی ئهوه بۆ ههمیشه لهیادهکاندا دهمینێتهوه... ههی پیاوی بۆگه... تۆ لهکوئی، بۆچی نایهیت ئههه خوینه بوهستینی.

دواین رستهکانی "پاتور" ئاراستهی پیاویک کرا که دهبوو بهنامادهبونی پێی لههه خویندپێژیه بگرتایه، چونکه "پاتور" دهیبینی خوین لهژێر پێستی سهری فیرعهونهوه دهپێژێته خوارهوه و ئهوکات تیگهشت که ئهوه پیاوه لهوی ئاماده نیه.

ئاشکرا بوو که ئهوه پیاوه لهترسی شارن پاشهکشهی کردوو و پالی داوه بهدیوارهکهوه و کاتیکی بیستی لهگهڵ ئهوهدا قسه دهکات لهچوارپا و سهری فیرعهون نزیک بویهوه و دهستی بهرزکردهوه و ههر که دهستی بهرزبویهوه خوینی سهری فیرعهون که پێژابوو بهسهر جهستهی شارندا راوهستا، بهلام بۆنیککی کهسکون بهناو ژورهکهدا بلاو ببویهوه.

"پاتور" دواي راوهستانی خوینهکه دهستی بهکونکردنی ئیسقانی سهری فیرعهون کرد و لههمان کاتدا سهرقالی قسهکردن بوو، بهلام ئهوه لهبهرنهوه قسهی دهکرد که تهنه شتیکی بلیت، چونکه دهیزانی پزیشکیک لهکاتی لهتکردنی سهردا دهبیته قسه لهگهڵ کهسوکاری نهخوشدا بکات، بۆنهوهی بهقسهکانی ههست و بیران پهت بکات و تا بههۆی ئهوه نهشتهرگهریهی ئهههه دههات نهترسن.

"پاتور" وتی: خانم، خودا دواي ئهوهی پۆشت بۆ ئاسمان لهلایه "نامون" وه بهرهکهتی بهسهردا دهپێژیت.

له م کاته دا جینشین میسر له "پاتور" نژیک بویه وه و تی: تو هله دهکیت "نامون" بهرکه تی بهسردا نارپژښت، بهلکو نه و دهچیته ژیر پاریزگاری "ئاتون" وه. "پاتور" و تی: تو راست دهکیت و من هله بووم، باوکت "ئاتون" چاودی و پاریزگاری لی دهکات. منیش مافم به "پاتور" دها که نه زانیت فیرعون زیاتر بهچ خودایه که وه په یوه سته، چونکه به دنیاییه وه مروځ ناتوانیت له وه تیښکات که نه و خودایه جی سمرنجی هه موو که سیکه کیه، له میسر دا زیاد له سه دخودا هیه و بگره نه و کاهینانهش که کاریان نه و یه ناوی خودا کان بزنان، ناتوانن بانگه شوی نه و بهکن که ناوی هه موو خودا کانیا ن له بهره.

جینشین دهستی کرد به گریان و "پاتوپ" له کاتی قسه کردنیدا دلنه واییشی ده دایه وه تائه وکاته ی ئیسقانی سهری فیرعونی به ته وای بری و پارچه ئیسقانی که له هه موو لایه که وه به پانی دوو په نجه درپژ بو، له کاسه ی سهری جیا کرده وه. من و "پاتور" به وردی ته ماشای میشکی فیرعونمان ده کرد که میشکی که په رنگ خو له میشی هه بوو له هه مان کاتیشدا ده جولایه وه.

"پاتور" و تی: "سینوهه" چراکه له مبه ره وه بگره بو نه وه ی بتوانم به باشی ناو سهری ببینم، منیش به شیوه یه که چراکه م گرت که پوناکی بو ناو سهری بده ره و شیته وه و "پاتور" و تی: زور باشه، زور باشه، من کاری خو م نه جام دا و چیر هیچ کاریک له من ناوه شیته وه، بهلکو "ئاتون" ده بیت بریاری خو ی بدات، چونکه لیږه به دوا وه ئیمه نه رکی خو مان به خودا کان ده سپیرین.

نه وکات ئیسقانی سهری له سه رخو خسته وه جی خو ی، به لام دوا ی نه وه ی ئیسقانه که له سهری جیا کرایه وه، من هه ستم کرد که حالی فیرعون سهره پای نه و یکه بیهوش بوو تا را له یه که با شتر بووه.

دوا ی نه وه ی "پاتور" برینه که ی به سته وه، به شازنی و ت: نه گهر خودا کان ری بده ن و نه و تا هله اتنی خو ر به زیندوی بمینیته وه، نه و زیندو ده بیته وه، نه گینا ده مریت^{۲۶}.

²⁶ هه ره بهوشیوه ی که ده بین "پاتور" کاتیک بیه ویت به شازنی میسر بلیت که فیرعون کوا جی دوا ی دمکات، هیچ تیبینی نه وه ناکات که نه و بهم قسانه ی خه مگین ده بیت و بی هیچ پی شه که یه که راسته وخو نه م قسه به ی بژ دمکات، چونکه خه لگی له میسر دا

ئەو كات "پاتور" دەستى بەھىماي ماته مېنى بەرز كرده وە ئىمەش لەگەيدا ھەمان شتمان كرد، دواي ئەوەش كەرەستەي نەشتەرگەرەيەكانم كۆكرده وە خستنمە ناو ناگرە وە دواي پاكردەنە وەيان خستنمە ناو جانتاكە وە.

شارژن پىي و تىن كە مەن ديارىيەكى شايستە تان پىدە دەم، دواي ئەو و تى ئىو ئىستا دەتوانن بۆن و ئىمەش لەو ژورەي كە فیرعەونى تىدا خەوتبوو پۆشتىنە دەرە وە پۆشتىن بۆ ژورىكى تر و لەویدا خواردنیا بۆ ھىناين و بەندەيكيش ئاوى بەسەرە دەستماندا پەشت.

مەن پەرسىارم لە "پاتور" كرد كە بۆچى جىنشىن دەيوت باوكى لایەنگرى خوداي "ئاتون" ە نەك "ئامون".

"پاتور" یش و تى: ئەم بابەتە داستانىكى دورو درىژە، ئەگەر بەھویت لەسەرەتاوہ بۆت باس بکەم زۆر درىژە دەكىشیت، لەبەرئەوہ تەنھا ئەوہ پى دەلیم كە "ئامون ھوتب" كە ھەر ئىستا كونمان كرده سەرى، پۆژىكيان وا ليكى دەدايەوہ كە خوداي "ئاتون" خۆي پىنیشان داوہ و ھەر لەبەرئەوہش خودا پەرسىگايەكى لەم شارەدا دروستكرد كە ئىستا جگە لەخیزانى فەرمانرەوايان ھىچ كەسك سەردانى ئەم پەرسىگايە ناكات و كاھىنى ئەم پەرسىگايەش پياويكە بە "ئامى" بانگ دەكریت، ئەم كەسە و ژنەكەي، پەرسىياری جى نشىنى مىسر بون و ئەو جىنشىنەي كە تۆ ئىستا بىنیت شىرى ئەو ژنەي خواردوہ و "ئامى" كچىكى ھەيە بەناوى "نفر تى تى" لەبەرئەوہي ئەم كچە لەگەل جىنشىندا ھاوشىرە بەناچارى پۆژىك دەبیتە خوشكى^{٢٧}.

"پاتور" پىكىكى خواردوہ و تى: ئەي "سىنۆھە" بۆ پياويكى پىرى وەك مەن ھىچ شتىك لەوہ چىژ بەخسترنیە كە بخوات و بخواتوہ و بەتايبەت قەسە لەسەر ئەو بابەتە بكات كە ھىچ پەيوەندىيەكى بەوہوہنيە، چونكە پىرەمىردەكان زۆر حەزىان لەقەسە كردنە.

بەشپۆمبەك شەوو رۆژ بىريان لەمەرگ كرددووتەوہ كە ھىچ كەسك لەمىستنى ئەومبەكە كەسك مردوہ پان دەمريت رفاچلەكيت، بەلام پىي كارىگەر دەبیت.

^{٢٧} ئەو ناوانەي كە تۆ لێردا دەباخوونیتەوہ چەند ناويكى مېزوبىن و "نفر تى تى" ھەمان ئەو كەسەيە كە لەدوايدا دەبیتە شارژنى مىسر و مەبەستى "پاتور" لەومبەكە دواچار دەبیتە خوشكى ئەومبەكە كە رۆژىك دەبیتە ھاوسەرى ئەو، چونكە لەمىسردا شوكردىنى خوشك بەمىرا رى پىدراو بوو.

من ئەگەر کونیک بکەمە نیوچەوانی خۆمەو ئەوا دەبینی نەینیکەلیکی زۆر لەناو
نیوچەواندا شاردراووتەو، ئایا تۆ ھەرگیز بیرت لەو کردوووتەو کە بۆچی ھەموو
ژنەکانی فیرعهون بەردەوام کچیان دەبیت نەک کوپ.
وتە: نەخیر من ھەرگیز بیرم لەم بابەتە نەکردوووتەو.

"پاتور" وتی: ئەو فیرعهونە ی کە ئیستا ئیمە کونمان کردە سەری، لەسەردەمی
لاویەتیدا خۆی زیاد لە پینچ سەد شیرو گاکۆی لەباشوری سوداندا راوکردووو
پیاویکی بەھیزبوو کە لە"تبس"دا ھەر پۆژە و لەگەڵ ئافرەتیکدا دەخەوت، سەرھەرای
ئەو ش لەتەواوی ئەم ژنانە جگە لە کچ ھیچی تریان نەبوو و تەنھا ئەو شارژنە
کوپێکی بوو کە ئیستا جینشینى باوکیەتی، ئایا تۆ ئەم بابەتە بەشتیکی ئاسایی
لیکدەدەیتەو؟

ھۆکاری ئەو ی لەم فیرعهونە جگە لەکچ ھیچی تری نەبوو ئەو یە کە شارژن بەھۆی
پزیشکی فرمانرەوایان پێی لەم کارە دەگرت، بەو ی ئەوکوپانە ی کە لەدایک دەبون
نابیت بەزیندویى بمیننەو و ھەركاتیک کوپێک لەدایک ببوایە، ھەر لەوکاتەدا
دەیکوشت.

دوای ئەو "پاتور" چاویکی لیداکرتم و وتی: ئەی "سینۆھە" تۆ پشت بەمجۆرە
ھەوالانە مەبەستە، لەبەرئەو ی شارژن یەکیکە لە میھرەبانترین و باشترین ژنانیک کە
لەمیسردا ژیاون.

ئیمە ماوہیەك سەرقالی خواردن و خواردنەو بوین و منیش چیژم لەخواردنی
فەرمانرەوایی وەرگرت، چونکە ھەستی چەشتنی من بپیار دەدات ئەو جۆرە
خواردنانە بەچ شیوہیەك لیدەنێن، کە لەخواردنەکانی مالی ژیان چیژ بەخشت بوو.
کاتیکیان زانی شەو داھات.

"پاتور" وتی: "سینۆھە" دەستم بگرە و لەم کۆشکە بمبەرە دەرەو، چونکە
خواردنەو گەرچی خوشحالی بەدل دەبەخشیت، بەلام مەستمان دەکات و من بێ
ھاوکاری تۆ لەوانە یە لەکاتی پێکردندا بکەوم. منیش دەستیم گرت و لەکۆشک
پۆشتینە دەرەو و کاتیک پۆشتینە دەرەو بینیم پوناکیەکانی شار لەلای بەشی
پۆژەلاتیەو، ئاسمانی پوناك کردوووتەو.

سەرەپاي ئەوئى من زىاد لەپادەى ئاسايى خواردووئەمەتەو، لەخۆمدا ھەستىم بە خوشحالى دەکردو دلم داواى ژنىكى دەکردو وتم: "پاتور" من دەبىت برۆم و لەمالى يەكئىك لەسۆزانىھەكاندا، ژنىك بەدەست بەيئىم و بىكەم بەخوشكى خۆم.

"پاتور" وتى: ھەموو كەسئىكى لاو لەكاتى شەودا، كاتئى كارى پۆزانەى تەواو دەبىت، بىر لە ئىشق دەكاتەو، بەلام ئىشق بونى نىھ.

وتم: ئايا تۆ نكولى لەبونى ئىشق دەكەيت؟... دەى كەواتە ئەو چىھ كە ئىستا من بەرەو پړوى مالى خوشگوزەرانى و سۆزانىھەكان پەلكىش دەكات؟

"پاتور" وتى: ئەوئى تۆ بەلاى مالى سۆزانىھەكان و خوشگوزەرانىھەكان پەلكىش دەكات ئەوئىھە كە تۆ پړويستت بەژنىكە، چونكە پياو، ئەگەر نەتوانىت ژنىكى لاو بەدەست بەيئىت و لەلاى خۆيدا بىخەويئىت، ئەوا خەمگىن دەبىت، بەلام داواى ئەوئىكە ئەو ژنە بوو بەخوشكى، لەپاربردو دلتەنگتر دەبىت.

وتم: بۆچى وایه؟ بۆچى پياويك داواى ئەوئى ژنىكى كرد بەخوشكى خۆى، لەپاربردو خەمگىنتر دەبىت؟

"پاتور" وتى: ئەوپرسىيارەى تۆ لەمنى دەكەيت، پرسىيارىكە كە خوداكانىش نەيانتوانىو وەلامى بدەنەو. لەوئەتەى ئەم جىھانەھەيە بەوشىوئە بوو و داواى ئەوئەش ھەر بەوشىوئە دەبىت و ھەرجارىكىش پياويك لەگەل ژنىكدا ھاوخەوبىت و ئەو ژنە بىيئە خوشكى ئەوا زۆر زياتر لەو كاتژمىرانەى كە ئەو ژنە ھىشتا نەبووئەتە خوشكى دوچارى خەم و پەژارە دەبىت.

وتم: "پاتور" ئايا تۆ ھىچ كاتئى ئاشق نەبوت؟

"پاتور" وتى: ئەگەر بتەويئ لەبارەى ئىشقەو لەگەل مندا بدويئ، ئەوا ھانى ئەوئەم دەدەيت وەك فىرەون كونىك بکەمە سەرت، بۆئەوئى ئەو ھەلمە سوتىنەرەى كە لەكاسەى سەرتدا كۆبووئەتەو بەيئەم دەروە، چونكە ئەوئى دەبىتە ھۆى ئەوئى تۆ لەبارەى ئىشقەو بدويئ ھەمان ئەو ھەلمانەيە كە لەسەرتدا كۆبونەتەو، چونكە ئىشق بونى نىيەو ئەوئى بەناوى ئىشق ناودەبرىت، ئەو پړويستىيە كە ژن و مىرد ھەيانە بۆ يەكترى، بۆئەوئى بىنە خوشك و براى يەكتر.

لەبەرئەوئى "پاتور" زۆرى خواردبويەو نىگەرانى خۆى دەرپرئى و وتى: بمبەرە ئەو ژورەى كە لەكۆشكى فەرمانرەواييدا بۆيان تەرخانكردوم و لەویدا بمخەويئەو تۆش

ھەر لەو ژورەدا بخەو، چونكە ئىمە ئەمشەو دەيىت لەم كۆشكەدا تاكاتى مردنى
 فیرەون بىمىننەو، دەرچونى ئەو بالئەدەيە بىيىنن كە لەلوتىيەو دىتە دەرەو.
 وئە: "پاتور" گونجاونىيە لەدەمى پىاويكى وەك تۆوە قسەى وا بىھودە و پەر و پوچ
 بىتەدەرەو.

"پاتور" وتى: ئايا من قسەى بىھودە و پەر و پوچ دەكەم؟
 وئە: بەلى، چونكە لەكاتى مردندا بالئەدە لەلوتى مروڤەو نايەتە دەرەو،
 لەبەرئەوئەى خودى من، پىش ئەوئەى بېرۆمە مالى ژيان و پۇشتىم بۇ ئەو قوتابخانەيە
 بېرىكى زۆر خەلكىم بەچاوى خۆم بىيىو كە مردوون و لەلوتى ھىچ يەك لەمانەو
 بالئەدەيەك نەھاتووتە دەرەو، سەرەراى ئەوئەش زانستى پزىشكى دەلىت كە
 لەجەستەى مروڤدا تەنھا يەك شوين ھەيە كە گيانەوئەرىك دەتوانىت تىيدا بژى،
 ئەوئەش سكى ژنە، لەمحالەتەدا بەچ شىوئەيەك بالئەدەيەك دەتوانىت لەناو جەستەى
 مروڤدا بژىت، سەرەراى ئەوئەش لەلوتىيەو بىتە دەرەو.

"پاتور" وتى: ھەى "سىنۆھە" بەھۆى ئەم پەرخانەتەوئەيە كە بەرزبونەوئەى پلەت لە
 مالى ژياندا بۇ ماوئەيەكى درىژخايەن راگىراو، سەرەراى ئەوئەش ھىشتا دەستت لەم
 جۆرە پەرخانە ھەلنەگرتو، ھىشتا تەمى نەبوت، لەبەرئەوئەى فیرەون كوپى
 خودايە جىاوازە لەكەسانى تر و كاتىكىش دەمرىت لەلوتىيەو بالئەدەيەك دىتە دەرەو
 و ئەو بالئەدەيەش پۇحى ئەو كە دواى مەرگىش فیرەون ھەر بەزىندوى دەمىننەتەو.
 بۇ جارىكى تر "پاتور" چاوى لىداگرتەو و وتى: ئەگەر دەتەوئە بىت بەپزىشك
 و بتوانى چارەسەرى خەلكى بكەيت و زۆرەي نەخۆشەكانت بكوژىت و لەم پىئەو
 سەرەو و سامانىكى لەپادە بەدەر و بەندە و كەنیزەگەلىكى لەپادەبەدەر بەدەست
 بھىنى و لە "تبس"دا كەسىكى بەناوبانگت لى دەربچىت و ھەموو شەوئەك
 لەكۆشكەتەدا ميوانداری و ھەرا بەرپا بكەيت، دەيىت باوئەرت بەوئەيىت كە لەكاتى
 مەرگدا بالئەدە لەلوتى فیرەونەو دىتە دەرەو. خەلكانى ترىش وەك تۆن و زۆر باش
 دەزانن كە لەنىوان مەرگى فیرەون و پىسواترىن سواكەرى ئەم شارەدا لەدىدى
 پسپۇرانى جەستەو ھىچ جىاوازىەك بەدى ناكىت، بەلام ئەمانە زىر و زىو و بەندە و
 كەنیزەى جوان و دانەوئە و گۆشتيان دەوئە، دواى ئەوئەش بەو شىوئەيە خۆيان

نیشاندهدن که بهراستی باوهپیان بهوه هیئاوه که فیرعهون کوپی خودایه و دواى مهرگیشی بالندهیهک لهلوتیهوه دیته دهرهوه.

بهلام نهگهر تۆ، سبهی لهمالی ژیاندا بلییت که ئەمشه و من ئەم قسانەم بۆکردیت، من نکولیان لی دهکەم و دهلیم که تۆ بوختان بهدهمی منهوه دهکهیت، دلنیا به که قسهی منیان لا پهسەند تره و تۆ بهسزای تاوانبارکردنی پزیشکیکی فرمانپرهوایان و ماموستای مالی ژیان له قوتابخانه دهتکهنه دهرهوه، بهبهلگهی ئەوهی تهواوی ئەندامی فرمانپرهوایان که لهمالی ژیاندا کار دهکەن، وهک من، زۆر پهیهوستن به زیڤ و زیو و خواردن و ژنانی جوانهوه.

ئەى "سینوھه" وەرە و باوهشم پێدا بکه و بمبهره ژورهوه بۆئهوهی بخهوم و تۆش بخهویت، چونکه لهبهرهههانی سبهیدا، دهبییت چاودیڤری دهرچونی ئەو بالندهیه بکهین که لهلوتی فیرعهونهوه دیته دهرهوه و بهدهستی خۆمان بنوسین ئەو بالندهیهمان بینی که لهلوتی فیرعهونهوه دههاته دهرهوه و دای لهشقهی بال و پۆشت بۆ ناسمان. من وهک بهندهیک که خاوهنهکهی لهباوهش دهگریت، ئەوم لهشوینیکهوه بۆ شوینیکی تر دهگواستهوه، ئەو پیاوه کیش سوکهه لهباوهش گرت و بردهه ناو کۆشکی فرمانپرهواییهوه و لهو ژورهی که بۆ ئەویان نامادهکردبوو خهواندم.

بهلام خۆم نهدهتوانی بخهوم، چونکه لایهتیم ریگهی خهوی لیگرتبووم، بۆیه لهو کۆشکه پۆشتمه دهرهوه و لهبهرامبهر کۆشکی فرمانپرهواییدا، لهناو گولهکاندا پاوهستام و خۆم سهرقالی پوناکی شار و ئەستیرهکانی ناسمان کرد، لهکاتیکیدا که بۆنی گولهکانم دهکرد ئەو ژنه جوانهه کهوتیهو یاد که پۆژیکیان هات بۆ مالی ژیان و خۆی بهناوی "نفر نفر نفر" ناساند و داواى لیکردم برۆم بۆ مالیان، بهلام من نهپۆشتم، چونکه لهوه دهترسام ئەو ژنه کاریکم لهگهڵدا بکات که خوشکهکان لهگهڵ براکانیاندا دهیکەن.

بهلام لهو شهوهدا ئارهزوی ئەو ژنهه دهکرد و بهخۆم دهوت، چهندیکی باش دهبوو گهر ئەو بهاتایه بۆ لام، یان بمزانیا به مالی لهکوینییه و ههر ئیستا برۆشتایهه بۆ مالهکهی.

بەشى ھەوتەم

جېنشېنى مىسر و نەخۆشى پەرگەم

لەناكاو لەناو گولەكاندا دەنگىكم بەرگوى كەوت، ئاگادارى ئەو بوم كە يەكك لىم نزيك دەبيتەو و ھەمان ئەو كەسەش لىم نزيك بويەو و تەماشايەكى كردم بۇئەو ەى بمناستەو.

منيش ئەوم ناسيەو و زانيم كە جېنشېنى مىسرە و بەبينىنى ئەو كۆرە لاو لەشوينىكى ئاوادا سەرم زۆر سوپما و زۆریش ترسام و ھەردوو دەستم خستە سەر ئەژنۆم و سەرم بۇ دانەواند.

جېنشېن وتى: سەرت بەرز بکەرەو، چونكە ھىچ كەسك لىرەدا چاوى بەئىمە ناكەويٹ و پىويست ناكات لەبەرامبەر مندا سەر دانەوينى، ئايا تۇ ھەمان ئەوكەسەنيت كە ئەمپۇ لەژورى باوكمدا، چەقۇ و چەكوشت دەدا بەدەست ئەو پىرە مەيمونەو؟

من كە سەرم سوپماوو لەبيستنى ناوى پىرەمەيمون، سەرم بەرز كۆدەو و جېنشېن وتى: مەبەستى من لە مەيمونى پىر ئەو "پاتور" ەيە كە ئەمپۇ كونى كۆدە سەرى باوكم و ئەم ناوہ دايكم لەوى ناوہ و ھەركاتىك باوكم بمريٹ ئەويش و تويش دەكوژيڻ.

لەم قسەيەى دوايى زۆر ترسام، چونكە نەمدەزانى ئەگەر كون بکەنە سەرى فيرەونىكەو و بەھوى ئەو نەشتەرگەريەو چاك نەبيتەو، دەبيٹ ئەو كەسەى كونى كۆدەو تە سەرى بكوژيٹ.

"پاتور" منی لہم بابہ تہ ئاگادار نہ کردبوہوہ، من سہرم لہوہ سوہمابوو کہ بوچی
ئوہ پیاوہ شتی وای بہ من نہ وتبوو، یان منیک کہ ہیچ تاوانیکم لہم کارہدا نیہ بوچی
دہبیت بکوژریم.

ئوہ کەسە ی لەکاتی نہشتەرگەریدا چەقۆ و چەکۆش دەدات بە دەستی پزیشکەوہ
بیتاوانہ و نابیت بەکوشتی بدەن، لەبەرئەوہی ئوہ دەستی لەچارەسەرکردنی
نەخۆشدا نییە.

جینشین وتی: من دەزانم کە ئەمشەو خودا دەبینم، بەلام لەکۆشکی فرمانرەوایی
خودادا سەردانم ناکات، بەلکو لەدەرەوہی کۆشکدا خۆیم پیشان دەدات.

من دەزانم لەکاتی دەرکەوتنی خوادا، جەستەم دەرکەوتنە لەرزە و دەنگم دەرکەوتن،
بۆیە دەبیت کەسێک هاوکاریم بکات. کاتیەک تۆم لەسەر پێی خۆمدا بینی و دەزانم کە
پزیشکی بۆیە بریارمدا لەگەڵ خۆمدا بنبەم... وەرە با پرۆین.

من نەمدەویست لەگەڵ ئوہ لاوہدا بپۆم، لەبەرئەوہی "پاتور" پێی وتبووم لەکاتی
مەرگی فیرەوئندا ئیمە دەبیت لەکۆشکدا بمینینەوہ، بەلام نەمدەتوانی سەرپێچی لە
فرمانی جینشین بکەم و ناچاربووم لەگەڵیدا بپۆم.

جینشین میسر، پارچە قوماشیکی کورتی لەکەمەری پێچابوو، بەشیوہیەک کە
پانەکانی دەبینران و من بینیم کە ئوہ لەمن بالا بەرزترە و بەشەقاوی درێژ پێ دەکات.
کاتیەک گەشتینە کەنار پوہاری "نیل" جینشین وتی: دەبیت لہم پوہارہ بپەرینەوہ و
خۆمان بگەییەننە پۆھەلات، ئوہ "قایخ - بەلەم" ی کە لەکەنار پوہاردا بەسترا بوویەوہ،
پەتی بەستنەوہکە ی کردەوہ و ھەردوو کمان سواری قایخ بوین و من دەستم کرد
بەسەول لیدان. کاتیەک گەشتینە ئوہبەری پوہارەکە، جینشین بێئەوہی قایخەکە
بەستیتەوہ لی دابەزی و بەجیی ھیشت و ئاویش قایخەکە ی لەگەڵ خۆیدا برد و
ئیمەش پێگای پۆژھەلاتمان گرتەبەر، لەبەرئەوہی جینشین بەپەلە پێی دەکرد،
ناچاربووم بەدوایدا رابکەم و بەو ھۆیەوہ سەرتاپای جەستەم ئارەقی لی دەچۆرا،
دوچار گەشتینە شوینیک کە شاری "تبس" و باخەکانی کەوتە پشتمانەوہ و سی
گردۆلکە کە دەرکەوتنە پۆژھەلاتەوہ و پاسەوانی "تبس" بون، دەرکەوتن.

كاتىك گەشتىنە شوينىك كە ھىچ كەسىكى لىۋە ديار نەبو، ۋە ھىچ دەنگىك لەو ناۋچەيەدا نەدەبىسترا، لاۋەكە لەسەر زەۋى دانىشت و وتى: ئا لىرەدا خودا خۇيم پىشان دەدات.

من سەرم سورمابو كە بەچ شىۋەيەك خودا خۇي پىشانى ئەو دەدات، ئايا منىش چاوم پىي دەكەۋىت يان نە؟

كاتىك پۇژ بويەۋە و خۇر ھەلھات، جىنىشىن بانگى كرد "سىنۋە" خودا ھات، دەستم بگرە، چونكە دەستم دەلەرزى.

منىش دەستىم گرت و ھەرچى خۇر زياتر بەرز ببوايەتەۋە وروژانى جىنىشىن زياتر دەبو، كەۋتە سەر زەۋى و پىچى لەخۇي دەدا، ئەۋكات من كە لەگۇرانی بارودۇخى ئەو ترسابوم، ئاسودە و ھىۋر بومەۋە، چونكە زانيم كە جىنىشىن توشى "پەركەم" بوۋە و ئەم جۇرە نەخۇشىەم لە مالى ژياندا بينىبو.

كاتىك كەسە نەخۇشەكان دوچارى پەركەم دەبن، لەۋانەيە زمانى خۇيان بەددانىان بىچپن، بۇيە دارىكى درىژ دەخەنە ھەردولاي دەميەۋە، من لەو شوينەدا دارم پى نەبوو بۇئەۋى بخەمە ناۋ دەميەۋە بۇئەۋى زمانى خۇي بەددانى نەبچىنىت، بۇيە ناچار بوم پارچەيەك لەكراسەكەى خۇم بدېرم و بىخەمە ناۋ دەميەۋە بۇئەۋى زمانى خۇي لەت نەكات.

ئەۋكات ھەربەۋ شىۋەى كە لەكتىبدا نوسراۋەتەۋە، بۇ چارەسەركردنى دەستم كرد بەشىلانى جەستەى و كاتىك سەرقالى شىلانى جەستەى بوم، شەھىنىك ۋەك ئەۋەى لەناۋ خۇرەۋە بىتە دەرەۋە پەيداۋو بەلاسىرى ئىمەۋە دەستى كرد بەسەماكردن و ۋەك بلىي بىەۋىت بەسەر سەرى جىنىشىنەۋە بنىشىتەۋە.

من لەدلى خۇمدا وتم: لەۋانەيە ئەو خودايەى كە جىنىشىن چاۋەپىي بوو ھەمان ئەو شەھىنە بىت، بەلام دواى چەند خولەكىك لاۋىكى جوان كە پىمىكى بەدەستەۋە بوو و ۋەك كىۋو نشىنەكانى خەلكى سوريا تەنھا نيۋەى جەستەى بەپۇشاك داپۇشراۋو دەرەكەوت.

ئەو كۆپە لاۋە ئەۋەندە جوان بوو كە بوۋە ھۇي ئەۋەى من لەبەرامبەريدا كېنوش بىبەم، چونكە وامدەزانى ئەو خوداى جىنىشىنە.

لاۋىش بەزمانى ولاتى مىسر پرسى: ئەو كەسە كىيە؟ ئايا نەخۇش كەۋتوۋە؟

منیش وتى: ئەگەر تۆ خودايت، چارەسەرى ئەم لاو نەخۆشە بکە و ئەگەر چەتەشى، دۇنيا بە لەوہى ھېچمان پى نىہ کە پىتتى بدەين، ئەو شەھىنەى کە لەئاسماندا سەماى دەکرد ھاتە خوارەوہو لەسەر شانى ئەو کورپە لاوہ نىشتەوہ و لاویش وتى: من خودا نىم و کورپى ژن و پياويکم کە پەنیر دروست دەکەن، بەلام توانیومە فىرى نوسين بىم و پيش بىنى ئەوہيانکرد پۆژىک دىت من دەبەمە فرماندەى کەسانى تر و ئىستا دەپۆم بۆ شارى "تبس" بۆئەوہى خزمەتى فىرەون بکەم، چونکە بىستومە فىرەون نەخۆش کەوتووہ و پادشاىەکی نەخۆشیش پىويستى بەکەسانىکی وەک منە، بۆئەوہى پارىزگارى لى بکات.

دواى ئەوہ تەماشايەکی جىنشینی مىسرى کرد و وتى: ئايا ئەو بەم نەخۆشە دەمرىت؟

وتى: نەخىر... نەخۆشەکەى نابىتە ھۆى مردنى، بەلام مروڤ لەھۆش خۆى دەبات و مروڤى بىھۆشیش دەستەلاتى خۆى لەدەست دەدات.

جىنشين لەوکاتەدا ھاتەوہ ھۆش خۆى، بەلام بەھۆى سەرماى بەيانىەوہ لەرزى لى ھاتبوو، لاوى پم بەدەستىش نىوہ پۆشاکەکەى بەرى خۆى داکەند و جىنشینی پى داپۆشى و وتى: ئىستا دەتەوئىت چى بکەیت؟

وتى: ئەگەر تۆ ھاوکارىم بکەیت دەبەينەوہ بۆشار و لەوى کەژاوەیەکی بۆ پەيدا دەکەين و سوارى کەژاوەکەى دەکەين و دەیکەرئىنەوہ بۆ مال.

جىنشين دانىشت، بەلام بەشىوہیەک دەلەرزى کە لاوى پم بەدەست ھاوکارى کردم بەنىوہى پۆشاکەى ئەوم پىداپۆشى وپىنى وتى: ئەم لاوہ دەولەمەندە، چونکە دەستىکی سىپى و ناسکى ھەيە، دواى ئەوہ دەستى منیشى گرت و وتى: تۆش دەستىکی ناسکت ھەيە، کارت چىہ؟

وتى: من پزىشکم و لە قوتابخانەى مالى ژيان فىرى زانستى پزىشكى بوم. لاوى پم بەدەست وتى: بەدلىايىەوہ ئەم کورپە لاوہت ھىناوہ بۆ ئىرە بۆئەوہى لىرەدا چارەسەرى بکەیت، بەلام باشتەر وابوو ھەندىک جلت پى لەبەر بکردايە، چونکە ھەواى سەرلەبەيانىانى بىابان زۆر ساردە.

جېنشېن بەھۇى گەرمای پۇشاك و بەرزېونەھۇى خۇر لە لەرزىن كەوت و لەناكاو چاوى بەو كۆپرە لاوہ كەوت و وتى: ئەم كۆپرە زۆر جوانە، لىي پىرسى: ئايا تۆ لەلايەن خوداى "ئاتون" ەوہ ھاتویت بۆ لاى من؟

لاوى پىم بەدەستىش وتى: نەخىر...

جېنشېن وتى: ئەمپۇ دەمتوانى خوداى "ئاتون" بېيىم و ھەر ئەوكاتەى خۇر ھەلھات چاوم پىي كەوت و وامدەزانى ئەو تۆى ناردووە بۆ لام.

لاو وتى: من لەلايەن خوداوە نەھاتوم، بەلكو لەدوینى شەوہوہ كەوتومەتە پى بۆئەھۇى ئەمپۇ بچمە ناوشارى "تبس" و ببمە خزمەتكارى فىرعەون، دواى ھەلھاتنى خۇر بېيىم شەھىنەكەم بەرەو پىش دەستى كرد بەفرىن، وام ھەستكرد لىرەدا شتىك ھەبىت كە سەرنجى شەھىنەكەى بەلاى خۇيدا پراكىشاىت، كاتىك ھاتم ئىوہم لىرەدا بىنى.

جېنشېن وتى: بۆچى ئەم پمەت بەدەستەوہىە؟

لاو وتى: سەرى ئەم پمە لەمەفرەخ دروستكراوہ و من ھاتوم تاكو بەخوینى دوژمنانى فىرعەون سورى بكەم.

جېنشېن وتى: من پىم لەخوینىرئىيە، لەبەرئەھۇى پىشتنى خوین خراپترین شتە. لاوى پىم بەدەست وتى: من بىروباوەرپىكى پىچەوانەى تۆم ھەيە و لەوباوەرەدام كە پىشتنى خوین دەبىتە ھۇى پاكردنەھۇى مېلەتەكان و بەھىزىشيان دەكات و خوداكان خوینيان خۆشدەوېت، چونكە بەخواردنى خوین قەلەو دەبن، تا ئەو كاتەى ئەگەرى جەنگ ھەبىت، بەردەوامى بەخوینىرئىش دەدرىت.

جېنشېن وتى: من كارىك دەكەم چىتر جەنگ دروست نەبىت.

لاوى پىم بەدەستىش تەماشايەكى منى كرد و وتى: وەك بلىي ئەم كۆپرە شىت بىت، چونكە ھەمىشە جەنگ بووہ و بەبەردەوامىش دەبىت و ھەركارىك كە مېلەتەكان بىكەن بۆئەھۇى خۇيان لەجەنگ دور بخەنەوہ، زىاتر لەجەنگەوہ نزىك دەبنەوہ، چونكە جەنگ وەك ھەناسەدان پىوېستى ژيانى مېلەتەكانە.

جېنشېن تەماشای خۆرى كرد و وتى: تەواوى مېلەتەكان كۆپى ئەون، چونكە ئەو "ئاتون" ە و دواى ئەوہ بەھىماى دەستى پەنجەى بۆ خۆرەكە پراكىشا و بەردەوامى بەقسەكانى دا، تەواوى سەردەم و زەوېەكان بەوہوہ پەيوەست دەكرىن و من

له "تبس" دا پەرستگایه کی بۆ دروست دهکەم، شیوهی ئەو پەرستگایه بۆ هەموو فرمانرەواکان دەنێرم، لەبەرئەوهی من لەوهوه هاتوم و بۆ لای ئەویش دهگهڕیمهوه. لای پەم بە دەستیش دواى بیستنى ئەو گوتانهی روى لەمن کردو وتی: هیچ گومانیک لەوهدا نیه که ئەو شیتەو تۆش مافی خۆتوو که ئەوت هیناووته ئەم بیابانه بۆئەوهی چارەسەری بکەیت.

منیش وتم: ئەو شیت نیه، بەلکو لەرحالەى توشى پەرکەم دەبیت توانیویەتی خودای خۆی ببینیت، بەلام ئیمە مافی ئەوهمان نیه دەربارەى ئەوهی بینویەتی پەرخەنى لیبگرین، چونکه هەمووکهسیک دەتوانیت هەرخودایەك کهخۆی حەزى لیبکات بپەرستیت و بەپێى گوتەکانى ئەویش پەفتار بکات.

ئیمە جینشینمان هەلگرت و بەرهو پوی شار بردمان و لەبەرئەوهی بەهۆی کاریگەری ئەو پەرکەمەوه لاوز ببوو لەهەردوو لاه هەردوو بازویمان گرت و شەهینەکەش لەبەرمانەوه لەحالی فریندا بوو، لەنزیك شاردا بینیم کاهینیک بە کەژاویەك و کۆمەلێك بەندەوه چاوهڕێی جینشین دەکەن، بەلێکدانهوهی خۆم، بەلایەنى کەم زانیم که ئەو کاهینە "نامی" یه.

یهکەمین هەوال که "نامی" بە جینشینى گەياند ئەوهبوو که باوکی فیرەون "نامن هوتب" ی سێیەم کۆچی دواى کردووه و پۆشاکى کهتانیان لەبەر کردووه و کلایکیان کردووه ته سەری.

"نامی" بەمنى وت: "سینۆهه" ئایا جینشین توانی خودای خۆی ببینیت. وتم: خودی ئەو دەلێت که خودای خۆی بینوه، بەلام من تەنها چاودێرى ئەوهم دەکرد که توشى هیچ زیانیك نەبیت و خەریکی چارەسەرکردنى بوم و لەوکاتەدا نەمزانی خودا لەچ کاتیکیا خۆی ئاشکرا کردووه، بەلام تۆ چۆن ناوی من دەزانی، چونکه لەوباوه پەردانیم لەهیچ شوینیکدا چاوم بەتۆ کهوتبیت.

"نامی" وتی: ئەرکی من ئەوهیه که ناوی تۆ بزەم و ئاگاداری هەموو ئەو پوداوانەبیم که لەناو کۆشکی فرمانرەوااییدا پرو دەدات، هەروها تیگەشتم که شەوی رابردوو جینشین که ئیستا فیرەونە دوچاری نەخۆشی "پەرکەم" بووه و دەبیت تەنها بیت، چونکه هەرکاتیك هەست بەوه بکات خەریکه توشى ئەم حالەته دەبیت، تەنهایى هەلدەبژێرت، ئەگەر نەشیەوێت تەنها بیت ئیمە هەولێ ئەوه دەدەین

كەبەتەنھايى بېھىلىنەۋە. لەبەرئەۋەى نابىت ھىچ كەسىك چاۋى بەنەخۇشى "پەركەم"ى جىنىشىن بىكەۋىت و بەر حالەۋە تەماشاي بىكات كە كەف لەدەمىۋە دەچۆپىت. شەۋى پابردوۋ كاتىك مەن بىنىم جىنىشىن دۋاى دەرچۈنى لەكۆشك چاۋى كەۋت بەتۈ لىي بىخەم بووم، چۈنكە دەمزانى تۈ پزىشكى، سەرەپاى ئەۋەش، بەكاھىنى پەرسىتگاي "نامون" لەقەلەم دەدرىيت، چۈنكە تا ئەۋكاتەى كەسىك نەبىتە كاھىنى پەرسىتگا، لەقوتابخانەى مالى ژياندا پەسەندى ناكەن، مەن كاھىنى پەرسىتگاي "ئاتون"م، سەرەپاى ئەۋەى مەن و تۈ پەپرەۋى لەدوۋ خوداى جىاۋاز دەكەين، بەلام رىگەمدا شەۋى پابردوۋ جىنىشىن لەگەل تۇدا بېۋاتە دەرەۋە، تەنھا ھىچ نەبىت پزىشكىك چاۋدىرى لى بىكات و مەن دۇنيا بوم كە دۇبارە دۇچارى "پەركەم" دەبىتەۋە.

ئەۋكات بەدەستى ھىماى بۇ لاۋى پەم بەدەست كەرد و ۋتى: ئەۋ لاۋە كىيە؟
ۋتە: ئەۋ لاۋىكە كە ئەمرۆ سەر لەبەيانىەكەى لە بىباباندا پىمان كەۋت لەيەكتى و شەھىنىكىش بەلاسەرىۋە سەماى دەكەرد، ئەۋەش ھەمان ئەۋ بالندەيەيە كە بەسەر شانىۋە نىشتۋەتەۋە.

"نامى" ۋتى: ئايا ئەۋكاتەى جىنىشىن دۇچارى "پەركەم" بوو، ئەم لاۋە لەۋى نامادە بوو، ئايا دىمەنى نەخۇشىيەكەى ئەۋى بىنى.
ۋتە: بەلى.

ۋتى: لەمخالەتەدا دەبىت ئەم لاۋە بىكۆژىن.

پەرسىم: بۇچى؟

ۋتى: لەبەرئەۋەى جىنىشىن لەئىستادا فەرعەۋنە و ئەگەر خەلكى بزانن كە فەرعەۋنى ئىمە تۈشى نەخۇشى "پەركەم"بوۋە و جار ناجارىك دۇچارى ھىرشى ئەم نەخۇشىە دەبىت و لەھۇش خۇى دەچىت، چىتر ھىچ مەمانەيەكى پى ناكەن.

ۋتە: ئەۋ لاۋەى لەبەرچاۋتدايە ئەمرۆ لەبىباباندا ئەۋ نىۋە پۇشاكەى لەبەرى كەردبوو دايكەند و جىنىشىنى پىداپۇشى، بۇئەۋەى لەسەرماندا نەلەرزىت و خۇشى دەلىت تەنھا بۇ ئەۋە ھاتوۋە، كە لەگەل دۇمنانى فەرعەۋندا بىجەنگىت، سەرەپاى ئەمەش لاۋىكى زۇر سادەيە و ھىشتا نازانىت كە جىنىشىن دۇچارى نەخۇشى "پەركەم" بوۋە.

"ئامى" لاۋەكەى بانگ كرد و وتى: بىستومە كە تۆ ئەمپۇ خزمەتى جىنشىنت كردوۋە، بۆيە ئەم ئەنگوستىلە ئالتونە ۋەك پاداشتىك لەبەرامبەر خزمەتكردنت بە جىنشىن ۋەرگەر.

دواى ئەم قسانەى "ئامى" ئەنگوستىلەيەكى ئالتونى بۆ ھەلدا، بەلام لاۋ ئەنگوستىلەكەى نەگرتەۋە ۋ ئەنگوستىلە كەۋتە سەر زەۋى.

"ئامى" وتى: بۆچى ئەو ئالتونەى پىتتى دەدەم لىم ۋەرناگرىت؟
كوپى لاۋىش وتى: لەبەرئەۋەى من تەنھا گوپرايەلى فەرمانەكانى فىرەۋنم، نەك كەسانى تر، ۋادىارە فىرەۋنىش ھەمان ئەم لاۋەيە كە تاجىكى لەسەردايە ۋ ئەمپۇ ئەم شەھىنەم منى بەرەۋ پوۋى ئەو پىنمايى كرد.

ئەۋكات لاۋ بەرەۋ پوۋى فىرەۋنى تازە پۇيشت و وتى: من ھاتوم بۆئەۋەى ببمە خزمەتكارى تۆ، ئايا تۆ كە ئەمپۇ فىرەۋنى، من ۋەك خزمەتكارى خۆت پەسەند دىكەيت؟

فىرەۋن وتى: بەلى، من تۆ دەخەمە ناۋ خزمەتەۋە، بەلام دەيىت ئەم پەمەت بدەيت بەدەستى يەككە لەم بەندانەمەۋە، چونكە من زۆر رەقەم لەر پەمەيە كە دەيىتە ھۆى خوينپرشتن، ھەموو مىلەتان بەيەكسانى تەماشاشا دىكەم، چونكە ھەموۋيان كوپى "ئاتون" ن، لەبەرئەۋە نايىت ھىچ كاميان ئەۋىتريا بىكوزىت.

كوپى لاۋىش پەمەكەى دا بەيەككە لەبەندەكان ۋ ئەۋكات فىرەۋن سوۋارى كىژاۋەكەبوۋ ۋ ئىمەش بەپى دواى كەۋتىن، تا ئەۋكاتەى كەشتىنە كەنار پوبارى "نيل" ۋ سوۋارى كەشتى بوۋىن ۋ پىمان نايە كۆشكى فەرمانپەرۋايىيەۋە.

كۆشكى فەرمانپەرۋايى پېر بوۋ لەخەلكى، فىرەۋن دواى ئەۋەى چوۋە ناۋ كۆشكەكەۋە، ئىمەى بەجى ھىشت ۋ پۇشت بۆ لاى شارن، بەۋاتا دايكى.

لاۋى پەم بەدەستىش لىي پىرسىم: ئىستا من چى بىكەم ۋ بېرۇم بۆ كۆى؟
ۋتە: لىرە نەجوللىيت تا فىرەۋن لەپۇژانى تردا بىبىنىت ۋ كارىكت بۆ دىارى بىكات، چونكە فىرەۋن خودايە ۋ خوداكانىش شت زوۋ فەرماۋش دىكەن، ئەگەر نەبىبىنىتەۋە ھەرگىز ئەۋەى نايەتەۋە ياد كە تۆى ۋەك خزمەتكارىكى خۆى پەسەند كردوۋە.

لاۋى پەم بەدەستىش وتى: من زۆر نىگەرانى ئايندەى مىسرم.
لىم پىرسى: بۆچى نىگەرانى؟

وتی: له بهرئەوێ فیرعەوێ تازەمان لەخوێن دەترسیت و حەزناکات خوێنپزێ بەرپا بکات و دەلیت کە تەواوی میلەتەکان لەبەرچاوی ئەودا یەكسانن و منیش کە جەنگاوەرم ناتوانم ئەم بیروباوەرە پەسەند بکەم، چونکە دەزانم ئەم باوەرە بەلای سەربازیکەوێ زۆر زیانبەخشە، بەهەر حال دەپۆم پەسەند بکەم لەکابرای بەندە وەردەگرەوێ. وە: من ناوم "سینۆه" یە و لەمالی ژياندا، کەدەکەوێتە ناو پەرستگای "ئامون" وە دەژیم، ئەگەر هەركاتیکی پێویستت بەمن هەبوو وەرە بۆ لام.

من لەو لاوە جیابومەوێ و بەرەوپۆی ژەورەکە "پاتور" کە شەوی رابردوو تێیدا خەتبوو پۆشتم و ئەویش هەركە چاوی پێم کەوت زمانی ناپەزایی باداو وتی: "سینۆه" تۆ دوچار یە هەلەیکە بویت کە لیبوردنی نیە.

پرسیم: تاوانم چیە؟

"پاتور" وتی: لەو شەوێ کە فیرعەون کۆچی دوایی دەکرد تۆ لەم کۆشکە پۆشتیتە دەرەوێ و شەوت لەیەکیک لەمالە سۆزانیەکاندا تێپەراندووێ و بەهۆی ئەوێ تۆ لیژە نەبویت کەسێک منی لیژە لەخەو هەل نەستاندووێ و من ئامادە ی کۆچی دوایی فیرعەون نەبوم و فەزینی ئەو بآلندە یەم لەلوتیەوێ نەبینی.

منیش وە: نەبوم لەم کۆشکەدا تاوانی من نەبوو، بەلکو جێنشین فەرمانی پێدام لەگەڵیدا بپۆم، ئەوکات بەسەرھاتەکەم لەسەرھاتاوێ تا کۆتایی بۆ گێرایەوێ.

کاتیکی "پاتور" گوئی لەقسەکانی من بوو وتی: پەنا بە "ئامون"، چونکە فیرعەوێ تازەمان شیتە.

وە: شیت نیە، بەلکو توشی نەخۆشی "پەرکەم" بووێ و هەندیکجار ئەم نەخۆشیە هیژشی بۆ دەبات.

"پاتور" وتی: پەرکەم و شیت یەکیکە، چونکە کەسێک کە توشی نەخۆشی "پەرکەم" بێت، هەزریکی دروستی نیە و زۆر زوو دەبیتە ئامیری دەستی کەسانی ترو من زۆر خەم بۆ خەلکی میسر دەخۆم کە دەبیت لەژێر فەرمانپەرەوایی ئەم فیرعەونە نەخۆشەدا ژیان بەسەر ببەن.

لەمکاتەدا لەپێی دادوهری مەزنەوێ لەوێ ئاگاداریان کردینەوێ کە فەرمانی داوێ دەبیت بپۆین بۆ لای بۆئەوێ بەپێی یاسا سزایەکمان بەسەردا بسەپین، چونکە

ياسا دەلىت كاتىك فىرەون بەھۇي كونكرىنى سەرىھە كۆچى دوايى بىكەت، دەبىت ئەو كەسانەي كە دەستىيان لەم كارەدا ھەبۇوھە بىكۆزىن.

من بەبىستنى ئەم ھەوالە لەرزم لىھات، بەلام پاتور دوبارە چاۋىكى لىداگرتەھە بۇئەھەي نەترسم و لەسەرخۇ وتى: ئەم ياسايە ھەرگىز بەواتا راستەقىنەكەي جىبەجى ناكىت.

كۆمەلىك سەرباز ھاتن و ئىمەيان بىرە لاي دادوھرى مەزن لەكۆشكى فەرمانپەرەوايى و بىنىم چل پىستى لولكرا، كەھەلگىرى چل ياساي ولاتى مىسرە لەلاي ئەوھە و ھەرىكە لەو لولانە تۆمارىك بوو كە ياساكانيان لەسەر ئەو پىستە لولكراوھە دەنوسىيەھە.

"پاتور" دواي چۈنە ژورەھە و پۇشتىنى بۇ بەردەم دادوھرى، لەگەلىدا قسەي كرد و ئىمەش سى كەس بوين كە ياسا بەشايستەي كوشتىنى دەزانى، يەككىيان "پاتور" و ئەويتىيان من و سىيەمىيان ئەو پىاۋھە بوو كە بەئامادەبوونى دەبووھە ھۇي وەستانى خوين.

دواي ئەوھەي ئىمە پۇشتىنە بەردەم دادوھرى، سەربازەكانى پىگاي چۈنە دەرەھەيان گرت، بۇئەھەي نەتوانىن ھەلبىين و دواي ئەوھە جەلادىك ھاتە ژورەھە. دادوھرى مەزن وتى: تۆ بەھۇي ئەوھەي كە نەتوانىوھە چارەسەرى فىرەون بىكەيت، شايستەي مەرگى و ئىستا دەبىت بىرەيت.

ئەو لاوھە بەدبەختەي كە ئامادەبوونى دەبووھە پىگر لەبەردەم خوينبەربووندا سەرتاپاي دەلەرزى و "پاتور" بەدەمى بى ددانەھە پىرسى: ئايا دايكى تۆزىندوھە يان نە؟

ئەو پىاۋەش وتى: دايكم چوار سال لەمەوپىش كۆچى دوايى كردوھە. "پاتور" ىش بەدادوھرى وت: كەواتە يەكەم دەبىت ئەم پىاۋە لەناو بىەن، چۈنكە دايكى لەجىھاننىكى تردا ئاۋگۆشتى لۇبىيا و نۆكى بۇ ئامادە كردوھە و چاۋەپىي دەكەت.

پىاۋى داماۋىش نەيدەزانى بەگالتەھە ئەم قسانە دەكەت، بۇيە لەبەرامبەر جەلاددا لەسەر ئەژنۇ كەوت و جەلاد شمشىرە گەرەكەي خۇي كە پەنگىكى سۈرى ھەبوو

جولاندىدە ۋە لەسەر خۇ خىستىيە پىشتملى ئەر پىارە ۋە بىئەۋەى ئەر شىمشىرە ھىچ زىيانىك بەر پىارە بگەيەننىت پىارەكە لەھۇش خۇى چور.

جەلاد بەسەربازەكانى وت: ئەر پىارە لەبەردەمىدا لا بېن و دواى ئەر من لەسەر ئەزنىۋ كەوتم و جەلاد بەدەم پىكەننەۋە شىمشىرەكەى خۇى خىستە سەر ملم و دواى ئەرە بى ھىچ برىن و زىيانىك ھەستامەۋە.

كاتىك نۆرەى "پاتور" ھات، جەلاد تەنھا بەۋە پارى بوو كە شىمشىرەكەى بەلاسەرەۋە تەكان بدات.

ئەۋكات پىيان وتىن كە فىرەۋنى تازە، دەيەۋىت پاداشتى ئەۋكارەمان پىبدات كە ئەنجاممان داۋە، ئىمەش لەژورى دادور ھاتىنە دەرەۋە، بەلام ھەرچىيان كرد، نەيانتۋانى ئەر پىارەى كە لەھۇش خۇى چوبو بىيەننەۋە ھۇش خۇى و بەسەر سورمانەۋە ئاگادارى ئەرە بوون كە مردوۋە.

من ناتوانم بلىم ھۆكارى مەرگى ئەر چى بوو، چونكە ھىچ جۆرە نەخۇشەكى نەبوو، مەگەر ئەرەى بلىم لەترسى مەرگ مردوۋە و سەرەپاى ئەرەى ئەر پىارە كەسىكى نەزان بوو، بەلام خەم بۇ ئەر مەرگەى دەخوارد، چونكە لە نمونەى كەسىكى ۋەك ئەر بەدى نەدەكرا و لەتەۋاۋى ئەر ماۋەيەى كە من كارى پزىشكىم ئەنجام دەدا، كەسىكى ۋەك ئەرە نەبىنى كە بەنامادەبۈنى بىيەتە ھۆى ۋەستانى خوينبەرەبۈنى كەسىك كە نەشتەرگەرى بۇ دەكەن.

فىرەۋنى تازە ملوانكەيەكى ئالتۈنى دا بە "پاتور" و ملوانكەيەكى زىوينىشى دا بەمن، ئەر دوو ملوانكەيەيان لەملمان ئالاند و ھەردوۋكىشمان پۇشاكى كەتانمان لەبەر كرد، كاتىكىش لەكۇشكى فەرمانەرەۋايىيەۋە گەرامەۋە بۇ مالى ژيان، تەۋاۋى خويندكارەكان لەبەرەمبەر مندا كرنوشيان برد و مامۇستايانىش چەرەييان بۇ دەكردم.

نوسىنى راپۇرتى نەشتەرگەرى فىرەۋن لەلەين "پاتور" ۋە سىپىدرا بەمن و پىى وت: "سىنۋە" لەم راپۇرتەدا تۇ دەبىت چەند شتىك بنوسىت، يەكەم كاتىك كونمان كرده سەرى فىرەۋن بۇنىكى خۇش لەمىشكى فىرەۋنەۋە دەھات، دوۋەم لەكاتى مەرگدا بىنيمان كە لەلوتى ئەرەۋە بالندەيەك ھاتە دەرەۋە و راستەۋخۇ بەرەۋ خۇر پۇشت.

ۋەتەن: "پاتور" ئەگەر ھەلەنەكەم ئەۋكاتەي فیرەون كۆچى دوايى كىرد ھېشتا خۇر ھەلەنەھاتىبو.

"پاتور" یش ۋتى: گەمژە خۇر ھەمیشە ھەيە، بەلام ھەندى كات لەسەروى ئاسۋىيە ۋ ھەندىكات لەخوار ئاسۋىيە.

ۋەتەن: زۇر باشە ئەۋەش دەنوسم.

"پاتور" ۋتى: ئەۋەش بنوسە كە فیرەون چەند ساتىك پېش ئەۋەي بمرىت چارى كىردەۋە ۋ لەگەل خوداكاندا قسەي كىرد ۋ ۋتى: دەگەریمەۋە بۇ لاتان.

منیش پاپورتىكى چىرپىر سەرنج پاكىشم دەربارەي مەرگى فیرەون نوسى، كاتىكىش "پاتور" ئەۋ پاپورتەي خويندەۋە دەستى كىرد بەپىكەنەن ۋ ۋتى: زۇرباش پاپورتەكەت نوسىۋە، دواي ئەۋە پاپورتە پزىشكىيەكە بۇماۋەي ھەفتا پۇژ، ھەموو پۇژىك لە پەرسىگای "ئامون" ۋ پەرسىگاكانى تىرى شارى "تبس" دا دەخويندرايەۋە.

لەۋ ھەفتا پۇژەدا كە تەرمى فیرەون لەمردوۋخانە بوو بۇ ژيانى جىھانىكى تر ئامادە دەكرا ۋ خەرىكى مۇمىياكىردنى بون، تەۋاۋى مەيخانە ۋ مائە سۆزانیەكان داخرايون، بەلام لەم ھالەتەشدا، ۋەك بابەتى لەسىدارەدانى پزىشكان، تەنھا بەشىۋەيەكى پوكەش ئەۋ ياسايەيان پىادە دەكرد، چۈنكە تەۋاۋى مەيخانە ۋ مائە سۆزانیەكان دوو دەرگايان ھەبوو، خەلكى لەدەرگاي دواۋە خۇيان بەم جۇرە شۆيئانەدا دەكرد ۋ دەيانخواردەۋە ۋ پايانددەۋارد.

ھەرلەۋ پۇژانەدا كە لەمالى ژياندا سەرقالى مۇمىياكىردنى تەرمى فیرەون بون مژدەيان پىدام كە قوناخى خويندەن لەمالى ژياندا كۆتايى پىھاتوۋە ۋ دەتوانم لەھەر ناۋچەيەكى شاردە كە خۇم ھەزىم لىيى بىت كارى پزىشكى خۇم ئەنجام بدەم.

مالى ژيان خاۋەنى چواردە بۋارى پىسپۇرى زانستى بوو، كە خويندكار ھەزى لەھەركامىكيان ببۋايە دەيتۋانى ھەليانېژىت ۋ منیش بەخۇشخالىيەۋە لەم قوتابخانەيە دەرجوم ۋ بەۋ مليۋانكە زىۋىنەي كە فیرەونى تازە پىيى بەخشىيۋوم مالىكى بچوك ۋ بەندەيگىشم پىكېرى بەناۋى "كاپتا" كەتەنھا چاۋىكى ھەبوو، ئەۋىش دواي ئەۋەي تىگەشت كە من پزىشكم ۋتى: من لەھەموو شۆيئىكىدا دەلىم كە ھەردوۋ چاۋم كۆيىر ببۋو خاۋەنەكەم چاۋىكيانى بۇچاككردمەۋە.

داوام لە "توتەمس" ى ھاوپىم كىرد كە مالىكەم بەيىنە بىرازىنىتەو و ئەويش ويىنەى
خوداى پزىشكى لەسەر دىوارى ژورەكەمدا كىشا و ويىنەيەكى خوشمى كىشا و
خوداى پزىشكى لەو ويىنەيدا دەيوت كە "سىنۆهە" باشتىن خویندكارى من و
تىزىبىنتىن و زىرەكتىن پزىشكى "تبس" ە.

بەلام بۇ ماوہى چەند پۇژىك لەمالدا دانىشتىم و ھىچ نەخۇشىك سەردانى مالىكەمى
نەكرد بۆئەوہى چارەسەريان بىكەم.

بەشى ھەشتەم

من بوم بە پزىشكى كەسە ھەژارەكان

پۇڭتيكىيان لەژورى پزىشكى خۇمدا كە چاۋەپىي نەخۇشەكانم دەكرىد بىنىم يەكىك
لە پاسەوانانى بارەگاي دەولەت خۇي كرىد بەژوردا و پرسى: كى "سىنۆھە" يە؟
وتى: من "سىنۆھە" م
وتى: "پاتور" بانگت دەكات.
پرسىم: "پاتور" لەكوئىيە؟ ۋەلامى دايەۋە كە ئەو لەكۆشكى فەرمانرەۋايى چاۋەپىت
دەكات.

پرسىم: ئايا نازانى چ كاريكى بەمنە؟
وتى: ۋابزانم پەيوەندى بەفیرەۋنى پابردوۋە ھەيە.
من ھەستام و پۇشتم بۇ بارەگا و "پاتور" م دۆزىيەۋە ۋ ئەو پىي وتى: "سىنۆھە"
بەو شىۋەي خۇتدەزانى ئىمە دوايىن كەسانىك بوين كەچارەسەرى فیرەۋنى
پابردومان دەكرىد، ھەر لەبەرئەۋەش مۇمياكرىدى تەرمەكەشى دەبىت لەژىر چاۋدىرى
ئىمەدا ئەنجام بدرىت.

وتى: بۇچى ئىستا ئەم فەرمانەمان پىدەدەن، چونكە گەر بەھەلەدا نەچوبم ماۋەيەكە
خەلكانى تر دەستيان بەم كارە كردوۋە.

"پاتور" وتى: ئامادەبۇنى ئىمە لەئەنجامدانى مەراسىمى مۇمياكرىدنا، لايەنىكى
بەرزپاگرتن لەخۇ دەگرىت، لەبەرئەۋەي من ناتوانم لەم كارەدا بەشدارى بكەم، ئەم
كارەم بەتۇ دەسپىرم.

وتى: ئىستا من دەبىت چى بكەم؟

"پاتور" وتى: تۆ ئىستا دەبىت بېرۇيت بۇ "مالى ژيان" و باشتراويه خواردن و پۇشاك لەگەل خۇتدا بېهيت، چونكە پراوہستانى تۆ لەویدا زياد لەپانزە پۇژ دريژە دەكىشىت و لەو ماوہيەدا تۆ دەبىتە چاودىرى دوايىن كارى مۇمياكردىنى فيرعەون.

وتم: ئايا بەندەكەشم لەگەل خۇمدا بېم يان نە؟

"پاتور" وتى: باشتراويه لەگەل خۇتدا نەبېهيت، چونكە ئەو وەك تۆ پزىشك نىە و لەوانەيە سەرى سوپ بىمىنىت لەو شتانەى كە لەمالى ژياندا دەبىينىت. من كە پزىشك، تا ئەو كاتە، وامدەزانى ئەوہى لەبارەى مەرگەوہ پىويستە بىيىنم بىنيومە، وامدەزانى چىتر شتىك نەماوہ كە بەمەرگەوہ پەيوەست بكرىت و من نەمىينىيت.

لەپىشەكەكەدا باسى ئەوہم كردووە كە ئىمەى پزىشكانى مىسر، مۇمياكردىن بە بەشىك لە زانستى پزىشكى لەقەلم نادەين، چونكە كەسە ئاسايەكانىش دەتوانن ئەم كارە بكەن، بەلام دواى ئەوہى پۇشتم بۇ"مالى ژيان"ئاگادارى ئەوہ بووم كە زۆر بەهەلەدا چووم و هەلەى من لەوہوہ سەرچاوەى دەگرت كە وەك تەواوى پزىشكانى مىسر، بوارى پسپۇریمان، بەكەسانىكەوہ پەيوەست دەكەين كە لەزانكۆى"مالى ژيان"دەرچون.

ئىمەى پزىشكان بەھوى كورتىبىنى و لەخۇبايىمانەوہ وا دەزانىن تەنھا پىنگاى گرتنە بەرى كارى پىشەيى ئەوہيە كە مروۇ خولى خويندىن لەقوتابخانەى پزىشكى مالى ژيان تەواو بكات، ئەگەر كەسىك ئەم قوتابخانەيە تەواو نەكات، نابىتە كارناس و پىشەكارىكى پزىشكى.

بەلام كاتىك پۇشتم بۇ"مالى ژيان" لەویدا كرىكارگەلىكم بىنى كە لەژيانىندا پىيان نەناوہتە "مالى ژيان"ەوہ، سەرەپاى ئەوہش پسپۇرى ئەوان لەبوارى هەلەوشانى جەستە"تشرىح"لەمن كە پسپۇرى پزىشكى بووم زۆر زياتر بوو.²⁸

²⁸ وەك"سىنۆھە" نوسەرى ئەم كىتەبە لەمەككە لە بەشەكانى ئاپەندەدا، بەلەمنى كەم بەوردىەوہ باسى مۇمياكردىنى جەستەى دوو كەس لە خۇشەوېستانى، دەربارەى مۇمياكردىن جەستەكان لە مالى ژياندا رون دەكاتەوہ، لىرەدا ئالەيت كە جەستەى فيرعەونيان بەج شىوہەك مۇميا دەكرد و بەشىوہەكى گشتى شىوازی مۇمياكردىن"بەپەلى يەكەم" تاپىمت بەفیرعەون و سەرۆكە مەزنەكانى پەرستگا و كەسە دەولەمەندەكان ئەوہ بوو كە سەرەتا ھەرچى لەسینە و ورگ و كاسەى سەردا بووايە دەريان دەھینا، ھەروەھا ھىلكەى چاويشيان دەردەھینا"لەبەرنەوہى دەگەنەيت" و جەستەكەپان بۆماوہى چل تا شەست پۇژ لەسوئراوى خەستدا دا دەنا و دواى ئەوہى جەستەپان لەناو سوئراوہكەدا دەردەھینا، شوپنە چالەكانى جەستە و چاويان پەر دەكرد لە نەرون"كارپۇناتى دوو و سودىومى ھاپدروچىن. و پسپۇرانی مۇمياكارى ئەم سەردەمە بەو شىوہەى كە وەرگىر لە

منیش دواى ئەوھى گەرامەوھ بۇ خانەى پزىشكىيەكەى خۆم بۆماوھى چەند پۇژىك ھەموو پۇژىك خۆم دەشۆرد، بۆئەوھى بۆنى ئەو مردووانەم پىئوھ نەمىنىت كە لەمردووخانەدا پىمەوھ چەسپىبوون.

ئەمجارەيان نەخۆشەكان سەردانىان كىردم و بۇچارەسەركردنى نەخۆشەىە جىوازەكانيان داواى دەرمانيان لى دەكردم.

من لەماوھىەكى كورتدا لە "تبس" لەنىو ھەژارەكاندا خۆشەويست بوم، چونكە ھەرچيان لەبەرامبەر چارەسەردانىاندا پىبدايەم لىم وەردەگرتن و وەك پزىشكى قەرمانپەروايان لەخۆبايى نەبوم بۆئەوھى بلىم كىرى چارەسەركردنى من زىپران زىوھ. شەوانەش بەھۆى ئەوھى دلم ھەلگىرى گەرمى سەردەمى لاويەتى بوو دەپۇشتەم بۇ مەيخانە و لەگەل دۆستى خۆم "توتەمس" دەمخواردەوھ و دەربارەى بارودۇخى ئەو سەردەمە لەگەل يەكتەردا دەدواين.

"ئامەن ھوتب" لى سىيەمى فەرەوھى مىسر كە من چاودىرى مۆمياكردنى بووم، قوچەكى "ھەرەم" لى نەبوو، بۇ ئەوھى لاشەكەى تىدا بنىژن، لەبەرئەوھى فەرەوھىيان لىيەكەى لەگۆرە ئاسايەكاندا ناشت. بەلام دواى ئەوھى فەرەوھى نىژرا، كۆرەكەى كە جىنىشىنى بوو لەسەر تەختى فەرمانپەروايى دانىشت و وتيان ئەو دەيەوئەت سەرەتا خۆى لەلاى خوداكانى پاك بىكاتەوھ، دواى ئەوھ بەشپوھىەكى سەرەكى بىيئە فەرەوھى مىسرو لەچارەروانى ئەو ماوھىەى كە جىنشىن پاكز بىيئەوھ، دايكى رىشىكى درىژى بەچەناكەيەوھ نا ھەرەوھا كلكىكى شىرى بەپشتىەوھ ھەلواسى و كاتىك رېنى دەكرد لەكەمەرى خۆى دەبەست و لەسەر تەختى فەرمانپەروايى دانەنىشت و لەباتى كۆرەكەى خۆى بەكاروبارى ولاتەوھ سەرقال دەكرد.

دايكى جىنشىن يەكەمىن كار كە ئەنجامىدا ئەوھبوو كەدادوھرى مەزنى لەكارەكەى خۆى دەركردو لەجىگەى ئەودا "نامى" كە وتم بە كاھىنى پەرستگاي "ئاتون" لەقەلەم

گۆفارى گرپر(چارەسەر كردن) چاپى فەرەانسەدا خوئندىوې لەو باوەرمەدان مۆمياكارانى مىسر رۆنى روھى "گەرچەك" بان رۆنى "كونجى" بان بۇ ئەو نىترۆنە زىاد دەكرد ئەوكات جەستەيان لە زورۇكى گەرمدا دادەنا بۆئەوھى شىي كەم بىيئەوھ و دواى ئەوھ مىشرىتى بان ئەو مۆمايەى كە "قىرى سروشتى" بان بەسەردا مالى بوو سەرتاپاي جەستەيان بەو شىرئە دەپىچا و لەجەوت لاوھ نەو شىرئە لە جەستە دەپىچرا و ئەوكات جەستە مۆميايىكراوېان لەمردووخانەكەدا دەردەھىنا و دەيانىرد بۇ گۆرستان بۇ ئەوھى ئەوئى بىيىژن.

دەدرا کردە دادوهری مەزن و "نامی" لەجیی دادوهری کۆن، لەبەرامبەر چل تۆماری چەرمی کە هەلگری یاساکانی میسر بوو دانیششت و دەستی کردە پڕیاردان. بەهۆی ئەم پوداوووە هەندیک لەخەلکی خەوگەلنکی سەیریان دەبینی و پەشەباگەلنکی ناناسایی هەلیانکرد، بۆ ماوەی دوو پۆژ لە "تبس" باران باری و ئەم بارانە بەشیک لەوگەنمانە ی داپۆشی کە لەکەنار پوباری نیلدا کۆیان کردبوویەو. بەلام هیچ کەسیک سەری لەم پوداوو سوپ نەما، لەبەرئەووەی هەمیشە وابوو، هەر کاتیک کاهینەکانی پەرستگای "ئامون" توپە بین، ئەم جۆرە بەسەرھاتانە پوو دەدات و لەمکاتەدا کاهینەکانی پەرستگای "ئامون" یش زۆر توپە بون بەووەی "نامی" کە پیاویکی گومناووە ببیتە دادوهری مەزنی ولات.

سەرەپای ئەووەی کاهینەکانی پەرستگای "ئامون" توپەبون، بەلام لەبەرئەووەی موچە ی سەربازەکان بەشیوہیەکی ریک و پیک دەگەشتە دەستیان و لەپروی خواردن و خواردنەووە هیچ کیشە یەکیان نەبوو، بۆیە هیچ پوداویکی دلتهزین پروی نەدا.

تەواوی پادشاکیان بۆ مەرگی فیرعەونی میسر بەداخ بون و لەولاتە دراوسێکانەووە پارچە تاتە قوپی خۆشەکراو کە چەند وشە یەکی ماتەمینی و جیی داخی تیدا تۆمارکراووە دەنێردا بۆ میسر، پادشای "میتانی" یش کچە شەش سەلەکە ی خوی نارد بۆئەووەی ببیتە خوشکی جینشینی میسر، بەواتا فیرعەونی تازە²⁹.

ولاتی "میتانی" دەکەویتە سوریا و نزیکێ دەریاووە کە مەودای سنوری نیوان سوریا و ولاتانی باکورە و ئەو کاروانانە ی کە لە نیوان دوو پوبارەووە دین لەولاتی "میتانی" یەو تیدەپەرن و خویان دەگە یەننە دەریا.

هەموو شەوێک من و "توتمس" لەمە یخانەدا باسی ئەم جۆرە شتانەمان دەکرد، هەندیکاتیش بەپیی خواستی "توتمس" دەپۆشتین بۆ مائی سۆزانیهکان و من لەوی تەماشای سەمای کچەکانم دەکرد، بەلام زۆر چیژم لەسەمایان وەرئەدەگرت. لەو پۆژەووەی کە "نفر نفر نفر" لە "مائی ژیان" دا بینیبوو، چیتەر هیچ کچیک بەلامەووە

²⁹ ولاتی "میتانی" لەو ولاتە بماناوبانگانی جیھانی کۆن بوو لە رۆژھەلاتی ناوەراستدا و دێرین ناسمکان دەلێن کە جەفی ولاتی میتانی لەبەشی "علیا" لەسەر سەرچاوێکی دووپواری فرات و دێجلە بوو و فەرمانڕوایانی "میتانی" لەھەمنێک سەردەمدا ولاتی خویان لە خۆرئاووە تا قەراخ دەریای میدیترانە کە لەمروڤدا قەراخ دەریا ولاتی سوریا بەرھراوان کردبوو و ولاتی دوو ناو کە لەنوسراوەکاندا دەیکوئینیئەو "نیوان دوو پوبار" ە کە دووپواری دێجلە و ھوراتی پێدا تیدەپەرن.

سهرنج ډاکښ نه‌بوو، ژنی جوانیش وهک خواردنی خوشتام وایه کاتیک مروځ خواردنیکي خوش بخوات دواي نه‌وه ناتوانیت خواردنی بیتام بخوات، گهرچی "نفر نفر" نه‌بوو به‌خوشکم، به‌لام له‌وانه‌یه له‌به‌رنه‌وه‌ی هیشتا نه‌بووه به‌خوشکم، بوبیته هو‌ی نه‌وه‌ی نارهنوی نه‌و ژنه بکه‌م.

شه‌وانه کاتیک ده‌گه‌رامه‌وه بۆ مال، به‌هو‌ی خواردنه‌وه‌کانه‌وه زور زوو خه‌وم لی‌ده‌که‌وت و به‌یانی که هه‌ل‌ده‌ستام مه‌ستی له‌پو‌حمدا نه‌ده‌ما و "کاپتا" به‌نده یه‌کچاوه‌که‌م ناوی ده‌کرد به‌ده‌ست و ده‌مووچاومدا و خواردنی نان و ماسی سو‌یری پی‌ده‌دام.

دواي نه‌وه‌ی پارویه‌ک نان و ماسی سو‌یرم ده‌خوارد، له‌ژوری خه‌وه‌که‌مه‌وه درو‌شتمه ژوری پزیشکیه‌که‌م و که‌سه هه‌ژاره‌کانیش بۆ چاره‌سهرکردنیان سهردانیان ده‌کرم، مندالی هه‌ندی‌ک له‌ژنه‌کان نه‌وه‌نده لاواز بون که ناچاربوم نو‌که‌ره‌که‌ی خوم بن‌یرم بۆنه‌وه‌ی نان و گوشت و میوه‌یان بۆ بک‌ریت و بیان بدات.

نه‌گه‌ر نه‌م خه‌رجیه‌ی بی‌سودانه‌م نه‌کردایه، نه‌وا ده‌متوانی ده‌وله‌مه‌ندبیم، به‌لام هه‌رجیم به‌ده‌ست به‌ینایه‌ یان له‌مه‌یخانه‌و سو‌زانیخانه‌کاندا خه‌رجم ده‌کرد، یان ده‌مه‌بخشیه‌وه به‌سه‌رکه‌سه هه‌ژاره‌کاندا.

پو‌ژیکیان "توتمس" هات بۆ ژوری پزیشکیه‌که‌م و وتی: "سینو‌هه" نه‌مرو له‌مالی یه‌ک‌یک له‌ خانه‌دانه‌کان ئاهه‌نگ ده‌گیردریت و چه‌ند هونه‌رمه‌ندی‌کیشیان بانگیشتی نه‌و ئاهه‌نگه‌ کردووه که برۆن بۆنه‌وی و کاتیک منیان بانگیشتی نه‌و میوانداریه‌ کرد منیش وتم: من و "سینو‌هه" پیکه‌وه به‌شداری له‌و ئاهه‌نگه‌دا ده‌که‌ین.

پرسیم: نه‌و که‌سه‌ی که میوانداری خه‌ل‌کی ده‌کات کی‌یه؟

نه‌ویش له‌وه‌لامدا وتی: ژنیکه، به‌لام ژنیکي زور ده‌وله‌مه‌نده که ده‌توانیت نه‌نگوستیله‌ نالتونیه‌کان وهک نه‌نگوستیله‌ مسینه‌کان خه‌رج بکات.³⁰

هه‌ردو‌کمان خو‌مان شو‌ردو عه‌ترمان له‌له‌شمانداو به‌ره‌و نه‌وماله‌ پو‌شتین که "توتمس" باسی کردبوو، هیشتا نه‌گه‌شتبویه‌ن نزیک نه‌و ماله، گو‌یمان له‌ده‌نگی ناوازی موزیک ژه‌نه‌کان بوو، له‌هه‌مان کاتدا بو‌نی عه‌تر نه‌وازشی لوتمانی ده‌کرد.

³⁰ نه‌نگوستیله‌ی نالتون و مس وهک به‌ره‌و له‌و سهرده‌مه‌دا ره‌واجیان هه‌بووه و مامه‌له‌مان پیکردووه.

کاتیڤ څو مان کرد به و ماله دا پیمان نایه ناو ته لاریځی زور فراوانه وه، من به چاوی څوم بینیم که لهو ته لاره دا، کومه لیځی زور له جوانترین ژنانی "توتس" ناماده بوون و هندیځ لهو ژنانه هاوسه ریان هه بوو و هندیځی تریشیان بیوه ژن بوون.

کوپانی لاو و پیریش لهوی ناماده بوون و به لاسه ری نهو ته لاره وه وینه ی خودای خواست و ناره زو به دی ده کرا که سه ری له شیوه ی پشیل وینه کیشرابوو.

هندیځ لهو ژنانه که ناره زوی نه وه یان ده کرد ناشقیځی دهوله مهند بیته به شیان، پیځی خواردنه وه یان به رز ده کرده وه و به ده ستیان هیما یان بو خودای خواست و ناره زو ده کرد و دوا ی نهو ده یا خواردنه وه.

به نده کان له ناو ته لاردا به گوزیه کی پر له خواردنه وه به ملاو لادا ده جولان و خواردنه وه یان ده رسته ناو پیځه خالیه کانه وه و نه ونده گول پزابوو سه ر زهوی، که به ته واوی زهوی ناو نهو ته لاره داپوشرابوو، له وکاته دا "توتس" وتی: ته ماشاکه، نایا له هیچ شوین و له هیچ ساتیځی ته مه نن دا نه ونده ژنی جوانت بینیه؟
وتم: نه خیر.

"توتس" وتی: تو که ده توانی زیر و زیو به ده ست بهینی و خوشکت نیه، که واته یه کیځ له ژنانه بکه به خوشکی خوت.

له ناکاو ژنیځ له ناوه راستی نهو ته لاره وه به رهو پوی نیمه هات و هرکه چاوم پیی که وت دلم حالگرتی و وتم: "توتس" وایزانم خودا کانیش عاشقی نه م ژنه ن... ته ماشاکه به چ شیوه یه ک پیده کات و چ چاوو ده میځی جوانی پیوه یه؟

به لام من سه رم له وه سوپ مابوو که بوچی سه ره پای نه وه ی نهو ژنه له ته واوی ژنانی ناو نهو ته لاره جوانتر بوو به لام پیاهه کان چوار ده وریان نه گرتبوو.

"توتس" وتی: نه م ژنه، خاوه ن ماله و نه م ئاهه نگهش به بونه ی خودایه ک که ناره زوه کان ده هیځته دی به رپا کراوه، بونه وه ی نهو ژنانه ی که میردیان نیه بتوانن له م ئاهه نگه دا داوا له خودا بکه ن هاوسه ریځیان پیی بیه خشیت، نه وانهش که هاوسه ریان هه یه ناره زوی نهو بکه ن هاوسه رگه لیځی دهوله مهندتر بکاته به شیان.

وتم: "توتس" من نه م ژنه م بینیه و ده ینا سم، نایا نهو ژنه "نفر نفر نفر" نیه؟
"توتس" وتی: با.

وتم: ئەوکاتەى من له "مالى ژيان" دا بوم، له ناکاو ئەم ژنه خۆى کرد به ویدا و قسهى له گه لندا کرد.

"نفر نفر نفر" لیمان نزیکیبویهوهو زهرده خه نهى بۆههردو کمان کردو منیش به سه سه سو پرمانیکه وه په یم به وه برد سه ره پای نه وهى لیوه کانی زهرده خه نه ده کهن، چاوه کانی پیناکه نن، لهو کاته دا "نفر نفر نفر" ده ستی خسته سه رده سه تی "توتمس" و ئاماژه ی بۆ یه کیك له دیواری ته لاره که کرد و وتی: من له تو که وینه ت له سه ر ئەم دیوارانه بۆ کی شایوم زۆر پازیم، ئایا کریکه یان پیدایت؟

"توتمس" وتی: به لى من کریى خۆم وه رگرت و دواى ئەم قسانه چاوانى ئەو ژنه رویان کرده من و تیگه شتم له وهى که ده مناسیته وه، هه ره له وکاته دا خۆم پیناساندو وتم: من "سینۆه" ی پزیشکم.

ئهو ژنه ش وتی: من که سیك به ناوی "سینۆه" ده ناسم که له مالى ژياندا ده خوینیت.

وتم: من هه مان ئەو سینۆه م.

ژنه ش له وکاته دا ته ماشای پوخساری کردم و وتی: درۆ ده کهیت، تو "سینۆه" نیت! له به ره نه وهى "سینۆه" کوپىکی لاو بوو که له پوخساریدا هه یچ چرچ و لۆچیه که به دی نه ده کرا، به لام نیستا له نیوان دوو برۆتدا چرچ و لۆچی ده بینم، سینۆه پوخساریکی جوانی هه بوو، به لام تو بالا و پوخساریکی په ژمورده ت هه یه.

وتم: "نفر نفر نفر" من "هه مان ئەو" سینۆه "م، ئەگه ر با وه پش ناکه ییت، به لگه یه کت بۆ ده هینمه وه بۆنه وهى هه یچ گومانیکت له ناسنامه ی من نه بییت، ئەو به لگه یه ش بریتیه لهو ئەنگوستیه ی که له مالى ژياندا پیتدام.

ئهو کات ئەو ئەنگوستیه یه ی که له ده ستمدا بوو پیم نیشاندا و وتی: له به ره نه وهى تو رقت له منه، فهرموو ئەنگوستیه که ی خۆت به ره وه بۆنه وهى هه یچ یادگاریه کی تو له لای من نه مینییت، ده پۆم و چیت سه ر به مالى تو دا ناکه م.

"نفر نفر نفر" وتی: ئەو ئەنگوستیه یه ی من با له لای خۆت بى، چونکه ئەم ئەنگوستیه یه به لای تو وه گرانبه هایه، چونکه زۆر به ده گمه ن پى ده که ویت که من دیاریه ک به که سیك به به خشم، لی ره ش مه پۆ، دواى نه وهى میوانه کان پۆشتن، قسه ت له گه لندا ده که م.

ئەۋكات من يەككە لەبەندەكانم بانگ كرد بۆئەۋەى خواردنەۋە بكا تە پىكەكەمەۋە و ئەۋەى ئەۋ بۆى پىشتم خۆشترىن و بەچىزترىن خواردنەۋەبۈۋ كە تائەۋكاتە خواردىيتمەۋە، چۈنكە دەمزانى "نفر نفر نفر" منى خۆش دەۋىت و ئەگەر پقى لەمن بوايە پىي نەدەۋتم كە تا كۆتايى ئەم ئاھەنگە لەمالەكەيدا بىيىنمەۋە.

ھەندىك لەمىۋانەكان بەھۆى زىادەپەۋىيان لەخواردنەۋەدا توشى پىشانەۋە دەۋون و بەندەكانىش لەۋكاتەدا كاسەيەكيان بۆ دەھىنان بۆئەۋەى بېرىشە ناۋ ئەۋ كاسەيەۋە. بىگرە "توتىمس" يىش بەھۆى ئەۋ زىادەپەۋىيەۋە دوچارى پىشانەۋە بۈۋ، بەلام لەۋ ئاھەنگەدا دوۋ كەس خۆيان لەزىادەپەۋىى خواردنەۋە پاراست، يەككىيان ژنى خاۋەن مال و ئەۋىترىان من كە ئارەزۋى ئەۋەم دەكرد قسەى لەگەلدا بىكەم.

كاتىك زەۋى ئەۋ تەلارە لە پىكى شكا و گۆزەى خالى داپۇشرا، ژنان و پىياۋانىش بەشىۋەيەك لەھۆش خۆيان چۈبۈن كە چىتر ھىچ كەسىك نەيدەتۋانى نەقسە بكا تە و نە بىيىستىت، ژەنىارەكانىش دەستىيان لەژەنن ھەلگرت و بەندەكانىش خۆيان كرد بەژۇردا بۆئەۋەى خاۋەنە مەستەكانىيان بېنەۋە بۆمالى خۆيان.

ئەۋكات "نفر نفر نفر" ھات و منى لەژۇرى تەلارى ئاھەنگەكە بىرە ژۇرىكى ترەۋە و لەتەنىش خۆيەۋە دايىنىشانىم و منىش لىم پىرسى: ئەم مالە ھى تۆيە؟ ژنەكە وتى: بەلى ئەم مالە ھى منە.

ۋتم: ئەگەر وايىت كەۋاتە تۆزۇر دەۋلەمەندى. ژنەكەنىش وتى: لە "تبس" دا ھىچ يەك لەۋ ژنانەى كە ئامادەن لەگەل پىياۋاندا خۆشەۋىستى بىكەم بەئەندازەى من دەۋلەمەندىن.

دۋاى ئەۋە نەۋازشى دەستى كردم و وتى: بۆچى ئەۋ پۆژەى پىم وتى ۋەرە بۆ مالى من، نەھاتى؟

ۋتم: ئەۋ پۆژە لىت دەترسام، چۈنكە مىندال بوم. "نفر نفر نفر" وتى: دىارە دۋاى ئەۋەى بۈيت بەپىياۋ لەگەل ژنانىكى زۇردا پاتبۈاردۈۋە و زۇرجار سەردانى مالە سۆزانيەكانت كىردۈۋە؟ ۋتم: بەلى ھەمۈ شەۋىك دەپۆشتم بۆ مالە سۆزانيەكان، بەلام تا ئەم ساتەى لەتەنىشتەۋە دانىشتوم، ھىچ ژنىك نەبۈۋەتە خوشكى من.

"نفر نفر نفر" وتى: درۆ دەكەيت، چۆن ئەكرىت پياويك ھەموو شەويك بېرات بۆ مالى سۆزانيەكان و ئەوژنانە نەبوین بەخۆشكى.

وتى: چونكە ھەركاتىك يەككە لە و ژنانە بەرەو پوم دەھات تۆم دەھاتەو ە یادو ھەر ئەوكاتەى لەش و لارى تۆم لەئەندىشەمدا ببینىايە ئاگادارى ئەو دەبوم كە چىتر ئەو ژنە لەبەرچاوى مندا بونى نىە.

"نفر نفر نفر" وتى: ئەگەر تۆ درۆ بكەيت، ئەو پۆژەى من دەبەمە خوشكت پەى بەراستى ئەم بابەتە دەبەم و ئاگادارى ئەو دەبم درۆت لەگەلدا كردوم.

وتى: من درۆ ناكەم و ھىچكاتىكىش درۆم نەكردوو. "نفر نفر نفر" پرسى: ئىستە دەتەوئىت چى بكەيت؟

وتى: تا ئەمڕۆ من باوەرم بەخوداكان نەبوو و باوەربون بەخوداكانىشم بەبەشيك لەخەيال پلاوى لەقەلەم داو، بەلام ئىستا دەپۆم و لەتەواوى پەرستگاكاندا بۆ سوپاسى ئەوھىكە خوداكان منيان بەتۆ گەياندوو و چارم بەتۆ كەوتوو قوربانى پيشكەش دەكەم، دواى ئەوھش عەتر دەكۆم و دەرگای مائەكەت عەترپۆژدەكەم، بۆئەو كاتىك لەمال ھاتىتە دەرەو بۆنى عەتر بكەيت، گۆلىش لە درەخت و نەمامەكان دەكەمەو، بۆئەو كاتىك لەمال ھاتىتە دەرەو بىانپۆژمە بەرپۆت.

ژنەكە وتى: ئەو كارە مەكە، چونكە ئەمانە ھىچ كارىكم تىناكەن، چونكە منىش خاوەنى عەتر و گۆلم و پۆيستم بە عەتر و گۆلى تۆ نىە، ئەگەر حەز دەكەيت من بىمە خوشكى تۆ وەرە با بپۆين بۆ ناو باخ، بۆئەو كاتىك داستانىكت بۆ بگپرمەو.

وتى: "نفر نفر نفر" من تۆم دەوئىت نەك داستانەكانت.

ژنەكە وتى: ئەگەر مننت دەوئىت، ئەوا دەبۆت گۆى لەداستانەكانىشم بگريت، لەوانەى ئەمشەو پازىبم لەگەل تۆدا بنووم، حەز دەكەم پىكەو نان بخۆين، ئەوكات بپۆين بۆ ناو باخ. منىش كاتىك بۆنى گۆلى "ئاقا قيا"م كرد، بەشيوەىك خۆشحال بوم كە دەمويست "نفر نفر نفر" لەنامۆز بگرم، بەلام ئەو خۆى لى دور خستەو و وتى: سەرەتا گۆى لەداستانەكەم بگرە.

پوناكى مانگ لەناو ھەسپىر باخكەدا دەرەوشايەو و گۆلى سەر ھەسپىرەكە بەھۆى ئەوھى شەو بوو دەميان داخستبوو و بالندەكانى شەويش دەستيان بە خۆيندن كرد.

به پيئي فرمانی ژنه که، بهنده يک مراوییه کی برژاوو خواردنه وهی بۆ هیئانین و ئیمهش دهستمان کرد به خواردن و خواردنه وه و ههرجاریک بمویستایه "نفر نفر نفر" له ئامیز بگرم ئه دهیوت: سه ره تا گوێ له داستان ه کهم بگره، دواي نه وه نه گهر نه وهی بۆم باسکردنی په سه ندت کرد، ده بمه خوشکت.

به لام سه ره له نوێ وروژانی سه رده می لایه تی هانی دام له ئامیزی بگرم و پێگریم له وهی داستان ه کهم بۆ بگێریت ه وه، بۆیه پیم وت: "نفر نفر نفر" نایا نه کریت من له م شه وه دا له ژیر پوناکی ئه م مانگه دا سه ری تاشراوی تۆ ببینم؟ ژنه که وتی: کاتی که رازی بویت بیه خوشکت، قره ده ستکرده کانم لا ده بیه م و پیت پیده ده م ده ست به ینی به سه رمدا و نه وازشی بکه ییت³¹

³¹ ده ییت بلێین که جوار ههزار ساڵ له وهو پێش له ولاتی میسردا ژنه خانه دانه کان سه ری خۆیان ده تاشی و هزی ده ستکردیان له سه ر ده کرد و په کێک له مه زنه ترین سه رکه و ته گانی بیاویکی میسری له لای ژنی که نا نه مویه که به توانیت سه ری تاشراوی ژنی که ببینیت و نه وازشی بکات.

بەشى نۆيەم

دلتەزىن ترين روداوى سەردەمى لاويەتىم

ئەلەكات "نەر نەر نەر" وتى: لەكۇندا پىياويك بوو كە بە "سات نە" بانگ دەكرا، پۇژىكيان بۇ يىنىنى كىيىكى دەگمەن پۇشت بۇ پەستگاۋ لەۋى چاۋى بە ژنە كاھىنەكە كەت و لەيەكەم يىنىنىدا شەيداي بوو، كاتىك گەپايەۋە پەيامىكى بە بەندەكەيدا نارد بۇ ئەۋ ژنە كە يىت بۇ مالىيان و بۇمارەي كاترۇمىرك بىيىتە خوشكى و لەبەرامبەر ئەۋەي لەگەلىدا ھاۋخەۋبوو ئەنگوستىلەيەكى قورسى ئالتون ۋەردەگرىت. ژنەكە وتى: مەن نايەم بۇمالى "سات نە"، لەبەرئەۋەي ھەموو كەسىك چاۋى بە مەن دەكەۋىت و ۋا لىكى دەدەنەۋە لەۋ جۇرە ژنانەم كە زۇر بەھەرزان خۇي ھەپراچ دەكات، بۇيە بەئاغاكتە بلى كە ئەۋ يىت بۇ مالى مەن، چۈنكە مالى مەن چۆل و خەلۋەتە و كەسى تىدا نىە.

"سات نە" پۇشت بۇ مالى كاھىنەكە و ئەنگوستىلەيەكى قورسى ئالتونى لەگەل خۇيدا برد بۇئەۋەي پىيىدات، ژنەيش كە دەيزانى ئەۋ بۇچى ھاتوۋە، وتى: تۇ دەزانى كە مەن كاھىنەم و ژنىك كە كاھىن يىت خۇي بەھەرزان نافرۇشىت.

"سات نە" وتى: تۇ كەنيزەك نىت تاكو مامەلەي كرىنت لەگەلدا بكەم، بەلكو مەن شتىكم لەتۇ دەۋىت كە كاتىك ژنىك پىشكەشى پىياويكى بكات، چىتر ھىچ كەموو كورتىكە لەۋدا بەدى ناكرىت و ھەر لەبەرئەۋەش بەھاي ئەۋ شتە لەھەموو شوينىكىدا ھەرزانە.

ژنى كاھىنەش وتى: ئەۋ شتەي تۇ لەمنت دەۋىت ھەرزانتىن و بىنرخ ترىن شتە و بگرە لەسەنىرى مانگاش كە لەبىباباندا رۇنراۋە ھەرزانتەرە، بەلام لەھەمان كاتدا

بەگراتىن شتىش لەقەلەم دەدرىت. ئەم شتە بۇ ئەوكەسانەى ھىچ گىرنگىيان پى ئەداو ھەرزاتىن شتە، بەلام ھەركە پىاويك گىرنگى دا بەم شتە ، دەبىتە گراتىن شت و ئەو پىاوش ئەگەر خوازىارى بىت، دەبىت بەرخىكى زور گران بىكرىت. ئىستا بلى چەنىكم پىدەدەيت، بۇئەو ەى من بۇ ماو ەى كاترۇمىرىك بىمە خوشكت؟

"سات نە" وتى: من ئامادەم دوو ئەوئەندەى ئەو ئالتونەى بۇم ھىناو یت پىت بەدم. رنى كاھىنىش وتى: ئەو شایستەى رنىكى وەك من نىە، ئەگەر تۇ خوازىارى من بىت، دەبىت ئەو ەى ھەتە و نىتە بىدەى بەمن.

پىاوش كە خوازىارى ئەو رنە بوو وتى: ھەرچىم ھەيە پىتى دەدم و لەھەمان كاتدا دادنوسىكىان ھىنا و پىا و مال و كىلگە و بەندەكانى خوى و ھەرچى زىر و زىو مىسى ھەبوو كىر بەناوى ئەو رنەو ە پىى بەخشى، ئەوكات دەستى درىژكرد بۇئەو ەى قزى دەستكردى رنەكە لەسەرى لا ببات و ماچىكى سەرى بكات، بەلام رنەكە نەيھىلاو وتى: دەترسم دواى ئەو ەى بۇماو ەى كاترۇمىرىك مىنت كىر بە خوشكى خوت، لىم بىزار بىبىت و بگەرپىتەو ە بۇ لاى رنەكەى خوت، ئەگەر تۇ دەتەو یت من بىمە خوشكت، دەبىت ھەر ئىستا رنەكەت دەربكەىت.

ئەو پىاو ەى كە چىتر ھىچ بەندەىكى لەبەردەستدا نەما بوو، يەككە لە بەندەكانى رنەى نارد بۇئەو ەى رنەكەى لەمال بكاتە دەرو ە و ئەوكات وىستى قزە دەستكردەكەى لەسەرى لا ببات.

بەلام كاھىنەكە وتى: لەو رنەى كە دەرتكرد سى مىندالت ھەيە، بۇيە مىنىش دەترسم پۇژىك بىت سۆزى باوكايەتى تۇ بەزو مىندالەكانت پەلكىش بكات و دواجار فەرامۇشم بکەىت، بۇيە ھەركاتىك وىستت من بەدەست بەىنى، سەرەتا دەبىت مىندالەكانى خوت بەىنىت بۇ ئىرە بۇئەو ەى بەدەستى خۇم بىانكوژم و گوشتى جەستەيان بەدم بەسەگ و پشیلەكانم.

"سات نە" يەكسەر بى ئەملاو لا لەرپى بەندەى رنەكەو مىندالەكانى خوى ھىنا و سپاردى بەدەستى رنە و رنى كاھىنىش چەقۇيەكى بەردىنى گرت بەدەستەو ە ھەرسىكىانى كوشت و ھەرلەوكاتەى كە پىاو ەكە سەرقالى شەراب خواردنەو ە بوو، رنەكە گوشتى لاشەى مىندالەكانى دا بەسەگ و پشیلەكانى.

ئەۋكات وتى: ۋەرە ئىستا بۇماۋەى كاترئىمىرىك دەبمە خوشكت و دۇنياۋە كە لەكانگای دلمەۋە لەگەلدا پادەبويىرم، چونكە ھەموو ژنىك كاتىك نامادە دەبىت لەپوى سۆزۋە بىيىتە خوشكى پىاويك كە بزانىت خۇى بەھەرزان نەفرۇشتوۋە، تاكە جىاۋازى ژنە ھەپراچ فرۇشەكان لەگەل ژنانى ۋەك مندا كە كاھىنە و ئابپودارم ئەۋەيە كە ژنە ھەپراچ فرۇشەكان خۇيان بەھەرزان دەفرۇشن، بەلام ژنە ئابپومەندەكان خۇيان بەبەھايەكى گران دەفرۇشن.

من وتم: "نفر نفر نفر" من ئەو داستانەم بىستوۋە كە بۆت گىپرامەۋە و دەزانم كە تەۋاۋى ئەم پوداۋانە لەخەۋدا پرو دەدات و كۆتايى ئەم داستانەش "سات نە" كە خەۋتېبو، لەخەۋ پادەچلەكى و سوپاسى خوداكان دەكات كە مندالەكانى زىندون.

"نفر نفر نفر" وتى: ۋانىيە، ھەموو پىاويك كاتىك ئاشقى ژنىك دەبىت ۋەك "سات نە" ۋايە و بۇئەۋەى بتوانىت ئەو بەدەست بەيىنىت نامادەيە سامان و ژن و مندالەكانى خۇى لەپىناۋيدا بكا تە قوربانى، ئەو كاتانەش كە ئەم قوچەكى "ھەرم" مەزنانەيان دروست دەكرد، بەوشىۋەيە بوۋە و كاتىك با و خۆر قوچەكيەكانىش لەناۋ دەبات ھەر ۋادەبىت. ئايا تۆ دەزانى بۆچى سەرى خوداى ئارەزوۋەكان لەشىۋەى پشيلە دروست دەكەن و ۋىنەى دەكىشن؟

وتم: نەخىر.

"نفر نفر نفر" وتى: بۇ ئەۋەى بلىن ژن، ۋەك پەنجەى پشيلە ۋايە، لەبەرئەۋەى كاتىك پشيلەيەك بىيەۋىت نىچىرەكەى خۇى فرىوبدات پەنجە نەرمەكانى خۇى بەسەريدا دەخشىنىت و نىچىرىش چىژ لەنەرمى پەنجەكانى ۋەردەگىرت، بەلام لەناكاۋ نوكى تىژى چىرنوكەكانى لەژىر ئەو پىستە نەرمەدا دىنە دەرەۋە و پۆى دەكاتە ناۋ جەستەى نىچىرەكەيەۋە، منىش لەبەرئەۋەى نامەۋىت ھىچ زىانىك لەمنەۋە بىيىت و لەدۋايىدا بىرم بكەيت، پىت دەلىم "سىنۋە" لىرە بېر و جارىكى ترنەيەيت بۇ ئىرە.

وتم: "نفر نفر نفر" تۆ خۆت ئەمپرو بەمنت وت كە نەپروم و لىرە نەمىنمەۋە، بۇئەۋەى قسەم لەگەلدا بكەيت.

ژنەكە وتى: بەلى من ئەۋەم وت و ئىستاش پىت دەلىم بېرۇ، بۇئەۋەى ھەركاتىك بتەۋىت سودم لى ۋەرگىرت، زۆر گران بەسەرتدا دەشكىتەۋە و لەدۋايىشدا نەفرەتم لىدەكەيت كە بومەتە مايەى زىانت.

ۋەت: مەن ھەرگىز گەلبى لىزىيەنى خۇم ئاگەم، ئەگەر مەبەستى تۇ ئالتون ۋە زىو ۋە مەسە، ھەرچىم ھەيە پېشكەشتى دەگەم، بۇئەۋەي پەسەندەم بگەيت.

"نەر نەر نەر" ۋەت: ئەمەۋ بەۋ شىۋەي كە بىنىت ئاھەنگىكى مەزەم بەدەستەۋە بوۋ، ئەم ئاھەنگەش مەنى شەكەت كىرەۋە ۋە ئىستاش دەمەۋىت بىخەۋم ۋە تۆش بېرۋ ۋە پۇرۇشكى تەر ۋەرە بۇ لام، ئەگەر لەھەمان ئەۋ پۇرۇدە ئەۋەي لىت داۋا دەگەم جىبەجىي بگەيت، دەبەمە خوشكت.

مەن ھەرچەندىك ھەۋەم دا بۇئەۋەي ئەۋ شەۋە لەگەل ئەۋدا بەسەر بەرم، پارى نەبوۋ، بۇيە مەنىش ناچار بوۋم لەمالەكەي بېرۋە دەۋەۋە ۋە گەرامەۋە بۇمالى خۇم، بەلام تا بەرەبەيان لەۋرۇشنى ئىشقى "نەر نەر نەر" خەۋم لى نەكەۋت.

پۇرۇش دۋايى، سەرلەبەيانى زوۋ ئەۋ پاسپاردەيەم دا بە بەندەگەم "كاپتا" كە بەتەۋاۋى ئەۋ نەخۇشانەي پاكەيەنىت كە سەردانم دەگەن، ئەمەۋ تاقەتى چارەسەركەرنى ھىچ كەسنىم نى، دۋاي ئەۋە پۇشتم بۇ سەرتاشخانە ۋە خۇم شۇرد ۋە عەترم دا لەخۇم ۋە پىگاي مالى "نەر نەر نەر" م گرتە بەر.

لەۋى بەندەيك مەنى بىرە ژورەكەي ئەۋ ۋە بىنىم سەرقالى خۇپازاندەيە ۋە مەن كە پىشتم بەدۇستايەتى شەۋى رابىرەۋ بەستىۋ، بۇيە خۇم لى نىزىك كىرەۋە، بەلام ژنە مەنى لەخۇۋى دور خىستەۋە ۋەت: "سىنۇھە" بۇچى ھاتى بۇ ئىرە.... بۇچى بويىتە مايەي بىزارىم؟

ۋەت: "نەر نەر نەر" خۇشەم دەۋىت ۋە ئەمەۋ لەبەرئەۋە ھاتوم بۇ ئىرە كە تۇ بەپىنى ئەۋ بەلىنەي پىت دام بىيىتە خوشكم.

ئەۋ ژنەش ۋەت: ئەمەۋ دەبىت خۇم زور بەجۋانى بىرازىنمەۋە، چۈنكە بازىرگانىك كە لەسورىاۋە ھاتوۋە دەيەۋىت ئەمەۋ لەگەل مەندا تىپەرىنىت ۋە تويەتى لەبەرامبەر يەك پۇرۇدا يەك پارچە گەۋەرم دەدەم.

دۋاي ئەۋە "نەر نەر نەر" لەسەر تەختە خەۋەكەي خۇي پاكشا ۋە ئەۋ ژنەي كە كەنىزەي بوۋ بەپۇنى عەترئامىز دەستى كىر بەشىلانى جەستەي.

لەبەرئەۋەي ئەم دەۋىست بېرۋم، ئەۋ ۋەت: "سىنۇھە" بۇچى بويىتە مايەي سەرنىشەم ۋە لىرە ناپۇيت؟

وتم: له بهرئەوهی من ئارەزوی تۆ دەکەم... له بهرئەوهی دەمەویت تۆ یەکهەمین ژن بیت که دەبیته خوشکی من.

"نفر نفر نفر" وتی: جاریکی تر وەك دوینی شهو پیّت دەلیم که من نامەویت ئازارت بدهم و پیّت دەلیم پرۆ بهدوای ئیش و کاری خۆتدا و وازم لی بهینه.

وتم: "نفر نفر نفر" ئەگەر له ئیستاوه تا شهو له گهڵمدا بیت هەرچیت بویت پیّتی دهبه خشم.

ژن پرسى: تۆ چیت ههیه؟

وتم: برێك ئەنگوستیلەى زیوو مسم ههیه که له نه خوشه کەم وەرگرتوو به ناو نیشانی کرێی چاره سه رکردنیان، ههروه ها خاوه نی مایکم که نه خوشخانه که شم له ویه، ئەم ماله ئەو خۆیندکارانهی که له مالى ژيان دهرده چن و پیوستان به نه خوشخانه یه که به به ههیه کی باش دهیکرن.

"نفر نفر نفر" ئیش هه ر بهوشیوهی که له سه ر تهخته خه وه که ی پراکشابوو و که نه یه که ی جهسته ی به پرۆنى عه تراوی ده شیلا وتی: زۆر باشه "سینۆه" پرۆ و دادنوسیك بهینه بۆئەوهی ئەم بابەته بنوسیّت و ئەو به لگه نامه یه له لای دادوهری مه زندا دا بنیّت، بۆئەوهی ئەم گواستنه وهی سه روه ت و سامانه لایه نی یاسایی وەرگیریت و تۆ نه توانی له ناینده دا لیم وەرگیرته وه.

منیش کاتیك ته ماشای "نفر نفر نفر" م ده کرد که نه ندامیکی له مه ر مه ر سپی تر و پاکتری هه بوو، به پراده یه ک گرفتاری ئیشقی بوبوم که نه مده توانی به سه ر دهرونی خۆمدا زالبم و وا هه ستم ده کرد که به خشینی ئەوهی هه مه و نیمه له به رامبه ر ئەوهی یه ک. پرۆ له گه ل ئەو ژنه دا به سه ر ببه م زۆر له وه بیترختره، بۆیه وتم: "نفر نفر نفر" ئیستا ده پرۆم و دادنوسیك ده هیتم.

ژنه که وتی: له هه موو حاله تی کدا ئەمرۆ ناتوانم له گه ل تۆدا بم، به لām تۆ کابرای دادنوس بهینه و هه موو سه روه ت و سامانیکی خۆتم بۆ بگوازه ره وه و منیش له پرۆژیکی تردا له گه ل تدا دهبم.

من زۆر به په له دادنوسیکم هیئا و ئەوهی هه مبه و له زیڤ و زیو و مس و مال بگره به نده که ی خۆشم گواسته وه بۆ "نفر نفر نفر" و ئەویش ئەو به لگه نامه یه ی که له دوو په رده دا نوسرا بوو وەرگرت و یه کیکیانی ده ق کرد و ئەو یتریانی دا به دادنوسه که بۆ

ئەوێ لەلای دادوهری مەزندا داینینت، من بینیم کە بەلگەنامەکی خۆی خستە ناو سنووقیکی بچوکەوێ و وتی: زۆر باشە من ئیستا دەپۆم و تۆ سبەیی وەرە بۆ ئێرە، بۆئەوێ ئەوێ لەمنت دەوێت پێتی ببەخشم.

من ویستم لەنامیزی بگرم، بەلام ھاواری کرد لێم دور کەوێ، چونکە ئارایشتەکەم تێک دەدەیت.

دوای ئەوێ سواری کەژاوێک بوو و لەگەڵ بەندەکانیدا پڕوشت، منیش گەرامەوێ بۆمالی خۆم و شتە تایبەتەکانی خۆم کۆکردەوێ، بۆئەوێ کاتیکی خاوەن مالی تازە دیت بتوانینت بێتە ناو مالهەکیەوێ.

"کاپتا" کاتیکی بینی خەریکی کۆکردنەوێ کەلوپەلەکانم، وتی: چیه دەتەوێت کۆچ بکەیت؟

وتم: نەخێر، من هەموو شتیکی خۆم هەروەها تۆشم داوێ بەیەکیکی تر و بەمزوانە کەسیک دیت و ئەم ماله و تۆ دەخاتە ژێر پکیفی خۆیەوێ و کاتیکی لەلای ئەو کار دەکەیت دزی کەمتری لێ بکە، چونکە لەوانەیه ئەو لەمن بێبەزەیی تر بێت و زۆر بەهێز دارکاریت بکات.

"کاپتا" لەبەرامبەر مندا کڕنۆشی برد و وتی: گەرەم، دلێ پیری من تۆی خۆش دەوێت و من لەخۆت دور مەخەرەوێ، چونکە من ناتوانم لەلای کەسیکی تردا کار بکەم، پراستە کە من هەندیک شتم لەتۆ دزیوێ، بەلام زیاد لەپادەیی ترازوی دادوهری دزیم لێ نەکردوێت و لەکاتژمێرە گەرمەکانی پۆژدا کە تۆ لەمالدا دەحەوایتەوێ من لەکوچە و کۆلندا باسی چاکی تۆم بۆ خەلکی دەکرد و بەهەموو کەسیکم دەوت کە "سینۆهە"ی خاوەنم مەزنترین پزیشکی میسرە، لەکاتیکی کۆیلەکانی تر لەپشت سەری خاوەنەکیانەوێ باسی خراپەیان دەکردن و ئاواتی مەرگیان بۆ دەخواستن.

دلم بەو قسانەیی تەنگ بوو و دەستیکم خستە سەرشانێ و وتم: "کاپتا" هەستە.... زۆر بەکەمی ئەوێ پوو دەدات کە من بەندەکی خۆم بە "کاپتا" بانگ بکەم، چونکە دەترسام کە ئەو وا هەست بکات لەهەموو پوێکەوێ ھاوشانی من و لەگەڵ مندا هیچ جیاوازیەکی نییە، بۆیە زۆربەیی جار بە تیمساحیان دزیان گەمژە بانگم دەکرد.

کاتیڤ بېنده که گوښی له ناوی خوځی بوو دهستی کرد به گریان و هردوو پښمی خسته سهر سهری و وتی: خاوه نه جوامیر کهم درم مه که و پازی مه به که سانی تر دارکاری بېنده پیره که ت بکه ن و بهرد به نیوچه وانیدا بکیشن و نهو خواردنه ی درخوارد بدن که دهییت بریژریتته ناو روبره کانه وه.

سهره پای نه وهی دلم بو ی ده سوتا گالوکه که ی خوځم هه لگرت- به لام نه ک زور به توندی- به گالوکه که ی ده ستم ده مکتا به پشتیدا و پیم وت: کوره هه ی تیمساح هه سته سهر پی و نه و نه ده مگری، نه گهر ده بینی که من تو له خوځم دور ده خه مه وه، له بهر نه وهیه که چیر ناتوانم خواردنت پیبدهم، چونکه هه موو شتیکی خوځم داوه به که سیکی تر، بویه نه م گریانته بیسوده.

"کاپتا" هه ستایه سهر پی و به هیما ی ماته مینی دهستی خوځی بهر ز کړده وه و وتی: نه مړو یه کیکه له روزه شومه کانی میسر.

دوا ی نه وه که میځ بیر لیکر ده وه و وتی: "سینو هه" تو سهره پای نه وهی لاوینت یه کیکی له پزیشکه به ناوبانگه کان و من پښنیاری نه وه م بوت- هه یه که هه رچه نیک زیوو مست هه یه هه لیانگره و نه مشه و سواری گه شتی ده بین و لیږه ده پوین، تو نه خوځخانه یه که له یه کیځ له شارده کانی میسر که ده که ویتته به شی خواره وهی نه م روبره وه بو خوت ده که یته وه، نه گهر له ویش بونه مایه ی دهر دی سهریمان، نه و نه کات ده توانین بر پوین بو ولاتی "سور" و له ولاتی "سور" دا زور پښ له پزیشکه میسر یه کان ده گرن³². نه گهر ناته ویت له ولاتی سوردا بریت، نه و ده توانین پښگای "میتانی" یان ولاتی "نیوان دوو روبر" بگرینه بهر، من بیستومه که له ولاتی "نیوان دو ئاو" دا دوو روبر هه یه که ناراسته ی پوشتنی ناوه که یان به پیچه وانه وهیه، چونکه له باتی نه وهی به ره و باکور پروات به ره و باشور ده پروات.

وتم: "کاپتا" من ناتوانم له "تبس" هه لپیم، له بهر نه وهی نه و پرشته و په تانه ی میان به ئیره وه به ستووه ته وه، له و سیمانه ی که له مس دروستیان کړدن به هیژتره. بېنده کهم له سهر زه وی دانیشته و سهری به هیما ی ماته مینی ته کاند او وتی: خودای "نامون" نیمه ی به جی هیشتووه و چیر نیمه ی خوځ ناوینت، چونکه

³² مېهست له ولاتی سور "عمر بستان" نیستایه که ده که ویتته به شی روزه ولاتی دهر یا سورمه وه.

ماوهیه که تو دیاریت پیشکەشی پەرستگای "ئامون" نه کردووه... من له ویاوه پردهام نه گهر هر ئه مپۆ دیاریه ک پیشکەشی خودایه کی تر بکهین، ئه و ده توانین له هاوکاری خودای تازه به هره مه ند بین.

وتم: "کاپتا" تو ئه ووت فرامۆش کردووه که من چیت هر هچ شتیکم نه که بتوانم پیشکەشی خودایه کی تری بکه م، بگره تۆش که به نده ی من بویت ئیستا په یوه سستی به یه کیکی تره وه.

"کاپتا" پرسى: ئه و که سه کییه، ئایا پیاوه یان ژنه؟

وتم: ژنه.

هر که "کاپتا" تیگه شت خاوه نه تازه که ی ژنه، به شیوه یه ک هاواری کرد که من ناچار بوم به هه ره شه ی گالۆکه که م بیده نگى بکه م. دواى ئه وه وتى: هه ی دایکه بوچی ئه و پوژهى من له دایک بوم، منت به په تى ناوكم نه خنکاند بوئوه ی زیندو نه مینم و به رگه ی ئه م نه هامة تى و ده ردیسه ریه نه گرم؟ بوچی من وه ک کوپله یه ک له دایک بوم که دواتر گرفتاری ژنیك بیم، له به ره ئوه ی ژنه کان هه میشه له پیاوان بیبه زه ییترن، ئه ویش ژنیکی وه ک ئه م ژنه که هه موو شتیکی لى زه وت کردویت و هر ئه م ژنه ش له به یانیه وه تا ئیواره پارومان ده نیّت و ناهیلّیت بۆ ساتیکیش به وئینه وه و ئاسوده بین، هر گیز خواردنیکی باشیشم پینادات، ئه ویش له حاله تی کدا نه گهر من وه ک خزمه تکاری خو ی بیاریژنّت و په سه ند م بکات، نه گینا من به کانزاگه ریک ده فروشیت بوئوه ی له کانى کانزاکه یدا سه رقالى کارکردن بم، دواى چه ند پوژیک به هو ی کارکردن له ناو کانه کانزاکه یدا به سه ختی ده مر م، بیئوه ی هه چ که س لاشه م مۆمیا بکات و گوړیکم بۆ خه وتن هه بیّت؟³³

من ده مزانی که "کاپتا" راست ده کات و له مالى "نفر نفر نفر" دا جى نیشه جى بونی پیره میردیکی وه ک ئه و نه که ته نها یه ک چاوی هه یه، به دلنیا ییه وه ئه و ژنه ده ی فروشیت به که سیکی تر که به ده ره فتارانه مامه له له گه ل "کاپتا" دا بکات و ئه ویش له ماوه یه کی زۆر کورتدا به هو ی سه ختی ژیا نه وه کوچی دواى ده کات. گریانی کابرای

³³ له مۆندا گرێکارمان ئاماده نه ده بون له ناو کانه کانزاگاندا کار بکه م و بۆ ده ره یانی کانزاگان به زۆر هانی کوپله گانیان ده دا

بەندە منىشى ھىنايە گريان، بەلام نەمدەزانى ئايا بۇ ئەو دەگرىم يان بۇ خۇم كە ھەموو شتىكم لەدەست دابوو.

كاتىك "كاپتا" بىنى من دەگرىم ھىور بويەو و لەجىنى خۇى ھەستايە سەرپى و دەستى خستە سەر سەرم و وتى: ھەموو ئەم شتانه تاوانى منە كە نەمدەزانى خاوەنەكەم قوماشكى ئاو نەديوو سادەيە و ئاگادارى بارودۆخى ژيان نىيە و نازانىت كە كورپىكى لاو شەوانە لە لەمالەكەى خۇيدا دەحەوئەو، دەبىت ژنىكى لاوئىش لەتەنىشت خۇيەو بەخەوئىت.

من ھەرگىز لەژيانمدا كورپىكى لاوى وەك تۆم نەديوو كە بەو شىوئە گرنگى بەژنان نەدات و ھىچ كات ئەو پوى نەداو كە تۆ داوام لى بکەيت بېۆم يەكەك لەو ژنە لاوانەى كە لەمالە سۆزانىەكاندا بەزۆرى بەدى دەكرىن، بۆتى بەئىنم. ئەو پىاوەى ئەزمونى لەگەل ژناندا نەبىت، وەك مشتىك گىاي وشك وایە و يەكەمىن ژنىك كە پىي دەگات وەك "تەنور"ى ئاگر وایە و ھەرئەوئەى گىا وشكەكە ھەلدەنە ئاو تەنورەكەو يەكسەر ئاگر دەگرىت. كورپىكى لاوى بى ئەزموئىش كاتىك چاوى بەژنىكى لاو دەكەوئىت، ئاگر دەگرىت و بۆئەوئەى بتوانىت بەدەستى بەئىننىت، ھەموو شتىكى خۇى دەكات بەقوربانى، ئىتر ئاگادارى ئەو نىيە چ زىيانىك بەخۇى دەگەيەننىت، منىش داخى ئەو دەخۇم كە بۆچى تۆ لەبارەى ژنانەو پرسیارت لەمن نەكردو، بۆئەوئەى پىنمايىت بکەم و پىت بلىم كە لەجىھاندا، كاتىك ژنىك پىاوىكى خۇش دەوئىت كە بزانىت ئەو پىاوە خاوەنى پاروئەك گوشتە، ھەر ئەوئەى ئاگادارى ئەو بوو ئەو پىاوە وەك سواكەرىك ھىچ شتىكى بەدەستەو نەماو خۇى لى بەدور دەگرىت و دواى پىاوىكى تر دەكەوئىت كە خاوەنى نان و گوشت بىت. بۆچى پراوئىژت لەگەل مندا نەكرد بۆئەوئەى پىت بلىم، كاتىك پىاوىك بىەوئىت لەژنىك نىك بىئەوئە دەبىت دارىك لەگەل خۇيدا ببات و ھەرئەوئەى خۇى كرد بەمالى ژنەدا سەرەتا دارىك بكىشىت بەئىوچەوانىدا.

ئەگەر ئاگادارى ئەم حالەتانه نەبىت، ھەمان پۆژ ئەو ژنە دەست و پىت بەپەتەك دەبەستىت و چىتر دواى ئەو لەو ژنە پزگارت نابىت، مەگەر ئەوكاتەى كە ھىچت بەدەستەو نامىننىت و دەست بەسوالکردن دەكەيت، ئەوكات ئەو ژنە دەستبەردارت

دەببەت و ھەرچەنیک پیاو شەرمەنتر بێت زووتر گرفتاری ئەو ژنە دەببەت و پەنج و زیانیکی زیاتری لێ دەبینێ.

ئەگەر تۆ لەباتی ئەوەی پڕۆیت بۆ مائی ئەم ژنە، ھەموو شەویەک ژنیکت بۆ ئەم مائە بەینایەو بەرەبەیانان ئەنگوستیلەییەکی مست پێ ببەخشیایە و دواى ئەو وازت لێ بەینایە ئەوا ئەمڕۆ من و تۆ گرفتاری ئەم بەدبەختیە نەدەبوین.

بەندەکەم بۆ ماوەیەك قەسەى خۆى کرد، بەلام من گویم لەقەسەکانی ئەو نەدەگرت، لەبەرئەوەی نەمدەتوانی ئەندیشەى خۆم لە "نفر نفر نفر" دور بخەمەو و ئەو بەندە ھەرچی پێ دەوتم: لەگوێیەکمەو دەچوو ژوورەو و لەگوێکەى ترمەو دەردەچوو. ئەو شەو تا بەیانى زیاد لە دەجار بیدار بومەو ھەموو جارێک دواى بیداربونم "نفر نفر نفر" دەھاتەو یاد و خوشتالە بوم بەوەى کە لەپۆژى دوایدا چاوم پێى دەکەوێت.

بەپارادەیک پەرۆشی دیدارى بووم، کاتیک پۆژى دواى پۆشتم بۆ مائی ئەو ژنە ھێشتا لەخەو ھەلنەستابوو، بۆیە وەك سوالکەریک لەبەردەم مائەکەیدا دانیشتم، تا ئەو کاتەى لەخەو ھەستا.

کاتیک، خۆم کرد بەژۆرەکەیدا بینیم کەنیزەکەى خەریکی شیلانى جەستەیتى و ھەرکە منى بینى وتى: "سینۆھە" بۆچی بویتەتە مایەى تەمبەلیم؟
وتە: من ئەمڕۆ ھاتوم بۆئەوەى نانت لەگەڵدا بخۆم و پاراویرم، چونکە تۆ دوینى بەلێنت پێدام کە ئەمڕۆت لەگەڵ مندا بەسەربەیت.

"نفر نفر نفر" باویشکیکی دا و وتى: تۆ دوینى درۆت لەگەڵدا کردم.

وتە: بەچ شیوەیەك درۆم لەگەڵدا کردویت؟

ژنەش وتى: دوینى تۆ وا خۆت دەنواند کە بێ لە بەندەیک و مائیک ھىچی ترن نیە، لەکاتیکیدا من لیکۆلینەو ھەم لەسەر تۆ کردوو و زانیم کە باوکت کوێر بوو و ناتوانیت بنوسییت، بۆیە مۆرى خۆى بەتۆ داو و وتویتی تۆ دەببەت مائەکەى بفرۆشى.

"نفر نفر نفر" راستى دەکرد، باوکم لەبەرئەوەى کوێر بوو و نەیدەتوانى بنوسییت، مۆرەکەى خۆى بەمن داوو، بۆئەوەى مائەکەى بۆفرۆشم، چونکە دایک و باوکم دەیانویست لەشارى "تبس" پڕۆن و کێلگەیکە بکڕن و لەدەرەوێ شاردا ژيانى

خۇيان تىيەپىنن، دايكىشم لەر كىلگەيدە جوتيارى بكات، لەھەمان شوينىشدا بىننىتەوہ تا ئەو كاتە كۆچى دوايى دەكات و لەگۆرەكەى خۇيدا دەينىژن.
وتە: مەبەستت چيە؟

ژنەكەش وتى: تۆ كۆپى تاقانەى باوكى خوتيت و باوكت كچى نىە بۆنەوہى دواي مەرگى بەشى ھەرە زۆرى سامانەكەى بەو بىەخشيت، بۆيە تەوايى سامانەكەى دەبىت بەھى تۆ. لەبەرئەوہ مافى ئەوہت ھەيە، لەو كاتەى كە باوكت ھىشتا لەژياندايە مائەكەى ئەويشم پى دەھيت، چونكە ئەو مۆرى خۆى بەتۆ داوہ و تۆى لەفرۆشتنى ئەو مائەدا نازاد كرددوہ.

كاتىك ئەم قسەيەم لەدەمى ئەو ژنە بىست لەشم كەوتە لەرزىن، چونكە من دەستەلاتى مائەكەى خۆم لەدەستدا بوو، بەلام ناتوانم مالى دايك و باوكم بە "نفر نفر" بىەخشتم، بۆيە پىم وت: ئەم داوايەى كە تۆ لەمنى دەكەيت زۆر سەيرە، لەبەرئەوہى ئەگەر من ئەم خانووە بەدەم بەتۆ، دايكم چيتر ناتوانىت بىيەتە خاوەنى كىلگەيەك كە پاشماوہى ژيانى لەویدا بەسەربىات.

"نفر نفر نفر" بەكەنىزەكەى خۆى وت، لە ژۆرەكەى بېراوتە دەرەوہ و من بۆ لای خۆى بانگ بكات و وتى: "سینۆھە" وەرە و دەست بەسەرمدا بەيئە و منىش بەخۆشى و تامەزىيەوہ ھەستام و دەستم بەنەوازىشكردنى سەرى كرد.

ژنەكە وتى: دەبىت بزانىت من لەو ژنانە نىم كە خۆى بەھەرزان بفرۆشيت و ئەو مائەى كە دوينى پىت بەخشىم شايسىتەى من نىيە، ئەگەر ھەز دەكەيت چىژم لىوەرگريت دەبىت مالى باوكيشتم پى بىەخشيت، بۆنەوہى بزانم خۆم بەھەرزان نەفرۆشتوہ.

وتە: "نفر نفر نفر" دوينى تۆ بەلئىنت پىدام كە ئەمپۆت لەگەل مندا تىيەپىننى و باسى مالى باوكت نەكرد.

ژنەكە وتى: لەبەرئەوہى دوينى ھىشتا ئەو زانىارىەم پى نەگەشتبوو كە دەستەلاتى فرۆشتنى مالى باوكت ھەيە و چيتر ئەوہى دوينى بوو لەگەل دوينىدا پۆشت، ئەمروش پۆژىكى نوپىە، ئەگەر مالى باوكيشتم پى بىەخشيت، ئەمپۆ تا ئىوارە لەگەل مندا رادەبوپىرى، بەمەرچىك سەرەتا بپۆيت و دادنوسەكە بەيئيت و

بەلگەى گواستىنەۋەى ئەۋ مائەشم پىى بىدەيت، دواى ئەۋە لەگەلەمدا رابوئىرە، چۈنكە من مەنەم بەبەلئىنى پىاۋان نىيە، لەبەر ئەۋەى درۆزىن.

ۋىم: "نفر نفر نفر" ھەرچى تۆ پىم بلىيت ۋا دەكەم.

ژنە منى لەخۆى دور كىردەۋە ۋ ۋتى: سىرەتا بىرۆ دادنوسەكە بەيئە ۋ كارى گواستىنەۋەى مائەكە تەۋاۋ بىكە، دواى ئەۋە من تا شەۋ ھى تۆم.

من لەمال چۈمە دەرەۋە ۋ بۆ جارىكى تر دادنوسەكەم ھىتايەۋە، ئەمجارەيان مالى باۋىكە كە دەمزانى دواى گۆرەكەيان تاكە دارايى ۋ سامانى باۋىكە دام بە "نفر نفر نفر".

كاتىك دادنوسەكە ۋىستى بىرۋات، من زىوم پىى نەبۋو پىى بىدەم، بەلام ژنە ئەنگۈستىلەيەكى بارىكى زىۋى پىداۋ ۋتى: ئەمە كىرى ئەۋ كارەيە كە بۆئىمەت ئەنجامدا ۋ دواى ئەۋە دادنوسەكە لەمال پۆشتە دەرەۋە.

ئەۋكات "نفر نفر نفر" فەرمانى دا بەبەندەكانى خواردنى بەيانىمان بۆ بەيئەن ۋ ئەۋانىش نان ۋ ماسى سۈيىر ۋ ئاۋجۋيان بۆ ھىتايىن، دواى ئەۋە "نفر نفر نفر" ۋتى: ئەمرو من تا ئىۋارە ھى تۆم ۋ تۆ لەم مائەدا دەخۋىت ۋ دەخۋىتەۋە ۋ لەگەل مندا رادەبۋىرى.

لەۋكاتەۋە تا كەمىك پىش ئاۋابونى خۆر من لەمالى "نفر نفر نفر" بوم، ئەۋىش بەسۆزەۋە رەفتارى لەگەلدا دەكردم ۋ پىى پىدام نەۋازشى سەرى بىكەم ۋ دەيوت: من ئەمرو دەبىت شىتگەلىكت فىربىكەم كە ھىشتا فىرى نەبۋىت ۋ فىربونى ئەم شىتانەش بۆ مامەلەكردن لەگەل خوشكىكتدا زۆر پىۋىستە، بەپىچەۋانەشەۋە ئەمشەۋ خوشكەكەت ھىچ چىزىك لەنەۋازشەكانى تۆ ۋەرناگرىت.

كاتىك خۆر گەشتە شوئىنىك كەئاشكرابوۋ شەۋ نىزىك بۆتەۋە، ژنەكە پىى ۋىم: "سىنۆۋە" ئىستا بەتەنھا جىمبەيئە، چۈنكە ماندوم ۋ دەبىت كەمىك بىجەۋىمەۋە ۋ بىر لەئارايىشتى بەيانىم بىكەمەۋە. قزىشم كەمىك درىژ بوۋە ئەمشەۋ دەبىت بۆم بىتاشن ۋ ساف بىيئەۋە، بۆئەۋەى ئەگەر پىاۋىكى ترى ۋەك تۆ ۋىستى لەگەل مندا رابوئىرى، چىزى لەسافى سەرم ۋەرگرىت. منىش بەخەمى ئەۋەى دەبىت لەم ژنە دور بىكەۋمەۋە پىگاي مالى خۆم كە دەمزانى چىتر بەمنەۋە پەيۋەست نىيە گرتە بەر ۋ كاتىك گەشتە مائەۋە ئىتر شەۋ داھاتبۋو.

كاتىك شەرمەزارى و پەشىمانى زۆر بەھىز يىت، ھەندىكات لەتلىك خەوھىنەر تر دەبىت و من لەو شەوھەدا لەشەرم و پەشىمانى فرۆشتنى مالى باوكم خەوم لىكەوت و لەبەرئەوھى پۆژى پىشوو لەمالى ئەو ژنە زۆرم خواردبووئەوھە تا بەيانى بىدار نەبومەوھە.

لەبەرئەبەياندا ھەر كەچاوم كەردەوھە، ئەندامى جوان و نەرم و سەرى سافى "نفر نفر" ھاتەوھە ياد و زانيم كە ناتوانم لەمالدا بىنمەوھە، ئەويش لەمالىكدا كە چىتر بەمنەوھە پەيوەست نى، بۆيە لەمال چومە دەرەوھە و پىي مالى ئەو ژنەم گرتەبەر.

من وامدەزانى كە ئەو خەوتووھە، بەلام دەرکەوت بىدارە و لەباخچەكەيدايەتى كاتىك منى بىنى پرسى: "سینۆھە" بۆچى ھاتى و چىت لەمن دەوئىت؟

وتم: ھاتوم بۆئەوھى لەتەنىشت تۆدابم و ھەك دوئىنى نەوازىشى سەرت بکەم و داوات لى بکەم لەگەل مندا رابوئىرى.

ژنىش وتى: ئايا ھىچت ھەيە پىم بەدەيت، بۆئەوھى ئەمەق كاتەكانى خۆمت بۆ تەرخان بکەم.

وتم: مالى خۆم و مالى باوكم پىداوئىت و چىتر ھىچ شتىكى تر شك نابەم، بەلام لەبەرئەوھى پزىشكم و دەرچوى قوتابخانەى مالى ژيانم، لەنايندەدا كاتىك دەولەمەندبوم، ئەو ديارىيە كە ئەمەق دەبىت بىدەم، ھەك قەرزىك پىت دەدەمەوھە.

"نفر نفر نفر" پىكەنى و وتى: ناتوانم متمانە بەبەلئىنى پياوان بکەم، لەبەرئەوھى تا ئەو كاتە لەسەر بەلئىنەكەى خويان دەمىنن كە لەگەل ژنىكدا رادەبوئىرن و ھەركە چەندجارىك لەگەلئىدا رايان بوارد و تىربوون، بەشىوھەك ئەو ژنە لەياد دەكەن كە تا دوا تەمەنيان بىريان نەكەوئەتەوھە. بەلام لەبەرئەوھى توانىت پەپرەوى لەپىنمايەكانى من بکەيت و ھونەرى سود وەرگرتن لەژن فەر بووئىت، لەوانەيە ئەمەق ھەز بکەم لەگەل تۆدا رابوئىرم و پىگە چارەيەك بۆ ديارىيەكەى ئەمەق بىنمەوھە.

من لەتەنىشت ئەوھە دانىشتم و سەرم خستە سەر سىنەى، ژنەكە فەرمانى بەبەندەكانى كرد كە خواردن و خواردنەومان بۆ بەيئن و وتى: لەبەر ئەوھى لەوانەيە ئەمەق تۆ لەلای من بىنئىتەوھە، بۆيە ھەر لەئىستاوھ دەست بەخواردن و خواردنەوھە دەكەين.

دوای ئەوەی بۆ ماوەیەك خواردمانەوه "نفر نفر نفر" وتی: "سینۆهه" من بیستوومه كه باوك و دایكت خاوهنی گۆڤیكن كه دروستیان كردووه و پازاندویانەتەوه، لەبەرئەوهی دەستەڵاتی سامانی باوك و دایكت لەدەستی تۆدایە دەتوانی ئەم گۆڤەش بەدەیت بەمن.

وتم: "نفر نفر نفر" ئەو قسەییە تۆ دەیکەیت من گریرۆدە "نەفرەت" دەکات، من بەچ شیوەیەك دەتوانم گۆڤی دایك و باوكم بەتۆ ببەخشم و بیمە هۆی ئەوەی ئەم جوتە بەدەبەختە لەجیهانەكەى تردا بێ شوین بن و جەستەیان وەك كەسە تاوانبار و كۆیلەكان هەڵدەنە ناو پووباری "نیل" هە.

"نفر نفر نفر" وتی: بۆچی پازى نیت كه دایك و باوكت بێ گۆڤ بن، بەلام پازى دەبیت من خۆم هەراچ فرۆش بكەم.

وتم: من دوینی و پیڤی دیاریەكم پی بەخشیت، ئایا ئەم دوو دیاریە ئەوەندە بەهایان نیه كه تۆ ئەمڕۆ بێ ئەوەی هیچ دیاریەكی ترم لى وەرگرت لەگەڵ مندا بەسەر بەریت؟

ژنەكه وتی: ئەم دوو دیاریەى كه تۆ دات بەمن بەهای نیو پۆژى جوانى من نەبوو، ئیستاش پیاویكى خەلكى ولاتى "نیوان دوو ئاو" هاتوو و ئامادەیه لەبەرامبەر ئەوەى یەك پۆژ لەگەڵ ئەودا تیپەپینم، سەد "دین"^{۲۴} ئالتونى پاكم پیندات.

دوای ئەوە پێكێكى تر شەرابى دامى و وتی: ئەگەر حەز دەكەیت لەلای من بیت و هەرچەنێك كه خۆت بتهویت من بكەیتە خوشكى خۆت، دەبیت گۆڤى باوك و دایكیشتم پی ببەخشیت.

وتم: زۆر باشە.

هەر ئەوەى ژن زانى كه من بە بەخشینی گۆڤى دایك و باوكم پازى بوم، ناردى بەدوای كابرای داد نوسدا و ئەویش هات و بەلگەنامەى بەخشینی گۆڤى دایك و باوكمى نوسی و بۆ جارى دووهم كرێى زەحمەتى پیندا، چونكه من هیچ شتیكم نەبوو بەوى بەدم.

³⁴ دین: بەكەى كێشانهى میسرە كه نزیكەى یەك گرام دەبیت.

ئەسكات پىنى وتى: ۋەرە با ئەم باخە بەجى بەيلىن و برۆينە ژورەۋە، چونكە باخ كەنيزەك و بەندەى تىدايە لەوانەيە بمانىين، يۆيە لىرەدا ناتوانين لەگەل يەكترا رابويىرين.

دواى ئەۋەى پۆشتىنە ژورەۋە "نفر نفر نفر" وتى: من ژنىكم كە بەلئىنەكانى خۆم دەبەمە سەر و تۆ لەئايىندەدا نالئيت كە من فرىو داويت. چونكە لەبەرئەۋەى تۆ ديارىەكت پى بەخشىوم، منىش تا ئىۋارە لەلاى تۆ دەبم و دەتوانى ئەو وانانەى كە دويىنى فيرم كردىت ئەمرۆش بەكاريان بەيلى بۆئەۋەى منىش بەهۆى بونى تۆۋە لەم مالدە كاتى خۆش بەسەر بەرم.

بەندەكان پىنج جۆر گۆشت و حەوت جۆر شىرىنى و سى جۆر خواردنەۋەيان بۆ هيئان، بەلام ھەستم كرد كاتىك كارەكەرەكان دەكەۋنە پشتمەۋە پىم پىدەكەنن و گالتەم پى دەكەن، چونكە دەيانزانى من بگرە گۆرى دايك و باوكىشم بە "نفر نفر نفر" داۋە تەنھا بۆئەۋەى پۆژىكى تر لەلاى ئەو بەسەر بەرم.

نازانم ئەو پۆژە بۆچى بەو خىرايىنە تىپەرى و بۆچى ئەو خۆشيانەى كە مەۋقە بە كانزاگەلىكى زۆر دەيانكەرت لەماۋەى چەند ساتىكدا كۆتاييان پىدەيت، بەلام پۆژە ناخۆشە كۆتاييان نىە.

كاتىكم زانى پۆژ كۆتايى پىھات و شەو داھات، "نفر نفر نفر" وتى: ئىستا كاتى ئەۋەيە كە تۆ لەمالەكەى من برۆيتە دەرەۋە، چونكە شەۋە و من ماندوم و دەيت خۆم بۆ پۆژىكى ترى ئارپايشكردنم ئامادە بكەم.

وتى: "نفر نفر نفر" من حەز دەكەم ئەمشەۋىش لەلاى تۆ بىنم و سبەى بەيانىەكەى لىرە دەپۆم.

ژنەيش وتى: بۆ ئەۋەى ئەمشەۋ لەلاى من بىنئىتەۋە، دەتەۋىت چىم پى بەدەيت؟ وتى: من چىتر ھىچ شتىكم بەدەستەۋە نەماۋە كە پىتى بەدم و لەپىناۋ تۆدا بگرە دايك و باوكىشم لەجىھانەكەى تر بى شوين كردوۋە و ئىستا گرفتارى تورپى "ئامون" م.

ژنەكە وتى: دەتوانى نەيەيت بۆ ئىرە، مەگەر من پىم وتويت بىت بۆ ئىرە و لەگەلمدا رابويىرى؟

ژنه که کاتیک بینی زور بههیز دهستیم گرتووه و ناهیلیم بپوات هاواری کرد و بهبندەکانی خوئی وت: چ کهسیک پئی بهئیوه دا ئەم سوانکەرە بیننە ماله‌که‌ی منه‌وه. ههرئیس‌تا ئەم لەم ماله‌ ده‌که‌نه‌ دەرە‌وه و ئەگەر به‌رگری له‌پوشتنه‌ دەرە‌وه کرد، ئە‌ه‌وکات به‌دار لێی بدن بۆئه‌وه‌ی نه‌توانی‌ت به‌رگری له‌خوئی بکات.

کاتیڤ خه لکی کۆبونه وه و پرسیان بۆچی ئەم پیاوه تان بریندار کردوه وتیان:
له بهرئه وهی سوکایه تی به خانمه که ی ئیمه کردوه و هه رچی پێمان وت که خانمی
ئیمه ژنیڤ نیه که خۆی به هه رزان بفروشی، هه یچ گوی لینه گرتین و ده یویست به زۆر
له گه ل خانمه که ماندا رابویریت و ئیمه ش ناچار بوین ده ری بکه یت.

سەرلەبەیانى زوو بەھۆى دەنگى پىئى پىئواران و دەنگى گالىسكەكان لەخەو
هەستام. تەواوى جەستەم ئازارى دەکرد، مەستى شەرابىش بەتەواوى لەجەستەم

دەرچوبو. بە لām ئەوەندەى هەستم بە ئازارى شەرمەزارى و پەشیمانى دەکرد، ئەوەندە ناگام لە ئازارى جەستم نەبوو.

کەوتمە پڕی و خۆم گەیانده کەنار پوبارى "نیل" و لەوی خوینى جەستم بە ئاوى نیل پاک کردەوه و دواى ئەوه پڕگای دەرەوهى شارم گرتە بەر، چونکە ئەوەندە شەرمەزاریبووم کە نەمدەتوانی بگه‌ڕیمەوه بۆ ماله‌کەى خۆم.

سى پۆژ و سى شەوم لەناو چەرە قامیشى کەنار پوبارى "نیل" بەسەر برد و لەم ماوه‌یه‌دا بیجگە لە ئاوو پڕیک گىای خۆراکى هیچ خواردنیکى ترم دەست نەکەوت. دواى ئەو سى پۆژە گه‌ڕامەوه بۆ شار و ماله‌کەى خۆم، بینیم ناوى پزیشکیکى تر بەسەر دیواری ماله‌کەى مندا هه‌لواسراوه و ئەم بابەتە ئەوه دەرەخات کە دەستیان بەسەر ماله‌کەشمدا گرتووه.

بەندە کۆنەکەم "کاپتا" لەو ماله‌ هاتە دەرەوه و کاتیک منى بینى دەستى کرد بە گریان و وتى: خاوه‌نه بەدبەختەکەم، خانووه‌کەى تۆ پزیشکیکى لاو دەستى بەسەردا گرتووه و من ئیستا بەندەى ئەوم و کارى بۆ دەکەم.

دواى ئەوه وتى: ئەگەر بمتوانیایە تاکە چاوه‌کەى خۆم بەتۆ دەدا بۆ ئەوهى لەم بەدبەختیە پزگارت بکەم، چونکە دایک و باوکت کۆچى دوايیان کردووه.

وتم: پەنا بۆ "ئامون" دواى ئەوه دەستەکانم بەرز کردەوه و پرسیم: بە چ شیوه‌یه‌ک دایک و باوکت مردن؟

"کاپتا" وتى: لەبەر ئەوهى تۆ ماله‌کەى ئەوانت فرۆشتبوو، ئەمڕۆ سەر لەبەیانیه‌کەى لەلایەن دادوهرى مەزنەوه پۆشتن تاكو ئەوان لە ماله‌کەیان دەرێکن و دەست بەسەر ماله‌کەیاندا بگرن و بیدەن بە خاوه‌نه راستەقینه‌کەى، بە لām دایک و باوکت تەخت لەسەر زه‌وى کەتبون و جوله‌یان نەدەکرد، هیشتا پوننه‌بۆتەوه ئایا مردون یان هەر دواى ئەوهى زانیویانە لە ماله‌کەیاندا دەریانده‌کەن زه‌هریان خواردۆتەوه و کۆتاییان بەژیانی خویان هیناوه، بە لām تۆ دەتوانی بپۆیت و لاشه‌کەیان کە هیشتا لەو ماله‌دایە ببەیتە مردوو خانە.

وتم: ئایا تۆ چاوت بە دایک و باوکت کەوت؟

"کاپتا" وتى: دوینى خاوه‌نه‌کەم تازە هاتبوو بۆ ئەوهى سەردانم بکات و دایکیشى کاریکی زۆرى بەسەردا دام، بینیم باوکت هاتووه بۆ ئێره.

له بهرئوهی باوکت کویره، نهیده توانی پئی بکات و دایکیشیت دهستی گرتبو و هەردوکیان هاتبون بۆئوهی چاویان بهتۆ بکهوئیت، من تیگه شتم که دایکیشیت بههوی پیرییه وه نهیده توانی پئی بکات.

ئەوان دەیانوت که کاربه دهستانی دادوهری مهزن هاتون بۆمال و مۆریان لههه موو شتیك داوه و تیان ئەمانه دهبیئت هەر ئیستا ئەم ماله چۆل بکهن ئەگینا هەردوکیا بهزۆر دهکەینه دهره وه.

باوکیشیت له کاربه دهستانی پرسى بوو که بۆچی دهیانه وئیت ئەوان لهو ماله بکهنه دهره وه. ئەوانیش له وهلامدا وتبویان که "سینۆهه" کوپه کهی ئیوه ئەم ماله ی داوه بهژنیکی بهدناو، تهنا بۆئوهی بتوانیئت چیژی لی وهگرئیت.

باوکت داواى لی دهکردم، پیئت بلیم که سەردانی بکهیت، بهلام من نه مدهزانی تۆ له کوئیت؟

ئەوکات باوکت که کویر بوو، ویستی شتیك بنوسیئت و بیدات بهمن، وتی "کاپتا" پارچه مسیکی باریکم پئی بده بۆئوهی بتوانم له پئی دادنوسیکه وه نامهیه که بنوسم، بۆئوهی هەركاتیك کوچی دوايیم کرد ئەو نامهیه بکهوئیت دهستی کوپه کهم.

منیش پارچه مسیکی باریکم له پاشه کهوته کانی خۆم دا به باوکت، دواى ئەوه له گهل دایکتدا روشتن.

وتم: "کاپتا" ئایا باوكم له پئی تۆوه هیچ په یامیکی بۆ بهجی نه هیشتم، بهنده کهش وتی نه خیر.

دلم له ناو سینه مده له بهرد رهقتر ببو، به شیوهیه که نه مده توانی له سەر پئی خۆم بوهستم، بۆیه له سەر زهوی دانیشتم و وتم: "کاپتا" هەرچی پاشه کهوتی زیو و مست ههیه بیانیهینه و بیده بهمن، چونکه ئیستا که دایک و باوكم مردون، من بۆ مۆمیا کردنی ئەوان به ئەندازهی گهردیکی خۆل کانزا شک نابه.

ئەگەر من زیندوو بمیئم مس و زیوه کهت بۆ دهگه پرنمه وه و ئەگەر زیندوش نه میئم "نامون" پاداشتت ده داته وه.

"کاپتا" دهستی کرد به گریان و وتی: ئەگەر تۆ داواى تاکه چاوه کهشم بکهیت، نامادهم پییتی ببه خشم، بهلام زیو و مسم نیه.

بەلەم ئەۋەندە پىداگىرىم لەسەر كىرد تا پۇشت و دواى ئەۋەدى بەۋردى تەماشاي چۈرەۋەرى خۇي كىرد بۇئەۋەدى ھىچ كەسنىڭ چاۋى لىتى نەبىت، بەردىكى لەباخچەكەدا ھەلەكەند و لەژىر ئەۋ بەردەكۆندەدا شىتىكى دەرھىنا و ئەۋەدى لەۋ شتەدا بو، برىتى بو لەچەند پارەچە زىو و مىنىڭ، دواى ئەۋە داي بەمن و وتى:

ئەى خاۋەنە دىرىن و خۇشەۋىستەكەم ئەم زىو و مىسەى كە بەتۋى دەدەم پاشەكەۋتى تەمەنى مەنە و بى لەۋانە لەم جىھانەدا ھىچ شىتىكى تىرەك نەبەم.

مىنىش و تەم: "كاپتا" لەبەرئەۋەدى پىزىشكەم ئەگەر زىندوۋ بىمىنم دە ئەۋەندەت پى دەدەمەۋە.

مەن دەمتۋانى بۇرۇم و لەۋ بارودۇخە سەختەدا قەرز لە "پاتور" پىزىشكى فەرماندەۋا و لە "توتەمس" بىكەم، بەلەم لاۋىكى بىئەزمون بوم و ۋامدەزانى ئەگەر قەرزىان لى بىكەم، كەسايەتى خۇم لەلەى ئەۋاندا لەدەست دەدەم.

كاتىك پۇشتەم بۇ مالى دايك و باۋىك بىنىم دراۋسىكانم كۆبۈنەتەۋە و پۇخسارى دايك و باۋىك پەشە، لەناۋەپراستى ژورەكەدا ھىشتا ئاگر لەناۋ مەلەيەكى گلىندا ماۋە.

تىگەشتەم كە دايك و باۋىك لەپىنى دۈكەلى خەلۈزەۋە خۇيان كۈشتۈۋە و مەقەلى مەزنىان پىر كىردۈۋە لەخەلۈز و ئاگرىان تى بەرداۋە، لەبەرئەۋەدى دەرگاي ژورەكان داخراۋون كۆچى دوايىيان كىردۈۋە.

دايك و باۋىك لەپارچە قوماشنىڭ پىچا و داۋاي ۋاخدارنىك كىرد و پارچە مىنىك پىدا و پىمەت دايك و باۋىك بىبە بۇ مردوخانە.

لەۋى ئامادە نەبون دايك و باۋىك ۋەرگىن و دەيانوت كە سەرەتا دەبىت پارەى مۇمىياكىردنى ئەۋ دۈۋەسە بەدەيت، بۇئەۋەدى سەرەتا بىيانخەينە ناۋ سۈپراۋەۋە.

مەن دەموت تا ئەۋكەتەى ئىۋە مۇمىيان دەكەن مەن كىرى كارەكەتان بۇ پەيدا دەكەم، بەلەم كىركارانى مردوخانە ئەم پىشنىارەى مىنان پەسەند نەكرد.

تا ئەۋەدى كىركارىكى بەتەمەن كە لەكاتى مۇمىياكىردنى لاشەى فىرەۋندا بوۋ بەۋاپىم و لەۋىدا زۇر دەستەلاتى ھەبوۋ، پىشتىگىرى ئەۋەدى لىكردم كە كىرى مۇمىياكىردنى دايك و باۋىك بەيەكجار يان بەش بەش بەدەم.

دوای ئەوەی بازنەیهکی پەتینیان لە پێی باوک و دایکم بەست بۆ ئەوەی لە ناو مردوووەکانی تر دیاربن، خستنیانە ناو هەسێرێکی سویراوی تاییبەت بەکەسە هەژارەکانەوه.

کاتیەک دڵنیابوم کە لاشەیان لە ناو سویراودا جیگیر بوو گەرامەرە بۆمال، بۆ ئەوەی ئەو پارچە قوماشەیی کە لەویدا هەلمگرت و دایک و باوکم تێو پێچابوو بگەرێنمەرە. چونکە چیتەر ئەو پارچە قوماشە بەئێمەرە پەیوەست نەبوو، هی خاوەن مائی تازە بوو، هەركاتیەک من ئەو پارچە قوماشەم دەق بکردایە دزییەك دەکرا.

کاتیەک دەمویسەت لەمال بچمە دەرەرە و سەردانی "مردوو خانە" کە بکەم، پیاویەک کە لەگۆشەیهکی نزیک دوکانی نانەواکەرە دادەنیششت و نامەی دەنوسی هەستایە سەرپێ و هاواری کرد... سینۆه... سینۆه.

منیش خۆم لێ نزیک کردەرە و ئەویش پاپیرۆسیکی پێدام و وتی: ئەم نامەیه باوکت بۆی نوسیویت و پرایسپاردبووم کاتیەک تۆم بینی پیتی بەدم.

منیش نامەکەم کردەرە و بەمشێوەیه خویندمەرە: (سینۆه، کورپی خوشەوێستمان، بەهۆی ئەوەیکە مال و گۆرەکەیی ئێمەت فرۆشتوو خەمگین مەبە، چونکە باشتەر وایە ئێمە گۆرمان نەبێت و بەتەرەوای لەناو بچین بۆ ئەوەی لەجیهانەکەیی تردا توشی ئەرکی گەشتی درێژخایەنی ئەو جیهانەیی تر نەبین، تۆ کاتیەک هاتیت بۆ مائی ئێمە، ئێمە هەردو کمان پیر بوین و هاتنی تۆ بۆ مائی ئێمە، دواین سالدەکانی تەمەنی ئێمەیی لیوانلیوی خوشی کرد و بویته مایەیی شادیمان، بەو هیوایەیی مندالەکانی تۆش ببە مایەیی خوشبەختیت، ئێمە بەخەیاڵێکی ئاسودەرە ئەم جیهانە بەجی دەهێلین و بێ گۆر بەرەرە پوی نەبونیکێ پەرە هەنگاو دەنێن، بەلام دەرانی کە تۆ حەزت نەکردەرە ئێمە بێ گۆر بین، بەلکو ئەو روداوەی کە تۆ دەستەلاتت بەسەریدا نەشکاوە، بوو هۆی ئەوەی ئەم کارەساتە بێتە پێش)

کاتیەک من ئەم نامەیهم خویندمەرە بۆماوەیهک گریام و هەرچی نوسەری ئەو نامەیه هەولێ ئەوەی دەدا دڵنەوايیم بداتەرە، بەلام من هیور نەدەبومەرە، کاتیەک فرمیسکی چاوەکانم تەرەو بون بە نامەنوسەکەم وت من هیچ جۆرە کاندازیەکم پێی نیە کە لەبەرەمبەر گەیانندی ئەم نامەیهدا بەتۆی بەدم، بەلام ئامادەم لەبەرەمبەرەدا نیووی پۆشاکەکانی خۆم پێی بەدم.

نیوهی پۆشاکهکانی خۆم دا بهنوسه‌ری نامه‌که و ئه‌ویش به‌سه‌ر سوپ‌مانه‌وه جله‌کانی لی وەرگرتم و بۆماوه‌یه‌ک ته‌ماشای کردن بۆئه‌وه‌ی بزانی‌ت ئایا گرانبه‌ها و نوین یان نه، له‌ناکاو خۆشحال بوو و وتی: "سینۆهه" سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ی خه‌لکی باسی خراپه‌ی تۆ ده‌که‌ن و ده‌لێن که تۆ مائی دایک و باوکت و بگره‌ گۆپی ئه‌وانیشت فرۆشتوو و ئه‌وانت له‌جیه‌انه‌که‌ی تر دا بێ شوین و مال کردوو، ده‌ستکراوه‌یی تۆ له‌پاده به‌ده‌ره و چیت له‌مه‌ودا هه‌رکه‌سیک بیه‌وێت باسی خراپه‌ی تۆ بکات به‌رگری‌ت لی ده‌که‌م.

به‌لام ئیستا که تۆ نیوه‌ی پۆشاکه‌که‌ی خۆت به‌من داوه، خۆت به‌نیوه پۆشاک ماویته‌وه، خۆری گه‌رمیش ده‌دات له‌شان و جه‌سته‌ت و جه‌سته‌ت ده‌سووتینی و خوین و کیمی لیدیت.

وت: تۆ نازانی به‌گه‌یاندنی ئه‌م نامه‌یه چه‌ خزمه‌تیکت به‌من کردوو و به‌چه‌ شیوه‌یه‌ک منت خۆشحال کردوو، بۆیه تۆ نیوه‌ی پۆشاکه‌که‌م هه‌لگره و خه‌می منت نه‌بی.

کاتی‌ک ئه‌و پیاوه پۆشت من جگه له‌ ده‌سته جله، هه‌یچی ترم شک نه‌ده‌برد و ریگای مردوو‌خانه‌که‌م گرت به‌ر، بۆ ئه‌وه‌ی له‌وی وه‌ک کریکارێکی ئاسایی کار بکه‌م، تا ئه‌وکاته‌ی مومیاکردنی ته‌رمی دایک و باوکت ته‌واو ده‌بی‌ت.

وه‌ستای پیری مردوو‌خانه که له‌پا‌ردوودا منی ده‌ناسی به‌ "راموز" بانگیان ده‌کرد، پیم وت: من چه‌ز ده‌که‌م بیه‌ شاگردی ئه‌و له‌گه‌لیدا کار بکه‌م. ئه‌ویش وتی: من زۆریش خۆشحال ده‌بم که تۆ وه‌ک شاگردی خۆم په‌سه‌ند بکه‌م، به‌لام تۆ ده‌رچوی قوتا‌بخانه‌ی مائی ژیا‌نی و پزیشکی‌ت، به‌چه‌ شیوه‌یه‌ک خۆت پازی کردوو که بی‌یت و لی‌ره‌دا بی‌یه‌ شاگردی من.

وت: په‌یه‌وست بونم به‌ژنیکه‌وه منی پسا کردوو، ئه‌و ژنه هه‌رچیم هه‌بوو لی داگیر کردم و ئه‌مرۆ نه‌ نه‌خۆشخانه‌م هه‌یه و نه‌مالیک که بتوانم کاری پزیشکی تیدا بکه‌م، که‌سی‌کی‌ش نیه که بتوانم زێ‌رو زیوی به‌قه‌رز لی‌وه‌رگرم و مالیک بکرم. "راموز" یش به‌ده‌م بیرکردنه‌وه‌وه سه‌ری‌کی راوه‌شاندو وتی: هه‌رجاری‌ک ده‌بیستم که پیاوی‌ک به‌ده‌خت بووه تیده‌گه‌م که ژنیک ده‌ستی له‌به‌ده‌ختکردنیدا هه‌یه.

من ماوه‌ی چل پۆژ و چل شه‌وم له‌مردوو‌خانه‌دا به‌سه‌ربرد و له‌و ماوه‌یه‌دا وه‌ک یه‌کی‌ک له‌پساوترین کریکارانی ئه‌و ده‌زگایه سه‌رقالی مومیاکردنی لاشه‌ی مردوو‌ه‌کان

بوم، کریکارەکان لەبەرئەوێ دەیانزانێ کە من لەچینی ئەوان نیم و بەدەختی منی هیئاوێتە مردووخانە، پیستری کاریان بەمن دەسپارد، بۆئەوێ لەم پڕیەوێ - لەبەرئەوێ کە لەوان خۆیئەوارترم و پڕوانامەێ درچونم هەیه - تۆلەم لێ بکەنەوێ.

منیش بەناچاری فەرمانەکانی ئەوانم لەکاتی خۆیدا ئەنجام دەدا، بۆئەوێ بتوانم دایک و باوکم مۆمیا بکەم، تاکە خۆشەختی من ئەوێ بوو کە بتوانم دایک و باوکی خۆم وەک یەکیەک لەکەسە دەولەمەندەکان مۆمیا بکەم.

بەدەستی خۆم، بەسۆز و خۆشەویستیەکەوێ و رگ و سینەێ دایک و باوکم لەت کرد و گەدە و پڕیۆلە و دل و سی و گورچیلە و ئەندامە هەناویەکانی تری ئەوانم دەرھینا و سکيانم پڕکرد لەقامیشی پڕ لە پۆن، هەر بەوشیۆیەێ کە لە مردووخانەدا لەکاتی مۆمیاکردنی تەرمی فیرعەوندا فیر ببوم.

ئەوکات دەقاولدەق بەپێی پەوشی "راموز" کە جاری پێشوو، لە مردووخانەدا بینیبووم، میشکی دایک و باوکم لەپێی کونکردنی لوتیانەوێ دەرھینا و ناو کاسەێ سەریانم پڕکرد لەپۆنی مۆمیاێی³⁵.

دایک و باوکم ددانی دروستکراویان نەبوو و منیش هیشتا ددانی دروستکراوم نیە، ئەگەر زووتر پەیم بەم داھینانە بێردایە، دوو تاقم ددانی دەستکردم بۆ دایک و باوکم دروست دەکرد کە لەجیھانەکەێ تردا بتوانن بەناسودەیی نان بخۆن³⁶.

ئەێ خوداکان گەواھی دەرین کە من بۆ مۆمیاکردنی لاشەێ دایک و باوکم پۆن و دەرمان و پارچە قوماشی مردووخانەم نەدزیوێ، بەلکو وەک کریکاریکی پساو.... وەک بەندەیک.... لێرەدا کارم کردوێ و خواردنی خۆشم نەخواردوێ و شەرابم نەنۆشیوێ و ئەو پارچە مسانەێ کە لەبەرامبەر کارەکەمدا پێیان دەدام پۆن و دەرمان و پارچە قوماشم پێی کریوێ، بۆئەوێ مۆمیاکردنی دایک و باوکمی پێی تەواو بکەم.

³⁵ پۆنی مۆمیا هەمان ئەوشتەبە کە ئێمە لەم سەردەمەدا بە فیر ناوی دەبەین.

³⁶ سینۆھە گێرەمۆری ئەم بەسەرھاتە بەو شیۆیەێ کە خۆی لەم کتێبەدا باسی ددات داھینەری ددانی دروستکراوێ و ئەمەش سەلێنەری ئەوێ کە توانیویەتی ددانی دروستکراو لەمادەیکە حیاواز لە عاجی فیل دروست بکات و پێش ئەو، ددانی دروستکراویان بەوشیۆیەێ باسیان کردوێ تەنها لەعاجی فیل دروست کردوێ، لەبەرئەوێ کەسە بێرەکان نەیانەتوانی ببێتە خاوەنی ددانی دروستکراو، چونکە ئەوێندە پارچیان نەبوو کە ددانیکی ناوای پێی بکڕن.

لە "گەرم خانە" دا تەواۋى ئەو پۇنەنى لەناو كاسەى سەر و سىنە و سكى دايك و باوكىدا بوو پۇچوۋە ناو گۆشتى جەستەيانەۋە و دواى ئەۋەى گۆشتەكە وشك بوو ھەرچى ئاۋ لەناو گەردەكانى گۆشتياندا بوو، بوون بەھەلم.

كاتىك كۆتايى بەدواين قۇناخ ھات، زانيم كە دەبىت لاشەى دايك و باوكى لەمردووخانە دەربەكەم، ئاگادارى ئەۋە بووم كە كىشى جەستەى دايك و باوكى، يەك لەسەر سى كەمى كردوۋە بەبەرورد لەگەل ئەوكاتەدا كە ھىنامن بۇ ئىرە.

لەو چل شەو و پۇژەى من لەمردووخانەدا بووم، پەفتارى كرىكارانى بەدپەفتار و زېرى ئەۋى لەبەرەمبەر مىندا گۆرەنكارى بەسەردا ھات و لەجاران باشتەر بوون، گەرچى بەردەوام جىنۇيان پىدەدام و سوکايەتيان پىدەكردم، بەلام ھىچ تورپەى و پىكىيان لەبەرەمبەردا نەبوو، سوکايەتيەكانى ئەۋان بەشىك بوو لەسروشتيان، لەبەرئەۋە نەياندەتوانى گۆرەنكارى لەخۇياندا دروست بىكن.

كاتىك ئاگادارى ئەۋە بوون دەمەۋىت تەرمى دايك و باوكى لەمردووخانە دەربەكەم ھاۋكاريان كردم و لەدەرەمەتى كانزەكانى خۇم پىستى مانگايەكى باشيان بۇ كرىم، مىنىش تەرمى دايك و باوكىم خستە ناو پىستى مانگاگەۋە و بەپەتىكى چەرم دورىنمەۋە.

ئەو پۇژەى دەمويست لەمالى مەرگ بىمە دەرەۋە "راموز" پىى وىم: لىرە مەرۋ و تا دواين تەمەنت لىرە بىمىنەرەۋە، چونكە دەرەمەتى كرىكارىكى مردووخانە لە پزىشكى فەرمانرەۋايان كەمتر نىە و تۆ ئەگەر تەنھا نىۋەى دەرەمەتى خۆت پاشەكەوت بىكەيت، لەسەردەمى پىرىدا ۋەك يەككىك لەكاهىنەكان ژيانى خۆت بەسەر دەبەيت و دەبىتە خاۋەنى بەندە و كەنزەكىش، چونكە خەلكى پىيان لەكاركردى ئىرەى، پىكابەرىمان لەگەلدا ناكەن، بەلام من نەمدەتوانى لەۋى بىمىنمەۋە، لەبەرئەۋەى لەللى خۇمدا بىرم لەۋە دەكرەۋە، ئەو پىاۋەى دەتوانىت كارىكى مەزىتەر ئەنجام بدات نابىت خۇى بەكارى بچوكەۋە سەرقال بىكات.

لەنىۋەندى جىنۇ و پىكەنن و گالتهجاپى كرىكارەكاندا مالئاۋايىم لە "راموز" كرد و چەرمى مانگاگە كەتەرمى دايك و باوكىم تىدابوو خستە سەر شانم و لەمردووخانە ھاتمە دەرەۋە.

خەلکی لەکۆڵانەکاندا لێم دور دەکەوتنەو و لوتی خۆیان دەگرت بۆئەوێ بۆنی
من بەرلوتیان نەکەوێت، چونکە بەجۆرێک بونی مردوو خانە لەمنەو بەر لوتیان
دەکەوت کە ھەموویانی بیزار دەکرد و ترسیان لێدەنیشت.

"تبس" دووشاری مەزنی لێ بوو، یەکیکیان شاری زیندوووەکان و ئەوێتریان شاری
مردوووەکان، شاری مردوووەکان دەکەوێتە ئەوبەری "نیل"ەو و لەکاتی شەودا، شاری
مردوووەکان بەواتا ناوەندی گۆپی مردوووەکان، لەشارەکان باشتەر پارێزگاریان لێ
دەکرا.

من دەمزانی کە مەحالە بتوانم خۆم بکەم بەشاری مردوووەکاندا، لەبەرئەوێ
پاسەوانەکان دەستبەجێ دەیانکوشتم، بەلام دەمتوانی خۆم بە دۆلی فەرمانپەرەیا
بکەم. دۆلی فەرمانپەرەیا نیشت دەکەوێتە ئەوبەری نیلەو، بەلام لەسەرەوێ شاری
مردوووەکانەو دەکەوێتە بەشی باشوریەو و تەواوی فیرەوێکانی میسر لەسەرەتای
دروستبوونی جیھانەو تا ئەمڕۆ لەدۆلی فەرمانپەرەیا نیشراون.

لەشەودا، بەوشیوەی کە شاری مردوووەکان لەژێر پارێزگاری پاسەوانەکاندا،
بەلام دۆلی فەرمانپەرەیا وانی، لەبەرئەوێ پاسەوانان و خەلکی دەزانن کە
کاھینەکان کاتیکی فیرەوێکی لەگۆڕ دەنێن، بەشیوەیەکی گۆڕەکە تەلیسمای دەکەن
کە ھەر کەسیک بیهوێت خۆی بکات بە گۆڕستانی مردوووەکاندا دەمرێت.

من بەھیچ شیوەیەکی باوەرم بەتەلیسم نیو لەوباوەرەدانییم کە تەلیسم بتوانێت مەرۆ
بکوژێت، بەلام وای بۆ دەچم کە کاھینەکانی میسر دواي ئەوێ فیرەوێکی دەنێژن،
دار و دیوار و تەواوی شتەکانی ناو گۆڕستان بگرە خودی تەرمی فیرەوێش
نالودەوێ جۆرێک زەرەر دەکەن کە بەھۆی تێپەرپوونی کاتیش لەناو نەچیت و ئەو
کاریگەرەیی بێنیت، ئەگەر کەسیک بۆ دزی کردن بیتە ناو ئەم گۆڕستانەو و بیهوێت
کەلوپەلی گرانبەھای ناو گۆڕستانەو ببات بەھۆی ئەو زەرەرەو دەمرێت. بەلام من
خوازیاری مەرگ بوم و پیشوازییم لێدەکرد و بەخۆم دەوت ئەگەر من بتوانم گۆڕێک بۆ
دایک و باوکم بەدەست بھێنم چیتە مردن بەلامەو گرنگ نیو.

گرنگ ئەوێ دایک و باوکم لەناو نەچن و لەجیھانیکی تردا بژین و دەست
بەگەشتە درێژخایەنەکەو خۆیان بکەن، بۆئەوێش لەناو نەچن دەبێت لاشەیان

لەگۆپىڭدا بىئىزىت، ئەگىنا تەرمى مۇمىيى كراو بەھۋى ھەۋاۋ و شى ھەلدەۋەشىت و لەناۋ دەچىت.

لە پۇژدا تەرمى دايك و باوكم خستە سەرشانم و پۇشتىم بۇ بىابان بۇئەۋەى ھىچ كەسىك نەمبىنىت و كاتىك شەۋ داھات چاۋەپىم كرد كەمىكىش بەسەر تارىكىدا تىپەپىت و چەقەل و كەمتىارەكان بىنە دەنگ، ئەۋكات گەپامەۋە بۇشار و زەنگىنىك بۇ ھەلگەندى زەۋى كرى.

كاتىك گەشتە دۆلى فەرمانپەۋايان، نىۋەى شەۋ تىپەپىبوو، سەرەپراى ئەۋەى دەمبىنى كە مارەكان لەبنى درەختە كورتەبالاكانەۋە تىدەپەپىن، بەلام سەرەپراى ئەۋەش لىيان نەدەترسام و لەچەند شۇيىنىكىشدا چاۋم بەمارەكۆلەكان "دوۋ پىشك" كەۋت، بەلام لەۋانىش نەدەترسام، چونكە داۋاى مەرگم لەخوداكان دەكرد، بىنەماى سەرەكىش ئەۋەىە كاتىك مۇۋ خەۋازيار مەرگ بىت، مەرگ بەلايدا ناچىت.

من ھىچ زانىيارىەكم لەبنكەى پاسەۋانىەكان نەبوو و نەمدەتۋانى خۇمىيان لى بپارىزم، بەلام ھىچ يەك لەۋانە چاۋايان بەمن نەكەۋت و نەبۈنە پىگرم، لەۋانەشە منيان بىنىبىت و وايان زانىبىت يەكىكم لەۋ مردوۋانەى كە كەرەستە و خۋاردەمەنى خۇم بەشانم ھەلگرتىت و بەنىۋ گۆپى فىرەۋنەكاندا ھاتوۋ چۆ دەكەم.

بۇماۋەىەك بەنىۋ گۆپى فىرەۋنەكاندا ھاتوچۇم كرد و بەداۋى گۆپىڭدا دەگەپام كە بتوانم دەرگاى گۆپەكەى بىكەمەۋە و تەرمى دايك و باوكمى تى بىكەم، بەلام ئاگادارى ئەۋە بووم كە تەۋاۋى دەرگاكان بەستراۋن و كردنەۋەى دەرگا دەبىتە ھۋى لەدايك بۈنى گومان، لەمكاتەدا پاسەۋانەكان ئاگادارى ئەۋە دەبن كە مردوۋىەك لەگۆپى فىرەۋندا نىژراۋە.

من لەمەرگ ناترسىم و ئەۋەى بەناۋى تەلىسىمى فىرەۋن بانگى دەكەن بەھىچ شىۋەىەك نامتۇقىنى، ئەگەر بىمتۋانىايە گۆپىك بۇ دايك و باوكم فەراھەم بىكەم خەيالىم ئاسودە دەبو، ئەگەر بىشمزانىايە داۋى ئەۋ كارەم دەمرم.

كاتىك تىگەشتەم ناتوانم دەرگاى ھىچ يەك لەگۆپەكان بىكەمەۋە، لەپال يەكىك گۆپەكانى دەرەۋەى دەرگاكە بەھۋى ئەۋ زەنگەنى كە لەگەل خۇمدا ھىناۋوم گۆپىكم لەناۋ خاكىكى لىمىدا ھەلگەند و بۇ دەرگردى خۇلى ناۋ گۆپەكە بى لەدەستەكانم ھىچ

شتیکي ترم شک نه ده برد و دهسته کانیشم به هوئی بهرکه وتنی له گهل زووخه بهرده کاندای
بریندار و خویناوی بوون، به لام من هیچ گرنگیه کم پی نه ده دان.

ئه وهنده ئه و چاله م کهند تاکو بووه چالیکي قول به ئه ندازه ی گونجاندنی له گهل
جهسته ی دایک و باوکم، دوا ی ئه وه چه رمی گاکه م خسته ناو چاله که وه و خولم
به سه زیداکرد، له بهرئه وه ی بنی گوپی فیرعه ون لم بوو هیچ گرفتیکم له له سپینه وه ی
شوین ده ست و پییه کانم نه بوو.

ئه وکات هه ناسه یه کی ناسوده ییم هه لکیشا، چونکه دلنیا بوم که دایک و باوکم
به هوئی ئه وه ی که له پال فیرعه وندان له جیهانه که ی ترده له پری خواردن و خواردنه وه وه
هیچ گرفتیکیان نابینت، چونکه بهرده وام له گهل فیرعه ندا ژیان به سه ر ده بن و سود
له نان و گوشت و شه رابی ئه و وهرده گرن.

کاتیك سهرقالتی رشتنی خول بوم به سه ر ته رمه که یاندا، دهستم بهرشتیکي رهق
کهوت و کاتیك هه لمگرت بینیم شتیکی خری بچوکه و به دهوری ئه و شته خرمدا
به ردی گرانبه هایان پیوه لکاندووه، تیگه شتم له و شت و مه کانه یه که له کاتی ناشتنی
لاشه ی فیرعه ون له گهل خویاندا ده یانبرد بوئه وی و له ویدا لییان کهوتوووه دوا ی ئه وه
به هوئی ته لاری ئارامگای فیرعه ونه وه کهوتوووه ته ژیر خوله وه.

ئه و شته خرم هه لمگرت و دوا ی ئه وه دهستم بهرز کرده وه و مألئاواییم له دایک و
باوکم کرد و وتم: هیوادارم لاشه تان بو هه میشه بمینیتته وه.

کاتیك له دولی فرمانه روایان چومه دهره وه و خوم گه یانده وه که نار پوباری "نیل"،
گزنگی به ره به یان له هه له اتندا بوو، هه ر له ویدا زه نگنه که م فریدایه پوباره که وه و
له ته نیشته پوباره که وه پاکشام، به لام به هوئی ماندویه تی و نازاری جهسته م خوم لی
نه ده کهوت.

تا دوا جار ماندویه تی له پرا ده به دهر له هوشت خومی بردم، وایزانم خوم لیکهوت و
کاتیك دهنگی مراویه کان بهرز بویه وه له خو وراچه نیم و بینیم خور هه له اتوووه و
له پوباری "نیل" دا که شتی و قایخه کان سهرقالتی هات و چوون و ژنانی جل شویش
له که نار پوباره که دا سهرقالتی قسه کردن و جل شویدن.

به ره به یانیکی پوناک و هیوا به خش بوو، به لام دلێ من خه مگین بوو، به پرا ده یه که
ههستم به جهسته ی خوم نه ده کرد. جله کانم ته نها نیوه ی جهسته می داده پووشی و

گەرمى خۆر پشتى سوتاندىبوم و پارچە مىنىكم شك نەدەبرد تا نان و ئاوجۆى پېيىكېم.

جەستەم بۆنى دزىوى مردووخانى لىدەهات، چونكە ھىشتا لە "نيل"دا خۆم نەشۆردىبوو.

من بەو ھەلومەرجە نالەبارەمەو نەمدەتوانى پوو لەھاوړيكانم بكم و داواى ھاوکاریان لى بكم، لەبەرئەو نەگەر بەو حالەو چاويان بەمن بکەوتايە، ئاگادارى ئەو دەبون كە گرفتارى نەفرەتى خودايەك بوم و چيتر ھەموو كەسيك ئاگادارى ئەو بوو كە من مالى خۆم و دايك و باوكم بگرە قەبرەكەشيانم لەپيناو ژنيكدا فروشتوو، نەمدەتوانى بەم ھەموو بەدناويەو، خۆميان لى نزيك بكمەو.

بیرم لەو دەكردەو چى بكم و بەچ شيۆەيەك سكم تير بكم، لەناكاو ئاگادارى ئەو بوم كە مرقىك لەنزيكمەو دەجوليت. بەرادیەك سەروچاوى ئەو پیاو ترسناك بوو كە من لەو كاتەدا راستەوخۆ وامدەزانی مرقە نیه، چونكە لەباتى لوت كوئىكى فراون لەناوەرأاستى روخساریدا بەدى دەكرا، ھەرەھا ھەردوو گوێى نەبوو، دیار بوو كە گوێكانیان بریو.

ئەو پیاو لاواز دەبینراو دەستىكى گەرە و كلۆسنى ھەبوو، كاتىك پەيى بەو برد كەمن ئاگادارى بوم، پرسى: ئەو شتەى لەناو دەستە داخراوەكانتدایە چیه؟
منیش دەستم كردەو و ئەو پیاو چاوى بەگوێ فیرەون كەوت و ناسیەو و وتى: بیدە بەمن چونكە من بەختىكى شووم ھەيە و زۆر پيوستم بە بەختىكى باشەو بیستومە كە ھەركەسيك گوێەكى وای ھەبیت خوښبەخت دەبیت.

وتم: من پیاویكى ھەژارم و جگە لەو ھىچ شتىكى تر شك نابەم و دەمەویت لەلای خۆم بیپاریزم بۆئەو بىیتە ھۆى بەختەوهریم.

پیاو كە وتى: سەرەراى ئەو ھى منیش ھەژارم و تۆش ھەژاریت، ئامادەم لەبەرەمبەر ئەو گوێەدا، ئەنگوستیلەيەكى زیوینت پى بەم.

داواى ئەو ئەنگوستیلەيەكى زیوینی لەژیر كەمەربەندەكەيەو دەرھینا و ئاراستەى منى كرد و منیش وتم: گوێ خۆم نافروشم.

ئەوپپاوە وتی: تۆ ئەوەت فەرماوش کردووە ئەگەر بمویستایە بێ بەرامبەر ئەم گۆیەت لی زەوت بکەم دەمتوانی ئەو کارە بکەم، چونکە کاتیگ تۆ خەوت لیکەوتبوو دەمتوانی بتکوژم و ئەو گۆیەت لی بدزم.

وتم: بەگویی پراو و لوتی پراوت ئاشکرایە کە پیاویکی تاوانبار بویت و دواى ئەوەی هەردوو گۆی و لوتیان پریویت، بۆ کارکردن ناردویتیاں بۆ کانه کانزاکان و نیستاش لەکانه کانزاکان هەڵهاتویت، بۆیە دەبیئت لیڤه هەلبییت، چونکە ئەگەر پاسەوانەکان بێن و لیڤه دا بقیین، دەستگیرت دەکەن و دەتگەرپننەوه بۆ ناو کانه کانزاکان، لەوکاتەدا گەر منت بکوشتایە ئەوا سەرەبرەوخوار هەلیان دەواسیت تا ئەو کاتەى دەمردیت.

پیاوەکە وتی: تۆ خەلکی کوپییت و لەکوێو دەبیئت کە هیشتا ئاگاداری ئەو نیت تەواوی ئەو بەندەانەى لەکانه کانزاکاندا کاریان دەکرد ئازاد کراون.

وتم: چۆن شتی وا پوو دەدات؟

پیاوەکەیش وتی: ئەم فیرعەونە نوێیە کە تازە لەسەر تەختی فەرمانپەرەوایی دانیشتیووه، پێش ئەوەش جینشینی میسر بوو، بەلام دواى ئەوەى چوووە سەر تەختی فەرمانپەرەوایی تەواوی بەندەکانی لەکانه کانزاکاندا ئازاد کرد، ئیتر لەمەو دوا تەنها ئەو کەسانە لەکانه کانزاکاندا کار دەکەن کە ئازادن و موچەش وەرەگرن.

واهەستم کرد کە ئەو پیاوە راست دەکات، چونکە من چل شەوو چل پوژ لە مردووخانە بوم، ئاگاداری هیچ هەوالیک نەبوم و نەمەزانى کە فیرعەونى تازە و لاو، بەندەى کانه کانزاکانى ئازاد کردووه.

پیاوەکە وتی: من سەرەپرای ئەوەى بەندەیک بوم و لەکانه کانزاکاندا کارم کردووه، لەخوداکان دەترسم و هەر لەبەرئەوەش کاتیگ تۆ خەوتبویت نەمکوشتی، تۆ دەتوانی ئەو "گۆیە" لەلای خۆت بپاریزی و بۆ بەدەستەینانى خۆشەختی سودی لیوهرگريت.

بەلام من سەرم لەو سەرپامبوو کە فیرعەونى تازە بەواتا "ئامن هوتب" ی چوارەم بەچ شیوہیەک بەندەکانى لەکانه کانزاکاندا ئازاد کردووه، ئایا ئاگادارى ئەو نیه کە مەحاله پیاویکی ئازاد پراوت لەکانه کانزاکاندا کار بکات.

ئەگەر مڕوؤ شیت نەبیئت بەندەى کانه کانزاکان ئازاد ناکات، لەبەرئەوەى بەیەکجاری کاروباری کانه کانزاکان لەکار دەکەوێت، سەرەپرای ئەوەش زۆربەى ئەو

بەندانهی له‌كانه كانزاكاندا كار ده‌كەن له‌چینی تاوانباران و ئازادکردنی ئەوانەش
له‌شاره‌كاندا ده‌بیته‌هۆی دوو زمانی و ناشوبه‌یه‌کی مه‌زن.

پیاوی گۆی و لوت ب‌پاو وه‌ك ب‌لیی په‌یی به‌بیرکردنه‌وه‌كانی من بردییت وتی: من
له‌وباوه‌په‌دام خودای فیرعه‌ونی تازه‌مان خودایه‌کی شییت بییت.
پرسیم: بۆچی؟

وتی: له‌به‌ره‌وه‌ی خودا، هانی فیرعه‌نی تازه‌ی داوه‌ ته‌واوی ئەو تاوانبارانه‌ی له
كانه كانزاكاندا كار ده‌كەن ئازاد بكات، ئیستاش ئەمانه ئازادانه له‌شار و بیابانه‌كانی
میسردا ده‌گه‌ڕێن و چیت‌یه‌ك "دین" زیو و زێڕ و مس له‌زه‌وی ده‌رناهیتریت و میسر
گرفتاری هه‌ژاریه‌کی ترسناك ده‌بیته‌وه، گه‌رچی من بینگانه بوم و به‌بییتاوانی ب‌پاریان
له‌سهر دام كه له‌كانه‌كانزاكاندا كاربكه‌م، به‌لام له‌به‌رامبه‌ر هه‌ر كه‌سی‌کی بییتاواندا
هه‌زاران تاوانباری راسته‌قینه له‌كانه كانزاكاندا کاریان ده‌كرد و ئیستاش ئازاد بون.

له‌كاتی قسه‌کردندا پیاوه‌كه ته‌ماشای سه‌رتاپای جه‌سته‌می ده‌كرد و ئاگاداری
ئەوه‌بووم كه له‌بۆنی ئەو مردوو‌خانه‌یه‌ی له‌جه‌سته‌ی منه‌وه ده‌هات ب‌یزار نیه و وتی:
خۆر پیستی جه‌سته‌تی سوتاندوو، به‌لام من پۆن هه‌یه و ده‌توانم بیساوم به‌پشتتدا.
هه‌رله‌وكاته‌ی كه به‌پۆن پشتمی ده‌هه‌نو، ده‌یوت من سه‌رم له‌وه سوپرده‌می‌نی كه
بۆچی چاودی‌ری له‌تۆ ده‌كه‌م، چونكه كاتیك كوته‌کیان له‌من ده‌دا و جه‌سته‌م ب‌ریندار
ده‌بوو، نه‌فره‌تم له‌خوداكان ده‌كرد كه بۆچی منیان دروستكردوو و منیان گرفتاری
سته‌می كه‌سانی تر كردوو و هه‌یج كه‌سی‌كیش پارێزگاریم لی ناكات.

من ده‌زانم كه ته‌واوی تاوانبار و به‌نده‌كان، خۆیان به‌بییتاوان له‌قه‌لم ده‌دن و ئەو
پیاوه‌شم وه‌ك ئەوانی تر لیك ده‌دایه‌وه، به‌لام له‌به‌ره‌وه‌ی چاكه‌ی له‌گه‌لدا كردووم و
جه‌سته‌می به‌پۆن ماییبوو، سه‌ره‌پای ئەوه‌ی له‌وكاته‌دا ته‌نها بوم، لیم پرسی: ئەو
سته‌مه‌ی له‌به‌رامبه‌ر تۆدا كردیان چی بوو؟ باسی ئەو سته‌مه‌م بۆ بکه، بۆئه‌وه‌ی بۆ ئەو
سته‌مه‌ت به‌داخ بم.

پیاوه‌كه وتی: من كه ئیستا له‌به‌رامبه‌رتۆدا له‌سهر زه‌وی دانیشتم و لوت و گۆیم
نیه، پۆزانیك خاوه‌نی مال و كێلگه و مانگا بوم و نان له‌مال و ئاوجۆ له‌گۆزه‌مدا به‌دی
ده‌كرا، به‌لام له‌به‌ده‌ب‌ه‌ختی من پیاویك له‌كه‌نار ماله‌كه‌مدا به‌ناوی "ئانو کیس" ده‌ژیا، ئەو
پیاوه ئەونده كێلگه‌ی هه‌بوو كه نه‌ته‌ده‌توانی چاوت به‌كۆتاییه‌كه‌ی بکه‌ویت و

به‌پراډه‌یه‌ك مانگای هه‌بوو كه ژماره‌یان له‌خۆلی بیابان زیاتر بوو، به‌لام من داوا له‌خوداكان ده‌كهم كه جه‌سته‌ی سیس بکات و هه‌لیوه‌شیئیت و هه‌رگیز ده‌ست به‌گه‌شتی دواى مهرگی نه‌کات، ئه‌و پیاوه‌ سه‌ره‌پای ئه‌و هه‌موو کیلگه‌ و مانگایه‌ چاری به‌ربووه‌ کیلگه‌ بچوکه‌که‌ی من بۆئه‌وه‌ی کیلگه‌که‌م له‌چنگ ده‌ربکات، به‌رده‌وام بیانوی پێده‌گرتم و هه‌موو سالیك له‌وه‌رزى پایزدا دواى به‌رزبونه‌وه‌ی ئاستی پویاری نیل، کاتیک نه‌ندازیاره‌كان ده‌هاتن و نه‌ندازه‌ی زه‌وی کیلگه‌کانیان ده‌گردد، سه‌رم له‌وه‌ سوپ ده‌ما كه کیلگه‌که‌م بچوکه‌تر بووه‌ و نه‌ندازیاره‌كان كه دیارییان له‌"نانو کیس" وه‌رگرتبوو، به‌شیک له‌زه‌ویه‌که‌ی منیان خستبووه‌ سه‌ر زه‌ویه‌که‌ی ئه‌و، سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ش من به‌رگرم له‌خۆم ده‌کرد و ئاماده‌ نه‌بوم کیلگه‌که‌می له‌به‌رامبه‌ر چه‌ند بازنه‌ ئالتون و زیویکدا پى بفرۆشم.

له‌و سه‌رده‌مه‌دا خوداكان پێنج کوپ و سى کچیان پێدابوین، کچه‌ بچوکه‌که‌م له‌هه‌مویان جوانتر بوو، کاتیک"نانو کیس" کچه‌ بچوکه‌که‌م ده‌بینیت ناشقی ده‌بیت، یه‌کیك له‌به‌نده‌کانی خۆی نارده‌ لام و وتی: کچه‌ بچوکه‌ی خۆتم پى بده‌ و من چیت کارم به‌تۆوه‌ نابیت.

من كه ده‌مویست جوانترین کچی خۆم بۆئه‌وه‌ بده‌م به‌شوو كه له‌کاتی پیریدا هاوکاریم بکات، بۆیه‌ نه‌م دا به‌و، ئه‌وه‌بوو پوژیکیان"نانو کیس"ئه‌مجاره‌یان بیانوی ئه‌وه‌ی پێگرتم كه سالیکیان به‌ره‌می دانه‌ویلّه‌ زۆر كه‌م بووه‌ و من دانه‌ویلّه‌م له‌و به‌قه‌رز وه‌رگرتوووه‌ و هیشتا قه‌رزه‌که‌یم نه‌داوه‌ته‌وه‌. من سویندم به‌خوداكان خوارد كه وا نیه‌، به‌لام ئه‌و ته‌راوی به‌نده‌کانی خۆی هینابوو بۆ ئه‌وه‌ی گه‌واهی ئه‌وه‌م له‌سه‌ر بده‌ن كه دانه‌ویلّه‌ی به‌قه‌رز پێداوم، له‌هه‌مان پوژدا به‌نده‌کانی پژانه‌ سه‌رم و ویستیان بمکوژن و من جگه‌ له‌داریک بۆ به‌رگریکردن له‌خۆم هه‌یچی ترم پێنه‌بوو، بۆیه‌ داره‌که‌م به‌ر نیوچه‌وانی یه‌کیك له‌ به‌نده‌کانی كه‌وت و گیانی له‌ده‌ست دا.

ئه‌وه‌کات ده‌ستگیریان کردم و گوێ و لوتیان به‌رم و ناردمیان بۆ کانه‌ کاناکان، ئه‌و پیاوه‌ش مال و کیلگه‌که‌می له‌به‌رامبه‌ر قه‌رزه‌ خه‌یالیه‌که‌یدا داگیر کرد و ژن و منداڵه‌کانیشمی فروشت، به‌لام کچه‌ بچوکه‌که‌م"نانو کیس" کچی و بۆماوه‌یه‌ك وه‌ك كه‌نیزه‌یه‌ك بۆ خزمه‌تکردنی خۆی رایگرتبوو، دواى ئه‌وه‌ش کردیه‌ ژنی یه‌کیك له‌به‌نده‌کانی.

ماوەی دە ساڵە من لەکانە کانزاکاندا سەرقاڵی کارکردم، تا ئەوەبوو بەفەرمانی فیرعهونی لاو نازاد کرام، کاتیگ گەرامەووە بۆ مال و کێلگەگەم، بینیم کە هیچ شوینەواریکیان نەماوە و کچە بچوکهگەم کە خوشکی "نانو کیس" بوو دیار نەماوە و دەلێن کە لە "تبس" دا لەمالیکدا بەناونیشانی خزمەتکار سەرقاڵی کارکردنە.

"نانو کیس" ئەو کاتە ی من لەکانە کانزاکاندا کارم دەکرد مرد، ئەویان لەشاری مردووەکاندا ناشت، بەلام من زۆر حەز دەکەم بپرۆم و بزەم لەسەر گۆرەگە ی چی نوسراوە، چونکە بەدنیایییەو دەبێت تاوانەکانی ئەو پیاو لەسەر کێلی گۆرەگە ی نوسرابێت، بەلام لەبەرئەوێ خۆیندەواریم نیه نازەم نوسراوی سەر گۆرەکان بخوینمەو.

وتە: من خۆیندەواریم هیه و دەتوانم نوسراوی سەر گۆرەگە ی بۆ بخوینمەو، ئەگەر حەز دەکەیت دەتوانم لەگەڵتدا بێم بۆ شاری مردووەکان و هەرچی لەسەر گۆرەگە ی نوسراوە بۆتی بخوینمەو.

پیاوگە وتی: هیوادارم تەرمەگەت بۆ هەمیشە بمینیت، ئەگەر ئەم هاوکاریەم لەگەڵ بکەیت، زۆر خوشحال دەبم.

وتە: من لەکانگای دلمەو نامادەم لەگەڵ تۆدا بێم بۆ شاری مردووەکان و نوسراوی گۆرە "نانو کیس" ت بۆ بخوینمەو، بەلام نازانی کە بەمحالەو پێمان پێناردەن بپۆینە ناو شاری مردووەکانەو.

پیاو لەوت بپراوگە وتی: تیگەشتم کە ئاگاداری هیچ شتیگ نیت، چونکە ئەگەر ئاگادار بوایهیت، دەتزانێ کە فیرعهونی تازە دوا ی ئەوێ بەندەکانی لەکانە کانزاکان نازاد کردووە، وتویهتی: لەبەرئەوێ ئەمانە سالانیگە لەدیداری مردووەکانیان بپێش بون، بۆیه مافی ئەوێان هیه بپۆن بۆ شاری مردووەکان و سەردانی مردووەکانی خۆیان بکەن.

من و پیاوی لەوت بپراوگەوتینە پێ، تا گەشتینە شاری مردووەکان و لەوێدا ئەو پیاو کە ناونیشانی گۆرە "نانو کیس" ی وەرگرتبوو، منی برده سەر گۆرە ی ئەو کابرایە و بینیم لەبەرامبەر ئەو گۆرەدا بپێگ گۆشتی کولاوو میووە و گۆزەیهک شەراب دانراوە، پیاوی لەوت بپراو بپێگ شەرابی خواردووە و بەشی منیشی دا، پاشان داوا ی لیکردم کە نوسراوی سەر گۆرەگە ی بۆ بخوینمەو، منیش بەم شیوێهە بۆم خۆیندەو:

(من که "ئانو کیس"م، گهنم چاندووه و درهختم نیژاوه و بهرهمی کیلگه و باخم زۆره، چونکه لهخوداكان دهترسم... یهك لهسهر پینجی بهرهمهکهه داوه بهخوداكان و پوباری "نیل"یش تارادهیهك هاوکاری کردم و بهردهوام کیلگهکانی منی ئاودیژی دهکرد و هیچ کهسیك لهکیلگهکهی مندا برسی نهبووه و نه مهیلآوه هیچکام له دراوسی کیلگهکانیشم برسیان ببیت، چونکه لهو سالانهی که بهرهم باش نهبوو، من هاوکاری هممویانم کردووه و دانهویلهم پنداون. من فرمیسکی چاوی ههتیوانم دهسپری و ئهوهش لهمن نهدهوهشایهوه که داوی قهرز لهو بیوهژنانه بکهه که هاوسهرهکانیان قهرزارم بون، ههرجاریک که پیاویك دهکرد، من بۆئهوهی ئازاری ژنهکهی نهدهم چاوپۆشیم لهقهرزهکانی خۆم دهکرد. لهبهرنهوهیه که لهسهرتاسهری ولآتدا بهچاکه ناوم دههینن و لیم پازی بون، ئهگهر مانگای کهسیك دیار نهمایه، گایهکی تهندروست و قهلهوم لهباتی مانگا ونبووهکهی پیدهدا، من لهکاتی ژیانمدا پیم لهوه دهگرت که نهاندازیاران کیلگه زهویهکانم بهناحهقی نهاندازه بگرن و زهوی کهسیك بهیهکیکی تر بدهن. ئهوه ئهو کارانهیه که من "ئانو کیس" لهژیاندا نهجامم داوه بۆئهوهی خوداكان لیم پازی بن و لهو گهشته دور و دریزهی که من دواي مهرگم دهیگرمه بهر هاوکاریم بکهن.)

کاتیك نویسنی سهركیلهکهه بهتهواوی خویندهوه، پیاوی لوت بپراو دهستی کرد بهگریان.

لیم پرسى: بۆچی دهگریت؟

وتی: لهبهرنهوهی دهزانم که لهبهرامبهه "ئانو کیس" ههلهیهکی زۆر گهورهه کردووه، چونکه ئهگهر ئهو پیاوه چاکهکار نهبوايه، ئهوهیان لهسهر کیلی گۆرپهکهی نهدهنوسی، چونکه ههرشتیک بنوسریتهوه راست و دروسته، تا ئهه جیهانه بمینیت خهلی ئهه نوسراوه لهسهر کیلهکهی دهخویننهوه، لهبهرنهوهی تهرمی پیاویکی چاک ههرگیز لهناو ناچیت، ئهه ههر بهوشیویه بهزیندویی دهمینیتتهوه، بهلام من دواي مهرگم نامینم، لهبهرنهوهی لاشهی تاوانباران ههلهدهنه ناو پوباری نیلهوه و ئاوی پوباریش لاشهکهی بهرهو دهريا پهکیش دهکات و دهبمه خۆراکی گیانهوهره دهرياییهکان.

من زۆر سەيرم لەقسەى ئەم پياوھ لوت براوھ هات، ئەوکات تىگەشتم كە بەچ شىۋەيەك گەمژەيى جوړى مروڤ هېچ كات لەناو ناچيټ و لەهەموو قۇناخ و سەردەمىكا دەتوانرئ نەزانى و ئەفسانە پەرسىيان بقۇزريتەوھ و سوډيان لىۋەرېگريت، ھەزارەھا سالە كە كاھينەكانى ميسر بەپشت بەستن بەنوسينەكانى "كتيبي مردوۋەكان" كە خوڤان نوسيويانە، بەلام دەلئىن لەخواوھ بۇمان دابەزيوھ، لەپئى ئەم كتيبەوھ خەلكيان كرده كۆيلەى خوڤان و ھەموو پيشەنگيەكى ميسر ھى ئەوانە. بۇئەوھى نەھيئىن چاكسازى لەگەمژەيى خەلكيدا بكريټ، دەلئىن ھەر وشەيەك لە "كتيبي مردوۋەكاندا" سەرەپراى ئەوھى لەسەر زەويدا نوسراوھتەوھ، لەئاسمانيشدا لەلاى خوداكان نوسراوھتەوھ و پاريزراوھ و ھەرگيز لەناو ناچيټ.

ھەرۋەھا بۇئەوھى بيروباوھپى خەلكى لەبەرامبەر "كتيبي مردوۋەكاندا" نەگۆپيټ. بەو شىۋەيە دەيخەنەپروو كە ھەر نوسراوئيك بەھۆى ئەوھى نوسراوھتەوھ دروستە و نكولى لئىناكرئ و بەشىۋەيەكيش ئەم بيروباوھپە پۇچوۋەتە نيو بيروباوھپى خەلكيەوھ كە پياويكى وەك ئەو بونەوھرە بەدبەختە كە گوئى و لوتى براوھ سەرەپراى ئەوھى بەھۆى ئەم دژايەتى و گومانى ھەلەى "ئانو كيس" ەوھ زيندانى كرا و دە سال لەكانە كانزاكاندا ژيانى بەسەر بردوۋە، كاتيك دەبينئىت لەكىلى گۆپى "ئانو كيس" ئەم بابەتەنە نوسراوھ، واهەست دەكات ئەوھى نوسراوھ راستيەكى حاشاھەلنەگرەو ھەلەى كردوۋە كە "ئانو كيس"ى بەپياويكى بيبەزەيى و ستەمكار لەقەلەم داوھ.

پياوھ لوتبراوھكە فرميسكى چاوھكانى سېرى و ئەو گوشت و ميوەيەى كە لەوئى بوو كيشايە بەردەمى خوئى و وتى: وەرە بخۆ و سكت تيركە، لەبەرئەوھى ئەمرۇ پۇژى بەندانى كانە كانزاكانە و پريان بەمن داوھ بيمە ناو شارى مردوۋەكانەوھ و دەتوانم ئەم خواردنە بخۆم.

دواى ئەوھى بەھۆى خواردنى گوشت و ميوە و شەراب گەشايەوھ، بەگۆرەكەى وت: "ئانو كيس" بەپيئى ئەو شتەى لەسەر كيئەكەت نوسراوھ تۆ پياويكى باش بويت، واباشە ئيستا بەشيك لە كاسەى ئالتونين و زيوين و ميسينى ناو گۆرەكەت بەدى بەمن و من ئەمشەو ديم و ئەم قاپانە لەتۆ وەردەگرم.

منيئىش بەترسەوھ ھاوارم كرد: ھەى پياو؟ دەتەويټ چى بكەيت؟ نايە دەتەويټ ئەمشەو بئيټ بۆ ئيرە و دەست بۆ گۆپى ئەم پياوھ دريژ بكەيت؟، مەگەر نازانى ھېچ

گوناهىك له گوناھى دزىنى گۆرەكان مەزىنتر نىه و بەھىچ شىۋەيەك خوداكان لەمكارەت نابورن؟

پىياوى لوت بپراو وتى: بۇچى ئەوئەندە قسەى بىھودە دەكەيت، مەگەر تۆ خۆت ئەوئەت لەسەر كىلى گۆرەكەى نەخوئەندەوہ كه "ئانو كىس" كەسىكى زۆر چاكە و بەردەوام بەپىيى فەرمانى خوداكان پەفتارى كردوہ، كەواتە بەھىچ شىۋەيەك بەوہ پازى نابىت كە قەرزاي من بىت، ئەگەر ئەو ئىستا زىندوو بوايە، داواكەى جىبەجى دەكرەم، چونكە ھىچ گومانىك لەوہدا نىه كە ئەو دەستى بەسەر مال و كىلگە و ژن و مندالەكانى مندا گرت و مالەكەى منى خستە پىزى سامانەكەيەوہ و ژن و مندالەكانىشىمى فرۆشت و كچە بچوكەكەمى وەك كەنزەيەك كرده خزمەتكارى خۆى، لەبەرئەوہى "ئانو كىس" قەرزاري منە بەخۆشخالىەوہ قەرزەكەى خۆى دەداتەوہ پىم و من ئەمشەو بۆ وەرگرتنەوہى مافى خۆم دىم بۆ ئىرە و تۆش دەتوانى لەگەلمدا بىت و بەشىك بۆ خۆت ھەلگىرى، لەبەرئەوہى ئەو دەبىت داواكەى من جىبەجى بكات، ئەوہى من لىي وەردەگرمەوہ بەمن پەوايە و دەتوانم بەشىك لەو سامانە دواى ئەوہى لەوى وەردەگرم بەدەم بەتۆ، ئەمشەش باشترە لەوہى تۆ ئەمانە لەگۆردا دەرپەينى.

ئازادى ئەو بەندەنى كە لەكانە كانزاكاندا كاريان دەكرە، ھەرەھا ئەوہىكە بەندەكان پىيان پىدراوہ سەردانى شارى مردووەكان بكەن، بەتەواوى سىستەمى شارى مردووەكانى لەناو برد، ئەو شارەى كە لەشارى زىندووہكان زياتر پارىزگارى لىدەكرا، لەوشەوہدا كەوتە ژىر ھىرشى كۆيلەكانى فەرھودەوہ.

من و بەندەى لوت بپراو چوینە ناو گۆپى "ئانو كىس" ەوہ و ئەوہى لەتواناماندابوو بۆنمونە كاسەى زىپ و زىو و مسى گۆرەكەيمان ھەلگرت بۆ خۆمان، لەھەمان كاتدا پىياوى ئازادكراو دەيوت ئەوہى لەم گۆرەدا بۆخۆمى دەيبەم ، مافى خۆمە و كارى من دزى كردن نىه.

كاتىك زىپ و زىو و مسمان لەشارى لەمردووەكانەوہ گواستەوہ بۆ دەرەوہى شار، بىنيمان تەواوى پاسەوانانى شارى مردووەكان كە ئەركيان پاراستنى شار و پىگرتنە لەدزىكردن، وەك بەندە ئازادەكان ئەوانىش دەستيان كەرد بەفەرھود كردن و كاتىكىش كەشتىنە كەنار پوبارى نىل، بنيمان ھىشتا فەرھود لەشارى مردووەكاندا بەردەوامە.

گەشتنى ئىمە بە كەنارى پوبارى "نىل" ھاۋكات بوو لەگەل گزنگى بەرەبەيان و بەتەواۋى پۇژبويەۋە، لەۋكاتەدا بېرىك لەكپىرانى سوريە لەۋبەرى پوبارەۋە، چاۋەپىمانبۇون كە كەرەستە دىزاۋەكان لەدزەكان بىكپەنەۋە. ئەۋەى ئىمە ھىنا بومان فرۇشتەمان بەكپىرىكى سوريەى بەبېرى چوارسەد "دىن" زىپ.

ئەم بېرە زىپە، دوسەد "دىن" ى بەر مەن كەوت و پاشماۋەكەشى بەندەى لوتېراۋ بىردى بۇخۇى و وتى: بۇ بەدەست ھىنانى زىپ و زىو، پىگايەكى ئاسانمان دۇزىۋەتەۋە، چۈنكە ئەگەر ئىمە بۇماۋەى پىنچ سال لە لەنگەرگاي پوبارى "نىل" دا كرىكارىمان بىكردايە، ئەماندەتۋانى ئەۋ ھەموو زىپە لەۋماۋەىدە بەدەست بەيىن. دۋاى ئەۋەى ئالتۇنەكەمان دابەش كىرد، لەيەكتەر جىابويىنەۋە و بەندەكە بەلەيكەدا پۇشت و مەنىش بەلەيكەى تىردا.

بۇئەۋەى بۇنى مردوۋخانەكە لەخۇم پاك بىكەمەۋە "كافور و پىشك" ³⁷م كپى و لەكەنار پوبارى "نىل" دا خۇم پاك شت، بەشىۋەيەك كەبۇنى مردوۋخانەكە بەتەۋاۋى بەجەستەمەۋە ئەما و پاك بومەۋە، ئىتر خەلكى لىم دور ناكەۋنەۋە.

دۋاى ئەۋەى دەستىك پۇشاك كپى و پۇشتە فروشكايەكەۋە بۇ ئەۋەى نان بخۇم، كاتىك سەرقالى خواردن بوم دەنگە دەنگىك لەشارى مردوۋەكانەۋە بەرگۈيم كەوت، بىنىم كە بوق لىدەدەن و گالىسكە جەنگىەكان كەوتۋنەتە پى.

لەۋ كەسانەم پىرسى كە زانىارىيان زىاتر بوو، چى پويىداۋە؟ ئەۋانىش وتيان سەربازە تايىبەتەكان، كە پاسەۋانى فىرەۋنن، فەرمانى ئەۋەيان پىدراۋە كە بەندە ئازادەكان سەركوت بىكەن كە لەۋە زىاتر لەشارى مردوۋەكاندا دزى ئەكەن.

ئەۋ پۇژە پىش ئەۋەى خۇر ئاۋا بىت، زىاد لەسەد كەس لەبەندە تازە ئازادكراۋەكان كە لەپراىردوۋا لەكانە كانزاكاندا كاريان دەكرد، سەربەرەۋخوار بەسەر دىۋارى شارى "تبس" دا ھەلىيان ۋاسىن و كوشتىيان، دۋاى ئەۋە دزى و دەنگەدەنگى شارى مردوۋەكان خامۇش بوو.

³⁷ پىشكى جۇزۇك گىايە كاتىك ۋىشى دىكەنەۋە، ۋەك سابون كەف دىكەت و لەشى مۇۋە لەھەموۋپىسەك پاك دىكەتەۋە.

ئەو شەۋەم لەسۆزانیخانەيەكدا بەسەر بىرد، مەبەستىم ئەۋەبوو كەمىك خوش بگوزەرىنىم و پاپوئىرم، بەلام ھىچ يەك لەژنانى سۆزانیخانەكەم نەكرەدە خوشكى خۆم. دواى دەرچونم لەو سۆزانیخانەيە، پۆشتىم بۇ ميوانىخانەيەك و لەۋى خەۋتم و بەرەبەيانى پۆژى دوايى گەرامەۋە بۇ مالا كۆنەكەم بۆئەۋەي قەزىرى "كاپتا" بەندەي كۆنم بدەمەۋە و سوپاسى بكەم، چونكە ئەگەر ئەو ئەو پاشەكەۋتە كەمەي پېنەدابام، ئەۋا من نەمدەتۋانى تەرمى داىك و باۋىك بگەيەنمە مردووخانە.

"كاپتا" كاتىك چاۋى پىم كەۋت دەستى كىرد بەگىيان و ۋتى: ئەي خاۋەنە كۆنەكەم، وام دەزانى مردوۋىت، بەخۆم دەۋت ئەگەر زىندوۋ بىت، ئەۋا دىتەۋە بۆلام بۆئەۋەي بېرىك زىو و مىسى تىرم بەقەرز لىۋەرگىرىت، چونكە ئەو زىوۋ مىسىكى بەقەرز لەمن ۋەرگىرتوۋە، كەسىكىش جارىك زىو و مىس بەقەرز بدات بەكەسىك ئەۋا تالەژياندايىت دەيىت زىو و مىسى بەقەرز بداتى.

مىنىش سەرەراي ئەۋەي ۋامدەزانى مردوۋىت، پاشەكەۋتم بۇ پۆژى تەنگانەم دەكرىد، بۆئەۋەي بىتۋانم ھاۋكارىت بكەم دىزىم لە خاۋەنەكەم و داىكى(كە خۇدا بىكات لاشەي پارچە پارچە بكەن) دەكرىد، داىكىشى بەردەۋام بەدار لىۋى دەدام، بەم تازەيىانە ھەرەشەي ئەۋەي لىكرىدوم كە بىمفرۇشىت، لەبەرئەۋەي تۆ ھاتوۋىت ۋاچاكە پىكەۋە لىرە ھەلبىيىن و بېۋىن بۇ شوۋىنىك كە لەم تىمساحەۋە دور بىن.

من دوۋىل بوم لەۋەلامدانەۋەي، بۆيە ئەۋ ۋتى: خاۋەنە كۆنەكەم، ئەگەر لە پاشەكەۋتەكرىدى ژيان دوۋىلىت، ئەۋا من بېرىك كانزام ھەيە و دەتۋانىن بۆخۇمان خەرجى بكەين، كاتىك ئەم كانزاينە تەۋاۋ بون، من كار دەكەم و ناھىلىم بىرسىت بىيىت، بەمەرجىك لەدەستى ئەم ژنە پىزگارم بكەيت كە ۋەك تىمساح ۋايە و لەدەستى كۆرەكەيشى.

ۋتم: "كاپتا" من ئەمپۇ بۆئەۋە ھاتوم بۇ ئىرە كە قەرزەكەي خۆمىت بدەمەۋە، چونكە دەزانم ئەۋەي تۆ بەمىنت دا كۆي پاشەكەۋتى تۆيە لەماۋەي ئەم چەند سالەدا. ئەۋكات بېرىكى زۆرتەر لەو كانزاينەيە كە "كاپتا" پىيىدابوم خىستەم نىۋ مىشتىۋە و ئەۋىش كاتىك ئەۋ بېرە كانزاينەيە بىنى لەخۇشياندا دەستى كىرد بە سەماكرىدن، بەلام لەدوايىدا ناگادارى ئەۋە بوو كە بۇ پىۋاۋىكى ۋەك ئەۋ كە كەسىكى پىرە، مايەي نەنگىيە.

دوای ئه وهی له سه ماکردن وهستا وتی: گه ورهم، دوای ئه وهی کانزاکانی خۆم پێدایت دهستم کرد به گریان، چونکه وام دهزانی تۆ چیت کانزاکانی خۆم بۆ ناگه پێنیتوه، تکایه لیم زویر مه به، چونکه ئه وه که سهی ته مه نیک بهنده یی کردوه، بهرگهی ئه م جوړه حاله تانه ناگریت، دلێ زۆر لاوازه و ناتوانیت بپه کانزاکانی خۆی به که سانی تر بدات و ئاسوده خه یال دانیشیت ته نانه ت ئه گهر ئه وه که سهی خاوه نی خۆشی بیت .

وتم: "کاپتا" سه ره پای ئه وهی من قه رزه که ی تۆم داوه ته وه، بۆ قه ره بوکردنه وهی ئه وه چاکه یه ی که له گه ل مندا کردت، تۆ له خاوه نه که ت ده کپمه وه و ئازادت ده که م.

"کاپتا" وتی: ئه گهر تۆ من بکپیت و ئازادم بکه ییت، من شوینیک شک نابهم که بۆی بپۆم و ئه وه که سهی که ته مه نیک بهنده بوو بیت، ناتوانیت به ئازادی بژی، من بهنده یه کی یه ک چاوم و ده بیت خاوه نم هه بیت، بیخاوه ن وه ک مه پیک یه ک چاو وام که شوا نه که ی خۆی ونکرد بیت، بۆیه ئامۆژگاری ئه وه ت ده که م که له خۆپا کانزاکان ت بۆ کپینی من به فپۆ مه ده، چونکه من هی تۆم و تۆ ده توانی له گه ل خۆتا بمبه ییت.

دوای ئه وه به تاکه چاوه که ی چاویکی لیدا گرتم و وتی: خاوه نه ده ستراره که م، له بهر ئه وهی من خۆپاریزی و ئاگاداری خۆم له ده ست نه دا بوو، هه موو پۆژیک پرسیارم له باره ی که شتی هه که نه وه ده کرد، ئه وه زانیاریانم به ده سته یناوه که له م ماوه یه دا که شتی هه ک لیره وه به ره و "ئزمیر" ده روات و ئیمه ده توانین سواری ئه م که شتی هه بپین و خۆمان بکه یه نینه "ئزمیر"، تاکه گرفتیک که بونی هه بیت له پیماندا ئه وه یه که پیش ده رچونمان به م که شتی هه ده بیت دیاریه ک پیشکه شی خودا کان بکه یین، بۆ ئه وه ی بی هیچ گرفتیک بکه یه شوینی مه به سستی خۆمان، له بهر ئه وهی من چیت باوه پرم به خودای "ئامون" نه ماوه، هیشتا خودایه کی ترم نه دۆزیوه ته وه که دیاریه که ی پیشکه ش بکه م.

بۆیه له چه ند که سینم پرسی که ئایا ده توان پینماییم بکه ن و خودایه کم پی نیشان به دن که من بتوانم بیپه رستم و دیاری پیشکه ش بکه م، ئه وانیش له وه لا مدا وتیان خودای فیرعه ون به ناوی "ئاتون" بیپه رسته، پرسیم ئه وه خودایه به چی ده ژێ و به چ شیوه یه ک خودایی خۆی ده کات؟ وه لایمان دامه وه: که خودای "ئاتون" له پێی راستیه که نه وه ده ژێ و خودایی خۆی ده کات، تیگه شتم که ئه م خودایه به که لکی من

نايەت، گەر خۇدايەك بىيەۋىت بەرپاستىيەكان بژى و لەم پىيەۋە خۇدايى خۇى بكات، شتىكى نەگونجاۋە، ئىستاش خاۋەنە خۇشەۋىستەكەم ئايا تۇ دەتۋانى پىم بلىيت چ خۇدايەك بىيەرستم؟

من ئەو "گۆيەى" - بەۋاتا ئەو شتە خپەى - كە لەبەرامبەر گۆپى فىرەۋندا لەكاتى ناشتنى دايك و باۋكەمدا دۆزىبومەۋە پىمداۋ وىم: ئەم خۇدايە بىيەرستە.

"كاپتا" پرسى: ئەۋە چىيە؟

ۋىم: فىرەۋن، باۋەپى بەۋ خۇدايە ھەبۋو و وايدەزانى كە خۇشەختى بۇ دەھىنىت و منىش لەۋ ساتەۋەى ئەۋ گۆيەم بەدەست ھىناۋە ھەست دەكەم بەئارپاستەى خۇشەختىدا ھەنگاۋ دەنىم، ئەگەر تۇش ئەم گۆيە لەلاى خۇت بپارىزى لەۋباۋەپەدام كە كەسىكى خۇشەختت لىدەردەچىت و منىش لەم كاتەدا سود لەخۇشەختى تۇ ۋەردەگرم. لەكاتىكدا ئەم گۆيەت ھەيە پۇشاكەكانى خۇت بگۆرە و پۇشاكىكى ۋەك دانىشتۋانى سۈرىا لەبەر بكة، بۇئەۋەى بەۋ كەشتىيەى كە باستكرد خۇمان دەرباز بكەين، من ۋاھەست دەكەم كە ئەۋ گوتەيەى تۇ دەربارەى ئەۋەى نايىت پارەى خۇم بۇ كپىنى تۇ بەفپۇ بدەم زۇر پاستە، چۈنكە ئىمە لىرەۋە تا "ئزمىر" خەرجى پىۋىستمان پىيە و كاتىكىش چۈينە ناۋ ئزمىرەۋە دەبىت برك كانزاماۋ ھەبىت بۇئەۋەى لەۋىشدا خەرجى بكەين تا ئەۋكاتەى من دەست بەكارى پزىشكىيەكەى خۇم دەكەم، ھەرۋەھا دەبىت ئەۋەشت پىپراگەيەنم كە منىش پەلەمە بۇئەۋەى زووتر لەشارى "تبس" دەرىچم، لەبەرئەۋەى كاتىك بەنىۋ شەقامەكانى "تبس" دا ھەنگاۋ دەنىم، ۋاھەست دەكەم ھەركەسىك چاۋى پىم دەكەۋىت جنىۋم پىدەدات، منىش دۋاى ئەۋەى لەم شارە پۇشتم، ھەرگىز ناگەپىمەۋە بۇ "تبس".

"كاپتا" ۋتى: گەرەم، ھىچكاتىك لەبارەى ئايندەۋە بپارىى يەكلايى مەدە، چۈنكە تۇ نازانى كە لەئايندەدا چى پۈۋ دەدات و چ بەسەرھاتىك دىتەپىش، لەبەرئەۋە لەمپۈۋە بپارىى نەگەرپانەۋەت بۇ شارى "تبس" مەدە، چۈنكە لەۋانەيە لەۋ گەرپانەۋەيەت قازانچىكى زۇر بەدەست بەيىنى.

سەرەپاى ئەۋەش ھەر كەسىك تىنۋىيەتى خۇى بە ئاۋى پوبارى "نيل" بشكىنىت، ناتۋانىت بەردەۋام بەئاۋەكانى تر خۇى تىرئاۋ بكات، بۇيە "نيل" بەلاى خۇيدا دوبارە پەلكىشى دەكاتەۋە. من نازانم كە تۇ لىرەدا چ كارىكت كىدۈۋە كە بەم شىۋەيە پقت

له "تبس"ه، به لām بریاری تۆ بۆ به جیهیشتنی "تبس" به لای منهوه کاریکی ژیرانهیه. "سینۆهه" من ئەو دانیاییهت پیده به خشم که ئەم کاره هەرچی بێت فرامۆش دهکەیت، چونکه لاویت و لاویش دواي چەند سالیك به سه رهاته کانی رابردوو فرامۆش دهکات، که سه به ته مه نه کانی ش ئەگەر وهك لاوه کان ته مه نیکی درێژیان له پیش بوايه ئەوا به سه رهاته کانی رابردوویان فرامۆش دهکرد، به لām له به ره نه وهی که میان ته مه ن ماوه، هه لی فرامۆشکردنی پوداوه کانی رابردوویان بۆ ناره خسیت. هه ر کرداریک که مڕۆف ئەنجامی ده دات، وهك ئەو به رده وایه که فری ده دریته ناو ده ریاهه، ئەم به رده، دواي ئەوهی ده که ویته ناو ئاوه که وه دهنگیکی مه زن ده مینیته بون و شه پۆلانیك له ناو ئاوه که دا دروست دهکات، مڕۆف وا هه ست دهکات که هه رگیز کاریگه ری ئەو وروژان و شه پۆلانه له ناو ناچیت، به لām دواي چەند ساتیک که ئاو هیور ده بیته وه، مڕۆف به خوی ده لیت هه رده لینی به رد فری نه دراوته ئەو ئاوه وه، ئەگینا به و شیوهیه ئارام نه ده بوو.

تۆش دواي چەند سالیك ئەو به سه رهاتهی که له م شارهدا به سه رت هاتوه فرامۆش دهکەیت و به سه رهوت و سامانیکی زۆره وه ده گه ریته وه بۆ "تبس"، ئەگەر تا ئەو کاته من له لیستی به نده هه لها توه کاندایم، تۆ ده توانی پارێزگاریم لی بکهیت و نه هیلت ئازارم به دن.

وتم: من هه رکاتیك ده سه تلات و سامانم هه بێت ئاماده م پارێزگاری له تۆ بکه م، به لām من به شیوهیه که له "تبس" ده پۆم که چیت نه گه ریمه وه بۆ ئیره.

له و کاته دا دایکی خاوه نه که ی "کاپتا" ی بانگ کرد و ئەویش پۆشت، به لām له کاتی پۆشتنیدا وتی: له سه ر سوچی ئەو کۆلانه دا چاوه ریم بکه هه ر ئیستا ده گه ریمه وه. من له ده رگای ئەو ما له دور که وتمه وه و له سوچی کۆلانه که دا چاوه رپی "کاپتا" م ده کرد.

زۆری نه خایاند که "کاپتا" له حالیکدا که سه به ته یه کی به ده سه توه و کلاویکی به سه ره وه بوو هات و بینیم که له ده سه ته که ی تریدا چەند ئەنگوستیله یه کی مس ده بینریت و ئەویش هه مان ئەو ئەنگوستیلانه ی پینیشان دام و وتی: ئەم ژنه که دایکی ته وای تیمساحه کانه، منی بۆ کپینی هه ندیک شت ناردوه بۆ بازا، به لām هه یج شتیکی بۆ ناکرم، چونکه من هه موو شته تایبه تییه کانی خۆم که شایه نی هه لگرتن بن

و پیویست بن لەگەڵ خۆمدا هیناومە و خستومەتە ناو ئەم سەبەتە یەو، بۆ ئەوەی لیڤە بپۆین و ئەم ئەنگوستیلە مسەش بە سەرما یە گەشتە کە مان زیاد دەکەین.

بینیم "کاپتا" لە ناو سەبەتە کەیدا پۆشاک و قژیکی دەستکردی هەلگرتوو و کاتیکی لەسنوری مالت دور کەوتینەو و گەشتینە کەنار روبراری "نیل" لەویدا پۆشاکەکانی خۆی گۆپی و قرە دەستکردە کەشی کردە سەری.

منیش داریکی تاشراوم بۆ کەری، چونکە بینیمو کە خزمەتکاری کەسە مەزنەکان داریک بە دەستیانەو دەگرن و دوا ی ئەو لە لەنگەرگای کەشتیە سوریه کان نزیک بوینەو بینیم کە کەشتیە کە لەحالی پۆشتندایە.

کەشتیەوانی کەشتیە کەش خەلکی سوریا بوو، کاتیکی زانی کە من پزیشکم و دەمەویت بپۆم بۆ "ئزمیر" بەخۆشحالیەو پیشوازی لەمن و "کاپتا" کرد، لەبەرئەوەی هەندیک لە کریکارانی کەشتیە کە نەخۆش بون و بەهیوای ئەو بوو چارەسەریان بکەم. دیاربوو ئەو گۆیە کە لەپالت گۆپی فیرعەوندا دۆزیبوومەو بوو بەمایە خۆشبەختیمان، چونکە کارەکانمان زۆر بەئاسانی ئەنجام دەدا و دەمانتوانی بەئاسانی گەشتی خۆمان بکەین، "کاپتا"ش کاتیکی چاوی بەو گۆیە کەوت وەک خودایەکی راستەقینە دەستی کرد بەپەرستنی.

بەشى دەيەم

نەخۇشەكى گۆزراو و نەناسراو

كەشتى كەوتە جولە و بۆماوۋى بىست و چوار پۇژ بەسەر پوبارى نىلدا پۇشتىن، تاكو بەدەريا گەشتىن و لەماوۋى ئەم بىست و چوار پۇژەدا بەبەردەم شار و پەرستگا و كىلگە و ئازەلىكى فراواندا تىپەپىن، بەلام من چىژم لەتەماشاكردنى سەرۋەت و سامانى مىسر وەرنەدەگرت، چونكە پەلەى ئەوۋم بوو كە زوتر لەو ولاتە بېرۇمە دەرەوۋە و خۇم بگەيەنمە شوينىك كە هيچ كەسيك نەمناسىت.

كاتىك لەپوبارى "نىل" دەرچوين كەشتى خۇى كرد بەدەريادا، كاتىك چىتر "كاپتا" نەيدەتوانى ھەردوۋ كەنارى "نىل" ببىنىت زۆر شلەژا و پىتى وىم: ئايا باشتىنە كە لەم كەشتىە دابەزىن و لەپىتى وشكانىشەوۋە خۇمان بگەيەننە "ئزمىر"؟.

منىش پىم وى: لەپىتى وشكانىشەوۋە چەتەى لىيە و ھەرچىمان ھەيە لىمان زەوت دەكەن و لەوانەيە خۇشمان بكوژن.

كرىكارانى كەشتى كاتىك دەرياي بەرفراوانيان بىنى بەپىتى نەرىتى خۇيان بەبەردىكى تىژ پوخسارى خۇيان پوشاند، بۆئەوۋى بەم كارەيان خوداكان بگەن بەھاوپىتى خۇيان و بە بى هيچ كىشەيەك بگەنە مەبەستى خۇيان.

گەشتىارانى ناوكەشتىەكە كەزۆربەيان خەلكى سوريا بون، لەتەماشاكردنى ئەم دىمەنە ترسان، ھەرۋەھا ئەو مىسرىانەى بەم كەشتىە كۆچيان دەكرد، بەھەمان شىۋە زۆر ترسان.

مىسرىەكان داۋاي ھاوكارىيان لەخوداى "ئامون" دەكرد و "سرىانى" ھاكانىش داۋاي ھاوكارىيان لە "بەل" دەكرد، (كاپتا) ش خوداى خۇى ھىنايە دەرەوۋە و لەبەرامبەريدا

دەستی کرد بە گریان، بۆئەوێ دەریا بکاتە ھاوێی خۆی و بەم بۆنەیهو
ئەنگوستیلەیهکی مسیشی ھەڵدایە ناو دەریاو، بەلام لەدوایدا بۆ مسەکی زۆر
بەداخ بوو.

ئەم ڕوداوانە کەمێک درێژە کێشا تائەو بوو سەول لێدەرەکان کە تا ئەوکاتە
لەروباری نیل و دەریادا سەولیان لێدەدا، دەستیان لەسەول لێدان ھەلگرت و
چارۆکەکانیان ھەڵدا بۆئەوێ بەردەوامی بەپۆشتنی خۆیان بەدەن.

ئەوکات ھەموو شتێک ئارام بوو و ھەموو شتێک ناو کەشتیەکە پوختاری
خۆیان بریندار نەدەکرد و ئەوانە سوارێ ئەو کەشتیەش بون ھاواریان بۆ خۆدای
خۆیان نەدەکرد، بەلام دواي ئەوێ چارۆکەکان ھەلدران و کەشتیەکە لەپۆشتندا خێرا
بوو، ئەمجار پووبەپووی شەپۆلەکانی دەریا بوونەو.

"کاپتا" کاتێک بینی کەشتی بەوشیوێ تەکان دەخوات ترسا و یەکیک
لەگوریسەکانی کەشتیەکە بەتوندی گرت و دواي چەند ساتێک بەدەم ھاوارەو
تییگەیاندم کە بەشیوێەک گەدە ھەڵدەچی وەک بلیی خەریکە لەدەمیوێ دیتە
دەرەو و دڵنایە دەمریت.

"کاپتا" کە وای دەزانی خەریکە دەمریت، بەمنی وت: گەرەم من ھیچ گلەییەکم
لەتۆ نیە، لەبەرئەوێ تۆ منت نەھینا بۆ ئێرە، بەلکو ئەو من بوم کە بەتۆم وت دەبیّت
لە"تبس" بپۆینە دەرەو و بچین بۆشاریکی تر.

کاتێک مرەم لاشەکەم فەربەدەرە ناو دەریاو، لەبەرئەوێ ئاوی دەریا سوێرە و وەک
ھەسێرە سوێراوەکانی مرەووخانە، ناھێلێت لاشەکەم ھەلبوێ شیت.

کرێکارانی کەشتی لەبەرئەوێ لەزمانی میسری تێدەگەشتن کاتێک گوییان لەم
قسەیه بوو بەپێکەنینەو پێیان وت: پیاوی یەک چار، لەناو ئەم دەریایەدا گیانەوێ
وای تێدایە کە ددانەکانیان لەدانی تیمساح گەرەتر و تیزتر و پێش ئەوێ لاشە
بگاتە بنی دەریاکە، پارچە پارچەت دەکەن و قوتت دەدەن.

"کاپتا" کاتێک ئاگاداری ئەو بوو کە لاشەکە ھەڵدەناو ئاوی سوێری دەریادا
نامینیت و گیانەوێ دێدەکانی دەریا دەخۆن و لەت و پەیتی دەکەن، دەستی کرد
بەگریان.

دوای ماوہیەك بەندە كۆنەكەم دەستی كرد بەرپشانەو، دوای ئەویش كۆچەرە میسری و سریانیەكانیش دەستیان كرد بەرپشانەو و ئەوێ لەناو گەدەیاندا بوو ھەلیانەنجایەو و پەنگی پوخساریان پەشداگەرا، دوای ئەو پەنگی سەوزباویان لەخۆگرت.

من سەرم لەبیینی نەخۆشكەوتنی بەكۆمەلی ئەمانە زۆر سوپما، چونكە لە"مالی ژیان"دا مامۆستاكانی ئیمە، باسی ئەم جۆرە نەخۆشیەیان بۆ نەكردبوین و نەمدەزانی ئەو چ جۆرە نەخۆشیەكە. نەخۆشییە گۆیزراوەكان كە لەناكاو كۆمەلیكی زۆر نەخۆش دەخات، ناسراو، تەواوی پزیشكانی دەرچوی"تبس"زانایان لەبارەییەو ھەییە.

ھەزاران سائە كە ئەم نەخۆشیە دەستینشان و ناشكرا كراو و كەرەستەى چارەسەر كەردنیشیان ھەراھەم كراو و ھیماكانی ئەم نەخۆشیەش ناشكرا و دیارن، بەلام ئەم نەخۆشیە گۆیزراوە لەنەخۆشیە گۆیزراوەكانی تر نەدەچوو، من لەوباو پەردام ئەگەر تەواوی پزیشكانی ھەرمانەوای میسر كۆ ببەو نەتوانن ئەو نەخۆشیە زوو گۆیزراوە كە لەماوہیەكی كورتدا بەسەر ھەموو گەشتیارانی ئەم كەشتیەدا زال بوو دەستینشان بکەن.

ئەم نەخۆشیە نە"كۆلیرا"بوو نە"تاعون"و نە"ئاوڵە"، چونكە لەم سەئ نەخۆشیەدا، كەسێ نەخۆش سەرەتا "تا" دەیگریت، بەلام ئەوانەى دەرپشانەو "تا"یان نەبوو و سەریشیان ژانی نەدەكرد.

من بۆنى دەمیانم كرد بۆئەوێ بزانم ئایا وەك نەخۆشی"تاعون" بۆنىكی ناخۆش لەدەمیانەو نایەتە دەرەو، بەلام لەواندا ھەستم بەو بۆنە ناخۆشە نەكرد، تەماشایەكی پانیشیانم كرد بۆئەوێ بزانم ئایا وەك نەخۆشی"تاعون" لەلا پانیاندا دومەل پەیدا نەبوو، بەلام ئەو دومەلەشم بەرچاو نەكەوت و لەسەر جەستەشیان تلوقی ئاوڵە بەدی نەدەكرا، لەئێو تەواوی ئەوانەى دەرپشانەو، تەنھا تاكە كەسیكیشم نەبیینی كە"تا"ی ھەبیت.

سەرم لەو سوپما بوو كە ئایا ئەمە چ نەخۆشیەكە كە ھیماكانی لەھیچ یەك لەكتیبە كۆنەكاندا نەنوسراو، بۆیە بەترسەو پۆشتم بۆ لاى كەشتیەوانەكە و پیم وت: لەناو كەشتیەكەى تۆدا نەخۆشیەكی ترسناك بلاو بوو تەو كە تا ئەمڕۆ پینشینەى

نەخۇششەكى ئاۋا لەمىژۋودا بەدى نەكرارە، چۈنكى مەن پزىشكى مىسىرم و دەرىچى قوتابخانەنى "مالى ژيان" م ، ھىچ زانىيارىكەم لەبارەى ئەم نەخۇششەو نىيە، بۇيە پىت دەلىم دەپىت يەكسەر بەرەو كەنار دەريا بېرۋىت، بۇئەۋەى كەسە نەخۇشەكان بگوازىنەۋە بۇ وشكانى.

كەشتىيەۋانەكە وتى: مەگەر تۇ تا ئىستا بەكەشتى سەفەرت نەكرەۋە؟

ۋىم: نەخىر.

كەشتىيەۋانەكەش وتى: ئەم نەخۇششە كە پزىشكىكى مىسىرى ۋەك تۇ ھىچ زانىيارىكە لەبارەۋە نىيە، نەخۇشى دەرياي پىدەلىن و ھۆكارەكەى زۆر خواردنە، لەم كەشتىيەدا كۆچەرەكان گەر جەزىكەن لەسەر ئەركى كۆمپانىيى سىرپانى كە خاۋەنى ئەم كەشتىيە، خواردن دەخۇن، خواردنى ئەۋان بەبەشكە لە كرپى كەشتىيەكە لەقەلەم دەدرىت. بەلام "سىنۋە" تۆ كاتىك سۋارى ئەم كەشتىيە بۋىت ۋىت كە لەسەر ئەركى خۇت خواردن دەخۇت، ھەر لەبەرئەۋەش لەزۆر خۇرى خۇت پاراستۋە، ھەر لەبەرئەۋەشە كە ھەموۋىان نەخۇش، بەلام تۇ تەندۋرستىت باشە، بەلام ئەمانە كە دەزانن لەسەر ئەركى كۆمپانىيا نان دەخۇن، تا دەتۋانن ۋرگى خۇيان پېر دەكەن لەخواردن، بۇئەۋەى بەبۇچۈنى خۇيان لەمامەلەى سۋاربۋىان بۇ سەر ئەم كەشتىيە فرىو نەخۇن و تا ئەۋكاتەى لەسەر پوبارى نىل دەپۇشتىن پېرخۇرى ئەمانە ھىچ زىيانىكى نەبۋ، چۈنكى پوبارى "نىل" پوبارە و شەپۇلى نىيە، بەلام ئىستا كاتىك چۈينە ناۋ دەرياۋە، ئەمانە لەدۋاى ھەر ژەمىك زۆر خۇرى گىرفتارى ھەمان نەخۇشى دەپن، ئەۋەى لەگەدەياندا كۇيان كىرەۋەتەۋە بەۋى پشانەۋە ھەلى دەھىنجەۋە و ئەم ھەلپىنجانە لە تەكانى خواردنى كەشتىيەۋە سەرچاۋە دەگرىت كە ئەۋىش ھۆكارەكەى بۇ شەپۇلى دەريا دەگەرپتەۋە.

ۋىم: بۇچى لەم كاتى شەپۇلانەدا كەشتىيەۋانى دەكەن، كە دلىان لەۋەى سەرنشېننى ئەم كەشتىيە بەۋ شىۋەيە نەخۇش دەكەن؟

كەشتىيەۋانەكە وتى: ئەم كەش و ھەۋار و شەپۇلانە باشتىن كەشە بۇ كەشتىيەۋانى، چۈنكى تاكو "با" ھەلنەكات ئىمە ناتۋانن سود لەچارۋەكان ۋەربگرىن،

سەرەپای ئەوەی تۆ پزیشکیکی میسریت، ئەم زانستی پزیشکیە لەمنەوه فیڕبە کە چارەسەری نەخۆشەکانی دەریا تەنھا نان نەخواردنە و ئەگەر سەرنشینانی کەشتی نان نەخۆن، دوچاری ئەم نەخۆشیە نابن.

وتە: ئایا ئەوانەى کە نەخۆش کەوتوون دەمرن؟

کەشتیەوانەکە وتی: کاتیك کەشتی دەگاتە کەنار دەریا و ئەوانە لەکەشتی دابەزین، لەتەواوی ئەو کەسانەى کەنار دەریا تەندروستتر دەبن، چونکە قورسى گەدەیان بەهۆی پشانەوهی یەك لەدواى یەكەوه لەناو چوو و نەخۆشى دەریا کاتیك بەردەوام دەبێت کە کەشتی لەناو دەریادا لەحالی پوشتندا بێت و هەر ئەوەی گەشتە کەنار دەریاکان ئەم نەخۆشیەش لەناو دەچێت.

لەم گفتوگۆیەدا بوین... شەو داھات، لەکاتیكدا کەلەهیچ شوینیکەوه کەناری دەریا بەدی نەدەکرا، بەکەشتیەوانەکەم وت: ئایا تۆ لەم شەو تاریکەدا پێگای خۆت ون ناکەیت، ئایا لەباتی ئەوەی بەرەو "ئزمیر" بکەویتە پێی ولاتی مروۆ خۆران ناگیرتەبەر؟³⁸

کەشتیەوانەکە وتی: من داواى ھاوکاری لەخوداکان دەکەم و هەر لەبەرئەوهش پێگا و نناکەم، لە پۆژدا خودای خۆر ھاوکاریم دەکات و کاتیکیش شەودادیت خودای مانگ و خودای ئەستێرەکان ھاوکاریم دەکەن و ناھێلن بەرەو ولاتی مروۆ خۆران بڕۆم. منیش داواى ئەوەى کابرای کەشتیەوانم بەجی هێشت و خزامە گۆشەیهکی ئەو کەشتیەوه بۆئەوهی بخەوم، بەلام تا بەیانى بەهۆی جولەى ئەملاولای کەشتیەکە و دەنگى چارۆکە و شەپۆلى دەریاوه خەوم لى نەکەوت.

پۆژى داواى کەمێك خواردنم دا بە "کاپتا" بەلام نەخوارد، ئەوکات من لەوه دلتیا بوم کە ئەو دەمریت، چونکە هەرگیز ئەوه پوینەداوه کە "کاپتا" هەلى خواردنى بۆ بڕەخسیت و نەيقۆزیتەوه.

حەوت شەو و پۆژ، ئیمە لەدەریادا بوین و پۆژى هەشتەم شارى "ئزمیر" مان لى دەرکەوت، کاتیك گەشتینە لەنگەرگا چارۆکەکان داگیرانە خوارەوه و کریکارانى

³⁸ جوار ھەزار سال لەمەوپێش، دانیشتوانى خەلکى باکورى دەریای مېلېترانە نیوھ دېنڤە بون و میسرېەکان وایان دمازنى مروۆ

خۆرن.

کەشتی سەولەکانیان گرتەووە دەست، بۆئەوێ گەشتیەکە بگەیەننەووە کەنار دەریا و منیش بەسەر سوپمانەووە بینیم کە بەندەکەم، و تەواوی ئەو سەرنشینانەیی کە بێگیان بون، هەرئەوێ کەشتی خۆی کرد بەناو لەنگەرگادا، هەستەنە سەرپێ و کەوتنە پێ و هەموویان دەیانوت کە برسێانە و داوای خواردنیان دەکرد. من هەرگیز ئەوێ بەچاوی خۆم نەبینیبوو کە کۆمەڵێک نەخۆش کەوا چاوەپروان دەکرا دواي ماوەیەکی کورت بمەن، لەناکاو هەموویان چاک ببەنەووە و بکەونە پێ و قسە لەگەڵ یەکتەدا بکەن و پێبکەن، ئەوکات تیگەشتم کە زانست، کۆتایی نیە و مەژۆ هەرچەنێک بخوینیت، هیشتا هەر پێویستی بەفێربونە، چونکە سەرەپای ئەوێ ئێمە پزیشکانی مسری مەزنترین پزیشکانی جیهانین، بەلام هیشتا بەئەندازەي کەشتیەوانیکی نەخویندەوار زانیاری و ئەزمونمان نیە و هاوکارانی من لە "تبس" دا ئاگیان لەبونی ئەم جۆرە نەخۆشیە نیە کە یەکسەر چارەسەر دەکریت.

سوریا بەناوی ولاتی سور و میسریشیان بەناوی شانیشینی پەش بانگ دەکرد³⁹ و هەرۆک چۆن پەنگی خاکی ئەم دوو ولاتە جیاوازی هەیه، بەهەمان شیوە هەموو شتیکی سریان و میسری جیاوازه.

میسر ولاتیکی تەخت و بێشاخ و گرد و بەرزاییه، بەلام سوریا ولاتیکی کە هەلگری شاخە و لەنیوان دوو کێودا دەشتاییهکی پان و بەرینیش بەدی دەکریت و لەناو هەر دەشتیک لەم دەشتانەدا میلهتیکی دەژیت و هەریەک لەم میلهتانە پادشایەکیان هەیه و تەواوی ئەم دەستەلاتدارانەش باج و سەرانی بە فیرعون دەدەن.

لەکەنار دەریاکانی سوریا، خەلکی بەهۆی پراوە ماسی و دەریاوانیەووە ژیانی پۆژانەي خۆیان دابین دەکەن و لەناو و شکانیشدا کەرەستەي ژیانیان کشتوکال و چەتەگەریه و هیزێ سەربازی فیرعون هەرگیز نەیتوانیووە چەتەکانی سوریا لەناو ببات.

لەمیسردا خەلکی پوتن، بەلام خەلکی سوریا سەر تا پێیان جل لەبەر دەکەن، جلۆبەرگەکانیان لەخوری دروست دەکەن، بەلام هەمان ئەم خەلکە کە سەرتاپایان پۆشاکە، کاتیکی بیانەوێت خۆیان لەپاشەپۆکانیان خالی بکەنەووە، بێئەوێ بپۆن بۆ

³⁹ بەهۆی پەنگی خاکی ولاتەکەیانەووە بەوشێوەیە بانگیان دەکردن.

شونینکی تایبەت دەست بە ئەنجامدانی ئەم کارە دەکەن. لە ھەموو شونینیکدا بێئەوێ گۆی بەدەن بە خەلکی کە ھاتوو چۆ دەکەن و دەیانبینن، کاری خۆیان ئەنجام دەدەن.

پیاوانی سوریا پێش و سەمیلکی درێژیان ھەیە و ھەر شارینکی ئەو وڵاتە خودایەکی تایبەت بە خۆی ھەیە و بۆ خوداگانیان مەژۆ دەکەن بە قوربانێ.

ھەندیک کار کە لە میسردا دزیو ھە سوریا دا پێییداو، بۆ نمونە ھاوخوازی ژن و پیاو کە لە ھەندیک ئاھەنگدا ژن و پیاو ھەکان بە شیوہیەکی ئاشکرا کاری سیکسی خۆیان دەکەن.

ھەر جاریک فیرەوێن پایەداریک بنیڕیت بۆئەوێ باج لە فەرمانرەوایانی سوریا وەرگریت، ئەو کەسە پلەوپایەدارە ئەم کارە وەک فەرمانیکێ دورخستەوێ لە وڵات لەقەڵەم دەدات، چونکە بێکی زۆر لە میسریەکان ناتوانن لەگەڵ بارودۆخی دانیشتوانی سوریا دا خۆیان بگونجین.

سەرەرای ئەو ھەش لە "ئزمیر" دا پەرستگایەکی بە ناوی "ئامون" ھەیە و ئەو میسریانە ی لەوێ نیشتەجێ بون دیاری پێشکەشی ئەو پەرستگایە دەکەن.

ماوێ دوو سال لە "ئزمیر" مامەو و لەم ماوہیەدا فیڕی زمان و نویسی "بابل" ی بوم، چونکە پێیان وەم ھەریکە سێک زمان و نویسی بابلی بزانیت دەتوانیت بپروات بۆ تەواوی شارە بە ناوبانگەکانی جیھان و لە ھەموو شونینیکدا دەتوانیت لەگەڵ پیاوانی دەرچوی بوارە زانیستیەکاندا گفتوگۆ بکات.

نویسی "بابلی" لە سەر تەختە قوڕیکی خۆشەکراو لە پێی قەڵەمیک کە لە شیوہی نوکە پەمدا یە دەنوسن، دوا ی ئەو دەیانخەنە ناو ئاگرەو بۆئەوێ وەک خشت پەق و وشک بێتەو.

مەن لە سەرەتادا سەیرم لەو دەھات کە بۆچی نویسی "بابلی" ش وەک نویسی میسری لە سەر "پاپیروس" ناینوسن، دوا ی ئەو ئاگاداری ئەو بوم کە پاپیروس لە ناو دەچیت بە لām ئەم تەختە قوڕە سورکراوانە بۆ ھەمیشە دەمیخەنەو، ئەمەش ئەو ھەمان پێنیشان دەدات کە فەرمانرەوای و پادشاگان بە چ خیراییەکی بە لاین و پەیمانەکانی خۆیان فەرماوێش دەکەن.

یەکیک لەو شتانە ی لە سوریا دا ھەیە و لە میسردا نیە ئەو ھە کە لە سوریا دا پزیشک دەبیت بپروات بۆ لای نەخۆش و ھەرگیز نابینیت نەخۆشیک بپروات بۆ لای پزیشکیک.

كاتىك پزىشك دەروات بۇ مالى نەخۇشېك، وا ھەست دەكات كە خوداكان ئەويان ناردوۋە، بۇيە يەكسەر كرئى ئەركەكەي پېش ئەۋەي نەخۇشەكە چارەسەر بكات پىي دەدەن، ئەم كارەش لەقازانجى پزىشكدايە، چونكە نەخۇش كاتىك چارەسەر دەكرىت، كرئى پزىشكەكەي لەبىر دەچىت.

ھەريەك لەكەسە دەۋلەمەندەكانى سورييا پزىشكىكى تاييەتيان ھەيە و تائەوكاتەي تەندروستەن، ديارى پىدەدەن، بەلام دواي ئەۋەي نەخۇش كەۋتن، ئەو ديارىيەي كە دەبىت بەپزىشك بدرىت دەبدرىت تا ئەوكاتەي چارەسەر دەكرىت و تەندروستى باش دەبىتتەۋە.

بەندەكەم لەو پۇژەۋەي ئىمە گەشتوینەتە "ئزمىر" ھانى ئەۋەم دەدات كە بەشېك لەو پارەيەي لەپىي كارى پزىشكىۋە بەدەستم ھىناۋە، بدەين بەكەسانىك بۇئەۋەي بېرۇن بۇشارەكانى تر و لىھاتويى من لەبۋارى پزىشكىدا بەخەلكى شارەكانى تر بگەيەنن. "كاپتا" دەيوت ئەگەر تۆ لەم شارەدا ناۋبانگى دەربكەيت چىتر ناچار نىت بۇ چارەسەر كىردنى نەخۇشەكان سەردانى مائەكانيان بگەيت، بەلكو ئەۋان سەردانى مالى تۆ دەكەن.

ھەرچى من پىم دەۋت كە لەسوريادا نەخۇش نارۋات بۇ مالى پزىشك، بەلكو پزىشك دەبىت بېرات بۇمالى نەخۇش، ئەو ئەم قەسەيەي منى لا پەسەند نەبوو و دەيوت: لەسەرتادا وايە، بەلام دواي ئەۋەي خەلكى بەم كارە راھاتن سەردانى مائەكەت دەكەن، چونكە خەلكى گەمژەن و زۆر زوو ملەكەچى مۇدىلى پۇژ دەبن، بەتاييەت ئەگەر ئەو مۇدىلە لەۋلاتىكى بيانيەۋە بىت، ئەۋان ھەرئەۋەي زانيان كە پۇشتن بۇ مالى پزىشك مۇدىلى ئەو سەردەمەيە، نەرىتى خۇيان پىشتگوى دەخەن و نەرىتى مىسر بەرپۆۋە دەبەن.

يەكك لەو كارانەي "كاپتا" ھانى دام ئەنجامى بدەم ئەۋە بوو كە لەكۆلان و شەقامەكانى سوريادا سەردانى پزىشكەكان بگەم (لەبەرئەۋەي پزىشكان ناچارىون سەردانى كەسە نەخۇشەكانيان بگەن و ھەمىشە لەكۆلان و شەقامەكاندا دەبىنن) و پىيان بلىم كە:

—من "سىنۋە" پزىشكى بەناۋبانگى مىسر و خويندەم لە"مالى ژيان" تەۋاۋ كىردوۋە و لەسەرتاسەرى جىھاندا ناسراۋم و ئەۋەندە زانيارىم لەبۋارى پزىشكىدا

هەيە ئەگەر خوداكان لەگەڵ مندا ھاوړا بن مردوش زیندوو دەكەمەو و كوێرەكانیش بێنا دەكەم، بەلام زانست لەمەموو شوێن و ولاتیكدا بەیەك شیوێ نیه، هەر ولاتیك جوړیك نەخۆشی تایبەت بەخۆیان هەیه.

لەبەرئەو هاتوم بۆ شارێ ئێو، بۆئەوێ ئاشنایەتی لەگەڵ نەخۆشیەكانی ئێویدا پەیدا بكەم و چارەسەریان بكەم و زانیاریەکی تەواو لەزانستی پزیشکی ئێویدا بەدەست بهێنم. من نامەوێت پرکابەری ئێو بكەم، چونکە ئەهاتوم بۆئەوێ زیڕ و زیو بەدەست بهێنم، زیڕ و زیو بۆ من وەك ئەو خاكە وایە كە لەژێر پێمدايه.

لەبەرئەو هەركاتیك بێنیتان خواداكانی ئێو، لەكەسیكی ئێو توپە بوو و دوچاری نەخۆشیەکی چارەسەرنەكراوی كرد، بێنێن بۆ لای من لەوانەیه بەهۆی چەقۆ پزیشکیەكانمەو بێتوانم چارەسەری بكەم، چونکە دەزانم ئێو هەرگیز بۆ چارەسەركردنی نەخۆشیەك چەقۆ بەكار ناهێنن و هەمیشە بۆچارەسەر كردنیان پشت بەدەرمان دەبەستن.

ئەگەر توانیم ئەو نەخۆشانە ئێو دەیاننێرنە لای من لەپێی چەقۆكانمەو چارەسەر بكەم، لەبەرامبەر ئەو چارەسەرییدا ئەو زیڕ و زیوێ دەیدەن بەمن لەگەڵ ئێویدا دەیکەم بەدوو بەشەو، ئەگەر نەشمتوانی ئەوا دەیانگەرێنمەو بۆ لای ئێو و ئەگەر دیاریەكیشیان پێدام، ئەو دیاریەشتان لەگەڵدا دەكەم بەدوو بەشەو.

كاتێك من بەوشیوێهە لەگەڵ پزیشكێکی سووریدا قسەم دەكرد، ئەو خەریکی خوراندنی پێشی بوو و دەیوت هیچ گومانێك لەویدا نیە كە خوداكان زانستیان بەتۆ داوه، چونکە قسەكانی تۆ، بەتایبەت ئەو بەشەو كە بە دابەشکردنی زیڕ و زیوێو پەيوەست دەكرێت بەرگویم كەوت، بەلای منەو زۆر مایە خۆشحالیە.

بەلام لەبەرئەوێ تۆ لەپێی چەقۆو چارەسەری نەخۆشەكان دەكەیت، ئەگەر بشتەوێت ناتوانی پرکابەری لەگەڵ ئێمەدا بكەیت چونکە ئێمە نەخۆشەكانمان لەپێی دەرمانەو چارەسەر دەكەین.

ئێمە لەوباوەرەداین نەخۆش بە چەقۆ چارەسەر ناكړیت، بەلكو دەمریت، تەنها شتیكت پێی رادەسپێرم ئەویش ئەوێهە كە هەرگیز لەپێی جادوگەرێو چارەسەری كەسیك نەكەیت، چونکە ئەگەر بتهوێت لەپێی جادوگەرێو چارەسەری خەلكی بكەیت، لەو كەسانە دواكەوتوو تر دەبییت كە لەتۆ فیلبازترن.

من باوەڕم بەو قەسەییە بوو و دەمزانێ که لە سوریا دا جادوگەرەکان لەشەقام و کۆڵانەکاندا وەک پزیشکەکان لەحالی گەپاندان و لەپێی جادووگەرییەو کەسانی گەمژە چارەسەر دەکەن.

ئەوانیش یان دەمرن یان بەتێپەرپوونی کات چاک دەبنەو. لەمیسری ئیلمەشدا جادوگەر هەیه، بەلام جادوگەری لە ولاتی ئیلمەدا هونەرێکی تاییبەت بە کاهینەکانە. کاهینەکانیش تەنها لەناو پەرستگاکاندا کاری جادوگەری ئەنجام دەدەن. ئەگەر کەسیک لەدەرەوێ پەرستگادا جادوگەری بکات، سزایەکی سەختی بەسەردا دەسەپێنن.

ئەو دەرئەنجامەیی که من لەچارەسەریەکانم لە "ئزمیر" دا بەدەستم هینا، زۆر مایەیی سەرسوڕمان بوو و زۆری نەخایاند که ناوبانگی من لەشارو و دەرەوێ شاردا بڵاو بویەو.

من لەبەرەمبەر ئەو کەسە نەخۆشەنەیی که هیچ چارەسەریەکیان نەبوو و دەیانئارده لای من بەرێک و پێکی پەرەتارم لەگەڵدا دەکردن و هەرچیم لەکەسە نەخۆشەکان وەرگرتایە دەمکرد بەدوو بەشەو و بەشیکیم دەدا بەو پزیشکە سریانییەیی که ئەو نەخۆشەیی ئاردهو تەلام و بەخودی کەسە نەخۆشەکەشم دەوت که بپروات بۆ لای پزیشکەکە و پێی بلیت چیم پێداو.

پێگا چارەسەریەکانی من چەقۆ بوو و هەر جارێک پێش ئەوێ ئەو چەقۆیە بەکار بهێنم بەجوانی بەئاگر پاکم دەکردو دەقاو دەق بەپێی نەریتی مالی ژیان. پۆزێکیان پیاویکی کوێر هات بۆلام، ئاشکرا بوو که ماویەکە لەلای پزیشکە سوریەکان چارەسەر دەکری، بەلام تا دەهات نەخۆشیەکەیی خراپتر دەبوو. ئەو کەرەستە چارەسەریەیی بۆ کوێری ئەویان بەکار دەهینا بریتی بوو لەوێ که ئاوی دەمیان تێکەلی قور دەکرد و دەیانخستە سەر چاوی.

بەلام من بۆ چارەسەرکردنی ئەو پیاو، دەرزییم بەکارهینا و سەرەتا ئەو دەرزییم خستە ناو ئاگرەو و دواي ئەوێ جوان پاک بویەو، بەو دەرزیە چاویم چاک کردو و بەهۆی ئەم چارەسەریەو دوبارە بینایی بۆ گەپرایەو.

ئەم بابەتە بەپارەیهک لەپۆی ناوبانگەو هاکاری کردم که لەتەواوی شاری "ئزمیر" دا منیان بە نوێنەری خوداکان لەقەڵەم دەدا، دەیانوت هەر وەک چۆن

خوداكان دەتوانن بىنايى بەچاو بېخىش، "سىنۆھە"ش دەتوانىت چاويان پى بېخىش.

بازرگانان و كەسە دەولەمەندەكانى سوريا، لەبازرگانان و كەسە دەولەمەندەكانى ئىمە پېرخۇرتىن و پۇژى چەند ژەمىك خواردنى كۆلئىراو دەخۇن، خواردنى كۆلئىراوئىش جەستەيان قەلەو دەكات و دوچارى گىرەتەكانى گەدە و تەنگە نەفەسى دەبن.

دواى ئەوھى من ناوبانگىم دەركرد، نەخۆشەكان بىئەوھى سەرەتا سەردانى پزىشكەكانى تر بكن، پاستەوخۇ سەردانى منيان دەكرد و منىش بەھوى چەقۇوھ چارەسەرم دەكردن و خويىنى ئەوانم وەك خويىنى ئەو بەرازەى كە سەرى دەبن دەپژاند.

من دەرمانم بەپىي تواناي دارايى نەخۆش دەفرۆشت، ئەگەر بمزانىايە كە كەسى نەخۆش دەولەمەندە، دەرمانەكەم بەگران پى دەفرۆشت، بەلام كاتىك بمزانىايە كە نەخۆش كەسىكى ھەژارە، دەرمانەكەم زۆر ھەرزان پى دەفرۆشت و لەوياوەرەدا بووم كە دەبىت لەدەولەمەند زۆر وەرگىت و بىدەيت بەكەسى ھەژار، بەتايبەت ئەگەر كەسى ھەژار لەچىنى بەندە و كرىكاران بىت.

"كاپتا"ى بەندەكەى منىش ديارى لەكەسە نەخۆشكان وەرەگرت و زۆرىك لەنەخۆشەكان پىش ئەوھى بىن بۇ لاى من دېرۆشتن بۇ لاى ئەو بۆئەوھى لەپىي ئەوھە زياتر ھاوكارى و وردىبىنىەكى زياتر لەنەخۆشەكەياندا بكەم.

"كاپتا"ھەموو پۇژىك لەمالەكەماندا نانى بەپرىك سۆلكەر دەدا، بۆئەوھى بېون لەچواردەورى شاردا باسى چارەسەرىيە سەيرەكانى من بۇ خەلكى بكەن و بلىن ئەم پزىشكە مىسرىيە لەسەرتاسەرى جىھاندا وىئەى نىە.

من زىر و زىوىكى زۆرم بەدەست دەھىنا و ئەو زىر و زىوھى كە لەبژىوى ژيانى من زياتر بوو، لەكۆمپانىيەى كەشتىەوانى سوريادا دەمخستە گەر.

لەسوريادا، كۆمپانىياگەلىكى تىدابوو كە سەرمایەكانيان دابەشى چەند بەشىكى بچوك كراوھ و ئەم بەشە بچوكانەش خەلكى دەيانكەرى.

ئەم بەشە بچوكانەش دابەشى چەند بەشىكى بچوكتر دەكران و ناوى يەك لەسەر دە-يەك لەسەر سەد-يەك لەسەر ھەزار-يان لىدەنا.

ته وای دانیشتونانی "نزمیر" بگره گه داکانیش ئەم بەشە بچوکانەیان دەکەری و لە ئەنجامدا دەبۆنە هاوبەشی سەرمایەیی کەشتیەوانیەکان.

هەندیکات دواي ئەوێ دەست بەگەشتەکانی دەکات دیار نامینیت و چیتەر ناگەریتەو، بەلام کاتیگ گەراپەووە سودیکی زۆر بەخواوەنی سەرمایەکان دەگەیهنیت. من تا ئەوێ دەندەیی دەمتوانی لەمجۆرە پشکانەم دەکەری بۆئەوێ لەقازانجی کۆمپانیاکانی گەشتیەوانیدا هاوبەش بێ.

لەمیسردا ئەم جۆرە پەوشە باو نیە و هەر لەبەرئەوێش لەوێ کەشتیگەلیکی مەزنی وەک کەشتیەکانی سوریای تیدا بەدی ناکریت.

لەولاتی ئێمەدا کاتیگ خاوەنی کەشتیە کۆچی دوايی دەکات یەکسەر کەشتیەکی لەناو دەبەن، بەلام لەسوریدا لەبەرئەوێ کەشتی بەکۆمپانیاو پەییوەست دەکریت و سەرمایەیی ئەو کۆمپانیایەش خەلکی دەیدەن، مەرگی یەکیان چەند کەسیگ هیچ کاریگ لەهەلومەرجی کەشتیەوانی ناکات، لە "نزمیر" کۆمپانیایەگەلێکم بێنیووە کە پینچ سەد سال تەمەنی تیپەراندووە.

یەکیگ لەسودەکانی بەگەر خستنی سەرمایەکانم لەکۆمپانیاکاندا ئەو بوو کە هەرگیز لەمالەگەمدا زێر و زیویکی فراوان بەدی نەدەکرا، بۆئەوێ دزەکان تەمام تیپەکن و بەمەبەستی دزینی بێن بکوژن.

لەکاتیگدا من وردە وردە خەریک بوو دەولەمەند دەبوم "کاپتا" تادەهات قەلەوتر دەبوو و پۆشاکگەلیکی جوانتریشی لەبەر دەکرد و جەستەیی بەعەرگەلیکی خوشبۆن دەمالی، سەرەپای ئەوێ بەتەمەن بوو ژنگەلیکی لاوی لەباوەشی خۆیدا دەخەواند و هەندیکات جۆریگ لەخۆبایی بەسەریدا زال دەبوو کە بگرە لەبەرامبەر منیشدا بێشەرم دەبوو، ئەوکات من گۆچانەکی خۆم بۆ دەرەهینا و چەند دانەیهکی بەهیزم لەشان و پشتی دەدا.

بەپادەیهک زێر و زیوم بەدەست دەهینا کەبۆ وەگەر خستنیان لەکۆمپانیاکاندا دوچاری دەر دیسەری دەکرم و نەمدەزانی چی لەو هەموو کانزایانە بکەم.

سەرکەوتنی من لەدوو شتەو سەرچاوەی دەگرت، یەکەم ئەویکە پرکابەریم لەگەل پزیشکانی سوریادا نەدەکرد چونکە بەشیوەیهکی گشتی نەخۆشگەلێکم چارەسەر دەکرد کە ئەوان بەدەستیەو دەستەپاچە بوبون.

دووه: ئەوێكە هیچ ترسیكم لە بەکارهێنانی چەقۆدا نەبوو. کاتیك پزیشکی سەریانی نەیدەتوانی کەسیکی نەخۆش چارەسەر بکات پێی دەوت ئەو دەمریت، لەم حالەتەدا خەلکیش ئەویان بەمردوو لەقەڵەم دەدا. ئەگەر من دواى بەکارهێنانی چەقۆ، سەرکەوتم لە چارەسەرکردنی ئەو نەخۆشدا بەینایە لەم حالەتەدا هەمووان دەستخۆشیان لەم زانستەى من دەکرد، ئەگەر کەسى نەخۆشیش بمردا، هیچ کەسێک سکالای لى نەدەکردم، چونکە دەیانزانى کە کەسى نەخۆش لە هەموو حالەتیکدا مردوو.

لەبەرئەو بەناسۆدە خەيالى بێئەوێ هیچ ترسیكم لەمەرگی کەسى نەخۆش هەبیت، چەقۆکەم لە چارەسەرکردنیدا بەکار دەهینا. هەندیکاتیشت سودم لەزانستى پزیشكى سوريا وەرەگرت، چونکە هەندیک لەزانستەکانى ئەوان، بەتایبەت لەبارەى گەرمکردنى کانزاكان بۆ چارەسەر کردنى برینەکان، شایستەى بەکارهێنان بوو.

کاتیك بەو پادەیه زێرم کۆکردبویەو، هەستم بەو کرد کە چیتەر پێویستم بەزێرنی، چونکە لەبەرچاوم بەهای خۆی لەدەست داو و هەر بۆیە چیتەر دواى ئەو هەندیکات نەخۆشە هەژارەکانم لەبەرئەو چارەسەر دەکرد کە تەنها زانیاری پزیشکی خۆم زیاتر بکەم.

لەماوەى ئەم دوو سالی کە لە "ئزمیر"دا بوم، بەهۆی تەنهاییمەو ئازارى زۆرم دەکیشا، چونکە ژنیكم بەپێى خواستى خۆم بەدەست نەدەهینا و زۆریش لە ژنە سۆزانیەکان بێزار بوم، چونکە "نفر نفر نفر" بەشیوەیهک منى لەو جۆرە ژنانەى کە تەنها لەپێناو زێر و مس دا پیاوان لەنامیزی خۆیاندا دەخەوینن بێزار کردبوو کە بگرە ئەوکاتەنەش کە دەپۆشتمە ناو پەرستگای سورياوە بۆئەوێ لەگەڵ ژنیكدا هاوخەون بۆ، ئەم نەفرەتە سەرتاپامى لیوانلیو دەکرد.

لە "ئزمیر"دا ئەگەر پیاویك بیهوینت بۆماوەیهکی دیاری کراو لەگەڵ ژنیكدا رابووین، دەروات بۆ پەرستگا و بۆماوەى کاتریمیریک یان پوژیک یان شەویك یهکیك لەژنەکانى پەرستگا دەکاتە خوشکی خۆی.

سوريا خوداگەلیکی زۆرى تێدا یە کە بەناوبانگترینیان "بەعل"ە.

"به‌عل" خودایه‌کی خوینمژه که پیویستی به‌قوریانی هیه و ئەم خودایه دزی ئاسایی قەدەغە کردوو و لەبەرەمبەردا ئەو دزییەکی که به‌فیل دەکریت ئازاد کردوو. لە "ئزمیر" دا ئەگەر کەسێک بۆ تێرکردنی سکی مندالەکانی خۆی ماسیەک بدزیت، ئەوا دەیبەن بۆ پەرستگای "به‌عل" و لەبەرەمبەر ئەو خودایەدا پارچە پارچە دەکەن. بە‌لام ئەگەر کەسێک زیو ئاویتەیی ئالتون بکات و دواى ئەو ئەو ئەنگوستیلە کانزایە بە‌ناوینیشانی ئالتونیکى پاک بە‌کەسانی تری بفروشین، هیچ پەخنەیه‌کی لیناگر، چونکە لەپێی فیلەو ئەم مامەلەیه‌ی کردوو و فیلێش یەکیکە لەو هونەرانی که شایستەیی دەستخوشیە.

هەرلەبەرئەو‌ه‌ش لەم وڵاتەدا هەموو کەسێک لەناسینەو‌ه‌ی زێر و زیودا زۆر شارەزان و هەر ئەو‌ه‌ی ئەنگوستیلەیی زێر یان زیویان گرت بە‌دەستیانەو‌ه‌ دەزانن پاکە یان ئالودەیه.

خودای میپینەیی دانیشتوی "ئزمیر"، خودایەکی بە‌ناوی "عەشتار" که هەموو پوژیک پۆشاکى بە‌ری دەگۆڤن. ئەم خودایە لە پەرستگایەکی مەزندا نیشتەجییه و لە‌ناو ئەو پەرستگایەدا سەدان کچ کە بە‌پروکەش "هیشتا" پەردەیی کچینیان لە‌دەست نەداو "بە‌لینیان داو‌ه‌ تەن‌ها خزمەتی ئەو بکەن، بە‌لام ئە‌مانە تە‌ن‌ها بە‌پروکەش وا خۆیان نیشان دە‌دەن کە هیشتا پەردەیی کچینیان لە‌دەست نەداو و بە‌پنجەوانەیی ئەو ناوینشانەیی هەیانە ئە‌رکی ئە‌وان ئە‌و‌ه‌یه کە خۆیان فیری نە‌ریت و هونەری د‌ل‌پ‌ف‌ینی بکەن، بۆ‌ئە‌و‌ه‌ی بتوانن لە‌گە‌ل ئە‌و پیاوانەیی کە سەردانی پەرستگا دە‌کەن رابوین.

لە "ئزمیر" دا پەرستگای "عەشتار" دە‌قاو‌دەق وە‌ک م‌الە سۆزانیەکانی میسر وایە و ژنان لە‌و‌یدا پ‌یش‌وازی لە‌پیاوان دە‌کەن و پیاوان هەرچیان پ‌ی‌ بدەن لە‌پ‌ار‌یز‌گاری کردنی "عەشتار" دا خەرجی دە‌کەن.

لە‌میسردا ئە‌گەر پیاویک لە‌ناو پەرستگادا کاری سینکسی لە‌گە‌ل ژنیکدا بکات، ئە‌وا ئە‌و پیاو‌ه‌ بە‌سزای ئە‌و کارەیی دە‌نینن بۆ‌ ک‌انە کانزاکان بۆ‌ئە‌و‌ه‌ی لە‌و‌ی وە‌ک بە‌ندە‌کان کاری پ‌ی‌بکەن و ژنە‌کەش لە‌پەرستگا دە‌ردە‌کەن، بە‌لام لە "ئزمیر" دا ئە‌م جۆ‌ره پە‌ی‌و‌ه‌ندیانە لە‌ناو پەرستگای "عەشتار" دا ئازادە و س‌ری‌انیە‌کان دە‌ل‌ین لە‌بەرئە‌و‌ه‌ خودی "عەشتار" ئە‌م کارەیی لە‌ناو پەرستگادا ئازاد کردوو چونکە دە‌زانیت لە‌م‌ر‌پ‌ی‌ه‌و‌ه‌ دە‌رامە‌ت‌یک‌ی زۆ‌ری دە‌ست دە‌کە‌ویت.

ئەگەر پىياۋىك نەيەۋىت بېرات بۇ پەرستگاي "عەشتار" ۋە لەگەل ژنانى ئەۋىدا رانەبۇيرىت يان دەبىت ژن بەيىت يان دەبىت كەنيزەكىك بۇ خۇي بىرپىت.

لەۋانەيە لەھىچ شۇيىنىكى جىھاندا بەئەندازەى سوريە كەنيزە ۋە كۆيلە بۇ فروشتى بونى نەبىت، لەبەرئەۋەى ھەموو پۇژىك كەشتىەكان لەشۈيىنە دورەكانەۋە دىن ۋە ئەۋ كۆيلە ۋە كەنيزانەى كە لەگەل خۇياندا ھىناۋيانە بۇ فروشتى دەيانەيىننە ناۋ بازارەۋە.

لەنيو ژنە كەنيزەكاندا ھەموو جۇرىك بەپىي خواستى پىياۋ بەدى دەكرىت ۋە نرخىشيان بەۋ شىۋەيەش گران نىە ۋە ھەموو كەسك دەتوانىت كەنيزەيەك بەپىي خواستى خۇي بىرپىت ۋە بىباتەۋە بۇمالى خۇي ۋە لەگەلىدا رابوئىرپىت.

خودى حكومەتى "ئزمىر" ىش بەندە ۋە كەنيزە كەمئەندامەكان دەكرىت.

ئەم جۆرە كۆيلانە بەنرخىكى زۆر كەم دەكرىرپىن ۋە حكومەتىش كار يان جوانيان لى ناۋىن، چونكە مەبەستيان ئەۋەيە بىيانبەن بۇ پەرستگاي "بەل" ۋە لەبەرامبەر ئەۋ خودايەدا بىيانكەن بەقوربانى.

حكومەت لەۋ باۋەرەدايە "بەل" ناتوانىت لەۋە تىبگات كە فرىۋى دەدەن ۋە ژن يان پىياۋىكى كەمئەنداميان بۇ كىردۈۋە بەقوربانى.

ھەندىكاتىش ئەۋ جۆرە كەنيز ۋە بەندەانە زۆر پىرن ۋە ددانيان لەدەمدا نەماۋە، كاتىك كە دەيانەۋىت لەپەرستگاي "بەل" دا بىيانكەن بەقوربانى، پارچەيەك قوماشىك بەرۋخسارى "بەل" ە دەپىچىن بۇئەۋەى چاۋى بەقوربانىەكانى خۇي نەكەۋىت.

منىش بۇئەۋەى لەنيو دانىشتۋانى "ئزمىر" دا شاينى رپىزىم، قوربانىم پىشكەشى خوداي "بەل" دەكرى، بەلام من لەباتى كوشتنى كۆيلەيەك يان كەنيزەيەك، بەھاي كۆيلە يان كەنيزەيەك كە دەبوو بىرپىتە قوربانى دەدا بە پەرستگاكە، بۇيە زۆر لەۋ زىپ ۋە زىۋەى كە دەمدا بە پەرستگا بۇئەۋەى كۆيلەيەك يان كەنيزەيەك بىكەن بەقوربانى ناۋبانگىم دەردەكرى.

ئەۋ ژنانەى كە لەپەرستگاي "عەشتار" دا بون، زۆر جوان بون، چونكە نەرىت ۋابوو كە جۋانتىن كچانى سوريە بۇ خزمەتكىردنى پەرستگاي "عەشتار" ھەلپىردىرپىن ۋە كاتىك دەگەشتنە تەمەنى بالخي، ئاشناى ھونەرى دلفىنيان دەكرىن بۇئەۋەى بزانن بەچ شىۋەيەك بتوانن پىياۋان شەيدا خۇيان بىكەن، بۇئەۋەى بتوانن زىپ ۋە زىۋىكى زياتريان بۇ پەرستگا لىۋەرگىن.

ھەممۇ شەۋىك مەن دەپۋىشتم بۇ پەرسىتگاي غەشتار-لەبەرئەۋەي پىۋان لەشەۋدا
دۋاي ئەۋەي دەستىيان لەكارەكانى پۇژيان ھەلدەگىرت دەپۋىشتەن بۇ ئەۋى و لەگەل
يەككە لەكچانى پەرسىتگا كە ئاۋنىشانى "كچ" يان ھەبوو كاتيان بەسەر دەبرد.

مەن چىتر ئەو "سىنۋە" سادە و شەرمەنى كە شەۋانە دەپۋىشتەن بۇ مالى سۆزانیەكان
نیم، بەلكو بۇ چىتر ۋەرگىرتن لە ژنان چاۋم كرابوئەۋە و دەمزانى كاتىك پىۋاۋىك بىەۋىت
لەگەل ژنىكا رابوئىرئىت، بەچ شىۋەيەك دەبىت سودى لىۋەرگىرت.

دۋاي ئەۋەي چەند جارىك پۇشتم بۇ پەرسىتگاي "غەشتار" بىنىم ئەو ژنانەي كە
دېۋن بۇ ئەۋى ھەريەككىيان جۇرىكى تايبەت بەھۋەنرى دۇرپىنى و رابواردن
دەزانىت و ئەمەش يەككە لەسود و نەرىتەكانى ئەم پەرسىتگايە، كەتەنھا مەبەست
بەدەست ھىنانى دەرامەتە.

ھەريۋە ئەۋپىۋانەي سەردانى ئەم پەرسىتگايە دەكەن، ھەرچارەۋ لە
رابواردنەكانىندا فىرى شىتگەلىكى تازە دەبن، و ئەم جۇرايەتەش دەبىتە ھۋى ئەۋەي
پىۋان بىزار نەبن لەپۇشتىيان بۇ پەرسىتگاي "غەشتار".

مەن شىتگەلىكى زۇر لەو ژنانەي ئەۋى فىربوم و وردە وردە لەرابواردن لەگەل ژناندا
شارەزايىەكى تەۋام پەيدا كىرد، سەرەپاي ئەۋەي لەھەر جارىك رابواردندا ھەستەم
بەخۇشەك دەكرد، بەلام لەدلەۋە لەو ژنانەي ئەۋى بىزاربوم، چۈنكە دەمزانى كە ھىچ
جىۋازىەكان لەگەل ژنى مالا سۆزانیەكانى مىسردا نىە.

"كاپتا" پۇژىكىيان زۇر بەۋردى لەمنى پۋانى و وتى: گەۋرەم مەن لەپۇخسارى تۇدا
سەرەپاي ئەۋەي لاۋىت، بەلام چەند چىچ و لۇچىەك دەبىنم.
ۋىم: ۋانىە.

ئەۋىش وتى: بەلى ۋايە و ھۇكارى ئەۋەي ئەم چىچ و لۇچىە لەپۇخسارى تۇدا
دروست بوۋە ئەۋەيە كە ئەو ژنانەي لەنامىزىيان دەگىرت لەكانگاي دلتەۋە خۇشت
ئاۋىن، ئەگەر پىۋاۋىك ئەو ژنەي خۇش بوۋىت كە لەگەلىدا رادەبۇئىرئىت ئەۋا ھىچ كات
پىر نايىت.

مەن لەدوۋ شىت دەترسم، يەككىيان رابواردنتە لەگەل ئەو ژنانەي كە خۇشت ئاۋىن،
چۈنكە دەزانى ئەمانە كاتىن و بەم ھۋىەۋە پىر بىبىت، دوۋەم ئەۋىكە بەسەرھاتى "نفر

نفر نفر "دوباره ببیتوه و ژنیکی بیبزهیی، تۆ بکاته دیلی خۆی و دوباره شکستمان پی بهینیت.

وتم: دلنیا به که چیت من ناکه و مه داوی "نفر نفر نفر" و هاوشیوه کانیه وه.
 "کاپتا" وتی: ئەگەر پیاویک تا دواين پۆژی ژيانی توانای پیاوه تی دا بمینی،
 ئەگەری ئەوه هەیه بکەوێت داوی ژنیکی بیبزهیی و تەماعه وه و هەموو شتیکی خۆی
 لە دەست بدات، منیش هەوڵی ئەوه دەدم تۆ لە هەره شەهێ ژنانی زیڕ و زیو پەرست
 پزگار بکەم، دەبیت کە نێزیه کت بۆ بکەم کە بتوانی شەوانە لە مانی خۆتدا لەگەڵیدا
 پابویری.

پنج پۆژ داوی ئەوه، شەویکیان کاتیک خۆم کرد بە ژۆره کهی خۆمدا
 بینیم "کاپتا" لەگەڵ ژنیکی خۆی کرد بە ژۆره کهمدا.

ئەو ژنه، نه خەلکی میسر بوو نه خەلکی سوریا و شیوهی زۆر لە خێلە مروۆ
 خۆرهکان دەچوو، چونکه قژی زەرد و پوخساری سپی و چاویکی شینی هەبوو.
 ئەو ژنه نه بالەرز بوو و نه لاوان، هەروەها سینهیهکی بچوکی هەبوو، من
 لەواوه پەدا بوم ئەگەر تەواوی ژنه مروۆ خۆرهکان بهو شیوهیه بن، ئەوا ولاتی مروۆ
 خۆرهکان لە مانی خوداگان باشتەر.

"کاپتا" کاتیک ئەو ژنه ی کرد بە ژۆردا جلهکانی بەری داکنه، بۆئەوهی وه
 خۆمان "وهک میسر یهکان" پوت بیت و داوی ئەوه دەستی کرد بە پیاوه لێدان بەسەر
 جوانی ئەو ژنه دا و وتی: ئەم ژنه کە نێزیه که دەریاوانهکانی ئیمه لە کەنار دەریای
 نه ته وه مروۆ خۆرهکان فراندویانه و من ئەمروۆ لە بازاری کۆیلە فرۆشهکاندا لەو جوانترم
 دەست نه کهوت. لە پوخساری ژندا هیچ هیمایهکی ترس بەدی نه دهکرا و پێدهکەنی و
 ددانه سپی و درهوشاوهکانی پینیشان دەدام و دەستی بەسەر هەندیک بەشی ئەندامی
 دەهینا که دەست بردن بۆ ئەو بەشه ئەندامانه مایه نەنگ بوو و منیش لەوه
 تیگەشتم ئەگەر ژنیکی لە خێلی مروۆ خۆران نه بیت بهوشیوهیه بێشەرم نابیت.

ئەم ژنه، بەزوی بهوشیوهیهک خوی بهمنه وه گرت که بونی دەبووه هۆی مایه
 سەرئیشە ی من، چونکه ئەو ژنه بەر دهوام دەیویست لەگەڵیدا پابویرم، بەلام من
 لەپیداگریهکانی ئەو بهتەنگ هاتبوم، بۆیه ئەو ژنه بهخشی به "کاپتا".

بەلەم ئەو ئۆتە لەگەل ئەودا نەدەسازا و لە"كاپتا"ى دەدا و لەدەستى ئەو ھەلەھات و دەھاتەو بۆ لای من، كاتىك من لەوم دەدا خوشحال دەبوو و دەيوت، لەبەرئەوئە تۆ بەھىزى، لەو باشتر دەتوانى لەگەل مندا رابوئىرى.

پەيوەندى ئىمە و ئەو ئۆتە بەو شىوئە بەردەوام بوو، تائەوئە پوژىكىيان يەكئىك لەفەرمانرەوايانى سوزيا ھەريەوشىوئەيەي پىم وتن كە ژمارەيان زۆرە سەردانى "ئزمىر"ى كرد و بۆ چارەسەركردنى نەخوشىەكەى ھات بۆ لام و كاتىك چاوى بەكەنیزەكەى من كەوت زۆر سەيرى لىھات، منىش لەوكاتەدا تىگەشتم كە ئەندامى كەنیزەكەم زياتر سەرنجى ئەو بەلای خۇيدا راكىشاو، چونكە كەنیزەكەم، وەك ئۆتە ميسرىەكان لەمالدا بەرپوتى دەگەرا و ئەو فەرمانرەوايەش ھەرگىز ئۆتەىكى بىگانەى بەرپوتى نەبىنيو.

من كە بىنم چا و لەو كەنیزەيەم ھەلناپىت، پىم ناساند و بەكەنیزەكەم وت: خواردنەو بۆ فەرمانرەوا بھىنە، داوى ئەوئە فەرمانرەوا زانى كە ئەو كەنیزى منە، وتى: "سىنۆھە" من دەمەوئە ئەم كەنیزەيەت لى بىكەم، ھەرچەنىكىش زىر و زىوم لى داوا بكەيت پىتتى دەدەم.

تا ئەو پوژە لەپىداگرى كەنیزەكەى خۆم كە دەيويست بەردەوام لەگەلیدا رابوئىرم زۆر بىزار بوبوم، بەلەم كاتىك بىنم ئەو فەرمانرەوايە داواى ئەو كەنیزەيەم لىدەكات، پىم حەيف بوو كەنیزە جوانەكەى خۆمى پى بفرۆشم.

چونكە دەمزانى ھەرچى بىت ھەندىك شەو پىويستم پى دەبىت، ئەگەر ئەم كەنیزەيەم نەبىت، ئەوا ناچار دەبم برۆم بۆ پەرسىكاى "عەشتار" و لەگەل ئۆتەى ئەوئە رابوئىرم.

سەرەراى ئەوئەش، ھەرئەوئە فەرمانرەوا خوازىارى كەنیزەكەى من بوو، بەھاي لەبەرچاوم زياتر بوو، چونكە كاتىك دەبىنن كالاكانمان كىرياريان نى، بەبى نرخ دىنە بەرچاومان، بەلەم كاتىك كىرياريان بۆ پەيدا بوو، لەبەرچاومان بەھادار دەبن.

ئىستا كاتى ئەو ھاتووە باسى داھىنانەكانى خۆمتان بۆ بكەم. كاتىك لەمردوخانە كارم دەكرد، ئەوئە ھات بەمىشكدا ئەگەر بتوانىت ددانەكان بەھوى جۆرىك پوكەشەو پىاريزىن، ئەوا ئەو ددانە لەھەموو زىانىك بەدور دەبىت.

لەمردوو خانەدا کاتێک مردوو دەوڵەمەندەکانیان مۆمیا دەکرد، ددانەکانیان بەتوێژێکی ئالتونی دادەپۆشی و ئەم پوڤۆشە ئالتونییە دەچەسپێنرا بەگۆشتی پوکی ئەو مردوووە. لەئەنجامدا کاتێک هێماکانی هەلۆشان لەجەستەی مردوودا پەیدا دەبێت، ددانەکان لەپوک جیا ئەدەبن و دەوای هەزار سال ددانەکانی وەک خۆیان دەمانەوێ.

ددانی مردووێک، دواي مۆمیاکردن لێناو ناچن، چونکە ددانەکان دواي مەرگ بۆگەن ناکەن و هەلناوێشێن، بەلام لەپوک جیا ئەدەبن، بۆیە بەهۆی ئەو زێڕەو بەپوکهو دەیان بەستەن و بۆ ئەوەی لێی جیا ئەبن.

من لەوباوەردا بوم ئەگەر بتوانی ددانێ مۆفە زیندووێکان بەپوڤۆشیکی ئالتونی داپۆشین، لەوانە پێی ئەناوچون و هەلۆشانی ددان بگریت، تا ئەوکاتەی لە"تیس"دا بوم، کەمەرەمەتیم پێی پێنەدەدام دەست لە کارەو بەدەم، بەلام دواي ئەوەی پۆشتم بۆ"ئزمیر" و زێر و زیو لەبەرچاوم ئەو بەهایە خۆیان لە دەست دا، بپارم دا ئەو بابەتە تاقی بکەم و تیگەشتم کە پوڤۆشکردنی ددان بەئالتون، دەبێت پێگەر لەبەردەم ئەوەی کە ددانێ مۆفە زیندووێکان خراپ و کلۆر بین.

ئەو فەرمانەرەوایەش کە بۆ چارەسەرکردنی خۆی سەردانی کردبوم، دەویست چارەسەری ددانەکانی بۆ بکەم، پازێ بوو بەوەی من بەپوڤۆشیکی ئالتون ددانەکانی بۆ داپۆشم، بۆ ئەوەی لەئایندەدا خراپ نەبێت، دواي ئەوەی ددانەکانی سەرەو و ددانەکانی خوارەو بەپوڤۆشی زێر پازاندەو، پێی وێ: "سینۆه" تۆ ئەرکیکی زۆرت بۆ من کێشا و ددانەکانی منت لەهەرەشە هەلۆشان و پوکەنەو پاراست و ئەو بڕە پارەیی پێداوێت گەرچی زۆر بەلام سەرەرای ئەوەش لەناستی ئەو زانستە تۆدا نیە.

سەرەرای ئەوەی پیاوێت بەسەر منەو هەیه، لەبەر ئەوەی من پیاویکی راستگۆم پێت دەلیم کە خاویاری ئەم کەنیزەیی تۆم، ئەگەر ئەم کەنیزەیی پێی بفروشی، نرخیکی باشت پێدەدەم و ئەگەر پێم نەفروشی، دانیابە لێتی دەفرێم و ئەگەر بەرگریش بکەیت ئەو ناچارم بکۆژم.

من تائیسستا له‌گه‌ل که‌نیزه‌ی مروّ خوره‌کاندا پامنه‌بواردوه و ده‌بیت پیم بفروشی بوئه‌وه‌ی له‌گه‌لیدا رابویرم و بزائم نایا چیژی له‌ژنه چاو ره‌شه‌کانی نیمه که قژیکی ره‌شیان هیه زیاتره.

کاتیک فهرانپه‌وا ئەم قسه‌یه‌ی کرد به‌نده‌که‌م "کاپتا" -دوای ئەوه‌ی پئی ناوه‌ته سوریاوه، له‌سه‌وداگه‌رانی سوریاوه ئەوه فیڕ بوبو که به‌چ شیوه‌یه‌ک بازار گهرم بکات - له‌وی ناماده‌بوو و بوئه‌وه‌ی بازار ی مامه‌له‌که گهرمتر بکات و پادشا هانی ئەوه بدات له‌به‌رامبه‌ر ئەم که‌نیزه‌یه‌دا به‌هایه‌کی زۆرمان پی بدات، به‌دهم هاواره‌وه ده‌یوت: ئەمرو شومترین پوژی ژيانی خاوه‌نه‌که‌مه، خۆزگه هه‌ر له‌داک نه‌بومايه و ئەم پۆژه‌م به‌چاوی خۆم نه‌بینیایه، چونکه له‌م پۆژه‌دا تو ده‌ته‌ویت خاوه‌نه‌که‌م له‌تاکه که‌ره‌سته‌ی خو‌شی بی‌به‌ش بکه‌یت و ئەو که‌نیزه‌ی که هه‌موو شه‌ویک له‌باوه‌شیدا ده‌خه‌ویت لی زه‌وت بکه‌یت، من ده‌زائم هه‌رگیز هیچ ژنیکی تر ناتوانیت وه ئەم ژنه دلی خاوه‌نه‌که‌م ئەوه‌نده خو‌شحال بکات، چونکه ژنیکی تر به‌ر جوانیه‌وه به‌دی ناکه‌یت، ته‌ماشای بکه پوخساری له مانگی چواره جوانتره و دوو مه‌مانی له میوه‌ی ترنجی "ئزمیر" بچوکتین، نایا ورگی ریکی ئەوت بینیه که هیچ ده‌ره‌په‌رینیکی تیدا به‌دی ناکریت، نایا له‌ناوه‌پراستی ئەم وه‌رگه‌دا چالی ناوکی ده‌بینی، ته‌ماشاکه له‌سه‌رتاپای جه‌سته‌ی ئەم ژنه‌دا تاکه مویه‌ک به‌دی ناکریت و بالای ئەم که‌نیزه‌یه له شیری مانگا سپی تره و له‌پاقله‌ی کولاییش نه‌رمتره، من دلنایام که خوداکان ته‌واوی ره‌نگه جوانیه‌کانیان کۆکردوه‌ته و له‌پوخسار و جه‌سته‌ی ئەم ژنه‌دا به‌کاریان هی‌ناوه، چونکه قژی زه‌رد و چاوی سه‌وز و لیوی سور و ناخونی خه‌نه‌یی و ئەندامی سپیه و دوو گۆی مه‌مانی ئەرخه‌وانیه.

کاتیک به‌نده‌که‌م به‌وشیوه‌یه بازاره‌که‌ی گهرمه‌کرد، پادشا به‌پراده‌یه‌کی زۆر ورژابوو، هه‌روه‌ها به‌هۆی ئەو په‌یوه‌ست بونه‌ی به‌که‌نیزه‌که‌ی منه‌وه هه‌یبوو به‌دهم هه‌ناسه‌ برکیوه‌ وتی: "سینۆه" من ده‌زائم که که‌نیزه‌که‌ت زۆر جوانه به‌لام هه‌رچه‌نیکم لی داوا بکه‌یت پیتی ده‌دهم، ئەگه‌ر رازیش نه‌بیت ئەم که‌نیزه‌یه‌م پی بفروشی ئەوا به‌دلناییه‌وه ده‌تکوژم.

من ده‌ستم به‌رز کردوه که‌به‌نده‌که‌م بی‌ده‌نگ بکه‌م، ئەویش ناله و گریان خۆی بری و منیش روم کرده پادشای "ئامورو" که یه‌کیک بوو له‌فهرانپه‌روایانی ولاتی سوریا و پیم وت:

ئەم ژنە بەلامەۋە زۆر خوشەۋىستە و ئەگەر ئەو لەبەرامبەر زېردا بفرۆشم، دۇنيا بە خىيانەتەم لەخۆم كىردۈۋە، لەبەرئەۋەش ھەزناكەم ئەم ژنە لەلەيەن مەۋە بفرۆشەت، بەلام ئامادەم بېبەرامبەر كەنيزەكەى خۆمت پېشكەش بكەم، بۇئەۋەى تۆ بەيادى ھاپىيەتەى ئىمەۋە بىكەيت بەخوشكى خۆت و لەخوشىەكانى بەرھەرەمەند بىت.

پادشاى "ئامورو" كاتىك زانى من ئامادەم كەنيزەكەى خۆمى پېشكەش بكەم، بەجۆرىك خوشحال بوو و ھاۋارى كىرد: ئەى "سېنۆھە" من لەۋباۋەردە نەبوم كە مىسرىەك ئەۋەندە دەستكراۋە و لىبوردە بىت، لەبەرئەۋەى لەسەردەمى مندالىيەۋە تا ئىستان ھەرچى مىسرىم بىنيۋە كاربەدەستىنى فىرەۋون بون و دەھاتن بۇئەۋەى باجمان لى ۋەرگىرن و بەردەۋام دەستىان بۇ ۋەرگىرن كراۋە بوو و ھەرگىز دەستىان بۇ ئەۋە درىژنە كىردە شتىك بەكەسانى تىر بەدەن.

تۆ يەكەمىن مىسرىت كە بۆت سەلمانەم ئەكرىت لەمىسردا كەسانىك بەدى بىكرىت كە دەستى بەخشىنىان ھەبىت، ئەگەر پۇژىك بىت بۇ ۋلاتى "ئامورو" بەلىنت پى دەدەم كە تۆ لەلەى راست خۆم دادەنىشىتم.

ئەۋكات بەندەكەم پۇشاكى بۇ كەنيزەكەم ھىنا و ئەۋىش لەبەرى كىرد و لەگەل پادشاى "ئامورو" كە پىۋىكى لاو و بەھىز و كەتە و پىشىكى پەش و درىژى ھەبوو چۈۋە دەرەۋە، كاتىك دەرۋىشتە دەرەۋە بىنىم تەماشى ئەۋ پىاۋە بەھىزە دەكات كە خاۋەنى تازەيەتى و زۆر خوشحال ديارە.

دواى ئەۋەى پادشا پۇشت "كاپتا" دەستى كىرد بەبۇلە بەسەردا و وتى: بۇچى ھىچ شتىكت لەپادشاى "ئامورو" ۋەرنەگرت، لەكاتىك ئەۋ ئامادە بوو داۋاى ھەرچى بىكەيت پىت بدات.

ۋەت: من لەبەرئەۋە ئەۋ كەنيزەيەم بى بەرامبەر بەۋ دا چۈنكە لەئەندەدا ھىچ كەسنىك نازانىت چى پوو دەدات و چى بەسەر ئەم جىھانەدا دىت، بۇنى ھاپىيەكى مەزن بۇ پۇژە پەشەكان زۆر بەسۈدە و لەۋانەيە پۇژىك پىۋىستەم بەۋە بىت بېۋم بۇ ۋلاتى ئەۋ پىاۋە و لەۋى لەھەرەشەى دژمان ئاسۈدە خەيال بىم، گەرچى ئەم پىاۋە ۋلاتىكى بچۈكى ھەيە و لەدارايىيەكانىدا جگە لە مەر و ۋلاخ ھىچ شتىكى تىرى تىدا

به‌دی ناکریت، به‌لام سه‌ره‌پای ئه‌وش دۆستایه‌تی ئه‌و بۆ من له‌کاتی دهرکه‌وتنی ههر هه‌ره‌شه‌یه‌کدا خۆی بۆ خۆی ده‌ستکه‌وتیکه‌.

پادشای "ئامورو" بۆماوه‌ی سێ پۆژی تر له‌ "ئزمیر" دا مایه‌وه و کاتیکیش ویستی بپروات، بۆ مائناوایی هاته‌وه بۆ لام و وتی: "سینۆهه" ئه‌گه‌ر تۆ ته‌واوی زێر و زیوی میسرت پێ بدایه‌م، به‌ئهندازه‌ی ئه‌وه‌ی ئه‌م که‌نیزه‌یه‌ت پێدام خۆشحال نه‌ده‌بوم، چونکه ئه‌م که‌نیزه‌یه‌ خۆشه‌ویستترین ژنه‌ که من تانیستا بینییتم و دانیام که هه‌رگیزیش تیری لیناخۆم.

ئه‌گه‌ر تۆ پۆژیک سه‌ردانی ولاته‌که‌ی من بکه‌یت، داوای هه‌رچیم لێ بکه‌یت پیتی ده‌دم، جگه له دوو شت یه‌کیکیان ئه‌م که‌نیزه‌یه و ئه‌ویتریان ئه‌سپه، چونکه له‌ولاته‌که‌ی ئیمه‌دا ئه‌سپ زۆر که‌مه و بریکی که‌م له‌ویدا به‌دی دهرکرت و بۆ کالیسه‌که جه‌نگیه‌کانی من زۆر پێویسته‌.

بێ له‌و دوانه داوای هه‌رچیم لێ بکه‌یت پیتی ده‌دم و هه‌رکه‌سیکیشت بویت بۆتی ده‌کوژم، ئه‌گه‌ر له‌ "ئزمیر" دا که‌سانی که‌ دژمنایه‌تی تۆ ده‌که‌ن، پیم بلی، من له‌پێی که‌سه هه‌لبژارده‌کانی خۆمه‌وه له‌هه‌مان ئه‌م شاردا بۆتی ده‌کوژم و دانیاش به‌ که‌ ناوی تۆ ناهینریت.

داوای ئه‌م قسه‌یه پادشای "ئامورو" ماچی کردم و پۆشت، به‌لام من چهند شه‌وی که‌ به‌هۆی ئه‌وه‌ی له‌که‌نیزه‌که‌ی خۆمه‌وه دور بوم هه‌ستم به‌بێزاری کرد، چونکه به‌و پاهاتبوم و هه‌ندیک شه‌ویش بۆ قه‌ره‌بوی شه‌وه له‌ده‌ست چوه‌کانم ده‌پۆشتم بۆ په‌رستگای "عه‌شتار"، به‌لام ئه‌و ژنانه‌ی که له‌وی بون نه‌یانده‌توانی وه‌ک که‌نیزه‌که‌ی خۆم بینه مایه‌ی خۆشحالیم.

ئه‌وکات ئاو و هه‌وا گه‌رم بوو و وه‌رزی نیوه به‌هار گه‌شت و گوڵه‌کان شکوفه‌یان کرد و په‌ره‌سیله‌که‌کان ده‌ستیان به‌سه‌ما و فڕین کرد و که‌شتیه‌کان له‌ له‌نگه‌رگای "ئزمیر" دا که‌وتنه‌ جوڵه‌ بۆئه‌وه‌ی بپۆن بۆ ولاتانی تر و له‌ویوه‌ کال و کۆیله و که‌نیزه‌ک له‌گه‌ل خۆیاندا به‌ینن.

شاری "ئزمیر" له‌نیوه به‌هاردا ده‌وروزیت، چونکه کاتی جیه‌ژنی دهره‌ینانی خودای "ته‌موز" ه‌ له‌ژێر خۆیدا .

كەشيشەكانى سورىا ھەموو سالىك لەو ھەرزى پايزدا خوداى "تەموز" بەخاك دەسپيژن و لەنيو ھەھاردا لەپوژيكي گەرمدا، لەژيژر خۆل دەردەھيئەنەو.

كاتيک پوژى دەرهينانى پەيکەرى خوداى "تەموز" ديتە پيشى، پوژى شادمانى گشت خەلکى "ئزمير" بوو، لەو پوژەدا ژن و پياو لەشار دەردەچن و دەپوژن بۆ بيايان و تەواوى ژن و پياو ھەکان لەم پوژەدا لەبياياندا، بەئاشکرا لەگەل يەکتەدا پادەبويژن.

من ئەو پوژە پوژستم بۆ بيايان بۆئەو ھەرزى بزانم خەلکى چى دەکەن و بينيم کەشيشەكان پەيکەرى خوداى "تەموز" يان لەژيژر خۆلدا دەرهينا و خەلکى خوشحالى خويان دەربېرى و کەوتنە سەماکردن و دەيانوت خوداى "تەموز" زيندو بوو ھەتەو ئەو خودايش کە خوداى گەرمایە ھەروەك چۆن زەوى و ئاو و ھەواى دەورووبەر گەرم دەکات، گەرميەکيش بەجەستەى مرۆف دەبەخشيت و وا لەژن و پياو دەکات کە پتيويستيان بەيەکتەرييت.

ئەوکاتەى کە خوداى "تەموز" يان لەژيژر خاکدا دەردەھيئا، من بينيم کە کۆمەليک ژن گاليسکەيەك بەدواى خوياندا پادەکيشن و لەسەر ئەو گاليسکەيەدا پەيکەرى "کيزى" پياويان داناو، ئەو پەيکەرەشيان لەدار تاشى بوو.

من سەرم سوپما لەو ھەرزى کە مەبەست لەم کارە چيە، تائەو ھەيەكە لەناکاو بينيم ژنان و پياوان تیکەلى يەکتەري بون و بينەو ھەرزى شەرم لەيەکتەري بکەن لەناميزى يەکتەريدا خەوتن و ئەم کردارە ئازەليە تا شەو بەردەوام بوو.

دەردەھي ھەندىک لەخيلەکان دەبيت لەم جۆرە پەفتارانەيانەو ھەلينجيني، چونکە لەميسردا کە ميلەتيكى شارستانی ھەيە، ھەرگيز ئەم جۆرە پەفتارانەيان لى ناوەشيئەو.

ئەندىک لەژنە پيرەکان کە نەياندەتوانى کەسيک بۆ خويان پەيدا بکەن، تەکايان لەپياوان دەکرد کە لەو پەيوەنديانە بينەشيان نەکەن، لەبەرئەو ھەرزى من لەو ئاھەنگەدا تەنھا تەماشايى بووم، زياتر تەکا لەمن دەکرا، بەلام من ژنە پيرەکانم بەنەفرەتەو لەخو دور دەکردەو و پيم دەوتن کە خوداگان سنوريکیان بۆ ژنان داناو و کاتيک ژنيک ئەو قوناخە تەمەنەى تپپەپراد، چيتر ناييت بير لەو ھەيەتەو پەيوەندى سيکسى لەگەل پياواندا بکەن، چونکە ئەگەر خوداگان بيانويستايە ژنيش وەك پياوان تا دوا تەمەنيان لەگەل پەگەزى بەرامبەردا پەيوەندى سيکسى بکەن، سنوريکیان بۆ خواست و ئارەزووەکانيان دانەدەنان.

(ھورم ھب) ئاشناي پيشين

دواي ئەم جەژنە، لەسنورى سوريانە ھەوال ھات كەخيلەكانى "خبرى" دوبارە دەستيان كەردووەتەو بەھيرش بردن.

ھيرشى خيلەكانى "خبرى" شتيكى تازە نەبوو، لەبەرئەوھى ھەموو ساليك لەوهرزى بەھاردا دەستيان دەكرد بەھيرش بردن، بەلام لەو سالىدا زۆر بيشەرم بون و بگەشتنايەتە ھەر شوينىكەوھ پاسەوانە ميسرەكانيان دەكوشت و لەھەندىك شوينيشدا سەرۆكى ناوچەكانيان دەكوشت و لەشارىكى بچوكيشدا، تەواي پادشا و تەواي دانىشتوانەكەى، بگرە ژن و منداڵەكانيشيان دەكوشتن.

كاتيك ئەم ھەوالە گەشت بە فیرعەون، بۆ پوبەپوبونەوھى خيلەكانى "خبرى" لەميسرەوھ لەشكرىكى بۆ ناردن، منيش تيگەشتەم كە جەنگىكى مەزن لەنيوان ھيزى سەربازى ميسرى و خيلەكانى "خبرى" بەرپا دەبيت.

من ھەرگيز گۆرەپانى جەنگم نەبينيوھ و ھيچ زانيارىكەم لەبارەى بريندارانى گۆرەپانى ئەو جەنگەوھ نەبوو و نەمدەزانى كە گورز و شمشير و پم چ جۆر برينىك لەجەستەى مرۆڤدا دروست دەكات.

پيوستى بەدەستى ھينانى زانيارى تەواو دەربارەى بريندارانى گۆرەپانى جەنگ منى ھان دا كە ئەو گۆرەپانە ببينم و ھەر بەو ھۆيەشەوھ لە "ئزمير" دەرچوم و بەرەو باشورى ئەو ولاتە كەوتەم پى و لەشارىكى بچوك بەناوى "ئورشەليم" گەشتەم بەھيزى سەربازى ميسر كە لە كەنار پوبارى "نيل" ھوھ ھاتبون. ئەم ھيزە بەپنجەوانەى ئەوھى

ئابدۇبەننىيەن پېدەركىدو، زۆر بەھىز نەبون و لەكۆمەلىك گالىسكى جەنگى و دوو ھەزار تىروكەوان ھاۋىژ و پىم بەدەست پىكەدەھاتىن.

كاتىك چومە ناو ئۆردۈگاۋە، ويستم چاوم بەفەرمانپەرۋاى ھىزى سەربازى بىكەۋىت و پىرسىم فەرمانپەرۋاى ھىزى سەربازى كىيە، بۆلەۋەى مۆلەتى لى وەرگىم لەگۈپەرپانى جەنگدا كارى پىزىشكى خۇم ئەنجام بەدەم.

پىيان وىم كە فەرماندەى ھىزى سەربازى كەسىكى لاو و جوانە بەناۋى "ھورم ھوب"، من داوام لىكردن بىمەن بۇ لاى ئەو و ھەر ئەۋەى ئەوم لەدۈرەۋە بىنى ئاگادار ئەۋە بووم كە زۆر ئاشنا دىتە بەرچاوم، دواى ئەۋەى لىنى نىزىك بومەۋە، يەكسەر ھاتەرە يادىم كە "ھورم ھوب" ھەمان ئەۋ لاۋەيە كە پۇژىك من لەگەل جىنشىنى مىسردا پۇشتم بۇ بىبابان، لەبەرەبەياندا ئەۋ لەگەل شەھىنەكەيدا دەرگەۋەتن و دواى ئەۋە چۈۋە ژىر بارى خىزمەتى جىنشىنى مىسر بەۋاتا فىرەۋەنى تازەۋە.

"ھورم ھوب" ىش مىنى ناسىيەۋە و ۋتى: ناھ.... "سىنۋە" تۆ لىرە چى دەكەيت؟ ھەموو خەلىكى مىسر باسى ئەۋە دەكەن كە تۆ مردۈيت و نەفرەتى دايك و باۋىكت تۆيان لەناو بىردۈۋە لەبەر ئەۋەى تۆگۈپەرەكەيانت فرۇشت.

دواى ئەۋەى پىرسىيەرى ئەۋەى لىكردىم كە چىم بەسەر ھاتوۋە، مىنىش تا ئەۋە شۈيىنەى پىئويست بوو باسى سەرگۈزەشتى خۇم بۇ كىرد و ۋىم: كە بومە قوربانى ژىنىك بەناۋى "نەر نەر نەر".

(ھورم ھوب) ىش ۋتى: مىنىش لەگەل ئەۋ ژىندە خەۋتوم و ئەۋ دەۋيويست دەست بەسەر ھەموو شىتىكى مىندا بىگىرت، بەلام بەپىچەۋانەى تۆ مال و گۈپى دايك و باۋىكم پى نەفرۇشت، بەلكو بەم شىلاقەى بەدەستەۋەيە تەمىيەكى باشم دا، چۈنكە "سىنۋە" دەپىت ئەۋەت پى بلىم كە ژىن تا ئەۋشۈيىنە شايەنى پىزە كە نەگۈپاىت بەتىمساحىك، بەلام كاتىك ۋەك تىمساح كەسىكى تەماكارى لى دەرچۈۋ، لەم كاتەدا دەپىت ۋەك پىسۋاتىرىن كۆيلە مامەلەى لەگەلدا بىكەيت.

دواى ئەۋە مىنىش پىرسىيەرى كاروبارى مىسرم لىكرد و "ھورم ھوب" ىش لەۋەلامدا ۋتى: نازانم نەتەۋەى مىسر چ گوناھىكىيان كىردۈۋە كەخوداكان ئەم فىرەۋەنىيان كىردۈۋە بە پادىشاى ئەۋان، چۈنكە ئەم فىرەۋەنە كەسىكى بىمىشك و شىتە.

خودای ئەم فیرەوێ، کە ئەو ناوی خوێ لەوێ بە دەست هیناوه خودایە کە وەك خودی ئەو شیتە و شتگەلێك دەلێت کە شیتەکانیش نایلێن.

ئایا لەبیرتە کاتێك ئەم فیرەوێ پادشایە تەواوی ئەو بەندەنە ی کە لەکانە کانزاکاندا کاریان دەکرد نازاد کرد؟

ئایا بیستت یان بینیت کە نازادی ئەم بەندەنە چ نازاویەکی لەگەڵ خودیدا هینا و بە چ شیوەیەك ئێمە بۆ ئەوێ هێمنی و ئاسایش بۆ شاری "تبس" بگەڕێنێنەو، ناچار بوین هەموویان بکوژین.

وتم: بەلێ، کاتێك بەندەکان لە کانە کانزاکان نازاد کران، خودی من لە "تبس" دا بوم و بینیم بە چ شیوەیەك هێرشێ فەرهودیان بۆ "شاری مردوو" هینا و هەموو شتیکیان تالان کرد.

(هۆرم هب) وتی: فیرەوێ سەرەپای ئەوێ بینێ کە نازاد کردنی کۆیلە ی کانە کانزاکان چ نازاویەکی ناوێتەو، هێشتا لە قەسەکانی خوێ پاشگەز نەدەبویەو و دەیوت هیچ جیاوازیەك لە نێوان کۆیلە یەك و شازادە یەكدا نیە و خودا بەندە و کۆیلە و کەسە وەجاخزادەکان بە یەك چاوە تەماشای دەکات و نابێت کۆیلەکان ناچار بکرین لەکانە کانزاکاندا کار بکەن.

من دانیام کە فیرەوێ کۆنەکانی میسر، کاتێك لە قوچەکاندا گۆییان لەم قەسەنە دەبێت، لەرز دایان دەگرت و لە سەرەتای جیهان تا ئەمڕۆ، هیچ پادشایەك نەهاتوو و بلیت هیچ جیاوازیەك لە نێوان کەسە وەجاخزادەکان و کۆیلەکاندا نیە و ئەمەش وەك ئەوێ وایە کە بلیت: هیچ جیاوازیەك لە نێوان ئاوجۆ و هەنگویندا نیە.

یەكێك لە قەسە سەرەکانی ئەم فیرەوێ ئەوێ کە پێی وتم: دەبێت بەشیوەیەك خێڵەکانی "خیری" لە سەر بەرە ی خۆیان دانیشتن کە هیچ خۆینێك لە نێوانماندا نەپژێت.

ئایا ئەکرتیت بێئەوێ خۆین بپژێرت بتوانیت کەسە دەرەندەکان ئارام بکەیتەو؟ تۆ "سینۆه" کە پزیشکیت، ئایا دەتوانی بۆ خۆینەرشتن ورگیك هەڵدەری و پێخۆلە کوێرە ی لەورگیدا دەرپهێنی، بۆ ئەوێ ئەبێتە هۆی مەرگی ئەو کەسە؟ فیرەوێ دەنگی جەنگی ئەم خێلانە کە لە دەنگی دەرەندەکان خراپترە نەبیستوو، بۆ ئەوێ بزانیت کە ناتوانیت بە نەرم و نیانی رەفتاریان لەگەڵدا بکرت.

"ھورم ھب" دواى ئەم قسانەى پىڭكەنى و وتى: بەلام من پشت بەقسەى فىرەون نابەستم و بەشىۋەيەك خوينيان دەپژم كە ھەموويان لەو پەشيمان بىنەو كە بۆچى ھەر لەسەرەتاو لەدايك بون.

من بپيارم داو بەشىۋەيەك پىشكى ئەم خىلانە لەبنەو ھەلكىشم، بۆئەوئى لەئايىندەدا لەوهرزى بەھاردا خىلەكانى "خەبىرى" جارىكى تر ھىرش نەبەنە سەر ھىچ كەسىك.

بەلام "سینوھە" من قەرزى تۆم، چونكە من ھىچكاتىك ئەو ھەرامۆش ناكەم كاتىك ئىمە لەگەل جىنشىنى مىسردا پىكەرە لەبىابانەو گەپراينەو، وىستيان بىكوژن، بەلام تۆ قەسەيەكت كرد كەبۆو پىگر لەبەردەم كوشتنى مندا و لەو پۆژەدا تۆ بەھەز و مېشكى خۆت منت لەمەرگ پزگار كرد.

ھەرلەبەرئەوھش من ئىستا لەناو ئەم ھىزى سەربازىيەى خۆمدا پىزىت لىدەگرم و پىت پىدەدەم تۆش لەگەل ئىمەدا لەجەنگدا ئامادە بىت و چارەسەرى سەربازەكان بىكەيت و كرىكەشت لەسەر ئەركى فىرەون پىدەدەم، ھەركاتىكىش من بىكار بىم تۆ لەگەل مندا دەبىت و لەگەل منىشدا نان دەخۆيت.

ئەوكات "ھورم ھب" پىكىكى لەشەراب نۆشى، دواى ئەو كاتىك ھەوالى ھىرشى خىلەكانى "خەبىرى" گەشتە "تبس" و فىرەون وىستى ھىزىك بىنرىت بۆ سوريە، ھىچ يەك لەفەرمانپەرەوايانى سەربازى مىسر ئامادە نەبون فەرماندەيى ئەم ھىزە سەربازىيە لەئەستۆ بگرن، لەبەرئەوھى دەيانزانى خىلەكانى "خەبىرى" كەسانىكى خوينمژ و جەنگاوھرن و ھەريەك لەوانە بەبىانوى شتىكەو فەرماندەيى ئەم ھىزەيان پەتكردەو.

چونكە سەرەپاى ئەوھى دەترسان لەوھى كە بكوژىن، دەيشيانزانى كە لەزىر و زىو مس بەدور دەبن، چونكە لەبىابانى سوريادا زىر و زىو نى، لەكاتىكدا لەچواردەورى فىرەوندا زىر و زىوئى فراوان بەدى دەكرىت.

بەلام من سەرەپاى ئەوھى لەتەواوى فەرمانپەرەوايانى فىرەون لاوترم، ئەم ئەركەم لەئەستۆگرت، بۆئەوھى ھەپەشەى "خەبىرى" ەكان لەناو بىبەم و كاريك بىكەم كە چىتر ئەمانە نەتوانن ھىرش بۆ سوريە بىبەن.

فەرمانپەرەوایانی فیرعەون کە سەرودەت و سامانیکی زۆریان ھەیە لەگەڵ کاهینەکانی "ئامون" دا ھاو دەستن و ھەولێ ئەو دەدەن کە کاریگەری خودای "ئامون" لەناو نەچیت و ەك خۆی بمینیتەو.

ئەمڕۆ لەمیسردا، لەنیوان خودای فیرعەون "ئاتون" و خودای کۆنی میسر "ئامون" دا جەنگیکی مەزن ھەلگیرسارە و ھیشتا دیار نیە کە کێ لەم شەپەدا سەرکەوتن بە دەست دەھینیت.

بەو شیوەی من لێی تیگەشتوم "ئامی" دادوهری مەزنی میسر و کاهنی خودای "ئاتون" دەیەوێت "ئامون" لەمیسردا لەناو ببات و لەمکارەشدا فیرعەون پشتیوانی دەکات.

فیرعەون دەزانیت کە خودای "ئامون" بەرپادەیک لەمیسردا بەھیز بوو کە کاهینەکانی "ئامون" فەرمانپەرەوایی فیرعەون پەسەند ناکەن و لەھەموو بابەتیکدا کە بەرژەوەندیان لەگەڵ فەرمانەکانی فیرعەوندا نەگونجیت، فەرمانیک لەلایەن "ئامون" ەو دەردەکەن بۆئەوێ لەو پێیەو ئەو فەرمانە فیرعەون پەت بکەنەو.

فیرعەون و دادوهری مەزن لەو زیاتر ناتوانن بەرگە ی فەرمانپەرەوایی خودای "ئامون" و کاهینەکانی بگرن، لەبەرئەوێش ھەولێ ئەو دەدەن خودای "ئاتون" ئەوێندە مەزن بکەن کە خودای "ئامون" لەناو بجیت، بەمشێوەیەش فەرمانیان بەمن داو لەم گەشتەدا بۆمە ھەر شارێک پەیکەرێک بۆ خودای "ئاتون" دروست بکەم و من یەکەمین پەرستگا لێرە لە "نۆرشەلیم" دا دروست دەکەم.

من باوەرم بەخودای "ئامون" ھەیکە بە "ئاتون" بەلام لەوباوەرەدام کە فیرعەون لەم بەشەدا بەھەلەدا نەچوو و ئەو بواری پامیاریەکی کە گرتویەتە بەر دروستە، چونکە جێی پەسەند نیە کە ولاتیکی ەك میسر فیرعەونی ھەبیت، بەلام کاهینەکانی "ئامون" لەباتی ئەو فەرمانپەرەوایی ولات بگرنە دەست.

مەبەستم ئەوێە لەبەرئەوێ فەرمانپەرەوایانی میسر لەگەڵ کاهینەکانی "ئامون" دا ھاو دەستن، لەئێستاشدا بەرژەوەندیەکانیان لەژێرباری ھەپەشەدا دەبینن، ناتوانن لەمکاتەدا لەمیسر دوربکەوێ و بەرگری لەبەرژەوەندیەکانی خۆیان نەکەن، ئەگەر لەگۆرپانکاریە کتوپەرەکانی میسر نەترسابان، لەوانەبوو یەکیک لەوان فەرماندەیی ئەم ھیزە سەربازیەکی لەئەستۆ بگرتایە و لەمیسرەو بەاتبا بۆ سوریا.

وتم: منیش هیچ نکولیه‌کم له بواره پامیاریه‌کانی فیرعه‌ون نیه، به‌لکو هه‌موو مافیکی پی‌ده‌دهم که به‌هه‌موو شیوه‌یه‌ک له‌ده‌سته‌لاتی کاهینه‌کانی "ئامون" کهم بکاته‌وه‌و ئه‌وه‌ی جیی باوه‌پ و په‌سه‌ندکردنی من نه‌بی‌ت ئه‌وه‌یه که فیرعه‌ون ده‌لیت من حمز ده‌که‌م راست‌گۆیانه‌ فهرمان‌ره‌وایی خۆم بخه‌مه‌ پروو و منیش ئه‌م باب‌ه‌ته به‌هه‌ره‌شه ئامیز ده‌زانم، له‌به‌رئه‌وه‌ی راستی و راست‌گۆیی وه‌ک شمشیر تیز وایه که هه‌رگیز نابیت بدریت به‌ده‌ست مندالیکه‌وه، چ بگات به‌وه‌ی بدریته ده‌ستی پیاویکی شیتی وه‌ک فیرعه‌ون.

کاتی‌ک شه‌و داهات من له‌یه‌کی‌ک له‌ده‌واره‌کانی نزیک ده‌واری "هورم هب" دا که‌می‌ک حه‌وامه‌وه و کاتی‌ک سه‌ربازه‌کان زانیان من پزیشکم، هه‌ولی ئه‌وه‌یان ده‌دا له‌گه‌ل مندا ببه‌ هاو‌پ، چونکه هه‌موو سه‌ربازیک هه‌ولی ئه‌وه ده‌دات ئه‌و پزیشکه‌ی له‌گۆ‌ره‌پانی جه‌نگدا تیماری برینه‌کانی ده‌کات سه‌رنجی هاو‌پ‌یه‌تی به‌لای خۆیدا پاکیشیت. به‌ره‌به‌یانی پوژێ دوا‌یی، بوقه‌کان هاتنه‌ ده‌نگ و سه‌ربازه‌کانی له‌خه‌و هه‌ستاند و سه‌رکرده‌کان له‌شوینی خۆیاندا راوه‌ستان.

کاتی‌ک سه‌ربازه‌کان پزریان به‌ست و له‌شوینی خۆیاندا راوه‌ستان "هورم هب" قامچی به‌ده‌ست له‌ده‌واره‌که‌ی خۆی هاته‌ ده‌ره‌وه و به‌نده‌یکیش چه‌تریک‌ی به‌لاسه‌ره‌وه راگرتبوو و به‌نده‌یک‌ی تریش باوه‌شینی ده‌کرد بۆئه‌وه‌ی می‌شه‌کانی لی‌ درو بکاته‌وه. "هورم هب" له‌به‌رامبه‌ر سه‌ربازه‌کاندا به‌م شیوه‌یه ده‌ستی کرد به‌ قسه‌ کردن:

— ((ئهی سه‌ربازانی میسر، که له‌نیو ئیوه‌دا په‌شت‌پ‌ستگه‌لی‌کی پیس و سه‌ربازانی ته‌مه‌لی سو‌ریاشتان تیدا به‌دی ده‌کریت و هه‌مووتان به‌شیکن له‌ هی‌زی سه‌ربازی میسر وه‌ک پانه‌ مانگا ده‌بو‌رینن و هاوار ده‌که‌ن، من ئه‌مرۆ ده‌مه‌ویت ئیوه‌ په‌وانه‌ی گۆ‌ره‌پانی جه‌نگ بکه‌م، بۆئه‌وه‌ی بزانه‌ ئایا ده‌توانن له‌گه‌ل "خیری" یه‌کاندا بجه‌نگین یان نه‌، کاتی‌ک بزانه‌ ناتوانن له‌گه‌لیاندا بجه‌نگین، به‌هیوای ئه‌وه ده‌بم هه‌مووتان له‌و جه‌نگدا بکوژین، بۆئه‌وه‌ی من ناچار نه‌بم به‌ته‌نهایی په‌یکه‌ری دزیوی ئیوه‌ له‌گه‌ل خۆمدا بگه‌رینمه‌وه بۆ میسر و به‌کۆمه‌لی‌ک سه‌ربازی راسته‌قینه و ئازا له‌میسره‌وه بی‌مه‌وه بۆ ئه‌م جه‌نگه‌.

- ئۆھۈى.....تۆ دەلىم "سەرتىپ" كە لوتت شەقى بىردۈۋە، لەقەيەكى باش لەر سەربازە بىدە چۈنكە كاتىك مەن قەسە دەكەم قەنگى دەخۇرىنىت، چىتر كاتىك قەسەت بۆ دەكەم نەبىنم قەنگەت بۇخۇرىنىت-

ئەمرۆ كاتىك ئىمە ھىرش دەكەينە سەر "خەبىرى" يەكان، خۇم لەپىش ھەموتانەۋە دەپۇم و شان بەشانى ئىۋە لەگەل "خەبىرى" يەكاندا دەجەنگىم، مەن ئاگام لەدانە دانەى ئىۋە دەبىت بۆئەۋەى بزانم كامقان لەگۆرەپانى جەنگدا پاشەكشە دەكات يان پىك و پىك ناچەنگىت.

ئىۋە لەۋە دۇنيا دەكەمەۋە كە ئەم قامچىەى مەن ئەمرۆ خۇنى لى دەتكىت و ئەم خۇنىە ھى ئەۋ كەسانەيە كە لەگۆرەپانى جەنگدا پىك و پىك نەجەنگىون، لەۋەش دۇنياتان دەكەمەۋە كە ئەم قامچىەى مەن لە پىمى "خەبىرى" يەكان ھەپەشەنامىزترە، چۈنكە پىمى ئەۋان نوكىكى مىسىنى ھەيە ھەروەھا زۆر زوش دەشكىت.

"خەبىرىەكان" لەپشت ئەم شاخەۋەن كە لەبەرچاۋاتاندايە و ئەمشەۋ سەربازانى پىشكىنەر پۇشتىن بۆئەۋەى بزانن ژمارەيان چەندە، بەلام ترسان و ھەلەاتن و نەيانتۋانى دەقاۋدەق بزانن چەند كەس دەبن.

"خەبىرى" ەكان تەنھا شتىكى ترسانكەيان ھەيە، ئەۋشتەش دەنگىانە، بەلام ئەگەر لەدەنگەيان دەترسن ئەۋا قۇپى خۇشەكرا "قۇپى سەناعە" بىكەنە گۇيتانەۋە بۆئەۋەى گۇيتان لەدەنگەيان نەبىت، بەلام لەبەرئەۋەى ئەم قۇپە خۇشەكراۋە ناھىلىت گۇيتان لەفەرمانى فەرماندەكەتان بىت، باشترايە ئەۋكارەش نەكەن.

قۇپ بەسەرى ئەۋ كەسەى بىۋەردىۋون و قەرەۋل گرتن تىرىك بەاۋىزىت، ھەروەھا قۇپ بەسەرى ئەۋ كەسەش كە دەقاۋدەق بەپىنى فەرمانى بەرپرسەكەى تىر نەھاۋىزىت. سەركەۋتن لەجەنگدا تەنھا لەئازايەتەۋە سەرچاۋە ئاگرىت، بەلكو لەۋەشەۋە سەرچاۋە دەگرىت كە سەربازەكان ۋەك ئەۋەى تاكە كەسىك بىن، بەيەك شىۋە گۇپرايەلى فەرمانى بەرپرسەكەيان بىن.

ئەگەر ئەمرۆ سەركەۋتن بەدەست بەيىنن تەۋاۋى دارايى و مانگا و مەپى "خەبىرى" يەكان دەبىت بەھى ئىۋە و مەن نە دانەيەك بازە زىپ و زىۋ ھەلدەگرم و نە مانگا و مەپىك.

"خېيرى" ئەكانى ئەمرو زۆر دەولەمەندن، چونكە شار و لادىگەلىكى زۆريان داگیرکردووه و دەستيان بەسەر تەواوى سامانەكانياندا گرتووه، لەبەرئەوێش گەر سەرکەوتن بەدەست بهێنن ئەو هەموو سامانە دەبیئت بەهێ ئیوه.

لەكاتى سەرکەوتندا ئەك تەنها سامانەكانيان بەلكو ئەمشەو ژنەكانیشیان دەبیئت بەهێ ئیوه، بەلام ئەگەر شکست بخۆن قامچى خوینمیژی من، پیشوازیقان لیدەكات. کاتێك سەربازەكان گوێیان لەم قسانە بوو، شمشیر و پرمەكانیان دەدا لەپشت قەلخانەكانیان و کەواندارەكانیش دەستیان بەراتەكاندن کەوانەكانیان کرد و لەم پێیەوه وروژانى خۆیان پیشان دا.

"هورم هب" وتى: واهەست دەكەم ئیوه حەز دەكەن هەرچى زووترە لەگەڵ خێلەكانى "خېيرى" دا بجەنگی، بەلام پێش ئەوێ برۆین بۆ گۆرەپانى جەنگ، دەبیئت لێرەدا پەرستگایەك بۆ خودای فیرەون دروست بكەین.

خودای فیرەون بەناوى "ئاتون" خودای جەنگ نیه و بەكەلكى ئیوه ناخوات، چونكە هیچ هاوكاریەكتان ناكات.

لەبەرئەوێ پێویست بەوێ ناكات هەمووتان بۆ مەراسیمى بەرپاكردنى ئەم پەرستگایە لێرە بن، هیلى دواوێ لەشكرى سەربازى بمیئنەوه و ئەوانى تر بكەونه پى.

ئەمرو ئیوه دەبیئت سەرقالى پێپوانى سەربازى خۆتان بن، بۆئەوێ خۆتان بگەیهنن. خێلەكانى "خېيرى"، بەلام بزائن كاتێك بەوان گەشتن، من مۆلەتى حەوانەوتان پێنادەم و دەبیئت لەهەمان ئەوكاتەى كە ماندون، لەگەڵ ئەواندا بەردەوام بجەنگی بۆئەوێ توانای هەلەاتنتان نەمیئیت.

دواى ئەو "هورم هب" قامچیکەى خۆى پراوەشاند و سەربازەكانیش لەدواى هیما تاییبەتەكانیانەوه كەوتنە پى.

هیماى كەوتنە پى هەندىك لەگروپە سەربازىەكان دەمى شیر بوو و گروپەكانى تریش دواى بەرزكردنەوهى سەرى تیمساح دەكەوتنە پى.

لەپیش و دواوێ گروپى سەربازەكان، كالیسكە سەربازىەكان پێیان دەکرد، بۆئەوێ داپۆشەرى ئەوان بن و نەهیلن هیرشى لەناوكاویان بۆ بیری.

كاتىك سەربازەكان پۇشتىن ھىزەكانى دواۋى سەربازى لەگەل "ھورم ھب" دا و ھەندىك لە پلەۋپايەداران بەرەو ئەو شوئىنەى كە پەرسىنگاى "ئاتون" ى تىدا دروست دەكرا كەۋتنە پى و منىش لەگەلىاندا پۇشتىم.

بىستىم كە خاۋەن پلەۋپايەكان لەگەل يەكتىدا قىسەيان دەكرد و دەيانوت ئەم بانگەشەيە كە ئەمرۆ "ھورم ھب" كردى جى پەسەندكردن نىە، چونكە تا ئەو شوئىنەى ئىمە لەبىرمان بىت لەكاتى جەنگدا سەركردەى ھىزە سەربازىەكان لەدواى ھىزى سەربازىەكانەۋە رادەۋەستىن و لەسەر كەژاۋەيەك چاۋدىرى لەسەربازەكانيان دەكەن بۆئەۋەى ھەلنەيەن، بەلام ئىستا "ھورم ھب" دەلىت كە ئەو لەپىش سەربازەكانەۋە ھەنگاۋ دەنىت و لەگەل دژمندا دەجەنگىت و ئىمەش دەبىت پەپرەۋى لەم فەرمانەى بكەين و پىشپرەۋى سەربازەكانمان بىن.

لەمحالەتەدا چ كەسىك پى لەھەلھاتوۋەكان دەگرىت و چ كەسىك كردارى سەربازەكان ياداشت دەكات؟

چونكە خودى سەربازەكان خويىندەۋاريان نىە بۆئەۋەى پەفتار و كردارى سەربازە ھاۋشانەكانيان ياداشت بكەن، لەم كاتەدا تەنھا خاۋەن پلەۋپايەدارەكان خويىندەۋاريان ھەيە و دەتوانن ئەۋە ياداشت بكەن كە كام سەرباز بويىر بوۋە و كاميان ترسنۆك يان ھەلھاتوۋە.

"ھورم ھب" كە بەرەۋپىش دەپۇشت گوى لەم راۋبوچونانەبۇر و جارناجارىكىش قامچىكەى خوى رادەۋەشانىدو زەردەخەنەى دەكرد، تائەۋكاتەى گەشتىنە لاي پەرسىنگاە.

بهشی دوانزه يهيم

خودايه کی ناسايی (بو میسریه کان)

په‌رستگا‌که بچوک بوو، به‌هوی که‌می کاته‌وه هه‌لی ئه‌وه‌یان بو نه‌په‌خسا
بنمیچ "سه‌قف" ی بو دروست بکه‌ن، بریک دار و قوپی خوشه‌کراویان وه‌ک که‌ره‌سته‌ی
مال دروست کرد تیدا به‌کاره‌ینا.

کاتیک گه‌شتینه به‌رده‌م په‌رستگا‌که‌وه بینیمان له‌ناو خانووه‌که‌دا په‌یکه‌ری خودای
تیدا نیه و سه‌ربازه‌کانی هی‌زی دواوه له‌ئیمه زیاتر له‌نه‌بینینی خودا سه‌ریان سوپما و
به‌یه‌کتریان ده‌وت ئه‌مه چ جو‌ر په‌رستگا‌یه‌که که خودای نیه، منیش وه‌ک سه‌ربازه‌کان
سه‌یرم لیده‌هات، چونکه تائه‌و پو‌ژه په‌رستگا‌یه‌کی بی خودام نه‌بینیوه و هه‌رجاریک
که ده‌چومه ناو هه‌ر په‌رستگا‌یه‌که‌وه خودایه‌کم تیدا ده‌بینی.

"هورم هب" که ناگاداری سه‌رسوپمانی هه‌موویان بوو وتی: ئه‌و خودایه‌ی که
فیرعه‌ونی ئیمه ده‌په‌رستیت خودایه‌کی سه‌یره که ناتوانم پیناسه‌که‌یتان بو بکه‌م،
له‌به‌رئه‌وه‌ی خوشم نازانم ئه‌و خودایه به‌چ شیوه‌یه‌که.

ئه‌و خودا سه‌یره نه‌چاو و نه‌ده‌م و نه‌ورگ و نه‌ده‌ست و نه‌پی و نان ناخوات و
شه‌راب و ناوجوش ناخواته‌وه و فیرعه‌ون ده‌لیت که خودای ئه‌و له‌شیوه‌ی مرو‌فدا نیه‌و
نابینریت، به‌لام ئه‌گه‌ر ئیوه بتانه‌و‌یت بیناسن له‌وانه‌یه شتیکی خه‌ری وه‌ک خو‌ر بیته
به‌رچاوتان.⁴⁰

⁴⁰ مه‌به‌ستی خودای تاک و تمه‌باهه و می‌زوو ئه‌وه پیشان ده‌دات که ئه‌م فیرعه‌ونه بو یه‌که‌مه‌ینجار له‌میسردا بانگه‌وازی بو
په‌رستنی خودای تاک و تمه‌نا کردووه.

سەربازەکان گەڕانەووە تەماشایەکی خۆریان کردو بەناڕەزاییەکەو لەبەر خۆیانەووە دەستیان کرد بە قسەکردن و من تێگەشتەم کە لەبەر خۆیانەووە دەیانوت فیرعون شیت بوو، چونکە ئەگەر کەسیک شیت نەبویت خودایەکی بێ چاو و دەم و سک و دەست و پێ ناپەرستیت.

"هۆرم هب"یش وەک سەربازەکانی خۆی لێکی دەدایەووە و فیرعونێ بەشیت لەقەڵەم دەدا.

دوای ئەو کاهینیکی لاو کە قژی نەتاشیبوو و نیو پۆشاکێکی کەتانی لەبەردابوو هات و بینیم گۆزەیهک شەراب و قاپێک پۆنی زەیتون و چەپکێک گیای تازەیی بەهاری لەپەرستگادا دانا، دوای ئەو دەستی بەخوێندنەووەی سرودێک کرد کە دەیوت خودی فیرعون ئەمەیی بۆ خودای خۆی داڕشتوو و ئیمە لەو سرودە تێنەگەشتین و سەربازەکانیش کە نەخوێندەوار بون، وەکو جاران لەهیچ شتێک تێنەگەشتن.

ئەم سرودە باسی ئەوێ دەکرد کە "ئاتون" خودایەکە کە نابینریت، بەلام لەهەموو شوێنێکدا هەیه و بەڕوناکی و گەرمی خۆی زەوی پوناک دەکاتەووە و تەواوی خوشی و نیعمەتەکانی زەوی و ڕووباری نیل لەووەو سەرچاوە دەگریت. هەروەها وتی ئەگەر "ئاتون" نەبیّت شیر ناتوانیت لەشەودا ڕاوبکات و مار لەکون بیته دەر و بەچکە لەهێلکەدا هەلبیّت. ئەگەر "ئاتون" نەبیّت عیشق نایەتە بون و هیچ پیاویک ناتوانیت ژنیک بکاتە خوشکی خۆی و هیچ مندالێک لەسکی دایکیەووە پێ نانیته ئەم زەویەووە.

کاهینی لاو دوای ئەم پونکردنەوانە وتی: پادشای میسر کوپی خودایە و وەک باوکی بەهیزە و فەرمانڕەوایی ولاتی میسر و ئەو ولاتانەی کە لەژێر فەرمانڕەوایی و پارێزگاری میسر دایە دەکات.

کاتیک سەربازەکان گۆییان لەم ناوەرۆکە بوو، شمشیر و ڕمەکانیان کوتا بە قەڵخانەکانیاندا و بەمشێوەیە شادی و خوشحالی خۆیان دەربری، چونکە تەنها بەباش لەدوایین ڕۆژی ئەو سرودە تێگەشتن، دەیانزانی هیچ گومانێک لەووەدا نیە کە پادشای میسر کوپی خودایە، هەمیشە وابوو و لەنایندەشدا بەوشێوەیە پادشای میسر کوپی خودا دەبیّت.

بەمشىۋە مەراسىمى كىرگەن ۋە پەرەستىگى "ئاتون" خۇتايى پىھات ۋە دۋاى ئەۋە ئىمە كەۋتەنە پى ۋە مەپەستەم لەئىمە، ھىزى دۋاۋە سەربازى ۋە پايدەدارانى قەلماندەى لەشكرى "ھورم ھب" ە.

"ھورم ھب" سۋارى گالىسكە جەنگىيەكى خۇى بوو ۋە لەپىش ھىزە سەربازىيەكەيەۋە بەرەۋپىش دەۋشت ۋە دۋاى ئەۋەشەۋە كۆمەلىك قەلماندەى سەربازى پىيان دەكرد ۋە دۋاى ئەۋەشە سەربازەكان ۋە جارىكى تر دۋاى ئەۋەشە كۆمەلىك پايدەدارانى سوپا پىيان دەكرد.

ھەندىك لەپايدەدارانى سەربازى سۋارى گالىسكە سەربازىيەكان بوپون ۋە ھەندىكى تىران لەسەر كەۋەۋەكە دانىشتىبوو، بەلام من سۋارى ۋەلاخىك بوم ۋە جانتاكەم كە پىۋىستى پىزىشكى تىدەبوو، بۇنمۇنە دەرمان ۋە كەرەستەى نەشتەرگەرەكەنىشەم تىكردبوو.

ئىمە تا ئەۋەكەتەى سىبەرەكان بەرزبۇنەۋە پىمان كىرد ۋە تەنھا نىۋەپۇ، بۇۋەۋەكە بەمەبەستى خۋاردنى نان پادەستايىن ۋە پاقلەى كۈلۈ كە بەسەرىشىدا پۇنى زەيتونمان بەسەردا پىشتىبوو خۋارد ۋە ھەندىكات ھەندىك لەسەربازى ماندوو يان نەخۇشەكان لەپىكردندا دۋا دەكەۋتن ۋە لەقەراخ پىدا دادەنىشتەن، ئەۋەكات پايدەدارانى سەربازى كە لەدۋاۋە بون بەقامچى دەكەۋتنە گىيانان.

جارىكىيان بىنىم كە گالىسكەى جەنگى پايدەدارىكى سەربازى لەپال سەربازىكى ماندوۋدا كە لەقەراخ پىدا لەسەر زەۋى دانىشتىبوو پادەستا ۋە پايدەدارەكە لەگالىسكەكى خۇى دابەزى ۋە بەجوۋتە پى خۇى ھەلدایە سەرۋرگى سەربازەكە، ئەۋ سەربازەش بەۋى ئەۋ لىدانە بەھىز ۋە لەناكاۋە مرد، بەلام ھىچ كەسىك ناپەزايى خۇى لەبەرەمبەر ئەم كارەدا نەخستە پوو، لەبەرئەۋەى ئەۋ سەربازەى كە بۇرۇشتەن بۇ جەنگ بەكرى دەگىرىت، ناپىت تەمەلى لەخۇى نىشان بدات.

كاتىك سىبەرەكان بەرزبۇنەۋە ئىمە گەشتىنە سەر تەپۇلگەگەلىك كە سەرەتا ناۋچە كۆيستانىيەكان بوو، لەناكاۋ لىزمەى بارانىك بەسەر سەربازەكاندا بارى ۋە ئاشكرا بوو كە بىرىك لە "خىبرى" ەكان لەۋ تەپۇلگەيەدا بۇسەيان دانىبوو ۋە سەربازەكانى ئىمەيان بەدىلى گرت.

بەھۇي بەلىشاۋ بارىنى تىرەۋە ئۇ سەربازانەي كە سەرقالى سرود وتن بون، لەسرود خویندن كە وتن، بەلام "ھورم ھب" گوی بەم تیر ھاویشتنە نەدا و كاتیک خۇمان گەیانده بەشى پىشەۋەي ھیزی سەربازی، ھیزی سەربازانى پىش و دوا و ناوەرەستى سوپا يەکیان گرت "ھورم ھب" فەرمانى دا كە سەربازەكان بەپەلە لەوی دور كە ونەۋە، بۇئەۋەي بتوانن خۇيان بگەيەننە بەشى سەرەكى ھیزی سەربازی "خېرى" يەكان و ھېرشیان بۇ ببەن، بۇئەۋەي كاتى ئۇەيان بۇ نەرەخسىت تیرھاویژمان بکەن.

گالیسكە جەنگیەكانمان بەھېرشیک تیرھاویژانى كەنار پىگاكانيان پەرتەۋازە كرد و ئیمە بەردەۋامیمان دا بە پىكردنمان.

لەپال مندا پایەدارىكى سەربازی كە بەپرسي نازوقەي سەربازی بوو، بەسواری ولاخیک بەرەۋپیش دەرۋشت و لەبەرئەۋەي لەبەيانیەۋە تا ئىۋارە لەتەنىشت يەكەۋە پىمان دەكرد بوو بەھاۋرېم و داۋای لىكردم ئەگەر كوژرا من كاریك بکەم كە لاشەكەي لەناو نەچیت و تەرەكەي بگەيەنمەۋە دەست كەسوکاری خوی، بۇئەۋەي مۇمیای بکەن، ھەرۋەھا دەیوت كە "خېرى" ەكان خەلكىكى نازاو و بیبەزەیین و تا ئەۋكاتەي شەۋ دادیت ھەموومان دەكوژن.

ھىشتا يەك لەسەر چواری پۇژ مابوو، دەشتىكى فراوان لەناوەرەستى كىۋەكاندا دەرکەوت و ناشكرا بوو كە ئىرە ئوردوگای "خېرى" ەكانە، تا چاو كاری دەكرد دەرۋاری رەشى يەك لەدۋای يەكى ھەلدراۋ دەبىنرا و لەبەرەمبەر دەرۋارەكاندا "خېرى" ەكان بەقەلخان و پەمە دەرەشاۋەكانیان بەشىۋەيەك ھاۋاریان كرد كە لەبىباباندا دەنگى دەدایەۋە و ترسى لەدلەكاندا دەرۋرژاند.

"ھورم ھب" سەربازەكانى خوی پىك خست و پەمبەدەستەكانى لەناوەرەست و تیرھاویژەكانیش لەۋەردوو لای ھیزی سەربازیدا دانا، ئەۋكات بەھەموو ھیزی بەگالیسكە جەنگیەكانى وت، ھەرئەۋەي من فەرمانم پىدان دەست بەھېرش كردن بکەن و ئیمەش لەدۋای ئۇۋەۋە دىین.

ھەرۋەھا چەند گالیسكەيەكى قورسىشى لەلای خۇیدا پاگرت و فەرمانى دا كە بەردەۋام لەگەل ئەۋدا بن و لەو دور نەكەۋنەۋە.

"هورم هب" کاتیک ئاگاداری ئەوەبوو کە سەربازەکانی لەهەراوەوریای "خەبیری" هەکان و بریسکەیی قەلخان و پەمەکانیان ترساون، هاواری کرد، هەیی پیاوانی میسر و سووریا، هەیی پەشپێستەکان کە ئێوەش بەشیکن لەهیزی سەربازی میسر، لەو هەراوەوریایە نەترسن، چونکە هاوار و هەراو هوریا هەرچەنێک بەهیز بێت بەبەشیك لەبا لەقەلەم دەدریت و ناتوانیت هیچ زیانیکمان پێ بگەیەنیت، هەروەها ئەوەش بزانن کە ژمارەیی سەربازانی "خەبیری" یەکان زۆر نیه و ئەو دەوارانەش کە دەیبەن شوێنی ژنان و منداڵەکانیانە و ئەو دوکەلەش نیشانەیی ئەوەیە کە خەریکی چێشت لێنان و ئێوە ئەگەر بپوێری و ئازایەتی خۆتان نیشان بەدن، ئەمشەو خواردنەکی ئەوان دەخۆن و ژنەکانیشیان چەورەیی و قەسەیی خۆشتان بۆ دەکەن و منیش بەئەندازەیی تیمساحیک برسیمه و حەز دەکەم لەبەرژەوهندی ئێمەدا کۆتایی بەم جەنگە بێت، بۆئەوەی بتوانم ئەو نانه بخۆم.

پیش ئەوەی "هورم هب" فەرمانی هێرش بردن دەربکات، سەربازەکانی "خەبیری" لەکاتیکیدا هاواری گۆی هەژنیان لێ بەرز دەبویەو هێرشیان بۆ بردن و بینیم کە ژمارەیی سەربازەکانیان لەوەی ئێمە زیاترە.

کاتیک پەم بەدەستەکانی ئێمە بینیان ئەو سەربازە ترسناکانە لێیان نزیک دەبنەو تەماشایەکی دواي خۆیان کرد و منیش وەک ئەوان، تەماشای دواي خۆم دەکرد بۆئەوەی بزانم لەچ ڕێگایەکیوە دەتوانم هەلبێن، بەلام لەدوامانەو ئەفسەرانە بەش قامچیه ترسناکەکانیان کە بەردیکیان پێوە بەستبوو، بەدەستیانەو پیاوندەوێشان و شمشیرەکانیان دەدرەوشایەو، سەربازەکانی ئێمەش تیگەشتن لەوەی ڕێگای هەلەاتنیان نیه.

سەرەپای ئەوەش هەمویان ماندو و برسی بون و بیریان لەوە دەکردەو ئەگەر هەلبێن، سەربازەکانی "خەبیری" زۆر بەخیرا خۆیانیان پێ دەگەین و دەیانکوژن. ئەوە بوو هۆی ئەوەی بیرى هەلەاتن لەمیشکی خۆیان پاك بکەنەو، بۆیه لەیهکتر نزیک بونەو لەنیو سەربازەکاندا هیچ مەودایەک بەدی نەدەکرا، بۆئەوەی دژمن نەتوانیت بەنیویاندا تێپەریت.

کاتیک لێمان نزیک بونەو تیرهاویژانی "خەبیری" تیرەکانی خۆیان هاویشت، بەلام سەرەپای ئەوەی دەنگی... ویزە... ویزی... تیرەکان زۆر ترسانک بوو و لەهەموو

ساتیکدا هه‌په‌شهی مهرگی له‌مروقه‌کان ده‌کرد، من به‌هوی ئەم دەنگه‌دەنگانه‌وه وروژابووم، له‌به‌رئه‌وه‌ی دیمه‌نیکم ده‌بینی و دەنگه‌لێکم ده‌بیست که تا ئەو کاته نه‌ بستبوم و نه‌بینیوم.

"هورم هوب" له‌مکاته‌دا قامچیه‌که‌ی خۆی به‌رزکرده‌وه‌و ده‌ستی کرد به‌ پاته‌کاندانی، بوقه‌کانیش هاتنه‌ ده‌نگ و دوای ماوه‌یه‌کی تر گالیسکه‌ جه‌نگیه‌کانیش که‌وتنه‌ پێ و له‌دوای ئەوانیش‌ه‌وه‌ ته‌واوی سه‌ربازه‌کانی ئیমে‌ پێیان ده‌کرد و به‌شیوه‌یه‌ک هاواریان ده‌کرد که من ئاگاداری ئەوه‌ بووم که ده‌نگی ئەوان زāl بوو به‌سه‌ر ده‌نگ و هاواری "خه‌یری" ه‌کاندا.

من ده‌مزانێ که سه‌ربازه‌کانی ئیমে‌ له‌به‌رئه‌وه‌ هاواریان ده‌کرد بۆئه‌وه‌ی ترس له‌خۆیان دور بکه‌نه‌وه‌ و منیش وه‌ک ئەوان هاوارم ده‌کرد و له‌کاتی هاوارکردندا هه‌ستم به‌وه‌ کرد که ناترسم.

سه‌ربازه‌کانی خه‌یری سه‌ره‌پای ئەوه‌ی ئازا بوون، به‌لام گالیسکه‌ی جه‌نگیان نه‌بوو گالیسکه‌کانی ئیमे‌ درز و بلاوه‌ی خسته‌ نیویانه‌وه‌ و به‌وه‌یه‌وه‌ پێی بۆ پم به‌ده‌سته‌کانی ئیमे‌ کرده‌وه‌ و هه‌رئه‌وکاته‌ی پم به‌ده‌سته‌کانی ئیमे‌ خۆیان کرد به‌و درزو به‌ینانه‌دا، به‌پێی فه‌رمانی "هورم هب" تیرهاویژه‌کانیشمان درژمنیان تیرباران کرد. دوای ئەوه‌ سه‌ربازانی هه‌ردوو به‌ره‌که‌ پژانه‌ نیویه‌کتره‌وه‌، به‌لام له‌دوره‌وه‌ کلاوی "مه‌فره‌غی" و په‌ره‌ درێژه‌کانی نه‌عامه‌ که "هورم هب" به‌کلاوه‌که‌ی سه‌ریه‌وه‌ به‌ستبووی ده‌بینرا و ئەویش له‌پیش هه‌موو سه‌ربازه‌کانی خۆیه‌وه‌ ده‌جه‌نگی.

ولاخه‌که‌ی منیش به‌هوی ده‌نگه‌دەنگی ئەو جه‌نگه‌وه‌ زۆر ترسا و بۆ ناوه‌پراستی جه‌نگه‌که‌ غاری دا هه‌رچی ویستم پێی لیبگرم نه‌توانی و ده‌مبینی که سه‌ربازانی "خه‌یری" ئازایانه‌ ده‌جه‌نگین و کاتیکیش که ده‌که‌ون هه‌ولێ ئەوه‌ ده‌دن له‌پێی شمشیر یان نیژه‌کانیا نه‌وه‌، ئەسپ یان سه‌ربازه‌کانمان بکوژن، هه‌روه‌ها ته‌ماشای هه‌ر لایه‌کی خۆم ده‌کرد خویتم ده‌بینی و به‌پاده‌یه‌کش کوژراو و بریندار که‌تبونه‌ سه‌ر زه‌وی که نه‌مه‌ده‌توانی بی‌شیان ژمێرم.

له‌ناکاو سه‌ربازه‌کانی "خه‌یری" پێکه‌وه‌ به‌ده‌م هاواره‌وه‌ ده‌ستیان کرد به‌ پاشه‌کشه‌کردن و هۆکاری ئەم پاشه‌کشه‌شیان بۆئه‌وه‌ ده‌گه‌پێته‌وه‌ که گالیسکه‌ جه‌نگیه‌کانی ئیमे‌ توانی ترز بخاته‌ ریزه‌کانیا نه‌وه‌ و بلاوه‌یان پێبکه‌ن و خۆیان

بگهیهننه دهواره هه‌لدراره‌کانیان بۆئەوهی ئاگری تیبه‌ربدهن، سه‌ربازه‌کانی "خیری"یش کاتیڤ بینیان ژن و مندال و مانگا و مه‌ره‌کانیان له‌ژێر باری هه‌ره‌شه‌ی له‌ناوچوندان، ناچار بۆ پزگارکردنیه‌ن به‌ره‌و پوی ده‌واره‌کانیان رایانکرد، هه‌رئهمه‌ش بووه‌ هۆی له‌ناوچونیان، چونکه‌ گالیسکه‌ جه‌نگیه‌کانمان گه‌رانه‌وه‌ بۆیان و سه‌ربازه‌کانیشمان له‌دواوه‌ خۆیانیه‌ن پێ گه‌یاندن و "خیری"ه‌کانش له‌نیوان دوو ده‌سته‌ هێرش به‌ردا هه‌مویان به‌کوشه‌ت دران، به‌هه‌موو ئه‌و ئازایه‌تییه‌ی که‌ هه‌یانبوو، ئه‌وانه‌یه‌ن که‌مان هه‌له‌هاتن بۆئەوه‌ی خۆیان له‌مه‌رگ پزگار بکه‌ن.

هه‌ر سه‌ربازێکی "خیری" که‌ ده‌کوژا یه‌کسه‌ر ده‌یانپشکنی و سه‌ربازه‌کانی ئیمه‌ش، ئه‌وه‌ی سودی لی ده‌بینرا لییان ده‌فراند و ده‌ستیکیشیان ده‌به‌ریه‌وه‌، بۆئەوه‌ی دوا‌ی کۆتایی هاتنی جه‌نگ له‌ئوردوگای میسردا له‌به‌رامبه‌ر شوینی دانیششتنی فەرمانده‌دا له‌سه‌ریه‌ک هه‌لیانچن.

دوا‌ی ئه‌وه‌ی ده‌رکه‌وت که‌ "خیری"یه‌کان شکستیان خواردووه‌ و توانای به‌رگریکردنیه‌ن نیه‌، توپه‌یی پیاوکوشتن به‌سه‌ر سه‌ربازه‌کانی ئیمه‌دا زالبوو، هه‌رکه‌سیڤ بجولایه‌ته‌وه‌ ده‌یانکوشت، بگه‌ر می‌شکی منداله‌کانیشیان به‌گورزه‌کانیان پارچه‌ پارچه‌ ده‌کرد و مانگا و مه‌ره‌کانیشیان له‌زیان پیگه‌یاندنی ئه‌مانه‌ بی‌به‌ش نه‌بوون.

تائه‌وه‌ی "هورم هب" فەرمانی دا کۆتایی به‌جه‌نگ به‌ینن و خۆیان له‌کوشه‌تیی که‌سانیک که‌ به‌زیندوویی ماونه‌ته‌وه‌ بپاریژن، و ته‌نها به‌دیلی بیانگرن بۆئەوه‌ی له‌دوا‌یدا بتوانن بیانفرۆشن.

تا کۆتایی جه‌نگ و لا‌خه‌که‌ی من ئه‌ملا و لا غاری ده‌دا و جوتیه‌ی ده‌وه‌شاند و منیش زۆر به‌زه‌حمه‌ت توانیم خۆمی له‌سه‌ر راگرم بۆئەوه‌ی نه‌که‌وم، دوا‌جار یه‌کیڤ له‌سه‌ربازه‌کانی ئیمه‌ به‌داری نی‌زه‌که‌ی دای له‌پۆزه‌ی و لا‌خه‌که‌م و هیوری کرده‌وه‌ و توانیم پێ بنیمه‌ سه‌ر زه‌وی، له‌به‌رئەوه‌ی سه‌ربازه‌کان بینیبویان ئه‌م و لا‌خه‌ به‌چ شیوه‌یه‌ک ئازاری منی داوه‌، چیت له‌و ساته‌ به‌دواوه‌ منیان به‌ کوپی که‌ر "ابن حمار" بانگ ده‌کرد.

له‌کاتیڤدا سه‌ربازه‌کانی ئیمه‌ سه‌رقالی کۆکردنه‌وه‌ی مانگا و مه‌ر و ژنه‌کان و فەرهودکردنی سامانی "خیری"ه‌کان بون، من له‌گۆپه‌پانی جه‌نگدا به‌هاوکاری

کۆمەڵیک لەسەربازان خەریکی چارەسەرکردنی برینی ھەندیک لە بریندارەکان بوم و کاتیك شەو داھات، لەبەردەم پوناکی ئەو ئاگرانەى كە لەبەرامبەر پێگاكدەدا دایانگیرساندبوو، بەردەوامیم بەچارەسەرکردنی برینی برینداران دەکرد.

لەكاتێكدە کە بریندارەکانم لەنازاراندا ھاواریان دەکرد، دەنگە دەنگیکیش لەچواردەوری ئوردوگاوە دەبیسترا، ئەو دەنگە دەنگەش، دەنگی ئەو ژنانە بوو کە سەربازەکانی ئێمە لەنیوان خۆیاندا داوەشیان دەکردن و لێیان بەھەرمەند دەبون، ھەندیکاتیش ناچار دەبوم پێستی سەریك کە کەوتبوو بەسەرچاوی سەربازێكدە ھەلدەمەو و بیگەرێنمەو شۆین خۆی و بیدورمەو یان پێخۆلەى سەربازێكى تر بخمەو و رگی و سکی بدورمەو.

كاتیکیش کە دەمزانى ھیچ ئومیدێك لەچارەسەرکردنی سەربازێكدە نیه، بڕیكى زۆر تریاکم پۆ دەکرده ناو خۆینبەرەکانیەو و دواى ئەو ئاوجۆم پێدەدا، بۆئەوێ گيانى بسپێریت بۆئەوێ ھەست بەھیچ ئازاریك بکات.

من تەنھا سەربازە میسریەکانم چارەسەر نەدەکرد، بەلکو بریندارانى "خیری"شم تیمار دەکرد، لەبەرئەوێ بەزەیییم پێیاندا دەھاتەو، بەلام دواى ئەوێ چارەسەری چەند بریندارێكى "خیری"م کرد و برینەکانیانم بەست، دەنگی ئەو ژنانەیانم بیست کە کەوتبوونە ژێردەستی سەربازەکانی ئێمەو و ئەوانیش ئەو پارچە پێچراوانەى کە بەسەر برینەکانیانەو بەستبوم کردەو و فریانی دا و بەھۆی خۆینپێژیانەو مردن و منیش زۆر بەزەیییم بەسەربازەکانی "خیری"دا دەھاتەو، لەبەرئەوێ دەمزانى کە سەرکەوتنى ھیزی سەربازی میسرى بەسەر ئەواندا، مایەى شانازی نیه، چونکە "خیری"ەکان ھیزیكى سەربازی تۆکمە نەبون، بەلکو بەبەشیك لە خێلەکان لەقەلەم دەدران و برسیتی ئەوانى ھانى فەرھودی دەدا و وەك تەواوی دانیشتوانى سوریا، بەژێردەستى فیرعەونى میسر لەقەلەم دەدران.

یەكێك لەو شتە دلتەزینانەى کە بەچاوی خۆم بینیم ئەو بوو کە تەواوی سەربازەکانی "خیری"چاویكى عەبیداریان ھیه و من لەنیواندا بگرە کەسیکم نەبینى کە خاوەنى چاویكى تەواو بێت، دیار بوو کە نەخۆشى چاوە لانیو ئەواندا نەخۆشیەکی گشتگیر بوو.

ئەو شەۋە تەۋاۋى سەربازەكان حەۋانەۋە و تەنھا پاسەۋانەكان بەيىدارى مانەۋە،
چونكى ترسى ئەۋە ھەببۇ ئەۋ بەشە "خېرى" انەى كە ھەلھاتون، شەۋ ھەلھوتنە
سەرمان.

بەلام لەشەۋدا ھېچ شتەك پۇى ئەدا و من تا بەيانی سەرقالى چارەسەركردنى
برىندارەكان بوم و بەرەبەيان كاتەك "ھورم ھب" لەخە ھەستا و ئاگادارى ئەۋە بوو كە
تابەيانی بەيىدارى ماومەتەۋە، منى بانگكردە لای خۇى و وتى من دويىنى بىنىم
بىنەۋەى چەكت بەدەستەۋە بىت، بەچ بوۋىرەكەۋە خۇت خستە ناۋ جەنگاۋەرەكانەۋە،
بەلام دەبىت پىت بلىم كە ئەركى پزىشكىك لەگۈرەپانى جەنگدا، دواى كۇتايى ھاتنى
جەنگ دەست پىدەكات، پىۋىست بەۋە ناكات خۇى بخەيتە نىۋ ئەۋ شەپ و
پىكدادانەۋە، دواى ئەۋە ھەركاتەك بېۋىن بۇ ھەر جەنگىك، تۇ دانىشە بەۋىرەۋە، تا
ئەۋ كاتەى كۇتايى بەجەنگ دىت، دواى ئەۋە خۇت سەرقالى چارەسەركردنى
سەربازەكان بكة.

من لەبەرئەۋەى ماندوو و شەكەت بوم "ھورم ھب" مىۋانكەيەكى زېرى پىدام و
وتى: ئەمەش پاداشتى ئازايەتى دويىنى و بىخەۋى ئەمشەۋتە. ئىستاش بېۋ بخەۋە،
بەلام من سەرەپاى ئەۋەى ماندوو بوم ۋاھەستم دەكرد كە ناتوانم بخەۋم، چونكى
كاتەك پوناكى خۇر ھەلدەت خەۋ لەچاۋى مۇۋقدا نامىنىت.

ۋتە: "ھورم ھب" من دويىنى تۆم بىنى بەبەردەۋامى لەپىش سەربازەكانەۋە خەرىكى
شەپكردن بویت و سەرەپاى ئەۋەى ھەموو تىرەكان بەئاراستەى تۇ دەھاتن-
لەبەرئەۋەى دەيانزانى كە تۇ ۋەرماندەى ھىزى سەربازى مىسرىت - بگرە يەك تىرىش
بەرى تۇ نەكەۋت.

"ھورم ھب" ۋتى: لەبەرئەۋەى شەھىنەكەم بەردەۋام بەلاسرەۋە سەماى دەكرد و
من لەھەموو ھەرەشەيەك دەپارىزىت و ھەرگىز ھېچ تىرىك بەر من ناكەۋىت، ھېچ تىر و
شمشیر و گورزىك نەيدەتۋانى خۇى بەمندا بكىشىت، ھەر بەۋ ھۇيەۋە من لەۋەيكە
لەبەرچاۋى كەسانى تردا بەپىاۋىكى ئازا لەقەلەم دەدرىم ھەست بە خۇشى و
لەخۇبايى ناكەم، چونكى دەزانم بەۋشىۋەى خەلكانى تر لىكى دەدەنەۋە من كەسىكى
ئازا نىم.

ھەركەسىكى تىرىش لەجىنى مىندا بوايە دەيتوانى ئازايەتى خۇي نىشان بدات،
منىش لەبەرئەو لەپىش ھەموو كەسىكەو شەپ دەكەم بۇئەوئە سەربازە مىسرىەكان
لەسەر جەنگ پابەينىم، چونكە تائىستە نىزىكەى چل سالە مىسرىەكان لەگەل ھىچ
كەسىكدا نەجەنگاون و ئاشتىەكى بەردەوام نەرىتى جەنگاوەريانى لەناو بردووە و
ھەرئەوئە سەربازەكانم دوبارە لەسەر جەنگ و شەپ كردن پەرەردە كرانهووە و خۇيان
پىوہ گرتەو، چىتر لەدژمن نەترسان، ئەوكات منىش وەك فەرماپەروايانى مىسر لەسەر
كەژاوەيەك دادەنىشم و لەدواى گۆرەپانى جەنگەو پادەوہستم و لەوئەو جەنگەكان
بەرپىوہ دەبەم.

وتەم: "ھورم ھب" بەچ شىوہيەك ئەكرىت شەھىنىك كە بەلاسەرتەو سەمادەكات،
دەتوانىت تۆ لە گەزەندەيى تىر و شمشىر و نىزە و گورزەكان بپارىزىت؟
"ھورم ھب" وتى: من لەوباوہپەدا نىم كە پارىزەرى من ئەو شەھىنە بىت، بەلكو ئەم
شەھىنە تەنھا ھىمايەكە كە پىم نىشان دەدرىت بۇئەوئە پىم بلىت تا ئەو پۆژەى
نۆرەم نەيەت بەكوشت نادرىم، لەبەرئەوئەش ھىچ بەلگەيەك نىە بۇئەوئەى من بترسم و
دەزانم مەوۇ تەنھا جارىك زياتر ناكورزىت و ھىچ كەسىك ناتوانرىت بەدى بكرىت كە
دوو جار بەكوشت درابىت، ھەرلەبەرئەوئەش نابىت بۇ پوداويك كە تەنھا جارىك پوو
دەدات، بىيتە ھۆى ئەوئە لەسەرتاپاى تەمەنتدا بترسىت، ھەرلەبەرئەوئەش پى بەترس
نادەم پۆچىتە ناو دەرونمەو و لەبەرئەوئەى ناترسم مەركىش بەرەوېوم نايەت تا ئەو
پۆژەى نۆرەم نەيەت، لەو پۆژەشدا چ كەسىكى بوپر و ئازا يان ترسنۆك بىم ،
لەكۇتايىدا ھەر دەمەم.

تىگەشتەم كە "ھورم ھب" پاست دەكات و ھۆكارەى ئەوئەيكە مەرك بەرۆكى ناگرىت
ئەوئەيكە كە چا و نەترسە و سەربازانى خۆش "بەخت" ىش ئەو سەربازانەن كە
چا و نەترس و بوپر و بەختى ئەوانىش ھەمان ئەو بوپرى و ئازايەتەيانە.

ئەو سەربازەش كە ترسنۆك بىت بەختىشى نىە و لەجەنگدا يەكەمىن كەس
بەكوشت دەدرىت و ئاوات و ئارەزوى فەرھود و ملوانكەى زىپ و ژنە جوانەكان لەگەل
خۇيدا دەباتە جىھانىكى ترەو.

لەھەمان ئەو كاتەدا من لە "ھورم ھب" جىابومەو و بۆماوئەيكە خەوتم و پىش
نىوہپۆش، لەخەو ھەستام و بىنىم كە سەربازەكانى ئىمە سەرقالى ئاھەنگ و

خوشگوزەرانىن و بەپەنجەكانيان ھىما بۇ شوئىنىڭ دەكەن و دەستىنىشانەكانىشىيان ئەو سەربازە برىندارانەن كە ھىچ چارەسەرىكىيان نىە، چونكە دەيانزانى ئەو سەربازانە ھىچ چارەسەرىك بەدەردىيان ناخوات و بەكەلكى كۆيلايەتتىش نايەن و ناشتوانن بىيانفرۆشن.

ئەو پۆژە و شەوى دواى ئەويش سەربازەكان ئىمە لەگەل ژئانى "خىبرى" دا پايانئەبوارد و چەند كەسىك لەو ژئانە بۆئەوئى گرفتارى سەربازەكانى ئىمە نەبن بە قژە درىژەكانيان خۇيان خنكاند. شەوى سىيەمىش بۆنى لاشەى سەربازە مىسرى و "خىبرى" يەكان كە لەبىاباندا كەوتىبون بەشيوەيەك ئاويەتى ھەوا بوو كە نەت دەتوانى ھەناسە بەدەيت، تا بەيانى ئىمە نەمانتوانى لەقوزەى چەقەل و كەمتيارەكان كە سەرقالى خواردنى لاشەى مردووەكان بون بخەوين.

بە "ھورم ھب" م وت: ئەگەر لەم بىابانەدا بىمىننەو، ھەموو سەربازەكان بەھوى بونى ئەم لاشانەو توشى نەخوشى دەبن و "ھورم ھب" ىش لايەنگرى ئەوئى كرد كە ھىزەكەى لەم بىابانە دور بخاتەو و برىندارە سەختەكانىش بەگالىسكە سەربازىەكان بنىرىت بۇ "ئۆرشەلىم".

ئەو دەيوت: لەبەرئەوئى "خىبرى" يەكان لەكاتى ھەلئاتندا خوداى خۇيان لەگەل خۇياندا بردووە و بەرپرسانى پىشكىنى سەربازىەكانىشمان دەلئىن كە ئەوانە لەم نرىكانەدان، منىش دەبىت برۆم و ئەو خودايەيان لى زەوت بكەم.

پۆژى دواى، دواى ئەوئى برىندارە سەختەكانمان گواستەو بۇ "ئۆرشەلىم" (ھورم ھب) بەكۆمەللىك گالىسكەى سەربازىەو بەخىرايەكى زۆر كەوتە پى و منىشى سوارى گالىسكەكەى خۆى كرد و وتى: دەمەوئىت تۆ ھاوبەشى جەنگەكانى خۆم بكەم بۆئەوئى بزانى بەچ شيوەيەك مىشكى پاشماوكانى "خىبرى" دەسووم بەزەويدا.

كاتىك ئىمە لەناكاو و بىئەوئى "خىبرى" يەكان ئاگايان لى بىت ھىرشمان بۇ بردن، ئەوان سەرقالى گۆرانى وتن بون و ئەو مانگا و مەرى كە بەدەستىيان ھىتابوو- ئىمەش دەمانزانى ئەو ھەموو ئاژەلە لە جوتيارە سورىەكانيان زەوت كردووە- لەبەرخۇيانەو لىيان دەخوپىن و ئىمەش ەك زىيانىك بەسەرياندا دابارىن و پىش ئەوئى بتوانن بەرگرى لەخۇيان بكەن گالىسكەكانمان پىر و لاوى كرد بەژىرەو و

ئیسقانه کانی له ژیر چهرخی گالیسکه کاندای ورد و هان کرد و سهربازە میسریه کانیس هەرکه سیکیان بگرتایه دهیانکوشت.

له کاتیکیدا ئەوانی تر له ترسی گیانی خویان، مەر و مالات و دەستکه و ته کانی خویان به جی هیشت و هه لهاتن.

"هورم هب" فرمانی دا مانگا و مەرکه کان که له بیاباندا پژ و بلاو بویون کۆیکه نه وه دواي ئەوه خودای "خبیری" یه کانیان له سهرزهوی هه لگرت و گه پراینه وه پێگای "نۆرشه لیم" مان له گه ل ته وای سهربازاندا گرتە بهر.

"هورم هب" له یه که مین راوه ستانیان بۆ نه وهی که میك به وینه خودای "خبیری" هکانی له بهرچاوی سهربازەکانیدا پارچه پارچه کرد و دواي ئەوه فری دا و بهم بۆنه یه وه سهربازەکانی شادی و خوشحالی خویان دهربري، چونکه دهیانزانی که "خبیری" هکان چیتر خودایان نیه، له بهرئه وه له هه کاتیکی تر هه ژارتر که وتون و تا نه و شوینه ی له بیرم مابیت خودای "خه بیری" هکان که په یکه ریکی دارینی هه بوو به ناو "یهود" یان "یه وه" بانگ ده کرد.

کاتیکی چومه ناو "نۆرشه لیم" وه سهرم له وه سورما که بۆچی پێژیه کی زۆر له و بریندارانه ی که من چاره سهرم کردبون مردون، له کاتیکیدا ده مزانی که برینه که یان بهر راده یه ش هه ره شه ئامیز نه بووه و به دلنیا یه وه چاره سهر ده کران تا له دوا ییدا نه ینی ئەم بابە ته شم بۆ ناشکرا بوو.

به وشیه وه کاتیکی به پیی فرمانی "هورم هب" ته وای سامانه به ده ست هاتووه کانی ئەو جهنگه یان هیئا بۆ "نۆرشه لیم" و له گه ل کۆیله و که نیزه کاندای فروشتنیان و هه رچی زیو و میسی به ده ست هاتووه له فروشتنی سامانی "خبیری" یه کان به ده ست هات له نیو سهربازەکاندا دابه ش کرا و به هوی ئەوه ی بریک له برینداره کان مردبون، بۆیه سهربازەکانی تر بریکی زیاتریان له و دەستکه و ته دا به ده ست هیئا و بهرپرسی "نازوقه ی" هیزی سهربازی که هاوپی من بوو وتی: له هه موو جهنگیکیدا ئەمه پروو ده دات و هیچ خواردن و خواردنه وه یه کیان به سهربازە برینداره کانی خویان نه دده دا، بۆنه وه ی بمرن، چونکه ده زانن هه رچی پێژیه یان که متر بیت، ده ستکه و تیکی زیاتری جهنگه کانیان ده ست ده که ویت.

پێژەیهکی زۆری سەوداگەران و بازرگانانی سوریا لە "ئۆرشەلیم" دا کۆبوونەووە و دەستکەوتی جەنگیان دەکەری و ھەریەک لەوانەش کۆمەڵێک لەو ژنانە ی کە خۆیان بەھەرزان دەفروشت لەگەڵ خۆیاندا ھینابوو و سەربازەکانی ئیمەش زێڕ و زیو و مسیان دەدا بۆئەوێ بۆتوانن بۆماوێ کاتژمێرێک لەگەڵ یەکیەک لەو ژنانەدا پابوێرن و کاتی خوش بەسەر ببەن و ئەم زێڕ و مسەش، لەمێیەو دەبوو بەشی سەوداگەرانێ سوریا.

لەبەیانێیەو تا ئێوارە و لەشەوێ تا بەیانی، لە "ئۆرشەلیم" دا دەنگی "تەمورە و شمشال" و سەنتور و تەپل و عود" دەھات و شەراب و ئاوجۆ، بەردەوام لەگۆزەکانەو دەپژانە ناو پێکەکانەو و سەربازە میسریەکانیش ھەلیان دەقۆپان و لەگەڵ ئەو ژنانە ی-خۆیان ھەپاج فروش دەکرد- رایان دەبوارد.

ھەندێ جاریش لەنیو سەربازە سەرخۆشەکاندا شەپکی ترسناک دروست دەبوو و چەقۆکانیان پریان دەکردە سینە یان ورگی یەکتیریەو یان گورزەکانیان ھەندیجار دەچەقاندە نیوچەوانی یەکتیری، ئەوکات "ھورم ھب" فەرماندە ی لەشکری میسر، چەند کەسیکی بەسەرنگونی لەسێدارە دا، بەلام لەبەرئەوێ ئەم گێرە و کیشە یە پوژانە دوبارە دەبوویەو، پۆژ نەبوو کۆمەڵێک بەسەرنگونی لەسێدارە نەدریت.

سەربازەکان سەرەپای ئەوێ بەچاوی خۆیان دەیانینی سەربازە ھاوشانە جەنگاوەرەکانیان لەسێدارە دراو، بەلام پەندیان لەم پووداو وەرنەدەگرت، چونکە تا ئەوکاتە ی لەجیھاندا شەراب و زێڕ و زیو و ژن بونی ھەبیت، بڕیکی مەست، لەسەر زێڕ و زیو یان ژن، ناکۆکیان لەگەڵ یەکدا دەبیت، لەئەنجامدا شەپ لەنیوانیاندا دروست دەبیت و ھەندیکیشیان لەم جۆرە جەنگانەدا دەکوژرین و بکوژەکانیش لەسێدارە دەدرین.

ئەو دەستکەوتانە ی کە سەربازەکان لەپێی جەنگەکانەو بەدەستیان دەھێنا، دەیاندا بەشەراب یان ئەو ژنانە ی خۆیان ھەپاج فروش دەکرد و پلەوپایەدارانی میسریش وەک سەربازەکان، بەشە دەستکەوتەکانی خۆیان دەدا بەشەراب و ژنەکان، ھەلبەت بەو جیاوازیە ی کە پلەوپایەدارەکان حەزیان لەو جۆرە ژنانە نەبوو کە خۆیان ھەپاج فروش دەکرد و ئەو ژنانە یان بۆ خۆیان ھەلدەبژارد کە خۆیان گران دەفروشت، چونکە دەیانزان، ژن ھەرچەنێک جوانتر بیت گرانترە.

لەنیو پلەو پایەدارانی لەشکری سەربازیدا تەنھا "هورم ھب" گەرنکی بەژنان نەدەدا و من لەو خۆپاگەری و خۆپاڕیزەیی ئەو سەرم سوپەمابوو. لەکاتیگدا "هورم ھب" لاو و جوان بوو و ھەموو ژنیگ ئیتر گران بێت یان ھەرزان فرۆش، بەتەمەرزووە نامادە بوو خۆی بکاتە خوشکی ئەو.

"هورم ھب" سودی لەسەر وەت و سامانی کۆیلە دەست بەسەردا گێراوەکان وەرەنەگرت و لەبەرامبەردا سودی لەسامانی سەوداگەرەکان وەرەگرت. ئەویش کاتیگ کۆتاییان بەمامەلەکانیان ھێنا، بۆیە ئەوکاتەیی سەوداگەرەکان ویستیان سامان و کۆیلەکانی خۆیان بگوازنەوێ بۆ شوینی خۆیان، "هورم ھب" وتی: ھەموو سەوداگەرێک دەبێت لەسەدا دەی ئەو دەرامەتەیی لەم کەڕین و فرۆشتنەدا بەدەستی ھێناوێ بەناوینیشانی مافی پاراستنی ئاسایش بەدەن بەو.

"هورم ھب" بەسەوداگەرانی وت: لەتەواوی ئەو ماوەیەیی کە ئێوە سەرقاڵی مامەلە بون، یەك کەس لەسەربازان و دانیشتوانی شار ئەیانویراوە دەست بۆ سەر وەت و سامانەکانی ئێوە درێژ بکەن، چونکە من شەو پۆژ چاودێری ئەوەم کردووە کەسێک سەر وەت و سامان و زێڕ و زیو و میسەکانی ئێوە نەدزێت. ئەگەر من نەبواوەم ئێوە نەک تەنھا نەتاندەتوانی سەر وەت و سامان و کۆیلە و کازاکانتان لێرە ببەن بۆ شوینی خۆتان، بەلکۆ سەربازانی مەست و خۆنخوارەکانم ئێوەشیان وەك ئەوانی تر بەکوشت دەدا.

ئەم گوتەییەیی دروست بوو و "هورم ھب" بەشیوەیەك ئاسایشی ئەو ناوچەیی پاراستبوو کە یەك ئەنگوستیلەیی مسیش لەھیچ سەوداگەرێک نەدرا.

سەوداگەرانیان زانیان ئەگەر بەخواستی خۆیان باجی لەسەدا دەی خۆیان نەدەن، لەوانەیی ھەموو شتیکی خۆیان لەدەست بەدەن، بۆیە باجی خۆیان دا بە "هورم ھب" و مال و گیانیان بە بێوەیی لە "نۆرشەلیم" بردەوێ بۆ شوینی خۆیان. منیش بەبۆنەیی کۆتایی ھاتنی جەنگ، ھیچ کاریگەر بەدەستەوێ نەمابوو، بۆیە پۆشتەم بۆلای "هورم ھب" بۆنەوێ مائاواویی لی بکەم و بگەرێمەوێ بۆ "ئزمیر".

لەکاتی مائاواوییدا "هورم ھب" پێی وت: دوینی نامەبەرێک نامەییەکی لەلایەن فیرەوێوە بۆ ھێنابوو و فیرەوێش لەم نامەییەدا، گەلیی ئەوێ لێدەکردم کە بۆچی خۆنپۆژی و کوشت و کوشتارم خستووێتە نیو "خەبیری" ھەکان، منیش دەمەوێت ئەوێ

بەفیرەون بلیم ئەو کە سرود بۆ خوداکەى خۆى دەخوینیت و وادەزانى دەتوانیت ميسر و سوريا بەناشتى خوازى و ئیشق و خوشەویستی کردن لەگەل ھاوڕەگەزەکانى خۆیدا، بەرپۆە ببات، هیشتا دیمەنى هیرشى خێلى "خەبىرى" ەکانى بۆشارىك يان ناوچەيەك بەچاوى خۆى نەببینووە و ئەگەر دەبینیت کە بەچ شىوێهەك ئەم خێلانە هیرش دەکەنە سەر شار و ناحیە و لادیكان و پیاو و مندالى ئەو خێلە بەکوشت دەدەن و لەگەل ژنەکانیشیان- وەك ژنە لەش فروشەکان- ڕادەبویرن و دواى ئەوێش وەك کەنیزەيەك دەیانخەنە ڕوو بۆئەوێ لەبازاردا بیانفروشن بە سەوداگەرەکان، لەوکاتەدا بۆى دەرەكەویت کە ناتوانیت زەوى بەناشتى خوازى و ئیشق و خوشەویستی بەرپۆە ببات، چونکە زۆر مەحالە کەسێک کەتوانای کوشتن و فرهود و تالانى هەبیت و سود لەو توانایەى وەرەگرت. تەنھا لەیەك حالەتدا پیاویکی بەتوانا کە دەتوانیت تالانى و کەسانى تر بەکوشت بدات و دەست بەسەر ژن و سەرود و سامانیاندا بگریت، سود لەو توانایەى وەرەگرت، ئەو حالەتەش ئەوێهە کە پێویستی بەدارایی و ژنانى جوان نەبیت.

ئێستا من لەگەل سەربازەکانى خۆمدا دەگەرپمەووە بۆ ميسر و دانیام کە فیرەون دەلیت: سەربازەکان ئازاد و پڕژوبلاو پى بکە، بەلام من پڕژوبلاویان پیناکەم ، لەبەرئەوێ لەتەواوى ميسردا، تەنھا یەك لەشکرى سەربازى کە ئەزمونی جەنگیان بەچاوى خۆیان بینووە لەشکرەکەى منە.

وتە: "هۆرم ەب" ئایا لەوباوەرەدایت ميسر پێویستی بەم هیزە سەربازیه بێت؟ چونکە ميسر بەرپادەيەك بەهیز و دەولەمەندە کە دوژمنى نیە، بۆئەوێ ناچار بیت، چاودێرى لەم هیزە سەربازیه بکات کە ئەزمونی جەنگیان بەچاوى خۆیان بینووە.

"هۆرم ەب" وتی: ولاتیکى وەك ميسر کە دەیان پادشای سوريا لەژێر پارێزگارى ئەودایە و هەرلەبەرئەوێش پێویستی بە لەشکرێکی بەهیز هەيە بۆئەوێ ناشتى لەنیوا فرمانرەویاندا بپاریزیت، من بەم تازەییانە بیستومە کە پادشای ولاتى "ئامورو" لەسوریادا سەرقالێ کۆکردنەوێ ئەسپ و دروست کردنى گالیسکەى جەنگیە و ناشکرایە کە نیازی وایە یاخى بیت.

وتە: من ئەم پادشایە دەناسم، لەبەرئەوێ لەپراپردودا چارەسەرى ددانیم کردووەو ئەویش لەوکاتەدا کەنیزە جوانەکەى منى بینى و زۆر حەزى لیکرد و پینمەو

په یوه ست بوو، بویه منیش ناچار بوم که نیزه که ی خو می پیښدهم و منیش بیژن مامه وه.

"هورم هب" وتی: "سینوهه" ئایا تو نامادهیت هاوکاری من بکهیت، بهواتا گه شتیکی مه زن بو من نه نام بدهیت و له بهرام بهردا هر چه نیک زیږ و زیوت بویت پیټی ددهم.

وتم: بوجی دته ویت من هم گه شته بکه م؟

"هورم هب" وتی: تو پزیشکیکی نازادی و دته وانی بریوت بو هم موو شوینیک، له بهرنه وهی پزیشکی هم موویان متمانته پیښه کن و من ده زانم که ولاتی" هاتی و بابل" زور ریژ له پزیشکه میسریه کان ده گرن.

هه والیک ترسناک له باره ی چه که جهنگیه کانی" هاتی و بابل" یه کانه وه بیستوهه، بونمونه بیستومه "هاتی" یه کان نیزه و شمشیره کانیان به کانزایه کی رهش دروست ده کن که ناوی نه و کانزایه "ناسن" ه و هیچ که سیکیش نازانیت هم کانزایه یان له کوپوه به ددهست هیناوه، به لام له شمشیر و نیزه کانیان هه ره شه نامیزتر گالیسکه جهنگیه کانیانه و بیستومه که گالیسکه جهنگیه کانیان به م ناسنه ره شه دروست ده کن و به راده یه که هم گالیسکه کانیان پته ون" محکم" کاتیک بهر گالیسکه مسینه کانی نیمه بکه ون وه که دار تیک و پیکیان ده شکی نیت، بویه به ددهست هینانی زانیاری پیویست له باره ی نه و کانزایه و چه کی میله ته کانی تر و گالیسکه کانیان له تو شایسته ترم به دی نه کرد، چونکه تو پزیشکی و دته وانی بریوت بو هم موو شوینیک و له هم موو گرن گتر شاره زای زمانی نیونه ته وه یی" بابل" یت، هر له مرییه وه دته وانی قسه له گه ل هم موو که سینکا بکه یت و هیچ که سیکیش گومانی سیخوریت لیناکات، له بهرنه وه ی هیچ که سینک هزی بو نه وه ناپرات که پزیشکیک زانیاری له باره ی سیستهمه سهر بازیه کانه وه هه بیټ، سهره پای نه مانه ش تو که سینکی هوشار و ژیریت و ده زانی چ جور زانیاریه که سود به من ده گیه نیت، له کاتیک که سانی تر بیه ستن و کاتیک فیرعون که سانیک بو به ددهسته نانی زانیاری ده نیریت، کاتیک ده گه ریښه وه ته نها زانیاری ریشی پادشای" بابل" و نه کانی بو فیرعون ده هیتن.

به لام تو دته وانی له ولاتانی تر دا زانیاری پیویست کو بکه یتوه، بونمونه چهنده سهر بازیان هه یه و چه کی سهر بازه کانیان چیه و ناسن چیه و به چ شیوه یه که به ددهست

دېت، ئايا دروست كراوه يان وەك مس لەزەوى دەردەھيڻىت، ھەر ھە دەتوانىت لەو تىبگەيت كە تواناي مېلەتەكانى تر تا چ رادەيەكە، دواى ئەو ھى ئەم زانىيارىانەت بەدەست ھىنا دىيت بۇ لام بۇ مىسر و ئەو ھى دەيزانىت بۇم دەگىرتەو.

وتە: "ھورم ھب" من چىتر ناگەپىمەو بۇ مىسر.

"ھورم ھب" وتى: ھەلەيت، كەسەك ئاوى "نيل"ى خواردىت ناتوانىت دلى لەمىسر ھەلەكەنىت، ئەم قەسەيەى تۆ لەگوئى مندا وەك وزە وزى مېش بېسودە، چونكە دەزانم پۇژىك دىت بەيەكجارى دەگەپىتەو بۇ مىسر و من لەوياو پەدام ئەگەر تۆ پازى بيت لەسەر ئەو ھى زانىيارىم لەبارەى سىستەمى فەرمانزەوايى و ھىزى سەربازى و چەك و جۆرى مەشقەكانى مېللەتانى ترم بۇ بەينى، من سودىكى زۆر لەو زانىيارىانەى تۆ وەردەگرم، چونكە من ھىوادارم لەئەندەدا بتوانم بەھوى ئەم زانىيارىانەو سەنورى دەستەلاتى مىسر بەرفراوانتر بکەم و پادشاكانيان لەپىناو بەرژەو ھەندى ولاتەكەماندا ملەكچ بکەم، لەمپۇدا مىسر ئەو پلەوپايەى كە دەبىت ھەبىت، نىەتى. لەكاتىكدا مېللەتى مىسر ھەلپژاردەترىن مېللەتى جىھانە و خوداكان مېللەتى مىسريان لەبەرئەو لەپىش ھەموو مېللەتانى ترەو دادەنن، بۆئەو ھى فەرمانزەوايى مېللەتانى تر بکەن، بەلام خودى مىسرىەكان، بەھوى تەمەليانەو نايانەوئىت سود لەم تايبەتەندىەيان وەرگرن و فەرەونى ئىمەش لەباتى ئەو ھى ھىزە سەربازىەكان بۇ ولاتانى تر بنىرت، بەھوى دودلى و گومان و ھزىرەو، جۆرىك خوداى خەيالىلاوى لەھزى خۇيدا چەسپاندووە كە بەردەوام باسى ناشتى و ئىشق و خۆشەويستى كردن لەبەرامبەر ھاو پەگەزەكاندا دەكات.

كاتىك "ھورم ھب" ئەم قەسەى بۇ دەكرەم، بەردبەنەو ھەكەرە بۇم دەپوانى و ھەستەم كەد كە ئەو لەبەرچاوم مەزن بوو.

چونكە تا ئەوكاتى كەسەك ھەلگى ئەو نامادەكارىە نەبىت، نابىتە ھەلگى ئەم جۆرە بىرۇكانە و ھەموو شتىكمان لەئەندىشەكانمانەو سەرچاوە دەگىرت و ئەو كەسەش كە ئەندىشە و ھزىكى مەزنى ھەيە و نامادەيە بىر و ھزى خۆى كەردارى بکات، ئەو كەسەكى مەزنى لى دەردەچىت.

بۆیە پێم وت: "هورم هب" تا ئەمڕۆ من تۆم بە پیاویکی جەنگاوەری شایستە لەقەڵەم داو و لەوباوەرەدا نەبوم هەلگری ئامادەیی بەرپۆبردنی ولات تێدا بیئت، بەلام ئەمڕۆ لەتۆدا ئامادەییەک بەدی دەکەم کە لەوانەیە فیرەو نیش هەلگری ئەو ئامادەییە نەبیئت. "هورم هب" وتی: ئایا ئامادەیت من بەسەرکردەیی خۆت لەقەڵەم بەدەیت؟ توانا ژیاڵیەکانی خۆت بە تواناکی منەو بەیوەست بکەیت؟

وتە: بەلی ئامادەم. ...

"هورم هب" وتی: "سینۆهە" تۆ لەمڕۆ بەداو و لەولاتانی تردا دەبیئتە چاو و گوێی من و منیش بەبۆنەیی تۆو زانیاری لەبارەیی دەستەلاتی پاشایەتی ولاتانی بیگانه بەدەست دەهێنم، ئەگەر پلەوپایەم بەرزبویەو و گەشتمە شوێنیکی بەرزتر لەمەیی کە هەمە، ئەوا تۆ لەخۆشی و سەرکەوتنەکانی خۆمدا هاوبەش دەکەم و ئەگەر بەرزیش نەبومەو و بەپێچەوانەو پلەم نزم بویەو، تۆ هیچ زیانیکی نابینی، چونکە وەک پرابردو و هەر بەپزیشکی دەمیئیتەو و دەتوانی بەهۆی کاری پزیشکیەو و زێر و زیو بەدەست بەیئیت و سەرکردایەتی من و بەندەیی تۆ، لەوانەیە بۆ تۆ سودیکی زۆری هەبیئت، بەلام هیچ زیانیکت پێ ناگەییەنیئت.

ئەوکات "هورم هب" بریکی زۆر ئالتون، زۆر لەو زیاتر کە من چاوەرێم دەکرد پێدام و کۆمەلێک سەربازی پاسپارد کە من بگەییەننەو "ئزمیر" بۆئەو هیج کەسیک لەپێدا نەتوانیئت ئەم سامانەم لی زەوت بکات.

کاتیکی خۆم کرد بە "ئزمیر" دا، ئالتونی خۆم دا بەچەند کۆمپانیایەک و لەبەرامبەردا تەختە قوپی خۆشەکراو کە لەناو ئاگریدا سور کراوەتەو وەرگرت و لەسەر ئەو تەختە قوپی سورکراوە بێی ئەو ئالتونەیی من دا بوم بەو کۆمپانیایە نوسرابوو و جگە لەخۆم هیچ کەسیکی تر ناتوانیئت ئەو بێر ئالتونە لە بابل یان ولاتی "هاتی" یەکان وەرگریتەو، لەبەرئەو ئەگەر دزەکانیش ئەم تەختە قوپیئانەم لەپێدا لی بدن، ئەوا هیچ سودیکی لی وەرناگرن و منیش هیچ زیانیکم لی ناگەویئت، چونکە لەم حالەتەدا دەتوانم بگەرمەو و تەختە قوپیئەیی تریان لی وەرگرمەو.

لەوباوەرەدام یەکیک لەتایبەتمەندیە مەزنەکانی ئەم سەردەمە لەبەرامبەر سەردەمە دێنەکانی تردا ئەوێ کە ئێمە دەتوانین بریکی زۆر ئالتون لەشیو تەختە قوپییدا هەلگرن و ناچار نین خودی ئالتونەکە هەلگرن، بۆئەو دز و چەتەکان تەماعی ئەو بیانگریت ئەوێ هەمانە و بەگشتی بەرھەمی تەمەنیکی کۆکردنەوێ سامانمانە لی بدن.

بەشى سىزدەيەم

گەشتە درىژخايەنەكەم

ئىستا پىش ئەۋەى بلىم لە ولاتانى تردا چىم بىنى، ھەز دەكەم ئەۋەتان بەينمەۋە
ياد كەسەردەمى گەشتە درىژخايەنەكەم، يەككە لەباشترىن پۇژەكانى تەمەنمە و
دەزانم كە چىتر ئەو پۇژانە نابىنمەۋە.

چونكە لەوكاتەدا لاو و بەھىز بوم و خۇر لەبەرچاومدا پوناكىيەكى زىاترى ھەبوو و
شنەى باش بۇنىكى خۇشى بەلوتىمدا دەدا و ژنەكانىش جواتر دەھاتنە بەرچاوم. .
ھىچ جىياۋازىيەك لەنيۋان خۇر و شنەى"با" و ژنەكاندا نىيە، بەلام مەۋۇ لەسەردەمى
پىرىدا بەشىۋەيەكى تر تەماشايان دەكات.

كاتىك دەستم كەرد بە گەشتەكەم، ماۋەى چل سال جىھان لەھالى ناشتى و نارامى
تېپەراندېو لەھەموو شۇيىنىك كارۋانەكان، بەنازادى ھاتوچۇيان دەكرد و كەشتىيەكان
بەنيو پوبار و دەرياكاندا بى ھىچ ھەستەكردن بەھەرەشەى چەتەكان. دەرياۋانى خۇيان
دەكرد.

لەناو ئەو ولاتانەدا، جوتيارەكان بەھۇى بەردەوامى ناشتى، بەرھەمىكى زۇريان لە
كىلگەكانيان كۆ دەكردەۋە و دەياندا بەخاۋەنەكانيان و لەھەموو شۇيىنىكدا "نيل"
ناسمانى لەباتى "نيل"ى زەمىنى مىسر كىلگەكانى تىرناو دەكرد.

مانگا و مەرەكان لە دەشتەكاندا دەلەۋرپىن و شۋانەكانىش پالايان بە دارىكى
درىژەۋە دەدا، بۇئەۋەى شىمال بۇ مەرەكانيان بژەنن و ئەۋانىش بەوردى گوييان لى
دەگرت.

بەرىكى زۆريان لە درەختى ھەنگور بەدەست دەھىنا و درەختى ميوەكانى تر لەژىر بارى بەرەكانياندا دەچەمانەو و بەسەر تەواوى پەرستگاكاندا دوکەل بەرز دەبويەو، چونکە لەتەواوى پەرستگاكاندا مانگا و مەريان دەکرد بەقورىانى و لىيان دەنا.

ھەموو شتىک پەوتى ئاسايى خۆى بەرپۆ دەبرد، بەواتا دەولەمەندەكان سال لەدواى سال دۆلەمەتر و ھەزارەكانىش سال لەدواى سال ھەزارتر، چونکە خوداكان کارىکيان دەکرد کە ھەموو سالىک سەرەوت و سامانى دەولەمەندەكان زياتر بىت و ھەزارەكانىش سال لەدواى سال خويان ھەزارتر لەسالى پيشوو بىينن.

لەوباوەرەدام لەوکاتەدا خوداكانىش وەك دەولەمەند و کاهينەكان تەندروست و قەلەو بون و ھەموو پوژىکيان بەخوشى بەرپۆ دەبرد، چونکە کاتيک ناشتى لەسەر زەويدا بەرقەرار بىت، ئەوا کارى خوداكانىش لەسەر زەويدا کەم دەبىتەو، لەمکاتەدا زياتر دەتوانن بچەوینەو و کاتى خوش بەسەر بەرن.

ئەمرۆ، ئاوات بۆ ئەو پوژانە ناخۆم، چونکە "خۆزگە" کارى پياويكى ژىر و جىهان ديدە نىيە و بەئاوات و خواردن و خۆزگە کردن ناتوانىت بارودۇخى پابردوو بگەرپىنيتەو بۆ دواو، بەتايبەت ئەگەر بگەرپىنريتەو، چونکە ھىچ کەسيک ناتوانىت تەمەنى لاويەتى خۆى بگەرپىنيتەو.

پيش ئەوئە دەست بەگەشتەكەم بکەم، ھەر بەوشيوەى کە وىم گەرەمەو بۆ "ئزمير" و "کاپتا"ى کارەكەرم، ھەرئەوئەى چاوى پىم کەوت بەرەو پروم پايکرد و فرمىسكى شادى لەتاکە چاوەکەيەو چۆرايە خوارەو و وتى: ئەمۆ پىرۆزترين پۆژەكانى ژيانى منە، لەبەرئەوئەى دەبينم تۆگەرپايتەو بۆ مال.

من وام دەزانى لەو جەنگەدا کوژراويت و چىتر چاوم پىت ناکەويت و خەمى ئەوئە دەخوارد کە چى بەسەر لاشەکەتدا دىت و کى مۆياى دەکات، بەلام بەخۆم دەوت لەبەرئەوئەى تۆ مردويت تەواوى سامانەکەت لە کۆمپانياكاندا دەبىت بەمى من.

بەم گەرەنەويەت زۆر خوشحال بوم، چونکە بى تۆ سەرەپراى ئەوئەى دەولەمەند دەبوم، وەك مەپىک وابوم کە شوانەکەى خۆى ون کردبىت، لەکاتىکدا لەمۆدا وەك مەپىک وام کە خاوەنى ھەيە.

کاتيک تۆ لىرە نەبويت، زياتر لەوئەى لەکاتى ئامادە بونى تۆ لىرە دزىم نەکردوو و زۆرىش ھەولم داوە مائەکەت بى کەم و کورتى بھىلمەو پەرتەوازيى بەسامانەکەتەو

بەدى نەكرىت، گەرەنەۋەى تۆ بۇ ئىرە دەقاۋدەق ۋەك ئەۋپۇزە ۋايە كە لىرە پۇشتى،
خاۋەنى مالىكى پىك و پىكى.

دۋاى ئەرە ئاۋى ھىنا و پىنى شۆردم و ئاۋى كرد بەسەر دەست و پوخسارىشمدا و
ھەر بەۋشئوۋىيە بەردەۋام قسەى دەكرد. من پىم وت: ئەۋەندە قسە مەكە، لەباتى ئەرە
كەلۈپەلى گەشتەكەم ئامادە بكە، چونكە من دەمەۋىت گەشتىكى درىژخايەن دەست
پىيكەم.

كاتىك "كاپتا" بىستى من دەمەۋىت گەشتىكى درىژخايەن بگرەم بەر دەستى كرد
بەگرىيان و گلەى لەخوداكان كرد كە ئەۋيان ھىناۋەتە بون و وتى: من بۇچى لەم
جىھانەدا ھاتومەتە بون، كە نابىت بەھىچ شىۋەيەك ھىچ كات بۇ ماۋەيەكى درىژ
خايەن خۇشەخت بىم.

من ئەركىكى زۆرم كىشاۋە تا خۆم قەلەۋ كىردۈۋە و ئىستاش تۆ دەتەۋىت دەست
لەم ژيانە خۇشە ھەلگىرىت و بېۋى و منىش كە ناچارم لەگەل تۇدا بىم و دوبارە
لەكاتى ئەم گەرەنەۋەدا لاۋاز دەبەمەۋە.

وتە: تۆ ناچار نىت لەگەل مىندا بىيىت و دەتۋانى لىرەدا بىمىنىتەۋە.

"كاپتا" وتى: ئەگەر ئەم گەشتەى تۆ يەك دوو مانگىك دەخايەنىت، من لىرە
دەمامەۋە، بەلام لەبەرئەۋەى دەتەۋىت گەشتىكى درىژخايەن ئەنجام بەدەيت، ناچارم
لەگەلتدا بىم، چونكە ئەگەر من لەگەل تۇدا نەبىم و پىنمايىت نەكەم، تۆ ۋەك
گۈيرەكەيەكت لى دىت كە دىك ھەردوۋ پىنى بەستىتەۋە و خستىتتە سەرشانى
بۇئەۋەى بىيات، لەم حالەتەدا گۈيرەكەكەش ناتۋانىت بەرگىرى لەخۋى بكات، يان ۋەك
ئەۋ كەسە ۋايت كە چاۋيان بەستىت و تۋاناي پىكردىنى نەبىت و لەھەموو
ھەنگاۋىكىدا دەكەۋىت، ئەگەر من لەگەل تۇدا نەبىم ھەموو كەسىك بەئەندازەى تۋاناي
خۋى زىر و زىو و سامانى تىرت لى دەدزىت، لەكاتىكدا ئەگەر من لەگەل تۇدا بىم تەنھا
من دزىت لىدەكەم و دزىنى من باشترە لەدزى كەسانى تر، چونكە كەسانى تر لەكاتى
دزىياندا، گۈى بەھىچ شتىك نادەن، لەكاتىكدا من بەپىرەيەكى كەم دزىت لىدەكەم و
بەردەۋام بەشى ھەرە زۆرى سامانەكەت بۇ تۆ دەھىلمەۋە، ئايا باشتر نىيە ھەر لىرەدا
لە "ئزىمىر" لەمالەكەى خۇتدا بىمىنىنەۋە و خواردنى خۇش بخۋىن و سود لەزىر و
زىۋى خۇت ۋەرگىرىت و گرفتارى ھەرەشە و گرفتهكانى كەشتكردن نەبىن.

"كاپتا" بە تىپەپونى كات ئەۋەندە بېشەرم بويۇ كە لەدىلى خۇيدا ۋاي لىك دەدايەۋە كە لەگەل مندا ھاۋبەشە ۋ دەيوت "مالى ئىمە" ۋ "خواردنى ئىمە" ۋ "زىر ۋ زىۋى ئىمە".

منىش بۇئەۋە بەيىرى بەيىنمەۋە كە ئەۋ بەندەى منە، نەك لەسەرۋەت ۋ سامانى مندا ھاۋبەش بىت، ھەرۋە ھا بۇئەۋەى گىيانى ئەۋ ھۆكارىكى پاستەقىنەى لەخۇ بگىرت گالۇكەكەى خۇم بۇ ھەلگرت ۋ چەند دانەيەكم كىشا بەپشت ۋ ناۋدەستىدا ۋ پىم ۋت: "كاپتا" تۇ ئەۋەندە تامەزىۋى دىزى كردن بويىت پۇژىك دىت بەھۋى ئەم دىزىتەۋە لەسىدارە دەدرىيت ۋ پۇژىك دىت دەتبىنم سەرۋەزىر ھەلىانۋاسىۋى.

دوچار "كاپتا" پازى بوۋ بەم گەشتە ۋ كەرەستەى گەشتەكەمانى ئامادە كرد ۋ كەۋتىنە پى. ئەگەر "كاپتا" م لەگەلدا نەبۋايە لە پىي دەرياۋە لە "نزمىر" ۋە خۇم دەگەياندە "لوبنان"، بەلام "كاپتا" دەيوت بىكۇزم باشتە لەۋەى سۋارى كەشتى بىيت. من سۋارى كەژاۋەيەك بوم، بەلام ۋلاخىكم بۇ "كاپتا" كپى، لەبەرئەۋەى "كاپتا" لەبەشى خۋارەۋەى جەستەى بىرىنى ھەبوۋ، بەسۋار بونى ئەۋ ۋلاخە ئازارى پىدەگەشت، بۇيە بەشىك لەۋ پىگايەى بە پى دەبىرى ۋ دەيوت پىكردن بەپىنى خۇى باشتە لەۋەى سۋارى ئەۋ ۋلاخە بىيت.

كاتىك گەشتىنە "لوبنان" من درەختە بەرزەكانى "سدر" م بىنى ۋ ئەۋ درەختانە بەرۋادەيەك بەرزىۋون ئەگەر باسى بەرزىم بىكردايە ھىچ كەسىك لەمىسردا باۋەرى پى نەدەكردم، ھەر لەبەرئەۋەش باسكردنى بەرزايىم پىشتگۈى خىست، لەشەخىل ۋ چىرى دارستانى "سەدر" بۇنىكى خۇش دەھات ۋ ئاۋى پاك بەجۇگەلەى ئەۋ دارستانەدا تىدەپەرى ۋ منىش بەخۇم ۋت: لەۋلاتىكدا كە ئەۋەندە جوان ۋ خۇشبونە ھىچ كەسىك تىيدا بەدبەخت نىە.

تاگەشتىنە شوپنىك كە بەندەكان خەرىكى بىرىنى درەختى "سەدر" بون ۋ بەشانىان دەيانگۋاستەۋە ۋ لەرنگە شاخاۋىەكانەۋە بەرۋە خۋار دەيانبردن بۇئەۋەى بىيانگەيەننە قەراخ دەريا ۋ بارى كەشتىان بىكەن.

كاتىك من چاۋم بە بىرىنى بەندەكان كەۋت كە مىشى لى ئالابوۋ، ئاگادارى ئەۋە بووم كە لەۋ ۋلاتە جوان ۋ بۇنخۇشەشدا خەلكانىكى بەدبەختى زۇر بەدى دەكرىن. دۋاي ئەۋە لە "لوبنان" تىپەپىن ۋ پىگاي شارى "مىتانى" مان گرتە بەر.

لە "میتانی" دا "کاپتا" خوشحالی خۆی دەردەبەری، چونکە لەوکاتەوهی خۆمان کرد بەو شارەدا، خەلکی زۆر بەجوانی پیشوازیان لێ دەکردین و لەبەرئەوهی دەیانزانی کە "کاپتا" بەندە ی مە، خواردنی خوشیان پێدەدا و "کاپتا" دەپوت زۆرباشە گەر هەرگیز ئەم شارە بەجێ نەهێلین و بەزەوام لێرە بمینینەوه، بەلام من بۆ کۆکردنەوهی زانیاری سەربازی ھاتبوم و ئەمدەتوانی لەویدا بمینمەوه و دەبێت دواي بەدەست ھێنای ئەو زانیاریانە بپۆم بۆ "بابل".

لە "میتانی" دا شتیکی کە زیاد لەھەر شتیکی تر سەرنجی ئێمە ڕاکێشا جوانی ژنەکانیان بوو، ژنەکان، ھەموویان بالابەرز و بەھیز و جوان بون، ھەرئەوهی زانیان من پزیشکیکی میسریم ھاتن بۆ لام و سکالایان لە ساردی میژدەکانیان دەکرد و دەیانوت کە ھاوسەرەکانمان ناتوانن ھەموو شەویەک لەگەڵماندا ڕابوێژن و ئەم بابەتەش بووئەتە مایە خەمی ئێمە.

من بینیم کە پێستی ئەو ژنانە ئەوئەندە سپیە کە تییەربوونی خۆین بەنیو پەگی شینباوی ژێرپێستیاندا دەبینرێت.

پزیشکانی میسر، لەکۆنەوه، ئاشنای چارەسەرکردنی ساردی پەپوئەندی سیکیسی ھاوسەران بون و لەھیچ ولاتیکی تردا، بەئەندازەی میسر، لیھاتوییان لەچارەسەر کردنی ئەم نەخۆشیەدا نیو منیش ھەرجارەو دەرمانیکم دەدا بەژنەکان کە دەرخواردی میژدەکانیان بدەن، بەڕوخساریاندا دەمزانی کە دەرئەنجامیکی باشیان بەدەست ھێناوه. ئەو ژنانەش دواي چەند پوژیک دەھاتن بۆ لام و سوپاسیان دەکردم و دەیانوت: ئێستا ھاوسەرەکی دەتوانیت ھەموو شەویەک لەگەڵیدا ھاوخەو ببیت، بەلام ناتوانم بڵێم ئایا ئەو ژنانە ئەو دەرمانەیان لەمن وەردەگرت دەیاندا بەھاوسەرەکانیان یان بەخۆشەویستەکانیان. لەبەرئەوهی لە "میتانی" دا ژنەکان ڕاھاتبون بۆ لەھاوسەرەکانیان، لەگەڵ پیاوانی تریشدا ڕابوێژن، سەرەرای ئەوهی ژنەکانیان بالابەرز و جوانن، بەلام بەدەگمەن دەبینی مندالیان ھەبیت و تیگەشتم کە خوداکان نەفرەتیان لە میلەتی "میتانی" کردووه، چونکە کاتیکی مندالی تازە لەدایک نەبن، زۆربەي ئەو میلەتە لەپیرمێرد و پیرەژن پێک دێت و ئەوکات وردە وردە بەرەو لەناوچون دەچن. سەرەرای ئەوهی بەپێژەییەکی زۆر چارەسەرکردنی ساردی پەپوئەندی سیکیسی ھاوسەران بو بە مایەي ناوبانگی من، ھەروەھا چارەسەرکردنی یەکیکی

لهكەسه دهوله‌مه‌نده به‌ته‌مه‌نه‌كانی "میتانی" سەرکه‌وتنی منی به‌ته‌واوی له‌ر ولاته‌دا
ناشکرا کرد.

ئەو پیاوه پیره‌مێردێک بوو که سەرئێشه هه‌راسانی کردبوو و ده‌یوت که به‌رده‌وام
له‌گوێکانیدا ده‌نگێک له‌شیوه‌ی ده‌نگی هه‌ره‌گره‌ ده‌یستی و ده‌یوت سهردانی
ته‌واوی پزیشکانی "میتانی" کردوه، به‌لام نه‌یان‌توانیوه چاره‌سهری ئەم
سەرئێشه‌یه‌ی بکه‌ن.

پۆزێکیان من پێم وت: بێت بۆ مالی من، بۆئه‌وه‌ی پشکنینێک بۆ سهری بکه‌م و
دوای ئه‌وه‌ی هات، دامنیشان و به‌په‌نجه‌ی ده‌ستم دام له‌چه‌ند شوینێکی جیاوازی
سهری و وتی: هیچ شوینێکی سهرم ئێش ناکات.

دوای ئه‌وه‌ چه‌کوشێکم به‌ده‌سته‌وه‌ گرت و به‌و چه‌کوشه، دامه‌وه‌ له‌چه‌ند شوینێکی
جیاوازی سهری و ده‌یوت هه‌ست به‌نازاری تازه‌ ناکات، به‌لام وه‌ک پێشوو ناو سهری
نازاری ده‌کرد.

له‌کاتی‌دا به‌چه‌کوشه‌که‌م ده‌مدا له‌چه‌ند شوینێکی جیاوازی سهری، له‌ناکاوه‌ ئه‌و
پیاوه‌ هاواری کرد و بورایه‌وه‌ و من تیگه‌شتم که گرفتی سهری له‌هه‌مان ئه‌و شوینه‌دا
بێت که چه‌کوشه‌که‌ی به‌رکه‌وتوه‌. منیش ئه‌و شوینه‌م به‌شتێک دیاری کرد، دوای
ئه‌وه‌ به‌پزیشکه‌ "میتانی" یه‌کانه‌م وت ده‌مه‌وێت کون بکه‌مه‌ سهریه‌وه‌.
پزیشکه‌کانیش وتیان: ئه‌گەر کون بکه‌یته‌ سهریه‌وه‌ ده‌مریت.

وتم: منیش به‌لێنی ئه‌وه‌تان پێنادهم که چاره‌سهری بکه‌م، به‌لام ده‌توانم بلیم ئه‌گەر
ئه‌و دومه‌له‌ له‌سهریدا ده‌ربه‌هێنم له‌وانه‌یه‌ به‌زیندویی به‌مێنێته‌وه‌، به‌لام ئه‌گەر کون
نه‌که‌ینه‌ سهریه‌وه‌ و ئه‌و دومه‌له‌ ده‌رنه‌هێنریت، به‌دلنیا‌یه‌وه‌ ده‌مریت.

پزیشکه‌کان نکوێیان له‌وه‌دا ده‌کرد که دومه‌لێک له‌سهریدا هه‌بێت، دوای ئه‌وه‌ خۆم
قسمه‌ له‌گه‌ڵ نه‌خۆشه‌که‌دا کرد و وتی: به‌م سەرئێشه به‌رده‌وامه‌مه‌وه، من هه‌موو
پۆزێک ده‌جار ده‌مرم، ئه‌گەر کون بکه‌یته‌ سهرمه‌وه، بۆ یه‌کجار ده‌مرم و پزگارم ده‌بێت.
پۆزێکم بۆ نه‌شته‌رگهری سهری دیاری کرد و به‌یاربوو کۆمه‌لێک پزیشکی ئه‌و
ناوچه‌یه‌ بێن و ته‌ماشای ئەم شیوه‌ چاره‌سهریه‌ی من بکه‌ن، به‌مه‌رجێک هیچ ده‌ست
تیوه‌ردانێک له‌کاره‌که‌مدا نه‌که‌ن.

لەۋپۇژدە، مەن بەيى ئاينى "مالى ژيان"ى "تېس" كەرسىتى نەشتەرگەرگە كەلگەن پاكىردە، ھەر ھەمما خۇدى كەسى نەخۇشىش پاكىردە ۋە بېرىك زىوم ئامادە كەلگەن، بۇئەۋە دۋاى ئەۋەى بېرىك لەئىسقانى سەرى لا دەبرىت لەباتى ئەۋ پارچە ئىسقانەدا داينىم.

ئەۋكات "تلىك" پۇكرەدە رەگى نەخۇشەۋە، بۇئەۋەى ھەست بەئازار نەكات ۋە لەھەمان ئەۋ شۆينەدا كە دەمرانى ئەۋ دومەلە لەۋىدايە، پارچە ئىسقانىكى كاسەى سەرىم دۋاى ھەلدېنى پىستى سەرى دەرىئا ۋە دۋاى ئەۋە مىشكى كەسى نەخۇش دەركەۋت.

كەسى نەخۇش ھەستى بەھىچ جۇرە ئازارىك نەدەكە، بىگە چاۋەكانىشى كرابونەۋە ۋە ھەرئەۋەى مىشكى سەرى دەركەۋت بەپزىشەكانم ۋە ۋەرنە پىشەۋە ۋە ھەموۋيان بىنيان كە لەسەر مىشكى كەسى نەخۇش دومەلىك بەئەندازەى ھىلكەى پەرەسىلكەيەك بەدى دەكرىت، پىم ۋەتن لەۋانەيە بەھۋى ئەم دومەلەۋە بىت كە ئەۋ ھەموو سەرىئىشەيەى بۇ دروست بويىت ۋە ئىستاش مەن ئەم دومەلە لەمىشكى جىادەكەمەۋە.

كاتىك خەرىكى جىاكەدەنەۋەى ئەۋ دومەلە بوم "كاپتا" كە ھەندىك كەرسىتى نەشتەرگەرى ۋە قالىگىرى بۇ ھەلگەرتبوم، ئەندازەى ئىسقانى ھەلگەنراۋى گرت ۋە تاۋەى زىۋى تىكرە ۋە پارچە زىۋىكى لەشىۋەى ئىسقاندا لەقالبەكەدا دەرىئا.

مىش ئەۋ پارچە زىۋەم دۋاى ئەۋەى سارد بويەۋە، خىستە سەر جىگە كۈنى سەرى كابراى نەخۇش ۋە پىستى سەرىم داپۇشەۋە ۋە دورىمەۋە، مەلەمىكم بەسەر شۆينى دورىنەكەدا رىژا ۋە لەنەخۇش پەرسى، ئىستا تەندروستىت چۈنە، كەسى نەخۇشەش ھەستايە سەرىپى ۋە پىي ۋەتم ھەست بەھىچ ئازارىك ناكات ۋە دۋاى چەند سالىك، ئەۋە بۇ يەكەمجارە خۇى بەئاسودەى بىنىت، مىش پىم ۋە: تا ئەۋكاتەى ئەۋ بىرىنەى سەرت بەتەۋاۋى سارىژ نەيىتەۋە نايىت تەكانى بەدەت ۋە باشتىن پەۋشەش ئەۋەيە كە رابكشىت ۋە چەند پۇژىك لەجىگەدا بەھىيەتەۋە.

بىرىنى ئەۋ پىاۋە سارىژ بوو ۋە بەشىۋەيەكى تەۋاۋ چاك بويەۋە ۋە دۋاى ئەۋەى چارەسەركرا، بىرىرى دا قەرەبۋى ئەۋە بداتەۋە كە لەپاردودا بەھۋى ئەم سەرىئىشەۋە نەيدەتۋانى بەئارەۋى خۇى رابويىرت ۋە سەرىئىشەكەى نەيدەھىلا خۇى سەرقالى ئەم

جۆره خوشگوزهرانیانه بکات، بۆیه شهوئیکیان بهبۆنه‌ی گهرمی ئاو و هه‌واوه له‌سه‌ریاندا شه‌رابی ده‌خواردوه، به‌هۆی مه‌ستی‌هوه که‌وته سه‌ر زه‌وی و سه‌ری شکا و مرد، به‌لام هه‌موو خه‌لکی به‌تایبته‌ی پزیشکانی ئه‌و وڵاته‌ی لایه‌نگری ئه‌وه‌یان کرد که مه‌رگی ئه‌و به‌هۆی سه‌رخۆشه‌یه‌وه بووه و به‌هیچ شێوه‌یه‌ک به‌منه‌وه په‌یوه‌ست ناکریت، چونکه من ئه‌وم له‌چنگی مه‌رگ و ئازار پزگارم کردبوو، ئه‌م چاره‌سه‌ریه‌م به‌شێوه‌یه‌ک له‌ وڵاتی "میتانی" دا ناوبانگی ده‌کرد که ناوبانگی گه‌شته "بابل".

ئه‌و وڵاته‌ی له‌ژێر ده‌سته‌لاتی "بابل" دایه‌ چهند ناویکی هه‌یه و هه‌ندیجار به‌"کلده" بانگی ده‌که‌ن و هه‌ندی‌ک کاتیش به‌"خوسه" بانگی ده‌که‌ن، به‌لام من به‌"بابل" بانگی ده‌که‌م، له‌به‌ره‌وه‌ی کاتی‌ک ناوی "بابل" ده‌هێنرایه‌ زمان هه‌موو که‌سی‌ک ده‌یزانی باسی کۆی ده‌کریت؟ و "بابل" یش وڵاتی‌که که زه‌ویه‌کی به‌پیت و ته‌ختی هه‌یه و تا چاوت کار ده‌کات زه‌وی ده‌بینی و کۆی تێدا نابینریت.

له‌ میسردا، ژنه‌ میسریه‌کان، کاتی‌ک ئاشه‌وانی ده‌که‌ن له‌سه‌ر ئه‌ژنۆ پاده‌وستن و یه‌کی‌ک له‌به‌رداشه‌کان به‌ده‌ستیان ده‌سوڤێننه‌وه، به‌لام له‌"بابل" دا ژنه‌ بابلیه‌کان له‌کاتی هارینی گه‌نمدا له‌سه‌ر پێیان پاده‌وستن و هه‌ردوو به‌ردی به‌رداشه‌که به‌ناپاراسته‌ی پێچه‌وانه‌ی یه‌کتری ده‌سوڤێننه‌وه و ئه‌مه‌ش له‌کاری ژنه‌ میسریه‌کان دژوارتره‌.

له‌"بابل" دا دره‌خت به‌پاده‌یه‌ک که‌مه، ئه‌گه‌ر که‌سی‌ک دره‌ختی‌ک به‌پێته‌وه گرفتاری توپه‌یی خودا‌کان ده‌بێت و ته‌واوی دانیشته‌وانی "بابل" قه‌له‌ون و خواردنی چه‌ور و ئاردین ده‌خۆن، هه‌روه‌ها له‌"بابل" دا بالنده‌یه‌کی سه‌یرم بینی که نه‌یده‌توانی به‌فریت و هه‌ر ئه‌م بالنده‌یه‌ش له‌زۆربه‌ی ماله‌کاندا هه‌بوو و به‌ناوی "میشکی مالی" بانگیان ده‌کرد.

سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ی مییشکی مالی ئه‌وه‌نده‌ش گه‌وره‌ نیه، هێلکه ده‌کات که‌هه‌ر یه‌ک له‌و هێلکانه به‌ئه‌ندازه‌ی هێلکه تیمساحی‌ک ده‌بێت و دانیشته‌وانی "بابل" هێلکه‌ی ئه‌م مییشکه‌یان ده‌خوارد و سه‌یر له‌وه‌دا بوو ئه‌م مییشکه هه‌موو پوژیک هێلکه‌یه‌ک ده‌کات، له‌کاتی‌که‌دا تیمساح یان بالنده‌کانی تر له‌کات و وه‌رزی تایبه‌تتدا هێلکه ده‌که‌ن.

دانیشتوانی بابل بههیلکهی ئەم مریشکه خواردنگهلیکی جوړاوجوړی پی دروست دهکەن، بهلام من ئەو جوړه خواردنەم نەدەخوارد، بەلکو خۆم بهو جوړه خواردنانهی که دەمناسین پازی دهکرد.

"بابل"یهکان دهلین شارەکهیان کۆتترین و مەزنتین شاری جیهانه، بهلام من باوەر بهم قسهیه ناکەم، چونکه "تبس" له "بابل" مەزنتر و کۆتتره، بهلام دەتوانم بلیم که شکۆمەندی "بابل" له "تبس" زیاتره و ئەو دیوار و تەلارانهی که له "بابل" دا ههیه له "تبس" دا بهدی ناکریت.

له "بابل" دا دیوارهکان بهراډهیهک بهرزن که زیاتر لهکیو دهچن و مالهکانیشان چوار نهۆم یان پینج نهۆم دهییت و لههیچ شوینیکدا بگره له "تبس" ی منیشدا بازرگانیهکه بهئەندازهی مەزنی بازرگانیهی "بابل" نهبینیوه.

خودای خهلیکی "بابل" بهناوی "مردوک" بانگ دهکریت، بهلام "عەشتار"یش دهپەرستن و دهروازهیهکی مەزنیان بو دروست کردووه که بهدهروازهی "عەشتار" بانگی دهکەن و ئەم دهروازهیه له دهروازهی پەرستگای "ئامون"یش بهررتره.

لهم دهروازهیهوه، شهقامیک به منارهی "مردوک" کۆتایی دیت و ئەم منارهیهش بهشیوهیهک دروستیان کردووه که جادهیهک بهچواردەوری ئەو منارهیهدا سەردهکهویت تا دهگاته تروپکی ئەو منارهیه، بهراډهیهکشی ئەو جادهیه پانه کهچهند گالیسکهیهک لهتەنیشیت یهکهوه تیدهپەرن.

لهسەرەوهی ئەم مناره بهرزەیشهوه، ئەستیرهناسهکانی تیدا نیشتهجی بون بۆئەوهی پیوهی جوڵهی ئەستیرهکان بگرن و رۆژه خۆش و ناخۆشهکان دەستنیشان بکەن و هه‌مویان به‌پیی ئەو پوژنامانه کار دهکەن.

دهلین ئەستیره ناسهکان دهتوانن له‌پیی ئەستیره‌کانه‌وه پيش‌بینی پودای که‌سه‌کانیش بکەن، بهلام به‌مرجیک ئەو که‌سه‌ی ده‌یه‌و‌یت له‌به‌رام‌به‌ر پوداوه‌کانی ئاینده‌دا رابوه‌ستیت، ده‌بی‌ت بزانی‌ت له‌چ کاتر‌می‌ر و پوژیکدا له‌دایک بووه، من له‌به‌ر‌ئەوه‌ی نازانم له‌چ پوژ و کاتر‌می‌ر‌یکدا له‌دایک بوم، نه‌مه‌دتوانی سەردانیان بکەم.

من دواي ئەوهی خۆم کرد به "بابل" دا، به‌هۆی ئەو تەخته قوڤه سور‌کراوانه‌ی که له‌گەل خۆمدا هینابوم هەرچه‌نیک ئالتونم ویست له‌بازرگانیه‌کانی "بابل" دا

وهرمگرت و دواى ئەو لە میوانخانە یەکی چەند نھۆمی مەزندا لە نزیک "عەشتار" دا پراوە ستام.

لەم میوانخانە یە شوینی نیشته جی بونی ئەو کەسە دەوڵە مەندانە یە کە دین بۆ "بابل"، بە لām لەو شارە دا مآلیان نیە، بۆ نمونە "بالويز"ەکان کاتیك لە ولاتیکی ترەوہ خویان دەکەن بە "بابل" دا، لەم میوانخانە یە دا نیشته جی دەبن و بە کەژاوہ یەکی مەزنی میوانخانە کە چل بەندە لەسەر شانیان هەلی دەگرن دەپۆن بۆ لای پادشای "بابل"

تەواوی بەشەکانی ئەم میوانخانە یە دیناریکیان هە یە کە خشتەکانی هە لکۆلراو و وەک شوشە وان، کاتیك مرۆف دەست بەسەر خشتەکاندا دەھینیت، وەک ئەوہ وایە کە دەست بەسەر ئاوی مەنگدا بخشینیت و هیچ جۆرە هەستیکی زبر و ناپیک لەو دیوارە دا بەدی ناکریت.

بە بنمیچی "سقف" ئەو میوانخانە یە کە زۆر لە زەویەوہ بەرزە، گۆلیان ناشتووہ و تا کەسیك ئەوہی من باسی دەکەم بەچاوی خوێ نەیبینیت، واهەست دەکات من باسی ئەفسانە یان بۆ دەکەم.

ئەم میوانخانە چەند نھۆمیە کە بە "کۆشکی عەشتار" بانگ دەکریت، بە گەشتیاران و خزمەتکارانیانەوہ ئەوندە قەرەبالخە کە بەئەندازە ی ناوچە یەکی شاری "تبس" خە لکی تیدا کۆ بووہ تەوہ.

کاتیك ئیمە لە "تبس" دا بوین پینان دەوتین "بابل" دەکویتە کۆتایی جیہانەوہ و دواى ئەویش چیتەر هیچ جیہانیک بونی نیە.

دواى ئەوہی خۆم کرد بە ناو "بابل" دا و لە گەل دانیشتوانی ئەو ناوچە یە دا قسەم کرد، بیستم دەلین "بابل" چەقی جیہانە و لە بەشی پۆژە لاتی "بابل" دا ئەوہندە زەوی و میللەت بەدی دەکرین ئەگەر شەش مانگی یەک لە دواى یەک بەشەو پۆژ پێ بکەن ناگەنە کۆتایی ئەو زەویە.

منیش باوہرەم بەم قسە یە کرد، چونکە لە "بابل" دا میللەتگەلیکم بینى کە هیچ یەک لەو کەسانە لە میسردا نە دەبینران و بگرە چاوم بەکەسانیك کەوت کە پەنگیان زەرد بوو، بیئەوہی پۆخساریان بەشتیک پەنگ کردبیت و هەمووشیان بازرگانبون و کەلوپەلەکانیان جۆریك قوماشی ناسک بوو کە لە "بابل" دا دەیانفرۆشت و من

لە "بابل" یەکانم بیستوو، کە دەیانوت ئەو پارچە قوماشە ناسەکە نەلە خوری مەر و نە لەپیشکی "شاهدانە"⁴¹ "دروست دەکریت، بەلکو جۆریک کرمی تایبەت ئەم پارچە یە دروست دەکات و من زۆر سەرم لەو قسە یەیان سوپما، چونکە تا ئەو پۆژە نەمبیسستبوو کە کرمی قوماش چنیش ھەبێت.

"بابل" یەکان میلیلەتییکی بازرگانین و ھەموویان خۆیان بەبازرگان یەو سەقال کردوو، بگرە خودا کانیشیان سەرقالی بازرگانین.

ئەمانە زۆر پقیان لەجەنگە، لەبەرئەو ھە جەنگەکان پێگای بازرگانی دەپن و کاروانی ھەلگری کالاکان دەگە پێننەو.

"بابل" یەکان دەلێن دەبێت بەردەوام ھەموو پێگاکان بۆ بازرگانی بەروی ھەموو جیھاندا بکرینەو و لەھەموو شوێنیکەو ئازادانە بێن و لەویو بپۆن بۆ ھەموو شوێنیک.

بەلām بۆ بەرگری کردن لە "بابل" سەربازگەلێکی بەکرێگراویان بەکری گرتوو، ئەم سەربازانە بەسەر منارە و دیواری چواردەوری "بابل" دا پاسەوانی خۆیان دەکەن. دیمەنی شیوازی پۆشتنی سەربازی ئەم ھیزانە خودە یەکی زیڤ و زیوی سەیریان ھە یە.

من لەسەر تادا وام دەزانی ئەم خودە یە ئەوان یەك پارچە زیڤ و زیو، بەلām لەدوا ییدا بۆم ئاشکرا بوو کە خودەکانیان لە "مەرغ" دروست دەکەن و بەسەریدا پوپۆشیکی زیڤ یان زیو دەکیشن.

سەربازەکان دەسکی شمشیرەکانیان لە ئالتون دروست دەکەن، بۆئەو ھە نیشانی بدەن کە دەولە مەندن.

گالیسکە یەکی جەنگی جوانیشیان ھە یە کە من ھاو شیو ھە ئەم گالیسکانەم لەولاتانی تردا بگرە لەمیسریشدا نەبیینو، و "بابل" یەکانیش پێیان وتم: کابرای میسری ئایا لەھیچ شوێنیکدا گالیسکە یەکت بەو جوانیە بیئو؟ منیش لەو لāmدا پێم دەوتن: نەخیر؟

⁴¹ شاهدانە: گیایەکی یەك سائەبە لەشیو ی گیای "گەزنە" کە بەرزاییەکی دماگە دوو مەتر. گەلاکە ی درێژە و تۆوکەشی بئەندازە ی فستقێک دەبێت کە جەور و بۆنیکی ناخۆشی ھەبە. لەو تۆوشی پۆنیکی لێ دەرئەو کە بۆ نامادە کردنی سابۆن سودی لێ وەردەگرن... وەرگێڕ سەرچاوە "فەرھەنگی عەمید".

پادشای "بابل" کوپکی لاره که هیشتا پزیش و سمیلی دهرنه کردوه و هر لهبرئه وهش کاتیگ دهستی به فرمانبره وایی خوی کرد، پزیشکی دهستکردی به پته تیگ به چه ناکه یه وه ده به ست، بۆئه وهی نیشانی بدات پیاویکی بالّخه و کاتیگ چومه ناو "بابل" بیستم که چه زیان له نوکته و داستانی پیکه ناویه.

له ولاتی میسردا، قوتابخانهی پزیشکی مالی ژیانه و ئه و پیکخراوه هه لگری نیوه ندیکی زانستیه.

به لام له "بابل" دا نیوه ندی زانستی شار منارهی به رزی "مردوک" ه و ته وای پزیشکه مه زن و ئه ستیره ناسانی پله و پایه به رز له وین و من به زوویی په یوه ندیم به هه ندیک ئه ستیره ناس و پزیشکانی ئه و مناره یه وه کرد و ئه وه م بۆ ناشکرابوو که له "بابل" دا ئه وه ندی گرنگی به ئه ستیره ناسی ده دریت، به و پاده یه گرنگی به زانستی پزیشکی ناده ن.

بۆیه له "بابل" دا زانستی پزیشکی تیوری بوو نه ک کرداری و من دوا ی ئه وهی چومه ناو مناره ی "مردوک" بینیم که پزیشکه کان له باره ی چاره سه رکردنی نه خو شه کان گفتوگو له گه ل یه کتریدا ده که ن، بیئه وهی له سه ر لاشه ی که سه نه خو شه کان زانستی پزیشکی خو یان کرداری بکه ن، له کاتیگدا له "مالی ژیا ن" دا له تکردنی جهسته ی مرو ف گرنگیه کی زوری پیده درا و پزیشک تا ئه و کاته ی به دهستی خوی لاشه ی مردوه کان له ت نه کات، زانسته پزیشکیهکانی به دهست ناهینیت.

من ده مویست له مباره یه وه گفتوگو له گه ل پزیشکانی ئه م "مناره یه" بکه م، به لام له برئه وهی تاز چوبومه ناو شاری "بابل" وه، بیرم له وه کرده وه که ده بعه مایه ی نازاری ئه مانه و وا لیکی ده ده نه وه که من ده مویت خۆم به سه ریاندا به سه پینم، یان هاتوم بۆ لایان بۆئه وهی سوکایه تیان پی بکه م.

بەشى چواردەم

چاويىكەوتن لەگەل پادشاى "بابل" دا

كاتىك لەولاتى "ميتانى" بوم نابانگى من گەشتبوو "بابل" و لەوئىش گەشتە گوئى پادشاى "بابل" و دواى ئەوئى من لە ميوانخانەى "بابل" دا نىشتەجى بوم و گفتوگوم لەگەل پزىشك و پسپوپرانى منارەى "مردوك" كرد، پوژىكيان لەلايەن پادشاى "بابل" ەوئى پياويك هات بەدوامدا و وتى پادشاى دەيەويك چاوى پىت بكةويك.

"كاپتا" بەندەكەم كاتىك ئەمەى بىست كە لەلايەن فەرمانرەواى بابلهوئى بانگىشت كراوم ترسا و وتى: نەپوئىت.... چونكە پوشتن بۆ لاى فەرمانرەوايەك ەپرەشەنامىزە.

پرسىم: بۆجى؟

"كاپتا" وتى: ئەم فەرمانرەوايە جياوازە لە فيرەون و ئىمە نايىناسىن و نازانىن خوداى ئەو بەچ شىوئەيەك بىر دەكاتەرە و چى پى دەلئىت، لەوانەيە دواى ئەوئى چاوى پىت كەوت، بەكوشتت بدات.

وتى: "كاپتا" من پياويكى پزىشك و كاريك نەكردووئە كە شايسىتەى مەرگ بم و فەرمانرەواى "بابل" بەكوشتم بدات.

"كاپتا" وتى: ئەگەر دەتەويك پىوئىت بۆ لاى منىش لەگەل خوتدا ببە، بۆئەوئى ئەگەر بەكوشت درايت منىش لەگەلتدا بكوژىم، چونكە دواى كوشتنى تۆ ژيان بۆ پياويكى وەك من كە بەندەيەكى پىرم شايسىتەى بەردەوام بونى نىە و من پيش تۆ شايسىتەى ئەوئى بمرم، چىتر ئەگەر دەتەويك پىوئىت بۆ لاى پادشا بىرۆ و پىيان بلى كە كەژاويەكت بۆ بهيئن، بۆئەوئى بەرپىزەوئى پىوئىت بۆ بارەگاەى، چونكە پزىشكى خەلكى مىسر كە خوئىندنى لە "مالى ژيان" دا تەواو كردووئە، پياويكى مەزنە و

شایسته‌ی ئەوێه بەپێزەوه پێشوازی لى بکەن و سێهەمیش ئەمەو مەو بۆ لای
فەرمانەرەوا.

پرسیم: بۆچی ئەمەو نەپۆم بۆ لای؟

"کاپتا"وتى: لەبەرئەوێه ئەمەو پشوى تەواوێ بازەرگانێخانە و فرۆشگا و
کرێکارانى "بابل"ە، چونکە ئەستێرناسەکان دەلێن کە ئەمەو کارکردن و لەمال چۆنە
دەر بەدەختیان بۆ دەهێنێت، چونکە ئەمەو حەوتەمین پۆژە.

منیش بەسەر سوپمانەوه پرسیم: هەفتە چیه؟

بەندەکەم وتى: کاتێک پۆشتیت بۆ منارەى "مردوک" بۆئەوێ گەفتوگۆ لەگەڵ
پزیشکانى ئەویدا بکەیت، بەپێى قسەى خزمەتکارانى میوانخانەکە تێگەشتم کە
لێرەدا مانگیکیان کردووه بەچوار بەشەوه و هەر بەشیکی بەهەفتەیهک بانگ دەکەن و
هەر هەفتەیهکیش لەحەوت پۆژ پێک دێت و شەش پۆژى ئەو هەفتەیه خۆیان
بەکارکردنەوه سەرقال دەکەن و پۆژى هەفتەمیشى دەست لەکارکردن دەکێشنەوه،
چونکە ئەستێرناسەکان کە پەيوەستن بە ئەستێرە و خوداکانەوه، خوداکان پێیان
پاگەیاندون کە کارکردن لەپۆژى حەوتەمدا بەدەختیان بۆ دەهێنێت و نابێت لەو
پۆژەدا لەمال بپۆنە دەرەوه و بێن بۆ بازار، هەرەها نابێت دۆست و خزمەتیاران
لەمالەکانى خۆیاندا ببینن.

منیش دواى ماوهیهک بیرکردنەوه بە "کاپتا"م وت: تۆ راست دەکەیت و لەبەرئەوێ
لێرەدا کارکردن و لەمال دەرچون لەپۆژى هەوتەمدا بەهەرەشە نامێزى دەزانن، ئێمەش
کە بیانین دەبێت پەچاوى نەریتهکانى ئەوان بکەین، چونکە لەوانەیه خوداکانى "بابل"
لەبەر ھۆکار و بەرژەوندیهک ئەم پۆژەیان بۆ کارکردن بەزیانبەخش دەزانن و ئێمە
ئەگەر لەم پۆژەدا بپۆین بۆ لای فەرمانەرەوا دوچارى گرفتێک ببین.

ئەو بوو بەنێردراوى فەرمانەرەوام وت: من سەیرم لەوه دێت کە تۆ بەچ شیوێهە
ئەمەو، کە پۆژى حەوتەمە، من بانگیشتى لای فەرمانەرەوا دەکەیت، لەکاتێکدا دەزانى
کە ئەمەو پۆژى کارکردن نیه.

برۆ و بەفەرمانەرەوا بلێ کە سبەى خۆم دێم بۆ لای، بەمەرجێک کە ژاوهیهکم بۆ
بنێریت، بۆئەوێ بەسواری ئەو کە ژاوهیه بپۆم بۆ لای، چونکە من پیاویکی ئەوێندەش
بچوک نیم و شایسته‌ی ئەوێه کە بەپێزەوه پێشوازی لى بکەیت.

ئەو پیاوھ پۆشت و پۆژی دواى گەپرايەوھ و بينىم كەژاوھيەكى بچوك، لەو جۆرە كەژاوانەى كە سەوداگەرەكان بۆ خستەنە پوى كالاكانيان تا بەردەم بارەگاي فەرمانپەرەوا سواری دەبن، لەگەڵ خۆيدا ھيئاوھ.

"كاپتا"كاتىك ئەوھى بينى بەتورپيەوھ وتى: من داوا لەخوداي "مەردوك"دەكەم بەقامچيەكەى خۆى كە لە دوپشكى مەزن دروست كراوھ تەمى ئىوھ بكات...ئىوھ چۆن نەتازانىوھ كە خاوەنەكەى من پياويك نىھ كە سواری ئەم جۆرە كەژاوانە بىيئ، زۆر زوو ئەمە بىيەنەوھ و چاوم بەناوچاوتان نەكەويئ.

ئەو بەندەانەى كە كەژاوھەكان ھيئاوو دەيانويست منى پى ببەن، زۆر سەيريان لەم قسانە ھات و بەھۆى ئەم قسانەوھ كۆمەليك خەلك لەبەردەم ميوانخانەكەدا كۆبونەوھو بەدەم پىكەنيەوھ بە"كاپتا"يان وت ئىمە دەمانەويئ چاومان بە خاوەنەكەت بكەويئ، بەچ شىوھيەك ئەم كەژاوھيە بچوكە بۆ ئەو.

"كاپتا"كەژاوھيەكى لەخاوەنى ميوانخانەكە كە چل بەندە لەسەرشانيان ھەليان دەگرن بەكرى گرت، بۆئەوھى پى بپوين بۆ بارەگاي فەرمانپەرەواى "بابل"و منيش لەو كاتەدا لەميوانخانەكە ھاتمە خوار.

كاتىك خەلكى منيان بەجلوبەرگى ميسرى و مليوانكەيەكى زىرپەرە بينى يىدەنگ بون و چيتر نەيانتوانى بەزمانى گالئەناميزەرە پوى تىيەكن، چونكە زانيان پياوى بيانى لەولاتى خۆيدا كەسيكى بەوشىوھيەش كەم نىھ، كە دەيەويئ بپوات بۆ كۆشكى پادشاى "بابل".

يەككە لەوبەندانى ميوانخانەش لەدواى كەژاوھەكەرە كەرەستەى پزىشكى منى لەجانتايەكى تايبەتدا ھەنگرتبوو و"كاپتا"بەندەكەى منيش، لەپيش كەژاوھەكەرە سواری ولاخىك بووبوو.

ئىمە بەم حالەوھ گەشتينە كۆشكى فەرمانپەرەواى و كۆمەليك لەدانىشتوانى شاريش تا نزيك كۆشك دوامان كەوتبون.

لەوى من لەكەژاوھەكە دابەزيم و لەبەردەم كۆشكەكەدا كۆمەليك پاسەوان، قەلخانى سپى و زەردى خويان بەيەكەرە چەسپاندبوو و بەجۆريك بەقەلخانەكانيان شىوھ ديوارىكان دروست كردبوو و كاتىك منيان بينى قەلخانەكانيان لەيەكتر جيا كەردەوھ و من بەنيوياندا چومە ناو كۆشكەكەوھ.

پیاویکی پیر کە پوخساری پاك و تاشراوی نیشانی دەدا کە یەکیکە لە زاناکانی ئەو
ولآتە و گوارەییەکی زردی لە گۆی کردبوو و کۆلمەکانیشی چرچ و لۆچی تیکەوتبوو لێم
نزیك بویەو و وتی: من ئاگاداری ئەو دەنگ و هەراو هوریا یە بووم کە لە نیو شاردا
دروستت کردوو و خاوەنی چوار ولآت-مەبەستی پادشای "بابل"ە- دەپرسیت ئەو
پیاو کێیە کە هەركاتیك خۆی ئارەزووی لێ بیئت دیت بۆ لام و کاتیکیش من بانگی
دەکەم سەرپێچی لە داواکەم دەکات.

منیش لەو ئەمدا و تەم: ئەو پیاوی پیر، تۆ کێیت کە بەوشیوەیە قسەم لەگەڵدا
دەکەیت؟

ئەویش وتی: منیش پزیشکی تاییبەتی خاوەنی چوار ولآت و لەناو "بابل"یشدا
خاوەنی ناوبانگ و پزیزم، بەلام تۆ کێیت کە بە تەماعی زیڕ و زیو بەم هەموو دەنگە
دەنگەو هاتووت بۆ ئێرە و کاتیك خاوەنی چوار ولآت داوای هاتنی تۆ دەکات
بانگیشتەکە پەت. دەکەیتەو، من هیشتا بەتەواوی تۆ نانا سەم، بەلام ئەوێش بزانی
ئەگەر فەرمانەرەوای "بابل" زیڕ و زیوت پێ بدات، دەبیئت نیووی ئەو زیڕ و زیووم
پێبدهیت، ئەگینا ناهێت لێرە کاری پزیشکی خۆت ئەنجام بدەیت.

و تەم: هەوای پیرەمیارد، من هیچ کاتیك دەرپارەوی زیڕ و زیو لەگەڵ کەسانیک کە پرسیار
دەکەن و داوای کانزەم لێدەکەن قسە ناکەم. ئەم کارە لەئەستۆی بەندەکەمدایە و ئەو
ئەم جوهرە کارانەم بۆ جێبەجێ دەکات، بەلام لەبەرئەوێ تۆ دەلیت من پزیشکم و
کەسیکی بەتەمەنیشی، من هاوڕێیەتیت لە دژمنایەتیت بەباشتر دەزانم و حەز دەکەم
لەگەڵ تۆدا بێمە هاوڕێ و دەبیئت ئەوێش بزانی کە من بۆ بەدەست هێنانی زیڕ و زیو
نەهاتوم بۆ "بابل"، بەلکو تەنھا بۆ کوکردنەوێ زانیاری لەبواری پێشەکەیی خۆمدا
هاتوم بۆ ئێرە، دواي ئەو هەردوو بازەنی دەستم کە لەزیڕ دروست کراو، دەبەخشم
بەتۆ.

دواي ئەم قسەییە هەردوو بازەنەم لەمەچەکم دەرھینا و دام بەو، بەهۆی ئەم
پەفتارەیی من بەشیوەیەك خووشحال و سەرسۆرماو بوو کە چیتەر دواي ئەو هێچ
شتیکێ نەوت و پارزی بوو کە بەندەکەم "کاپتا"ش لەگەڵ مندا پڕواتە لای فەرمانەرەوا.

پادشای "بابل" کە بەناوی "بوراوریاش" بانگ دەکریت کاتیك پۆشتم بۆ لای، وام
دەزانی منداڵە، چونکە پێیان وتبوم کاتیك گەشتە پلەیی فەرمانەرەوایەتی هیشتا

سمیل و ریشی لی دهرنه هاتبوو و ریشیکی دهستکردی به پوخساری خویه وه دهچه سپاند. به لام بینیم که سیک لاه و نهوم بۆ ئاشکرا بوو، نهو که سانهی زانیاری نه میان پیدابوم له پاردودا چاویان پی که وتوو، هر بهوشیوهی له نیو که سانی نه خوینده وار و نه زاندا باوه، تیپه پوبونی کات له کاتی گیرانه وه دا فراموش دهکن و نهوه ناهیننه وه یاد خویان که هه موو مندالیک گه وره ده بیت و ده گاته قوناخی ههرزه کاری و لایه تی.

له پال "بورابوریاش" دا شیریکی بچوک هه بوو کاتیک چاوی به ئیمه کهوت نه پراندی. نهو پیره میردهی که دهیوت پزیشکی فرمانه وایه، کاتیک چوو ژوره وه کپنوشیکی بۆ برد و "کاپتا" بهنده کهی منیش لاسایی نهو کابرایه ی کرده وه، به لام بۆ جاریکی تر شیره کهی نه پراندی و بهنده کهم بهشیویه که ترسا که له جیی خوی هه ستایه سه ری و هاواری کرد.

به پاپه رین و هاواره کهی فرمانه وای هیئایه پیکه نین و "کاپتا" ش وتی: نه م گیانه وه ره توریه لیژه ببه ره دهره وه، چونکه من له هه موو ته مه نمدا گیانه وهریکی له وه ترسناکترم نه بینیه و دهنگی نه م گیانه وهره له دهنگی گالیسکه جهنگیه کانی سه ربازی "تبس" ده چیئ کاتیک دواي ئاوابونی خۆر ده گه پینه وه ناو سه ربازخانه که یان.

"کاپتا" نه م وشانه ی به زمانی "بابلی" هیئایه زمان و فرمانه وواش بهشیویه که پیده که نی که فرمیسک له چاوانی ده تکانه خواره وه.

له دوایدا نه وهی هیئایه وه یاد خوی که منی بۆ چاره سه رکردنی نه خوشیه کهی بانگیشتی ئیره ی کردوم و دهستی خسته سه ر پوخساری و هاواری کرد و بینیم که له پوخساریدا ئاوسانیکی مه زن دهرکه وتوو و به هو ی گه وره یی نهو ئاوسانه وه چاویکی به باشی نابینریت.

نهو پیره میردهی که دوو بازنه که ی لی وهرگرتبوم، به فرمانه وای وت: نه مه هه مان نهو پزیشکه خۆپه سه نده میسریه یه که تۆ دوینی بانگیشت کرد و نه هات و وتی نه مپۆ دیت، بۆیه باشترا وایه هه رنیستا به سه ربازه کانی خۆت بلیی به نینه کانیان ورگی کون کون بکه ن.

فەرمانرەواش وتی: من ئیستا نایکوژم، لەبەرئەوێ بانگیشتی ئێرەم کردووە بۆئەوێ ئەم نازارەم لەناو ببات و چەند شەویەکە نەمتوانیوە بخەم و لەم ماوەیەدا جگە لەخواردنە شەلمەنیەکان هیچ شتیکی تەرم نەخواردووە.

پیرەمێردیش وەک ئەو کەسە کە دەستی بەگریان کردبێت وتی: ئەو خاوەنی چوار وڵات، ئێمە لەم چەند پۆژەدا لە پەرستگای "مردوک" دا قوربانیمان بۆ دايت و پۆشاکى سورمان لەبەر کرد و تەپلمان لێدا و سەمامان کرد، بۆئەوێ ئەو نازارەى کە لەدەمى تۆدا جیگیر بوو لەجێى خۆى دەربەکەین.

بەلام تۆ پێت پێنەداين ئێمە دەست لەدەمى تۆوە بدەين، ئەگەر پێت پێنەداين دەمانتوانى چارەسەرت بکەين و لەو باوەردا نیم ئەم پیاوێ بیاينە بتوانیت چارەسەرت بکات.

فەرمانرەواش پوی لەمن کرد و وتی: تۆ کێیت و ئایا دەتوانى بزانی کە ئەم نازارەى من لەجێیەوێ دروست بوو؟

وتی: من "سینۆهە"م پزیشکی میسریم و بەکوپی کەر ناسراوم، لەبەرئەوێ تا ئیستا چاوم بەدەمت نەکەوتوو، ناتوانم بڵێم کە نازارەکەى لەوێ سەرچاوە دەگرێت کە یەکیک لەدەنگەکانى هاروت کێم و برینى تێدا یە و ئەم برین و کێمەش لەبنى ددانەکاندا جیگیر بوو و ئەم ئاوسانەى بۆ دروست کردوێت و ئاوسانى پوخساریشت هەر لەوێ سەرچاوەى گرتوو.

هۆکارى دروست بوونى ئەم کێم و برینە ئەوێ کە تۆ ددانەکانى خۆت لەکاتى خۆیدا پاک ناکەیتەوێ و کاتیک پزیشکی ددانەکانیش بەتەواوى دەگەنیت، هەلت نەکیشاو، چونکە کاتیک پزیشکی ددان دەگەنیت، دەبێت هەلیکیشت.

فەرمانرەوا وتی: من دەمزانی کاتیک پزیشکی ددانەکان دەگەنن دەبێت هەلبکیشریت، بەلام کێشانى ددان ئەوەندە نازار بەخشە کە ناتوانیت بەرگەى بگیری.

وتی: نازارى کێشانى ددان لەمیسردا ئەوەندەش نازار بەخش نیە، ئەگەر تۆ بتەوێت من ئەو ددانەت بەبێ هیچ نازاریک دەکێشم، بەلام ئەمرۆ ناتوانم ئەم کارە بکەم، لەبەرئەوێ ددانەکەت ئاوساوێ و سەرەتا دەبێت ئەم ئاوسانە لەناو ببەین و

هەموو کیم و برینیکى نىو ددانەکانت پاك بکەینەو، دواى ئەو دواى چەند پوژىك، دەست بەکێشانی دەکەین.

فەرمانپەرەش پرسى: ئایا دەتوانى برینی بنى ددانم دەرپهێنن و پاکی بکەیتەو؟
وتى: بەلى، من بۆ دەرکردنى برین و کیمی ناو دەمت، ناچارم ئاوسانى دەمت بەچەقۆ لەت بکەم، سەرەپای ئەوێش بەپێى شیوازی "تبس" کاردەکەم بۆئەوێ زۆر ئازارت پى ئەگات، بەلات سەرەپای ئەوێش پێت دەلیم کە لەتکردنى ئەو ئاوسانە، بۆ دەرپهێنانى برین و کیمەکەى بەرپادەیهکى کەم ئازارت پى دەگەیهنیت، چونکە خودى خوداکان ئازارەکانیان هیناوەتە بون و بگرە فەرمانپەرەوايانیش لەم ئازارە یەزدانیانە جیا ناکرێنەو و ئەوانیش وەك کەسە ئاساییەکان دوچارى ئازارەکان دەبن.

من بە "کاپتا"م وت: یەكسەر ئاگرىك ئامادە بکات بۆئەوێ من چەقۆکان لەناو ئاگردا پاك بکەمەو، لەکاتیكا ئەو خەریكى ئامادەکردنى ئاگرەکە بوو، بېرىك شەراب لەگەڵ کەمىك تلیاکم دەرخواردى فەرمانپەرەواى "بابل" دا.

کاتىك ئەو شەرابەکەى خواردەو و ماوێهەکى بەسەردا تێپەرى وتى: واھەست دەکەم چیتەر پێویستم بەتۆ نەبیت، چونکە ئیستا هەست بەهێچ ئازارىك ناکەم.
وتى: ئەم هیۆریە کاتى و دواى ماوێهەکى تر دوبارە ئازارەکانت سەر هەلەدەنەو.
ئەویش وتى: تۆ دەبیت هەندىكى تر لەو دەرمانەم پى بدەیت بۆ ئەوێ ئەم ئازارەم بەتەواوى لەناو بجیت.

وتى: ئەو دەرمانەى من ئاویتەى ئەم شەرابەى دەکەم و دەرخوازدى تۆى دەدەم، تەنها بۆ یەك جار بێزىان دەتوانیت سودى لى وەرگریت، ئەگەر بۆ جارى سییەم و چوارم، سودى لى وەرگریت خوى پێو دەگریت و هۆگرى دەبیت، ئەوکات تۆ بۆ زیندوو مانەوێت پێویستت بەم دەرمانە دەبیت، بێئەوێ بتوانیت ئەم ئازارەت بۆ هەمیشە لەناو ببات.

کەواتە بەیئە ئیستا کە هەست بەئازار ناکەیت، من ئاوسانى بن ددانى شەقار بکەم و برین و کیمەکەى دەرپهێنم.

فەرمانپەرەواى "بابل" پازى بو بەوێ ئەو نەشتەرگەرێ بەچوکی بۆ ئەنجام بدەم و منیش دواى ئەوێ چەقۆکانم لەناو ئاگردا پاك کردەو و ساردم کردەو، لى نزیك بومەو و سەرىم خستە باوەشمەو و دەمىم کردەو، سەرەپای ئەوێ بەخواردنى

كەمىك تلياك كەمىك لە ئازارەكانى كەم كردبوو، بە لām دواى ئەوێ ئاوسانى ناو دەمىم هەلدەرى، لە ئازاردا هاوارى كرد و شىرەكەى راپەرى و نەپەندى بە لām پەلامارى نەدا.

دواى ئەو پادشای بابل چىتر هاوارى نەكرد، چونكە ئازارەكانى لە ناو چوبو و دەرکردنى كىم و برىنى ناو دەمى، رێى ئەوێ لىگرتبوو كە قسە بكات. كاتىك برىن و كىمى ناو دەمىم هیناىە دەرەو، وتى: هەى پزیشكى مىسرى تۆ پیاویكى گرانبەهايت، لە بەرئەوێ ئىستا هەست بەهێچ ئازارىك ناكەم. پزیشكى پىرىش كە لەوێ ئامادە بوو وتى: ئەگەر ریت پىبدايەم ئاوسانى ناو دەمت لەت بكەم، وەك ئەم پیاوێ مىسرىە دەمتوانى برىن و كىمى ناو ئاوسانەكە دەرەيەم و هەموو ئازارەكانت لەكۆل بكەمەو.

منیش وتم: ئەو پیاوێ راست دەكات، ئەگەر فەرمانرەواى رازى بوايە ئەو پیاوێ ئاوسانى ناو دەمى لەت بكات، هەمان ئەم دەرئەنجامەى بە دەست دەهینا، بە لām ئەم پیاوێ بەتەمەنە نەيوێرا پىداگرى لەسەر ئەنجامدانى ئەو كارە بكات و ئەم ئاوسانەى ناو دەمت لەت بكات، چونكە دەرەسا ببیتە ماىەى تۆرەيى تۆ.

لەم كاتىكدا پزىشك دەبیت كەسىكى بوێر و ئازا بىت و پىداگرى لەسەر كارەكانى خۆى بكات و لەترسى كەسى نەخۆش نابىت بتوقىت ئىتر ئەو نەخۆشە پادشاش بىت يان نە، من لە "تبس" دا هەرگىز لەهێچ نەخۆشێك نەترساوم.

پادشای "بابل" كە بەتەواوى لەهەموو ئازارىك پزىگارى بوو وتى: "سىنۆه" سەرەراى ئەوێ تۆ پیاویكى بوێرى و بى هێچ ترسىك قسەى خۆت دەكەيت، من چاوپۆشى لەم بىشەرمىەت دەكەم، چونكە تۆ پیاویكى شایستەيى.

لەرەدا نابىت هێچ كەسىك فەرمانرەوا لەحالى هاوارکردن و ئازار كێشاندا ببىنیت، بە لām بەندەكەت منى لەحالى هاوارکردندا ببىنى، بە لām من چاوپۆشى لەم حالەتەش دەكەم.

لەبەرئەوێ بەندەكەت منى هیناىە پىكەنىن و بوبە ماىەى خۆشحالى من، دواى ئەو روى كردە "كاپتا" و وتى: جارىكى تر هەستەرە سەر پى و من بەهینەرە پىكەنىن. "كاپتا" وتى: من ئەم كارە ناكەم، چونكە ئەمە پىچەوانەى شەرف و كەسايەتى تەمەن پىرى مەنە.

فرمانپرواش وتی: من ئیستا کاریک دهکەم که تو شەرف و کاسایەتی بەتەمەنی خۆت فرمانۆش بکەیت.

فرمانپروا هیمایهکی بۆ شێرەکی خۆی کرد و شیریش هەستایە سەر پێ، لەو کاتەدا فرمانپروا "کاپتا"ی پیشانی شێرەکی دا و گیانەوهریش سەرە گەرەکی خۆی بەپروای "کاپتا" دا وەرگەراند، ئەوکات بەهەنگاویکی لەسەر خۆ بەرەوپروای پۆشت. هەرچی شیر لە "کاپتا" نزیکتر ببوایەتەو، بەندەکەم بۆ دواوە پاشەکشەیی دەکرد، تائەوێ گەشتە لای پایەیهکی ئەو کۆشکە و لەمکاتەدا شیر دەمی کردەو و نەپاندی و "کاپتا"ش لەترساندا باوەشی بە پایەکەدا کرد و وەک ئەو مەیمونەیی کە لەمیسردا بەسەر درەختەکاندا سەردەکەون زۆر بەخیرایی بەسەر پایەکەدا سەرکەوت.

فرمانپروا بەشیوەیهک پێدەکەنی کە بەلای راست و چەپ و پیش و دوادا دەکەوت و کاتیکی تیری خوارد لەپیکەنین، وتی: بریسەمە خواردنم بۆ بهێنن.

پزیشکی بەتەمەنیش بەو قسەیه زۆر خوشحال بوو، چونکە ئارەزووی خواردنی فرمانپروا ئەوێ دەسەلماند کە حاڵی چاک بووەتەو و ئیستا بەتەواوی تەندروستەو تامەزرۆیی خواردنی بۆ گەراوەتەو و دواي چەند ساتیک خواردنیان بۆ هێنا.

کاتیکی فرمانپروا سەرقالی نان خواردن بوو، چیتەر گوێی بەبەندەکەم نەدەدا و شیریش لەبیرنی ئەو پایەدا هەستا و گەرایەو بۆ لای فرمانپروا و بەندەکەشم دواي ئەو تەوانی لەو پایەو پێ بنیته سەر زەوی ئەو کۆشکە.

منیش بەفرمانپروام وت: ئیستا ئازاری ددان، لەناو چوو، بەلام لەبەرئەوێ ددانەکەت خراپ بوو، دوبارە دوچاری ئازار دەبیت و هیچ پێگە چارەیهکی تەرت بەدەستەو نیه جگە لەوێ ئەو ددانە خراپەت بکیشین و لەوباوەرەدام کە تو حەزت لەخواردنی شیرینی و خواردنی شیرینیش ئەم ددانەتی خراپ تر کردو، چونکە لێرەدا شیرینی بە شیلەیی خورما دروست دەکەن و ئەم شیلەیهش زیان بە ددان دەگەیهنیت، بەلام لەمیسردا، شیرینی بەشەکرێک دروست دەکریت کە جوړیک میروله دەیهێنیتە بون و هەمان ئەو شەکرەش زیان بە ددان دەگەیهنیت.

فرمانپروا وتی: مەگەر میرولهکان دەتوانن شەکر دروست بکەن؟

وتىم: بەلى جۇرىك مىرولە لەمىسردا ھەيە كە لەشىۋەى ئەو زەردەۋالانىيە كە لەم ۋلاتەدا بەخورماكانەۋە دەنىشەنەۋە و دەيخون، بەلام كەمىك لەو زەردەۋالانىش بچوكتەرە ئەم جۆرە مىرولەيە، شەكرىكى شىرىن دروست دەكات كە ئەۋىش زىيان بەددان دەگەيەنىت و بۇ بەھىزكردنى جەستە زۆر پىۋىستە.

فەرمانپەرەۋا وتى: تۆ خوشباۋەپى ئىمەت قۇستوۋەتەۋە و درۇمان لەگەلدا دەكەيت، چونكە ئەو جۆرە زەردەۋالەيە ناتوانىت شەكر دروست بكات.

وتىم: پىاۋىكى راستگۇ، ھەمىشە دوچارى گرفت دەيىت، چونكە ئەگەر راستگۇ بىت، كەسانى تر باۋەپى پىناكەن و ھەروەك چۇن ئىستا باۋەپ بەۋە ناكەيت كە لەمىسردا ئەو جۆرە زەردەۋالانى شەكر دروست دەكەن، ئەگەر من بەمىسرىەكان بلىم كە لە"بابل"دا بالندەيەك ھەيە نافرېت و بەردەۋام لەگەل مرقۇدا دەرىت، و ھەموو پۇژىك ھىلكەيەك بەئەندازەى ھىلكەى تىمساخىكىيان بۇ دەكات، ھىچ كەسىك باۋەپ بەم قسەيەم ناكات، بەلام ئەگەر بتوانم ئەم جۆرە بالندانە لەگەل خۇمدا ببەم بۇ مىسر، بۇئەۋەى خەلكى بەچاۋى خۇيان بىبىنن و بگەنە ئەو باۋەپەى كە درۇيان لەگەلدا ناكەم.....

لەم كاتەدا فەرمانپەرەۋا وتى: ئىستا ۋەرە و لەگەل مندا نان بخۇ....

وتىم: من بەيەك مەرج نانت لەگەلدا دەخۇم، ئەو مەرجەشم ئەۋەيە كە فەرمان بەدەيت خواردن بەدەن بەو بەندەانەى كە منيان لەمىوانخانەۋە ھىنا بۇ ئىرە، چونكە ئىستا ئەۋانىش برسايانە.

فەرمانپەرەۋا فەرمانى دا خواردن بەدەن بەو بەندەانەى كە منيان بەكەژاۋەيەك ھىنا بۇ ئىرە و شەراب و خورماشيان پىبدەن، چونكە لە"بابل"دا شەراب لەخورما دروست دەكەن.

بەشى پانزەيەم

پېشېنى كۆندى رۇداۋەكانى ئايندە

كاتىك ويستم لەكۆشكى فەرمانپەرۋا بېمە دەرۋە، فەرمانپەرۋا وتى: "سىنۆھە" ئېمە جەژنىكمان لەپېشە و ئەو جەژنەش "پادشاي درۆينە" يە و لەم پۇژەدا دەبىت بىت و تەماشاي ئەم ئاھەنگەمان بىكەيت، چونكە دۇنيام لە ولاتى مىسردا ئەم جۆرە جەژنە نىە.

وتم: زۇرباشە دېم.....

فەرمانپەرۋاش بەدەم پېكەنىنەۋە وتى: لەو پۇژەدا، بەندەكەت سەيرى زۇر خۇش دەبىت.

پرسىم: بۇچى؟....

فەرمانپەرۋاش وتى: لەبەرئەۋەى زۇرىك لەخەلكى دەھىنىتە پېكەن.

لەكاتى گەپانەۋەم بۇ مىۋانخانە، بەندەكانى ژىر كەژاۋەكە تىر خواردن و شەراپيان خواردبوو و گۇرانيان دەۋت و باسى چاكەى منيان بۇيەكتى دەكرد و خەلكىش لەدۋاي ئەمانەۋە پىيان دەكرد، حەزيان دەكرد ۋەك ئەۋان گۇراني بلىن و باسى چاكەى من بىكەن.

ئەم بابەتە بو بەھۋى ئەۋەى ناۋبانگىم لەناۋ"بابل"دا بلاۋ بېيتەۋە و خەلكى دەيانوت "سىنۆھە" پزىشكى مىسر پياۋىكە كە بەندانى ژىر كەژاۋەكەى تىر دەكات.

پىش ئەۋەى جەژنى پادشاي درۆينە-كە من لەۋباۋەرەدا نىم چ لە "بابل"دا يان لەھەر ولاتىكى تردا بونى ھەبىت- دەست پىبكات(من باسى ئەم جەژنە دەكەم) چونكە بېراربوو ددانى پادشاي بابل بكىشن"بورابورىاش" بانگى كردم و من پىش كىشانى

ددانەكەى بېرىك تىياكم پۆكرىدە ناو خوينبەرەكانىيەو و بەلایەنى كەم بى ھىچ ئازارىك ددانەكەىم كىشا و پزىشكانى بابل كە لەوى ئامادە بون و وایان دەزانى فەرمانپەرەوا بەبۆنەى ئازارى ددان كىشانەكەىيەو فەرمانى كوشتىم بۇ دەرەكات، زۆر سەیریان لىھات و لىیان پىرسىم چىت كىد كە پادشا ھەستى بەھىچ ئازارىك نەكرد؟

وتم: ئەو دەرمانەى كەم پۆم كىدە ناو خوينبەرەكانىيەو، ھەلگىرى تاييەتمەندى لەناوبردى ئازارە و يەككە لەدەرمانە پلە يەكەكانى مىسر، ئەم دەرمانە لەپىستى گىيايەك كۆدەكرىتەو و ئەو جۆرە گىيايەش تەنھا كاھىنە مىسرىيەكان دەيچىنن و ئەركى ئامادەكردى ئەم دەرمانەش لەپىستى ئەو گىيايە لەئەستوى ئەواندايە و ھەرگىز شىۋازى كۆكردنەو و ئامادەكردى ئەم جۆرە دەرمانە فىرى خەلكانى ئاسايى ناكەن، چونكە ئەم دەرمانە ھەموو جۆرە ئازارىك لەناو دەبات، ئەگەر بگەوئىتە دەستى خەلگىيەو، چىتر خەلگى لەھىچ ئازارىك ناترسن و بەو ھۆيەشەو سىستەمى كۆمەلگا ھەلدەوئىت، چونكە چىتر ھىچ كەسىك لەسزا و ئازارە جەستەيەكان ناترسىت.

فەرمانپەرەوا وتى: من ھەز دەكەم بېرىك لەو دەرمانەم ھەيىت.

وتم: من بېرىك لەو دەرمانەت دەدەمى، بەمەرچىك بى لەو پىنمايەى من پىتتى دەلیم نابىت بەكارى بەيىنى، چونكە بەپىچەوانەى پىنمايەكان بەكار بەيىنرىت، وەك زەھر دەيىتە ھۆى لەناو بردنت....

پادشاش پىرسى: ئىستاش لەبەرئەوئى ددانەكەمت بى ھىچ ئازارىك ھەلگىشا، چ پاداشتىكت لەم دەوئىت؟

وتم: من پىويستىم بە زىر و زىو نىيە، چونكە دەتوانم بەھۆى ئەم زانستەمەو زىر و زىو بەدەست بەيىنم، بەلام ھەز دەكەم دەستەلات و ھىزى تۆ ببىنم و بزىم لەشكرى سەربازىت تا چ رادەيەكە، بۆئەوئى كاتىك گەرامەو بۇ مىسر باسى چاكە و ھىزى تۆ بكەم، ئەوكات ھەموویان لەباسكردى ئەو دەستەلاتەى كە ھەتە سەریان سوپ دەيىنى.

ئەوئى لىتتى داوا دەكەم فەرمان بەدەت لەشكرەكەت بەشىۋەيەكى سەربازى پى بگەن، بۆئەوئى من چاوم بەسەرباز و كالىسكە جەنگىيەكانت بكەوئىت.

پادشاش داواكەى منى پەسەند كىد و منىش بەو ھۆيەو زۆر خوشحال بوم، چونكە دەمتوانى پەى بەھىزى سەربازى "پادشا" ببەم.

پۇژىك پىش پىكرىنى سەربازى بە "كاپتا" م وت: سەرباز و گالىسكەكانى پادشام بۇ بژمىرە و بزانە لەشكرى پادشا "بورابورىاش" لە چەند سەرباز و گالىسكەى جەنگى پىك دىت.

"كاپتا" ش وتى: من ئەو ژمارەىە لەكىۆە بەنىم كە بەهۆيانەو سەربازانى "بابل" يان پى بژمىرم، چونكە دەلىن كە ژمارە سەربازانى "بابل" لەژمارەى خۆلى بىابان زياترە. وتم: گەمژە پىويست بەو ناكات كە دانە دانەى سەربازەكان بژمىرى، چونكە ھەردەستەىەك لەسەربازەكان لەدواى ھىماىەكەو پى دەكەن، ئەگەر تەنھا ھىماكان بژمىرى ژمارەى خودى سەربازەكان بەدەست دەھىنن.

لەپۇژى پىكرىنى سەربازىدا، پادشا پىشكى دەستكردى بەچەناكەىەو چەسپاندو بىنىم تەنھا ئەو سەربازانەى كە لەخودى "بابل" دا بون چەكيان بەدەستەوئەىە و ئەوانەش كە لەولايەتەكانى ترەو بۇ ئەم پىكرىنە سەربازىە ئامادە بون، زۆرەيان نىزەيان نەبوو و كەموكورتى لەچاوى ھەموياندا بەدى دەكرا. من شەست جار، تىپەپىونى شەست سەرباز كە ھەر يەكىكيان ھەلگىرى ھىماىەك بون ژماردو تىگەشتم كە ھەردەستەىەك لەو دەستە سەربازانە، شەست كەرەت شەست سەربازە.

چونكە لە "بابل" دا ژمارەى شەست زۆر پىرۆزە، گرۇپە گالىسكەكانىش شەست كەرەت شەست بون.

گالىسكەكانىان بە كانزايەكى سەير و تازە بەناوى ئاسن دروست كردبوو و لەژىر ھەر گالىسكەىەكەو دوو نوكة پى ئاسنىنى مەزن دەپەپىبوو كە لەجەنگدا زۆر ھەپەشەنامىزە، بەلام بىنىم كە نوكى ھەندىك لەپەمەكان ژەنگيان ھىنابوو و چەرخى ھەندىك لە گالىسكەكانىش لەكاتى پىكرىنى سەربازىدا لەژىر گالىسكەكان دەردەچوو. سەربازەكان بەپىزى شەست كەسى پىيان دەكرد بۆئەوئەى ئەم پىكرىنە سەربازىە زووتر تەواو بىت، ھەر پىزە گالىسكەىەكىش لەپانزە گالىسكە پىك دەھاتن و بەدەستە دەستە پىيان دەكرد.

لەنىو سەربازانى پادشادا تەنھا سەربازى پاسەوانە تايبەتەكان سەرنج پاكىش بون، بەلام ھەندىك لەوانىش ئەوئەندە قەلەو بون كە نەياندەتوانى بەئاسانى پى بكن و پىكرىنى ھەمان ئەم سەربازانەش دەبوو ھۆى ئەوئەى تەماشاش چيان پىبكن.

پادشای "بابل" یش وتی: "سینۆهه" پەسەند کردنی ئەم داواکاریەیی تۆ، ئەرکیکی زۆری خستە سەرمەن، چونکە من ئەم پێکردنە سەربازیم پێکخستوووە و دەبێت بۆماوەی چەند پوژیک تا ئەو کاتەی سەربازەکان لیڤەووە دەگەڕێنەووە بۆ شوینی خۆیان، خواردنیان پێبەم و بۆجەی خواردنی ئەمانەش، بەئەندازەی بۆجەی بەکسانی مەرنشینک دەبێت.

به لّام سهره‌پای ئەو هه‌موو شتەش من زۆر خوشحالم که توانیم لەشکری سهربازی
خۆم پيشانی تۆ بدهم و تۆش هیژ و توانای سهربازی منت ببینی. ئیستا پیم بلای نایا
فیرعه‌ونی میسر کچی هه‌یه.

پادشای "بابل" وتی: من حەز دەکەم کچەکەی ببێت بە هاوسەرەم، گەرچی ئیستا چوارسەد ژنم هەیە، بەلام هێچ یەک لەمانە نابنە کچی فرمانڕەوای میسر و من زۆر حەز دەکەم هاوسەرێکم هەبێت کە کچی فیرعەونی میسر بێت!

228

پادشای "بابل" وتى: من بېرىم داۋە تامى كىچى فىرەون بىكەم و بزانم ھاۋخەرى
لەگەل ئەۋدا چ چىژىكى ھەيە و ئەگەر فىرەون كىچى خۇيم پى نەدات، من ئەم
لەشكەرى خۇم پەۋانەى ۋلاتەكەى دەكەم و مىسرى بۇ ۋىران دەكەم و بەزۇر دەست
بەسەر كچەكەيدا دەگرم.

ۋىتم: "بورا بۇرىاش" فىرەونى مىسر، ھىشتا زۇر لاۋە و بەم تازەيىانە ژنى ھىنارە،
و ھىشتا كىچى نەبوۋە و گرىمان خوداكانى مىسر پىدانى كىچى فىرەونىان بەيىگانە
قەدەغە نەكردوۋە، ئەو ھىشتا كىچى نىيە و ناتوانىت لەئىستادا كىچى خۇيت پى بدات،
دان بەخۇتدا بگەرە تا ئەو كاتەى دەيىتە خاۋەنى كچىك و دۋاى ئەۋە بىر لەسود
ۋەرگرتنى كىچى فىرەون بىكەرەۋە.

فەرمانپەرەش وتى: "سىنۋە" من ئەمپۇ، ماۋەيەكى درىژخايەنە لەگۈرەپاندا
دانىشتوم و تەماشى پەرەتى سەربازى سەربازەكانى خۇم كىردوۋە بۇيە ماندوۋ بووم،
لەبەرئەۋە ھەز دەكەم بگەرپىمەۋە بۇ شوئىنەكەى خۇم و لەگەل ژناندا رابوئىرەم و تۆش
كە پىزىشكى دەتۋانى بىرۋىت بۇ ھەموو شوئىنەكەى، بۇيە لەگەل مىندا ۋەرە بۇئەۋەى چاۋت
بەژنەكانى من بىكەۋىت و من يەككە لەو ژنانە بەشىۋەيەكى كاتى بەتۋ دەدەم بۇئەۋەى
لەگەلىدا رابوئىرى، بەلام ئاگادار بە سىكى پىر نەكەيت، چونكە گەر سىكى پىر بىت،
لەدايك بونى ئەۋ مىندالە گىرقتەم بۇ دروست دەكات، لەبەرئەۋەى ھەموۋىان ۋا دەزانن كە
ئەۋ لەمەن سىكى پىر بوۋە.

ۋىتم: "بورا بۇرىاش" قەسەى ۋا مەكە، چونكە ئەۋە پەسەند كراۋ نىيە كە پىياۋىك ژنى
خۇى بەشىۋەيەكى كاتى بدات بەكەسىكى تىر بۇئەۋەى لەگەلىدا رابوئىرىت.

"بورا بۇرىاش" وتى: بۇچى شايەنى پەسەند كىردن نىيە، ژنەكانى من ئەگەر بزانن
كە من ئامادەم بەشىۋەيەكى كاتى بىياندەم بەكەسانى تىر بۇئەۋەى لەگەلىندا رابوئىرن،
زۆرىش خۇشحال دەبن، چونكە من بەتەنھايى، ناتوانم لەگەل چۈارسەد ژندا رابوئىرەم.

دۋاى ئەۋە لىي پىرسىم: تۆ چەند ژنت ھەيە؟

ۋىتم: من ژنم نىيە.

"بورا بۇرىاش" بەسەر سۇرمانەۋە پىرسى: مەگەر تۆ سەلتى؟

ۋىتم: نەخىر.

پادشاى بابلىش پرسى: ئەگەر سەلت نىت بەچ شىۋەيەك دەتوانى بى ئن بژىت، و خۆت سەرقالى بواری پزىشكى بکەیت، چونکە تا ئەوکاتە پیاو لەگەل ژندا پانەبویرىت، بىر و ھەستى بەتەواى كۆنابىتەو و ناتوانىت خۆى بەكارىكەو سەرقال بکات. ئەگەر دەتەوئىت لەژياندا خوشبەخت بىت، وەك من ژنگەلىك لەمىللەتە جۇراوجۆرەكان بەيئە، بۆئەوئى ھەريەك لەم ژنانە، بەپىئى نەرىتى مىللەتى خۇيان جۇرىك پەيوەندى سىكسىت لەگەلدا ئەنجام بدن و تۆ ھەرچارە و جۇرىك چىژىيان لى ۋەردەگرىت.

سەرەپاى ئەوئى من نەمويست بېرۆم بۆ مالى فەرمانپەرەوا، بەلام پادشاى "بابل" منى لەگەل خۇيدا بىردە ژورەو و بىنىم ژنەكانى لەمىللەتە جۇراوجۆرەكان پىك دىن و زۆر لاو و جوانن و ھەريەك لەوانە پۆشاكى مىللى خۇيانيان لەبەرکردو.

ھەندىك لەو ژنانە لەبەرئەوئى تازە لەولاتانى دورەدەستەو لەپىئى فرۇشيارانى كۆيلەو ھىنرابون، ناتوانن بەزمانى "بابل" بى بدوئىن، بەلام ھەمويان پىئەكەنن و ھەريەك لەو ژنانە ھەولئى ئەوئىيان دەدا سەرنجى پادشا بەلاى خۇياندا پاكىشن.

كاتىك بىستىيان فەرمانپەرە دەيەوئىت يەككە لە ژنەكانى خۆى بەشىۋەيەكى كاتى بەمن بدات بۆئەوئى لەگەلدا رابوئىرم، ئەوكات ھەريەك لەو ژنانە ھەولئى ئەوئىيان دەدا سەرنجى من بەلاى خۇياندا پاكىشن.

فەرمانپەرەواش پىئى وئەم: ھەزەت لەكاميان بۆخۆتى ھەلبژىرە، بەلام من خوازيارى ھەمويان بوم، لەبەرئەوئى نەمدەتوانى تەنھا يەككىيان ھەلبژىرم، سەرەپاى ئەوئى لەتوپەيى و گۆپىنى پاي پادشا زۆر دەترسام، چونكە كاتىك مەزۇقەك لەگەل پادشاىەكى ھەوئەس بازاد دا بژىت، دەبىت ئاگای لەخۆشى بىت، چونكە لەوانەيە لەناكاو گۆرپانكارى بەسەر پابوچونى پادشاىدا بىت.

ئەوئەبوو وئەم: لەبەرئەوئى لەھالى گەشتکردندام و بۆ بەدەست ھىنانى زانستى جۇراوجۆر ھاتوم، ناتوانم ژنىك بۆ خۆم ھەلبژىرم، چونكە خوداكانى ئىمە وتويانە كاتىك سەرقالى بەدەستى ھىنانى زانستن، خۆتان لەژن ھىنان پپارىژن.

ئەى خوداكانى مىسر داواى لىبوردنتان لىدەكەم كە ئەم درۆيەم بەزمانى ئىۋەوە كىردو، بۆئەوئى پادشاى "بابل" بەيئەم ئەو باوئەپەى چىتر دەستبەردارم بىت، جگە لەو پىگەيە پىگەچارەى ترم بەدەستەو نەبو.

کاتیک ژنهکان بینیان من ناماده نیم هیچ کام لهوان ههلبژیرم، سوکایه تی و گالتهیان پیده کردم و دهیانوت دیاره تۆش وهک ئەو کۆیلانە وایت که له مالی پادشادا سەرقالی خزمەت کردنی خاوه نه که یانن و ناتوانی له گه‌ل ژناندا رابوین.

پادشای "بابل" یش که وای دهزانی به پیدانی یه کیك له ژنهکانی به من، خوشحالم دهکات، زۆر دلگران بوو و وتی: نه گهر تۆ منت له نازاری ددان پزگار نه کردبایه، ئیستا فه‌رمانی کوشتنم ده‌دایت.

دوای ئەوه پێی پیدام بپۆم و پێش ئەوهی بپۆم، دوباره باسی جه‌ژنی پادشای درۆینهی بۆکردمه‌وه و وتی: به‌هار وا خه‌ریکه دی‌ت و کاتی جه‌ژنی پادشای درۆینه نزیک ده‌بیته‌وه، بۆیه خۆت بۆ چیژ وه‌رگرتن له‌م ئاهه‌نگه ناماده بکه.

پێش ئەوهی باسی جه‌ژنی پادشای درۆینه‌تان بۆ بکه‌م، ده‌بی‌ت باسی ئەو باب‌ه‌ته‌تان بۆ بکه‌م که به‌منه‌وه په‌یوه‌ست ده‌کریت.

پوژیکیان بۆ ته‌ماشاکردنی شوشه‌ی گه‌وره‌که‌ر پۆشتم بۆ "مردوک". باوه‌ر ناکه‌م ئەم شوشه‌یه له‌هیچ شوینیکی ئەم جیهانه‌ هه‌بی‌ت، له "بابل" دا دروست ده‌کریت و جو‌ره شوشه‌یه‌کی نه‌ستور و ناسکی وهک پارچه سه‌هۆلیکی دره‌وشاوه وایه و هیچ په‌له‌یه‌کی تاریکی تیدا به‌دی ناکریت.

به‌لام کاتیک مرو‌ف له‌پشتی ئەم شوشه‌وه، ته‌ماشای شتیک ده‌کات، به‌راده‌یه‌ک ئه‌وشته به‌گه‌وره‌یی ده‌بینیت که رایده‌وه‌شینیت و ده‌یترسینیت، ئه‌وپو‌ژه‌ی من پۆشتبوم بۆئه‌وه‌ی ته‌ماشای ئەو شوشه‌یه بکه‌م مرو‌چه‌یه‌کیان هه‌نا و من ئەو شوشه‌یه‌م گرت به‌ده‌سته‌وه و له‌پشتی ئەو شوشه‌وه ته‌ماشای ئەو مرو‌چه‌یه‌م کرد خه‌ریک بوو له‌ترساندا هه‌لبێم، چونکه ئەو مرو‌چه‌یه ئه‌وه‌نده گه‌وره بوو که له‌پو‌ی گه‌وره‌یه‌یه‌وه لاشه‌ی به‌ئەندازه‌ی لاشه‌ی ئه‌سپیکی لی‌هاتبوو.

دوای ئەوه‌ی چاوم که‌وت به‌و شوشه‌ گه‌وره‌که‌ره، پۆشتم بۆ نه‌ومی سه‌ره‌وه که شوینی ئه‌ستیره‌ناسه‌کانه و داوام لی‌کردن پێشبینی ئاینده‌م بکه‌ن. له‌به‌رئه‌وه‌ی نه‌مه‌زانی له‌چ به‌روار و له‌کو‌ی له‌دایک بوم نه‌یانتوانی پێشبینی ئاینده‌م بکه‌ن، به‌لام پێیان وتم که تۆ له‌بنه‌چه‌دا میسری نیت.

وتم: هیچ گومانیک له‌وه‌دا نه‌یه که من له‌ناو سه‌به‌ته‌یه‌کدا بوم که به‌ده‌م پو‌باری نیله‌وه‌ ناو ده‌یبردم و ژنی‌ک منی کرد به‌کو‌پی خو‌ی و ئەو سه‌به‌ته‌یه‌ی گرت‌وه.

ئەستىرەناسەكان وتيان، سەرەپاي ئەۋەى تۆيان لەسەر پوبارى نىل دۆزىۋەتەۋە،
تۆ نە مىسرېت و نە خەلكى ۋلاتىكى ترى، بېۋىت بۇ ھەر شوئىنىكى ئەم جىھانە،
بەيىگانە لەقەلەم دەدرىيت.

ۋىتم: ئەم گوتەيەت شاينى پەسەند كىردن نىيە، چۈنكە لەم جىھانەدا ھىچ نەبىت
شوئىنىك ھەيە كە مىنى تىدا لەدايك بوم و ھەمان ئەۋ شوئىنەش نىشتىمانى مەنە و مەن لەۋ
نىشتىمانەدا، بەپىياۋىكى بىگانە لەقەلەم نادىم.

ئەستىرەناسەكان وتيان لەجىھانەدا ئەۋشوئىنەى كە تۆى تىدا لەدايك بوە بونى نىيە.
ۋىتم: كەۋاتە مەن لەكۆى لەدايك بوم؟

يەككە لەئەستىرەناسەكان ۋىتى: لەۋانەيە تۆ كۆپى خوداكان بىت و لەئاسمانەۋە
دەبەزىيىتە سەرزەۋى.

ۋىتم: لەۋلاتى ئىمەدا، تەنھا يەك كەس كۆپى خوداكانە و ئەۋ كەسەش فېرەۋنە.
ئەستىرەناسەكان وتيان: بەھەرھال چارەنوسى تۆ وامان پىدەلىت كە بېۋىت بۇ
ھەر شوئىنىكى ئەم جىھانە بەيىگانە لەقەلەم دەدرىيت و شوئىنىك نىيە كە نىشتىمانى تۆ
بىت و لەبەرئەۋەى ۋايە، كەۋاتە تۆ لەئاسمانەۋە ھاتۋىت و كۆپى خوداكانى.

ئەۋكات مەن بەسەرسوپمانەۋە بىنىم كە ئەستىرەناسەكان لەبەرامبەر مەندا سەريان
دانەۋاند و لىم پىرسىن: بۆچى ئەم كارە دەكەن.

ئەۋانىش لەۋەلامدا وتيان: ئىمە دلىيانىن كە تۆ كۆپى خوداكانىت، بەلام دەزانىن كە
لەم جىھانەدا لەدايك نەبۋىت، لەبەرئەۋە مەرجى خۇپارىزى ئەۋەيە كە پىزىت لى
بگىرىن، بۇئەۋەى ئەگەر بەراستى كۆپى خوداكانىت، لەپۆى پىزى و مامەلەكەردنەمانەۋە
لەگەل تۇدا ھىچ كەمۇكورتىيەكمان نەبىت و لەلاى خوداكان تاۋانبار نەكرىن.

مەن كە دەمزانى كۆپى خوداكان نىم، لەۋ قسانەيان زۆر سەرم سوپما و ئەۋانم
بەھۆى بىمىشكىيانەۋە بەئەفسانە پەرسىت لەقەلەم دا.

جەزنى پۇزى درۆگردن

كاتىك وەرزی بەھار دەست پىدەكات، دانیشتوانى "بابل" بۆماوەى دوانزە پۇزى ناھەنگ دەگىپن. لە پۇزى سیانزەيەمدا مەراسىمى ئەم جەزنى، لە پىرى درۆيەكى مەزن بەواتا "پادشای درۆينە" كۆتايى پىدیت.

لەماوەى ئەم دوانزە پۇزەدا خەلكى لە "بابل" دا جوانترین جل لەبەر دەكەن و كچانى لاويش دەپۇن بۆ پەرستگا "عەشتار" و لەوى خۇيان دەدەن بە دەست پیاوانەو، بۆئەوێ لەگەڵیاندا رابوین و ھەر پیاویك دواى ئەوێ لەگەڵ ژنىكدا رايىوارد، ديارىك دەدات بەو ژنە و ژنانیش ئەم ديارىكە كۆ دەكەنەو، بۆئەوێ كاتىك شوپان كرد دارايىەكى تەواويان لە دەستدا بىت.⁴²

ھىچ كەس سەرى لەم نەرىتە سوپ نامىنیت و ھىچ پیاویك كاتىك ژن دەھىنیت چاوەرپى ئەو ناكات ژنەكەى پەردەى كچىنى پاراستىت.

لەم دوانزە پۇزەدا، ھەموويان سەرقالى رابواردن و خوشى خۇيانن و خۇيان بۆ جەزنى پۇزى سیانزەيەمى بەھار ئامادە دەكەن.

بەيانى پۇزى سیانزەيەم من لەمىوانخانە دانیشتبوم و لەناكاو ئەوهم بىست كە كۆمەلىك سەرباز پڑانە ناو مىوانخانەكەو و ھاواریان كرد پادشای ئىمە لەكوینیە؟ پادشامان پى بدەنەو ئەگینا ھەمووتا دەكوژین.

⁴² جەيز، وشەيەكى عەرەبىيە و بەواتای گەلوپەل و ئەو شتومەكانەى بوك دەببات لەگەڵ خۇیدا بۆ مالى ھاسەرمەكى، دىت. لەمەندىك ولاتدا نەرىتىك باو، ئەو نەرىتمەش ئەوێ كاتىك ژنىك شومەكات ئەركى پىكەينانى بەشكى ئەو خۇزانەى لەمستۆدايە، بۆنەو ھەموو پىداويستىەكى ناو مالى لەمستۆى كەسوكارى ژندايە، بۆنەو پەكەك لەو ولاتانە "نیرانە"..... وەرگىز.

ئەم كۆمەلە سەربازانە بەتورەییەو ھاواریان دەکرد و ھەموو نھۆمەكان گەران تا گەشتنە ئەو نھۆمەى منى تیدا نیشتهجى بوم و ھاواریان دەکرد پادشای خۆمان پى بدەنەو.... پادشاكەمان نەشارنەو.

سەربازەكان لەبەردەم ژورەكەمدا دەستیان كرد بەھەراوھوریا و "كاپتا"ى بەندەم لەترساندا، خۆى كرد بەژێر چوارپاكەمدا و پى وى: وايزانم لە"بابل"دا شوپشيك بەرپا بوو و پادشاش بەھۆى ئەو شوپشەو ھەلھاتبىت و لاىەنگرانى وایان زانیبىت كە ئەو لەم میوانخانەیدا بىت، بۆیە ھاتون بۆ ئێرە.

منیش دەرگای ژورەكەم كردەو و بەسەربازەكانم وت: ئایا من دەناسن؟
من"سىنۆھەم"بەكوپى كەر ناسراوم، پزیشكى مىسریم و ددانى پادشای ئیووم ھەلگىشا و ئەو تەنھا بۆئەو ھى من خۆشحال بكات، لەم شارەدا پى سەربازى "مەسىرە" بەلەشكەرەكەى ئەنجام دا و ئەگەر دەتائەوێت نازارى من بدەن، دەپۆم بۆ لاى پادشاكەتان و سكاڵاتان لى دەكەم.

سەربازەكانیش وتیان:ئەگەر تۆ"سىنۆھە"یت ئیئە بەدواى تۆدا دەگەرئین و مەبەستمان لەم كارە تەنھا دۆزینەو ھى تۆ بوو.

پرسیم: چ كارىكتان بەمن ھەيە؟

وتیان: بەندەكەى تۆمان دەوێت.

لیم پرسین: چ كارىكتان بە بەندەكەى من ھەيە؟

سەربازەكانى وتیان: ئەمرو، پۆزى جەژنى پادشای درۆینەيە و پادشا فرمانى بەئیئە داوھ كە بەندەكەى تۆى بۆ ببەین.

وتم: پادشای ئیوھ چ كارىكى بە بەندەكەى من ھەيە؟

وتیان: ھىچ شتىك لەمبارەيەو نازانین، ئەگەر بەندەكەتەان پى نەدەیت، پوتت دەكەینەو و بى جل و بەرگ دەتەبەین بۆ كۆشكى پادشا و بۆئەو ھى بیسەلمینن بەراستى ھەرەشە دەكەن، بەجولەيەك جلوپەرگەمیان لەبەرمدا ھەلدپى و پوتیان كردمەو، ئەوكات بەسەرسورمانەو تەماشایان كردم، چونكە تا ئەوكاتە نەیانبینیبوو كە پیاویك"ئەندامى نیرینەى"خەتەنە كرابیت.

یەكێك لەسەربازەكان وتى: پەنا بە"مردوك"ئەم پیاوھ بۆچى وایە؟

ئەوى تریان پرسى: ئایا تەواوى پیاوانى مىسر بەوشیوھەن؟

وتەم: بەئێ لەمیسردا، پیاوان ھەر لەسەردەمی مندالییدا خەتەنە دەکرێن.
 یەکیەک لەوانە وتی: ئەم بابەتە بەلای ئێمە هیچ گەرنگیەکی نیە.
 ئەوی تریان ھاواری کرد و وتی: ئێمە کەسیکمان لەتۆ دەوێت و تۆش دەبییت
 پێمان بەدەیت، ئەگینا....

وتەم: لەکورتی بێپرەنەو و بڵێن چیتان دەوێت؟
 سەربازەکان پێکەو و تیان: یان بەندەکە ی خۆتمان پێ نیشان بدە، یان تۆ بەپروتی
 بەشەقامەکانی "بابل" دا دەتگێڕین و دەتەین بۆ کۆشکی فەرمانرەوایی.
 "کاپتا" کە لەژێر تەختە خەوێکەدا لەترساندا دەلەرزێ، ھاتە دەرەو و وتی:
 خاوەنەکەم بەپروتی نەبەن بۆ کۆشکی فەرمانرەوایی، چونکە پێزی ئەم پزیشکە
 بەناوبانگە لەناو دەچێت و من ئامادەم لەگەڵ ئێوەدا بۆ ھەركۆی بڵێن دێم.
 کاتیەک سەربازەکان "کاپتا" یان بینی، لەخۆشیاندا ھاواریان کرد و وتیان پەنا
 بۆ "مردوک".... پادشای ئێمە پەیدا بوو..... ئێمە پادشای خۆمان دۆزییەو و ئێستا
 دەیبەین بۆ کۆشکی فەرمانرەوایی.

"کاپتا" بەسەر سوپرمانەو و تەماشای سەربازەکانی دەکرد و کاتیکیش سەربازەکانی
 سەر سوپرمانی ئەویان بینی بەدەم ھاوار و خۆشیەو و تیان: تۆ پادشای چوار و لاوتی؟
 تۆ فەرمانرەوای ئێمەیت و ئێمە ھەر بەقەد و بەالت دەتناسینەو.
 ھەندێک لە سەربازەکان لەبەر امبەر "کاپتا" دا سەریان دادەنەواند و ھەندێکی تریان
 بەلەقە کەتبونە گیانی بۆ ئەوێ خیراتر بکەوێتە پێ.

"کاپتا" وتی: خاوەنەکەم، لەو بارە پەدام من لەولا تێکدا دژیم کە ھەموو خەلکەکە ی
 شیت بیست و لەئێستاشدا نازانم ئایا لەسەر ھەردوو پێی خۆم پێ دەکەم یان لەسەر
 سەرم؟ لەوانەشە خەو ببینم و ئەوێ دەیبینم دیمەنی خەو ببینم، ئەگەر لەم
 و لاوتەدا منیان سەرەو خوار ھەلواسی، تۆ مەھیلە گیانەو ەرەکان لاشەم بخۆن و
 تەرمەکەم مۆمیا بکە و لەمیسردا بمنێژە.

یەکیەک لە سەربازەکان بەدەم پێکەنینەو و وتی: لێرەدا تەرمی مردووەکان
 گیانەو ەرەکان ناخۆن، لەبەر ئەوێ ئێمە تەرمەکەیان فری دەدەینە ناو پووبارەو و
 ناویش لاشەیان بەرەو دەریا دەبات.

"کاپتا" وتی: گه وره مەهیلە تەرەمەکم فری بدهنه ناو پوبارهوه، چونکه له حالهتهدا من ناتوانم له جیهانیکی تر بژیم.

سەربازەکان بە دەم پیکەنینهوه وتیان توانیمان پادشایهکی باش پەیدا بکەین، لەبەرئەوهی لەکاتی قسەکردندا ترەتری تیناکەوێت، لەبەرئەوهی "کاپتا" نەیدەویست لەو میوانخانەیه بێتە دەرەوه، بەلەقە ئهویان بەپڕی خست و لەگەڵ خۆیاندا بردیان.

دوای ئەوهی "کاپتا" بەزۆر پۆشت، من بەپەله جلم لەبەرکرد و لەدوای ئەو پۆشتم بۆ کۆشکی فەرمانڕه‌وایی و له‌وی ده‌یانزانی که تیکه‌لایه‌کی ته‌واوم له‌گەڵ پادشادا هه‌یه، هیچ که‌سیک پێی چونه ژوره‌وهی لی نه‌گرتم.

کاتیك چومه ناو کۆشکه‌وه بینیم کۆمه‌لیك خه‌لکی زۆر له‌ناو کۆشکی فەرمانڕه‌واییدا کۆ بونه‌ته‌وه و هه‌مویان هاواریان ده‌کرد و سەربازەکانیش به‌وڕۆژانه‌وه، نێزه‌کانی ده‌ستیان پاده‌وه‌شاند.

من دانیابوم له‌وهی له "بابل" دا شوپشیک به‌رپا بووه و نه‌گەر له‌میرنشینەکاندا سەربازەکان کۆنه‌که‌نه‌وه و ئاماده‌یان نه‌کەن، له‌وانه‌یه "بورا" بوریاش "ی پادشای "بابل" له‌فەرمانڕه‌وایی لا بیری، چونکه له‌هاواری ئەو کۆمه‌له خه‌لکه‌وه دیار بوو که پای خۆیان دژی "بورا" بوریاش "دەرده‌پرن.

بیئەوهی که‌سیک پیم لی بگریت خۆم کرد به‌ناو ته‌لاره‌که‌دا و ده‌مزانی که پادشای "بابل" له‌وییه و بینیم کاهینی مه‌زنی په‌رستگای "مردوک" و بپزیکێ تر له‌کاهینه‌کانی تر له‌و ته‌لاره‌دا ئاماده‌ بوون.

کاتیك "کاپتا" خۆی کرد به‌نیو ئەو ته‌لاره‌دا، له‌ناکاو کاهینی مه‌زنی په‌رستگای "مردوک" له‌حالی‌که‌دا که به‌په‌نجەهی ده‌ستی هیماي بۆ پادشای "بابل" ده‌کرد وتی: ئەم کوپه‌ که هیشتا ریشی دهرنه‌کردوه لێره بکه‌نه دهره‌وه.... ئیمه ئاماده‌ نین ئەو به‌پادشای خۆمان له‌قه‌له‌م بده‌ین.

ئه‌وانیتر بۆ لایه‌نگری پای ئەم پیاوه وتیان، ئەم پیاوه لێره دهری‌که‌ن و ئیمه ئاماده‌ نین له‌وه زیاتر مندالیك فەرمانڕه‌واییمان بکات...یه‌لا دهری بکه‌ن.

کاهینی مه‌زنی په‌رستگای "مردوک" به‌په‌نجەهی ده‌ستی هیماي بۆ "کاپتا" ی به‌نده‌ی من کردو وتی: ئیستا ئیمه توانیومانه پادشایه‌کی بائخ و ژیر بۆ خۆمان پەیدا بکەین و

ۋەك فەرمانرەۋايەك ھەلىبېژىرىن، بۇئەۋەى لەپۋى ژىرى و ئەندىشەۋە فەرمانرەۋايىمان بىكات.

ھەرئەۋەى ئەم قىسەيە لەدەمى كاھىنى مەزنەۋە ھاتە دەرەۋە، ئەو كەسانى لەۋىدا نامادە بون ھىرشىيان بۇ پادشاى لاۋى "بابل" برد و بەدەم پىكەنن و گالتەۋە ھىماكانى فەرمانرەۋايىيان لەسەر و سىنەى لا برد و جلىيان لەبەردا نەھىشت و دەستىيان بۇ دەست و پىنى دەبرد و دەيانوت تەماشا بىكەن كە دەست و پىنى چەنىك لاۋازە و ھىشتا بۇنى شىر لەدەمى دىت، و ناتوانىت بىيىتە مايەى چىژى ژنەكانى خۇى، بۇيە لەباتى ئەو ئەم پىاۋە-دەستىيان بۇ بەندەكەى من پاكىشا-دەنئىرىنە مەلەكەى، بۇ ئەۋەى بتوانىت بۇماۋەيەكى كورت بىيىتە كەرەستەى خۇشى ژنەكانى.

"بورا بورىاش" كاتىك ھىماكانى فەرمانرەۋايىيان بەسىنەۋە داپنى بگرە بچوكتىر بەرگرى لەخۇى نىشان نەدا و من بىننم لەگەل شىرەكەى خۇيدا، كە كلكى لەناۋگەلىدا پاكىتبوو پۇشتە گۆشەيەكى ئەو تەلارەۋە.

كاتىك بىننم پۇشاكى فەرمانرەۋايىيان كىردوۋەتە بەرى بەندەكەم و ھىماكانى فەرمانرەۋايىيان بەسەر و سىنەيەۋە ھەلۋاسىۋە، ئەم دەزانى ئايا لەسەر ھەردوۋ پىنى خۇى پى دەكات يان لەسەر سەرى دەپرات.

"كاپتا" لەسەر ئەو تەختەى كە پىشتىر پادشا لەسەرى دادەنىشت، دانىشانند و لەبەرامبەرىدا كىرۋىشان بۇ برد و ماچى زەۋيان كىرد، بگرە خودى "بورا بورىاش" كە پوت و قوت بوو لەبەرامبەر "كاپتا" دا كىرۋىشى برد و وتى: ئەو دەبىت بىيىتە پادشاى ئىمە، چونكە لەم ۋلاتەدا لەو ژىرتىر و دادپەرۋەرتىمان دەست ناكەۋىت.

بەندەكەم، بەشىۋەيەك سەرى سورماۋو كە نەيدەتۋانى قىسە بىكات، بەلام من بىننم كە قىرەكانى لەژىر ھىماى فەرمانرەۋايى كە بەنىۋچەۋانىەۋە ھەلىيانۋاسىۋو ۋەك سىخ قىت پراۋەستابون.

كاتىك ئەو كەسانەى لەناۋ ئەو ژورەدا بون دەستىيان كىرد بەرەخە گرتن لىى "كاپتا" ھاۋارى كىرد بىدەنگ بن و ھەموۋيان لەۋكاتەدا بىدەنگ بون، ئەۋىش وتى: من لەۋياۋەرەدام جادوگەرلىك جادۋى لەم كىردوۋە، و شىتگەلىك دەھىننىتە بەرچاۋم كە راستەقىنە نىن، چونكە مەھالە بتۋانى شىتىك پەسەند بىكەيت كە لەناكاۋ پىاۋىكى ۋەك من كە بەم ۋلاتە بىگانەم، بىكەنە پادشاى خۇيان.

ئامادەبوانیش زمانی ناپەزایان بەرزکردووە و بەدەم گالته و پیکەنینەووە وتیان وا نیه، تۆ پادشای ئیمەیت و هیچ کەسێک جادوی لەتۆ نەکردووە و ئیمە لەکانگای دلمانەووە تۆمان وەک پادشای خۆمان هەلبژاردووە.

"کاپتا" وتی: من سەرەپای ئەوێ حەز ناکەم بێمە پادشای ئێوە بەلام ناستوانم بەپێچەوانە یارابوچونی ئێوە پەفتار بکەم، چونکە پێژە ی ئێوە زیاترە، بەلام پرسیارێک لەئێوە دەکەم و داواتان لێدەکەم کە ولامێکی تەواو و دروستم بدەنەو.... ئایا من پادشای ئێوەم؟

هەمویان بەیەک دەنگ هاواریان کرد: بەلی.....بەلی...تۆ پادشای ئیمە ی و دوبارە لەبەرامبەریدا کړنوشیان بۆ برد و یەکێک لە ئامادە بوان کە پیستی شیریکی لەبەرکردبوو و لەبەردەم تەختی "کاپتا" لەسەر زویدا دانیشت و نەپاندی.

"کاپتا" جارێکی تر هاواری کرد بێدەنگ بن و هەموویان بێدەنگ بون. بەندەکە ی من وتی: ئەگەر من پادشای ئێوە بم، دەبێت گوێپرایەلی فەرمانەکانم بن. هەموویان هاواریان کرد: هەرچی تۆ بیلێی ئەنجامی دەدەین "کاپتا" وتی: لەبەرئەوێ من بومەتە پادشای ئێوە، ئەمڕۆ دەبێت ئاھەنگ بگیرین و بەندەکانیش بۆ ئەم ئاھەنگە بانگ بکەن.

کۆمەلێک لە بەندەکان کە لەو ئامادەبون لە "کاپتا" نزیک بونەووە و وتی: هەرئێستا شەراب و خواردن بەینن، بۆئەوێ من بیخۆم و لەپێی شەرابەووە خۆم شادمان و خوشحال بکەم و کەسانی تریش وەک من سکیان تێر و سەریان گەرم بکەن.

بەندەکان وتیان خواردن و شەراب لەژۆرەکە ی تێدا ئامادە یە و دوا ی ئەو ئەویان بەرز کردووە و بەدەنگە دەنگ و هاوار و پیکەنین بردیان بۆ ژۆرەکە ی تر، منیش لەگەڵ ئەواندا پۆشتم و بینیم لەو تەلارەدا جۆرەھا خواردن و خواردنەویان داناووە و هەموو کەسێک، بەئارەزو ی خۆیان جۆری خواردن و خواردنەویان هەلدەبژێرن و دەبخۆن و دەبخۆنەووە.

"بورا بوریاش" ی پادشای رابردوو وەک بەندەکان شەروالێکی بەکەمەریەووە بەستبوو، لەناوەراستی ئەو ئاپۆرە یەدا بەهەموو لایەکدا پایدەکردو پێکی شەرابەکانی لەبەر خۆیەووە هەلدەپشت و چیشتی بەجلوبەرگی ئامادە بواندا دەپژاندو بەم کارە ی هانی دەدان جێئۆ بدەن، لەهە یوانی کۆشکی فەرمانرەوا ییدا، هەسێرەکانیان پێ

کردبوو له ئاوجۆ و شراب و ھەموو کەسێک دەیتوانی بەو پێکانەیی کە لەتەنیششت ھەسێرەکاندا دەبینران، ئاوجۆ یان شراب بخۆنەو و لەگەڵ خورما و ماست و جۆریک چەوری کە لەشیر دروستی دەکەن و زۆر خوشتامە⁴² سکی خۆیان تێر بکەن. کاتیەک سەکەکان تێر و سەرەکان بە ئاوجۆ و شراب گەرم بوون، ھەراوھوریایەکی سەیر لەناو کۆشک و ھەیاندا بەرپا بوو کە من تا ئەو پۆژە ھاوشیووی ئەوم بەچاوی خۆم نەبینیوھ.

جیاوازی پلەوپیایە و چینیەکان لەناو چوبون و ھەموو کەسێک لەگەڵ ئەوی تردا گالته و گەپی دەکرد و ئەو کەسانەیی تا دوینی لەبەرانبەر "بورا بوریاش" دا کپنوشیان دەبرد، ئیستا ئیسقانی پاشماوھەیی خواردنەکانی تێدەگرن و ئەویش بەدەم پێکەنینەو ئیسقانی دەگرتە ئەوانەیی ئیسقانیان تیگرتبوو.

لەنیو ئەم ھەراوھوریایەدا خۆم گەیان دەلای بەندەکەم و پێم وت: "کاپتا" ئیستا ھەموویان سەرخۆشن و ھیچ کەسێک ناگای لەتۆنی، ھەستە بیئەوھەیی ھیچ کەسێک ناگای لیمان بیئ لێرە برۆین، چونکە من واھەست دەکەم دەرئەنجامی ئەم کارە بەباش کۆتایی نایەت.

"کاپتا" کە سەرقالی خواردنی پارچە گوشتی سورکراوھەیی و لاخ بوو وتی: ئەوھەیی تۆ دەیلێت لەگوێ مندا وەک وزە وزی میئش وایە و من ئەم قسەییەیی تۆ پەسەند ناکەم و دەست لەم خوشحالێ ھەلناگرم و بەجیئ ناھیلیم، مەگەر نابینی ئەم میللەتە بەچ سۆز و خوشەویستیەکەوھە منیان بەپادشای خۆیان ھەلبراردوھ؟ ئایا من دەتوانم لەبەرانبەر ئەو ھەموو خوشەویستی و پەیوھەستیوونەدا خۆم بەکەسیکی "نمەک سۆل" پێشانی ئەم میللەتە بەدەم و دەستیان لی ھەلگرم و برۆم؟ چیتەر لەئیستا بەدواوھ تۆ نابیت من بەناوی "کاپتا" بانگ بکەیت، چونکە من پادشای چوار و لاخ و تۆ ھەرجاریک کە ویستت قسەم لەگەڵدا بکەیت، دەبیت پێم بلێی ھەیی پادشای چوار و لاخ و وەک ئەوانی تر لەبەرانبەرماندا کپنوشم بۆ ببەیت.

وتم: "کاپتا".... ئەم پادشاییەیی تۆ جگە لە گالته و درۆیەکی مەزن ھێچی تر نیە، چونکە مەحالە ئەم میللەتە تۆ کە بەندەییەکی بیانییت بەپادشای خۆیان ھەلبرێرن و من

⁴² سینوھ لێرمدا مەبەستی "کەری" یە. کە بەژمینی ماست دروست دەبیت.

دەترسم سەرئەنجامی ئەم گالتهیه بۆ ئیمە ھەرەشەنامیز بێت و تا کاتمان بەدەستەو ھاو ھەستە بۆئەو ھەوێ خۆمان لەشوینیکدا بشارینەو، یان ئەو ھەوێ لێرە بپۆین و ئەگەر ھەستیت و لەگەڵدا بێیت من لەبەرامبەر ئەو بێشەرمیە لەبەرامبەر مندا نواندوتە دەبەخشم و بە گالۆکەکی دەستم تەمیت ناکەم.

"کاپتا" دەمی کە ئالودە ھەوێ چەوری بوو پاک کردەو و بەو پارچە ئیسقانی کە بەدەستێوە بوو ھەرەشە لێکردم و ھاواری کرد ئەم میسریە پیسکە لێرەدا دور بکەنەو، ئەگینا ناچار دەبم بەداریک ھەرچی ئیسقانیەتی بێشکێم.

ھەر ئەو ھەوێ "کاپتا" ئەم قسەییە کرد ئەو پیاو ھەوێ پۆشتبۆو ناو پێستی شیرەو، ھێرشێ بۆ کردم و دامی بەزەویدا و بەچڕنۆکەکانی جەستەمی پۆشان و خەریک بوو سەرتاپای جەستەم بریندار بکات، بەلام خۆشەختانە، بوقەکان ھاکنە دەنگ و بانگەوازی ئەو ھەوێ کرد کە پادشای تازە دەبێت بپروات کاروباری دادگا بەرپۆو بەریت و شیرە درۆینەکەش لەوکاتەدا وازی لێھێنام.

دادگای "بابل" لەنزیک کۆشکی فەرمانرەواییدا بوو، کاتیک "کاپتا" یان برد بۆ ئەو، بۆئەو ھەوێ دەست بەئەنجامدانی دادپەرۆری بکات ویستی خۆی لەجیبەجێکردنی ئەم ئەرکە بدزیتەو و تی: من متمانەییەکی تەواوم بە دادگای "بابل" ھەییە و باشتەر وایە خودی دادوەرانی ئەو دادگایە کاروبارەکان بەرپۆو ببەن.

بەلام خەلکی ئەم قسەییە ئەو یان پەسەند نەکرد و وتیان ئیمە دەمانەوێت خودی پادشای تازەمان دادپەرۆری دادگا بەرپۆو ببات، بۆئەو ھەوێ بزانی ئایا میشکی ھەییە و ژیرە و دەتوانیت بەپێی نەریت و شیوازەکان بەشیوہییەکی دادپەرۆرانە بپارەکانی خۆی دەرکات یان نە؟

"کاپتا" یش ناچار بوو کاری دادگا بەرپۆو بەریت و خەلکی ئەو یان لەسەر کورسی دادوەری "بابل" دا دانیشان و قامچی و دەستبەند کە ھێمای جیبەجێکردنی دادوەرین لەبەردەمیدا دایان و یەکەم کەس کە بۆ سکالاکردن لەدادوەر نزیک بویەو، پیاویک بوو کە جلۆبەرگیکی شەری لەبەردابوو و من بینیم کە موی سەری بەتەواوی سپی بوو. دواي ئەو تینگەشتم کە سپییەتی قژی لەو خۆلەمیشەو سەرچاوە دەگریت کە بەسەری خۆیدا پۆشتوو و جلەکانی خۆی بەئەنقەست دپۆو، بۆئەو ھەوێ بتوانیت بەو حالە شپۆو بچیتە بەردەم پادشای دادوەر.

چونکه له "بابل" دا ئەوكهسانەى خۆيان زۆر بەستەم لىكراو دەزانن هەول دەدەن لەپروى پوكەشەو بارودۆخىكى خراپ و شپريان هەبىت، بۆئەوێ سۆزى دادوهر بەلای خۆيان راكىشن.

پياو لەبەرامبەر بەندەكەمدا زەوى ماچ كرد و وتى: ئەى فرمانپەرەى چوار ولات، لەمرودا هىچ كەسێك بەئەندازەى تۆ دادپەرەوهر و ژير نى، بۆيە من هاتوم داواى جىبەجى كردنى دادپەرەريت لىبكەم، من ژنىكم هەيە كە چوارسالە لەگەل مندا ژيان بەسەر دەبات و لەماوێ ئەم چوارسالەدا سكى پرنەبوو، بەلام بەم تازەبىيانە سكى پرن بوو، سەرەپاى ئەوێ هەندىك خەلك پىم دەلێن ژنەكەت مندا لىكى زۆلى لەسكدايە، من ئەو گوتهيهيانم پەسەند نەكرد، تا ئەوێ دوینی خۆم ژنەكەم لەگەل سەربازىكدا بىنى پرايدەبوارد.

من لەو كاتەدا نەم توانى ئەو سەربازە دەستگیر بكەم، چونكە ئەو لەمن بەهێزتر بوو و هەرئەوكاتەى خۆم كرد بەمالدا هەلەات، بەلام ئىستا جەرگى پرەشم پربوو لەخەم و گومان و نازانم ئەو مندا لى كە لەسكى ژنەكەمدایە ئايا مندا لى منە يان مندا لى ئەو سەربازەيە، منیش ئىستا هاتوم بۆ لای تۆ بۆئەوێ داوات لى بكەم، ئەم گرفتم بۆ چارەسەر بكەیت و من لەم گومانە بهێنیتە دەرەو، بۆئەوێ من بزاتم لەبەرامبەر ئەم مندا لى چ ئەركىكم لەسەر شانە.

"كاپتا" بەنىگەرانیەو تەماشای ئەوانەى دەورووبەرى خۆى كرد، چونكە نەیدەزانى چ وەلامىكى بداتەو كە هاوشانى دادپەرەوهرى بىت و لەناكاو داواى لە بەندەكان كرد يەكى دارىك هەلگرن و لەم كاپرايە بدەن.

بەندەكانیش بەتێلا كەوتنە گيانى ئەو پياو و داوى ئەوێ باشيان لىدا، ئەو پياو بەئامادەبوانى وت: ئايا بپيارى پادشا لەبەرامبەر مندا دادپەرەورانە بوو و من كە بۆ سكا لا كردن هاتوم، دەبىت داركارى بكرىم.

خەلكى داوى بىستنى قسەى ئەم پياو داوايان لە "كاپتا" كرد بۆيان پونىكەتەو و لىيان پرسى: بۆچى فرمانپەرەى چوار ولات فرمانى دا داركارى ئەم پياو بكەن.

"كاپتا" وتى: پياوىك كە ئەوئەندە گەمژە بىت، شايستەى ئەم داركارىيە، چونكە ئايا دەتوانىت ئەو پەسەند بكرىت كە پياوىك خاوەنى كىلگەيەكى بەپىت بىت و كىلگەيەكى خۆى بەبى هىچ بەرهمىك بهێنیتەو و هىچ تۆوىكى تىدا نەچىنیت و

کاتیڤ کهسانی تر بین و له‌روی سۆز و چاکه‌کاریانه‌وه، له‌و کینگه‌یه‌دا تۆو بچینن، ئەو بیټ و سکالا دژیان به‌رز بکاته‌وه که بۆچی کهسانی تر تۆویان له‌زه‌ویه‌که‌ی ئەودا وه‌شاندووه.

به‌لام ئەگەر ئەو کینگه‌یه‌ی هیچ شتیکی تی‌دا نه‌چینراوه و به‌ره‌لاکراوه، داوا له‌که‌سانی تر بکات توی تی‌دا بچینن، ئایا ده‌بیټ گله‌یی و سکالا له‌خودی ئەو کینگه‌یه‌ بکه‌ین که دوا‌ی له‌که‌سیکی تر کردووه تۆوی تی‌دا بچینیت؟ هه‌لبه‌ت نه‌خیر، هه‌رله‌به‌ره‌وه‌ش ئەو ژنه‌ مافی خۆیه‌تی په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل‌ پیاویکی تر‌دا به‌سه‌تیت، چونکه‌ ئەم پیاوه‌ نه‌یتوانیوه‌ داواکانی جیبه‌جی بکات و ئەوی وه‌ک کینگه‌یه‌ک به‌ره‌لاکردووه.خه‌لکی دوا‌ی بیستنی ئەم قسانه‌ هاواری ده‌ستخۆشیان لی‌ به‌رزبویه‌وه و ستایشی ژیری و دادپه‌روه‌ری "کاپتا"یان کرد.

ئهو‌کات پیره‌می‌ردی‌ک له‌کاپتا نیزی‌ک بویه‌وه و و‌تی: ئە‌ی فه‌رمانه‌ه‌وای چوار و‌لات، من له‌به‌رامبه‌ری تۆ و ئەم پایه‌دا که یاساکانی "بابل"ی له‌سه‌ر نوسراوه، داوا‌ی جی‌بجی‌کردنی دادپه‌روه‌ریت لی‌ده‌که‌م و سکالای منیش نه‌وه‌یه.

له‌مدوا‌ییانه‌دا له‌کو‌لانیک‌دا مانی‌کم دروست کرد، به‌لام ئەو ئەندازیاره‌ی که ماله‌که‌ی منی به‌ته‌نده‌ری‌ک دروست کردبوو، منی فریو‌دا و که‌ره‌سته‌ی خراپی له‌دروست کردنی ماله‌که‌مدا به‌کاره‌ینابوو و به‌هیچ شی‌وه‌یه‌ک بیرى له‌به‌ته‌وی و جی‌گری ماله‌که‌ نه‌کردبویه‌وه، بۆیه‌ له‌ناکا‌و ماله‌که‌م پوخا و و‌یران بوو و که‌سی‌ک که له‌و‌کو‌لانه‌وه تی‌ده‌په‌ری له‌کاتی پوخانه‌که‌دا به‌کوش‌ت دا و ئیستا که‌سو‌کاری که‌سی مردوو داوا‌ی قه‌ربوی زیانی مردنی که‌سی مردوی خۆیان له‌من ده‌که‌ن، له‌کاتی‌ک‌دا من هیچ تاوانی‌کم نه‌ی و ئیستا ده‌بیټ چی بکه‌م و چی به‌که‌سو‌کاری مردوو بلی‌م؟

"کاپتا"بیری لی‌کرده‌وه و و‌تی: ئەو شته‌ی تۆ بو‌ت باس‌کردم با‌به‌تیکی زۆر ئالۆزه و له‌وکاته‌دا له‌دادوه‌رانی "بابل" که له‌وی ئاماده‌بون پرسى، له‌مباره‌یه‌وه یاسا چی ده‌لی‌ت؟

دادوه‌رانیش ئەو پایه‌ی که یاساکانی له‌سه‌ر نوسرابوو پیشانی "کاپتا"یان دا و و‌تیان: ئەگەر مال به‌هۆی که‌مه‌ترخه‌می یان فی‌لی ته‌نده‌ره‌وه به‌روخیت و خاوه‌ن مالی تی‌دا به‌مریت، خودی ئەو ته‌نده‌ره‌ی ئەم ماله‌ی دروست کردووه له‌سزای ئەو تاوانه‌یدا به‌کوش‌ت ده‌دریت.

لەکاتی پوخانی ئەو مالهەدا کوپری خاوەن مال بکوژیت، کوپری ئەو تەندەرە ی که ئەم مالهەی دروست کردووە بەسزای کوشتنی خاوەن مال بەکوشت دەدریت.

بەلام یاسا لەبارە ی کوشتنی کەسانی ترەووە هیچی نەوتوو، بەلام ئیمە بەمشێوێهە شیکردنەوێهە ی بۆ دەکەین کە هەر جۆرە زیانی که لەکاتی ویران بونی مالتیکدا بکەوێت لەمەر کەسیک، دەبیئت خودی تەندەری ئەو مالهە قەرەبوی ئەو زیانە بداتەو، لەکاتی کدا ئەگەر کابرای تەندەر نەیهوێت قەرەبوی ئەم زیانە بداتەو، دەبیئت بەهەمان ئەندازە زیانی پی بگەیهنن.

"کاپتا" وتی: من نەمدەزانی کە لەم ولاتەدا تەندەرائی دروستکردنی خانوو، ئەوێندە فیلباز بن، نیوێهە کەرەستە ی دروستکردنی خانوی خەلکی دەدزن و نیوێهە کە ی تری لەخانوی کابرادا بەکار دەهینن، یان بەو کە مەترخەمیووە مالتی خەلکی دروست دەکەن کە بەوشێوێهە بپوخت و من چیتەر دوا ی ئەو ئاگاداری خۆم دەبم کە گرفتاری ئەم جۆرە تەندەرە فیلبازانە نەبم.

بەلام بیرو بۆچونی من لەبارە ی سکالای ئەم پیاو، ئەوێکە خزمانی کەسی مردوو داوای قەرەبوی زیانی لیدەکەن ئەمە یه:

خزمانی کەسی مردوو دەبیئت بپۆنە بەردەم مالتی ئەو ئەندازیارە ی کە دروست کردنی ئەم مالهە ی لەئەستوگرتوو و یەکەم پێبوار کە لەوێو تیدەپەریت بەکوشت بدەن، بۆئەوێهە ی پێی یاسا مامەلە ی لەگەلدا بکریت، بەلام ئەگەر خزمانی کابرای پێبوا ی کوژراو وە ک خزمانی پێبوا ی مردووی یەکەم داوای قەرەبوی زیان پێبوا ی دوویم بکەن. ئەوا لەمەحاله تەدا ئەو کەسانە ی کە پێبوا ی دوویمیان لەبەردەم مالتی تەندەردا کوشتوو، دەبیئت قەرەبوی ئەو زیانە لەئەستۆ بگرن.

بۆچونی من لەبارە ی تاوانباری سەرەکی ئەوێهە کە لەم پوداوەدا هیچ کەسیک بەئەندازە ی ئەو کەسە ی کە لەبەردەم مالتیک کە بەسستی بنیات نراو و تێپەرێو تاوانبار نیه، چونکە هیچ پیاویکی ژیر لەبەردەم خانوویە ک کە لەوانە یه لەمەرکاتی کدا بپوخت تیناپەریت.

یان بەلایەنی کەم، دوا ی ئەوێهە ی دروستکردنی مالتیک دەدات بە تەندەریک، دەبیئت بەبەردەوامی چاودیری لی بکەیت، بۆئەوێهە ی ساخته و فیل لەدروست کردنی ئەو مالهەدا نەکات.

لەبەرئەوێ هەلنەستاوه بەئەنجامدانى ئەو کارە، بەواتا چاودێرى لێنەکردووه، کابرای تەندەر لەم کاتەدا مافى خۆیەتى فىلى لىبکات و مالهەكى بەشیوەیهك بۆ دروست بکات کە دواى ماوێهەكى کورت بپۆخت، چونکە تا ئەوکاتەى کەسە گەمژەکان فریو نەدەیت و زیانیان پى نەگەیهنیت ژیر نابن.

بۆجاریكى تر خەلکى ستایشى دادپەرۆهێ "کاپتا"یان کرد و ئەو پیاوێ کە بۆ سکالاکردن هاتبوو، بەدلتەنگیەکەوه لەو شوێنە دور کەوتەوه.

ئەوکات سەوداگەریكى قەلەو کە کراسىكى گرانبەها لەبەردابوو، لە "کاپتا" نزیک بویەوه و وتى: سەروماقلەیهكى وەك منیش پۆشت بۆ پەرستگای "عەشتار" بۆئەوێ بتوانیت لەگەڵ کچیکدا رابوێژیت.

منیش یەکیک لەو کچانەم دەستنیشان کرد کە بۆ ئامادەکردنى پىویستى ژيانى هاوسەرى لەیەكەمى پۆژەکانى بەهاردادى بۆ پەرستگای "عەشتار" و لەگەڵیدا پیکەوتم کە بپیک زىوى پىبەدم و لەبەرامبەردا لەگەڵمدا رابوێژیت.

دواى ئەوێ برە زىوێکەم پىدا پىویستى بەوێ کرد لەبەر شتىكى ئاسایى بۆ ماوێهەكى کورت لى دور بکەومەوه، دواى گەپانەوێم بەسەر سوپمانەوه بىنیم کە ئەو لەگەڵ پیاویكى تردا لەحالى رابواردندایە، لەکاتیکدا بپیک زىوى لەمن وەرگرتوو و بەلێنى پىدابوم کە چاوەپى گەپانەوێم بکات.

کاتیک پىم وت: ئەو برە زىوێ پىم دابوو بۆم بگەپىنتەوه. لەوێمدا وتى: تۆ بپاریت دابوو لەگەڵ مندا رابوێرى، ئىستا کە ئەو پیاوێ لێرە نیه دەتوانى لەگەڵمدا رابوێرى.

وتم: من کاتیک دەمویست لەگەڵ تۆدا رابوێرم کە تۆ هیشتا پەردەى کچینیت لەدەست نەدابوو، بەلام ئىستا ئەو پەردەى کچینیت لەدەست داوه.

بەلام ئەو کچە ئەم قەسەیهى منى پەسەند نەکرد و وتى: من ئەو برە زىوێ بۆ ناگەپىنمەوه، چونکە ئەوێ تۆ دەتویست لىم بکپیت هەمە و دەتوانى هەرنیستا بیکپیت.

منیش پىم وت: من قاپىكى قوپی سورکراوى بىعەبیم لەتۆ کپى و نرخەکەیشم پىدايت و بۆ کاریكى تايبەت بۆماوێهەكى لىت دور کەوتمەوه، بەلام بەهەر حال ئەم قاپە هى منە و تۆ ئەم قاپەت بەمن فروشتبوو، مافى ئەوێ نەبوو، بەهێچ کەسىكى تری

بفروشی یان بیدەیت بەزەویدا و بێشکینی، کاتیکیش گەرامەو، پارچە قاپە شکاوەکەت پینیشان دام و وتت ئەو هەمان ئەو شتەیه کە تۆ لەمنت کەری.

کاتیک "کاپتا" گویى لەم قسانە بوو، قامچیەکەى خۆى هەلگرت و بەتورەییەو هە پائتەکاند و تی:

من لەهیچ شوینیکیدا، بەئەندازەى دانیشتوانى ئەم شارە کەسانى نەزان و گەمژەم نەبینیو ه کە سکالا لەشتگەلیکی مندالانە بکەن.

ئەى کابرای بازەرگان، ئەگەر تۆ بۆ کەرنى میوہیەکی تازە بپۆیت بۆ بازار، دواى ئەوہى ئەو میوہیەت کەری یەکسەر دەخۆت یان جیى دەهیلێت چەند پۆژیکی بەسەردا بپوات و دواى تیپەربونى ماوہیەک، ئەگەرپیئەوہ و ئەلییت بۆچی ئەو میوہیەى کە کەریوہ بەوشیوہیە سیس و شلەقاوہ؟

کچیکى لاویش کە هیشتا پەردەى کچینی لەدەست نەداوہ وەک ئەو میوہ تازەیه وایە، کەریار هەر ئەوکاتەى میوہکەى کەری دەبیئت بیخوات، ئەگەر کچی لاویش بەهەمان شیوہى میوہکە بەجى بهیلێت و بپوات، لەکاتى گەرانەویدا ببینیئت کە میوہکەى سیس و شلەقاو بووہ یان بەگوتهى خۆت وەک ئەو قاپە ورد بوبیئت نابیئت سکالای لى بکەیت.

تۆ لەباتى ئەوہى سکالا لەم کچە بکەیت، دەبیئت سوپاسى بکەیت کە هاوکارى کردویت، چونکە پینش گەرانەوہت، ئاستەنگینى لەبەردەم تۆدا لا برد، ئەو ئاستەنگەش ئەگەر بەمایەتەوہ بۆ تۆ دەبووہ مایەى گرفت و دەردیسەرى، بۆیە ئەرکى ئەو زەحمەتەى خستە ئەستۆى کەسیکی ترەوہ، بۆئەوہى تۆ بى هیچ گرفتیک لەگەلیدا پابویریئت و لەبەرئەوہى دیارە کە تۆ پیاویکی نەزانى و نازانى بەها و پەزى میوہى تازە چەنیکە، من تۆ بەوہ تاوانبار دەکەم کە چیتەر لەمەودوا دەبیئت لەگەل قاپە شکاوەکاندا پابویری.

دوبارە خەلکى هاواری دەستخۆشیان لى بەرز بویەوہ و ستایشى ژیری و دانایى "کاپتا" یان کرد، بەندەکەم لەشیوہى وتارخویندنا بە دادوہرانى وت:

من ئەمەز بەشیوہیەکی پیویست دادوہریم ئەنجام دا و ئیستا ماندوم و دەبیئت کەمیک بەویمەوہ، ئەگەر سکالاکارانى تریش پەیدا بون، ئیوہى دادوہر دەبیئت لیکۆلینەوہ لەسەر سکالاکانیان بکەن.

سكالاى پياۋى بازىرگان منى لەۋە ئاگادار كىردەۋە كە من ئىستىا فەرمانپەرۋام و لەمالەكەمدا چوارسەد ژنم ھەيە و دەيىت بېرۇم و لەگەلىان راببويىرم و من خۇم بۇ ئەم رابواردنە ئامادە دەيىنم، چونكە ئەك تەنھا خواردن تواناى پىيەخشيوم، بەلكو لەۋ كاتەۋەى بومەتە فەرمانپەرۋاى چوار ولات توانايەكى لەپادەبەدەر لەخۇمدا ھەست پىدەكەم كە لەسەردەمى لاويەتیشدا ھەلگىرى ئەۋ ھىز و توانايە نەبوم.

خەلكى بەھەرۋوریا و شادى "كاپتا"يان بەرەۋ مال برد، بەلام لەنىۋ خەلكىدا يەككىڭ خۇشخالى خۇى دەرەدەبېرى و پىنەدەكەنى ئەۋكەسەش "بورابورىاش"بو و لەھەمان ئەۋ كاتەدا خۇى گەياندە من و وتى: "سىنۆھە" تۆ پزىشكىت و دەتوانى خۇت بكەى بەمالەكەمدا و بېرۇ و مەھىلە بەندەكەت، دەست لەژنەكانى مەۋە بدات، چونكە ئەگەر ئەۋ كارە بكات، ھەر ئەم ئىۋارەيە پىستى دەكەنم و بەسەر دىۋاردا ھەلى دەۋاسم بۇئەۋەى وشك بىيىتەۋە.

با خۇى لەدەستدېرژى ژنەكانم بپارىژىت، من بېريارى مەرگىكى ئاسانى بەسەردا دەدەم و پىيان دەلنم بەشېۋەيەك بىكوژن كە ھەست بەھىچ ئازارىك نەكات.

ۋتە: "بورا بورياش"ھەرچى تۆ بلىيت من ئەنجامى دەدەم، بەلام من دىگىرانم بەۋەى تۆ بەم جلى كۆيلايەتيەۋە دەيىنم و جەرگى پەشى من ئاۋىتەى خەم بوۋە، چونكە ناتوانم بەرگەى ئەۋە بگرم كە خەلكى تۆ بكەنە مايەى گالتهجاپى خۇيان.

"بورا بورياش"ۋتى: ئەمپۇ، پۇژى درۆى مەزەنە، بەۋاتا فەرمانپەرۋاى درۆينەيە و لەم پۇژەدا، كەسېك بەناۋنىشانى پادشاى "بابل"ھەلدەبژىرن، بەلام فەرمانپەرۋاى ئەۋ لەپۇژىك زياتر درىژە ناكىشىت و تەۋاۋى دانىشتۋانى "بابل"ئاگادارى ئەم بابەتەن، بەلام لەھەمان ئەم كاتەى كە من و تۆقسە لەگەل يەكتردا دەكەين بەندەكەت بەرەۋ پوى مالاكەى من دەرۋات و من ترسى ئەۋەم ھەيە كە دەستدېرژى بكاتە سەر ژنەكانم، لەبەر ئەۋە تۆ بېرۇ و مەھىلە ئەمە پوو بدات.

من و "بورا بورياش" بەرەۋ پوى مالاكەى پۇشتىن و من لەكاتى پىكردندا دەرۋارەى نەرىتى پۇژى درۆى مەزن، داۋاى پونكردنەۋەم لىكرد و ئەۋىش ۋتى: ھەموو سالىك مىللەتى "بابل"سەيرخۇشتىن و گەمژەترىن كەس بۇ ماۋەى پۇژىك، بۇ فەرمانپەرۋاى ھەلدەبژىرن و فەرمانپەرۋاى ئەۋ پياۋە گەمژەيە لەبەرەبەيانەۋە دەست پىدەكات و خودى پادشاى ۋەك بەندەيك خزمەتى دەكات.

لەمپۆژەدا، ئەم فەرمانپەرەوا کاتیە، ھەرچی بویت دەتوانیت ئەنجامی بدات، لەبەرئەوێ من بینیم کە بەندەکەت زۆر سەیرخۆش و گەمژەییە، بۆیە خۆم پێم وتن ئەو بۆپۆژیک فەرمانپەرەوایی ھەلبژێرن.

من پرسیم: دوای ئەوێ ئەمپۆ، کۆتایی پێھات، چی لەم فەرمانپەرەوا یەکپۆژەییە دەکەن؟

"بورا بوریاش" وتی: کاتیەک ئەمپۆ کۆتایی پێدیت، ھەرۆک چۆن ئەویان لەبەربەیاندا کردیان بەفەرمانپەرەوای "بابل" چەند ساتیک دوای ئاوابونی خۆر دەیکوژن و بپیری کوشتنی ئەو لەلایەن پادشاوە بەواتا منەو دەردەچیت.

ئەگەر ئەو کەسە کە بۆماوێ پۆژیک فەرمانپەرەوایی کردووە، لەماوێ فەرمانپەرەواییە کەیدا ھەولێ کوشتنی خەلکی و دەستدریژی کردنی ژنانی خەلکی نەکات، ئەوا لەکاتی ئاوا بوندا، زەھر دەپۆژنە ناو شەرابەو و دەرخواردی دەدەن و ئەویش بێ هیچ ئازاریک گیان لەدەست دەدات.

بەلام ئەگەر لەماوێ ئەو پۆژەدا، دەستەلاتی خۆی بۆ شتی نەشیار بەکارھێنا، لەمحالەتەدا من بەئەشکەنجەو بپیری کوشتنی دەدەم.

لەپراوردوودا، جاریکیان، لەھەمان ئەم پۆژەدا، فەرمانپەرەوای راستەقینە "بابل" کە وەک خەلکانی تر سەرقالی خۆشگوزەرائی بوو، بەھۆی خواردنی ئاوگوشتیکی زۆر گەرم کە ھەندیک دەلێن زەریان کردبوو ئەو خواردنەوێ گیان لەدەست دەدات..... ھەرۆھا وتی: ئەو پیاوێ گالتەجاپ و گەمژەییە کە تەنھا بۆ ماوێ یەک پۆژ بۆ فەرمانپەرەوایی ھەلبژێردرابوو، دوای مەرگی فەرمانپەرەوای راستەقینە، بۆماوێ سی و شەش سال لە "بابل" دا فەرمانپەرەوایی کرد و ھەرلەبەرئەوێش ئەمپۆ خۆم لەخواردن و خواردنەوێ پاراست، بۆئەوێ گرفتاری چارەنوسی فەرمانپەرەوای پێشوو نەبەو.

کاتیەک من و "بورا بوریاش" گەشتینە بەردەرگای مالی پادشا بینیم خوین لەدەم و لوتی "کاپتا" وە دەچۆریت و بەتاکە چاوێ ھەلئاساوەکە یەوێ بەرەو دەروە دیت.

وتم: "کاپتا" ئەوێ چیت بەسەردا ھاتووە، بۆچی بەوشیوێە بریندار بویت؟ "کاپتا" وتی: تەماشاکە لەو مالدەدا چیان بەمن کردووە؟ کاتیەک خۆم کرد بەم مالدەدا ویستیان ژنە پیر و کەنیزە پەش و قەلەوێکانم پێدەن و منیش وتم: پەم لەم جۆرە ژنانەییە و بەرەو پوی ژنیکی لاو و جوان پۆشتم، بەلام ئەو ژنە، وەک شیرێ مێینە

په لاماری دام و به شیوهیه که به پیلاره که ی سهر و چاومی پی کوتا که بووه هوی نه وهی چاوم به و شیوهیه بناوسیّت و ناواش خوین له لوتمه وه بیّت.

"بورا بوریاش" کاتیک گوئی له قسه ی بهنده کهم بوو، پیکه نینیکی زور گرتی و بۆنه وهی نه که ویتته سهرزه وی، خوی به بازوی منه وه راگرتبوو.... "کاپتا" وتی: "سینۆه" من ناویرم جاریکی تر برۆمه نه و ماله وه، چونکه نه و شیت بووه، نه گهر جاریکی تر پی بنیمه نه و ماله وه به دلنیا ییه وه ده مکوژیت، بۆیه تو برۆ و کاسه ی سهری نه و ژنه له ت بکه، بۆنه وهی نه و پرۆحه شه پرهنگیزه ی که له میشکی نه و دایه بیتته ده ره وه و من بتوانم له ئامیزی بگرم، چونکه نه گهر نه و ژنه شیت نه بوایه، به وشیوهیه هیژشی بۆ نه ده کردم و سهر و چاومی به وشیوهیه خویناوی نه ده کرد، له کاتیکدا من پادشای نه و م و مافی نه و دم هیه بیکه مه خوشکی خۆم.

"بورا بوریاش" پیی وتم: "سینۆه" برۆ و بزانه بارودۆخی ناو ماله کهم به چ شیوهیه که و نه و ژنه ی په لاماری نه و گهره یه ی داوه کییه. نه مپۆ، له بهر نه وهی پۆژی پادشای درۆینه یه، من ناتوانم بچمه ناو ماله که ی خۆمه وه، به لām له بهر نه وهی تو پزیشکی ده توانی برۆیتته هه موو شوینیک، بگر ده توانی برۆیتته ماله که ی منیشه وه و له و باوه رده دام، نه و ژنه ی که په لاماری بهنده که ی تو ی داوه کچیکی لاه و به م تازه ییانه بۆیان هیناوم و ده مویست بیکه مه هی خۆم، به لām هیشتا وه ک گیانه وه ره دپهنده کان وایه و من چاوه ری نه وه ده کهم که میک هیژر بییتته وه.

من نه مده ویست بچمه نه و ماله، به لām "بورا بوریاش" زور تکای لی کردم نه و داوایه ی په سه ند بکه م، بۆیه خۆم کرد به ماله که یدا، به ندانی نه و ماله له بهر نه وهی ده یانزانی من پزیشکم پریان لی نه ده گرتم.

بنیم بیسه روه به ییه که فرمانه روه ایی نه و ماله ده کات و هه ندیک ژنی پیر خۆیان پازاندوه ته وه، بۆنه وهی له پۆژی جه ژنی پادشای درۆینه دا رابوین و ههر نه وهی چاویان به من که وت هه والی "کاپتا" یان لی ده پرسیم و ده یانوت بزنه چاخه که ی ئیمه بۆ کو ی پۆشتوو و بۆچی رانه وه ستا بۆنه وهی له گه ل ئیمه دا کاتی خوش به سه ر به ریت.

ژنیکی په شپییست هه بوو که وه که بهنده که ی من قه له و و مه مکیکی زل و به سه ر ورگیدا شو پ بوبویه وه، به ره و پوم هات و پرسى: بزنه چاخه کهم بۆ بگه رینه ره وه،

بۇئەۋىيى بىتۈنم لەنىۋ مەماندا بىگوشم...ئەۋ فىلەي خۇم بۇ بگەپىننەرەۋە بۇئەۋىيى بەشفرەكانى لەنامىزم بگىرىت.

بەندەكان چۈاردەورىان گىرىم و وتيان: ھىچ خەمى ئەم پىرەژنانەت نەبىت، لەبەرئەۋىيى ھىچ كام لەمانە شىت نەبون، و ئەم پەفتارانەش لەۋەۋە سەرچاۋە دەگىرىت كە ئەمۇ خۇيان بۇ پراپواردن و كاتى خۇش بەسەر بردن نامادەكردوۋە، بەلام لەنىۋ ژنانى ئەۋ مالدە تەنھا كچىكى لاۋ ھەيە كە ھەر لەسەرتاى ھاتنى بۇ ئەم مالدە، لەھەموو كەسىك تۈپرەيە و ئەمۇش شىت بوۋە و نەك تەنھا پادشاى درۋىنەيى بەسەختى بىرىندار و پراوناۋە، بەلكو چەقۇيەكى بەدەستەۋەيە، ھەرئەۋىيى ئىمە بمانەۋىت لىيى نىزىك بىيىنەۋە، پەلامارمان دەدات، تۇ دەبىت بىرۋىت و شىتى ئەم ژنە چارەسەر بگەيت.

بەندەكان، پىنمايان كىردم و منيان برە ھەيوانى گەۋرەيى ئەۋ مالدەيى كە خشتەگەلىكى ساف و دېرەۋشاۋەيى ھەبوو. لەناۋەپراستى ئەۋ ھەيوانەدا ھەسىرىك ھەبوو، كە پەيكەرى گىيانەۋەرانى دەريايى كە لەبەرد دروست كراپوۋ لەۋىدا دەبىنران و لەدەيان دەمى ئەم پەيكەرانەۋە ئاۋ فۋارەيى دەكرە ناۋ ھەسىرەكە.

لەكەنار ئەۋ ھەسىرەدا ژنىكى لاۋ بەجلىكى شېر و دپراۋەۋە پالى بەيەكىك بەپەيكەرەكانەۋە دابوۋ، كاتىك چاۋى بەمن كەوت ھەستايە سەرىپى، لەقز و جەلەكانىۋەۋە ئاۋ دەچۇرا و دياربوۋ تازە لەۋ ھەسىرە ھاتوۋەتە دەرەۋە و چەقۇيەكى بەدەستەۋەۋە بوو، كە بەتیشكى خۇي دەدرەۋشاۋەۋە.

كاتىك من لىيى نىزىك بومەۋە، ئەۋ كچە لاۋە كە بەندەكان كاتىك شەپريان لەگەلدا كىردوۋە جەلەكانى بەريان دپاندبوۋ، شتىكى وت، بەلام ھەراۋەورىايى بەندەكان و ھازەيى فۋارەيى ئاۋەكان نەيانھىلا بزانم ئەۋ كچە چى وت.

بۇيە بەبەندەكانم وت: لىرە بىرۋن و ئەم ھەيوانەم بۇ چۆل بگەن و ئاۋى فۋارەكانىش بېرن، بۇئەۋىيى بىتۈنم گۈيىم لەقسەيى ئەم كچە بىت.

بەندەكان پۇشت و ئاۋى فۋارەكانىش بېران، ئەۋكات من تۈانىم گۈيىم لەدەنگى ئەۋ ژنە بىت و بىستەم كە ئەۋ سەرقالى خۈيىندى ئاۋازىكە و كۆلمەكانىشى لەۋرۋاندا سور ۋەرگەپاون.

يېم وت: ئەي ژن بىدەنگ بە و ئەم چەقۇيە دەستت فرى بدە و وەرە بۇ ئىرە بۇئەۋەى چارەسەرت بگەم، چونكە بېگومان تۆ شىت بویت.

ئە و ژنەش لەباتى ئەۋەى گويىرايەلیم بکات، وتى: ھەى مەيمون، ئەگەر بىيىتە پىشەۋە من ئەم چەقۇيەم پۆ دەكەمە ناو جەرگى رەشتەۋە، لەبەرئەۋەى من زۆر توپەم. منىش وت: ھەى ژن، چەقۇكەت فرى بدە، چونكە ھىچ رەبەرئەۋەى تەكەم لەگەل تۇدا نىيە و نامەۋىت ھىچ زىانىكت پى بگەيەنم.

ژنىش وتى: چەند پىياۋىك ھەمان ئەو قەسەيەى تۆيان کرد و وتیان ھىچ نىيازىكى خراپیان لەبەرئەۋەى مندا نىيە، بەلام من تىگەشتەم ئەمانە دەیانەۋىت فرىوم بدەن، بۇئەۋەى سودم لىۋەرگرن ھەر لەبەرئەۋەى ئەم چەقۇيەم بەدەستەۋەى، بۇئەۋەى ھەر پىياۋىك لىم نىزك بويەۋە بىكوژم، بەتايىبەت ئەو پىرەمىردە يەك چاۋەى كە ۋەك مەشكە ئاۋسابوو، دەكوژم.

وت: ئايا ئەۋە تۆ بویت كە پادشای "بابل" ت بەو شىۋەيە برىندار کردوۋە؟ ژنەكە وتى: بەلى من بووم و خوشحالم كە توانيومە لوتى خویناۋى بگەم، چونكە بگرە پادشای "بابل" یش نابىت دەستەم لىۋە بدات، چونكە منیان پىشكەشى خودای خۇمان کردوۋە و من دەبىت لەبەرئەۋەى خودا خۇماندا سەما بگەم.

وت: ھەرچەنىك خۆت خەزەت لىيەتى لەبەرئەۋەى خودای خۆتدا سەما بگە، ئەم بابەتە پەيۋەندى بەمنەۋە نىيە و من پىزىشكەم ئەركم ئەۋەى نەھىلم تۆكە ئىستە شىت بویت، بەم چەقۇيە دەستت خۆت برىندار بگەيت، ئەگەر تۆ برىندار بگىيىت پادشای "بابل" زىانمەند دەبىت، چونكە بەندەكانى پىيان وتووم كە ئەو تۆى بەنرخىكى گران لەبازارى كۆيلە فروشاندا كپىۋە.

ژنەكەيش وتى: من كۆيلە نىم، بۇئەۋەى نرخم لەسەر دابىن و لەبازارى كۆيلە فروشەكاندا بمفروشن. من كچىك كە بەزۆر فراندوميان، گەر بەرادەيەكى كەم ھەستت ھەبوايە، تىدەگەشتى من چى دەلیم.

لەمكاتەدا، ژنە تەماشايەكى دواى خۆى کرد و وتى: بەندەكان پۇشتونەتە سەر درەختەكان بۇئەۋەى گوى لەقەسەى من و تۆ بگرن، ئايا ناتوانى بەزمانىكى تر قەسەبگەيت، بۇئەۋەى ئەوان تىنەگەن ئىمە باسى چى دەكەين.

من به زمانی میسری دهستم کرد به قسه کردن و وتم: من خه لکی میسرم و ناوم "سینوهه" یه به کوپی که ره ناسراوم، له به ره نه وهی پزیشکم، نابیت لیم بترسی.

هر نه وهی گوپی لیبوو که به زمانی میسری ده دویم، به ره وپوم هات و وتی: من نه مده زانی که تو میسریت، نه گینا زووتر لیت نزیك ده بومه وه، چونکه ده زانم که پیارانی میسری له کاتی مامه له کردندا زور له گهل ژناندا به کار ناهینن، سهره پای نه وهی متمانه یه کی ته واوم به تو هیه به لام ناتوانم چه قوکه ت پی بدهم، له به ره نه وهی من پیویستم بهم چه قویه هیه و ده مه ویت نه مشه و کاتیک پادشای "بابل" یان هرکه سیکی تر بیت و بیه ویت له گهل مندا رابویریت، ره گی ملم بهم چه قویه ده پرم بوئه وهی بمرم، بوئه وهی له بهرام بهر خودای خومدا بی نابرو نه بم، نه گهر تو ده ته ویت من به زیندووی بمینمه وه و له خودا کان ده ترسی، من له م ولاته دهریکه، به لام بزانه هرکاتیک منت لی ره دهرکرد، من ناتوانم پاداشتی تو، ههروه چون ژنانی تر پاداشتی پیوان ده ده نه وه، بده مه وه، له به ره نه وهی من خوم ته رخانی خودای خوم کردووه و هیچ پیاویک نابیت سود له من وهرگریت، مه گهر نه وکاته ی که خودای من پیم بلیت، خوازیاری ببه و چیژ له هاو خه وی نه و پیاو وهرگره.

وتم: من هیچ مه به سستیکی خراپم نیه و توش ده بیت له مپرووه و ناسوده خه یال بیت، به لام پوشتنی تو له مالی پادشای "بابل" کاریکی بی میشکیه، چونکه لی ره دا هه موو که ره سته یه کی ژیانی تو فرهامه مه و خواردن و پوشاک و هه موو شتیکی ترت بویت پیتی ده دن.

ژنه که وتی: من له ولاتی خوشمدا نان و پوشاکم هه بوو، پوشاکی لی ره به لای منه وه سهرنج پاکیش نیه، به لام نه وهی که وتت هیچ مه به سستیکی خراپت له بهرام بهر مندا نیه، نه وه یان بابه تیکه که هرکاتیک منت له "بابل" دهرکرد، ده توانین پیکه وه قسه ی له سهر بکه ین، چونکه گهرچی من خوم ته رخانی خودای خومان کردووه، به لام نه گهر خودای من بلیت پیاویک بو خوم هه لیژیرم، نه وکات ده توانم رازی بم به وهی سودم لی وهرگریت.

وتم: هه ی ژن، من مه به سستی نه وه م نیه تو له "بابل" دهریکه م و لی ره بته مه دهره وه، له به ره نه وهی پادشای "بابل" هاوپی منه و هرکاتیک تو له مالی نه ودا بفرینم، نه و له م حاله ته دا به پیچه وانه ی نه ریتی هاوپییه تی ره فتارم له گهلدا کردووه.

دهبیت ئه وهش بزانی ئه و پیاوهی که یه ک چاوی هه بوو و وهک مهشکه ئاوسابوو، پادشای هه میشهیی "بابل" نیه، به لکو پادشای درۆینهی ئه و ولاتهیه و تهنه بۆ ماوهی یه ک پوژ و تهنه "ئه مپو" فرمانپه وایی دهکات، له پوژی دوا ییدا پادشای هه میشهیی "بابل" ئه وهی که تۆی کپیوه، فرمانپه وایی دهکات و ئه و که سیکی لاو و بالایه کی جوانی ههیه و به هیوای ئه وهیه که چیژ له هاو خه ویه کانی تۆ وهرگرت و له و باوه په شدام تۆش چیژ له هاو خه ویه کانی وهرگرت.

هه ر له به ره وهش داوات لیده کهم ئه م بیره مندا لانه ت بخه ره لاوه و ئه و چه قۆیه بده به من.

ژنه که وتی: ئه گه ر ئه م چه قۆیهی خۆمت پیبدهم، ئه و تۆ دهبیت پاریزگاریم لی بکهیت.

منیش وتم: به لی پاریزگاریت لی ده کهم، بۆ ئه وهی هه یج که سیکی نه توانیت زیانت پی بگهیه نییت.

ئه و کات ژنه که وتی: ناوم "مینا" یه و له به ره وهی تۆ به لێن دهبیت پاریزگاریم لی بکهیت، بۆ ئه وهی هه یج که سیکی نه توانیت زیانم پی بگهیه نییت، ئه م چه قۆیه ت پی ددهم، هه روه ها له به ره وهی میسریت، ده زانم که درۆم له گه لدا ناکهیت و هه ولی فریودانم نادهیت.

ئه و کات به دهم زه رده خه نه وه چه قۆکهی پیدام و منیش لیم وهرگرت و به ریکه وتم، به لام کاتیکی پیم ده کرد تیگه شتم که "مینا" به پیدانی ئه و چه قۆیه پیم منی له به رامبه ر ئه رکیکی مه زندا راگرتووه، چونکه چیت ر دوا ی ئه وه دهبیت پاریزگاری لی بکه م، له کاتیکی به چ شیوه یه ک ده توانیت پاریزگاری له ژنیکی جوان و لاو له مالی که سیکی مه زندا که ئه و مال ههش مالی "بورا بوریا ش" ه بکرت؟ له هه مان کاتدا ویستم بکه ریمه وه و چه قۆکهی بۆ بکه ریمه وه، بۆ ئه وهی هه یج به لێنیکی له نیوان من و ئه ودا نه مینیت، به لام به نده که کان چوارده وریان گرتم و له وه یکه توانیومه چه قۆکهی لی وهرگرم، ستایشیان ده کردم و ده یانوت، ئه م ژنه ئه گه ر ئه م چه قۆیهی له لای خۆی بپاراستایه خۆی یان کهسانی تری به کوشه ت ده دا، به لام ئیستا دلنیا یین له وهی نه له به رامبه ر خۆیدا مه به ستیکی خراپی ههیه نه له به رامبه ر کهسانی تر دا.

كاتىك لەو مائە ھاتمە دەرەو "بورا بورياش" بەرەو روم ھات و بەدەم پىكەننەوہ پرسى: چى بوو؟ ئايا گومانەكەم لەجى خۆيدا بوو؟ ئەو ژنەى كە بەندەكەى تۆى برىندار كرد، ھەمان ئەو كەنیزە لاوہىە كە بەم تازەبىيانە بۆيان كرىوم.

وتم: بەلى و ئەم ژنەش بەھۆى بەدپەفتارى نۆكرەكانت بەوشىوہىە توپە بووہ و برىارى داوہ خۆى نەدات بەدەست ھىچ پىاوئەكەوہ و باشتر واىە، بۆماوہىەك لىى نزيك نەبىتەوہ، با ھەر بۆ خۆى تەنھا بىت، تا ئەوكاتەى وردە وردە توپەبىيەكەى ھىور دەبىتەوہ و رازى دەبىت كە تۆ لەگەلدا ھاوخو ببىت.

"بورا بورياش" وتى: تۆ بۆ دىيىكردى ئەم ژنە ئاسودە خەيال بە، چونكە من ژنانى لاو زۆر باش دەناسم و دەزانم بەچ شىوہىەك دەبىت پراو و دىييان بكەيت، ئەمە يەكەمجارم نىە كە ژنىكى لاو و توپە پى بنىتە مالى من و داواى لى بكەم لەگەل مندا رابوئرىت و پەتم بكاتەوہ.

ئەو كچە جوانانەى كە ھىشتا لەگەل مندا ھاوخو نەبون لىم دەترسن و وا ھەست دەكەن دوچارى ھەپەشەيەكى مەزن بونەتەوہ، بەلام كاتىك دىن بۆ لام و چاويان بەلاوہىەتى من دەكەوئت بەرادەيەك پىمەوہ پەيوەست دەبن كە چىتر دواى ئەوہ گلەيى ئەوہم لىدەكەن كە بۆچى تەواوى كاتى خۆميان بۆ تەرخان ناكەم و ئەگەر لەگەل ژنانەكانى ترم رابوئرم ئىرەبىم پىدەبەن، ھەركاتىكىش لاوہىەتى و جوانى من كارىان تىنەكات، بى لەم حالەتەش پىگايەكى ترم بۆ مالى كردنيان بەدەستەوہىە، ئەو پىگايەش داركارىە. من فەرمان دەدەم ئەو كچە لاوہ سەركەشە بەدەمدا بخەن و بەندەكان بەدارى بارىك ئەوہندەى لىبەدن تا خوين لەگشت گيانىوہ دەچۆرىت و كاتىكىش شەو بىت نەتوانىت بخەوئت، ئەم ژنە دواى ئەوہى جارىك يان دوچار داركارى كرا، بەشىوہىەك گوئرايەل دەبىت كە ھەرگىز سەرىپچى لەفەرمانەكانم نەكات.

"بورا بورياش" دواى ئەم قسانەى بەپىكەننىكى ترم لىم دور كەوتەوہ و منىش بەرەو پوى تەلاى ميواندارى پۆشتم.

"كاپتا"ى بەندەيشم، سەرەپاى ئەوہى بەدەستى "مينا" برىندار كرابوو، دواى ئەوہى گەرايەوہ بۆ ناو تەلاى ميواندارى، بەھۆى خواردنەوہوہ ئازارەكانى خۆى فەرامۆش كرد.

خه لکینکی زور چوارده وریان گرتبو و هانی ئه وریان ده دا که رهفتار و قسه ی گالته نامیزان بو بکات، له و با و ره دام بنده که ی من له و باره دا ناماده کاریه کی سروشتی تیدا به دی ده کرا، بویه قسه و رهفتار که لیککی له خوی نیشان ده دا که خه لکی ده و روبه ری ده هیئایه پیکه نین.

له ته لاری میوانداریدا خه لکی به شیوه یه ک سهرگهرمی خوشگوزهرانی خویان بون که هیچ که سینکیان هیچ گرنگیه کی به من نه ده دا. له و کاته دا ویستم خوم بگه یه نمه "کاپتا" و پیی بلیم که هه ستیت و لیژه هه لیبت، به لام ناگاداری ئه و به بوم که ئه وانی تر به شیوه یه ک چوارده وری به بنده که ی منیان گرتبو که من نه توانم به چپه و نه یئیه وه قسه ی له گه لدا بکه م، سهره پای ئه و ده ش "کاپتا" به راده یه ک گه شتبه وه ئه و با و ره ی که بووه به پادشا که له وانه بوو فرمان بدات خه لکانی تر سوکایه تیم پی بکه ن و لیم بده ن.

من نه مده ویست به بنده که م له "بابل" دا به کوشت بدریت و پرگار کردنی له مهرگ به ئهرکی خوم ده زانی، گهرچی ئه و به هوی مه ستیه وه خوی ون کردبوو، به لام هر به بنده یه کی تر له باتی "کاپتا" ئه گهر له نا کا و بیته پادشا خوی ون ده کات.

سهره پای "کاپتا"، من به لیم به "مینا" داوه و ده بیئت ئه و به لینه ی خوم به جی به نیم. پادشای "بابل" وتبوی ئه و کچه ئه گهر جوانی من ببینیت، له و توپه ییه ی هیور ده بیته وه و خوی ده هاویژیت به باوه شمه وه، به لام ئه م گوته یه په سهند ناکه م، چونکه ئه گهر "مینا" بیویستایه خوی بدات به ده ست "بورا" بوریا ش "هوه" ئیستا خوی به ده سته وه دا بوو.

من هیچ گومانیکم له وه دا نه بوو که "بورا" بوریا ش "فرمان به به بنده کانی خوی ده دات دارکاری ئه و کچه بکه ن، منیش نه مده ویست "مینا" به ده سستی به بنده کان دارکاری بکریت و جه سته ی بریندار بکه ن، له به ره وه ی میسریم "مینا" پشتی به به لینه که ی من به سته وه و متمانه یه کی ته واوی به من هیه و چه قوکه ی ده سستی خوی پیدام، ئیمه ی میسریش پی ناده یین ژنیکی جوان دارکاری بکریت.

من دوو ئهرکم له ئه سته و دا بوو، یه کی که له ئهرکه کانم پرگار کردنی به بنده که م و ئه ویتریان ئهرکیکی دۆستانه بوو له به رامبه ر پرگار کردنی "مینا" دا.

له بهرامبهر نه نجامدانی ئهركی يه كهه، هيچ گومانیکم له نه نجام دانیدا نه بوو، نه گهر "بورا بورياش" يش ليم تورپه ببيت، چونكه بهنده كهی من هيچ تاوانیكي نه كردووه بۆنه وهی به دهستی دانیشتونانی "بابل" بكورژیت.

به لام له بهرامبهر ئهركی دووه ممد زور دودل بوم، چونكه "بورا بورياش" به وهی ئه وهی متمانه يه كي ته واوی به من هه بوو، منی نارد نه ناو ماله كهی خوی، نه گهر "مینا" له ماله دا بفرینم و له گه ل خۆمدا بيبهه، نه وا له م حاله ته دا خيانه تم له متمانه ی هاوپییه تی کردووه.

به لام "مینا" ش متمانه يه كي ته واوی پيكر دبوو، چاوه پیتی ئه وهی لی ده كردم كه من نه وه له "بابل" ده ريكه م يان نه هیلیم دارکاری بكه ن.

نه گهر بمتوانیايه له "بابل" دا بمینمه وه، داوام لی ده كرد كه دارکاری "مینا" نه كه ن، ئه ویش له محاله ته دا داواكه ی منی په سه ند ده كرد، به لام له بهر نه وهی من ناچار بوم بهنده كه م له مهرگ پرگار بكه م، نه مده تواني له "بابل" دا بمینمه وه و ده بیت "كاپتا" پرگار بكه م و ئیمه هه ردوكمان له وی هه لپین.

له بهر نه وهی له گه ل "كاپتا" دا هه لدیم له م حاله ته دا "مینا" به ته نهایی ده مینیته وه و دارکاری ده كریت، بۆنه وهی نه و دوچاری ئه م سته مه نه بیت، ناچار ده بم ئه ویش له گه ل خۆمدا بفرینم، سه ره پای ئه وهی پادشای "بابل" فراندنی "مینا" به كردهاریكي پيچه وانیه ی هاوپییه تی بزانی و وا هه ست بكات كه من خيانه تم لیكردووه.

مروڤ له جیهاندا، له هه موو كاتیكدا له كار و په فتاره كانی خۆیدا نازاد نیه، له بهر نه وهی چاره نوسی مروڤ نه ستیره كان ده ستینیشانی ده كه ن و هه ندیکات ناچار ده بن، كارگه لیك نه نجام ده ن كه خۆیان هه ز به نه نجامدانی نه و كار نه كه ن.

نه وه بوو كه هه موو گومان و دودلیه كي خۆم وه لا نا و بپارم دا هه م "كاپتا" له مهرگ پرگار بكه م و هه م "مینا" له و سته مانه ی كه چاوه پیتی ده كه ن پرگار بكه م.

بەشى ھەقدەيەم

لەيىناو پزگار كردنى دوو كەسدا

دواى نيوەپۇ پۇشتىم بۇ قەراخ پوبار و لەكەشتىك نزيك بومەو كە دە سەول
لیدەرى ھەبوو و بەسەول لیدەرەكانم وت: من دەزانم كە ئەمپۇ پۇژى جەژنى پادشای
درۆینەيە و ئیوەش ئاوجۇتان خواردووەتەرە و ھەز دەكەن ئەمپۇ تا شەو كاتى خوش
بەسەر بەرن، بەلام پۇژەكانى جەژن زوو تیدەپەریت، دواى ئەو پۇژانى برسیتى و
ئەرك كیشان دەست پیدەكاتەرە، بۆیە ژیر ئەو كەسەيە كە فريوى خوشیەكانى پۇژى
جەژن نەخوات و بیر لەپۇژانى تر بكاتەرە، ئیوە ئەمپۇ دەتوانن كار بكەن و موچەيەكى
باش لەبەرامبەر ئەم كارەتاندە وەرگرن و بەم موچەتان، دەتوانن لەبەيانیەو تا دوو
ھەفتەى تر بخۆن و بخۆنەرە و لەگەل ژناندا رابویرن.

سەول لیدەرەكان پرسیان: ئیمە دەبیئت چى بكەین؟

وەتە: سەرەپای ئەوەى ئەمپۇ پۇژى جەژنە، مام كۇچى دواىى كردووە، چونكە
كاتىك خوداكان بیانەویت كەسێك بمرینن، هیچ گرنگیەك بەو نادەن كە ئەو لەپۇژى
جەژن و خوشى یان لەپۇژى خەم و ناخۆشەكاندا بمریت و منیش ناچارم بەپى
پاسپاردەى مام، ئەمشەو تەرمەكەى لیڤە ببەم و بیگەيەنمە شوینیك كە باوباپیرانى
تیدا نیژاوە كە دەكەویتە نزيك سنورى ولاتی "میتانی"، بى لەو تەرمە كەنیزەكەشم
لەگەلدا دیئت، چونكە پیاویكى وەك من ناتوانیئت بەتەنهایى كارەكانى خوى بەئەنجام
بگەيەنیت، بۆیە دەبیئت ژنیك خواردنى بۇ دروست بكات و ئیمە ئەمشەو لیڤە دەپوین
و من لەبەرامبەر ئەم كارەدا دوو ئەوئەندەى كرىنى ئاساییتان پى دەدەم.

سەول لیدەرەکان وتیان ئیتمە ئامادەین بەوەی تۆ بگەیهیننە شوینی مەبەستت، بەلام لەکاتی شەودا ئیتمە لەسەر ئەم پوبارە سەول لیدەرەین، چونکە لەکاتی شەودا پۆحە ئازاردەر و ھەرەشەنامیزەکان لەھەردوولای پوبارەکەوێن یان لەسەر ئاوەکەدان و ھاوار دەکەن و ئیتمەش لەھاوارەکانیان دەترسین و لەوانەشە کەشتیەکەمان وەرگیرێن.

وتم: من ھەرنیستا دەپۆم و مەریک لەپەرستگادا دەکەم بەقوریانی، بۆئەوەی ئەم پۆحە ئازارەخشانە ھیچ زیانیگمان پێ نەگەیهێنن و کاتیکیش بەمەبەستی خۆمان گەشتین دەنگی ئەو ئەنگوستیلە زیوانەیی کە من پێتانێ دەدەم ئەوەندە بەھێز دەکەوێتە بەرگویتان کە ئێوە بەھیچ شیوەیەک دەنگی پۆحە ئازارەخشەکان نەبیستن.

سەول لیدەرەکان پرسیان: تۆ چ کاتیکی دەیت؟

وتم: ناتوانم پێتان بڵێم لەچ کاتیکیا دێم، بەلام بەدڵنیاییەوە لەچارەکی یەکەمی ئەمشەودا خۆم دەگەیهێنمە لای ئێوە، بەلام ئێوە لەھەموو حالەتەکاندا بەکەشتیەکی خۆتان لەھەمان ئەم شوێنەدا چاوەڕێی من بن و لیڤە تەکان نەخۆن، ئەگەر وا ھاتە پێش کە من درەنگم کەوتم، ھەر لیڤەدا لەناو گەشتیەکاندا بێخەون، بەلام کەشتیەکە نەبەن بۆ ھیچ شوینیکی تر، چونکە لەوانەییە من لەچارەکی دووەمی شەودا یان نزیکەی بەرەبەیاندا بەتەرمەکی مام و کەنیزەکەم بێم بۆ ئێڤە، ئەگەر کەشتیەکە بێن بۆ شوینیکی تر، لەم حالەتەدا ناتوانم بتاندۆزموو.

دوای ئەوە ئەنگوستیلەییکی زیویم دا بەھەر سەول لیدەریک و پێم وتم: ئەم ئەنگوستیلە وەک پێشەکی پێتان دەدەم بۆئەوەی دڵنیابن و بزائن ئەمشەو دێم و ئەم کەشتیەتان بەکەسی تر مەدەن و کاتیکی گەشتینە مەبەستی خۆمان، چوار ئەنگوستیلەیی تر دەدەم بەھەریەک لەئێوە و بەھۆی ئەوەی ئێوە لەبەر تەماعی زیڤ و زیو نەمکوژن، وەک خۆتان دەزانن کە لە"بابل"دا کوچەر و گەشتیارەکان ھەرگیز زیڤ و زیو لەگەڵ خۆیاندا ھەلناگرن، بەلکو ھەوالە لەگەڵ خۆیاندا ھەلنەگرن و کاتیکیش گەشتنە مەبەستی خۆیان، ئەو ھەوالەیان دەگوێن بە کانزاکان و منیش دوای ئەوەی گەشتینە شوینی خۆمان، ھەوالەکەم دەگوێم بە کانزا و پاشماوەی کریکەتان لەوی دەدەمی.

سهول لیدرهکان دواى ئەوهى ئەنگوستیلە زیویهکیان وەرگرت دلتیا بون لەوهى ئەگەر من بگهیهننه شوینى خۆم، سودیکی زۆرم لى وەردهگرن و ههریک لهوانه دهیته خاوهنى پینچ ئەنگوستیلە و دلتیا دهبن لەوهى شهو تا بهیانی چاوهپیم بکهن.

من دواى گهپانهوهه لهکهناڕهوبار، "خیکه" یهکی بچوکم کړی، دواى ئەوه پوشتم بو پهرستگا و لهوئ مهپیکم کرد بهقوربانى و خوینی مهپهکهه پرشته ناو "خیکه" کهوهو بهو چهقویهى "مینا" بهمنى دابوو بهرهو مالى "بۆرابۆریاش" پوشتم.

کاتیك دهمويست برۆمه ناو مالهکهوه، "خیکه" ی پر لهخوینم خسته ناو جانتای کههرستهى پزیشکیهکهه بو ئەوهى هیچ کهسیك چاوى پئی نهکهوئیت و ههرئهوهى خزمهتکارهکان چاویان پیم کهوت چواردهوریان لیگرتم و و منیش پیم وتن: پوشتبوم بوئهوهى دهرمان بو ئەم ژنه شیتته بهینم و ئیوه دهبیئت ژورهکهى ئەوم پئی نیشان بدن. خزمهتکارهکانیش، منیان برده لای ژورى ئەو ژنه و منیش بهوانم وت: من لهگهه ئەم ژنه دا بهتهنهایى بهجئ بهیلن، بوئهوهى لهپئی ئەم دهرمانانهوه ئەو پوچه زیانبهخشانهى که لهدهرونى ئەودا جیگیر بون و ئەویان شیت کردووه، لهجهسته و بونایهتى ئەودا دهریکهه.

خزمهتکارهکانى پوشتن و من به "مینا" م وت: ئەمشهو دهمهوئیت تو له م ماله بفپینم و لهگهه خۆمدا له م ولاته دهرتیکهه، بهلام بهمهرجیک تو ملکچهی فهرمانهکانى من بیت.

"مینا" پرسى: دهبیئت چی بکهه؟

"خیکه" بچوک و چهقۆکهه پینیشان دا و پیم وت: من ئەم شهو ئەم چهقویهت لا بهجئ دههیلیم و دهپۆم و بهخزمهتکارهکانیش دهلیم دواى پوشتنى من نابیت هیچ کهس خوى بکات بهم ژورهى تۆدا.

⁴⁴ خیکه، وهک مەشکه وابه، بهلام مەشکه له پێستى بزن دروست دهرتیت، و خیکهش لهپێستى کاره بزن دروستى دهمکن و شیوهى نامادمکردن و دروست کردنى لهگهه مەشکه جیاوازه، چونکه خیکه به "توو" خۆشهى دهمکن، دواى ئەموش دۆشاوى توو دهمکوئین و تئى دهمکن تا وای لیبتت بهکهلکى ئەوه بیئت که پۆنى تیبیکهت، بهلام مەشکه بهجهوت خۆشهى دهمکن. ههرهوها شیوازی بهکارهینانیشی لهگهه مەشکه دا جیاوازه، چونکه مەشکه زیاتر بۆ ناو بهکارى دهمینن، بهلام خیکه، بۆ هه لگرتنى پۆن نازهل بهکار دهمینریت

ھەرئەھدى شەۋ داھات تۆ دەيىت دەمى ئەم "خىگە" يە بىكەيتەۋە و بېرىك خويىن بېروخسار و دەست و سىنەتدا بېرىشى و چەقۇكەش دەيىت لەتەنىشت خۆتەۋە دانىيت.

من لەسەرەتاي شەۋدا دىم و كاتىك خۆم دەكەم بەژورەكەى تۆدا دەلىم: تۆ بەم چەقۇيە خۆت كوشتوۋە و تۆش لەوكاتەدا خۆت بىكە بەمردو، بۆ ئەۋەى ھەمويان لەۋە دلىنباىن كە تۆ گىانت تىدا نەماۋە.

ئەوكات من خزمەتكارەكان دەھىنمە ئەۋ باۋەرەى كە دەيىت تۆ لىرە بىمە دەرەۋە لەوكاتەدا تۆ لەشتىك دەپىچم و لەۋى دەرتدەكەم و لەدەرەۋە دەست و پوخسار و سىنەت دەشۆرم و لەگەل خۆمدا دەتبەم.

"مىنا" پازى بوو كە بەپىيى فەرمانەكانى ئەۋ پەفتار بىكات و منىش لەژورەكەى ھاتمە دەرەۋە و بە خزمەتكارەكانم وت كە ھىچ كەسىك ئىتر خزمەتكارى ئەم مالىە يان ژنى ئەم مالىە بىت نابىت خۆى بىكات بەژورى "مىنا" دا، چونكە ئەگەر كەسىك دەرگاي ئەۋ ژورەى بىكاتەۋە و خۆى بىكات بەژوردا، پۇجە زىانبەخشەكان كە بەھۆى ئەۋ دەرمانەۋە لەجەستەى "مىنا" دىنە دەرەۋە، لەكاتى چۈنە ژورەۋەياندا دەچنە جەستەى ئەۋان و دواجار ئەۋان ۋەك ئەۋ كچە شىت دەكەن و خۆشم لەسەرەتاي شەۋدا سەردانىكى تىرى دەكەمەرەۋە و خۆم دەكەم بەژورەكەى ئەۋدا.

خزمەتكارەكان بەترسەۋە وتيان: دلىنبا بە كە ناھىلىن ھىچ كەسىك خۆى بىكات بەژورەكەى ئەۋدا و ئىمەش خۆمانى لى نىزىك ناكەينەۋە.

دواى ئەۋە پۇشتىم بۆ كۆشكى فەرمانەرەۋايى و بىنىم بەندەكەم ھىشتا لەتەلارى مىواندارىە.

بەلام كۆمەلىك لەۋكەسانەى كە سەرقالى خواردنەۋە بون، بەھۆى مەستيانەۋە لەۋ تەلارەدا خەۋيان لىكەۋتبوو و ئەۋانىتر كەم تا زۆريان مەستبون، بەلام "بۇرا بۇرياش" ھۆش و ھەستى لەسەر خۆى بوو.

خۆر بەرادەيەك ھاتبوۋە خوار كە تىشكە ئەرخەۋانىەكانى لەناۋ ژورى تەلاردا دەدرەۋشانەۋە و منىش لە "بوراۋورىاش" م پىرسى: چ پۇژىك جەژنى پادشاى درۆينە كۆتايى پىدىت.

ئەۋىش ۋتى: كاتىك خۇر لەپىشت ئەۋ پۇبارەۋە ون يىت، كۇتايى بەم جەڭنە دىت و بەندەكەى تۇش بەۋ ژەھرەى كە بۇى دەپۇژنە ناۋ شەرابەۋە دەرخواردى دەدەن و دەمرىت، دۋاى ئەۋە لاشەى دەكەنە ناۋ كاسەيەكى گلىنەۋە و دەيىبەنە ناۋ ژىررەمىنەكەم و لەپال ئەۋ كەسانەى كە لەھەمان ئەم پۇژدە بەكۇشت دراۋن دادەنرىت.

ۋتم: "بۇرابورىاش" بەندەى من، ۋەك خۇم خەلكى مىسرە و خەتەنەشيان كىردۋە و خوداكانى ئىمە دەلىن، كاتىك مۇۋ دەمرىت، دەيىت لاشەى مۇميا بىكەن، بۇئەۋەى لەجىھانىكى تىردا بەزىندۋىى بىمىنىتەۋە.

"بۇرابورىاش" ۋتى: كاتىك لاشەى مۇمياكرا، چى لى دەكەن؟

ۋتم: دۋاى ئەۋەى لاشەيمان مۇمياكرد، دەيىنۇژىن.

"بۇرا بۇرىاش" ۋتى: من رازىم كە بەندەكەى خۇت بەپىى نەرىتى خۇتان مۇميا بىكەيت، بەلام دۋاى ئەۋە دەيىت لاشەكە بەدەتەۋە بەخۇمان، بۇئەۋەى بىخەينە ناۋ ئەم كاسە گلىنەۋە و لەژىر زەمىندا دايىنۇژىن.

ۋتم: مۇمياكردنى لاشەى كەسە ۋەجاخزادەكان شەست تا حەفتا پۇژ دىرژە دەكىشىت، بەلام لاشەى بەندەكان دەتۋانرىت لەماۋەى سى پۇژدا مۇميا بىكەين.

"بۇرابورىاش" ۋتى: زۇرباشە لاشەكەى لەماۋەى سى پۇژدا مۇميا بىكە.

مىنىش ۋەلام دايەۋە: ناتۋانم ئەم كارە لىرەدا ئەنجام بدەم، لەبەرئەۋەى ئەگەر لاشەى بەندەكەى خۇم لەم كۇشكەدا مۇميا بىكەم، ھەمۇر ئەۋ كەسانەى كە لىرە دانىشتون، بۇ نەمۇنە تۇ، بەھۋى بۇنى ھەرەشەنامىزى ئەم تەرمەۋە دەمرىت و دەيىت ئەۋەت پى بلىم ئەم لاشەيە، يەكسەر دەيىت مۇميا بىكرىت، ئەگىنا ھەۋاى گەرمى "بابل" ھەر ئەمشەۋ لاشەكەى دەگەننىى و ئەۋكات ناتۋانن مۇمياى بىكەين، ھەر لەبەرئەۋەش تۇ پىم پى بدە ئەمشەۋ ھەر ئەۋكاتەى بەندەكەى من دەمرىت، من لاشەكەى لەم كۇشكە بىبەمە دەرەۋە بۇئەۋەى لەكەنار پۇباردا لەشۋىننىكى دورد، مۇمياى بىكەم و لەم شەۋەۋە كە من لەم كۇشكە دەرۋەمە دەرەۋە تا سى پۇژى تر تۇ من نايىنى و نايىت بىشىبىنى، چۈنكە لەم سى پۇژدە لەتۇ نىزىك بىبەۋە بۇنى ئەم لاشەيە دەيىتە ھۋى مەرگى تۇ.

"بورا بورياش" وتى: منيش تا ئەم سى پۇژە ھىچ كارىكم پىت نى، تا ئەو كاتەى خۆت دىيىت بۆ لام.

لاو تەماشايەكى خۆرى كرد و ئەويش وتى: لەبەرئەوھى خۆر لەپشت پوبارەوھ ون بووھ كەواتە جەژن كۆتايى پىھاتووھ و تا چەند ساتىكى تر زەھرەكە دەرخواردى بەندەكەتى دەدەن و بېرۆ خۆت چاويىرى لەم كارە بكە كە بەئامادەبونى تۆ كە پزىشكى ئەو زەھرە دەرخواردى ئەو پياوھ بەدەن... لەكاتىكدا ئىمە سەرقالى ئەم گەفتوگۆ بوين، من بەھۆى ھەلومەرجى خزمەتكارانى كۆشكى فەرمانرەوايىيەو تىگەشتم كە جەژنى پادشاى درۆينە كۆتايى پىھاتووھ، چونكە ھەموويان بەيەكەوھ لەچارەدەورى "كاپتا" دور كەوتنەوھ، بەلام "كاپتا" كە بەھۆى خواردنەوھى شەراب مەست بوو، نەيدەتوانى پەيى بەگۆرانی پەفتارى خزمەتكارەكان ببات.

من خۆم گەياندە لای پزىشكى "بورا بورياش" و پىم وت: كە پادشا فەرمانى بەمن داوھ خوم زەھر دەرخواردى ئەو پياوھ بەدەم كە ئەمېرۆ پادشاى درۆينەى "بابل" بووھ. ئەو پزىشكەش قسەكانى منى لا پەسەندبوو، چونكە سەرەراى ئەوھى واى دەزانی من درۆى لەگەلدا ناكەم، لەپۇژى پادشاى درۆينەدا ئەوندە شەرابى خواردبويەوھ كە نەيدەتوانى لەسەر ھەردوو پىي خۆى پراوھستىت و ھەرنەوھى زانى كارى دەرخواردانى ژەھر بە "كاپتا" من لەئەستۆى دەگرم، زۆر خوشحال بوو و وتى: ئايا دەزانی دەيىت بەكام ژەھر بىكوژىت؟

وتم: بەلى من لەپىي پزىشكە "بابل" يەكانەوھ ئاشناى ھەموو ژەھرەكانى تر بوم. پزىشكى پادشاى بەھۆى مەستى لەپادەبەدەريەوھ كە بەچەپ و راستدا دەكەوت وتى: بەلى دواى ئەوھى بەندەكەت مرد، من دەيىت پشكنىنىكى تەواوى بۆ بكەم، بۆئەوھى دلنبايم لەوھى كە مردووھ.

وتم: ھەر ئەو كاتەى مرد، من دىم ئاگادارت دەكەمەوھ، بۆئەوھى بىيىت و پشكنىنى بۆ بكەيت.

پزىشكى پادشاى "بابل" يش وتى: كەواتە من دەپۆم دەخەوم و كاتىك بەندەكەت مرد، وەرە و ئاگادارم بكەرەوھ، ئەگەر خەوتبوم، ھەلمسىنە.

وتم: ھەمان كار دەكەم بۆئەوھى بزانی بەندەكەى من مردووھ يان نا.

كاتىك لەپزىشكى پادىشاى جيا بومەۋە، بېرىك تىياكم پىشتە ناۋ شەرابەۋە، بەلام ئەۋەندە تىياكم تىكردىبوۋ كە بەندەكەم دواى خواردنەۋەى ئەۋ شەرابە بەشىۋەيەك لەۋش خۇى بچىت كە چىتر ۋاھەست بكن كە مردوۋە.

دواى ئەۋەى بەۋ شەرابە ناۋىتە بەتلىاكەۋە پۇشتەم بۇ لاي "كاپتا" ۋ پىم وت: تۇ ئەمۇ پادىشاى چوار ۋلاتىت ۋ ھەموۋيان لەم پروۋە تۇ باش دەناسن ۋ منىش لايەنگرى ئەۋە دەكەم كە تۇ پادىشاى "بابل" يت.

بەلام ھەربەۋشىۋەى دەزانى من نەھاتوم كە بۇ ھەمىشە لە "بابل" دا بىمىنمەۋە ۋ ئىستا دەمەۋىت بېرۇم، بەلام پىش ئەۋەى بېرۇم يەك ئارەزوم ھەيە كە دەبىت بىتە دى. "كاپتا" پىرسى: چ ئارەزۋىەكت ھەيە؟

ۋتم: ئارەزۋى ئەۋە دەكەم كە بەدەستى خۇم يەك پىك شەرابت پىبىدەم، بۇئەۋەى دواى ئەۋەى گەرامەۋە بۇ مىسرەتۋانم بەمەموۋ خەلكى بلىم كە من "سىنۇھە" ى ناسراۋ بە كوپى كەر، كەسىكم كە بەدەستى خۇم شەرابم دەرخواردى پادىشاى "بابل" داۋە، بۇئەۋەى لەۋكاتەدا خەلكى بەمەزنىەكەۋە تەماشام بكن ۋ پىشتىگرى ئەۋ مەزنىەتىەم بكن.

"كاپتا" ۋتى: من ئەمۇ بەپىي پىۋىست شەرابم خواردوۋەتەۋە ۋ چىتر ھەز لەخواردنەۋە ناكەم، بەلام لەبەرئەۋى تۇ دەلىي ئارەزۋى ئەۋە دەكەيت بەدەستى خۇت شەرابم پى بدەيت ۋ منىش ئەمۇ كەسىك نەبوم كە پىكى شەرابى ھىچ كەسىك رەت بكەمەۋە، ئەۋ پىكەش بەدەستى تۇ دەخۇمەۋە، ۋەك بلىي دەزانم لەۋانەيە بەشىۋەيەك مەست بىم كە نەتوانم لەجىي خۇم ھەستم.

ئەۋكات پىكى شەرابى لەدەست ۋەرگرتەم ۋ بەيەك قوم ھەلىدايەۋە دواى ئەۋە پىكە خالىيەكەى فرى دا.

لەمكاتەدا چراكان داگىرسان ۋ بىدەنگى بالى بەسەر كۇشكى فەرمانرەۋايدا كىشا، چونكە ھەمويان زانىان چىتر كاتى خۇشى ۋشادى كردن تەۋاۋ بوۋ ۋ ئەگەر كەسىكىش ھەۋلى ئەۋە بدات خۇشى ۋشادى لەخۇى نىشان بدات بەكۈشت دەدرىت. دواى چەند ساتىك بەندەكەم، تاجى فەرمانرەۋاىي لەسەر داكەند ۋ ۋتى: ئەم كلاۋە بۇ سەرى من زۇر تەنگە ۋ فشارى بۇ سەرم ھىناۋە بۇيە ئىسقانى سەرم ئازار دەدات،

ههست بهشلیهك له پێكانمدا دهكهم و پێلوهكانیشم وردە وردە خهريكه قورس دهبن و واههست دهكهم خهريكه خهوم لێدهكهوێت.

"كاپتا" لههه مان ئه و شوینهی که دانیشتبوو پاكشا و دواى چەند ساتیک خەوی لیکهوت و من دەمزانى که خەوی ئه و لهو تلیاکهوه سهراچاوهی گرتووه، دواى چەند خولهکیکی تر، وردە وردە قورس دهبیئت و وای پێدییئت که ههركهسیك چاوی به "كاپتا" بکهوێت، وا دهزانیت گیانی دههچوو.

خزمهتکاری کۆشکی فهڕمانپهروایی ئه و تاجهیی که "كاپتا" لهسهری داکه‌ند خستهی سهری "بورابوریاش" و جلی پادشایی لهبه‌رکرد و پادشای راسته‌قینه‌ی "بابل" لهسه‌ر ته‌ختی پادشایی دانیشت و دواى ئه‌وه وتی: سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی ئه‌مه‌رۆ پۆژی جه‌ژن و خوشی بوو، من زۆر ماندووم و ده‌بیئت بخه‌وم و زۆر زووش ئه‌و که‌سانه‌ی که به‌هۆی مه‌ستیانه‌وه لیڤه‌ خه‌ویان لیکه‌وتووه، به‌زۆری گورز له‌کۆشکی فه‌رمانپه‌روایی بیانکه‌نه ده‌روه و ئه‌م که‌مه‌زه‌یه‌ش -ده‌ستی بۆ کاپتا پراکیشا- کاتیك به‌ته‌واوی گیانی ده‌هچوو بیخه‌نه ناو کاسه‌ گلینه‌یه‌که‌وه.

خزمهتکاری کۆشکی پادشای "بابل" به‌شیوه‌یه‌ك به‌گورزی ده‌ستی که‌وته گیانی مه‌سته‌کان و ئه‌وانه‌ی خه‌ویان لی که‌وتبوو، که له‌ماوه‌ی چەند ساتیکدا مه‌سته‌کان هاتنه‌وه هۆش خۆیان و خه‌وتووێه‌کانیش له‌خه‌و هه‌ستان و هه‌موویان پێکه‌وه هه‌له‌هاتن.

منیش له "كاپتا" نزیک بومه‌وه و ته‌ماشام کرد که ته‌واوی هیما وینه‌یه‌کانی مه‌رگ له‌په‌رخساریدا په‌یدا بووه، دواى ئه‌وه به‌به‌نده‌کانم وت: بپۆن و به‌پزیشکی پادشا بلین بیئت بۆ ئیڤه و پشکنینیك بۆ ئه‌م پیاره‌ بکات، بۆئه‌وه‌ی له‌وه دُنیا بیئت که مردووه، له‌وکاته‌دا به‌نده‌کان پوشتن و پزیشکی پادشای "بابل" یان له‌گه‌ل خۆیاندا هینا که له‌کاتی مه‌ستیدا خه‌وی لیکه‌وتبوو و زیاد له‌نیو کاتژمیر نه‌خه‌وتبوو و هیشتا مه‌ستی له‌سه‌ری ده‌رنه‌په‌ریبوو و به‌چاوه‌ی نیوه کراوه‌وه هات.

من ده‌مزانى له‌و حاڵه‌دا تاچه‌تی ئه‌وه‌ی نیه پشکنینیکی ته‌واوی بۆ به‌نده‌که‌م بکات و ئه‌گه‌ر پشکنینی ته‌واویشی بۆ بکات، ده‌گاته ئه‌و باوه‌ره‌ی که مردووه.

بەلەم پزیشكى پادشای "بابل" كە دەيويست ھەرچى زووتر بگەرپتەو و بخەويت، بۆيە ھەرپەمەكى تەماشايەكى بەندەكەمى كرد و وتى، بىگومان مردوۋە، ھەرئىستا بىخەنە ناو گۆزەيەكى گلىنەو و دەمى گۆزەكە بەقوپرى خۆشەكراو بېستەن. بەندەكانى "بۇرابورىاش" بەندەكەى منيان خستە ناو گۆزەيەكى گلىنەو و كاتىك سەرقالى ئامادەكردنى قۇرە خۆشەكراو كە بوون من بەلىنى پادشام ھىنايەو ياد "بۇرابورىاش" و وتم: دەبىت تەرمى "كاپتا" م پى بەدەيت بۆنەوۋى بېبەم و مۇمىي بىكەم.

"بۇرابورىاش" بە بەندە و خزمەتكارەكانى وت: "سىنۆھە" پزیشكى مىسر پىگاي پىدراو تەرمى ئەم پياو ھەم كۆشكەى من بىاتە دەرەو و مۇمىي بىكات و ھىچ كەس نابىت پىلى لى بگرىت و بىتە مايەى دەرديسەرى ئەو و ئاگاتان لەخۇتان بىت كە دواى ئەوۋى لىرە پۇشتە دەرەو، بۇماوۋى سى پۇژ و شەو پى نەنىتە ئەم كۆشكەو و ئەگەر وىستى بىتە ناو ئەم كۆشكەو داركارى بىكەن، چۈنكە سەرقالى مۇمياكردنى تەرمى ئەو پياوۋىيە و لەوانىيە بۇنى ھەرەشەنامىز لەگەل خۇيدا بېنىتە ناو ئەم كۆشكەو و بىتە مايەى لەناو چۈنى من.

منىش كە پىش وەخت گەژاۋەيەكەم ئامادەكردبوو، ئەو گۆزە گەرەيە كە تەرمى "كاپتا" تىدا بوو لى وەرگرتن و خستەمە سەر ئەو گەژاۋەو و لەپىدا پىش ئەوۋى لە كەژاۋەكە نىزىك بېمەو، چەند كۈنىكەم كىرە ئەو قۇرە خۆشەكراوۋى كە دەمى گۆزەكەيان پىگرتبوو، بۆنەوۋى بەندەكەم نەخنىت.

كاتىك دۇنيابوم كە "كاپتا" لەكۆشكى پادشای بابل "ھاتوۋەتە دەرەو و لەناو ئەو گۆزەيەدايە و خراوۋەتە سەر گەژاۋەكەو، دواى ئەو يەكسەر پۇشتەم بۇ مالى "بۇرابورىاش" و بەخزمەتكارەكانم وت: دەرۇم بۇ ئەوۋى تەماشاي كارىگەرى دەرمانەكەم لەسەر "مىنا" بىينم.

كاتىك خۇم كرد بەژورەكەى "مىنا" دا تىگەشتەم كە فەرمانەكانى منى جىبەجى كردوۋە و دەست و سىنە و پوخسارى خۇيناۋى كردوۋە و چەقۇ خۇينىنەكەشى لەتەنىشتىيەو داناۋە.

بەترس و تۆقانیکی درۆینهوه لهو ژوره هاتمه دهرهوه و بانکی خزمهتکارهکانم کردو پیم وتن: مهگەر ئیوه شیت بون که دوباره پیتان پیداوێ چهقویهکی تر بهدهست بهینیت، بۆئهوێ خویی پی بکوژیت.

کاتیك خزمهتکارهکانی چاویان بهخوین کهوت، لهزریان لی هات و هیچ کهسیك نهیویرا لهو کچه نزیک بپیتهوه و بزانیك ئایا "مینا" بهراستی مردووه یان هیشتا گیانی تیدا ماوه، چونکه خزمهتکارهکان زۆر لهخوین دهرسن و بههیچ شیوهیهك ناماده نین لهجستهیهکی خوینینهوه نزیک ببهوه.

ههموویان بهلهرز و شیواویهکهوه تهماشایان دهکردم و چاوی تۆقاویان پرسیماری ئهوێ لی دهکردم که ئیستا چی بکهین؟ بهوانم وت: لهم پوداوهدا ئیوه بهئەندازەێ من یان لهمن زیاتر بهپررسیارهتیتان لهئەستۆدایه، چونکه من پزیشکم و هاتوم چارهسەری ئەم ژنه شیته بکه، جاری یهکهه لهبهراچاوی ئیوه ئەم چهقویهم لهدهست سهند، بهلام نازانم ئهو بهچ شیوهیهك توانیویهتی چهقویهکی تر بهدهست بهینیت و خویی پی بکوژیت.

ئیستا تاکه پینگهچاره ئهوێه که من ئەم ژنه لهبهرایهك بپیچم و لیوه ببههه دهرهوهو ئیوهش هەر ئەمشهو یان سبهی بهیانیهکهی کهنیزهیهکی تر بکړن و لهباتی ئهودا داینین، ئەگەر "بورابوریاش" پرسى بۆچی سهه و پوخساری ئەم کهنیزهیه گۆپاوه، پیی بلین لهبهرئهوێ ئهو شیت بووه و پۆحه نازار بهخشهکان ئاویتتهی جهستهی بون و گۆرانکاریان بهسهه و پوخساریدا هیناوه.

خزمهتکارهکان تهماشای یهکتریان کرد و پرسیان ئیمه لهکوێوه کانزا بهدهست بهنین بۆئهوێ کهنیزهیهکی پی بکړین.

وتم: من نرخى کهنیزهیهکتان پیدهدهم و کاتیك کهنیزهیهکی تازهتان کړی و هیئاتان بۆئهم ماله جوان بپرازینهوه و فیرى نهیرتی پهسەندکردنی لهلایەن "بورا بوریاش" هوه بکه. و من دانیام کاتیك پادشای "بابل" چاوی پیی بکهویت که کهنیزهیهکی مالی بووه بهرادهیهك خوشحال دهییت که ئاگای لهگۆپینی پوخساری نابییت. دواى ئهوه پارچه زێړیکم دا به خزمهتکارهکان که زیاتر لهنرخى کهنیزهیهکی جوانه و ئەوانیش بهرهیهکیان بۆ هینام و منیش "مینا" م لهو بهرهیه پیچا و پیتهوهی خۆم به پونکردنهوهکانهوه دوا بخرم "مینا" م خسته سهه شانم و لهو ماله چومه دهرهوه،

چونکہ دەمزانى كاتىك دەبیئت كارىك بەخیرایى ئەنجام بەدریئت ھەرچەنێك كەمتر لەبارەییەو بەدوییت باشترە، چونکہ بەھۆی قسەى درىژخایەنەو چەند گرفتێكت لەكارەكەدا بۆ دیتە پێشەوہ كە دەبیئتە ھۆى ترس و گومانى كەسە لاوازەكان و تەواوى خزمەتكارەكانیش كەسانى لاواز و ترسنۆك بون.

"مینا" شەم گواستەوہ بۆ كەژاوہكە و خۆشەم سواری گەژاوہكە بوم و كەوتینە پى تائەوہى لەپوبارەكە نزىك بویەنەوہ.

پیش ئەوہى بگەینە نزىك پوبارەكەوہ، بەكۆلبەرەكانم وت: كەژاوہكە لەسەر زەوى دانین و سەرەتا ئەو گۆزە گۆلینەى كە "كاپتا" ى تىدايە لەپى كۆلبەرەكانەوہ گواستەوہ بۆ ناو گەشتیەكە.

ئەوكات بەكۆلبەرەكانم وت: ئیوہ كەژاوہكە دور بخەنەوہ بۆئەوہى منیش پۆحى بەندەكەى خۆم لێرە دور بخەمەوہ و كاتىك دەگەرێنەوہ من نابینن، چونکہ چیتەر من پۆشتوم، بەلام كەژاوہكەتان لەجى خۆیدا دەمىنیتەوہ و دەتوانن ھەلیگرن و بگەرێنەوہ بۆ كۆشك.

دواى پۆشتن و دور كەوتنەوہى كۆلبەرەكان "مینا" م لەكەژاوہكە ھینایە دەرەوہو بەردمە كەنار پوبارەكەوہ و لەناو بەرەكە دەرم ھینا بۆئەوہى دەست و پوخسارى خۆى بشۆریت.

دواى ئەوہى لەگەل "مینا" دا سواری كەشتیەكە بوم و لەتاریكى شەودا كەشتیەكەمان كەوتە پى و لەكەنار دور كەوتەوہ.

سەول لێدەرەكان بەبیینى "مینا" سەریان سوپ نەما، چونکہ من بەوانم وتبوو لەگەل كەنیزەكەى خۆمدا كۆچ دەكەم و ئەوانیش وایان دەزانى كە ئەو كەنیزەى منە.

بەم شیوہیە، من لەشەوێكدە "بابل" م لەدواى خۆمەوہ بەجى ھیشت و خۆم لە ولاتىك دور خستەوہ كە لەوانەبوو لەویدا لەپى پێشەى پزىشكىوہ سەروەت و سامانىكى زۆر بپیئتە بەشم.

بەشى ھەژدەيەم

مينا و ھاتنەوہى ھۆشى كاپتا

كاتىك ئەوہندە لەشار دور كەوتىنەوہ كە چىتر پۆشنايى شارى "بابل" مان نەدەيىنى، "مينا" بەزمانى مىسرى كە سەول لىدەرەكان لىي تىنەدەگەشتن دەستى كرد بەقسەكردن و وتى: من ئەمشەو بەھۆى جىبەجى كردنى فەرمانەكانى تۆ بۆگەنم كرد.

پرسىم: بۆچى بۆگەنت كردوہ؟

"مينا" وتى: لەبەرئەوہى تۆ پىت و تە دەست و پى و پوخسارم خويناوى بكەم، ھەرلەبەر ئەو خوينە ھەرچەنىك خۆم بشۆرم بۆنى ئەو خوينەم لىنايىتەوہ.

وتە: مەبەستت لەم قسەيە چىە.

"مينا" وتى: مەبەستم ئەوہىە كە تۆ منت فرىوداوہ و منت ھانى ئەوہ دا بەھۆى خويناوى كردنى خۆمەوہ بۆگەن بكەم.

وتە: كورە ھەى ژنى نەفرەتى، من بەپادەيەك ماندوم كە تاقەتى ئەوہم نىە قسەت لەگەندا بكەم، بەيئە كەمىك بخەوم، چونكە ئەو زەحمەتەى ئەمپۆ و ئەم شەو لەپىناو پزگار كردنى تۆدا داومە، يەكىكە بوو لەئەركە قورسەكانى ژيانم و دواى دەرچونم لەقوتابخانەى "مالى ژيان" ى مىسر ھەرگىز گرفتارى وام بەخۆمەوہ نەيىنيوہ، چونكە ئەگەر ئەو زەحمەتەى ئىمە دەيكىشين تەنھا يەك جەستە يىت بەپادەيەش قورس نىە، بەلام كاتىك مروۋە سەرەپاى ئەوہى گرفتارى ئەركى جەستەيەك ببىت، ئەركى پۆحىشى لەئەستۆ بگريت زۆر ماندوو دەبىت، بۆيە لەمپۆدا من ھەم گرفتارى ئەركى

جەستەیی و ھەم پۆچی بوم. سەرەپای ئەو دوانەش، بۆ پزگار کردنی تۆ، من زیانیکی دارایی و سامانیی مەزنیشم لێکەوتوو.

چونکە ئەگەر تۆ نەبواوەیت و ئەو داواوەت لە من نەکردایە بۆ ئەوێ پزگارت بکەم و لەمال بئفرێنم، من دواي چەند پۆژیکی تر، بە ناو نیشانی پزیشکی مەزن و پلە یەکی "بابل" لەلای راستی پادشای ئەو وڵاتەدا پادەووەستام و ئەوێندە زێڕ و زیو دەبوو بە شەم کە کەشتیەکی وەک ئەم کەشتیە ئیستای ئیلمە سواری بوین توانای ھەلگرتنی باری زێڕ و زیوی منی نەبوو.

بەلام تۆ منت ناچارکرد کە چاپۆشی لەم سوو دە مەزنە بکەم و تۆ لە "بابل" بفرێنم، لە نایندەدا ھەموو سالیکی لە ھەمان ئەم پۆژەدا کیسە یەکی خۆلەمیش بە سەرمددا دەپۆژم، بۆ ئەوێ ئەو بە ئیلمەو یاد خۆم کە ئەم پۆژە یەکیکە لە پۆژە نەگبەتبارەکانی تەمەن. "مینا" وتی: ئەگەر تۆ ئەوێندە من بە ھۆکاری نەگبەتیەکانی خۆت دەزانی، کەواتە باشتەر وایە خۆم ھەلەمە ناو ئەم پۆبارەو بۆ ئەوێ لە دەستم پزگارت بێت. دواي ئەو "مینا" جۆلە یەکی کرد بۆ ئەوێ خۆی لە کەشتیە کەو ھەلەداتە ناو پۆبارە کەو.

بەلام گرتە و وتە: "مینا" من ئەم پۆژە زەحمەت و ئەرکیکی زۆرم کێشاو، بەلام سەرەپای ئەوێش دێم خۆشە لە بەر ئەوێ تۆم پزگار کردوو و ئەگەر تۆش خۆت ھەلەدیتە ئەم ئاوو وە و نوqm ببیت، ئەکات بە دەبەختیەکانم مەزتر دەبن، چونکە تێدەگەم دواي ئەو ھەموو زەحمەتە ی کە کێشاومە، نەم توانی پێ لە مەرگی تۆ بگرم. بە تەواوی خوداکانی بابل و میسر و سوریه سویندت دەدەم، ئەو بیرە لەمیشکتدا لایە و بخو، ئەگەر حەزیش ناکەیت بخویت، لە گۆشە یە کدا بێدەنگ دانیشتە، بۆ ئەوێ من بتوانم بخوم.

ژن بێدەنگ بوو و لە گۆشە یەکی کەشتیە کەدا دانیشت و منیش بەو بەرە ی کە "مینا" م پێ پێچابوو خۆم پێداپۆشی بۆ ئەوێ بخوم.

چونکە سەرەپای شەوی چوار دە یە می وەرزی بە ھار بوو و بۆلەکان لە ھەردوو لای پۆبارەدا دەستیان کردبوو بە چڕین. لە قەلەکان لە ناو چەرە نە یجەکانی قەراخ پۆباردا دەنگە دەنگیان نابوێو، ھەواش لە شەو دا زۆر فێنک و خۆش بوو.

دوای چەند ساتیک "مینا" ش ھاتە ژێر بەرەکەو و وتی: لەبەرئەوێ دەزانم ھەوا ساردە حەز دەکەم خۆم بەتۆوە بچەسپینم، بۆئەوێ بەگەرماي جەستم گەرمت بکاتەو.

من بەھۆی دەنگی "مینا" وە خەوم لیکەوت و لەبەرەبەیاندا لەخەو ھەستام و ھەستم کرد کە کەشتیەکە ناجولیت، بۆیە ھەستامە سەرپێ و بینیم کە سەولێدەرەکان دەستیان لەسەول لێدان ھەلگرتوو، و منیش پێم وتن: بۆچی سەول لێنەدەن.

ئەوانیش وتیان: ئێمە لەشەووە تا بەیانی سەولمان لێداو و ئیستاش دەستمان وەک داری سەولەکەمان وشک ھەلھاتوو و کەمەرمان ئیش دەکات و ناتوانین سەول لێدەین، دەبێت نان بخۆین لەبەرئەوێ لادییەک لەقەراخ ئەو پوبارەدا بەدی دەکریت بڕۆ لەو لادییە گوشت و ماستمان بۆ بەینە، بۆئەوێ تێر نان بخۆین. وتم ئیستا کاتی نان خواردن نیە و من کاتیک نیوہ پڕۆ بگەینە ھەر ئاواپیەک خواردنقان بۆ دەکرم بۆئەوێ تێر نان بخۆن. من پێم وتن دەبێت زۆر زوو خۆم بگەینە شۆین باوبا پیرانی خۆم و ئەگەر ئیوہ لێرەدا نان بخۆن ئەوا دوا دەکەوین و ئەوێش بزانن ئەگەر بتانەوێت سەرپێچی لەفەرمانەکانم بکەن، من جادوگەرێکی زۆر بەتوانام و دەتوانم فەرمانەرەوایی تەواوی پۆحە ئازار بەخشەکان بکەم بۆئەوێ ھێرشقان بۆ بەینن و گوشتی جەستەتان پارچە پارچە بکەن و بیخۆن.

سەرەپای ئەوێ "بابل" یەکان لەجادوو دەرئەسن، بەلام ئەمانە لەم ھەرەشەییە من نەترسان، چونکە دەیانزانێ پۆژ بووئەتەو و خۆر بەلاسەریانەو دەدرەخشیتەو و لەپۆناکی پۆژدا پۆحە زیانبەخشە ترسناکەکان نامێنن.

دوای ئەوێ بینیم یەکیەک لەوانە وتی: ئەو یەک کەسە و ئێمە دە کەس، بۆیە دەتوانین ھەرچیمان بویت لێی بکەین. سەول لێدەرێکی تر کاتیک گوێ لەم قەسەییە بوو سەولەکەیی خۆی بەرز کردووە بۆئەوێ بیکیشت بەناوچاومدا، بەلام لەمکاتەدا ھاواری "کاپتا" ی بەندەم لەناو گۆزە گلێنەکەدا بەرز بویەو.

سەول لێدەرەکان دانیابون لەوێ تەرمی مام لەناو ئەو گۆزە گلێنەدایە، کاتیک پەییان بەوێ برد کە کابرای مردوو زیندوو بووئەتەو زۆر ترسان، یەک لەدوای یەک خۆیان ھەلداوە ناو ناوہکەو و کەشتی بێ سەول لێدەر مایەو، بەلام من توانیم ئەو

کەشتیە بگەیهنمە کەنار ڕۆبار و لەوێ لەنگری کەشتیەکەم هەڵدایە ناو ئاوەکەو
بۆئەوێ خۆرە ئاوەیبات.

"مینا" لەخەو هەستا بوو و خەریکی ڕێکخستنی قژی بوو و من بەبیینی ئەو زۆر
خۆشحال بوم، چونکە بینیم کە "مینا" زۆر لەوێ جوانترە کە من لەمالی "بۆرابوریاش" دا
چاوم پێی کەوتبو.

"کاپتا" لەناو گۆزە گلێنەکەدا هاواری دەکرد و بەدەست و پێی دەیدا لە گۆزەکە و
من لێی نزیک بومەو و سەری گۆزەکەم شکاند، چونکە قۆرە خۆشەکراوەکە هیشتا
بەتەواوی وشک نەبوو.

"کاپتا" سەری لەگۆزەکەو دەرھێنا و بەسەر سوڕمانەو تەماشایەکی چۆردەوێ
خۆی کرد و پرسى: ئێرە کوێیە و من لەکوێم و تاجی فەرمانرەواییەکەم کوانی؟ بۆچی
پۆشاکى پادشاییم لەبەردا نیە؟ واھەست دەکەم پۆتم و سەرمامە و هەردوو پێم
بەشیوەیەك سەر بون، وەك بلێی ماریکی ژەھراوی پێکانی گەستبم.... سینۆھە... ناگات
لەخۆت بێت ئازار و فریوم نەدەیت، لەبەرئەوێ من پادشای "بابل" م و پادشاش ئەو
جۆرە کەسانە نیە کە گالتهی پێ بکریت و فریو بدریت.

منیش بۆئەوێ تەمیی "کاپتا" بکەم، بۆئەوێ قەرەبوی ئەو بێشەرمیانەى دۆینیی
بداتەو و تەم: ئەوەت لەبەر چوو کە دۆینیی کاتیك لە "بابل" دەرەچوین تۆ ئەوەندە
شەرابت خواردبویەو و مەست بویت ویستت لەناو ئەم کەشتیەدا ئازاری سەول
لێدەرەکان بەدەیت و بەردەوام باسی ئەوەت دەکرد کە پادشای "بابل" یت و دادپەرەوێ
بەریا دەکەیت و سەول لێدەرەکانیش کاتیك لەتۆ بیزار بون ناچاربون تۆ لەناو ئەم
گۆزە گلێنەدا زیندانى بکەن، بۆئەوێ ئەوەند نەبیتەى مایەى بریندار کردنیان.

"کاپتا" چاوی داخست و پۆچوو ھەزى خۆیەو و کاتیك چاوەکانى کردەو و تى:
من چیتەر شەراب ناخۆمەو، لەبەرئەوێ خواردنەوێ شەراب، منى دوچاری خەویکی
سەر سوڕھێنەر کرد و وا ھەستم دەکرد کە پادشای "بابل" م و لەنیو خەلکید
دادپەرەوێ بەریا دەکەم و دواى ئەوێش واھەستم کرد کە پۆشتبیتەمالی
"بۆرابوریاش" ی پادشای "بابل" و ویستم لەگەل ژنیکی نەزاندا چەند وشەیکە قسەى
لەگەلدا بکەم، بەلام ئەو ژنە ھێرشى بۆ بردم و بریندارى کردم و چەند شتیکی ترم
بەسەر ھات کە ئیستا لەبیرم نایەت، لەبەرئەوێ سەرم زۆر ئیش دەکات ھەز دەکەم تۆ

له و دهرمانه ی که دهیدهدیت به که سه مهسته کان بو ئه وه ی بیئنه وه هوش خویان،
 دهرخواردی منی بدهدیت، بوئنه وه ی ئه مهستیه مه له ناو بجیت و ئه مه سرئیشه یه مه
 نه مینیت.

کاتی که به نده که مه ئه مه قسه یه ی ده کرد، له نا کاو له سه ره که شتیه که دا چاوی به "مینا"
 که وت و سه ری که له گوژه که وه هیئابویه دهر وه کرده وه ناو گوژه که وه و هاواری کرد
 و وتی: که وره مه من هیشتا خه و ده بینم، چونکه ئه و ژنه ی که من له مالی
 "بورابوریاش" دا بینم، ئیستاش هه ره ده بینمه وه.... ئه ی خودای میسر... فریام
 که وه، چونکه خه ریکه شیت ده بم.

"کاپتا" له ناو گوژه گلینه که دا دهستی کرد به گریان و سات له دوا ی سات دهیوت:
 من خه ریکه شیت ده بم، چیت دوا ی ئه وه ی بی می شک ده بم و وه که سه شیته کانی تر
 شار به دهرم ده کن.

"مینا" له گوژه که نزیک بویه وه و قژی "کاپتا" ی گرت و سه ری له گوژه که هیئایه
 دهر وه و وتی: جوان ته ماشام بکه، ئایا من دهناسی یان نه؟

"کاپتا" به ده مه گریان وه وتی: تو هه مان ئه و که سه ییت که له خه ودا په لامارت دام و
 لوت و لیومت بریندار کرد.... ئه ی خودا کانی میسر به زه ییتان پیمدا بیته وه..... من له مه
 ژنه پرگار بکه، ئه ی خودا کانی میسر من ده زانم ئیوه له من تو په بون، هه ربویه ئه مه
 ژنه تان هیئایه خه وم، چونکه دوا ی ئه وه ی چومه ناو "بابل" وه، په رستنی ئیوه مه
 فهراموش کرد وه و له باتی ئیوه خودا کانی "بابل" م ده په رست، به لام چیت له مه ودا،
 ته نها ئیوه ده په رستم.

"مینا" پیلاره کانی له پی دا که ند و دوو جار، به لام له سه ره خو کیشای
 به ر وخساری "کاپتا" دا و وتی: له به رئه وه ی تو له خه ودا سوکایه تیت پیکردم، که واته
 ئه مه لیدانه سزای ئه و خه و ناپه سه نده ی تو ده بی، بوئنه وه ی بزانی ئیستا بیداریت و
 نه خه وتویت.

به لام "کاپتا" زیاتر دهستی کرد به گریان و وتی: ئیستاش من هه ره له حا لی خه ودا مه
 له به رئه وه ی له خه ویشمدا، به مه پیلوانه لیی ده دام، ئیستاش هه ره به ر پیلوانه ی
 په لامارم ده دات.

منیش بە "کاپتا"م وت: ئیستا بەراستی ھاتویتە ھۆش خۆت، لەبەرئەو ھەش ناییت بگریت و لەم گۆزە ھەش وەرە دەرەو ھەوێ ھەوێ چارەسەری ئەم مەستیەت بکەم. بەلام "کاپتا" نەیدەتوانی لەو گۆزە گۆلینە ھەوێ کە تەپ و شیدار بوو بێتە دەرەو، من ھاوکاریم کرد ئەوسا توانی لەو گۆزە ھەوێ بێتە دەرەو و ھەوێ ھەوێ شەرابەکە بەرشی نیتەو ھەرمانیکێ لینجاویم پێدا، چونکە ئەو ھەرمانە دوای ئەو ھەوێ شەراب خۆر لەخەوێکی درێژخایەن ھەندەستیت گاریگەری لە لەناوبردنی مەستی دەکات، ھەرەھا سەرھەری مەستی شەراب، گرفتاری خوماری "تلیاک" یش بوو و ھەوێ ھەوێ لەکاریگەری تلیاکیش پزگاری بکەم، پەتیکم بەورگی ھەو بەست و ھەندایە ناو ئاوی پوبارەو.

بەندەکەم، دوای ئەو ھەوێ تایبەتەندێکەکانی ھەرمان تێدا دەرکەوت، زووتر لە مەستی شەرابەکە پزگاری بوو و وتی: چیتەر ھەست بەسەرئیشە ناکەم، بەلام ھەوێ ھەوێ ھیشتا بەتەواوی خەو نەپەرەواییت، چونکە ھیشتا ھەوێ بەخەوتن دەکەم.

تێگەشتم کە ئارەزووی ئەو ھەوێ خوماری "تلیاک" ھەوێ کە زۆر زوو لەناو ناچیت و ھەوێ ھەوێ بەردەوام دەبیت، ھەوێ پێم وت: لەپۆژی ئایندەدا ھەست بەھێچ یەک لەم ئازارە ناکەیت و بەتەواوی چاک دەبیتەو چونکە ھەوێ تەمیکردنی ئەم ژنە و ئەو ھەرمانانە کە پێم داویت بەپارە ھەوێ باش تەمێ کراویت و من لەقەرەبوکردنەو ھەموو ئەو بێشەرمیانە کە لەبەرەمبەر مندا کردت دەتەبەخشم.

"کاپتا" وتی: مەگەر من ھێچ سوکایەتیەکم بەتۆ کردووە؟

وتە: بەلێ، دوینی تۆ بەھوێ خواردنەو ھەوێ شەراب و گالتەجاری کەسانی تر، کەتۆیان کردبوو نامیریکێ گالتەجاری خۆیان بەپارە ھەوێ بێشەرم ببوویت کە دوو جاریش بێشەرمیت لەبەرەمبەر مندا کرد، بەلام ھەوێ ھەوێ بزانی جیاوازی نێوان خاوەندار و بەندە ھەوێ چێ، دەتەبەخشم، بەلام ئەو ھەوێ بزانی دوینی شەو لەناوایونی خۆردا، تۆم لەمەرگ پزگار نەکردایە، ئیستا تۆ، لەناو ئەم گۆزە گۆلینە ھەوێ لەکەنار گۆزە گۆلینەکانی تردا، لەژێر زەمینێ کۆشکی پادشای "بابل" دا بویت، بەلام ئەم گیانە ئیستات تێدا نەبوو، چونکە "بوراوریاش" تۆی دەکوشت.

ئەوکات پوداوی دوینیم بۆ بەپرونی بۆ گێڕایەو و "کاپتا" باوەری نەدەکرد و وای دەزانی کە من درۆی لەگەڵدا دەکەم، بەلام نامادە بونی "مینا" ھانی ئەوێ دا ئەوێ من بۆم گێڕایەو باوەری پێبکات.

دوای ئەوەی تیمگەیاندا دوینی پوبەپۆی چ ھەرەشەیک بووئەتەر، پیم وت: سەرەپای ئەوەی ئیمە لە "بابل" ھەلھاتوین، بەلام هیشتا بەو پادەیش لەو شارە دور نەکەوتوینەتەرە تا وا ھەست بکەین لەھیمنی و ئارامیدا دەژین و ئەگەر پادشای "بابل" دەستگیرمان بکات، سەرەوخوار ھەلمان دەواسی.

سەول لێدەرەکانی ئەم کەشتیەش ھەلھاتن و ئیمە نەمانتوانی ئەم کەشتیە لێخوڕپن و خۆمان بگەینەنێنە ولاتی "میتانی" و تۆ کە بەندەئەم، ئیستا دەبیئت بیر لەپێگە چارەیک بکەیتەرە بۆئەوەی زووتر و زیاتر لە "بابل" دور بکەوینەرە و لەدوینی ئیوارەرە تا ئیستا هیچمان نەخواردووە، پیوستیمان بەخواردنە، بۆیە بڕۆ لەو گوندەئە کە زۆر لێمانەرە دورە خواردنمان بۆ بکەرە و بۆمان بەینەرە و لەکاتی پوشتن و گەڕانەرەتدا میشکت بخەرەکار و بیر بکەرەرە کە ئیمە بەچ شیوەیک دەتوانین ھەلپێن و گیانی خۆمان لەتورپەیی "بورابوریاش" پزگار بکەین.

"کاپتا" بەدوو ئەنگوستیلەئە مسینەرە پوشت و بەکۆلە باریکەرە گەراپەرە و بینیم دوو گۆزە خواردنەرە و بڕیک خواردن لەکۆلەکیدایەرە.

وتە: "کاپتا" نایا بەبۆچونی تۆ دەبیئت چی بکەین؟

"کاپتا" وتی: بەئێ گەرەم، کاتیک من لێرەرە دەپوشتەم بۆئەوەی خواردن بکەم بیرم لێکردەرە و لەکاتی گەڕانەرەشمدا بیرم لێکردەرە و تێگەشتەم دوینی من خەوم نەدەبینی و ئەوەی چاوم پێی کەوت لەبێداریدا پویداوە، بۆیە شەرەبەکە هیچ تاوانیکە نەبووە، چونکە ئەوەی من بینیم لەمەستیەرە سەرچاوە ناگرت و من ھەلە بوم کە ئەمرۆ تۆبەئە ئەوەم کرد کە چیتەر شەرەب نەخۆمەرە.

"کاپتا" ئەمەئە وت و بێئەرەئە چاوەپروانی مۆلەتەئە من بیئت، یەکیک لەگۆزەکانی ھەلگرت و دەستی کرد بەخواردنەرە و سلاو و درودی نارد بۆ خوداکانی میسر ھەرەرەھا درودی بۆ خوداکانی "بابل" یش نارد و دوای ئەوەئە ئەوەندەئە نووشی کە چیتەر نەیدەتوانی جینگەئە شەرابی تر لەورگیدا بکاتەرە، گۆزەئە نیوہ خالی خستە ژێر بەپەرەئە کەشتیەکەرە کە شوینیکی فینک بوو و لەناو کەشتیەکەدا پاکشا و خەوت.

من بەپادەیکە لەم پەرەتەرەئە تورپە بووم، بۆیە ویستم بەیەکیک لەسەولەکانی ئەو کەشتیە لێی بدەم و بەسزای خۆی بگەینەم، بەلام "مینا" ناپازنی بوو و وتی: بەندەکەئە تۆ، کاریکی ژیرانەرە کردووە و ئیمەش دەبیئت ئەو بکەینەرە سەرەمشقی خۆمان و

دەست بىكەن بەشەراب خواردنەو بۇئەو كەمىك ھىز و توانا بەدەست بەيىن، چونكە ئەمىر پۇرۇشكى خۇشە و "بۇرۇرۇش" گەر ئەمىرۇش بىيەو، ناتوانىت ئىمە دەستگىر بىكات و ئىمەش دەيىت سود لەم پۇرۇ بەھارىيە وەرگىر كە گەنى كەنار پۇبارەك سەوز بوو و لەقلەقەكانىش ئاۋازى خۇيان دەخۇيىن و مراۋىيەكان بەملە دېرۇكەيانەو لەئاسماندا دەفەن بۇئەو بېرۇن لەشۋىنىكدا ھىلانەيەك دروست بىكەن و ھىلكەى تىدا بىكەن، لەوانەيە پۇرۇشكى وا كە بەر رادەيە خۇشە نەيىتە بەشمان.

ئەم قسانەى زۇر كاريان تىكردم و وت: "مىنا" كاتىك لە "بابل" دا بووم بۇ چاۋپىكەوتنى ئەستىرەناسەكان پۇشتمە سەر منارەكەيان، پىيان وت چارەنوسى مۇرۇ لەلايەن ئەستىرەكانەو دىارى دەكرىت و ئىمە ناتوانىن چارەنوسى خۇمان بگۇرپىن، لەبەرئەو پىشنىارەكەى تۇ پەسەند دەكەم و ئەمىرۇ لىرە بەخۇشى تىدەپەرىنن و لەبەرئەو ئاۋ و ھەوا گەرە، زۇرۇشە گەر بېرۇنە ئاۋ ئاۋى پۇبار و كەمىك خۇمان فىنك بىكەنەو.

جلەكانى بەرمان داكەند و لەپۇباردا دەستمان بەملەكردن كىر، دواى ئەو دى فىنكمان بويەو، گەپاينەو ئاۋ گەشتىكە و نانمان خوارد و شەرابمان نۇشى و "مىنا" بۇئەو پىم نىشان بدات كە بۇ خوداى خۇى بەچ شىۋەيەك سەما دەكات، لەسەر كەشتىكە دەستى كىر بەسەما كىر و من پىم وت: "مىنا" لەو زىاتىر سەما مەكە.

ئىن پىرسى: بۇچى لەو زىاتىر سەما نەكەم؟

وت: تۇ جوانى و لەكاتى سەماكردندا جۋاتىر دەبىت و كاتىك بەنىگاكانت كە وەك تىشكى ئەو مانگە وايە كە بەر ئاۋى ئەم پۇبارە دەكەو،⁴⁵ تەماشام دەكەيت، من ھەست بەيىتاقەتى دەكەم.

⁴⁵ لىرەدا شىۋازى نىگى ئەو ئىشكى مانگ شۇبەئەندوۋە..... بەلام شۇبەئەننىكانى ئەم كىتەپ ھەمىۋى مىسرى كۆنە و نوسەرى سەرمكى ئەم كىتەپ تەۋاۋى پۇدا و بابەتەكانى لەمىزۋوۋە وەرگرتوۋە لەبەرئەۋش خۇيىنەر نابىت پەخنى ئەو بگىرەت كە بۇچى ئەم جۇرە دەربەرنە نامۇيە لەئەدەب و نوسىنى كوردىدا بەگار دەھىننىت، ئىمە لىرەدا دەمانەمىت دەۋادەق بەپى نەرىت و شىۋازى دەربەرنى مىسرى كۆن پۇداۋەكان بگىرەنەو ھەروەك جۇن "سىنۇھە" لىرەدا باسى دەكات

بەلام، نەمدەویست بەژنیک بلیم خوشکی منیت، چونکه جاریکیان ژنیکم کردە خوشکی خۆم و بەشیوەیهک منی بەدبەخت کرد که هیچ پزیشکیکی میسری تا ئەمڕۆ ئەوەندە بەدبەخت نەبوو.

"مینا"وتی: ناشکرایە لەولاتەکهی تۆدا ژنەکان پیاوان فریو دەدەن و دواجار بەدبەختیان دەکەن، بەلام مەبەستی ئەوەم نیە تۆ فریو و بەدبەختت بکەم، خودای منیش وتویەتی که نابێت خۆم بەدەست پیاوانەوه، جگە لەوکاتەیی خۆم پیاویکم لا پەسەند بێت و من هیشتا ئەو پیاوێکی که دەبێت لەگەڵیدا رابوێرم پەسەند و دەستنیشان نەکردوو، بەلام پێم بلی ئەو ژنەیی تۆی بەدبەخت کرد خەلکی چ ولاتیک بوو و بە چ شیوەیهک تۆی بەدبەخت کرد.

وتە: ئەو بۆئەوهی ببیتە خوشکم، تەواوی بونایەتییمی لی سەندم، بگرە ناچاری کردم که گۆپی دایک و باوکیشمی پی بفرۆشم و چیتەر نەتوانی دایک و باوکم لەو گۆپدا بنیژم.

"مینا"وتی: ئایا مەبەستت لەخوشک ئەوهیه که دەتویست لەگەڵ ئەو ژنەدا رابوێری؟
وتە: بەلی.

"مینا"وتی: ئایا ئەو لەبەرامبەر ئەوهی لەگەڵتدا رابوێریت، ئەوهی هەتبوو لی سەندی و تۆشی هانی ئەوه دا که گۆپی دایک و باوکیشت بفرۆشی.
وتە: بەلی.

"مینا"وتی: ئەو پەروشە، تەنها تاییبەت بوو بەو ژنە، یان ئەوهی لەولاتی تۆدا تەواوی ژنەکان وان و بۆئەوهی بهێلن پیاویک لییان بەهرەمەند بێت هەرچی هەیه لی دەسینن؟

وتە: ژنەکانی تر بۆئەوهی پیاویک لییان بەهرەمەند بێت، لەبەرامبەردا شتیکی لەو پیاوێ وەرەگرن، لەمیسردا هیچ ژنیک یێئەوهی لەبەرامبەردا شتیکی وەرەگریت، نابیتە هاوسەری⁴⁶ هیچ پیاویک.

⁴⁶ بەهرەمەند بون و خوشک و هاوسەر، ئەم سێ وشەبە بەمەبەستی واتای "رابواردن" لەزمانی میسری کۆندا بەکار نەیت.....وەرگێڕ.

"مینا" وتی: ئەمە نەریتیکی دپەندانهیە و ئەگەر من باش لەمەبەستت تیگەشتبم، لەمیسردا، هەر پیاویک بیهویت ژن بهینیت، دەبیّت زیڤ و زیو بدات و ئەو وەك کەنیزەیهك بکړیت، ئەگینا به هیچ شیوهیهك لەو ژنه بههره‌مند ناییت. و تە: وایه، بەلام پزێڤی زیڤ و زیوه‌كان جیاوازیان ههیه و ئەو پیاوانه‌ی که ده‌وله‌مندترن، بۆ کړینی ژنیک، زیڤ و زیویکی زیاتر ده‌ندن.....

"مینا" وتی: لەم‌حاله‌تەدا ناییت سەرمان لەو سوڤ بمینی، بۆچی ژنانی لەشفرۆش لەمیسره‌وه دین، چونکه لەشوینیکدا که ژن و می‌ردایه‌تی به کانا‌زاکانه‌وه په‌یوه‌ست بکړیت و تا ئەوکاته‌ی پیاویک کانا‌زا نه‌به‌خشیت، ناتوانیت ژن بهینیت و تا ژنیکیش کانا‌زای خۆی وهرنه‌گریت ناتوانیت هاوسه‌ریک بۆ خۆی هه‌لبژێړیت، چیت‌ر له‌م‌حاله‌تەدا ژن و می‌رد به‌یه‌که‌وه په‌یوه‌ست نابن و تهنه‌ا به‌سامان و کانا‌زوه په‌یوه‌ست ده‌بن و هه‌رکه‌سیک کانا‌زایه‌کی زیاتر بدات جه‌رگی خۆی پی‌ ده‌به‌خشیت، به‌لام من خه‌لکی ولاتیکم که له‌ویدا ژن و پیاو له‌به‌ر کانا‌زا و سامان له‌گه‌ل یه‌کتردا هاوخه‌وی نا‌که‌ن و ئەوشتانه‌ی که خودا‌کان به‌خۆپای پی‌ به‌خشیون نا‌یخه‌نه‌ بازاری هه‌راجه‌وه، له‌ولاتی ئێمه‌دا هه‌رگیز ئەوه به‌رگویی نه‌که‌وتوو که ژنیک بۆئەوه‌ی پیاویک لی‌ی به‌هره‌مند بیت، بونا‌یه‌تی لی‌ی زه‌وت بکات، چ بگات به‌وه‌ی گۆڤی دایک و باوکیشی پی‌ بفرو‌شیت.

له‌وی هه‌رئەوه‌ی ژن و پیاو یه‌کتیان په‌سه‌ند کرد، ده‌بنه‌ ژن و می‌ردی یه‌کتر و نه‌ ژن شتیك له‌پیاو وهرده‌گریت و نه‌ پیاویش شتیك به‌ژن ده‌به‌خشیت، من ئەگەر خۆم ته‌رخانی خودای خۆم نه‌کردایه، هەر پیاویک که خۆم په‌سه‌ندم بک‌ردایه‌ وەك هاوسه‌ریک بۆخۆم هه‌لمده‌بژارد و ئەم‌پرو‌ش که خۆم ته‌رخانی خودای خۆم کردوو، سه‌ره‌پای ئەوه‌ش ده‌توانم ئەو پیاوه‌ی که خۆم په‌سه‌ندی ده‌کم وەك هاوسه‌ریک بۆخۆم هه‌لبژێرم، به‌مه‌رجیک په‌رده‌ی کچینی خۆم سه‌ره‌تا به‌خودای خۆم به‌خشم، دوا‌ی ئەوه‌ پێشکه‌شی هاوسه‌ره‌که‌می بکه‌م.

و تە: "مینا" جیهان فراوانه‌ و له‌م جیهانه‌دا خودا‌گه‌لیکی زۆر هه‌یه، ئەوه‌نده‌ش خودا‌کان زۆرن، هیشتا که‌سیک په‌یدا نه‌بووه‌ که بتوانیت ناوی هه‌مویان له‌به‌ر بکات و له‌هه‌موو قونا‌خیکدا خه‌لکی له‌ترساندا، خودا‌گه‌لیکی تر ده‌هیننه‌ بون و ده‌یانپه‌رستن، له‌به‌رئەوه‌ تۆ ده‌توانی چاوپۆشی له‌خودای خۆت بکه‌یت و له‌گه‌ل مندا بیت بۆ ولاتیك

که له ویدا خودای تۆ هیچ هیژ و توانایه کی نیه و خوداکانی تر له وین که تۆ ناچاری
ئوه ناکه ن پهردهی کچینی خۆتیان پيشکesh بکهیت و له ویدا تۆ ده بیتهی خوشکی
من به واتا ده بیته هاوسهرم.

"مینا" وتی: بۆ هر ولاتیك برۆم، توانای خودای خۆم له ویدا به دی ده کم و
مه حاله بتوانم برۆمه شوینیک که له ویدا توانای خوداکه ی منی لی نه ییت.

دوای ئوه "مینا" لیم نزیک بویه وه و دهستی گرتم و وتی: من تۆ په سه ند ده کم و
ئاماده م بیه هاوسهرت، به لām ناتوانم پهردهی کچینی خۆمت پی بیه خشم، چونکه
کچینی من به خوداکانه وه په یوه ست ده کریت.

وتم: "مینا" ئەم قسه یه ی ئیستا کردت، وهك ئه قسه وایه که ته وای ژنه لاو و
جوانه کان ده یکه ن و ههریه که له مانه بۆئوه ی ئه و پیاوه ی که خوازیاری ئه وانه ئازاریان
بدن بیانویه کیان بۆ ده هیئنه وه، بۆنمونه یه کیکیان ده لیت من تۆم خۆش ده ویت به لām
زیر و زیوت نیه، ژنانی تریش ده لین من تۆم خۆش ده ویت، به لām له بهرته وه ی تۆ
خودای من نا په رستی ناتوانم بیه خوشکت، به هه مان شیوه تۆش ده لیت ئاماده م
بیه خوشکت، به لām کچینی خۆم پيشکesh خودای خۆم ده کم.

"مینا" وتی: من ژنیکی نه زان نیم و سه ره پای زمانه که ی خۆم زمانی میسری و
زمانی "بابل" یش ده زانم و ده توانم ناوی خۆم به سی زمان بنوسم. من ده زانم که
خه لکی له ولاتانی جۆراوجۆردا خوداگه لیک جۆراوجۆر ده په رستن و ئاگاداری ئه ورم
که له ته وای ولاتاندا، ئه وانه ی که ده و له مه ندن باوه پریان به خودای خۆیان هیه، به لām
بۆ دوو مه به ست، خۆیان به باوه پردار له قه لēm ده دن، یه کیکیان ئه ویه که داب و نه ریت
وا ده جوازیت و ئه ویتریان ده بیٹ وا خۆیان نیشان بدن که باوه پریان به خودای
خۆیان، بۆئوه ی بتوانن چینه هه ژار و به نده کان که ئه مانیش به هه مان شیوه باوه پریان
به هه مان خودایه، هانی کارگه لیک بدن و له پی کارکردنی ئه مانه وه زیاتر ده و له مه ند
بین، چونکه ئه گه چینه هه ژار و به نده کان بزائن که ده و له مه ندانه کان باوه پریان
به خوداکان نیه، دژیان راده په رن.

بیروباوه پی چینه هه ژار و به نده کانی میسر و "بابل" و ولاتانی تر به خوداکان،
باشترین رینگایه بۆ ملکه چ کردنی ئه و جۆره چینه و به رانه یه کیش له پی بیروباوه وه

ئەم ھەزار و بەندەنە گۆپراپەلی کەسە دەولەمەندەکان دەکەن، کە ترسی قامچی و مەرگ ئەوەندە گۆپراپەلی فەرمانەکانیان ناکات.

من تەوای ئەمانە دەزانم، بەلام لەبەرئەوێ لەمنداڵیەو منیان بەیروباوەری خودای خۆم پەرەردە کردوو، بەردەوام سەرقاڵی سەماکردن بوم بۆ خودای خۆم، بۆیە هیچ ھێزێک ناتوانی تەبیر و باوەری من لەبەرامبەر خودای خۆمدا سست بکات، ئەگەر تۆش وەک من لەبەرامبەر گاگاندا سەمات بکردایە و بەسەر شاخە نوکتیزەکانیاندا بازت بدایە و لەکاتی بۆرە بۆیاندا لەقەت لەدەمیان بدایە، تێدەگەشتی کە من چی دەلێم، کەسیک بەو شیوەیە باوەری بەخودای خۆی بێت، چیتەرەوێ ئەو نادات ییروباوەری هیچ کەسیک سست بکات، بەلام دلێام کە تۆ ھەرگیز سەمای کچان و کوپانی لاو لەبەرامبەر گا تۆرەکاندا نەبینیوە.

وتە: من بیستومە لەھەندێک لە ولاتاندا یاری بەگای نێر دەکەن و لەبەرامبەر گاگەدا سەما دەکەن و تۆرەییان دەورۆژێنن، بەلام وام دەزانی ئەم کارە تەنھا بۆ ئەو ئەنجام دەدەن تا خوشیەک بەتەماشایان ببەخشن، لەگوتەکانی تۆدا ئەو دەردەکەوێت کە ئەم کارە ھۆکاریکی ناینی لەپشتەوێیە و لەبەرئەو لەبەرامبەر گاگاندا سەما دەکەن تا ئەرکە ئاینیەکانیان بەجێ بهێنن و ئێمەش لەمیسردا گا دەپەرستین.

بەلام ئەو "گا"یە ئێمە دەپەرستین جیاوازی لە "گا"کانی ئێو، چونکە ئێمە تەنھا یەک "گا" دەپەرستین و ئەم "گا"یەش لەھەر وەچەییەکی مەوێدا ھەلگری چەند ھێمایەکی تاییبەتە، بەواتا ھەر بیست سال جارێک دەردەکەوێت و کاتیک ئەم "گا"یە ھاتە بون و ھەلگری ھەموو ھێماکان بێت، ئەوکات ئێمە تێدەگەین کە ھەلگری ھێماکانی یەزدانیە و ئێمەش دەست بەپەرستنی دەکەین تا ئەو کاتە ی دەمرێت.

بەلام ئێمە ھەرگیز لەبەرامبەر "گا"کاندا سەما ناکەین و پەردە کێشێکی کچە میسرێەکان پێشکەشی گاگان ناکەین، لەکاتیکیدا تۆ دەتەوێت کچینی خۆت پێشکەشی "گا"کان بکەیت، باشە کاتیکی دەبێت گیانەرێک ببیتە خاوەنی کچینی تۆ ، ئەو گیانەرە بۆ سەگێک یان ئەسپێک نەبێت؟

"مینا" بەشیوەیەک لەم قەسە تۆرە بوو کە دوو زەلی توندی لەپوخسارم دا و پەنگی پوخسارم لەتۆرەییاندا سور وەرگەرا و وتی: ھەی کاکی پزیشکی نەزانی میسر، قەسە لەبارە شتیکی کە هیچ زانیاریەکت لەبارە یەو نە مەکە، چونکە زانیاریەکانی تۆ لەبارە خودای من، لەزانیاری میشتیک بۆ زیتر و زیو زیاتر نە.

لەکاتیڤدا پوخسارم لەزەکانی "مینا" دەسوتا، زانیم کە پێداگری کردن بۆسودەو "مینا" پرازی نابێت ببێتە خوشکم، تا ئەوکاتەی سەرەتا کچینی خۆی پیشکەشی خودای خۆی و بەئەگەریکی زۆر بەهێز بەگاگان بکات، بۆیە پوشتە بەشی پوشتەوێکی کەشتیەکە و بۆ سەرگەرمی خۆم بەچاوپیاخشانندی دەرمانەکانمەو سەرقال کرد.

"مینا" ش لەبەشی پێشەوێکی کەشتیەکە دەستی کرد بەسەماکردن و من ئاگاداری ئەو بووم کە ئەم سەمایە تەنھا بۆ پەرستنی خودای خۆی ناکات، بەلکو مەشق دەکات بۆئەوێ ماسولکەکانی بەردەوام لەژێر فرمانیدا بن.

"مینا" بەجۆریک سەمای دەکرد، کە مەحەل بوو سەماکەریکی ئاسایی بتوانیت بەوشیوەیەکی ئەو سەما بکات، چونکە هەندیکات هەردوو دەستی دەخستە سەر لیواری کەشتیەکە و هەردوو پێی بەپادەیهێک بەرز دەکردەوێ کە وەک بۆی جەستەیی پارچە تەختەیهێک بێت و هەندیکارێش بەشیوەیهێک کەمەری بۆ دواوە دەچەماندەوێ و بێئەوێ پێکانی لەزەوی جیا ببەنەو سەری دەدا لەزەوی.

کاتیڤ ئەو سەما سەیرەیی ئەوم بینی - کەبۆ خودای خۆی دەکرد - زانیم پێداگری من لەبەرامبەر "مینا" دا بۆسودە و کەسیک کە بەرگەیی ئەو هەموو زەحمەتە لەپێناو خودای خۆیدا بگرت، ئامادە نیە ببێتە خوشکم، مەگەر ئەوێکە کچینی خۆی سەرەتا ببەخشیت بەخودای خۆی.

کەسیک بەو پادەیهێ باوەڕی بەخودای خۆی بێت، داواکردنی شتیڤ کە لەگەڵ بیروباوەڕیدا جیاواز بێت دور لەپەرەفتاری پیاوانە. ئەوێبوو بپارم دا چیت داواي لی نەکەم ببێتە خوشکم.

"مینا" داواي ئەوێ سەمای کرد، جەستەیی خۆی شێلا و دوبارە جلەکانی لەبەرکردەوێ و ئەوکات لەپێشی کەشتیەکەدا دانیشت و دەستی کرد بەگریان، منیش لەوکاتەدا کەرستە پزیشکەیهێکانی خۆم بەجی هێشت و پوشتە بۆلای و بەنەرم و نیاپەکی لەپادەبەر پێم وت: "مینا" نەخۆشیت؟

"مینا" ش وەلامی نەدامەوێ و دەستی کێشامە دواوە و گریانەکی زیاتر کرد.

وتە: "مینا" سەرەپای ئەوێ زۆر ئارەزووی تۆ دەکەم، بەلام دڵنیا، بۆئەوێ دووچاری خەم و خەفەت نەبیت، هەرگیز داواي ئەوەت لیناکەم ببیتە خوشکم و چیت لەمن مەترسە.

"مینا" سەری بەرز کردەووە و بەیەک جولە فرمیسکی چارەکانی سەری و وتی: تۆ چەنێک گەمژەیت کە وا هەست دەکەیت من لەتۆ دەترسم. من هیچ ترسێکم لەتۆ نیە و لەبەرتۆ ناگریم، بەلکو بۆ چارەنوسی خۆم دەگریم کە منی لەخودای خۆم جیاکردەووە و من ئەگەر لەخودای خۆم جیا نەبومایەتەو، بەو پادەیه لاواز نەدەبوم کە نیگای پیاویکی وەک تۆ لەخشتەم بەریت.

دەستیم گرت، بەلام ئەمجارەیان دەستی لی دور نەخستەووە و پوی تیکردم و وتی: سینۆهه" لەبەرئەوێ تۆ منت لەپادشای "بابل" پزگار کرد، دەبوو بەناونیشانی پاداشتی ئەو خزمەتە ی بەمنت کرد، ببوایەم بەهاوبەشی ژیا، بەلام ئەگەر تۆ بزانی خودای من کییه، لەوێکە ناتوانم پاداشتت بدەمەو، بەو شیوەیه سەرت لیم سوپ نەدەما، ئیمە نابیت باسی خودای خۆمان بۆ بیگانهکان بکەین و ئەوێ دەیزانین بەوانی بلین، بەلام من دەتوانم پیت بلیم کە خودای ئیمە خودای دەریایە و لەئەشکەوتیکدا کە دەکەوێتە شاخیکەو دەژیت و هەرکەسیک خۆی بکات بەو ئەشکەوتەدا، گەرچی دەتوانیت لەوێ بیتە دەرەو، بەلام ئەوێ نەدەهست بەخۆشی دەکات کە هەرگیز لەو ئەشکەوتە نایەتە دەرەو و هەرلەبەرئەوێش تائیسنا هیچ کەسیک لەو ئەشکەوتە نەهاتووەتە دەرەو.

هەندێک دەلین خودای ئیمە سەرەپای ئەوێ خودای دەریایە، بەلام لە"گا"یەک دەچیت و هەندێکی تریش دەلینت کە لە مروۆ دەچیت، بەلام سەری لە"گا" دەچیت. هەموو سالیک لەنیو ئەو کچانە ی کە پیشتەر خویان فییری سەماکردن کردووە دوانزە کەس بەقورعە هەلدەبژێرن و هەریەک لەم دوانزە کەسە مانگی جاریک، کاتیک کە مانگ چوار دە بیت خویان دەکەن بەئەشکەوتی خودادا، منیش یەکیک بوم لەو دوانزە کەسە کە دەبوو لەشەو مانگیکی درەوشاویدا خۆم بکردایە بەو ئەشکەوتەدا، بەلام بەهۆی ئەوێ منیان فراند و وەک کەنیزەکیک فروشتیان بەپادشای "بابل"، نەتوانی خۆم بگەیهنمە ئەو خوشبەختیه مەزنە.

لەتەواوی ئەو ماوەیهی کە لەدیلهیتیدا بوم بیرم لەو ئەشکەوتە دەکردەووە و ئیستاش بیرم لەو ئەشکەوتە ی خودا دەکەمەووە و هیچ ئارەزوێکی ترم نیە جگەلەوێ بپۆم و کچینی خۆم لەناو ئەو ئەشکەوتەدا پیشکەشی خودای خۆم بکەم، بەلام ئەگەر لەو ئەشکەوتە هاتمە دەرەو، دەبەمە هاوسەری تۆ، بەلام وەک پیم وتی ئەو

کەسانەى خۆيان دەكەن بەئەشكەوتى خودای ئیّمەدا، بەرپادەیهك ھەست بەخۆشى دەكەن كە ھەرگیز پینانینە دەرەوہى ئەو ئەشكەوتە.

وتە: "مینا" ئیستا من تێگەشتم كە تۆ خەلكى دورگەى "كریت"^{٤٧} ى.

چونكە كاتێك لەسوریدا بووم ئەو دەریاوانانەى كە لەدورگەى "كریت" ەو دەهاتن، دەیانوت خودای دورگەى "كریت" لەناو ئەشكەوتێكدا دەژیت و لە "گا" دەچیت و من ئامادەم تۆ ببەمەوہ بۆ دورگەى "كریت" بۆئەوہى بەو شیوەینەى خۆت دەتەویت لەگەڵ خودای خۆتدا ڕەفتار بكەیت.

"مینا" وتى: "سینۆھە" لەنیۆ تەواوى ئەو پیاوانەى كە من تا ئیستا بینومە تۆ تاكە پیاویكیت كە من پەسەندم كردییت، چونكە سەرەرای ئەوہى منت ڕزگار كرد، شتگەلیك من بەلای تۆدا پەلكیش دەكات، بەلام نازانم ئەو شتە چیه؟

من ھەز دەكەم لەئیستاوہ تا ئەو كاتەى كە دەگەینە "كریت" من و تۆ بەخۆشى بژین و دوبارەى دەكەمەوہ دواى ئەوہى كچینی خۆم پێشكەشى خودای خۆم كرد، ئەگەر لەو ئەشكەوتە ھاتمە دەرەوہ دەبمە ژنى تۆ.

ئەوكات "مینا" بەپەنجەكانى ڕوخسارمى نەوازش كرد و ڕوخسارى لەڕوخسارم نزیک كردهوہ و لیوہەكانى بەڕوخسارمدا خشانند و منیش ڕوخسارى ئەوم ماچ دەكرد و بەرپادەیهك چیژم لەو ماچە وەرگرت كە لەوانەى ئەگەر ببوایە بەخوشكم بەرپادەى ئەو ساتە خۆشحال ئەبومایە.

كاتێك شەو داھات بەندەكەم لەخەو ھەستا و دەستى كرد بەباویشك دان و چاوەكانى سەرى و وتى: ئەى "ئامون" خودای مەزنى مینسر سوپاسگوزارى تۆم كە ئەم سەرئیشەیت لەكۆڵ كردمەوہ و چیت سەرم وەك پارچە مسیك كە لەنیوان پێك و پایە ئاسنێكدا گیرى خواردبوو، ئازار ئاكیشییت، بەلام وركم بەرپادەیهك برسێتەى، وەك بلیى چەند شیرێكى لاوى برسى لەناو وركى مندان و داواى خواردن دەكەن.

دواى ئەوہ بینەوہى داواى یارمەتى لەئیمە بكات، ھەستایە سەرپى و بڕێك لەو نانەى كە خۆى كریبوى خوارد و لەكاتى خواردنى باندەكاندا ئیسقانەكانى فەرى دەدایە ناو ڕوبارەكەوہ.

⁴⁷ دورگەى كريت، دورگەبەكى مەزنى دەرپای مەلبێرەنمە كە لەرێبەردوودا خاوەنى شارستانیەتێكى مەزنە.

بەشى نۆزدەيەم

ھەرسىگمان بويىنە گالتەچار

كاتىك برسپەتى نىشتەۋە وتم: "كاپتا" بېرىبوو تۆ نامۇزگاريمان بىكەيت و پىمان بلىيت دەبىت چى بىكەين بۇئەۋەى خۇمان پزگار بىكەين، چونكە لەۋانەيە ساربارانى پادشا بەدوامانەۋە بن و بىيانەۋىت دەستگىرمان بىكەن.

"كاپتا" وتى: ئەگەر مەن باش تىگەشتىم، تۆ وتت كە پادشاي "بابل" بۇماۋەى سى پۇژ بەدۋاي تۇدا ناگەپىت و قەدەغەشى كىردۈۋە كە تا سى پۇژ تۆ پى بىنىتە كۆشكى فەرمانپەرۋايىيەۋە، لەمحالەتەدا خودى ئەو تۆى نايەتەۋە ياد و ۋادەزانى كە لەشۋىنىكى دوردا خەرىكى مۇمياكىردنى لاشەى مىنى، بەلام لەۋانەيە ئەو سەۋل لىدەرانى ئەم كەشتىيە كە ھەلەتەن، يان خىزمەتكارانى مالى پادشا ئەم بابەتە بەپادشاي "بابل" بىگەيەنن، لەم حالەتەدا دەبىت بىرسىن و ھەلبىين، چونكە ئەگەر "بورابورىاش" دەستگىر بىكات دەمكات بەقورگى شىرەكەيدا و تۆ و ئەم ژنەش سەرەۋىزى بەسەر دىۋارى خەسارى "بابل" دا ھەلتان دەۋاسى تا ئەو كاتەى گىانتا دەردەچىت و ئەگەر تۆ بەھۋى تلىاكەۋە مەنت بىھۆش نەكردبايە و مەنىش ھەست و ھۆشى خۇم لەدەست نەدايە، پىنمايىم دەكردى، بەلام ئەم تلىاكەى تۆ بەپرادەيەك زىانبەخشە سەرەپراى ئەۋەى سەرنىشەكەم نەماۋە، بەلام ھىشتا كەمىك ھەست بەگىژى دەكەم. سەرەپراى ئەۋەش بەبۇنەى ئەۋەى تلىاكت دەرخۋارد داۋم و خىستوتە ناۋ گۆزەيەكەۋە-ئەم بابەتەش پىچەۋانەى كەسايەتى مەن- دەتەخشم.

وتم: "كاپتا" ۋاز لەم قسانە بەيئە و پىگەچارەيەكمان پىنىشان بدە كە بتۋانين گىيانى خۇمان پزگار بىكەين.

"كاپتا" وتى: من دەزانم تۆ بى من، ۋەك ئەۋە مەپە وايت كە داىكى خۆى ون كىردۈۋە و بەردەوام بارە بار دەكات. ئەگەر من نەبوايەم تائىستا بەھۆى ئەۋەى ناتوانى خۆت لەنەھامەتتەكان پزگار بكتە ئىستا لەناوچوبويت.

وتم: دەپىمان بلى ئىستا دەبىت چى بكتەين و بەچ شىۋەيەك ھەلبىين.

"كاپتا" وتى: ئەم كەشتىيە كە ھەلگىرى دە سەول لىدەر بوو، زۆر گەۋرەيە و ئىمە ناتوانىن بەدوۋ كەسى "چونكە ئەم ژنە ناتوانىت سەول لىبىدات" ئەم كەشتىيە بەپى بخەين و بەپىچەۋانەى پەۋتى پوبار گەشتى خۇمان دەست پى بكتەين. بۆيە دەبىت گەشتكىردنمان بەكەشتى لەبىر و ھىزى خۇمان دەرگەين، لەباتى ئەۋە ھەۋلى ئەۋە بدەين دوو و لاخ بدىزىن و لەپىى وشكانىيەۋە بەردەۋامى بەگەشتەكەى خۇمان بدەين. لەماۋەى ئەم گەشتەماندا خۇمان ۋەك گالتەجاپە گەپۆكە سەيرخۆشەكان دەپازىنىنەۋەو جلىكى شىر لەبەردەكەين و بەپۆژدا پى دەكەين و شەۋىش لەئاۋايىيەكاندا لەپىى فالگرتنەۋە و گالتەكردن و قسەى خۆش و سەماكردن، خەلكى لادىكان سەرقال دەكەين و لەبەرامبەر ئەم كارەشماندا بىرك مسيان لى ۋەردەگىرىن. تۆ دەبىت پىشەى پزىشكى خۆت بشارىتەۋە و لەبەرامبەردا ۋەك ئەستىرەناسىكى "بابل" پىشەينى چارەنوسى خەلك بكتەين و منىش بەھۆى چىرۆكە پىكەناۋىيەكانەۋە دەيانەيمە پىكەنەين و "مىنا" ش بەسەماكانى سەرقالىان بكتە. چىتر دەبىت لىرە بپۆين، چونكە سەول لىدەرەكان لەبەرئەۋەى دە كەسن بەزۋوىي بەسەر ترسەكانىاندا زال دەبن و ھەۋلى ئەۋە دەدەن دەست بەسەر كەشتىيەكەى خۇياندا بگرنەۋە.

من ئاگادارى ئەۋە بوم كە "كاپتا" پاست دەكات و لەۋانەيە سەول لىدەرەكان ھەۋلى ئەۋە بدەن ھىرشمەن بۆ ببەن، بۆئەۋەى گەشتىيەكەى خۇيان بەدەست بەيننەۋە. ئىمە جلوبەرگانمان ئالۋەى قوپ و چلپاۋى پوبار كىرد و زىپ و زىۋەكانمان لەنىۋان خۇماندا دابەشكىرد و ھەموياننمان لەناو پىشتىنى كەمەربەندى جەلەكانماندا شارەۋە.

"كاپتا" پىى وتم: من دەبىت كەرەستەى پزىشكى و نەشتەرگەرى خۆم فەپى بدەمە ناو پوبارەكەۋە، بەلام من نەمدەتۋانى چاۋپۆشى لە كەرەستە پزىشكىيەكانى خۆم بكتەم، بۆيە لەناو ئەۋە بەپەى "مىنا"م تىدا پىچابوو، خستەم سەركۆلى "كاپتا" و ھەرئەۋەى خۆر ئاۋابوو و تارىك بوو. لەنىۋ كىلگەكاندا كەۋتىنە پى و خۇمان گەيانەدە جادەى كاروان.

ئەو شەو تابیەتی پزیمان کرد و لەبەرەبەیاندا گەشتینە لادییەك كە دانیشتوانی ئەو لادییە تا ئەوكاتە جگە لەمەندی كاتی دەگمەن بەهیچ شیوەیەك چاویان بە كانزكان نەكەوتبوو و لەناو مائی گلیندا دەژیان و زەویان بە دار و ئاسنی تیژ دەکیلا. من بە "كاپتا"م وت: دزینی دوو وڵاخ باش نیە، لەبەرئەوێ دانیشتوانی ئەم ناوچەیە دەكەینە دوژمنی خۆمان، بۆیە باشتەر وایە دوو وڵاخیان بەنرخى مس لى بکړین.

ئیمە بەپێدانی بړیك مس بوینه خاوەنی دوو وڵاخ و "كاپتا" لەكۆلبەری پزگاری بوو و چیتەر دواى ئەو لەجاده دور و درێژەكانى "بابل"دا بەردەوامیمان بەپزگاردن و هەموو پوژیک، دواى ئەوێ شەو دەهات، لەلادییەكدا لامان دەدا و لەگۆرەپانی لادیدا، یان لەكەنار پوباردا هونەرەكانى خۆمان بۆ لادییەكان نمایش دەکرد. بەو شیوەیەى كە لەمنارەى "بابل"دا بینیبوم، فەلم بۆ لادییەكان دەگرتەو و مژدەى ئەوێ پێدەدان كە بەروبومى زۆر بەدەست دەهینن و ئاوى پوبار بۆ ئاودیری كردنى زەویەكانیان زۆر دەبیت و ژنەكانیان كۆریان دەبیت، گەر لاوەكانیش داواى ئەویان لى بکړدمايه فالیان بۆ بخوینمەو، مژدەى ئەوێ پێدەدان كە كچىكى جوان دەبیتە هاوسەریان.

من نەمەوێست راستیەكانیان پى بلنم، چونكە ئەگەر بموتایە بەرپرسانى باج و خەراج بەزۆر دەست بەسەر دانەوێڵە و چوارپێكاندا دەگرن و بەشیوەیەك دارکاری پشتیان دەكەن كە تەواوى پشتیان پەش دادەگەڕێت و پوبار هەلەدەستیت و نیوەى كێلگەكانیان ئاو دەبیات و نیوەكەى تری دەبیتەى خوراکی سون و كوله، ئەوانیش كە خەلکیكى سادە بون، بەبیستنى ئەم جۆرە قسانە توشى ناومیدی دەبون.

هەرچی زۆرتر پزیمان بکردایە و خۆریش زیاتر لى بدایەین زیاتر لە سى كەسى گالته جارى گەڕۆك دەچوین و دواى گەشتنمان بەلادییەك، لەكاتێك من فەلم بۆ خەلکی دەگرتەو. "كاپتا" بەچیرۆكى سەیر و پێكەناوى سەرى دەسورماندن یان دەیهینانە پێكەنین.

كاتێك "كاپتا" چیرۆكى ئەوێ بۆ دەگێرانەو كە لەجیهاندا میللەتگەلیك هەن كاتێك پى دەكەن، سەریان لە لەشیان جیادەكەنەو و وەك شوتی دەیخەنە بنبالیان، بۆئەوێ كەمێك قورسایى لەسەر جەستەیان كەم بكەنەو، یان ئەوێ خویان دەكرد بەگورگ

يان مەريڭ. خەلكى سادە و ساكارىش باوەريان بەر قسانە دەکرد و هېچ كەسنى نەيدەپرسى كاتىڭ سەر لەجەستە جىادەبىتەو بەچ شىۋەيەك خاوەنى سەر بەزىندوى دەمىنىت.

ئىمە لەم گەشتەماندا لەبەرامبەر بەهاى خواردندا هېچ كانزايەكى خۇمان خەرج نەدەکرد، بگەشتىنايە ھەر شوينىڭ و دەستمان بەفالى من و چىرۆكە خوشەكانى "كاپتا" و سەماي "مينا" بگردايە، خەلكى زياد لەرادەي پىويستمان خواردنيان بۇ دەمىناين.

لەم گەشتەماندا سەرەپاي ئەوئى نەمدەويست كارى پزىشكى خۇم بگەم، كاتىڭ خۇمان بگردايە بەھەر لادىيەكدا، من چاوم بەجەستەي توكنى پياوان و ژنانم بگەوتايە، يەكسەر پىم دەوتن كە بەچ شىۋەيەك بە "زەرنىڭ"⁴⁸ و قسل توكى جەستەيان لا ببەن، بۆئەوئى لەخورىن و ناشىرنى جەستەيان خۇيان پزگار بگەن و كاتىڭكىش ھەستم دەکرد كە چاوى لادىيەكان نەخۇش ديارە و ئەگەر چارەسەر نەكرىن كۆيەر دەبن، بەخۇپايى چارەسەرم دەکردن و ژنەكانىش كاتىڭ "زەرنىڭ و قسل"يان بەكاردەھىنا لەناكاو وەك كچە چواردەسالەكان دەبونە خاوەنى جەستەيەكى ساف و پاك و بى موو، بەشىۋەيەك خۇشحال دەبون كە چىژبەخشتىن خواردنى خۇيانيان پى دەداين.

من سەرەپاي ئەوئى لەپىي چارەسەرکردنى لادىيەكان خۇشحال دەکردن، لەپىي چارەسەرکردنەكانمەو مەشقم لەسەر كارەكەي خۇم دەکرد، بۆئەوئى زانىارى پزىشكىەكانم لەبىر نەچىتەو و لىھاتوى دەستم لەبوارى نەشتەگەريدا لەناو نەچىت. بەھوى ئەم گەشتەمەو، لەولاتى گەرمى "بابل"دا پىكانم دەمەليان دەركرد و دەستەكانم ئاولەي زەرد و پەنگى پىستى پوخسار و جەستەم پەش داگەرا، بەلام بەردەوام خۇشحال بوم و لەكانگاي دلمەو خۇم بەخۇشحالى دەبىنى، لەبەرئەوئى "مينا" لەتەنىشتەمەو بوو و ھەرجارىڭ كە تەماشاي ئەوم دەکرد زەردەخەنەيەكى دەکرد.

⁴⁸ زەرنىڭ: بىڭگەتەيەكى كانزايە كە ئاۋىتەبەكە لە گۆگرد و ئەرسنىڭ بەرمىڭى سور يان زەرد يان سېي كە لەبوارى پزىشكى و

پىشەسازەكاندا بەكار دەمىنىت.....سەرچاۋە ﴿فەرھەنگى عمىد﴾

هه‌رشه‌ویک که ده‌خه‌وتم "مینا" له‌ته‌نیشتمه‌وه ده‌حه‌وايه‌وه و کاتیکیش به‌یانی هه‌لده‌ستام پێش ئه‌وه‌ی که‌شتی ئالتونی خۆر له‌ناسماندا ببینم ته‌ماشای پوخسار و جه‌سته‌ی "مینا"م ده‌کرد و له‌به‌رچاوی مندا له‌خۆر جواتر بوو، سه‌ره‌پای "مینا"له‌و که‌شته‌مدا به‌شیوه‌یه‌کی ته‌واو خۆم له‌کوته‌کانی ژیان ئازاد ده‌بینی. هیچ خه‌میکم بۆ ساتی هه‌نوکه و ئاینده له‌خۆمدا شک نه‌ده‌برد و کاریکی کتوپر نه‌بوو که خۆم بۆته‌نجامدانی مه‌لول بکه‌م.

ئیمه زیاتر له‌کاتی شه‌ودا، به‌واتا نیوه‌شه‌و، ده‌که‌وتینه‌ پێ، بۆته‌وه‌ی له‌گه‌رمی خۆر پارێزراوین و هه‌رئه‌وه‌ی خۆر هه‌لده‌هات، بێئه‌وه‌ی خۆمان ماندوو بکه‌ین له‌یه‌که‌مین ئاوايیدا لامان ده‌دا و ده‌حه‌واينه‌وه. نزیکه نیوه‌پۆ له‌خه‌و هه‌لده‌ستاین و خه‌لکی لادیمان له‌چه‌واره‌وری خۆمان کۆده‌کرده‌وه ئه‌وکات تانیوار خۆمان به‌وانه‌وه سه‌رقال ده‌کرد و ئهم کاره‌ش بۆئیمه وه‌ک کاتی خۆشگوزه‌راندن وابوو، چونکه خۆمان له‌وان زیاتر چیژمان له‌کاره‌کانمان وه‌رده‌گرت.

کاتی که‌ شه‌و ده‌هات و خه‌لکی لادی ده‌خه‌وتن، ئیمه‌ش له‌گه‌لانیاندا ده‌خه‌وتین و پۆژی دوا‌ی ده‌که‌وتینه‌وه پێ و ئهم په‌وشه‌، تا ئه‌و پۆژه‌ی که‌شتینه‌ سنووری ولاتی "میتانی" به‌رده‌وامیمان پێدا.

دوا‌ی ئه‌وه‌ی که‌شتینه‌ سه‌رسنوری ولاتی "میتانی"دوو شوان بینیان که ئیمه خه‌لکیکی هه‌ژارین. له‌په‌روی سۆز و به‌زه‌ییه‌وه، بێئه‌وه‌ی پاسه‌وانی سنوره‌کانمان لی ئاگادار بکه‌ن، پێنمایان کردین و ئیمه‌یان برده‌ ناو ئه‌و ولاته‌وه و ئیمه‌ش خۆمان کرد به‌شاری "میتانی"دا و له‌وی جل و به‌رگی شایسته‌مان کپی و له‌به‌رمان کرد و له‌یه‌که‌یک له‌میوانخانه‌کاندا نیشته‌جی بوین.

له‌به‌رئه‌وه‌ی زی‌په‌و زی‌وه‌که‌م که‌م بوبویه‌وه، دوا‌ی ئه‌وه‌ی خۆمان کرد به‌شاری "میتانی"دا به‌پارم دا ماوه‌یه‌ک له‌ویدا به‌مینمه‌وه و له‌پێی کاری پزیشکیمه‌وه که‌میک زی‌په‌و زی‌و به‌ده‌ست به‌ینم.

به‌زووی ژماره‌ی ئه‌و که‌سانه‌ی که‌ سه‌ردانی منیان ده‌کرد به‌پاده‌یه‌ک زۆر بوو که من ناچار بوم داوا له‌هه‌ندی که‌ نه‌خۆش بکه‌م پۆژیکی تر بۆ چاره‌سه‌رکردنی نه‌خۆشیه‌که‌ی سه‌ردانم بکات.

"مينا" زۆر سەرنجى خەلكى "ميتانى" بەلای خۇيدا پادەكىشا و ھەر پياوئىكى دەولەمەند كاتىك چاوى بەر دەكەوت داواى لى دەكردم پىي بفرۆشم، بەلام من نامادە نەبوم "مينا" بفرۆشم، چونكە بونى ئەو بۆم، ەك خۆر و خواردن پىويست بوو. بەندەكەم "كاپتا" كە بەھۆى پىكردنى لاواز بوو، دوبارە قەلەو بويەو و ھەندىك ژنى لاو و جوان چواردەورىان گرت و كاتىك گوييان لەچىرۆكە خۆشەكانى دەبوو، خۆشحال دەبون.

يەككە لەچىرۆكەكانى "كاپتا" زۆر سەرنج پاكىش بوو، داستانى پۆژى فەرمانرەوايى ئەو بوو لەپۆژى سيانزەيەمى بەھارى "بابل" دا و "كاپتا" بۆگىرانەوھى ئەم داستانە توانايەكى گىرانەوھى باشى ھەبوو و ژنانىش ئەوئەندە پىدەكەنن تا لەناوكا و دەتبىنن لەسەر زەوى خويان دەگەوزىنن و دەيانوت زمانى ئەم پياوھە ەك روبارىكى درىژ خىرايە.

لە "ميتانى" دا كاتەكانم زۆر بەخۆشى تىدەپەرى، تائەوھى بينىم "مينا" شەوانە دەگريت، منىش دەمزانى كە ھۆكارى گريانى ئەو ئەوھە كە لەخوداى خۆى دورە و پىم وت: "مينا" من دەزانم تۆ بۆچى دەگريت، چونكە پىم وتى دەتبەم بۆ "كريت" و ھىشتا تۆم نەبردووھتەوھ بۆ نىشتمانى خۆت.

بەداخەوھ لەئىستادا ناتوانم بپۆم بۆ "كريت"، چونكە ناچارم بۆئەنجامدانى كارىك بپۆم بۆ ولاتى "ھاتى"، بەلام لەبەرئەوھى كەشتىەكانى "كريت" زۆر ھاتوچۆى "ھاتى" دەكەن، دەتوانم بەھۆى يەككە لەم كەشتىانە بتگەپىنمەوھ "كريت".

ئەوھى من باسم كرد بۆ "مينا" زۆر لەپراستىەوھ دور نەبوو، چونكە ھەربەوشىوھى كە لەسەرەتاي سەرگوزەشتەكەمدا وتم فەرماندەى لەشكرى مىسر، منى دەستنىشانكرد بۆئەوھى سەردانى ولتان بكەم و زانىارى لەبارەى سىستەمى سياسى و سەربازيانەوھ بەدەست بەيىم و لەكاتى گەرانەوھم بۆ مىسر بۆى باس بكەم. بۆنمۆنە دەبىت بپۆم بۆ ولاتى "ھاتى" و بزەنم پادشاى ئەو ولاتە چەنىك سەربازى ھەيەو كەرەستەى جەنگىەكانى بەچ شىوھەيەكە، بەلام سەرمەراى ئەم بابەتە، من نەمدەويست "مينا" پراستەوخۆ ببەم بۆ "كريت" و بەخوداى خۆى بسپىرم، بەلكو ھەزم دەكرد بەناونىشانى كەشتىك بۆ "ھاتى" بۆماوھەيەكى تر لەگەل مندا بىت.

پىم وت: "مينا" سالى يەكجار لەم ولاتەوھ، دەستەيەك نوپنەرى ئەم ولاتە دەپۆن بۆ ولاتى "ھاتى" بۆئەوھى باجى ولاتى "ميتانى" بگەيەننە دەستى پادشاى "ھاتى".

كاتىك ئەم دەستەيە، ھەلگىرى باج و خەراجن و دەكەونە پى، پىگا زۆر ئاسودە و بىتسە و لەم كاتانەدا دزەكان ناتوانن ھىرش بۇ كۆچەر و گەشتيارەكان بىيەن. ئىستا كاتى پۇشتىنى ئەو دەستەيە و من دەبىت ئەم ھەلە بقۇزمەو و بېرۇم بۇ ولاتى "ھاتى" ئەگىنا ئاچار دەبم بۇسالى ئايندە كاتى گەشتى ھەلگىرانى باج دەست پىدەكاتەو دوا بخەم.

من زۆرت لىناكەم كە لەگەل مندا بىيت بۇ "ھاتى" چۈنكە نامەوئەت لەو زىاتر تۇ لەخوداى خۇتت دور بىكەمەو، ئەگەر حەز بىكەيت من لىرەو دەتەم بۇ سورىا، بۇئەوئەى لەوئەو بېرۇيت بۇ كرت و ئەگەر نەمتوانى لەكاتى خۇيدا بىگەپىمەو، ئەوا لەگەل دەستەى ھەلگىرانى باج و خەراج دەپۇم بۇ ولاتى "ھاتى"، بەپىچەوانەشەو ناچارم گەشتەكەم بۇ سالىكى تر دوا بخەم.

"مىنا" وتى: "سىنۆھە" من حەز ئاكەم بەھۆى بىردنى من لىرەو بۇ سورىا، گەشتەكەى تۇ بۇ "ھاتى" دوا بخەم، چۈنكە بەدلىيايىو گەشتى تۇ بۇ ئەوئەى، زۆر گىرنگىرە لەگەشتەكەى من بۇ "كرىت".

من بىستومە لە لەكەنارەكانى ولاتى "ھاتى" كچانى لاو لەبەرامبەر "گا" دا سەما دەكەن، منىش لەوئەو دەتوانم لەبەردەم "گا" كاندا مەشق لەسەر سەماكەم بىكەم، چۈنكە ماوئەيەكە ئەم سەمايەم نەكردو و دەترسم تواناى من لەم سەمايەدا بەتەواوئەتى لەناو بچىت.

منىش وت: من ھىچ زانىارىيەكم دەربارەى سەماكردن لەبەردەم "گا" ن لەولاتى "ھاتى" دا نىيە، بەلام دەزانم كە لەوئەو بەھۆى كەشتىو دەتوانىت بېرۇيت بۇ "كرىت". "مىنا" وتى: تۇ بۇ ھەركوئى بېرۇيت منىش لەگەل ت دىم، ئەگەر بۇ ولاتى "ھاتى" ش بىت. بەلام بەندەكەم "كاپتا" كاتىك بىستى كە ئىمە دەمانەوئەت بېرۇين بۇ "ھاتى" خەمگىن و تۈرە بوو و وتى: ئىمە ھىشتا تازە خۇمان لەھەپەشەيەك پزگار كىردو، تۇ دەتەوئەت گىرقتارى ھەپەشەيەكى ترمان بىكەيت. ئەو خەلكەى لەولاتى "ھاتى" دەژىن، وەك دېرەندە وان و كەسە بىگانەكان دەكوژن، بۇئەوئەى گۇشتەكەيان بخۇن، ئەگەر نەشيانكوژن ئەوا چاويان كوئىر دەكەن، بۇئەوئەى بىيانبەستىنەو بەئاشەكەيانەو و ئاشەكەيان بەھۆى ئەمانەو بىسورپىننەو و دانەوئەلەكانىان بىكەن بە "ئارد".

دواى ئەو "كاپتا" لەشېوئەى وتار ئامىزدا پىنى وتىن: خاوەنەكەم شىتە، بەلام تۇش لايەنگىرى پۇشتىنى بۇ "ھاتى" دەكەيت، كەواتە تۇش شىت بويىت. من ئەگەر پزىشك

بومايە، ئىسقامى سەرى "سېنۆھە" م كۈن دەكرد، بۆلەۋەى ھەلمى زىانبەخشى سەرى دەربېنىم تا چىتر يىرى ھەرەشە ئامىز بەمىشكىدا نەيەت، بەلام من پىزىشك نىم، خۇ دەتوانم ھەرەك چۈن ئەو مىنى خىستە ناو گۆزەيەكى گلىنەۋە، مىنىش ئەو بخەمە ناو گۆزەيەكەۋەو چەند "زالو" يەك بەسەرىدا بېرىژم، بۆلەۋەى مىشك و ژىرى بۇ بگەپىتەۋە.

ئەۋكات "كاپتا" ھاۋارى كرد و وتى: نەفرەت لەو پۆژەى مىنى تىدا لەدايك بووم، چونكە بەم شىۋەيە گرفتارى خاۋەنىكى ئاۋا بووم.

تازە من قەلەو بووم و ورگم ئەۋەندە بەرز بوۋەتەۋە، بەلام دوبارە دەبىت گرفتارى بەدبەختىەكانى كۆچ بىم، ئەۋىش بۇ ۋلاتى مەۋقە خۇران.

كاتىك بىنىم "كاپتا" بىدەنگ نابىت، گۆچانەكەى خۇم ھەلگرت و چەند گۆچانىكم دا لەپىشت و شانى، بۆلەۋەى بىدەنگ بىت و وت: "كاپتا" ھەر بەندەيەكى ترى ۋەك تۇ دەمدىژى لەبەرامبەر مندا بىكردايە، يەكسەر دەمفروشت بەلام تۇ لەبەرئەۋەى پىرىت و ماۋەيەكە لەگەل مندا دەژىت ئامادەم بىتئىرم بۇ "ئىزمىر" بۆلەۋەى چاۋدىرى لەمالەكەم بىكەيت، تا ئەۋكاتەى لەم گەشتەم دەگەپىمەۋە.

"كاپتا" وتى: سەرەپاي ئەۋە نەمدەۋىست بېرۇم بۇ "ھاتى"، بەلام ناتوانم بەيلىم تۇ بەتەنھايى بېرۇيت بۇ ئەۋ ۋلاتە، چونكە بەتەنھا پۇشتىنى تۇ بۇ ئەۋى، ۋەك ئەۋە وايە مىندالىكى تازە لەدايك بوو ھەلدەيتە ناۋەپراستى گەلە گورگىك، بەلام پىم بلى ئايا بۆلەۋەى بېرۇين بۇ ۋلاتى "ھاتى" دەبىت بەكەشتى لەپى دەرياۋە بېرۇين؟ وت: نەخىر، ئەۋانەى لىرەۋە دەپۇن بۇ ۋلاتى "ھاتى" لەپى وشكانىەۋە گەشتى خۇيان دەكەن.

بەندەكەم وتى: دوبارە درود و سلاۋ لە "ئامون" ى خوداى مەزنى مىسر، چونكە من سويندم خواردۋەۋە كە ھەرگىز پى نەنىمە ناۋ كەشتىەۋە و لەپى دەرياۋە گەشتەكانم بىكەم، بەلام لەبەرئەۋەى لەم گەشتەماندا پىۋىست بەسوار بونى كەشتى ناكات، لەگەلت دىم.

ئەۋكات "كاپتا" سەرقالى ئامادەكردنى كەرەستە و تۆشەبەرەى گەشتەكەمان بوو و لەبەرئەۋەى لەم كارەدا شارەزايىيەكى تەۋاۋى ھەبوو، لەمن باشتەر ئەۋ كارەى ئەنجام دەدا.

لە ولاتى "ھاتى" دا

خەلكى بەشپۈرەك لەناوى "ھاتى" ترساون، ئەگەر من بلىم "ھاتى" ولاتىكى ئارام و ھىمنە، ھىچ كەسنىڭ باۋەرم پىناكات.

گەرچى دانىشتوانى "ھاتى" خەلكىكى زىرن و لەجەنگدا بىبەزەين، بەلام ولاتەكەيان زياتر ناۋچەيەكى شاخاۋىيە و ھىمنى و ئارامى بالى بەسەردا كىشاۋە.

لە ولاتى "ھاتى" دا ئەگەر سامان و پارەى كەسنىڭ لەشەقامدا بدزن، پادشاي ولات دۈنەۋەندە ئەۋە پارەيەى كە لىنى دەرزاۋە پىنى دەداتەۋە و ھەركاتىكىش كەسنىڭ بەھۋى ھىرشى چەتەكانەۋە بكوژرئىت، ئەۋا ئەۋەى كەسى كوژراۋ لەسەردەمى ژيانى پۇژانەيدا بەدەستى ھىناۋە، پادشا دەيدات بە كەسوكارى كوژراۋەكە، ھەلبەت بەجۇرئىك پىيان دەدات كە لەپۇى ژيانى پۇژانەيانەۋە ھىچ گىرفتىكى داراييان نەبىت.

بۇيە گەشتەكەى ئىمە لەجەدەكانى ولاتى "ھاتى" بى ھىچ گىرفتىك تىپەپرى و گالىسكە جەنگىەكانى پادشا لەپىش و لەدوامانەۋە پىيان دەكرد و ھەموو پۇژىك كەلوپەلى خواردنيان بۇ ئامادە دەكردىن، تانەۋەى گەشتىنە شارى "خوشە" ى پايتەختى ولاتى "ھاتى"

كاتىك باسى شارە مەزەكانى جىهان دەكرئىت، خەلكى باسى "تبس و بابل و نەينەۋا" دەكەن. من "نەينەۋام" نەبىنيۋە و نازانم چۇنە، بەلام دەتوانم بلىم شارى "خوشە" ى پايتەختى ولاتى "ھاتى" لەھەندىك پۈۋە لەپىش "تبس" ىشەۋەيە.

لەمشارەدا پادشایەك فەرمانڕەوایی دەكات كە هەم سەرۆکی وڵاتە و هەم سەرۆکی ئایینی و هەم دادوەری مەزنی ئەو وڵاتەشە و لەوباوەرەدام لەهیچ شوێنێکی ئەم جیهانەدا هیچ پادشایەك بەئەندازەی ئەم پادشایە دەستەلاتی نییە.

كاتێك مڕۆڤ خۆی دەكات بەوڵاتی "هاتی" دا و چاوی بەكێو و شكەكانی دەكهوێت سەری سوڕ دەمێنێت كە بەچ شیوەیەك ئەكرێت وڵاتێك بەوشیوەیە خۆری گەرم و سوتینەری هاوین بدات لەو كێو و شكەكانی و خاوەنی ئەوەندە سەرۆت و سامان و دارایی بێت. بگەر لەخۆشیان دەپرسن، ئەری بەچ شیوەیەك خەلكی لەم شاخانەدا دەژین و چۆن لەبێناویدا نامرن.

بەلام لەم وڵاتە سەیرەدا، لەو وەرزی روبراری نیل لەمیسردا هەڵدەستێت "وهرزی پایز". ئاو و هەوا سارد دەبێت و لەئاسمانەوه "پەر" گەلیکی سپی رەنگ دێنە خوارەوه و ئەم "پەر"انە تەواوی كێوكان دادەپۆشن دواي ئەوه، لە وهرزی گەرما، دەگوێژن بۆ ئاو و دەزانم كە ئێوه باوەر بەم بابەتە ناكەن، بەلام من بەچاوی خۆم كێو بەرزەكانی "هاتی" م بینێوه كە بەو پەرە سپیانه داپۆشراوێو.

ئەم پەرانه لەتەواوی سالد، ئاوی ئەو وڵاتە دایین دەكەن، هەلبەت بەشیوەیەك كە خەلكەكەي ئەك تەنها خۆیان و ئازەلەكانیان پێ تێر دەكەن، بەلكو بەهەمان ئەم ئاوه، كێلگەكانیشیان پێ دەدێرن و تێراویشی دەكەن.

بەهەمان ئەو ئەندازەییە كە دانیشتوانی "هاتی" لەناو وڵاتەكەیاندا ئارام، بەردەوام بیانو بۆ دراوسێكانیان دەتاشن و هێلی سنوریان دەبەنە دواوه بۆئەوهی بتوانن خاکی كەسانی تر داگیر بكەن.

لەسنوری سووریدا قەلایەكی مەزنیان دروست كردووه، كە دیوارهكانی بە بەردی مەزن هەلچنراوه و ئەم قەلایە فەرمانڕەوایی ناوچەیەكی فراوان دەكات و تەواوی ئەو كاروانانەي كە لەسووریاوه دێن بۆ وڵاتی "هاتی" و لەویوه تێدەپەڕن، دەبێت باج بەدن بەم قەلایە.

هیچ كاروانێك دواي ئەوهی دەچێتە ناو خاکی "هاتی" یەوه نابێت لە شارێ لا بدات، ئەگەر لەشارێش لا بەدن ئەوا مال و سامانیان بەتەلەن دەبەن، لەم حالەتەدا ئەگەر كاروانچیهكان بەرگری لەخۆیان نیشان بەدن، بەكوشتیان دەدن، لەكاتێكیشدا

ئەگەر بەرگری لەخۆیان نیشان نەدەن، ئەوا بەدیلى دەیانگرن و دەیانکەنە کۆیلەى خۆیان.

سەرودەت و سامانى دانىشتوانى "هاتى" لەسى سەرچاوەوەیە، یەکەم ئەو باجەى کە لەکاروان و گەشتیارەکان وەریدەگرن، دووهم هیرش بردنە سەر وڵاتە دراوسێکان، سێیەم: دەرکردنى ئالتون و مس و جۆرىك کانزای تاییەت، کە پەنگى خۆلەمیشیەکی شین باوەو بە "ئاسن" بانگی دەکەن. بەلام نازانم خەلکى "هاتى" بەچ شیوەیەک ئەم کانزایە دەرەهێنن و چەکی پى دروست دەکەن، چونکە "ئاسن" وەك "مس" ناتویتەوەر مەن لەیەکیك لەکانە کانزاکانیاندا بینیم کە "ئاسن" یان دەرەهێنا، بەلام نەمتوانى لەوە تیبگەم بەچ شیوەیەک سود لەبەردە کانزاکان وەردەگرن بۆ دەرەهێنانى ئاسن.

شارى "ختوشە" لەناوەپرستى زنجیرە شاخێکدا هاتووئەتە بون، چونکە کۆشکەکانیان بەبەردى مەزن دروست دەکەن و هەندىک لەو تەلارنە ئەوەندە بەرزەن کە ترسم لا دروست دەکەن. هیچ بیانیەک ناتوانیت بچیتە ناو شارى "ختوشە" مەگەر ئەوەى ئەندامى ئەو دەستانە بێت کە سالى جارىک باج دەهێنن بۆ پادشای "هاتى" و هەر لەبەرئەوەش شارى "ختوشە" وەك "تبس" و "بابل" ناوبانگى نیە.

دانىشتوانى ئەم شارە، لەگەڵ بیانیەکاندا قسە ناکەن، ئەگەر یەکیك لەبیانیەکان پرسىاریان لى بکات و ئەوان شارەزای زمانى بیانى بن، دەلێن تیناگەین یان نازانین، سەرەپرای ئەوەش خەلکى نەرم و نیان و پەقەبەرایەتى لەگەڵ بیانیەکاندا ناکەن.

جل و بەرگى کەسە مەزنەکانى ئەم شارە شایەنى تەماشاکردنە، چونکە جل و بەرگیكى درێژ دەپوشن و قۆلى کراسەکانیان بەپادەیهک پان و پۆرە کە سەرى قۆلى کراسەکیان بەزەویدا دەخشیت، لەسەر سینهى کراسەکانیان وینەى بازەنگەلێكى بالدار دروست دەکەن و کلاویكى درێژ و نوک تیژ لەسەر دەکەن و پوخساریان وەك میسرێهەکان دەتاشن، بگرە هەندىک لە وەجاخزادەکان سەرىشیان وەك پەشیان دەتاشن، بەلام لەناوەپرستى سەریاندا، کاکۆلیكى درێژ دەبینریت.

کەسە وەجاخزادە و دەولەمەندەکانى "هاتى" وەك تەواوى وەجاخزادەکانى وڵاتانى جیهان قەلەون و پوخسارىكى قەلەر و درەوشاوەیان هەیه و ئاشکرایە خواردنێكى زۆر دەخۆن.

"خوشه" پایتهختی پادشای "هاتی" به پیچهوانه‌ی "تبس و بابل" شاریکی بازرگانی نیه و کرین و فروشتنی تیدا نا کریت و له بهرامبهردا شاریکی پیشه‌سازیه، له‌م شارهدا له به‌یانیه‌وه تا ئیواره دهنگی کوتانی کانزاکان دیت و به‌ردهوام چهکی تیدا دروست ده‌کهن.

دانیشتوانی "هاتی" به پیچهوانه‌ی میلله‌ته شارستانیه‌کانه‌وه، سهربازی به‌کرینگراوی بیانیان نیه و ته‌واوی سهربازه‌کانیان خه‌لکی ئه‌و ناوچه‌یه‌ن و له‌وباوه‌پهدام هۆکاری نه‌وه‌ی سهربازی به‌کرینگراوی بیانیان نیه ئه‌وه‌یه که یه‌که‌م بیانیه‌کان وه‌ک خویان به‌نازا نازانن و دووهم والیکی ده‌ده‌نه‌وه سهربازی به‌کرینگراوی بیانی هه‌رچه‌نیکیش نازا و بویر بیئت هه‌ر به‌کرینگراوه و به‌ئه‌ندازه‌ی سهربازیکی ناوچه‌که‌ی خویان دلسۆز و خاوه‌ن ویست "ئیراده" نیه.

"هاتی" خاوه‌نی سهرکرده‌ی ناوچه‌یه‌ن و هه‌ریه‌ک له‌سهرکرده‌کانیان، له‌ناوچه‌که‌ی خۆیدا سهربه‌خۆیه‌کی ناوه‌کی هه‌یه، به‌لام له‌ژێر فرمانی پادشای "هاتی" دان.

شیوازی جیبه‌جیکردنی دادپه‌روه‌ری له‌ولاتی "هاتی" دا ئه‌وه‌نده سهرسوپه‌ینه‌ره که میلله‌ته شارستانیه‌کان ناتوانن باوه‌ری پی بکه‌ن. له‌م ولاته‌دا ئه‌گه‌ر یه‌کی له‌پادشا ناوچه‌یه‌یه‌کان دژی پادشای "هاتی" راپه‌ریت و هه‌ولێ پوخانی بدات نایکوژیت، به‌لکو ده‌ینیریت سهر سنوره‌کان، بۆنه‌وه‌ی فی‌ری ئه‌زمونێ جه‌نگ له‌گه‌ل میلله‌تانی تردا بیئت و بیته‌هه‌لگری که‌سایه‌تیه‌کی جه‌نگی. له‌ "هاتی" دا ئه‌گه‌ر که‌سیک، که‌سیکی تر بکوژیت، له‌سینداره‌ی ناده‌ن، به‌لکو بکوژ ده‌بیئت پاره‌ی خوینی ئه‌و که‌سه‌ بداته به‌که‌سوکاری کوژراو.

له‌م ولاته‌دا ئه‌گه‌ر ژنی که‌ هاوسه‌ری هه‌یه، چه‌زی له‌پیاویکی تر بکات، نه‌ ژن و نه‌ خوشه‌ویسته‌که‌ی مه‌حکوم ده‌کهن، به‌لکو ژن مافی نه‌وه‌ی هه‌یه له‌مالی هاوسه‌ره‌که‌یه‌وه بپرواته مالی خوشه‌ویسته‌ تازه‌که‌ی و له‌وی بۆ هه‌میشه‌ نیشتجه‌ی بیئت، به‌لام خوشه‌ویسته‌که‌ی ده‌بیئت قه‌ره‌بوی زیانی هاوسه‌ری پابردوی بداته‌وه.

ئه‌گه‌ر ژن و می‌رد دوا‌ی پیکه‌ینانی ژیا‌نی هاوسه‌ریان مندا‌لیان نه‌بیئت، ئه‌و ژن و می‌ردایه‌تیه‌یان هه‌لده‌وشیتیه‌وه و ژن یان پیاو ناچار ده‌بن بۆ نه‌وه‌ی مندا‌لیان بیئت، هاوسه‌ریکی تر بۆ خویان په‌یدا بکه‌ن، چونکه‌ پادشای "هاتی" داوا‌ی مندا‌لیکی زۆر له‌هاولاتیانی خۆی ده‌کات.

یه کیك له نهریته سهرسوپهینه ره کانی ئەم نه ته وهیه ئە وهیه ئە گهر که سیك له بیابانیکی چۆلدا یان له ناوچه یه کدا که دانیشتوانی که می لی بیټ که سیك بکوژیت، ئەو پاره خوینهی که دهیدات زۆر که متره له چار و نهو پاره خوینهی که ئە گهر بیټ و له ناو شاره قهره باله کاندان ئەو که سه بکوژیت، چونکه له و با وهره دان ئەو که سهی ده پواته شوینه چۆله کان، به ئەنقه ست که سانی تر هانی ئەوه ده دا که هه ولی کوشتنی بدەن.

کاتیك من پوشتمه ولاتی "هاتی" یه وه به خۆم وت، له بهر نه وهی دانیشتوانی ئەم ولاته خه لکیکی زهحمه تکیشن و پرا هاتون به وهی له ناو و هه وایه کی سارددا بژین، مندالی ئیفلیج و نات هه و و لاوازه کانیان ده کوشت، بۆنه وهی له ئاینده دا که سانیکی نات هه وایان نه بیټ و بهرده وام پیو یستیان به پزیشک نه بیټ، من بیستبوم کاتیك که سیك نه خۆش ده که ویټ ئاره زوی ئەوه ده کات بمریت، به لام چاره سهر نه کریت، چونکه ناتوانیت دان به وه دا بنیت که نه خۆشه. من ده مزانی که دانیشتوانی "هاتی" له مهرگ ناترسن، به لام له بیټوانایی و بیده ره تانی ده ترسن، به لام ئاگاداری ئەوه نه بوم که له م ولاته شدا کۆمه لیک ده و له مه ند و وه جا خزاده هه ن و که سه ده و له مه ند و وه جا خزاده کانی ته وای جیهان، ته مه ل و خۆپهرستن و له مهرگ ده ترسن و چاره سهری خۆیان ده که ن بۆ ئە وهی نه مرن.

ئه وه بوو کۆمه لیک له وه جا خزاده کان شه و جلوه برگی خۆیان ده گوپی و ده هاتن بۆمالی من و منیش چاره سهرم ده کردن، زۆر به یان ده رده که یان زیاده پۆیی له خواردن و خواردنه وه دا بوو، وه جا خزاده کانی "ختوشه" شه رایکی زۆریان ده خوارد وه و ده ستیان به هۆی زۆر خواردنه وهی شه رابه وه توشی له رز ده بوو، که سه نه خۆشه کانی ش دا وایان لی ده کردم که چاره سهری دهسته له رزۆکه کانیان بکه م و منیش له پیتی ده رمانه هیور که ره کان و خۆشۆردنه وه، چاره سهرم ده کردن.

یه کیك له و شتانهی بووه هۆی ئە وهی وه جا خزاده کانی شار بینه هاو پیم ئە وه بوو که "مینا" له بهرام بهریاندا سه مای بۆ ده کردن و هه رجا ریک ئە وانه بهاتایه ن بۆ لام، من به "مینا" م ده وت که سه ما بۆ وه جا خزاده کان بکات و ئە وانی ش له بهرام بهردا دیاری که لیکی گرانبه هایان پی شکشه ده کرد و خوشم زیڕ و زیوم له که سه نه خۆشه کان

سینۆهیه" سپی ببن، بۆت دهردهکهوئیت که به چ شیوهیهک دهولهتیکی بههیز بۆ
 فرمانبرهواپی هاتووته بون و فرمانبرهواپی تهواوی نهتهوه لاوازهکان دهکات.
 خۆم بهنهزان و نهدیوو نیشان دا و وتم: ههروهک چۆن تۆ خودایهکت ههیه که
 خوازیاری ئهوهیه فرمانبرهواپی نهتهوه ههژارهکان بکات، لهولاتی میسریشدا،
 فیرعون خودایهکی تازهی بهدهست هیئاوه.

نامه‌نوس وتی: له‌به‌رئه‌وه‌ی من نامه‌ی فرمانبره‌وا بیانیه‌کان ده‌خوینمه‌وه، نامه‌ی
 پادشای میسریشم خویندوه‌ته‌وه و ده‌زانم که خودای ناشتی خوازی زۆر خوش
 ده‌وئیت و ده‌لئیت هیچ ناکوکیه‌کی نیوان نه‌ته‌وه‌کان نیه که نه‌توانرئیت ناشتی خوازانه
 چاره‌سه‌ر بکریئت و بگره‌ فیرعه‌ونی ئیوه چله‌ ئالتونیکی بۆ ناردوین که له‌شیوه‌ی
 "بازافه"⁴⁹ دایه و ده‌لئیت ئه‌مه‌ شیوه‌ی ژبانی ناشتی خوازانه‌یه.

نامه‌نوس کاتیکی ئه‌م قه‌سه‌یه‌کی کرد په‌نجه‌ی خۆی له‌شیوه‌ دوو ئاراسته‌ی یه‌کتر
 به‌دا نیشان ده‌دا، بۆئه‌وه‌ی تیمگه‌یه‌نیئت که چله‌ ئالتونه‌که‌ی ئه‌و چ شیوه‌یه‌کی
 هه‌بووه.

دوای ئه‌وه‌ وتی: ئه‌گه‌ر فیرعه‌ونی ئیوه ئالتونمان بۆ بنیرئیت، بۆئه‌وه‌ی ئیمه‌ بتوانین
 به‌ئالتونی ئه‌و کرئیی پیشه‌گه‌ره‌کانمان به‌هین که چه‌کمان بۆ دروست ده‌که‌ن، تا چه‌ند
 سالیکی تر ده‌توانیئت ناشتی به‌ده‌ست به‌یئنیئت، به‌لام ماوه‌ی قوناخی ناشتی خوازی
 ئه‌و کورت ده‌بیئت، چونکه‌ ئه‌و پۆژه‌ی پادشای ئیمه‌ په‌یی به‌وه‌ برد که به‌پاده‌ی
 پیویست چه‌کی دروست کردووه و خورد و خۆراکی به‌پیی پیویست ناماده‌ کردووه،
 له‌و پۆژه‌دا فیرعه‌ونی ئیوه‌ش وه‌ک پادشای ولاتانی تر ده‌بیئت گوێپرایه‌لی فرمانه‌کانی
 پادشاکه‌ی ئیمه‌ بیئت، ئه‌گینا ئه‌و ته‌واوی خه‌لکی ولاته‌که‌ی بۆ قات و قه‌رده‌کات، به‌لام
 ئه‌مانه‌ بابه‌تگه‌لیکن که هه‌زی پزیشکیک ناتوانیئت په‌ییان پی ببات، چونکه‌ پزیشک
 ناتوانیئت په‌ی به‌پرواده‌کانی ناینده‌ ببات.

⁴⁹ ئه‌و بابمه‌تانه‌ی که خویننه‌ران دهریاره‌ی بارودۆخی ژبانی نهمه‌وه و نه‌ریت و ناوی فرمانبره‌واکانیان بۆ نمونه‌ ئه‌م "بازافه" به
 که واتای "خاج" ده‌گه‌یه‌نیئت ده‌خویننه‌وه هه‌موو ئه‌م ناوانه‌ له‌به‌لگه‌ میژووپییه‌کانه‌وه و مرگه‌راوه و هه‌لگری به‌لگه‌ی تابه‌یت
 به‌خۆیان و به‌های گتییی ئه‌م نوسه‌ره‌ فنه‌لننیه‌ش له‌به‌لگه‌ میژووپییه‌کانیاده‌متی و خاجیش هیمایه‌ک بووه که جوار هه‌زار سال
 له‌موه‌پیش، به‌واتا دوو هه‌زار سال پێش په‌یامبه‌ر "مه‌سیح" وه‌ک هیما‌ی ناشتی به‌کار هیئراوه.

وتم: لەبەرئەوێ پزیشك وەك خەلكانى تر مێشكى هەيه، ئەگەر نەتوانی ئێ پەى بەتەواوى پوداوەكانى ئایندە ببات، هیچ نەبی ئێ بەندە پەى بەهەندیکیان دەبات و من پێشبینى ئەو دەكەم كە لەسائەكانى ئایندەدا قوناخى تێركردنى سكى دالەكەرخۆرەو كەمتیارەكان دەبی ئێ، چونكە خەلكی زۆر بەكوشت دەدرێ و هیچ كەسێك لاشەكان بۆ مۆمیاكردن یان بۆ خستە ناو گۆزەیهكى گلینەو و ناشتەیان كۆناكاتەو.

نامەنوس پێكەنى و منیش وتم: پێش ئەوێ بێن بۆ ولاتی "هاتی" بیستبوم كە ئێو ئەو كەسانى بەدیلىان دەگرن كۆیریان دەكەن و دەیانبەستەنەو بەئاشەكانتەو، بۆئەوێ بەرداشەكەتان بۆ بسورپێننەو، من كاتیك گۆم لەم قەسەیه بوو باوەرم پێنەكرد، بەلام لەم ولاتەدا بەچاوى خۆم بینیم و ئەم پەفتارە لە نەتەوێهەكى شارستانی ناوەشیئەو، هەروەها ئەوێش بیست كە ئێو لەسەر سنورەكانتەدا كاتیك سنورى ولاتە دراوسێكانتەان دەبەزینن، تاوانگەلیكى بێبەزەییانە ئەنجام دەدەن و دەستى خەلكى دەبەرنەو و پێستى سەریان دەدەنەو بەروخساریانداو هەندى كەسیش لەزە هەلەكێشن، ئەم جۆرە پەفتار و كردارە درێندانە شایستەى ئازەلە درێندەكانە ئەك مەوێكى شارستانی.

نامەنوس وتی: ئێمە لەبەرئەوێ نەتەوێهەكى شارستانی، چاوى دیلەكان كۆیر دەكەین و دەیانبەستینەو بە بەرداشەكانمانەو، چونكە ئەگەر چاویان ببینێت، زەوى و ئاسمان و بالەندەكان دەبینن و لەبەرئەوێ ئازاد نین، بەداخ دەبن بۆ خۆیان و هەولێ ئەو دەدەن هەلبێن، لەمكاتەدا بەردەوام دوچاری گەشتەلیكى زۆرمان دەكەن، بەلام لەبەرئەوێ كۆیرن، بێر لەهەلەهاتن ناكەنەو و ئێمە ناچار نابین بێرێك لەسەربازەكانمان بكەینە پاسەوانى ئەوان، بەلام بابەتى بێرینى دەستى دانیشتوانى سەرسنورى ولاتانى تر و پێست كەندنى سەریان و شوپێردنەوێ هەمان پێست بەروخساریاندا و لەزە هەلەكێشانى بەهەمان شیوێ دیلە كۆیرەكان بەرژەوێهەندىەك لەخۆ دەگرت كە ئەمیش لەشارستانی ئێمەو سەرچاوە دەگرت، چونكە ئێمە نامانەوێت لەولاتانى تر كوشت و كوشتار بكەین، بۆئەوێ دانیشتوانى ئەو میرنشینى كە دەتوانن كارمان بۆ بكەن و باجمان بەدەن لێناو بچن، هەروەها نامانەوێت بەهۆى جەنگەوێ شارەكەیان وێران بكێت و كێلگە و باخەكانیان لەناو

نەتەۋەكانى تردا جياۋازىيەك بەدى ناكىرىت، چونكى لەلەي ئىيۈە و تەۋاۋى نەتەۋەكانى تر دروست و حق برىتيە لەو شتەي كە دەۋلەمەندەكان دەيانەۋىت و نادروست و ناحەقىش برىتيە لەو شتەي كە خواستى كەسە ھەژارەكانە. "سىنۇمە" چونكى تۆ پزىشكى، ھزرت زۆر لەۋە بچوكتەرە كە پەي بەم بابەتە ببەيت و بزانی كە لەسەرتای دروست بونى ئەم جىھانە تا ئەمۇ، ھەرچى كەسە دەۋلەمەندەكان وتويانە پراستيان كىردۈۋە، ھەرچى كەسە ھەژارەكانىش وتويانە، پوچەلكرەۋتەۋە. تا كۆتايى جىھانىش ھەر ۋا دەمىنئىتەۋە و بەردەۋام حق لەگەل كەسە دەۋلەمەندەكاندايە و كەسە ھەژارەكانىش مەحكوم بەپوچەلكرەنەۋەي بانگەشەكانيان دەكرىن. تەنھا جياۋازى لەپروخسارى دەرەۋەي كەسە دەۋلەمەندەكاندا بەدى دەكرىت و لەھەر سەردەم و قۇناخىكدا شتىك دەبىتە ھىماي دەۋلەمەندى. پۇژىك مەر و گا دەبىتە ھىماي دەۋلەمەندى و پۇژىكى تر زىپ و زىو و پۇژىكى تىرىش ئەۋەي پلەۋپايەيەكى تايبەتت ھەبىت يان پۇژى دوايى ئەۋەي ھەلگىرى ناۋىشانىك بىت، بۇ نمونە ناۋىشانى "پزىشك" يان "جادوگەر" يان "نامەنوس" ى پادشا، تا ئەم جىھانە مابىت قسەي ھەژاران بىنرخ دەبىت و ھەرچى بلىن پوچەل دەكرىتەۋە. ئەگەر دەۋلەمەندەكان چاۋيان كۆپرەك نەكەن بۇئەۋەي بىيانبەستەۋە بەبەرداشەكانەۋە، ئەۋا بەشىۋەيەكى تر كارىيان ھەر پىندەكەن، چونكى جىھان بەۋشىۋەيە ھاتوۋەتە بون و دەبىت ھەر بەۋشىۋەيە بىنئىتەۋە، كەسى ھەژارەيىش لەبەرئەۋە ھاتوۋەتە بون كە بتوانىت كەرەستەي خوشى و ھەۋانەۋەي دەۋلەمەندەكان فەراھەم بكات و خوشى بەردەۋام برسى و بەردەۋام لەزەحمەتدا بىت و جياۋازىيەكى تىرى تايبەتمەندى شارستانى ئىمە لەگەل شارستانىيەكانى تردا ئەۋەيە كە ئىمە ھەموومان دەۋلەمەندىن و نەتەۋەكانى تر كۆپرەكەل و ھەژار دەكەين، بۇئەۋەي بەبەردەۋامى كارمان بۇ بكەن و زەحمەتەن بۇ بكىشن و دەستكەۋتى كارەكەشيان بەناۋىشانى "باج" بەدن بەئىمە، بۇئەۋەي ئىمە بەئاسودەي و خوشى بژىن، بەلام خوداي ئىمە، چىنى تايبەتەي ۋلات دۇستان، يەككىك ئاسمان و ئەۋىترىيان زەۋيە و ھەموو سالىك لەۋەرزى بەھاردا بەخوشى ئەۋ دوانەۋە جەژن دەگىرپىن و پى بەنەتەۋەكانى تىرىش دەدەين بۇئەۋەي ئەۋانىش بتوانن ئاھەنگ بگىپن.

چونكى سالى جاريك دەبييت پىي بەنەتەرەكان بدريت، بۇئەۋەي پۇژىك بەخۇشى تىپەپىنن و باشتىن وەرز بۇ ئازادكردنى خەلكى وەرزى بەھارە، چونكى لەم وەرزەدايە كە زەۋى سكى لەئاسمان پىر دەبييت و ژيانىش خۇى دوبارە لەسەرەتاۋە دەست پىندەكاتەۋە و مرقۇش وەك زەۋى وايە.

ئىمەش گىرنگىيەكى زۆر بە سىكىپىكردنى ژنان دەدەين، چونكى ئەو نەتەۋەيەي دەبييت فەرمانپەرۋايى جىھان بىكات دەبييت مىندالىكى زۆرى بىيىت، بۇئەۋەي دەستەلاتى خۇى لەسەر زەۋىدا فراۋانتر بىكات. ھەموو خەلكىش وەك تەۋاۋى چىنى نەتەۋەكانى ترە، خاۋەنى خوداگەلىكى زۆرن، بەلام ئىمە نەھىچ گىرنگىيەك بەيىروباۋەپى ئەۋان دەدەين و نە دەبىنە پىگىرىشىيان و نە ھانىشىيان دەدەين، چونكى يىروباۋەپى ئەۋان لەپۋى سىياسىيەۋە نە سودمان پى دەگەيەنن و نە زىان. ئىمە لايەنگىرى خوداگەلىك دەكەين و ھانى خەلكى دەدەين بىيانپەرستىن كە پىشتىۋانى لە زۆر و ترساندن بىكات. چونكى دەبييت بەزۆر فەرمانپەرۋايى كەسانى تر بىكەيت و بە تۇقانىش دەبييت نەتەۋەكانى تر بىترسىنى، بۇئەۋەي گۈپرايەل بن، گەر پۇژىك بىت ئىمە پەرستگايەك بۇ خوداكانى "زۆر و ترس" دروست بىكەين، ئەۋا ئەو پەرستگايانە بەئىسقانى مرقۇشەكان بەرپا دەكەين.

بەلام ئەگەر تۇ دۋاي ئەۋەي لەم ۋلاتە دەرچۈيت، ئەم قىسانە بۇ خەلكانى تر باس بىكەيت، ھىچ كەسىك باۋەرت پىناكات، چونكى ھەموو نەتەۋە دورەدەستەكان لەۋباۋەپەدان ئىمە نەتەۋەيەكى ئازەلدار و شۋانين كە بەردەۋام بەھەرئارىيەۋە لەكىۋەكاندا دەژىن و نە ئامادەيى ئاغايەتىمان ھەيە بەسەر كەسانى تردا و نە تواناي فەرمانپەرۋايى كەسانى ترمان ھەيە.

نامەنوسى پادىشاى "ھاتى" دۋاي ئەم قىسانە لەمالەكەم پۇشتە دەرەۋە و دۋاي پۇشتىنى ئەۋىش بە "مىنا" م وت: من بىزار بوم لەمانەۋەم لەم ۋلاتەدا، چونكى ئەۋەي دەبوو بىزانم، زانىم و چىتر دۋاي ئەۋە، ھەركاتىك لەم ۋلاتەدا و بەتايىبەت لەم مانگەدا بىمىنمەۋە، دور نىە بىكوزرىم و ئەگەر مىنان بەشىۋەيەكى ئاسايى بىكوشتاىە ئەۋا ھىچ ترسىكم نەبوو، بەلام كاتىك بىيانەۋىت لەم ۋلاتەدا كەسە بىيانىەكان بىكوزن پىستىيان دەكەنن يان لەزمەيان دەدەن. ھەرلەبەرئەۋەش ھەرچى زووترە دەبييت لەم ۋلاتە بېرۇم و گىيانى خۇم پىزگار بىكەم.

له پۆژەکانی دوااییدا، من لهو نهخۆشانهی سەردانی مالهکەمیان دەکرد شتیکی ترم
 بیست و ئەویش ئەوەیکە له ولاتی "هاتی" هەرکەسیک ییروباهەریکی جیاواز
 له ییروباهەری سەرەکی ولات بلۆ بکاتهوه بهسزای "جادوگەری" دەیدەن لهزە،
 بهداخهوه من چەند جارێک شتگەلیکم وتبوو که پێچهوانە ییروباهەری دەولەتی
 "هاتی" بوه و لههەر ساتیکدا ئەگەری ئەوه هەبوو دەستگیرم بکەن و بێدەن لەسیخ.
 ئەوهبوو که بهنهخۆشهکانی خۆم وت: دەمەوێت بگهڕیمهوه، لهبەرئەوهی ئەوان
 دەستەلاتیان لەدەزگای دەولەتدا هەبوو، مۆلەتی پەڕینهویان بۆ وەرگرتە و بڕیاربوو
 له جادهیهکی تایبهتهوه بپهڕیمهوه و خۆم بگهیهنمه کهنار دەریا.

بهشی بیست و یه کهم

به ره و ولاتی "کریت"

من و "مینا" و "کاپتا" که وتینه پئی و شاری ترسناکی "ختوشه" ی پایته ختی "هاتی" که خوین له دیواره کانیه وه دهچۆرا و چاره نویسی ناینده ی جیهانی تیدا ناماده دهکرا، له پشت خۆمانه وه به جی هیشت و له تهنیشت ئه و "ناش" انه وه تیپه پین که دیله کویره کان بهرداشه که یان دهسوپانده وه و له تهنیشت ئه و که سانه شه وه تیپه پین که له سیخیان هه لکی شاپون، دیاربوو ئه وانه جادوگر بون.

دوای ئه وه ی گهشتینه که نار ده ریا و پیمان نایه له نگه رگای که نار ئه و ده ریا وه که تاکه له نگه رگای ولاتی "هاتی" یه که بیانیه کان ده توانن نازادانه سهردانی ئه و ناوچانه بکه ن، به لام مافی ئه وه یان نیه برۆنه ناو ئه و ولاته وه. ئه و له نگه رگایه ش وه که ته وای له نگه رگا کانی تر، مه یخانه و مالنکی زۆر و سۆزانیخانه یه کی زۆری تیدابوو و له مال و مه یخانه کانه وه به رده وام دهنگی مۆزیککی سریانی به رگویی ده که وت.

کهشتیه وانان و کرێکارانی کهشتی کاتی که پیده نینه ئه م له نگه رگایه وه، خۆیان به خوشبهخت ده بیینی، له بهر ئه وه ی خواردن و خواردنه وه و ژن، له ویدا زۆر بوو و ئه م گروپه، بی له و سیانه هیچی تریان نه ده ویست و له هر شوینی کدا ئه م سیانه ی تیدا بییت، خۆیان به خوشبهخت ده زانن.

نیمه بۆما وه یه کی زۆر له و له نگه رگایه دا ماینه وه و هه ر کاتی که کهشتیه که به ره و دورگه ی "کریت" بکه و تابه ته پئی من به "مینا" م ده وت: به و کهشتیه برۆین؟ به لام ئه و وه لامی ده دایه وه ئه م کهشتیه بچوکه و له وانه یه نوقمی ده ریا بییت. یان ده یوت ئه م کهشتیه یه کی که له کهشتیه مه زنه کانی سوریا و من ناماده نیم به و کهشتیه برۆم. یان

دەيوت كەشتىيەوانى ئەم كەشتىيە پىياۋىكى كەمتەرخەمە و دەترسم لەپىدا من بفرۆشیت بەچەتەكانى دەريا.

من لەهەمان ئەو لەنگەرگايەدا كارى پزىشكى خۆم ئەنجام دەدا، دوپارە كەسە نەخۆشەكان سەردانىان دەكردم، چونكە ئاوبانگى پزىشكى مىسىرى گەشتبوووە ئەويش.

يەككە لەو كەسانەى كە سەردانى كردم، فەرماندەى پاسەوانانى لەنگەرگا بوو. ئەو پىاوە بەهۆى رابواردنى لەگەڵ ئەو ژنانەى كە لە سۆزانیخانەى لەنگەرگادا نىشتەجین، دوچارى نەخۆشەىك بوبو كە من لەكاتى مانەوهم لەسورىادا لە "ئزمير" ئەو نەخۆشەىم ناسى و لەپزىشكە سىرانیيەكانەوہ فىرى شىۋازى چارەسەركردنەكەى بوم.

فەرماندەى پاسەوانى لەنگەرگا بەهۆى توشبونی بەو نەخۆشەى، ناتوانیت لەگەڵ ژناندا رابويړیت و دەيوت: ژنىك ئەم نەخۆشەى بۆ من گواستەوہ و منیش ئەوم لەزمە ھەلكيشا و كوشتم. ئەو پىاوەش ئەو نەخۆشەى زۆر كارى تىكردبوو، چونكە لەو لەنگەرگايەدا، نەريت وابوو ئەو ژنانەى كە لە مەيخانەكان و سۆزانیخانەكاندا شاردا سەرقالى كارکردن، دەبيت بى بەرامبەر لەگەڵ فەرماندەى پاسەوانانى لەنگەرگادا رابويړن و ھەر لەبەرئەوہش ئەو پىاوە دلگران بوو لەوہى ناتوانیت سود لەم رابواردنە خۇپايە وەرگریت.

كاتىك چارەسەرم كرد و جاريكى تر توانى لەگەڵ ژناندا رابويړیت، بەجۇرىك خۆشحال بوو كە پىي وىتم: ئامادەم بەئەندازەى كيشى ئەندامى نيړينەم كە ئىستا چاك بووہتەوہ زېرت پىي بدم.

منیش وىتم: من خوازيارى ئالتونى تۆ نيم و ئەگەر دەتەويت شتىك بەمن بدەيت، ئەو چەقۆيەى كە بەكەمەرتەوہ ھەلتواسيوہ بدە بەمن. فەرماندەى پاسەوانيش پىكەنى و وتى: ئەم چەقۆيە چ سودىكت پىدەگەيەنييت، چونكە نە لەزيو دروست كراوہ و نە لە ئالتون.

بەلام من دەمزانى ئەو چەقۆيە بەھەمان ئەو كانزا سەيرەى كە بە "ئاسن" بانگ دەكریت دروست كراوہ، و نرخى لەدەرەوہى ولاتى "ھاتى" بەراندەيەك زۆرە كە چەقۆى ئاسنين لەبەرامبەر كيشى ئالتوندا نرخى ھەيە.

کاتیك من له "ختوشه" بوم دەموست یەكێك لەو چەقۆیانە بکەم، بەلام تێگەشتم ئەو چەقۆیە نافروشن بەبیانیەکان. ئەگەر پێداگریشم لێ بکردایە لەوانە بوو گومانی ئەوەم لێ بکەن و ئەوەیان بۆ ئاشکرا ببیت کە من دەمویت ئەو جۆرە کاندزایە ببەمە دەرەوی "هاتی"، بەلام ئەم چەقۆ گرانبەهایە، بۆ خودی دانیشتوانی "هاتی" ئەو نرخە نەبوو، چونکە دەتوانن هاویشیوەی ئەم جۆرە چەقۆیانە بکەن. کاتیك فەرماندەوی لەنگەرگا زانی من بەراستی خوازیاری ئەم چەقۆیەم لەبەرئەوەی بەم زوانە لە "هاتی" دەرەچم، ئامادە بوو پێمی بدات. چەقۆی ئاسنین بەراوەیەك تیزە کە لەچەقۆی بەردی "سماق" باشتەر پێش دەتاشیت و دەتوانیت بە چەقۆی ئاسنین چەقۆی مسین و زیوین و ئالتونین بقرتینی.

لەو لەنگەرگایەدا لەوەرگایەك هەبوو کە دانیشتوانی "هاتی" گاگانیان لەویدا دەلەوەراند و لاوەکانیش یاریان لەگەڵ گاگاندا دەکرد و لەبەرامبەریاندا سەمایان دەکرد و جارناجاریک پەیمان دەچەقاندە پشتیانەوه.

کاتیك "مینا" چاوی بە "گا" نێرەکان کەوت زۆر خوشحال بوو، چونکە زانی دەتوانیت لەبەرامبەر "گا" نێرەکاندا سەما بکات و مەشق لەسەر سەماکەیی خۆی بکات.

کاتیك من بۆ یەكەمجار سەمای "مینا"م لەبەرامبەر "گا"کاندا بینی، بەراوەیەك ترسام کە زمان لەپێناوەکردنیدا لال دەبیت، چونکە گایەکی نێر لەو جۆرە "گا"یانە کە لەو جۆرە لەوەرگەندا پەرەدە دەکرێن، لە "فیل"ی کۆی ئەو دارستانانە کە دەکەوێتە باشوری میسەرەو هەپەشەنامیز و ترسناکترن، ئەگەر کەسیک کاری بەفیل نەبیت، ئەوا ئەویش پەلاماری مرووف نادات و هەولێ ئازاردانی نادات، بەلام گای نێر ئازار بەخشە و هەرئەوەی چاوی بەمرووفیک بکەوێت پەلاماری دەدات و شاخەکانیشی وەك چەقۆ و نێزە تێژن و بەیەك قوچ، شاخەکانی دەچەقینیتە ورگی مرووفەو و بەرزێ دەکاتەوه و دوبارە فری دەداتەوه سەرزەوی و پێمائی دەکات.

"مینا" بەپۆشکاکێکی ناسکەو لەبەرامبەر ئەو "گا" نێرەدا دەستی کرد بەسەما کردن و بەلێهاتوییەکی سەرسوپیەنەرەو خۆی لەشاخەکانی پزگار دەکرد و ئەوەندە بەخیرا دەجولایەوه کە چاوەنێدەتوانی دواي جولەیی سەماکانی بکەوێت و هەندیکات بویری دەگەیانده ئاستیک کە بەیەك باز بەسەر سەری "گا" کەدا پادەووستا و هەردوو

شاخی بە دەستی دەگرت و پێی دەنایە سەر سەری و تاقلەیهکی بۆ دواوە لێدەدا و لەسەر پشتی "گا" کەدا دادەنیششت و دواى ئەوەی دادەبەزیەوه.

کاتیکی سەمای مینا تەواو بوو، لاوەکان چەپکە گۆلیان لەملى دەئالاند و ئەو کەشتیەوانانەى کە لەوێ ئامادە بون وتیان هیچ کەسیک تائىستا نەبوو،راوە بە بوو،رێوە سەما بکات.

کاتیکی لەلەوەرگا کە گەڕاینەوه من زۆر خەمگین بوم، چونکە دەمزانى هەمان ئەو "گا"یەى کە ئەو لەبەرامبەریدا سەمای دەکرد، ژنى لاو دەکاتە قوربانى خۆی، چونکە "مینا" بڕیاری ئەوەی داو بوو خۆی بکات بەقوربانى خودای خۆی. ئەو خودایەش "گا"یە کە یان لە "گا"یە کە دەچیت.

دواى ئەوه، کەشتیە کە لەکەشتیەکانى دورگەى "کریت" هااتە ناو لەنگەرگا کەوه و ئەو کەشتیەش نە گەرە بوو و نە بچوک و کەشتیەوانى ئەو کەشتیەش پیاویکی چاک دەهااتە بەرچاو.

"مینا" وتی: من بەم کەشتیە دەپۆم بۆ "کریت"، بۆ ئەوەى خۆم بدەم بە دەست خودای خۆمەوه و تۆش دواى پۆشتنى من، باشتەر دەتوانى بژیت و کارەکانى خۆشت باشتەر ئەنجام بدەیت، دەزانم بەهۆی پرگار کردنى منەوه لە "بابل" دا زیانیکی زۆر پێگەشت و دواى ئەوەش نەتویست من لە "هاتی" دا بەتەنها بەجى بهیلت و بگەریتەوه.

وتە: "مینا" من ناتوانم بهیلت تۆ بەتەنهاى برۆیت بۆ دورگەى "کریت".

"مینا"ش لەوکاتەدا پرسى: بۆچی حەزناکەیت من بەتەنهاى برۆم بۆ دورگەى "کریت"؟ ئەگەر لەکەشتیەوانى کەشتیە کە دەترسى، ئەوه بزانە کە پیاویکی چاکە و من بە چەتە دەریاییەکان نافروشیتم و منیش بە بیوہی دەگەمە دورگەى "کریت".

وتە: "مینا" من دەزانم کە کەشتیەوانى ئەم کەشتیە کابرایەکی باشە و ناتفرۆشیت بەهیچ کەسیک، بەلام تۆ دەزانى کە من بۆچی دەمەویت لەگەڵ تۆدا بێم بۆ دورگەى "کریت" و دەشزانى کە من زۆر بەتۆوه پەيوەست بوم.

"مینا" دەستی خستە سەر دەستم و وتی: "سینۆه" من لەگەڵ تۆدا چیژم لەژێر وەرگرت، چونکە منت بردە چەند ولاتیکی و مێرنشینى ئەو ولاتانەت پێنیشان دام و من

بەشیوئەیک سەرقالی تەماشاکردنی ئەم ولاتانە بوم، کە نیشتمانی خۆمی "کریت" لەبەر
 بردبۆمەو. هەرلەبەرئەوێش هەرجاریک کە دەتوت بپۆمەو بۆ "کریت" منیش ئەم
 گەشتە ی خۆم بەبیانویەک دوا دەخست. چونکە نەمدەویست لەتۆ جیا بێمەو، بەلام
 دوا ی ئەوێ لەبەرامبەر "گا" کاندای سەمام کرد، ئەوێ هاتەوێ یاد کە خودای من
 چاوەرێم دەکات، بۆئەوێ بپۆم و کچی خۆمی پیشکەش بکەم، ئەگەر خودای من
 چاوەرێم وەرگرنتی کچی من نەبوا، ئەوکات من بەتۆم دەبەخشی.

وتم: "مینا" ئێمە جاریک لەمبارەییەو دوا و من وتم کە ئەم بابەتەم پشتگوی
 خستوو. ئەو پەییوەست بونێ من بەتۆو هەمە لەپێناو ئەو شتەدا نێ کە تۆ بیری
 لی دەکەیتەو، چونکە ئەوێ تۆ هەتە هەموو ژنەکانی تریش هەیانە و هەركاتیك هەر
 پیاویك داویان لی بکات بپیتە خوشکیان، پازی دەبن.

تۆرەیی زالی بوو بەسەر "مینا" دا و دەستی گویشیم و وتی: ئەگەر تۆ خوازیاری
 ژنانی مەیحانە و ماله گشتیەکانی بپۆ و لەگەڵیاندا رابوێر، بەلام ئەو بزانە لەوانەییە
 بەشیوئەیک تۆرە بێم کە تۆ بریندار بکەم و خوینت بپۆم، حەز دەکەم تۆش وەك من
 بیت و هەروەك چۆن من لەگەڵ هیچ پیاویكدا رابوێرم، تۆش لەگەڵ هیچ ژنیكدا
 رانەبوێری.

وتم: خودای تۆ ئەوێ قەدەغە کردوو کە لەگەڵ پیاواندا رابوێری، بەلام هیچ یەك
 لەخوداکانی من ئەم شتە ی لەمن قەدەغە نەکردوو.

"مینا" وتی: بەلام ئەگەر تۆ لەگەڵ ژنیكدا رابوێری و دوا ی ئەوێ بتهوێت
 دەستەكانت لەسەر سەرم دانیت.... ئەوا لەم حالەتەدا هەر بەو شیوئە ی پیم وتی
 بریندارت دەکەم.

وتم: "مینا" لەمبارەییەو خەیاڵت ئاسودە بپیت، چونکە لەگەڵ ژندا رابواردن،
 کاریکە هەموو پیاویك ئارەزوێ دەکات، من جاریکیان لەپێناو رابواردن لەگەڵ ژنیكدا،
 هەموو شتیکی خۆم لەدەست دا و هەزار کەوتم و ئەم بابەتەش بەشیوئەیک منی
 لەرابواردن زویر و بیزار کرد کە بەراستی حەزناکەم ئەو جوړە ژنانە بکەم بەخوشکی
 خۆم.

"مینا" ش وتی: لەبەرئەوێ من ژنم، بەجوړیک لەجوړەکان بەم جوړە قسانە
 تیکەچم، چونکە حەزناکەم پیاویك بپیت رەق لەوێ لەگەڵ ژناندا رابوێرم.

كاتيڭ شەو داھات و من خەوم لىكەوت بىنىم "مينا" كە شەوكانى تر دەھاتە ژورەكەمەو، بەلام ئەمشەو نەھاتە لامەو، بۆيە بانگم كرد و وتم: تۆ ھەموو شەويڭ بەگەرمى جەستەت منت گەرم دەكردەو، بۆچى ئەمشەو ناھەيت بۆئەوھى گەرم بەگەيتەو، ئايا بەھۆى قسەكانى ئەمروم لىم زىز بویت؟

"مينا" وتى: نەخىر "سىنۆھە" من لەتۆ زىز نەبوم، بەلام ئەمشەو جەستەم بەرادەيەك گەرمە ئەگەر بىم بۆ لات و خۆم پىتەو بەسپىنم، لەوانە بەھۆى ئەم گەرما لەرادە بەدەرەمەو بەتسوتىنم.

من ھەستام و پوشتەم لای و دەستم دا لەجەستەى و پەيم بەو برد كە "تاي" ھەيەو پىم وت: "مينا" و ابزانم نەخۆش كەوتويت، بەئەلە با چارەسەرت بكەم.

"مينا" سەرەتا نەيدەويست يەكسەر چارەسەرى بۆ بكرىت و دەيوت كە خوداكەم چارەسەرم دەكات.... بەلام من پىم وت: سەرەپاي ئەوھى خوداكەى دەتوانىت تىنويەتى و برسەيتى بشكىنى بۆئەوھى ئاو نەخواتەو و خواردن نەخوات، بەلام بى خواردن و خواردنەوھى ئاو خودا ناتوانىت تىنويەتى و برسەيتى بشكىنى و نەخۆشەيش بەھەمان شىوھە، بۆيە دەبىت دەرمانى پزىشك بەكار بەيئىزىت، بۆئەوھى كەسى نەخۆش چارەسەر بكرىت.

"مينا" پازى بوو بەوھى دەرمانى پى بەدەم، منىش دەرمانىكى ھىوركەرم پى بەخشى و وتم: ئىستا بخەو، چونكە دواى خواردنى ئەم دەرمانە، دەبىت بخەويت، بۆئەوھى ئەم نەخۆشەيت لەناو بچىت.

"مينا" خەوى لىكەوت بەلام من تا بەيانى بەلاسەريەو بەبىدارى مامەو و كاتيڭ گزنگى بەيان ھەلھات، پوشتەم ژورەكەى خۆم بۆئەوھى بخەوم.

بەلام نەخۆشى "مينا" درىژى نەخاياند و زوو چاك بويەو و ئەو پۆژە گەشت كە بېراربوو ئىمە بەكەشتى بېرۆين بۆ "كرىت" و وتم بە "كاپتا"ى بەندەم دەلىم كە كەلوپەلى گەشتەكەمان ئامادە بكات، بۆئەوھى سواری كەشتى بىين و بېرۆين بۆ دورگەى "كرىت" كە نىشتەمان "مينا" ىە.

"كاپتا" وتى: من پىشبینى ئەوھم دەكرد كە تۆ بەھۆى ئەم كچەو دوبارە سواری كەشتىم دەكەيتەو، لەكاتىكدا تۆ پىت و تم چىتر دواى ئەوھ ھەرگىز سواری كەشتى نابىن و من دەبوو لەداخى ئەم بەدبەختىەم جەلكانى بەرم ھەلدرىايە، بەلام نايدەرم،

چونکه دواى ئەو نەچار دەبەم دوبارە بیدورمەو، ھەر ھەروەھا ناشگرم، چونکه دەترسم تاکە چاوى خۆم لە دەست بەم و تەنھا بەیەك شت دڵنەوایی خۆم دەدەمەو ئەویش ئەو یەكە ئەم گەشتە دەریاییەم، ھەر بەوشیوەی پێشبینی دەکەم دواى کۆچى منە بەکەشتى و چیتەر دواى ئەو یەكەشتیەك نايم، بەھەر حال لەبەر ئەو یەكە دڵنیام تۆ لەگەڵ ئەم کچەدا دەپۆیت بۆ دورگەى "کریت" کەلۆپەلى ئەم گەشتەم نامادە کردووە.

من کە چاوەڕێى ناپەزایى توند و شیوەن و شەپۆرى "کاپتا" بوم، سەرم لەو سوپما کە زوو خۆى دا بە دەستەو، بەلام لەدوایدا ئاگادارى ئەو بوم کە ئەو دوسى پۆژ لەو و پێش لەگەڵ چەند کریکارى کەشتى و کەشتیەوانانى لەنگەرگا گەتوگۆکردووە بۆ پێگرتن لە نەخۆسى دەریا کە لەشەپۆلەکانەو سەرچاوە دەگریت، ناوى دەرمانى کە لەوان پرسیو و ئامۆزگارى ئەو یان کردووە کە پۆژىک پێش ئەو یەكە سواری کەشتى ببێت، بەشیوەیەكى تەواو خۆى لەھەموو جۆرە خواردنىك بپاریزێت و پشیتنەكەى خۆى بەتوندى لەكەمەرى بپەستێت، بۆ ئەو یەكەى و رگى كۆ ببیتەو و دواى ئەو یەكە سواری کەشتى ببێت و كاتیكیش سواری کەشتى بوو، یەكسەر بپروات بخەوێت، بەم شیوەیە توشى نەخۆشى دەریا نابێت.

"کاپتا" پۆژىک پێش ئەو یەكە گەشتەكەمان دەست پێبکەین، خۆى لەھەموو جۆرە خواردنىك پاراست و كاتیكیش سواری کەشتیەكە بوین پشیتنەكەى خۆى لەكەمەرىدا توند کرد.

فەرماندەى پاسەوانانى لەنگەرگا بۆ پەوانەکردنمان تا سەر کەشتیەكە ھات و منى بە کەشتیەوانەكە سپارد، ئەوكات کریکارانى کەشتیەكە سەولەكانى خۆیان ھەلگرت و بەسەول لێدان لە لەنگەرگا کە چونە دەروە.

دواى دەرچونمان لە لەنگەرگا کەشتیەوانى کەشتیەكە، قوربانى پێشكەشى خودای دەریا و خودای "کریت" کرد و دواى ئەو فەرمانى دا چارۆكەكان ھەلبەدن.

ھەرنەو یەكە چارۆكەكان کرانەو و کەشتى بەسەر ئاوى دەریادا چەمايەو شەپۆلى دەریا دەستى کرد بە پراتەكاندنى کەشتیەكە و من ھەستم بە ناپەھەتى و تێكچونى گەدەى خۆم کرد و خەوتم.

پۆژى دەريايى لەخەو ھەستام و بىنىم لەناوھەراستى دەريادام و لەھىچ لايەكەوھ وشكانى بەچاو نابىزىت. ئاسمانى شىن و خۆرى گەرم و شەنى باى دەريا بەھىز بوو، كەشتىكەشمان زۆر بەخىرايى دەپۆشت.

كەشتىكەى جەنگى لەكەشتىكەكانى "كرىت" بەگومانى ئەوھى ئىمە چەتەكانى دەريايىن، لىمان نزيك بونەوھ، بەلام دواى ئەوھى تىگەشتن كە يەككە لەكەشتىكەكانى "كرىت" ىن بەئالاکەيان سلاويان لىكردىن و لىمان دور كەوتەوھ.

"كاپتا" كە چىتر لەنەخۆشى دەريا نەدەترسا ھاتە سەر سەكۆى كەشتىكە و لەگەل كرىكارانى ناو كەشتىكە دەستى كرد بەقسەكردن و وتى: ئەو شتگەلىكى سەيرى لەجىھاندا بىنيوھ و لەگەشتىكىدا لەمىسەرەوھ بۆ سوريە دەپۆشت، گرفتارى شەپۆلانى دەريا بووھ و ئەوھندەى نەمابوو بخنكىت.

ئەوكات باسى گىيانەوھرە سەيرەكانى پوبارى "نيل"ى بۆ كردن و ويستى لەپرى ئەوشتە سەيرانەى كە بىنيبونى، كرىكارانى كەشتى سەرسورماو بكات.

ئەوكات كرىكارانى كەشتى دەستيان كرد بەقسەكردن و باسى گىيانەوھرە ترسناكەكانى دەريايان لەجۆرى ماسى "عەنبەر" و ئەو ماسيانەيان كرد كە نيوھى سەرەوھى جەستەيان وەك مەرقە و دەنگىكى نەرمونيانىان ھەيە، "كاپتا" بەپراڊەيەك لەقسەكانى ئەوان تۆقاو و سەرسورماو بوو، كە بپريارى دا چىتر كرىكارانى دەريان بەقسە سەيرەكانى سەرسورماو نەكات.

ھەرچى زياتر لەكرىتەوھ نزيكتر ببوينايەتەوھ "مينا" گەش و كراوھ و خۆشحاالتەر دەبوو و شەنى دەرياش قەزى پەريشان دەكرد و جوانتر دەبوو، بەلام من بەداخ بوم بۆئەوھى دەبىت لەدەستى بەدەم و بەخۆم دەوت، ئەگەر بى "مينا" لە "كرىت" ەوھ بگەپمەوھ بۆ ميسر، لەم ھالەتەدا ئەم گەپانەوھىەم بۆ ميسر ھىچ تامىكى نابىت. چونكە بى "مينا" ژيان بە تاريك و تال دىتە بەرچاوم.

من زۆر خەمگىن بوم كە چىتر دواى ئەوھ ناتوانم دەستەكانى "مينا" بەدەستەكانى خۆم بگرم و بەجەستەم ھەستى بەگەرمى جەستەى بكەم.

كەشتىوانى كەشتى و كرىكارەكانى ئەو كەشتىە خەلكى دورگەى "كرىت" بون و پىزيان لە "مينا" دەگرت، لەبەرئەوھى دەيانزانى كە يەككە لەو كچانەى كە دەبىت

كچىنى خۇي پىشكەشى خۇداي كرىت بىكات، ھەروھە دەشيانزانى كە زۆر جوان
لەبەرامبەرى "گا" دا سەما دەكات.

كاتىك مەن دەمويست لەبارەي خۇداي "كرىت" پىرسىيار لە كەشتىەوان و
كرىكارەكانى بىكەم، ئەوان وەلاميان نەدەدامەوہ و لىم دور دەكەوتنەوہ، يان دەيانوت
لەبەرئەوہى تۆكەسىكى بيانىت لەزمانى تۆتىناگەين.

به‌شی بست و دورهم

چیم له "کریت" دا بینى

پوژیک هات که دورگه‌ی "کریت" سه‌ری له‌ده‌ریاوه ده‌ره‌ینا و کریکارانی که‌شتیه‌که له‌خو‌شیان هاواریان ده‌کرد. له‌به‌ر به‌سه‌لامه‌ت که‌یشته‌وه‌یان به‌نیشتمانی خو‌یان، که‌شتیه‌وانی که‌شتی و کریکاره‌کان به‌شوکرانه‌ی ئه‌وه‌یکه به‌بیوه‌یی له‌م که‌شته‌یان که‌پاونه‌ته‌وه، قوربانیه‌کیان پیشکه‌شی خودای ده‌ریا کرد که‌هه‌مان خودای "کریت" ه. به‌هه‌مان ئه‌و پاده‌یه‌ی کریکارانی که‌شتی و که‌شتیه‌وان و "مینا" له‌ته‌ماشاگردنی دورگه‌ی "کریت" او دره‌ختی زه‌یتون و کیوه‌کانی خو‌شحال بون، من به‌و ئه‌ندازه‌یه‌ خه‌مگین بوم. له‌به‌رئه‌وه‌ی ده‌مزانى ده‌بی‌ت "مینا" له‌وی به‌جی به‌یلم و بی ئه‌و بگه‌پیمه‌وه.

"مینا" له‌خو‌شیاندا به‌هوی چاوپیکه‌وتنی نیشتمانه‌که‌ی ده‌گریا، به‌لام "کاپتا" به‌سه‌رسوپمان و به‌هوی چاوپیکه‌وتنی ده‌ریای به‌رامبه‌ر دورگه‌ی کریت ده‌می داچه‌قابوو و ئه‌و که‌شتیه‌ی له‌وی بون ده‌ژمارد و دواى ئه‌وه‌ی ده‌که‌په‌ت شه‌ست که‌شتی ژمارد و تیگه‌شت هیشتا به‌هه‌مان ئه‌و پێژه‌یه‌ی که‌ژماردویه‌تی که‌شتی ماوه‌ بیانژمی‌ری و وتی: هه‌موو جیهان به‌ئه‌ندازه‌ی ئیره‌ که‌شتی تیدا نیه.

"کریت" ئه‌وه‌نده‌ باوه‌پری به‌توانای خودای خو‌ی بوو که‌ له‌له‌نگه‌رگای ئه‌و و لاتهدا نه‌مناره‌یه‌ک هه‌بوو، نه‌پاگه‌یه‌کی به‌هیزی ده‌ریا و خانووه‌کانی له‌نگه‌رگاش له‌قه‌راخ ده‌ریاوه‌ ده‌ستی پی ده‌کرد.

کاتیك چومە ناو "کریت" ەو شتگەلیکم بەرچاو کەوت کە لە ھەموو گەشتەکانی ژیانم چاوم پێیان نەکەوتبوو.⁵⁰

ئاشکرایە کە پزیشکی وەک من، کاتیك دەچیتە ناو ولاتیکیوە، لەیەکەم چاپێکیوەتندا تەماشای بالۆ و سەرچاویان دەکات بۆئەوێ بزانیت جەستەییەکی تەندروستیان ھەیە؟ من خەلگەلیکی جوان و تەندروستم بینی و دواى ماوێیەکی کەم تیگەشتم کە لەزمانی خەلکی "کریت" دا وشەیک نێە کە تێیدا بتوانی لەواتای مردوو تیگەیت و خەلکی بەشیوەیک ھەوسبازن و ھۆگری خۆشگوزەرانی کە ھەرگیز بیر لەمەرگ ناکەنەو و ئەگەر کەسیکیش بمیشت، بۆ بردنی لاشەى ئەو مردوو پەنا بۆ جۆرەھا فرۆفیل دەبەن، بۆئەوێ ھیچ کەسیك ئاگاداری ئەو نەبیشت کە ژنیك یان پیاویك مردوو.

من بیستومە کە مردووکان دەسوتینن و لەناوی دەبەن و بەو شیوەی کە باوہ مردووکان نانێژن، چونکە من لە "کریت" دا چاوم بەگۆر نەکەوت و تەنھا گۆری چەند فەرمانرەوایەکی کۆنی "کریت" م بینی کە بەردیکی مەزنیان لەسەر گۆرەکانیان دانابوو.

بەلام کاتیك لەبەردەم گۆرەکانەو تێدەپەڕن، بەشیوەیک رویان وەرەگێڕن کە وەک بلیی ھەر نەیانینیوہ و وا دەزانن بەمشێوہ دەتوانن نکولی لەبونی مەرگ بکەن. ھونەرەندتر لە ھونەرەمەندان و پیشەگەرانی "کریت" لەجیھاندا بەدی ناکریت. گۆزە و کاسەى گلینی ئەوان زیاتر لەگەوھەریک دەچیت تا گۆزەیک و کاتیك مروۆ کاسەییەکی گلینی "کریت" بەدەستەکانی ھەلگریت بۆ ئەوێ پێ بخواتەو، بەیەکجار تەماشاکردنی تیر ناخوات و لەسەر کاسەکە، جۆرەھا ماسیگەلی دەریا و پەپولەى لەئاسماندا فریو و لەسەر گولەکان بەرچاو دەکەون، ھەر دەستەیک لەگیانەوەرەکان ھەلگری پەنگیکی تایبەت بەخوێانن، ھەلبەت بەشیوەیک کە مروۆ وا ھەست دەکات کە گۆزەگەر لەباتی پەنگە گلینەکان، گەوھەری بە گۆزەکەوہ نوساندوو.

⁵⁰ خۆتەنەری بەرێز دەبیشت ئاگاداری ئەوہ بیت ئەم بەشە لەسەرگوزشتەى "سینۆھە" کەبەدورگەى "کریت" موہ پەپوہست دەکریت پەکیك بووہ لەنیوہندە مەزنەکانی جیھانی پزیشکی میسری "جوار ھەزار سال" لەوہو پێش "، لەبەدی میژووہوہ پەکیکە لەبەشە سەھر و سەرنج راگێشەکانی ئەم سەرگوزشتەپە، چونکە میژووی دورگەى "کرت" بەپێچەوانەى میژوی "میسر و نێزان و یۆنان و رۆم" موہ زۆر بێناوبانگە و لەوانەپە ھیشتا ھەندیک خەلک نەزانن کە "کریت" لەشارستانی جیھاندا چ رۆلیکی کارگەری بینیوہ.

ھەر گۆزەگەرېك وینەى گۆزەكانى خۇى بەشیۋەىەكى تايبەت دەكىشىت و پەنكارى تېدا دەكات و لەسەر كاسەىەكى گلېن وینەى گيانەۋەرانى دەريا و لەسەر كاسەىەكى تریشدا وینەى گيانەۋەرە وشكانیەكان و لەسەر كاسەى سېیەمدا وینە بالندەكان دەبینریت.

یەكېك لەوشتانەى من نەلە "تبس" نەلە "بابل" دا نەمبینیۋە، ھەرۋەھا یەكېكە لەتایبەتمەندىە مەزنەكانى شارستانی جیھان و تەنھا دانیشتوانى كریت ھەلگری ئەم تايبەتمەندىەن، جۆرى دروستكردنى ئاۋدەستەكانى دورگەى "كریت"، ئاۋدەستەكانى "بابل" بەپادەىەك پيسە كە مرقىكى شارستانی ھەزناكات بچیتە ناویەۋە، لە "تبس" دا سەرەپاى ئەۋەى خوداكانى ئىمە وتویانە ھەمیشە ئاۋدەستەكان بەپاكى پابگرین، بەلام سەرەپاى ئەۋەش بەو شیۋەى كە پئویستە پاك نىە، بەلام لە "كریت" دا ھەموو ئاۋدەستىك نمونەى ھونەر و سەلىقەى پاكخاۋىنىە. چونكە شەۋو پوژ بەردەوام ئاۋى نیۋە گەرم بەئاۋدەستەكاندا دەپرېژن و ئەۋەندە پاك و خاۋىنە كە ھىچ جۆرە بۇنىكى ناخۆش لەئاۋدەستەكانىندا بەدى ناكرىت.

مالەكانى كریت ۋەك كۆشكەكانى "بابل" پىك نایەن لە چەند نھۆمىك و بەو پادەىەش بەرز نین، بەلام لەبەرامبەردا بۇ ژيان زۆر پاكترە و خۆشترە لەمالەكانى "بابل".

لەبەرئەۋەى ژۆرەكان گەرە و پەنجەرەكان فراوان دروست دەكەن و ھەرمالېك خاۋەنى ژۆرىكى خۆشۆردنە و ھەر ژۆرىكى خۆشۆردنىش تەشتىكى گەرەى بۇ خۆشۆردن تېداىە، بەھۆى بەلۇغەكانەۋە ئاۋى سارد و گەرم دەپرېژتە ناو ئەو تەشتە گەرمەۋە و من لەسەرەتادا وام دەزانى ئەم ئاۋدەست و ژۆرى خۆشۆردنە بېۋىنانە تايبەتە بەكەسە دەۋلەمەندەكان، بەلام لەدوايىدا بېنىم، بگرە لەمالى ھەژارتىن كەسانى شارىشدا ئاۋدەستىكى پاكى بەئاۋى سارد و گەرمەۋە تېداىە، ھەرۋەھا ھەمامىكى جوانىش بەئاۋى سارد و گەرمەۋە تېدا بەدى دەكریت، ئەوكات تىگەشتم بۆچى خەلكى ئەۋەندە جوانن، چونكە ئاۋدەستى پاك و ژۆرى خۆشۆردن بەئاۋى سارد و گەرمەۋە، مرقۇ جوان دەكات.

ژنەكانى "كریت" ھەندىكات ئەو پوژەيان بە ھەلكەندى موى جەستەيان و شۆردن و ئارايشتى پوڭسارپانەۋە تېدەپەرېنن و ئەۋەندە وردبېنى لەئارايشت كردنىندا دەكەن كە ھەرگىز لەكاتى خۇيدا ئامادەى كۆپ و مېۋاندارىەكان نابن و ھىچ كەسكىش

لەكاتى مىواندارىدا سەيرى بەم دواكەوتنە نايەت، پۇشاكى ژنەكان لە "كرىت" دا جۆرە جلىكە كە تەواۋى جەستەيان بى' لەدەست و پى' و سىنەيان دادەپۇشن ، چونكە زۆر شانازى بەجوانى دەست و سىنەيانەۋە دەكەن و ھەز دەكەن خەلكى چاۋيان بەجوانيان بىكەۋىت و ژنانى "كرىت" بەشىۋەيەكى سەرسۈرھىنەر ئاراپىشت دەكەن، لەكاتىكدا لە "تبس" ى پايتەختى مىسردا، قژيان دەتاشن و من لەۋباۋەرەدام كە لەپرى جوانىەۋە ژنانى كرىت پىشەنگى ژنانى جىھانن و جەستەيان بارىكە و بەھۋى جوانى جەستەيانەۋە زۆر بەزىھەت مندالىان دەبىت، ژنانى "كرىت" بەگشتى زىاد لەيەك يان دوو مندالىان نابىت و كەمى لەدايك بون لەنىۋ دانىشتوانى "كرىت" دا نابىتە مايەى نەنگى.

پىاۋانى "كرىت" ۋەك ژنەكانيان جەستەيەكى جوانيان ھەيە، بەلام چوارشانەن و ھەموو پىاۋىك ھەول' دەدات كەمەرى خۇى بارىكتىر نىشان بدات و ئەۋانىش ۋەك ژنەكان بەۋرديەۋە موى جەستەيان ھەلدەكەن، بۆنەۋەى كاتىك يارى لەگەل "گا" دا دەكەن جەستەيان جوان دەرکەۋىت و ئەۋ جزمە درىژانەى لەپىى دەكەن لەسەر لای جزمەكاندا ۋىنەى گىيانەۋەرەكانى لەسەر دەكىشن.

پىاۋانى كرىت ھەز ناكەن بېۋن بۇ ۋلاتانى تر، لەبەرئەۋەى لەۋلاتانى تردا كەرەستەى ھەۋانەۋە و پاك و خاۋىنى ۋەك "كرىت" نىيە و دەلئىن ئىمە ناتوانىن لەمالى نەتەۋەكانى تردا بژىن كە خاۋەنى ئاۋدەستى پاك و ژورى خۇشۇردنى تاييەت نىن.

يەككە لەۋ شتانەى كە من لە "كرىت" دا بىنىم و ھاۋشىۋەى ئەۋە لەھىچ ۋلاتىكدا نىيە، جۆرىك ئامىرى موزىك بوو كە بىئەۋەى ژەنيارەكان بىژەن، ئاۋازى موزىكى لى' دەبسترا، بەلام دەنگىكى لى' دەھات كە پىشتىر لەسەر شتگەلىك نوسىبويان و من نەمتوانى تىبگەم، بەچ شىۋەيەك دەتوانرىت دەنگەكانى لەسەر شتىك بنوسن. چىتر دواى ئەۋەى لەدانىشتوانى "كرىت" م بىست كە ئەۋان دەتوانن ئاھەنگە موزىكىەكان بنوسنەۋە و دواى ئەۋە لەسەرئەۋەى كە نوسىبويانە لەسەر ئامىرىك بژەننەۋە. ھەلبەت بەجۆرىك ئەگەر كەسىك گوى' لەئاھەنگىك بىت، كاتىك نوسىنى ئەۋ ئاۋازە بەدەست بەنىت، دەتوانىت بەھۋى ئەۋ نوسراۋە موزىكىەۋە ئاھەنگەكە بژەنىتەۋە.

له بهرئوهی من پزیشکم و تهنها گرنگیهکی تایبته بهزانستی پزیشکی دهم، ههولئ ئهوه من نهدا لهوه تیبگه که بهچ شتیهیه که دهکرت ئاههنگی موزیکیهکان بنوسرینهوه و وهک بلیی کهسانی تریش وهک من گرنگیان بهم بابته نهدا بیئت.

من له "کرت" دا چاوم بههیچ په رستگایه که نهکوت که بۆ خودای ئه و ولاته دروستیان کرد بیئت، بهلام لهباتی ئه وه "گا" کان دهپهرستن و له بهرامبهریاندا سه ما دهکهن، من ئاگاداری ئه وه بووم که په رستنی "گا" کان له لایه ن دانیشتوانی "کرت" وه، تهنها له په یوه ست بونیان به ئاینه وه سه رچاوه ناگرت، به لکو چیریش له سه ما کردن له بهرامبه ر "گا" کاندای وه رده گرن و پوژیک نیه که ئه مانه بۆ ته ماشای ئه م سه مایه ئاماده نه بن یان سه ما نه که ن.

یه کی که له و خالانه ی که شایه نی باسکردنی ژبیانی ئه م میله ته یه، ئه وه یه که به شتیه یه کی هاوسه نگ مه ی دهخونه وه و من له ته وای ئه و ماوه یی که له "کرت" دا مامه وه، که سیکم نه بیینی مه ست بیئت، یان وهک دانیشتوانی "تبس" و "بابل" به وای زیاده روه ی خواردنه وه یان دو چاری پرشانه وه بین.

ژنه کانی "کرت" زیاتر خوازیاری لاوه جوانه کانه، هه رله بهرئوه ش لاوه کان به پوتی له بهرامبه ر "گا" کاندای سه ما ده که ن، بۆ ئه وه ی جوانی جهسته یان بۆ ژنه کان نهمایش بکه ن.

ئه و ژن و پیاوانه ی که له بهرامبه ر گا کاندای سه ما ده که ن، له دوو دهسته پیک دین، هه ندیک له مانه ئه گه ر پیاو بن نابیئت له گه ل ژناندا رابویرن و ئه گه ر ژنیش بن نابیئت له گه ل پیاواندا رابویرن، به لام دهسته یه کی تریان ئه وانه ن که هونه رمه ندانه له بهرامبه ر "گا" کاندای سه ما ده که ن، ئه مانه ده توانن له گه ل ژناندا، یان ژن بن له گه ل پیاواندا رابویرن.

تهنها یه که شت له نه ریت و لایه نی پوچی نه ته وه ی "کرت" دا به لای منه وه ناپه سه ند بوو، ئه ویش سروشتی هه وه سبازیانه، چونکه ئه م نه ته وه یه به راده یه کی زۆر خوازیاری شتگه لی تازه یه، چونکه ئه وه ی ئه مپۆ مایه ی په سه ندی گشت که سه، دوو پوژی تر له به رچاویان ده که ویت و هیچ بازرگانی که له وه دلتیا نیه ئه وه ی ئه مپۆ خه لکی ده یکه ن، شه ش مانگی تر دوباره بیکر نه وه یان نه؟

دوای ئه وهی چوینه ولاتی "کریت" وه له میوانخانهیه کدا نیشته جی بوین. ئه کاتهی پۆشتم بۆ "بابل" و له میوانخانهی چهند نهومی ئه و شارهدا نیشته جی بوم، به خۆم دهوت که له جیهاندا میوانخانهیهکی له وه باشت دهست ناکه ویت، به لام کاتیك چومه ناو "کریت" وه و چومه ناو میوانخانه جوان و پاکه کانیانه وه که خاوهنی خزمه تکارگه لیکی میهره بان و به ریز بوون، تیگه شتم که میوانخانهی "بابل" له چاو ئه م میوانخانهدا هیچ نیه.

چونکه خزمه تکارانی میوانخانهی "بابل"، له چهند بهندهیهکی ناشیرین و پیس و کرژ و مۆن پیک هاتبوون، له کاتیك له میوانخانهی "کریت" دا کوپگه ل و کچه گه لیکی جوان که بهردهوام زهرده خه نه یان ده کرد پیشوازیان له گه شتیاره کان ده کرد و له هرکاتی کدا بانگ بکرایه ن ئاماده ی خزمه تکردن بون. ئیمه دوای چونمان بۆ ئه و میوانخانهیه، چوینه ناو ئه و حه مامانه ی که ئاوی پاک و گهرمی تیدایه و تیدایه پاک خۆمان شۆرد و جلوه به رگه کانمان گوپی و "مینا" قژی لول کرد و پۆشاکه نوی کپی و من ملیوانکه و گواره یه کم بۆ کپی که له بهرده گه لیکی رهنگاو پرهنگ دروست کرابوو. ئه و جله ی "مینا" کپی بوی، سینه ی دانه ده پۆشی، به شیوه یه ک که هه موو که سیک ده یه توانی چاوی به سینه و دهستی بکه ویت.

دوای ئه وهی جله که ی له بهر کرد پیی وتم: که ژاوه یه ک به کری بگره بۆ ئه وهی له له نگه رگاوه برۆین بۆ شار، تا چاوم به مامۆستا که م بکه ویت.

میوانخانه ی ئیمه له له نگه رگادا بوو به واته سهر به سنوری له نگه رگابوو، به هه رحال ئیمه که ژاوه یه کمان به کری گرت و سواری بوین و به ره و پوی شاری "کریت" پۆشتین. شار له چاو له نگه رگادا له ناوچه یه کی به رزتردایه و ئه وهنده باخی تیدایه که ته لاره کورته کان له ناو باخه کاندان بوبون.

"مینا" که ژاوه که ی له بهرامبه ر یه کیك له باخه کاندان پارگرت و ئیمه ش دوای ئه وهی خۆمان کرد به و باخه دا "مینا" وتی: ئیره مائی مامۆستا که ی منه. له "کریت" دا هه ریه ک له و کچ و کوپانه ی له بهرامبه ر "گا" کاندان سه ما ده کن مامۆستایه کی تاییه تیان هه یه، که پراهینه ر و پاریزه ری ئه وانن و فیتری هونه ری سه مایان ده کن و بگره پاریزگاری له مافه کانیشتیان ده کن و نا هیلن که سانی تر مافی خویندکاره کان پیشیل بکات.

مامۇستاي "مينا" پېرەمىردىك بو، كاتىك خۇمان كرد به ماله كەيدا هەندىك "پاپېرۇس"⁵¹ ى خستېووه بەردەمى خۇ و دەخوئندەوه.

من بېنىم لەسەر ئەو پاپېرۇسانە شېوھى "گا" يەك كىشراوه و ئاشكرا بوو ئەم "گا" يانە ئەو گيانە وەرەنەن كەسبەى كۆمەلەك لەبەرەمبەرياندا سەما دەكەن و پېرەمىرد دەيەوئەت بزانئەت دەتوانئەت گەرە لەسەر كام يەك لەم "گايانە بكات.

كاتىك ئەو پېرەمىردە چاوى بە "مينا" كەوت زۆر خۇشحال بوو و ھەستا و ماچى كرد و وتى: "مينا" من وام زانىوھ پۇشتوئەت بۇ لاى خودا و چىتر ناگەرئەتەوھ، بەلام لەبەرئەوھى ھىشتا نەگەشتېوھ ئەو باوھەرى كە نەگەرئەتەوھ، لەباتى تۆ پراھىنانەم بەھىچ خوئندكارىكى نوئى نەكردووه و ئەو ژورەى كە لەم مالهەدا شوئىنى نىشتەجى بونى تۆيە، ھەر وەك خۇى ماوھتەوھ، بەلام لەوانەيە ماوھەكە پاك و خاوئىن نەكرايئەت و لەوانەيە ژنەكەم ژورەكەى تۆى وئران كەردبەت و لەباتيدا ھەسىرەىكى ئاوى تىدا دروست كەردبەت، بۆئەوھى ماسىيەكانى خۇى لەو ھەسىرەدا بەخىو بكات، چونكە ژنەكەم زۆر ھەزى لەبەخىوكردىنى ماسىيە.

"مينا" بەسەر سوپمانەوھ وتى: لەكەيەوھ ژنەكەت ھەزى لەبەخىوكردىنى ماسى كەردووه، چونكە كاتىك من لىرە پۇشتەم، بەھىچ شېوھەكە بېرى لەماسى نەكەردووهتەوھ. پېرەمىرد وتى: ئەوھ ژنە تازەكەى منە و ھىشتا نەتبىنىوھ، ئەگەر ئىستا پياوئىكى لەلا نەبوايە، دەمەردىتە لاى و پىم دەناساندنى بەلام ئىستا لاوئىكى زۆرانباى "گا" ى لەلايە كە تازە دەستى كەردووه بەسەماكردىن و ئەگەر تۆ ببەمە لاى ئەو سەرت لىى سوپ دەمىنى. ئايا دەتەوئەت دۆستى خۆتەم پى بناسىنى، بۆئەوھى مەنىش بېمە دۆستى و ئەم مالهە وەك مالى خۇى تەماشا بكات.

"مينا" وتى: ئەم ھاورپىيەم پزىشكى مىسرىيە و ئاوى "سىنۆھە" يە و ئاسراوھ بە كوپى كەر و بەتەنھا دەژىت و ژنى نىيە بۆئەوھى لەگەلیدا پابوئەت.

پېرەمىرد وتى: ئەگەر بۆماوھەكە لىرەدا نىشتەجى بېت، بەتەنھايى نامىنئەتەوھ، چونكە ژنانى جوان لە "كرىت" دا ناھىلن تەنھا بىت، بەلام "مينا" تۆ مەگەر نەخۇشى كە لەگەل پزىشكىدا ھاتوئەت بۆ ئىرە و ئەگەر نەخۇش بىت، دەبىتە مايەى دلگرانى من،

⁵¹ پاپېرۇس: پاپېرۇسى مىسرى كۆنە كە لە مىسرىوھ ھەناردەى ئەم ولاتە كراوھ.

چونکه کاتیك تۆ هاتیته ماله کهم زۆر خوشحال بوم و وام زانی ده توانم داوات لیبه کهم له بهرامبهر "گا" کاندای سها بکهیت و بریک زیپر و زیو بکهیت به شم.

"مینا" وتی: من نه خووش نیم و خۆم له هه موو کاتیکی تر ته ندروست تر ده بینم، له بهر نه وهش له گه ل ئهم پزیشکه میسر یه دا گه شتم کردوو، چونکه نه و پزگار کهری منه و نه گهر نه و نه بوایه من له "بابل" دا یا به کوشت ده درام یا خۆکوژیم ده کرد.

پیره میرد وتی: هیوادارم به هووی هاورپییه تیت له گه ل ئهم پزیشکه میسر یه دا کچینی خۆت له ده ست نه دابییت، چونکه هه ریه وشیه وی خۆت ئاگاداری نه گهر کچینی خۆت له ده ست دابییت، پیت پینادریت له بهرامبهر "گا" کاندای سها بکهیت، هه روه ها ناشتوانی برۆیته لای خودا.

دوای نه وه پیره میرد له کچی لای نزیك بویه وه و بۆماوه یه ک ده ستی به سه ر سینه و مه مانیدا خشاندا و وتی: ده ترسم کچینیت له ده ست دابییت، چونکه کاتیك تۆ لیڤه پوشتی "مه مان" زۆر بچوک بون، ئیش تاش که میك گه و ره بووه و ئایا باشت ریه پیش نه وهی له بهرامبهر "گا" کاندای سها بکهیت، پشکنینیکت بۆ بکه م بۆ نه وهی بزانه میشتا کچیت یان نه.

کچی لایویش به تو پر ییه وه وتی: من نامه ویت وه ک بازاری کۆیله فروشی "بابل" که له ویدا پشکنینیان بۆ ژنانی لای ده کرد بۆ نه وهی بزانه میشتا کچه یان نه، لیڤه دا پشکنینم بۆ بکه ن و پیم وتی له بهر نه وه پزگار کهری من بووه گه شتم له گه ل نه و پیاوه دا کردوو، نه گهر نه و نه بوایه من نه مه ده توانی بگه ریمه وه بۆ "کریت" به لām تۆ ته نها بیرى له "گا" کان و ده سته که وته کانت له ده وای سها ی "گا" کان ده که یته وه و هیه گرنکیه ک به قسه کانی من نادهیت.

دوای نه وهی "مینا" ئهم قسانه ی کرد ده ستیکرد به گریان، پیاویش دوای بنینی فرمیسکی چاوانی له قسه کانی خۆی په شیمان بویه وه و وتی: "مینا" مه گری، من دلنایم که تۆ راست ده کهیت و کچینی خۆت له ده ست نه داوه و ئهم پیاوهش پزگار کهری تۆیه و نه گهر نه ویش نه بوایه نه ته ده توانی بگه رپیته وه بۆ کریت.

ئه وکات بابته تی گفتوگۆ که ی گوپی و وتی: هاته وه یادم، من ئه مپۆ ده بییت برۆم بۆ لای "مینوس" و له بهر نه وهی ده رهنکه ناتوانم جله کانم بگویم، بۆیه هه ر به م جلانه وه ده پۆم و ئیوهش له م ماله دا دانیشن و بجه وینه وه و نانی خۆتان بخۆن، نه گهر ژنه که شم

لیتی پرسین بۆ کوئی پۆشتوم، پیی بلین پۆشتوم بۆ لای "مینوس" و لهبهرئوهی ئه
لاوهی لهگهڵ دایه که لهگهڵ "گا" کاندایاری دهکات نه مویست کاتیان لی تیک بدهم.

پیشی بلین، دواي ئهوهی له مائی "مینوس" گهراوه سهردانیکی "گا" کانم دهکهم،
چونکه سبهی یهکیک له "گا" کانم هیشتا له هیچ یاریه کدا به شداری نه کردوه و دهچیته
ناو گوپه پانی یاریه وه، بۆیه ده بیت چاوم پیی بکهویت.

"مینا" وتی: لهبهرئوهی دهتهویت برۆیت بۆ مائی "مینوس" من و "سینوهه" ش
لهگهڵتا دین و منیش لهویدا چاوم به هاوپیکانم دهکهویت و "سینوهه" شیان پی
دهناسینم.

لهبهرئوهی مهوادی نیوان مائی پیره میزد و مائی مینوس زۆر نه بوو ئیمه بینهوهی
سود لهکه ژاوه که وهرگرین پۆشتین بۆ ئه و ماله و دواي ئهوهی خۆمان کرد
به ماله کهیدا، من به سهرسوپرمانه وه ئاگاداری ئه وه بوم که لهویدا کۆشکیکی مهزن
هیه و دواي ئهوهی زانیم "مینوس" پادشای "کریت" ه به شیوهیه که سهرم سوپما که
به گوتهی بهنده کهم، وه که ئه وه وابوو له ناکاو ببینیم له سهرم سهرم پی بکهم.

لهوئ زانیم پادشای "کریت" ناوی "مینوس" ه و ئه وه نده پادشا به ناوی
"مینوس" وه فرمانه واییان کردوه که هه ندیک له خه لکی "کریت" له بیران نیه، ئه و
پادشایه ی که له م کاته دا فرمانه واییان دهکات "مینوس" ی چه نده مه.

دواي ئهوهی چوینه ناو ئه و ته لاره ی که "مینوس" ی تیدا نیشته جی بوو،
ژماره یه کی زۆر ژن و پیاو له و ته لاره دا ده بینران و ئه وه نده به رز قسه یان له گه ل
یه کتریدا ده کردو پیده که نین که وه بلئی له مائی خۆیا ندا دانیشتون. پیاوان
جلوبه رگیکی په نگاو په نگای جوانیان له به ردا بوو و هه موویان بالایه کی جوانیان هه بوو،
ژنه کانیش له جوانی و پۆشاکای جواندا پکا به ریان له گه ل یه کتردا ده کرد.

"مینا" منی به هاوپیکانی ناساند و ژنه کانیش ئه ویان له نامیز گرت و ماچیان
کردو پیاوانیش خوشحالیان به بینینی دهرده بری، هه لبه ت بینه وهی سه رسوپما و بن
له و ماوه ی درێژی دیار نه مانی.

ئیمه له به رده م بریکی زۆر له پیاوان و ژنان تیپه رین تا ئه وه ی گه شتینه
به رده م "مینوس" و "مینوس" وه که ئه وانه ی که له چواره وریدا بون قسه ی ده کرد و
پیده که نی و ئه ویش خوشحالی خۆی به بینینی دوباره ی "مینا" دهرده بری و دواي

ئەوێ "مینا" منی پیناساند و کاتیک "مینوس" زانی که من ئەو کچه لاوهم پزگار کردوو، بەزمانی میسری سوپاسی لیکردم و وتی "سینۆهه" تۆ خزەتیکى مەزنت بەخودای ئیمه کردوو، چونکه ئەو کچهی دەبوو بپواتە لای خوداوەند بۆت گەراندوووەتو و "مینا" لەیه کەمین هەلدا خۆی دەکات بەمالی خودادا.

ئەوکات "مینا" منی لەتەلاری "مینوس" برده دەرەو و وتی: وەرە با ژوری ئەم تەلارەت پینیشان بدەم، ئەویش لەهەموو ژوریکدا خوشحالی خۆی بەتەماشاکردنی ئەو شتانە دەرەبەری و منیش بینیم که خزەتکارەکانیش بەبینینی ئەو کچه لاوە خوشحال بون، بیئەوێ سەریان لەو ونبونەى سوپ بمیئیت.

"مینا" هۆکاری ئەم بابەتەى بۆ گێڕامەو و وتی: هۆکاری ئەوێ لەم ولاتەدا هیچ کەسێک لەو بونی درێژخایەنى من سەرسوپمانی خویان دەرناپەری ئەوێهە که نایانەوئیت خەم بۆ مردنی کەسانی تر بخۆن. کاتیک کەسێک دەمریت هیچ کەس بیر لەو کەسە مردوو ناکاتو و هەرلەبەرئەوێش کاتیک کەسێک ون دەبیئت، هیچ کەسێک بەدوایدا ناگەرئیت تا ئەو کاتەى خۆی دەگەرئیتو و ئەگەر نەشگەراییو، وا لیکى دەدەنەو کە مردوو، هەر لەبەرئەوێش دەبیئت فەرامۆش بکریئت. چونکه بەبیرمێنانەوێ کەسەکان بەتایبەت ئەوانەى کە بەبۆچونی ئەوان مردوو، دەبیئتە هۆى مایەى خەمگینیان، لەم ولاتەدا هیچ کەسێک نایەوئیت خۆی بدات بەدەست خەمەو.

"مینا" دواى ئەوێ ژورەکانى ئەو تەلارەى پینیشان دام، منی برده ژوریکەو کە لەسەروى ژورەکانى تردا بوو.

لەوێو لەو پەرگایەکی مەزن دەبینرا کە "گا" کان تییدا دەلەوەرپان و باخى زەیتون و کیلگە گەلیکیش لەدەرەوێ شار بون، "مینا" وتی: ئەمە ژوری منە.

وتم: مەگەر تۆ لەم ژورەدا دەژیايت؟ مەگەر تۆ لەکۆشكى فەرمانرەوایی "کریت" دا نیشتەجی بویت؟

کچی لاویش وتی: بەلێ ئەم پۆشاکانەش کە لیڤەدا دەیانبینی هەمویان هی منن، بەلام من ناتوانم لەبەریان بکەم، چونکه کۆن بون و باویان نەماو، لەبەرئەوێ لەولاتی ئیمەدا جلۆبەرگەکان زۆر زوو باویان نامیئیت.

وتم: "مینا" من زور سەیرم لەو قسەییە تۆ دیت، چونکە ھەرگیز بێم لەو نەدەکردەوێ کە تۆ ژنیەک بیت کە شوینی نیشتهجی بونی لە کۆشکی فرمانڕواییدا بیت.

"مینا" وتی: ئەگەر تۆ بقرانیایە ناوی پادشای ئێمە "مینوس"ە، تێدەگەشتی کە ناوی منیش کە "مینا" یە لەوشە "مینوس"ەوێ وەرگیراوە.

وتم: کەواتە بۆچی ئەم بابەتەت بە من نەوت، بۆئەوێ بزانم تۆ لەخیزانی فرمانڕوای "کریت" یت؟

"مینا" وتی: بۆچی پیت بلیم؟ لێرەدا، ھەموو خەلکی لەبەرانبەر یەکدا یەکسانن و بەپێویستم نەدەزانی کە پیت بلیم من لەخیزانی فرمانڕوای "کریت" م.

تێگەشتم کە "مینا" راست دەکات و شیوازی پەفتاری خەلکی لەتەلاری "مینوس" قسەکە ی ئەوی دەسەلماند، چونکە خەلکی لەویدا بەشیوەیەک پەفتاریان دەکرد کە وەک بلێی لەمالی خۆیاندا و نازانن پادشای "کریت" لەویدا نامادەیه.

لەوێش تێگەشتم بۆچی لەو پۆژەوێ من "مینا" م ناسی، زیڕ و زیو سەرنجی پانەدەکیشا. چونە "مینا" لەسەردەمی مەدائێوێ پراھاتبوو بەوێ زیڕ و زیو و گەوھەر ببینی و ئەوێ من پیم دەدا، لەبەرچاویدا ئەو بەھایە ی نەبوو تا بەبینینی یان بەوەرگرتنی خۆی خوشحال بکات.

وتم: "مینا" تۆ کە لەخزمانی پادشای "کریت" ی، بەچ شیوەیەک، لەبەرانبەر "گا" کاندای سەما دەکەیت، ئایا ئەم بابەتە بەلای ژنیەک کە لەخیزانی فرمانڕوای "کریت" ناپەسەندێ؟

"مینا" وتی: لەواتی ئێمەدا، سەماکردن لەبەرانبەر "گا" کاندای کاریکە کە تەواوی کەسە مەزنەکان ئەگەر بتوانن، خۆیان پێیوێ سەرقال دەکەن و ھەرکەسێک لێھاتوویی لەم ھونەرەدا بەدەست بەینی، پێزی لێ دەگیریت، لەبەرئەوێ نەک تەنھا ئەو کارە نەنگ نیە، بەلکو بەشێکە لەشانازیەکانیشمان.

ئەوکات لەگەڵ "مینا" لەکۆشکی فرمانڕوایی پۆشتینە دەرەوێ و پۆشتین بۆ پێکخراوی "گا" بازی.

لەشاری "کریت" دا پێکخراوی "گا" بازی، شاریکی بچوکە کە لەتەنیششت شاریکی گەورەدا دروست کراوە.

لهم شارهدا چەند گۆڤه پانىك بۆ "گا" بازى و گەڤگەلىكى گەورە، بۆ پاراستنى "گا" كانى تىدايه، لەتەنىشت گەڤه كانىشدا لەڤهڤگايەك هەيه كە چواردەورىيان پەرزىن كردووه.

كاتىك ئاو و هەواى دورگەى "كرىت" سارد دەبىت "گا" كان دەبەنەو گەڤه كانىيان و لەڤهڤزى گەرماشدا "گا" كان لە لەڤهڤگاكەدا دەلەڤرەنن. بەلام ئەو "گا" يانەى دەبىت بەيانى يان دووبەيانى لەگۆڤه پانى "گا" بازىدا، هيرش بۆ سەماكەرەكان ببەن، لەناو گەڤهڤهڤدا دەيانهينەنەو.

كاتىك گەشتىنە رىڤخراوى "گا" بازى، مامۆستاي "مينا" لەوى بوو و بەئامادەبونم زۆر خوشحال بوو. هەروەها ئەو كاهىنانەى كاريان بەخيوكردى "گا" كان و فيركردنى سەماكەرەكانە بەبينىنى "مينا" زۆر خوشحال بوون، بىنەوەى سەيرىيان لەو ونبونە دپژخايەنەى بىت.

دواى ئەوێ كاهىنەكانى زانىيان من پزىشكىكى مىسریم، دەربارەى خواردنى "گا" كان و ئەوێكە دەبىت لەچ كاتىكدا خواردنىيان پىبدرىت بۆئەوێ توکیان درەوشاوه بىت و تەمەنىكى زياتر بژين، چەند پرسىارىكيان لىكردم. لەكاتىكدا من دەمزانى كە زانىارى خودى ئەوان لەمبارەىو لەمن زياترە، چونكە سەدەها سال لەڤهڤپيش باوباپىرانی سەرقالى پەرەردەكردنى "گا" بون و دواى هەر قوناخىك زانستى باوكان، بۆ كۆڤه كانىيان دەگوازىتەو و كۆڤه كانىش شتىكيان بۆ ئەم زانستە زىاد دەكرد و دەيانگواستەو بۆ كۆڤه كانىيان و ئەم كۆڤه كانىش شتىكيان بۆ ئەم زانستە زىاد دەكرد و دەيانگواستەو بۆ كۆڤه كانىيان. "مينا" لەكاهىنەكانەو زۆر نزىك بوو و زۆرىش خوشيان دەويست، هەر لەبەرئەوێش كاتىك چاويان پىي كەوت، پازى بون لەسەر ئەوێ سەبەى لەبەرامبەر "گا" دا سەما بكات و "گا" يەكى نىرىشيان بۆ ديارى كرد. "مينا" بەم هەلبژاردنە زۆر خوشحال بوو، چونكە دەيزانى لەڤۆڤى داهاودا هونەرى خوى بۆ من نەمايش بكات. دواى ئەو "مينا" رىنەمايى منى گرته ئەستوى خوى و رۆشتىن بۆ لاى كاهىنى مەزن كە بەرپرسى تەواوى بەخيوكرەانى "گا" بازى بوو. كاتىك چوينە ناو ژورى كاهىنى مەزنەو، بەهوى تارىكى ژورەكەو لەسەرتادا چاوم پىي نەكەوت، ئەكات چاوم بە مروفىك كەوت كە سەرى وەك "گا" رەنگى زەرد بوو. ئەو كەسەى كەسەرى وەك "گا" يەك هاتە بەرچاومان، لەبەرامبەرماندا سەرى بۆ

دانه‌واندین و دواى ئەو سەرى كەوك سەرى "گا" بوو لەسەرى لابر د و تیگەشتم كه سەرو پوخسارى وەك مرقىكى ناساییه.

سەرەپای ئەو سەرى كاهینی مەزن هەمان ئەو پیاو بوو، بەلام زەردەخەنەیه‌كى بۆ كردين و ئەندامىكى جوانى هەبوو، مەن لەبالای ترسام، لەبەرئەو سەرى جۆرىك گارىگەرى توندوتیژی و بیبەزەیی تۆقینەر لەجەستەیدا بەرجەستە دەكرا.

كاتىك "مينا" وىستى بلیت بۆچى ئەو ماو دەرژە دیار نەماو و لەكاتى دیارى كراوى خۆیدا خۆى بكاتە قوربانى خودای "كریت"، كاهینی مەزن وتی: پىویست بەو ناكات بۆم باس بكەیت، چونكە مەن زانیارىم لەوبارەیه‌و هەیه و دەزانم كه تۆیان فراندوو و بردوتیان بۆ ولاتانى تر.

ئەوكات بەپێزەو پىی و تەم: "سینۆهه" تۆ "مينا" ت گەپاندەو بۆ "كریت" بۆئەو سەرى بتوانیت خۆى بكاتە قوربانى خودای "كریت"، مەن فرمانم داو چەند دیاریه‌كت بۆ ببەن، كاتىك گەپایتەو بۆ میوانخانەكه‌ى خۆت دیاریه‌كانت دەبینى.

وتەم: مەن نە لەپینا و پاداشت وەرگرتندا "مينا" م پزگار كردوو و نە لەپینا و ئەو سەرى ئەو دیاریانە وەرگرم هاتوم بۆ "كریت"، بەلكو مەبەستى مەن لەهاتنم بۆ ئێرە بەدەست هیئانى زانستە.

مەن پێش ئەو سەرى بىم بۆ كرىت، پۆشتم بۆ ولاتانى سوریا و "بابل" و "هاتى" و لەو ولاتانەدا فێرى شتگەلىكى زۆر بوم و ئیستا هاتوم بۆ "كریت" بۆئەو سەرى چەند زانیاریه‌كى تر بۆ زانستەكەم زیاد بكەم.

چەند شتىكى سەرسۆپه‌ینەرم لەبارەى خودای "كریت" هەو بیست و پینان و تەم كه تۆ خودایه‌كى مەزنت هەیه كه كچان و كورپانى لاوى خۆش دەوێت، بەمەرجیك دوربەن لەهەموو جۆرە ئالودەیه‌یه‌كى جەستەیی و ئەمەش تاییبەتمەندیه‌كى زۆر مەزنە كه لە خوداكانى "سوریا و بابل" دا بەدى ناكریت، چونكە خوداكانى سوریا و بابل پى دەدەن ژنان و پیاوان لە پەرەستگاكاندا لەگەڵ یەكتەدا رابوین.

كاهینی مەزن وتی: لێرەدا سەرەپای خودای مەزن چەند خودایه‌كى تر هەیه كه خەلكى دەیانپەرستن و بگرن لەسنورى لەنگەرگاشدا پەرستگاگەلىك بۆ پەرستنى خوداكانى ولاتى تر هەیه و تۆ دەتوانى لەیه‌كىك لەم پەرستگایانەدا، ئەگەر بتەوێت قوربانى پێشكەشى خودای "ئامون" بەواتا خودای میسر بكەیت.

به لّام خودای مه زنی ئیّمه که سه بیانیه کان ناناسیت و ناشتوانن بیانناسن، چونکه تهنه نه وانهی بۆ ناسینی نه و پهروه ده کراون و له نیو موریدانی فیرخوازا به دی ده کرین، پریان پیده دریت چاویان پی بکه ویت و تا ئیستا هه رکه سینک چاوی به و که وتبیت نه گه پراوه ته وه، بۆنه وهی پیمان بلیت خودای مه زنی ئیّمه به چ شیوه یه که و هه ر نه وه شت پی ده لیم که مه زنی و خوشبه ختی نه ته وهی "کریت" به خودای مه زنیانه وه په یوه ست ده کریت.

من وتم: نهی کاهینی مه زن کاتیک له ولاتی "هاتی" بوم له دانیشتوانی نه ویم بیست که خوداکانی نه وان ناسمان و زهویه و یه کیک له و دوانه به وهی بارانه وه سکی نه ویتریان پر ده کات و ده یکاته خاوه نی به روبوم.

له هه مان کاتدا به شیوه یه کی نهینی ئامیز بهرگویم که وت که خودای نه ته وهی "کریت" ده ریایه، چونکه نه مه نه ته وه یه توانا و خوشبه ختی خوی له ده ریوانیدا به ده ست هیناوه.

کاهینی مه زن وتی: به شیک له گوته کانت دروسته، ئیّمه زۆر له که رهسته ی خوشیه کانی خۆمان له ده ریوانیه وه به ده ست هیناوه، به لّام خودای ئیّمه ده ریایه، به لّام خودای ده ریاش هیه.

"سینۆهه" نه وه ش بزانه که له نیو ته واری نه ته وه کانی نه مه جیهانه دا، تهنه نه ته وهی کریت، تاکه نه ته وه یه که که یه ک خودای زیندو به خودای مه زنی خوی ده زانیّت، له کاتیکدا نه ته وه کانی تر خودا مردووه کان ده پهرستن، یان نه وه یکه شیوه ی خوداکانیان له بهر د یان ته خته داریک دروست کردووه و ده یپهرستن.

خودای ئیّمه نه خودایه کی مردووه و نه بهر ده و نه داره، به لکو زیندووه و تا نه وپۆژه ی خودای ئیّمه زیندو ویت، هه یج نه ته وه یه که ناتوانیت له گه ل نه ته وهی "کریت" دا بجه نگیت، نه گه ر به شجه نگیت شکست ده هینیت.

وتم: نهی کاهینی مه زن بیستومه که خودای ئیوه له شه که وتیکدا یان له مالتیکدا ده ژێ که دالان و پرپه ویکی تاریکی هیه، من زۆر هه ز ده که م چاوم به و نه شه که وته یان نه و ماله بکه ویت.

به لّام تیناگه م بۆچی نه و که سانه ی بۆ بینینی خودای ئیوه هه لده بژێردرین و ده پۆنه مالتی نه وه وه، چیترا ناگه پینه وه، له کاتیکدا ده سه ته لاتی نه وه یان پی به خشراره و

دەتوانن بگه‌پێنەوه و ئایا تۆ ناتەویت پێم بلێیت بۆچی هیچ یەك لەمانە نەگه‌پاونەتەوه.

كاھینی مەزن وتی: سەرەپای ئەوهی دیمەنی خودای ئیمە "گا"یە بەلام ئەو خودایە "گا"نیه، بەلكو بونەوه‌ریكە كه هیچ كەسیك ناتوانیت بلێت چیه و هەر ئەوه دەزانم كه دەژی، بەلام ئەوه‌یكه بۆچی ئەوكەسانەى كه دەپۆنە ماله‌كه‌ى چیت ناگه‌پێنەوه، ئەوه ده‌گه‌پێتەوه بۆ توانای بالای ئەو خودایە.

چونكه مەزنتەین خۆشەختی و شانازی كچان و لاوانی ئیمە ئەوه‌یه كه چاویان بەخودای خۆیان بكه‌ویت و له‌گه‌لیدا بژین و ژيان لەم جیهانه‌شدا له‌بەرچاوی ئەوان زۆر ناپه‌سه‌نده، چونكه دەزانن ئەگەر بگه‌پێنەوه بۆ ئەم جیهانه‌ ده‌بی‌ت به‌رگه‌ى ئازار و گه‌رفته‌كانی بگرن، "مینا" ئایا تۆ ئاره‌زوى ئەوه ناكه‌یت به‌رۆیت بۆ مالى‌ى خودا و پاشماوه‌ى ژيان‌ت له‌وى تێپه‌پێنى؟

"مینا" وه‌لامى نه‌دایه‌وه و من وتم: ئایا من پێم پێنا‌دری‌ت بچمه‌ مالى‌ى خوداوه، ئەكری‌ت چاوم به‌شوینی چونه ژوره‌وه‌ى بكه‌وی‌ت؟

كاھین وتی: شه‌وی‌ك كه مانگ له‌ئاسمان، به‌شیوه‌یه‌كى ته‌واو خه‌ر ده‌بی‌تەوه، له‌هه‌مان ئەو شه‌وه‌دا ده‌چیت‌ه ناو مالى‌ى خوداوه و له‌وانه‌یه تۆ بتوانی شوینی چونه ژوره‌وه‌ى ببینی؟

وتم: ئەگەر "مینا" ئاماده نه‌بی‌ت به‌رواته مالى‌ى خوداوه، چى‌ پوو ده‌دات؟

كاھینی مەزن وتی: هیشتا ئەوه پوینه‌داوه كه كۆپى لاو یان كچێك خۆى ئاماده‌ى پۆشتن بۆ مالى‌ى خودا نه‌كات، "مینا"ش دواى ئەوه‌ى له‌به‌رامبه‌ر "گا"كانی ئیمەدا سه‌مای كرد، به‌تامه‌زرو و ئاره‌زووه‌وه خۆى ده‌كات به‌مالی‌ى خودادا.

دواى ئەم قسه‌یه كاھینی مەزن، سه‌ره‌گاكه‌ى كرده‌وه سه‌رى، بۆئه‌وه‌ى تێمان گه‌یه‌نی‌ت كه ماوه‌ى چاوپێكه‌وتن كۆتایی پێهاتوو، دواى ئەوه "مینا" ده‌ستی گرت‌م و منى‌ له‌و ژوره‌ برده‌ ده‌ره‌وه.

دواى ده‌رچونمان له‌ژورى كاھینی مەزن "مینا" لێم جیابویه‌وه و وتی: له‌به‌رئه‌وه‌ى سه‌به‌ى پوژى سه‌مایه، ئەمشه‌و ده‌بی‌ت له‌ناو پێخه‌راوى "گا" بازیدا بمێنمه‌وه، منیش به‌ته‌نهایی گه‌پامه‌وه بۆ میوانخانه‌كه‌م.

"کاپتا"ی بئندهم بینى، که خواردبویهوه و زۆر به زهوق بوو و وتى: "سینۆهه"
..... گه ورهم... ئیره نیشتمانى خۆرئاواو و چهقى خوشیه کانه⁵²... لیره دا
خواردنوه هه رزان و فراوانه و هیچ که سیك به گالۆکه کهى نادات له خزمه تکاره کهى
خۆى و لى ناپرسیت چه نیک زێر و زیوی لى دزیوه، ئه گهر خاوه نداریک له بئنده کهى
خۆى توپه ببیت و له ماله کهى دهرى بکات، بئنده که بۆ ماوه ی پوژیک خۆى
ده شاریتوه و بۆ پوژى دواى ده گهریتوه بۆ هه مان مال، خاوه نه کهش تاوانه کهى
فهرامۆش ده کات، به لام سه ودا گهرانى ئیره زۆر فیل بازن، ههروهک چون
سه ودا گهریکى "ئزمیر" بازرگانیکى میسرى فریو ده دات، نه مانیش سه ودا گهرانى
"ئزمیر" فریو ده دهن.

ههروهها له شارهدا جوړیک ماسى بچوک دهخه نه ناو پۆنى زهیتونهوه و بۆ
ماوه یهک له ناو ئه زهیتونه دا ده یهیلنه وه و له دوا ییدا ئه ماسیه ئه وهنده خوشتام
ده بیت که هه رگیز تیری لى ناخویت⁵³.

بئنده که م دواى ئه وهى ئه م قسانه ی کرد دهرگای ژوره کهى به ست و دواى ئه وهى
دانیابوو که هیچ که سیك گوئى له دهنگى نابیت وتى: گه ورهم، وهک بلئى له م ولاته دا
پودا و گه لیکی سه یر پویداوه، چونکه من له مه یخانه ی سنورى له نگه رگا که ئه وه م
به رگوئى که وت که خودای "کریت" مردووه و ئه و کاهینانه ی که له مه رگی خودا زۆر
ترساون، هه ولئى ئه وه ده دهن خودایه کی تر په یدا بکه ن، به لام هه رکه سیك باسى ئه م
جوړه شتانه بکات، زۆر به توندی سزا ده دریت و دوو کهس له دهریا وانه کان که باسى
ئه میان کردبوو، له سه رو ی تاشه به رده به رزه کانی که نار دهریا ی "کریت" وه
هه لیاندا وه ته ناو دهریا و ناو ده مى ئه خته بوته کانه وه.

له به ره ئه وهى دانیشتوانى "کریت" ده لئین توانای خوشبه ختیان په یوه سته به خودای
خویانه وه، ئه گه ر خودای "کریت" به ریت، ئه و نه ته وهى "کریت" یش توانای
خوشبه ختی خۆى له ده ست ده دات.

⁵² میسریه کۆنهکان - ئه وهى نه ته وه کۆنهکان له سه رده مه کانی دوا ییدا ناوی "به هشت" یان لئنا بوو. به ولاتى خۆرئاوا بانگیان
ده کرد.

⁵³ لیره دا مه به ستى "کاپتا" ماسى "ساردین" ه که دانیشتوانى دورگه ی "کریت" له ناو پۆنى زهیتوندا دایه نه یین و تانیشتاش ئه م
نهریته له ناسیا و نه وروپادا ماوه.

کاتیک "کاپتا" باسی ئەمە ی کرد هیوایە ک لەدلی مندا دروست بوو و پیم وت: ئەگەر وابیت و خودای نەتەوێ "کریت" بەوشیوەی خەلکی باسی دەکەن مردوو و وە ک بلیی ئەم هەوالە راستە-چونکە سەرەپای ئەوێ بەردەوام حکومەتەکان هەول دەدەن هەوالەکان لەنەتەوێکیان بشارنەو، بەلام هەرچۆنیک بیت ئاگاداری هەموو هەوال و وێروداویک دەبن-دوای ئەوێ "مینا" خۆی دەکات بەمالی خودادا، لێی دیتە دەرەو.

لەگۆرەپانى گابازى كرىت دا

پۇژى دوايى بەھاوكارى "مينا" لەگۆرەپانى "گا" بازى كە ناوبانگى ھەبوو، منى لەشۈيىنىكىدا دانىشاندا تا بتوانم بەجوانى تەماشاي ھەموو شۈيىنىك بگەم.

دانه دانه "گا" نىرەكانيان ھىنايە ناو گۆرەپانەكەو و من بىينىم، سەرەپاي ئەوھى لەگۆرەپاندا زىاد لەدە رىز تەماشاجى ھەيە ھەموويان زۆر بەباشى دەيىينىن، چونكە شۈيىنى تەماشاجيان بەشۈوھەك دروست كرابوو كە يەكك بەلاسەرى ئەوى ترەوھە دانىشتىبوو، بىئەوھى يەككىيان بەرچاوى ئەويتريانى گرتىت.

سەماي كچان و كوپان لەبەرامبەر "گا" كاندا لەچەند جۇرىك پىك دىت، بەلام لەھەموويان دژوارتر سەمايەكيان بوو كە سەماكەر دەبوو باز بەسەر ھەردوو شاخى "گا" كەدا بدات و لەسەر پىشتى راوەستىت، منىش ھەربەوشىوھى باسەم كرد: لەراىردودا جارىكيان بىينىم كە "مينا" ئەم سەمايەى ئەنجام دا.

بىينىم دەولەمەندەكانى "كرىت" گرەو لەسەر "گا" كان دەكەن و وەك بلىي دەزانن ھەندىك لە "گا" كان لەوانى تر جياوازترە، بەلام لەبەرچاوى مندا "گا" كان بەيەك شىوھە بىجياوازي دەھاتنە بەرچاوم و نەمدەتوانى پەي بەھىچ جياوازيەكيان بەم.

"مينا" ش وەك ئەوانى تر لەبەرامبەر "گا" يەكى نىردا سەماي كرد و سەرەقا لەو سەمايەى ترسام، چونكە يەك قۇچى ئەو "گا" نىرە بەس بوو بۆئەوھى بىكوزىت، بەلام دواي ئەوھى چالاكيەكانى ئەوم بىينى و بىينىم كە ماسولكەكانى بەچ شىوھەك لەژىر فەرمانىدا بون، چىتر ترسەكەم لەناو چوو و وەك ئەوانى تر خوشحالى خۆم بۆ دەردەپرى.

له "کريت" دا پياوان و ژنانی لاو بهرپوتی له بهر اهر "گا" کانداسه ما دهکن، هر له بهر نه وهش سه ما که يان زور هر شه ناميزه، نه گهر جل له بهر بکه له وانه يه بهرن، چونکه سهره پای نه وهی جله کانيشيان ته نک بيت، پيگر ده بيت له وه يکه بتوانن به جوانی فرمان پر وایی ماسولکه کانيان بکه.

سهره پای نه وهی کومه ليک له کچانی لاو نه داميکی جوانيان هه بوو، به لام نه دامي "مينا" م له هه موويان به جوانتر ده زانی، به لام ماموستای "مينا" له و با و پرده دا بوو له بهر نه وهی کچی لاو ما و ه يه که له "کريت" دور که و تو و ته وه و مه شقی نه کرد و وه، بويه بهوشيوه ی که پيوسته ناتوانيت سه ما بکات.

دوای نه وهی کوتایی به و سه ما يه هات، "مينا" له کاتيکدا جوریک پونی له جه سته ی مالبوو، هاته لامه وه و وتی: "سينوهه" دوو به يانی "مانگ" ده بيته باز نه يه کی ته و او و من ده بيت خوم بکه م به مائی خودا دا و هر له بهر نه وهش ها وړيکانم ميوانداریان کردوم که به شداری له و نا هه نگه دا بکه م، له بهر نه وه ناتوانم له گهل تودا بيم، به لام له و شه وهی ده پومه مائی خودا وه، تو ده توانی وه که ها وړيکانی ترم تا بهر ده رگای چونه ژوره وهی نه و ماله له گهل مندا بيت.

وتم: به هر جوریک تو حه زت ليی بيت من وا پر هفتار ده که م و له و شه وده له گهل تدا ديم و له نيس تا وه تا دوو به يانی خوم سهرقالي ته ماشا کردنی شته سه يره کانی کريت ده که م و يه کيک له و شته سه يره نه ی که چيژم پی ده به خشيت نه وه يه که چهند کچيکی تری لاو که يه کيکن له ها وړيکانی تو، به لام خويان ترخانی خودا نه کرد و وه، ميوانداریان کردوم سهردانی ماليان بکه م و له گهل ياندا کاتی خوش به سهر بهرم، که رچی نه وان وه که تو جوان نين، به لام نه داميکی قه له و تريان هه يه و قه له وهی جه سته يان قهره بوی نه و ناشيرينه يان ده داته وه.

"مينا" بازوی گرتم و وتی: "سينوهه" من رازی نيم نه و کاتانه ی من له لات نيم برؤيت بو لای کچه ها وړيکانم، به لايه نی که م تا نه و کاته ی من ده پومه مائی خودا دان به خو تدا بگره و نه وکات نازادی هرچی خو ت حه زت لييه تی نه نجامی بده و برؤ بو لای کچان و له گهل ياندا رابويړه.

وتم: "مينا" من بو گالته نه م قسم له گهل دا کردیت، نه گينا ناره زوی نه وه م نيه له گهل ژنانی تر دا رابويړم و نيس تا ده گهر يمه وه نا وچه ی له نگه رگا و سهرقالي کاری پزيشکی

خۆم دەبم، چونکه لهویدا برێکی زۆر لهتهوهکانی تر نهخۆشن و پێویستیان بهچارهسهرکردنی منه.

هه مان کارم نهجامداو گه پامهوه بۆناوچهی لهنگه رگا و خۆم کرد به میوانخانه که داو خۆم سهرقائی کاری پزیشکی کرد، تائهوهی شهو داها و مانگ له ئاسماندا ده رکهوت، ئه وکات له سهرتاسه ری ناوچهی لهنگه رگادا دهنگی موزیک و گۆرانی بهرز بویهوه، چونکه له لهنگه رگادا سۆزانیخانهیهکی زۆر بهدی دهکرتن، بگره ئه و که سانهش که له کهریتدا ههژارن و هیجیان نیه وه که سه دهوله مهندهکان هه موو شهویک کاتهکانی خۆیان بهخۆشی تیده په پرتن و بهشیوهیهک دهژین وهک بلیی هه رگیز نامرن و بهردهوام له جیهانیکیدا دهژین که وهک بلیی خه م و نازاری تیدا نه بیئت.

من له ژوره کهی خۆمدا بیئنه وهی چراکه داگیر سینم، له ژیر پوناکی مانگدا دانیشتبوم و "کاپتا" له ژوره کهی خۆیدا، که بهرام بهری ژوره کهی من بوو پاکشابوو و خهوی لیکه وتبوو، یان ئهویه که خۆی بۆ خهوتن ناماده دهکرد.

له ناکاو بینیم ژنیکی لاو خۆی کرد به ژوره کهمدا و بینیم یهکیکه له و کچانهی که له میوانخانه کهدا کار دهکن و پینی وتم "سینۆهه"... ئایا ههز دهکهیت له گه ل مندا رابویری.

وتم: نه خیر... ههز له رابواردن ناکه م.

ئه ویش وتی: ئه گه ر واههست دهکهیت من به شایستهی سهلیقهی خۆت نازانی، یهکیکی تر له خهزمه تکارهکانی ئه م میوانخانهیه بانگ دهکه م بۆنه وهی بیئت و له گه لیدا رابویری.

وتم: نه... نه... نه. من ههز له رابواردن ناکه م و ده مه ویت ته نه ا بم.

ئه و کچه لاوهش وتی: سهیره، بیانیهکان که سهروهت و سامانیکی زۆریان هیه بۆنه وهی هه موو ته مه نیان بهخۆشی تیه په پرتن، به نه نقهست خۆیان دوچاری خه م و خه فته دهکن و کاتهکانیان به ته نهایی به سه ر ده بن، له کاتیکیدا خودای "کریت" ژنی بۆ پیاو دروست کردوه و پیاویشی بۆ ژن، دوا ی ئه وه لیم نزیک بویه وه و وتی: "سینۆهه" له گه لندا رابویره، چونکه من هه ز ده که م بزانم پزیشکیکی میسری به چ شیوهیهک له گه ل ژنیکیدا راده بویریت.

وتم: وازم لی بهینه، چونکه تاقهتی رابواردنم نیه.

كچى لاويش وتى: ئەگەر تۆۋەن تەۋاۋى بىيانىيەكانى تر خاۋەنى توانا و چوست و چالاكى نيت، ھۆكەى بۇ ئەۋە دەگەپىتەۋە كە خۆت لىرەدا زىندانى كردوۋە.

ۋىتم: لەژورەكەم بېرۆرە دەرەۋە و تا ئەۋكاتەى خۆم بانگت نەكەم نەيەيتە ئىرە.

كچى لاويش وتى: سەيرم لىتدەيت، لەۋلاتىكدا كە پياۋانى ۋلات، ھەمويان ۋەك ئەم پىزىشكە مىسرىيە ۋابىن، خەلكى بەچ ئومىدىكەۋە دەرژىت.

من چاۋەكانم لەمانگ پامابون، لەھەمان كاتىشدا خەمگىن بوم، چونكە دەمزانى تاكە ژنىك كە من نامادەم بەخۆشكى خۆمى لەقەلەم بدەم، لىم جيا دەيىتەۋە، بۇئەۋەى بېروات بۇ مالى خۇداى خۆى و كچىنى خۆى پىشكەشى ئەۋ بكات.

بىرم لەۋە دەكردەۋە و لەناكاۋ ئاگادارى ئەۋە بووم كەسىك لەژورەكەمدايە و ھەستەم بە بۇنى عەترىك كە ئەمرۆ لە گۆرەپانى "گا" بازى دا بونم كردبوو، كرد. بۇيە سەرم بەرزكردەۋە و بىنىم كە ئەۋ كەسە "مىنا" يە. ۋىتم: چۆن ھاتىت بۇ ئىرە.

"مىنا" ش وتى: لەسەرخۇ قسە بكە، چونكە من ھەز ناكەم ھىچ كەسىك گوىى لەقسەكانمان بىت، دواى ئەۋە لەتەنىشتەۋە دانىشت و وتى: لەبەرئەۋە ھاتوم بۇ ئىرە كە لەتەختە خەۋى پىكخراۋى "گا" بازىكەم بىزارم.

من بەبىستنى ئەم قسەيە، سەرم سوپما، چونكە جىى باۋەر نەبوو ژنىكى ۋەك "مىنا" بەۋ توندەرەۋەى لەبەرامبەر "گا" بازىدا ھەيەتى، بىزار بىت لەتەختە خەۋى پىكخراۋى "گا" بازىكەى.

دواى ئەۋە "مىنا" وتى: خۆشم بەتەۋاۋى نازانم، بۇچى لەمكاتەدا ھاتوم بۇ ئىرە و لەۋانەيە ئەۋ بىزارىيەى كە لەبەرامبەر تەختە خەۋەكەمدا ھەمە منى بۇ ئىرە پەلكىش كرىيىت. لەۋانەشە ھاتوم بۇئەۋەى قسەت لەگەلدا بكەم، ئەگەر تۆۋەن ھەزەت لەخەۋە، ئەۋا من لىرە دەرپۇم، بەلام ئەگەر ھەزناكەيت بخەيىت، من لەلات دەمىنمەۋە و گوىى لەقسەكانت دەگرەم و بۇنى دەرمانەكانت دەكەم و ھەركاتىك "كاپتا" قسەيەكى پىكەناۋى بكات قزى رادەكىشم. من ۋاھەست دەكەم لەگەل تۇدا گەشتكردنم بۇ ۋلاتانى تر، بىر و ھىزى منى گۆرپوۋە و چىتر ۋەك پابردوۋ چىژ لە بۇنى "گا" كان و تەماشاكردنى "گا" بازى و ھەراۋەورىاي تەماشاجيان ۋەرناگرەم. بگرە بەپىچەۋانەى پابردوۋ، ھەزناكەم بېرۆمە مالى خۇداۋە و ئەۋ قسانەى كە كەسانى دەۋرۋەرم لەمبارەيەۋە دەيكەن، ۋەك قسەى مىندالانە دىنە بەرگويم و يارى ھاورپىكانم نايىتە

مايەى سەرگەرمى من. وەك ئەوۋە وايە مېشكەم لەجەستەم دەرگرايىت و مېشكىكى تىرى وەك مېشكى ئەو نەتەوانەى كە چاروم پېنيان كەوتوۋە لەسەرمدا دانرايىت. بۆيە ئىستا پىت دەلىم دەستم بگرە، سەرەپراى ئەوۋەى ئەمپۇ دەتوت حەزت لەژنى قەلەۋە بەلام من قەلەۋە نىم، سەرەپراى ئەو ھەموو قسانەش كە كردت، حەز دەكەم دەستم بگرىت.

وتم: من لەسەردەمى لاويەتيدا كەسكى سادەبوم و ھىچ ژنىكم نەكردبوۋە خوشكى خۆم، تا ئەوكاتەى پۇژىك چاروم بەژنىكى تەماع و بىبەزەيى كەوت و ھەرچىم ھەبوو لى سەندەم. لەو پۇژە بەدواۋە چىتر ئارەزوى خۆم بۇ ھىچ ژنىك دەرەنەپريو، لەبەرئەۋەى پقى ژنان لەدلما جىگىر بوبو، چونكە وام دەزانى تەواۋى ژنە لاۋەكان وەك ئەو ژنە وان، بەلام دواى ئەۋەى چاروم بەتۆكەوت و پەيم بەھزرى تۆ برد و بىنىم كە ھىچ گىرنگىيەك بە زىر و زىو نادەيت، پەيم بەۋە برد كە لەم جىھانەدا دەتوانىت ئەو جۆرە ژنانە بەدەست بەيىنى كە پىاو دەتوانىت بىيانكات بەخوشكى خۆى، بىئەۋەى داۋاى ھىچ زىر و زىۋىكىان لىبكات.

ئەوكات لەپۇحمدا خۆشەويستىيەك لەبەرەمبەر كەسە ھەژار و لاۋازەكاندا لا دروست بوو و نەخۆشە ھەژارەكانم چارەسەر دەكرد بىئەۋەى داۋاى نرخی چاكردنەۋەيان لى بكم و دانى توشبوۋام بەھۆى ئازارى ددان ھەلدەكىشا بىئەۋەى بلىم كرىكەى ئەۋەندەيە، چونكە كاتىك بىنىم تۆ ھىچ گىرنگىيەك بەمال و سامانى جىهان نادەيت، بەخۆم و ت: منىش دەيىت گوى نەدەمە مال و سامانى ئەم جىھانە، بەلام ئىستا تۆ دەتەويىت لەمن جىا بىيىتەۋە و بېرۆيت بۇ مالى خوداى "كرىت"، بۆيە ئىستا من ھەم رقم لە خوداكان كەوتوۋە و ھەم لەمۇقەكانىش.

چونكە دەزانم دواى پۇشتىنى تۆ پۇحم، وەك قەلەپەشەيەك، لەبىابانىكى وشكدا بىت بەردەوام دەبمە ھارپى خەم. ئەۋەى دەمەويىت پىت بلىم ئەۋەيە "مىنا" لەجىھاندا ولاتگەلىكى زۆر ھەيە، بەلام لەپوبارىك زىاترى تىدا نىە و ئەو پوبارەش "نيل"ە. پوبارەكانى تر ئاۋيان ھەيە و ئاۋەكەشيان بەخوپرە، بەلام وەك پوبارى "نيل" ژيان بەخش نىن. ئەم پوبارە بى ھىچ بەرەست و بەنداۋىك كە پەۋتى پۇشتىنى بگرىت، ھەموو سالىك بەرز دەيىتەۋە و زەۋى پەشى مىسر تىرئاو دەكات و ئەگەر تەماع و شەپەنگىزى خاۋەنەكانى بەيلىت ئەۋەندە بەروبومى دەيىت كە ھەرگىز خەلكى ولاتەكەى من، تواناى ئەۋەيان نايىت ئەو ھەموو خواردنە بخۆن. ۋەرە بابېۋىن و

خۇمان بگەيەننە قەراخ روبرارى "نیل" و لەوی مالىک بۇ خۇمان دەکرین و گوئى لەئاوازی ئەو مراویانە دەگرین کە لەناو چەرە قامیشەکاندا نیشتونەتەو و تەماشای کەشتى خودای "ئامون"° کە بەئاسماندا تىدەپەریت بکەین. "مینا" وەرە بابروین پاشماوہی ژيانمان بى خەم تیپەرینین، کاتیک گەشتینە میسر پیکەوہ گۆزەيەک دەشکینین، بۆئەوہی ببینە ژن و میردی یەکتري، ئەوکات چیتەر لەیەکتەر جیا نابینەوہ و دواى مەرگیشمان، تەرمى من و تۆ مۆمیا دەکەن و ئیمەش دەچینە ولاتی خۆرئاوا° و بۆھەمیشە لەویدا دەژین.

"مینا" بەدەستەکانی نەوازشی دست و چاری کردم و وتی: "سینۆھە" من ناتوانم لەگەل تۇدا برۆم یۆ میسر یان ھەر ولاتیکی تر، لەبەرئەوہی ھیچ کەشتیەک من لیرە ناباتە دەرەوہی ئەم ولاتە، بەتایبەت دواى سەمای ئەمپرو ھەموو دەزانن کە من دەبیئت برۆم بۆ مالى خودا و ھەرکاتیک تۆ بتەویت ببیتە رینگرم لەبەردەم پۆشتنم بۆ مالى خودا بەکوشتت دەدەن و من بەدلىیایەوہ دەبیئت خۆم بکەم بەمالى خودادا و ھیچ ھیزیک لەجیھاندا نیە کە بتوانیئت پى لەم پۆشتنەم بگریئت.

وتە: "مینا" ھیچ کەس ئاگاداری سبەى نیە کە چى پرو دەدات و لەوانەيە تۆ لەو شوینەى کە ھیچ کەس لیى نەگەرپاوەتەوہ بگەرپییتەوہ و لەوانەشە دواى ئەوہی چوینە مالى خودا و کچینی خۆت پێشکەش کرد، ھەست بەجۆریک خوشی بکەیت کە چیتەر ئەم جیھانە فەرامۆش بکەیت، بەلام تائەوشوینەى کە من بزنام، ئەو شتانەى بەخوداکانەوہ پەییوەستى دەکەن ھەموى ئەفسانەيە و ھیشتا من لەھیچ ولاتیکیدا شتیکم نەبینیوہ کە بیروباوہری من لەبەرامبەر خوداکاندا پایەدار بکات، ھەرلەبەرئەوہش ئەگەر تۆ لەمالى خودا نەگەرپییتەوہ من دەچمە ناو مالى خودا و تۆ لەر ماله دەرەھینیم، بگرە ئەگەر ئەم کارە، دواين کاری ژيانى من بیئت و دواى ئەوہش بمرم.

"مینا" دەستى خستە سەر دەمم و بەترسەوہ تەماشایەکی چواردەوری خۆی کردو وتی: ئەم بیرە لەھزری خۆت دەرکە، لەبەرئەوہی مالى خودا تاریکە و ھیچ کەسیک

54 مەبەستى خۆرە.

55 مەبەستى بەھمەشتە.

بگەرە دانیشتونانی "کریت" جگەلەوانەى وەك من ھەلبژێردراون، ناتوانن خۆیان بکەن بەمالی خودادا و ئەگەر ھەولیش بدەن مەرگ دەبێتە بەشیان، بەلام من دەتوانم بەئاسودەخەيالى لەو مائە بێمە دەرەو، لەبەرئەوێ دەزانم کە خودای ئێمە بێبەزەیی نیە. بەزۆر من لەمالەکەى خۆیدا راناگریت، ئەگەر خوازیاری گەرانهو، بێ، نازادەم دەکات بۆئەوێ بگەرێمەو و ئەم خودایە، زۆر جوانە و بەردەوام ھەولێ ئەو دەدات دانیشتونانی "کریت" بەخۆشی بژین و بەھۆی چاکەى ئەووەیە کە لەم ولاتەدا گەنم بەبەرھەمی خۆی دەکات و لەزەیتونەو پۆن بەرھەم دەھێنریت و کەشتیەکانی لە لەنگەرگایەکەو دەپۆن بۆ لەنگەرگایەکی تر و تەم و مژە چەرەکانی دەریا، نابنە ھۆی نوقم بونی گەشتیەکان. ھەر کەسێک پشت بەخودای ئێمە بپەستیت بەردەوام خوشبەخت و خوشحال دەبیت، ھەر ئەم خودایە کە بە دانیایییەو من بەدەخت ناکات و ئەگەر بزانیت مەبەستی گەرانهو م ھەیە نابیتە پێگرم.

من تیگەشتم، لەبەرئەوێ "مینا" لەمنداڵیەو بەشیوەیەك پەرورەدە کراو کە خودای "کریت" لەھەموو کەسێک بەبەھێزتر دەزانیت و ناتوانیت بەشیوەیەکی تر بیر بکاتەو و ئەگەر بمویستایە لەپێی دەربڕینەو تیگەییەنم کە ئەو شتانەى لەبارەى خوداکانەو بای دەکەن ھەموى ئەفسانەى، سەرەپای ئەوێش باوەری پێم نەدەکرد. بۆیە لەباتی ئەوێ ھەولێ ئەو بەدەم لەمبارەو قەسەى لەگەڵدا بکەم، دەستیم گرت و "مینا"ش خۆی لێم دور نەکردەو و دەگریا و دەیوت: "سینۆھە" من دەزانم کە تۆ باوەرم پێناکەیت و وا دەزانى دواى ئەوێ دەچمە مالى خودا چیتەر ناگەرێمەو بۆلات، ھەرلەبەرئەوێش حەزناکەم تۆ لەمن بێبەش بیت، بۆیە ئەگەر حەز دەکەیت چۆنت دەوێت وا پەرەتارم لەگەڵدا بکە.

وتە: "مینا" من پیاویك نیم کە بەبێ رازی بونی تەواوی ژن، بیکەم بەخۆشکی خۆم، چونکە لەم حالەتەدا پەيوەندى بەدەست ھینانی چیژ یەك لایەنە دەبیت و ئەوێش بۆمن نابیتە مایەى چیژ وەرگرتن و ھەرئەو بۆمن بەسە کە تۆ ئەمشەو ھاتویت بۆ ئێرەو ئەگەر دەتەوێت شتیکم پێ بدەیت، قزگیرە ئالتونیەکەى سەرتم پێ بدە، بۆئەوێ لیت رازی بێ.

کاتیك "مینا" گویى لەم قەسەى بوو، دەستیکی بەجەستەى خۆیدا ھینا و وتی: "سینۆھە" ئایا لەبەرئەوێ جەستەىکەى لاوازم ھەیە خوازیاری من نیت و

ئاتەۋىت لەگەل مندا ھاۋخەوبىت، ئايا ھەز دەكەيت لەماۋەيەكى كورتدا بەشۋەيەك خۆم قەلەۋ بىكەم كە تۆ بەتەماشكردنى جەستەي قەلەۋم بىتۇقۇيت.

ۋەتەم: "مىنا" نەخىر، ھىچ ژنىك بەئەندازەي تۆ جوان نىيە، بەلام من نامەۋىت لەگەل تۆدا ھاۋخەۋ بىم، لەبەرئەۋەي دەزانم كە ئەم ھاۋخەۋەيەمان ھەلگىرى چىژىكى يەك لايەنەيە، بەلام من دەتوانم پىت بلىم كارىك بىكەن كە بىيەتە مايەي خوشحالى ھەردوولامان.

"مىنا" ۋەتەي: ئەۋە چ كارىكە؟

ۋەتەم: من ۋ تۆ گۆزەيەك بىگىرەن بەدەستمانەۋە ۋ بىشكىنەن ۋ بەھۋى شكاندىنى ئەۋ گۆزەيەۋە من ۋ تۆ دەبىنە ھاۋسەرى يەكتىرى ۋ گەرچى لىرەدا كاهىنىك نىيە كە ناۋى ھەردوكمەن لەكتىبى پەرستگادا بنوسىت، بەلام بەپىنى نەرىتى مىسر كاتىك ژن ۋ مىردىك، پىكەۋە بەمەبەستى پىكەينانى ژيانى ھاۋسەريان گۆزەيەك بىشكىنەن دەبەنە ژن ۋ مىردى يەكتىرى.

"مىنا" پىكەنى ۋ ۋەتەي: زۆر باشە، كەۋاتە گۆزەيەك بەيەنە بۆئەۋەي بىشكىنەن..... منىش لەۋ ژورە چومە دەرەۋە بۆئەۋەي بەندەكەم كەۋام دەزانى خەۋى لىكەۋتوۋە، بىدار بىكەم ۋ پىيى بلىم گۆزەيەكمەن بۆ بەيىنىت، بەلام بىنىم "كاپتا" لەپىشت دەرگاي ژورەكەمدا دانىشتوۋە ۋ گۆي دەگىرەت.

"كاپتا" ۋەتەي: گەرەم، من لەبەرئەۋە دەگىرەم كە دلىكى ناسكەم ھەيە ۋ كاتىك بىيستم كە ئەم كچە لاۋازە قسەت لەگەلدا دەكات ۋ تۆش بەۋ شىۋەيە ۋەلامى دەدەيتەۋە دەستم كىرە بىگىران.

منىش تۆرە بوم ۋ لەقەيەكەم لىدا ۋ ۋەتەم: "كاپتا" ئايا تۆ گۆيت لەھەموو ئەۋ قسانە بوۋ كە ئىمە كىرەمان؟

"كاپتا" ۋەتەي: بەلى، لەبەرئەۋەي ئەگەر من نەمبىستايە، كەسانى تىر دەيانىيستم.

پىرسىم: بە چ شىۋەيەك كەسانى تىر گۆيىان لەقسەي ئىمە دەبوۋ؟

"كاپتا" ۋەتەي: ئەمەشەۋ كەسانىك ھاتن بۆ ئىرە بۆئەۋەي ئىرە بىخەنە ژىر چاۋدىرىۋە ۋ سىخوۋى لەسەر بىكەن، چۈنكە "مىنا" لەبەرئەۋەي بەۋ شىۋەيە بىلەۋ بوۋەتەۋە دەبىت بىيەتە مالى خوداۋە، بۆيە ئىستا لەژىر چاۋدىرىدايە بۆئەۋەي ھەلنەيەت. من ئاگادارى ئەۋە بوۋم ئەگەر من لەپىشت دەرگاگەي تۆۋە دانەنىشم، ئەۋان

دېن لىرەدا دادەنىشتن و ئەو بابەتانەيان دەبىست كە ھىچ پەيۋەندىكى بەۋانەرە نىيە ، بۆيە من لىرادا دانىشتىم و گويم لەقسەى ھەردوكتان بوو، لەبەرئەۋەى قسەكان گوتەگەلىكى مندالانە و سادە و راست بوون، منيان ھىنايە گريان، ھەروەك چۆن پىم وتى دلم ناسكە و كەسىكى گرىنۆكم.

من چىتر لە "كاپتا" تورە نەبوم و وتم: لەبەرئەۋەى بىستت ئىمە باسى چىمان كرد، كەۋاتە بېر و گۆزەيەكمەن بۇ بەيئە.

"كاپتا" ھەۋلى بەفپۇردانى كاتى دا و وتى: چ جۆر گۆزەيەكتان دەۋىت، ئايا ئەو گۆزەيە گەرە بىت يان بچوك؟ پەنگاۋرەنگ بىت يان سادە؟

وتم: تۆ دەزانى ھەموو جۆرە گۆزەيەك بۇ ئەو كارەى ئىمە باشە، بەمەرجىك تۆ زوو بېۋىت و ئەو گۆزەيەمان بۇ بەيئىت، ئەگىنا ناچار دەبم بەزۆرى گالۆكەكم بىتتىرم بۇ گۆزەيەك.

"كاپتا" وتى: ھەر ئەۋكاتەى تۆ داۋاي گۆزەت لىكردم دەمتوانى بېرۇم و بۆت بەيئە، لەبەرئەۋە ئەو پىرسىارەم لىكردى بۇئەۋەى تۆ ماۋەى بىركردنەۋەت بۇ بېرەخسىت.

چونكە شكاندىنى گۆزەيەك لەگەل ژنىكدا، كارىكى زۆر گرنگە و دەبىت بىرى لى بکەيتەۋە دۋاي ئەۋە بەئەنجامدانى ئەو كارە ھەستى، بەلام لەبەرئەۋەى لەسەر بېرىرى خوتى دەتەۋىت لەگەل ئەم ژنەدا گۆزەيەك بشكىنى، من دەپۇم و گۆزەيەكتان بۇ دەھىنم، چونكە ناتوانم خۆم لەم فەرمانەت بدزمەۋە. كاپتا پۇشت و گۆزەيەك كە بۇنى ماسى دەدا و ئاشكرابوو كە ماسيان تىدا پىشتىبوو، لەگەل خۇيدا ھىنا و لەبەرەۋەى مندا داينا و من و "مىنا" ش ھەريەكىكمەن دەستەيەكىمان گرت و بەرزمان كىردەۋە و پىكەۋە كىشمان بەزەۋىدا و شكاندەمان.

دۋاي ئەۋەى گۆزەكە شكا "كاپتا" لەسەر زەۋى دانىشت و پىيى "مىنا" ى خستە سەر سەرى و وتى: چىتر دۋاي ئەۋە تۆ خانىمى منى و ۋەك گەرەم دەتوانى فەرمانم پى بدەيت و لەۋانەيە لە "سىنۆھە" ش زياتر فەرمانم پىبدەيت، بەلام ھىۋادارم لەكاتى تورەيىدا ئاۋى گەرم پىدا نەپژىنى و پىلاۋى بى پاژنە لەپى بکەيت، بۇئەۋەى لەكاتى تورەيىدا لەقە لەنىۋچەۋانم نەدەيت و سەرم بۇ بشكىنى و بۇمى بئاسىنىت.

من لەھەموو حالەتلىكدا، ھەروەك چۆن لەبەرەمبەر "سىنۆھە" دا بەۋەفام، لەگەل تۇشدا بەۋەفادەبم، چونكە نازانم، تۆ سەرەپاي ئەۋەى لاۋازىت، بۇچى ئەۋەندە

پەيوەست بوم پیتەو، سەیرم لەو دیت کە بەچ شیوەیەك گەورەم بپاری داو تۆ بکاتە هاوسەری خوێ، چونکە ئەگەر من لەجیی ئەو بوايەم، هەرگیز کچیکی ناوا لاوازم نەدەکردە خوێشکی خوێ، بەلام وابزانم داوی ئەوێ مندالت بوو، قەلەو ببیت و من بەلینت پیتەدەم، هەرۆك چۆن شتی کەم لەگەورەم دەدزی، بەهەمان شیوە شتی کەمیش لەتۆ دەدزم.

کاتیك "کاپتا" قسەى دەکرد بەشیوەیەك چووێ ژیر کاریگەری ئەو بارودۆخەو، کە یەكسەر دەستی کرد بەگریان و "مینا" بۆ ماوێەك دەستی بەسەریدا هینا و نەوازشی کرد و پێی وت: مەگری .

منیش بە "کاپتا" م وت: پارچە شکاوی گۆزەکان کۆبکاتەو لەگەل خویدا بیباتەو دەرەو.

ئەوشەو، من و "مینا" وەك رابردو لەتەنیشت یەكەو خەوتین، بەلام من نەموست وەك چۆن بڕایەك سود لەخوێشکی خوێ وەرەگریت، سودی لی وەرگرم، چونکە دەمزانی "مینا" چیژلەم پەيوەندیەمان وەرناگریت و منیش پەق لەچیژی یەکلایەنەیه.

پۆژی داوی، وەك پۆژی رابردو لەبەرامبەر "گا" ی نیردا سەمای کرد و هیچ پوداویکی لێتەزینی بەسەردا نەهات، بەلام کوپێکی لاو کاتیك سەرقالی سەماکردن بوو ویستی باز بەسەر "گا" کەدا بدات بۆئەوێ سواری پشیتی ئەو گیانەوەرە ببیت، بەلام کەوت و ئەو "گا" یە، بەشاخەکانی کوشتی.

کاتیك تەماشایان چاویان بەم دیمەنە کەوت هەستانە سەپێ و هاواریان کرد، منیش ناگاداری ئەو بوم کە هاواری ئەوان لەخوێشەو سەرچاو دەگریت، نەك لەخەمەو، ئەوکات ئەو "گا" نیرەیان لەو لاو دور کردەو و داوی ئەو خەلکی چواردەوری لاشەى ئەو کوپە لاویان دا، ژنەکان دەستیان بەخوینی ئەو لاو سور دەکرد و بیستم کە دەیانوت، چ دیمەنیکی جوان و سەرنجراکیش بوو و پیاوێکانیش دەیانوت ماوێەكە ئیمە پۆژیکی وەك ئەمرۆمان نەبینیو. داوی ئەو ژن و پیاوێکان پۆشتنەو بۆمالی خوێان و ئەو شەو چراکانی لەنگەرگا و شار زیاد لە شەوانی تر پوناکتر بوون، چونکە هەریەك لەژن و میردەکان دور لەیەکتەری لەگەل ژن و میردەکانی تردا کاتی خوێشان بەسەر دەبرد، ئەم جۆرە خوێشگوزەرانیه لە "کریت" دا بەرەوا لەقەلەم دەدرا. ئەم خوێشی دەرپرینە تەنها بەبۆنەى "گا" بازى ئەو پۆژە و مەرگی یەکیك

لە "گا" بازەکان نەبو، بەلکو لەبەرئەوێ ژن و میژد دەیانزانێ لەو شەویدا، کچیکی لاو دەپرواتە مائی خوداوە.

من بەپێچەوانەی ئەوانی تر لەو شەویدا وەک ئەوان نەمدەتوانی خوشحالی خۆم دەربێرم، چونکە دەمزانێ "مینا" ئەو شەوێ سواری گالیسکەییەکی زەرد دەبیئت و دەپروات بۆ مائی خودا و هاوڕێکانی بەپێ یان بەسواری گەژاوە دواي دەکەون و لەکاتی پێکردنیاندا پێدەکەنن و کاتی خوش بەسەر دەبەن.

لەبەرئەوێ دەمزانێ کە دەبیئت دواي "مینا" بکەوم، بەیانی هەمان ئەو پۆژە کە ژاوەییەکم بۆ ئەو مەبەستە بەکری گرت و "کاپتا"ش بەهۆی ئەو پەییوەست بونەي بە "مینا" وە هەیبو ویستی لەگەڵ مندا دیئت، لەنێوا شار و مائی خودادا هەموو خوشحال بون جگە لە من، چونکە دەمزانێ لەوانەییە چیتەر چاوم بە "مینا" نەکەویئت.

کاتیەک لەمائی خودا نزیک بوینەو، ئاگاداری ئەو بووم کە هەمویان بێدەنگ بون و من لەژێر پوناکی مانگدا جوان وردبومەو بۆئەوێ بزانم مائی خودا بەچ شیوەییەکە و جگە لەدەرگا هیچ شتیکی ترم لەمائی خودا دا نەدەبینی، دوو دەرگای مەفرەغی قورس و زۆر گەورە، لەپشت یەکەو بون و پێش ئەوێ دەرگا بکەنەو، "مینا" یان برده ناو پەرستگایەک کە لەنزیك مائی خوداوە بوو و کەسانی تر وتیان کە ئەم پەرستگایە شوینی نیشتەجێ بونی پاسەوانانی مائی خودایە.

کاتیەک "مینا" چوو ناو ئەو پەرستگایەو، جلی لەبەردا بوو و دواي کاتژمێریک کاتیەک لەو پەرستگایە هاتە دەرەو بێنم جلی لەبەردانیە و پوتە، بەلام قژی سەریان بە تۆڕیکی سپی بەستبوو.

"مینا" لەدەرەو زەردەخەنەیی بۆ کردم، بەلام تیگەشتم کە ئەو زەردەخەنەیی ناچارێ و تەنها بۆئەوێ دلنەوایی من بداتەو، ئەگینا بەو شیوەییە خوشحال نیە کە زەردەخەم بۆ بکات. ئەوێ دواي دەرچونی "مینا" بێنیم کاهینی پەرستگا بوو کە سەری "گا" یەکی لەسەردابوو هەلبەت بەشیوەییەک کە چاوت بە پوخساری نەدەکەوت و شمشیریکی بەکەمەرەو شوێ کردبویەو و لەتەنیشت "مینا" هەنگاوی دەنا.

لەنیوەندی بێدەنگی خەلکید، کاهینی مەزن و "مینا" گەشتنە بەر دەرگای ئەو مألەو پاسەوانەکان ئەو دەرگایە کردەو کە دەبوو بەزۆری بیست کەس بکرینەو و داخوین و دواي ئەو دەرگای دوو میان کردەو. لەویدا یەکیک لەپاسەوانەکان،

مەشخەلێکی داگیرساند و دای بە دەستی "مینا" وە و ئەوکات "مینا" و کاهینی مەزن، خۆیان کرد بە پرپەڕەویکی تاریک و مەزندا کە بەرکەش زۆر درێژ دەهاته بەرچاو و پاسەوانەکان هەردوو دەرگاکیان بەپڕیاندان داخست.

تەماشاکردنی ئەو دیمەنە و دیار ئەمانی "مینا" لە مائی خودادا، بەرپادەیهک خەمگین بوو کە نەم توانی لەسەر پێم پراوەستم و لەسەر ئەو گیایەکی کە لەبەرامبەر مائی خودادا پوابوو کە وەتمە سەر ئەژنۆ و پوخسارم خستە سەر گیاکە و سەرپرای ئەو "مینا" بەلێنی پێدا بوم کە لە مائی خودا دەگەرێتەو و لەگەڵ مندا دەژیت، من دەمزانێ کە جاریکی تر چاوم پێی ناکەوێتەو.

لەو ساتەی کە "مینا" هێشتا ون ئەبویو، من بەهێوای ئەو بووم کە جاریکی تر دەبینمەو، بەلام دواي ئەو بێنیم دەرگا مەفرەغیەکانیان بەپڕیدا داخست، زانیم کە نابێت بەهێوای ئەو بێ جاریکی تر ئەو کچە لاوێ بێنمەو.

"کاپتا" لەتەنیششت منەو لەسەر گیاکە دانیششت و دەرگیا، چونکە ئەویش هەستی بەو کردبوو کە چیتەر چاوی بە "مینا" ناکەوێتەو، بەلام هاوڕێکانی "مینا" کە لەگەڵیدا هاتبون تا ئەو ساتە بێدەنگ بون، بەلام هەرئەوێ دەرگای مائی خوداگان داخست، وەك ئەو کەسانەکی کە لەناکاو دوچارێ جۆریک شیتی بێن، مەشخەلەکانیان داگیرساند و گۆزەکانیان کردەو و خواردیانەو، هەر کە سەریان گەرم بوو ژن و پیاو خۆیان پوت کردەو و لەژێر پوناکی مانگ و مەشخەلەکانیاندا دەستیان کرد بەسەماکردن و شەرمیان لەو نەدەکرد کە جەستەکی پوت و ئەو ئەندامەکی کە دەبێت داپۆشریت، پێشانی ژنان و پیاوان بەدەن.

کاتیکی "کاپتا" بێنی هەموویان سەرقالی سەماکردن، هەستایە سەر پێ و پۆشت، دواي ماوێهەکی کورت بەگۆزەیهک خواردنەو گەرایەو، من دەمزانێ کە ئەو ئەم گۆزەیهی لەکەژاوەکەدا هیناوە، چونکە پێش ئەوێ لەشارەو بەکوینە پێ، پێیان وتین لە مائی خودا هیچ خواردن و خواردنەوێهەکی تێدا نیە و ئێمە دەبێت خواردن و خواردنەو لەشارەو لەگەڵ خۆماندا ببەین بۆ ئەو، "کاپتا" چەند گۆزەیهکی خواردنەو و برێک خواردنی لەشاردا کەری بوو و خەستبویە ناو کەژاوەکەو.

کاتیکی گۆزەکە هینا پێی وەتم: "سینۆهە"، ئێستا منیش بەئەندازەکی تۆ خەمگینم، چونکە وەك تۆ هەست بەو دەکەم کە چیتەر چاوم بەم کچە ناکەوێتەو، بەلام

لەبەرئەوێ من و تۆ، لەم ساتەدا بۆئەوێ جاریکی تر بیبینینەوێ کاریکمان لێ ناوەشیتەوێ، بۆیە باشتەر وایە بخۆینەوێ و لەپێی ئەم خواردنەوێیەوێ خەمەکانمان ساپێژ بکەین.

بەلām من نەمدەتوانی بخۆمەوێ و وەك ئەو ژن و پیاوانەوێ وەك شیت بەچواردەورمدا سەمایان دەکرد خوشحال بێ، بەلām پێم لەخواردنەوێ "کاپتا" نەگرت، چونکە دەمزانی کەمێک خواردنەوێ سود بەو دەگەیهنیت و توانای جەستەیی ئەو پیاوێ بەهێزتر دەکات.

مەشخەلەکان داگیرسابون و مانگیش دەدرەوشایەوێ و ژن و پیاوێکانیش، بێئەوێ شەرم لەوانی تر بکەن، لەمەشخەلەکان دور دەکەوتنەوێ و تۆزێک دورتر لەگەڵ یەکترا وەك خوشک و برا پەفتاریان دەکرد.

لەناکا و "کاپتا" وتی: "سینۆهە... لەبەرئەوێ من هێشتا شەرابم زۆر نەخواردووەتەوێ، چاوەکانم هەلە ناگەن بۆئەوێ بڵێم بەهۆی مەستیەوێ، شتگەلیکی خەیاڵۆی دەبینم.

وتم: "کاپتا" ئەوێ چی دەلێیت؟

بەندەکەشم وتی: دەمەوێت بڵێم ئەو پیاوێ شمشیرەکەوێ بەلا قەدەوێ بوو و شاخ لەسەری پوابوو و لەگەڵ "مینا" دا چووێ ناو مائی خودا، لەو شوێنە هاتووێتە دەرەوێ، بێئەوێ دەرگای مائی خودا بکریتەوێ، ئەم بابەتە شایەنی لێکدانەوێیە.

منیش تەماشایەکی چواردەورم کرد و چاوێم بەکاهینی مەزن کەوت و بینیم وەك ئەوانی تر سەرقالێ سەماکردنە. لە "کاپتا" م پرسی: ئایا تۆ دڵنیایت کە ئەو لەدەرگای مائی خوداوە نەهاتووێتە دەرەوێ.

"کاپتا" وتی: کاتیکی تۆ سەرت بەزەویەوێ چەسپاندبوو و هاوارت دەکرد و دەگریایت، من بۆ ساتیکیش چاوێم لەدەرگای مائی خودا هەلنەبێ، لەبەرئەوێ چاوەپێی ئەوێم دەکرد "مینا" لێ بێتە دەرەوێ، بەلām لەناکا و بینیم کە شاخە زەردەکانی ئەم پیاوێ لەژێر پوناکی مەشخەلەکاندا دەدرەوشیتەوێ و لەبەرئەوێ دەرگای مائی خودا نەکرا بویەوێ بەخۆم وت، دەبییت مائی خودا، بێ لەم دەرگا مەزنانەوێ کە ئێمە دەبینین، پێگایەکی تری هەبییت و ئەو پیاوێش لەو پێگایەوێ هاتووێتە دەرەوێ.

من ھەستامە سەرپىي و بەرھە پوى كاهىنى مەزن پۆشتم و دەستىم گرت و وتم: "مينا" لەكوئيه؟

كاهىنى مەزن بەشيوەيك لەم قسەيەى من توپە بوو كە سەرەگاگەى لەسەرى لاڤردو وتى: ئەگەر تۆ يەكئىك بوايەيت لەخەلكى "كرىت" و لەمكاتەدا كە ئىمە سەرقالى سەما و شادين، ئەم پرسىارەت لى بگردايەم و ببويتايەتە مايەى سەرنىشەى من، فەرمانم دەدا تۆ لەسەر بەردە بەرزەكانەو ھەلەدەنە ناو دەمى ئەختەبوتەكانەو، بەلام لەبەرئەو پياويكى بيانيت و شارەزايى نەرىتى ئىترە نيت، چاوپۆشى لەسزاكەت دەكەم.

وتم: "مينا" لەكوئيه، وەلام بەدەرەو، ئەو لەكوئيه؟

كاهىنى مەزن وتى: من "مينا"م بەردە مالى خودا و ئەوم لەتارىكى ئەو مالاەدا پەھاكرد و گەرامەو ەوئەو بەشدارى ئەم سەمايە بكەم، بەلام تۆ چ كاريكت بە "مينا" ھەيە؟ و بۆچى پرسىارى ئەوم لى دەكەيت، لەكاتىكدا من قەرەبوى ئەركى "مينا"م بۆ كردويتەتەو و بەر بۆنەيەرە چەند ديارىەكم ناردە ئەو ميوانخانەيەى تىيدا نىشتەجىيت.

وتم: ئەى كاهىنى مەزن، تۆ بەچ شيوەيك لەمالى خودا ھاتيتە دەرەو، بەلام "مينا" نەھاتە دەرەو، چونكە "مينا"ش دەيتوانى لەھەمان ئەو پىگايەى تۆ لى ھاتى ئەويش بىتە دەرەو.

كاهىنى مەزن وتى: ھەى پياوى مىسرى، تۆ قسەى زۆر دەكەيت و خۆت لەو كارانە ھەلەدەقورتىنى كە پەيوەندى بەتۆو نىە و بۆ دواين جار پىت دەلیم، دەست لەم كونجكاويەت ھەلگەر، ئەگينا ناچارم دەكەيت ھەلەدەمە ناو دەمى ئەختەبوتەكان.

منیش توپە بوم و وتم: ئەو پەيوەندى بەمنەو نىە و دەبىت بزانم "مينا" لەكوئيه و بەچ شيوەيك تۆ لى جيا بويتەو و لەكوئ ئەوت بەجى ھىشت و گەپرايتەو.

بەلام لەمكاتەدا "كاپتا" دەستى گرتەم و منى لەكاهىنى مەزن دور كردەو و وتى: خاوەنە خەمگىنەكەم، مەگەر تۆ شىت بويت كە سەرت ناووتە سەر ئەم پياو و لەنىو ئەو ھەموو ژن و پياو ەدا دەمەقەرەى لەگەلدا دەكەيت و سەرنجى ھەمويانت بەلاى خۆتدا رادەكىشى؟ دواى ئەو بەگويمدا چپاندى و وتى: تۆش وەك ئەمانە سەما و

خۆشی خۆت دەریپرە، بۆئەوێ کاهینی مەزن فریو بخوات و وەك ئەوانی تر خۆت بکە بەو نیوەندەدا و کاریک بکە کە وایزانن بەراستی تۆش وەك ئەوان خۆشحالی.

من وتم: ئەو کارە ناکەم و بەدرۆوە خۆم بەخۆشحال نیشان نادەم و حەزیش ناکەم سەرنجی هیچ کەسێک بەلای خۆمدا راکێشم، بەلکو ئەگەر ئەم پیاوێ پێم نەلێت "مینا" لەکوێیە و بەچ شێوێک دەتوانم خۆمی پێ بگەیەنم، ئەو بەیەک چەقۆ، بەهەمان ئەو چەقۆ ئاسنینەکی کە لەولاتی "هاتی" بەدەستم هێناوە دەیکوژم، ئەم چەقۆیە بەرپادەیک تیرۆ کاتیک بیکەیت بەسکی هەرکەسێکدا تا دەسکەکی دەچەقێتە ناو ورگیەو.

"کاپتا" پێی وتم: بێدەنگ بە... بێدەنگ بە... وەرە بابڕۆین و کەمێک شەراب بخۆرەو، چونکە چاوەکانت لەم شەویدا وەك چاوی "ناقلەبوو" لەتاریکیدا دەدرەوشیتەو و دەبیّت بخۆیتەو، بۆئەوێ ئەم توپەییەت هیور ببیتەو، ئەگەر رازی بیت و کەمێک شەراب بخۆیتەو، من پێت دەلێم لەچ رێگایەکەو دەتوانی خۆت بگەیەنیتە لای "مینا"، چونکە رێگای دەرچونی ئەو پیاوێ شاخدارەم دۆزیەو، "کاپتا" منی لەناو کۆری ژنان و پیاواندا هێناوە دەرەو و لەسەر گیا پرواوەکە داینیشاندم و برێک شەرابی دەرخوارد دام، منیش هەستم کرد کە ناتوانم بێداربم، بۆیە دەبیّت بخەوم و لەبەرئەوێ ئەم خەوێ ئاسایی بوو پەیم بەو برد کە بەندەکەم تلیاکی کردووەتە ناو ئەو شارابەو و تۆلێ بەسەرھاتی "بابل" ی لیکردومەتەو.

بەلام ئەگەر "کاپتا" ئەو شەو تلیاکی نەکردایەتە ناو ئەو شەرابەو و دەرخواردی نەدایام، بەدڵنیاییەو کاهینی مەزنم دەکوشت و دانیشتوانی "کریت" یش منیان هەڵدەدایە ناو دەمی ئەختەبوتەکەو یان بەشێوێکی تر بەکوشتیان دەدام، بەلام "کاپتا" ئەو شەو گیانی منی پزگار کرد.

کاتیک بێدار بومەو بێنیم پۆژە و خۆر هەڵهاتوو و منیش لەسەر ئەو گیایە پاکشاوم، سەرم بەرز کردەو و تەماشایەکی چواریەورم کرد و بێنیم کە ژنان و پیاوان، بەرپۆتی لەسەر ئەو گیایە خەویان لی کەوتوو، چونکە دوینی شەو تا بەیانی سەرقالی خواردنەو و سەماکردن بون و بەهۆی ماندویەتیانەو لەپێ کەوتون.

دوای ئەوێ خۆر بەرز بویەو و گەرمی خۆر ژن و پیاوی لەخەو هەستاند و ژنان قژیان ئارایشت کرد و بەرەو پرووی دەریا پۆشتن بۆئەوێ خۆیان بشۆن، بەلام لەبەرئەوێ رهااتبون بەوێ لەژوری خۆشۆردنی مالدای خۆیان بشۆرن، هەرئەوێ

پېيان دەنایە ناو دەریاۋە دەگەرپانەۋە و نەیاندەتوانى بەرگەى ئاۋى ساردى دەریا بگرن.

دواى ئەۋە ژنەكان، بەھاۋكارى يەكترى ئارايشتى خۇيان كرد و شېپزەيى دويىنى شەويان بەپروخسارو جەستەيانەۋە نەھىلا، پرسىيان: ئىستا كى چاۋەرپى "مينا" دەكات و كى دەگەرپىتەۋە بۇ شار؟ كۆمەلىك لەژنەكان وتيان ئىمە دەگەرپىنەۋە بۇ شار و دواى ئەۋە كەوتنە پى، بەلام كۆمەلىكى تر لەژنەكان كە لاوتر و ھاو تەمەنى "مينا" بون، وتيان ئىمە تا ئەوكاتەى دەگەرپىتەۋە چاۋەرپى دەكەين.

ھەر يەك لەو ژنە جوانانەى كە دەيانويست بىمىننەۋە دەيانوت چ پياۋىك ئامادەيە لەگەلىدا بىمىننەۋە؟ و يەكك لەو پياۋانەش پەزامەندى خۇيان بۇ مانەۋە دەردەپرى، بۆنەۋەى ھەمان ئەو ژنە بەتەنھايى نەمىننەۋە.

لەسەرەتادا تىنەگەشتەم كە بۆچى ھەرىك لەو ژنانە داۋاى لەيەكك لەو پياۋانە دەكرد بىمىننەۋە، دواى ئەۋەى تىنەگەشتەم نەگەر ژنەكان داۋا لەو پياۋانە نەكەن لەگەلىندا بىمىننەۋە، ھەموو پياۋەكان دەگەرپانەۋە بۇشار و ژنەكانىش لەۋىدا بەتەنھايى دەمانەۋە.

لەنىۋ ئەو ۋلاتانەى كە من تا ئەو كات بىنيومە "كرىت" تاكە ۋلاتىكە كە ژنەكانى بۆنەۋەى سەرنجى پياۋەكان بەلاى خۇياندا پاكىشن، دەبوو بەو شىۋەيە لىيان بپارپىنەۋە.

لەگۆرەپانى "گا" بازىشدا ئاگادارى ئەۋە بوم كە ژن و پياۋەكان سەرەپاى ئەۋەى بەپوتى لەبەرامبەر "گا" كاندا سەمايان دەكرد، خەلكى زياتر وروژانى خۇيان لەبەرامبەر ھونەرى "گا" بازىدا دەردەپرى، گەرچى كوپىك يان كچىكى جوان، سەرنجى بەرامبەرەكانيان پادەكىشا، بەلام نەك ۋەك ۋلاتانى تر و ھۆكارەكەشى بۇ ئەۋە دەگەرپىتەۋە كە لە "كرىت" دا ژنان و پياۋان ئازادن لەھەر كاتىكدا بىيانەۋىت لەگەل يەكتردا ھاۋخەو دەبن. كاھىنى مەزنىش يەكك لەو پياۋانە بوو كە دەيويست بگەرپىتەۋە بۇ شار و منىش لىم پرسى نايا پىم پى دەدرىت تا ئەوكاتەى "مينا" لەمالى خودا دەگەرپىتەۋە لىرە بىمىنەۋە.

کاهینی مەزن وتی: هیچ کەسیک لیڤه دا پښگری له مانه وهت ناکات، به لām مانه وهی تۆ بیڤودهیه، چونکه تانیستا نه وه پوینه داوه که کەسیک بپرواته مالی خودا و دوا جار لیی بیته دهره وه.

خۆم به گه مژە نواند و وتم: نهی کاهینی مەزن، من هیچ په یوه ندیهم به گه رانه وهی "مینا" وه نیه و نامه ویت چاوم به و بکه ویت، به لکو ئەم بابته بیانویه که بوته وهی لیڤه دا بمینمه وه و له گه ل ئەم ژنانه دا که هاو شیوه یان له هیچ شوینیکی تری ئەم ولاته دا به دی ناکریت کەمیڤ پابویرم، چونکه تهنه ئاسمان و زهوی "کریت" ئەم جوړه ژنانه بهرهم دهیښیت و چیت له بهر نه وهی شهوی پابردوو سوکایه تیم پیکردی، داوای لیږدنت لیده کهم، چونکه شهوی پابردوو مهست بووم و نه مده زانی چی ده لیم و چی ده کهم و قسه له گه ل کیدا ده کهم، به لām ئیستا هاتومه ته هوش خۆم و ده زانم که شهوی پابردوو من کەسیکی زۆر ناپه سهند بوم.

ئەم قسانه کاری کرده سهر کاهینی مەزن و دهستی خسته سهر سهرم و زه رده خه نه یه کی کرد و وتی: زۆرباشه، ئیستاش که تۆ ههز ده که یه له گه ل ژناندا پابویری، لیږه بمینره وه و منیش پښ له مانه وهت ناگرم، به لām ناگاداری نه وه به ژنه کانمان سکیان له تۆ پر نه بیټ، چونکه تۆ کەسیکی بیانیته و ئەمهش کاریکی باش نیه که سکی ژنه کانمان پر بکه یته و نه وهندهش چاوه پښکه تا نه وکاتهی "مینا" ده گه پښته وه.

وتم: نهی کاهینی مەزن، من به و پاده یهش له بهرام بهر ژناندا بیته زمون نیم، چونکه له سوریا و "بابل" بینیم که به چ شیوه یه که کچه کان ده پوشتن بۆ په رستگا بوته وهی پیویستی ژیا نی هاوسه ریان پښ بهین⁵⁶. منیش نه وهنده به سادیهی قسه م ده کرد که کاهینی مەزن وای ده زانی من به راستی پیاویکی گه مژە و گیلیم و منیش مه به ستم نه وه بوو به کەسیکی گه مژە بکه ومه بهر چاوی، بوته وهی هه ولی نه وه نه دات له وی دورم بخاته وه.

سهره پای نه وهش کاتیک کاهینی مەزن گه پایه وه بۆ شار، هه ستم کرد که پاسه وانانی په رستگای پاسپارد ناگایان له من بیټ و وهک بلنی ژنه کانیشی له وه

⁵⁶ بږۆ بۆ پهراویزی ژماره ۴۲.

ئاگادار كردهوه كه گالته و خوشيم لهگه‌لدا بکهن، چونكه كاتيك كاهينى مەزن پوشت كۆمه‌ليک ژن له‌چواردەورم كۆبونەوه و دوايان ليكردم ليژه دور بکه‌وينەوه و برۆينه ناو دارستانەكه‌ى بهرامبه‌رمان و له‌وى بخۆين و بخۆينه‌وه.

منيش بانگيشتى ئەوانم په‌سندکردو له‌گه‌لياندا چومه ناو دارستانەكه‌وه، له‌وكاته‌دا تيگه‌شتم كه ژنانى "كریت" چه‌نده گه‌مژە و گيلن، چونكه به‌هيچ شي‌وه‌يه‌ك شه‌رميان له‌من نه‌ده‌کرد و په‌فتارگه‌ليكيان له‌خويان ده‌نواند كه ژنانى سۆزانيخانه‌كانى "تبس" يش ئەو كارانه‌يان به‌ناشكرا ئەنجام نه‌ده‌دا.

له‌كاتيك من دلنيابوم له‌وه‌ى ئەو ژنانە‌ى منيان په‌لكيشى ناو ئەم دارستانە كردووه، هه‌مويان ژنانى هه‌لبژارده و به‌رجه‌سته‌ى "كریت" ن.

كاتيك بينيم ئەو ژنانە نازارم ده‌ده‌ن، له‌به‌رئه‌وه‌ى نه‌مده‌ويست له‌گه‌ل هيج يه‌ك له‌م ژنانە‌دا رابويژم، بۆيه خۆم به‌مه‌ست و خه‌وتوو نيشاندا و ژنانيش له‌وكاته‌دا به‌نه‌فره‌ت و رقه‌وه منيان به‌جى هيشت و وتيان ئەمه بيانيه، پياويكى كيوييه، ئەگينا به‌وشي‌وه‌يه ئيمه‌ى پشتگووى نه‌ده‌خست.

"كاپتا" هات بۆئه‌وه‌ى له‌ناو ئەو دارستانە‌دا دهرم به‌يئي‌ت و پيى وتم: تۆ ناتواني به‌رگه‌ى مه‌ستى بگريت، بۆچى ئەوه‌نده مه‌ييت خواردەوه بۆئه‌وه‌ى به‌و شي‌وه‌يه له‌پي‌ت بخات.

ژنه‌كان كاتيك چاويان به‌به‌نده‌كه‌م و ورگه زله‌كه‌ى كه‌وت ده‌ستيان كرد به‌گالته و پي‌كه‌نين و ليى نزيك بونه‌وه، به‌لام سه‌ره‌پراى ئەوه‌ى به‌نده‌كه‌م ناشيرن بو و ته‌نها يه‌ك چاوى هه‌يه و له‌به‌رئه‌وه‌ى به‌ بيانيه‌ك له‌قه‌لەم ده‌درا هه‌ستى گونجكاوى ژنانى ده‌بزواند، چونكه ژنانى ته‌واوى ولاتان كاتيك بيانيه‌ك ده‌بينن، له‌پروى كونجكاويه‌وه هه‌ولى ناسيني ده‌ده‌ن.

ژنه‌كان به‌نده‌كه‌ميان له‌گه‌ل خوياندا برده ناو شه‌خه‌لى دارستانەكه‌وه و منيش له‌به‌رئه‌وه‌ى ده‌مزانى كه مانه‌وه‌م ليژه‌دا دريژه ده‌كي‌شيت، هه‌لگرانى گه‌ژاوه‌كه‌م نارده‌وه بۆمال، بۆئه‌وه‌ى خواردن و خواردنه‌وه‌م بۆ بکړن و له‌گه‌ل خوياندا بيه‌يئن، به‌تايبه‌ت خواردنه‌وه‌يه‌كى زياتر بکړن، بۆئه‌وه‌ى خوشيان بخۆنه‌وه و ئيمه‌ش سودى لى وه‌رگرين.

ئەو پۆژە ئەوکەسانەى لەویدا بون بەخواردن و خواردنەو و پابواردن تیپەپراند و من ئاگادارى ئەو بووم کەچیتەر بیزار بوم لەپابواردن لەگەل ژناندا، لەبەرئەوێ ئەو پابواردنەى یاسا و سنووریکى نەبیت، زیاد لەکار و ژيانى سیستەماتیک مروژ وەرەس و ماندو دەکات.

شەوى پابردوو تا بەیانى ژن و پیاو سەراقالى سەما و گۆرانى وتن بون و من تا بەیانى گویم لەهاوار و پیکەنینیان بوو، کاتیکیش پۆژ هەلەات، هەموویان لەشەکتیاندا خەویان لیکەوت، دواى ئەوێ لەخەو هەستان، هەندیکیان گەرانهو و بۆشار و هەندیکیشان مانەو، چونکە هیشتا تیریان لەپابواردن نەخواردبوو.

بەلام ئەم دەستەیهشیان پۆژى سییەم گەرانهو و بۆشار، هەندیکیان بەهوى ئەوێ تا بەیانى سەراقالى خوشگوزەرانى و یارى کردن و خواردنەو و بیدارى بون، نەیاندهتوانى پى بکەن، منیش کەژاوهکەم پێدان بۆئەوێ بیانباتەو و بۆ شار و بەهەلگرانى کەژاوهکەشم وت بپۆژەو چونکە من پیویستم بەکەژاوه نیه.

لەپۆژى دووهمدا هەلگرانى کەژاوهکەم، کەپرێکى زۆر خواردنەوێان بۆ هیئابوم، هەموو شەویک پۆژى دووجار شەو و پۆژ خواردنەوێم دەدا بەپاسەوانانى پەرستگا، بۆئەوێ بیانکەمە هاوپی خۆم.

لەپۆژى سییەمدا کە هەموویان پۆشتن پاسەوانەکان سەریان لەمانەوێ من سوپەمابوو و سەرسوپمانى ئەوانیش لەوێ سەرچاوهى دەگرت کە دەیانزانى ئەو کچەى چووته ناو مالى خودا هەرگیز ناگەریتەو. ئەوان ئاگادارى ئەوێبوون کە تەواوى دانیشتوانى دورگەى "کریت" ئاگادارى ئەم بابەتەن، لەبەرئەوێش بەچاوەپێکردنى گەرانهوێ ئەو کچە، کاتى خویان بەفیرۆ نادەن، بۆیه دەگەریتەو بۆ ناوشار.

بەلام لەبەرئەوێ من کەسیکى بیانیم وا دەزانن ئاگادارى داب و نەرىتى ئەم دورگەیه نیم، هەر لەبەرئەوێش دواى پۆشتنى ئەوانى تر مامەو.

چونە ژورەوہ من و بەندەکەم بۆ مالى خودا

كاتىك شەو ھات دوو گۆزەى گەورەى پېر لە شەراب كە ئاويقتەى "تلياك" م كىردىبوو، بىر دىن پەرسىگا و كاتىك چاويان كەوت بەگۆزەكان لە چواردەورى گۆزەكان كۆبونەوہ و دەستيان كىرد بە خواردنەوہى شەراب، مەنىش لە و كاتەدا لە پەرسىگا دور كەوتەوہ و كاپتام كىشايە كەنارەوہ و پىم و تەم: خوداكان وىستيان من و تۆ لە يەكتر جيا بىيەنەوہ، لە بەرئەوہى "مينا" لە مالى خودا نەگەپايەوہ و من دەبىت بېرۆم و بىدۆزمەوہ و لە مالى خودا بىگەپىنمەوہ، لەو كەسانەى كە پۆشتون بۆ مالى خودا و نەگەپاونەتەوہ، من دەپۆم بۆ ئەوہى "مينا" بەپىنمەوہ، پۆژى دوايى گەر نەگەپاومەتەوہ، بگەپىرەوہ بۆشار و بۆ ديارنەمانم ھەزار بېرەيانو بەپىنەرەوہ، چونكە دەزانم تۆ باشتىن وەستاي تاشىنى بيانويىت و شارەزاي درۆكردنى و دەتوانى باوەر بەخەلكى بەپىنەيت، بۆنمەنە بلى من لە سەر ئەو كىوہوہ كەتومەتە ناو دەمى "ئەختەبوتەكان" ەوہ و ئەوانىش منيان خواردوہ. يان بلى لە دەريادا نوقم بوم و ئاو لاشەكەمى بىر دوو تە بنى دەرياوہ و ئىتر ھەرشىك بە دەمتداھات بىلى، من تەختە قوپىكى نوسراو و مۆر كىردووت پىت دەدەم و دواي ئەوہى گەپايتەوہ بۆ "ئىزمىر" دەتوانىت زىپ و زىوہكەم لە بازىرگانەكان وەرگىرەتەوہ يان بەناوى خوتەوہ بىانخەرە گەپ، ھەر وەھا دەتوانى مالىكەى "ئىزمىر" ىش بفرۆشى و بەو زىپ و زىوہى كە بە دەستت ھىناوہ بېرۆيت بۆ مىسر و ئەگەر دەزانى لەكاتى گەپانەوہتدا لەمىسر تاوانى بەندەيكى ھەلھاتوت دەخەنە پال و دەستگىرت دەكەن، ئەوا باشتەر وايە لە "ئىزمىر" بەپىنەيتەوہ و بەقازانجى ئەو زىپ و زىوہى كە دەبىتە ھى تۆ بەئاسودەيى بژى و تۆ خەمى مۆمياكردنى لاشەى من مەخۆ، چونكە ئەگەر من

سەرکەۋىتىن لەبەدەست ھىنانەۋەي "مىنا" نەھىتىم، ئەۋا شايسىتەي ئەۋە نىم لە "ۋلاتى خۇرئاۋادا" بژىم.

"كاپتا" سەرەپاي ئەۋەي تۆ بەندەيەكى چەنەباز و مايەي سەرئىشە بويت، بەلام من بەردەۋام خۇشم ويستويت، ئەگەر ھەندىجار بەگالۆكەكەم تەمىم كىردويت، ئەۋا لەم تەمىكىرنەمدا مەبەستىم چاكى و بەرژەۋەندى تۆ بوۋە، بۆئەۋەي ئاگات لەخۆت بىت، بۆيە داۋاي لىبوردنت لىدەكەم كەھەندى جار گالۆكم لى داويت.

"كاپتا" بۆماۋەيەك بىدەنگ بوو و داۋاي ئەۋە وتى: خاۋەنە بەرژەكەم، سەرەپاي ئەۋەي لىدانى گالۆكەكەت ھەندىجار زۆر توند بوو، بەلام من لەبەرامبەر ئەم لىدانانەت ھىچ لىت زویر نىم، چونكە ھەر بەۋشىۋەي خۆت وتت، لەم لىدانەتدا مەبەستىم چاكە و بەرژەۋەندى من بوۋە، سەرەپاي ئەۋەي لىت دەدام، بەلام زۆر بەي كات ۋەك ھاۋرپىيەك مامەلەت لەگەلدە كىردوم و لەئەنجامدانى كارەكانتدا سودت لەبۆچۈنەكانم ۋەرگرتوۋە.

بۆيە پۇژى ۋا ھەبوۋ ھەستىم بەۋە نەدەكرد كە من بەندەي تۆم، بەلكو خۇم بەھاۋرپىيەكى تۆ دەزانى، تا ئەۋكاتەي گالۆكەكەت بەپشت و شانمدا دەكىشا و ئەۋكات تىدەگەشتىم كە خوداكان مەۋدايەكىان لەنىۋان بەندە و خاۋەنەكەيدا داناۋە، ئىستاش تۆ دەتەۋىت بۆ ھىنانەۋەي "مىنا" كە پۇشتوۋە بۆ مالى خودا، بچىتە ناۋ مالى خوداۋە، بەلام ئەم "مىنا" يەش كە تۆ بەداۋيدا دەپۇيت، خانىمى منىشە و پىتى ناۋەتە سەر سەرم و منىش ۋەك تۆ دەبىت بەداۋيدا بگەپىم، ئەگەر "مىنا" خانىمى منىش نەبۋايە و ئەركى ئەۋەم لەسەر نەبۋايە كە بەداۋيدا بگەپىم، ئەۋا لەم حالەتەشدا نەمدەھىلا بەتەنھايى بچىتە مالى خوداۋە، چونكە مالى خودا، مالىكە زۆر تارىك و لەناۋ ئەۋ تارىكستانەدا، تۆ پىۋىستت بە ھاۋرپىيەكى دىسۆز يان بەندەيەكى دىسۆزە.

ۋە: "كاپتا" ئەۋە يەكەم جارە دەبىنم بىگىريان قسە بكەيت و ئەم قسەيەي تۆ زۆر ژىرانە دىتەبەرچاۋم، لەبەرئەۋەي نايىت بەتەنھايى بپۆمە مالى خودا، چونكە لەۋانەيە لەۋ تارىكەدا رىنگا ون بكەم، بەلام سەرەپاي ئەۋەش بەلايەنى كەم دىنىام لەۋەي بەزىندوۋىي لەمالى خودا نايەمە دەرەۋە، ھەر لەبەرئەۋەش باشتىر ۋايە كەسىك بمرىت نەك دوۋ كەس.

"كاپتا"وتى: "سینوھە"سەربارى ئەوھى تۆ ئەتەوئىت من لەخۆت دور بەكەیتەوھ، بەلام من ناھىلەم بەتەنھایی بېرۆیتە ناو ئەوماڵەوھ، ھەرچى بىت لەبەرئەوھى من لەتۆ بەتەمەنترم و ئەزموئم لەتۆ زياترە و لەشتگەلەك تىدەگەم كە تۆ سەرھەراي ئەوھى لە"مالى ژيان"خویندوتە تواناي تىگەشتنیت نىھ، بەلام ئەوھش بزانە كەمن لەتاریكى دەترسم و بى لەم مەشخەلە پىم پىبەدەیت گۆزەيەك شەراب لەگەل خۆمدا بىمە مالى خوداوە، بۆئەوھى ھەركاتىك ترس بەسەرمدا زال بوو، كەمىكى لى بخۆمەوھ.

وئە: زۆرباشە"كاپتا"ئەوھى دەتەوئىت بىكە، لەبەرئەوھى ئەو تەلپاكەي ئىمە ئاویتە شەرابى پاسەوانانى پەرستگامان كردووە، ئىستا كارىگەرى تىكردون و خەوى لىخستون، باشتروايە چىتر خۆمان دوا نەخەين و خۆمان بەكەين بەمالى خودادا.

كاتىك چوینە ناو پەرستگاوە بىنيمان تەواوى پاسەوانەكان خەويان لىكەوتووە، ئىمەش چەند مەشخەلەكەمان لەگەل خۆماندا ھەلگرت و كلىلى دەرگای بچوكى مالى خوداشمان بەدەست ھىنا كە"كاپتا"دەیناسیەوھ، چونكە بىنى بوى كە لەشەوى چوئە ژۆرەوھى"مىنا"بۆ ئەو مالى، كاهىنى مەزن لەدەرگا بچوكەكەوھ ھاتە دەرەوھ، دواي ئەوھ كەوتىنە پى و دواي ماوھەيەك دەرگای بچوكەكەمان كردووە و خۆمان كرد بەمالى خودادا و منیش دەرگاگەم داخستەوھ، بەلام كلىلەكە بەمن نەبوو.

دواي ئەوھى دەرگاگە داخرا كاپتا لەترساندا كەوتە لەرزىن و وتى: گەرەم زۆر زوو يەكەك لەمەشخەلەكان داگىرسىنە، چونكە ئىرە ئەوھندە تارىكە كە مەوۆ لەترساندا پادەوھشىنیت، من بەو چلەدارە ئاگرىنانەي لەگەل خۆمدا ھىنا بوم مەشخەلەكەم پىداگىرساند و خۆمان لەناو چەند پىرەوئىكدا بىنەوھ كە لە دە دالان پىكەتەبوو و ھەر يەكەكەشيان بەلایەكى جىاوازدا دەپۆشت. من بەبىننى ئەو ھەموو پىرەوھ جىاوازانە سەرم سوپما، لەبەرئەوھى بىستبوم كە خوداي دورگەي"كرىت"لەمالىكدا دەژىت كە پىگاگەلەكى زۆرى تىدایە و ھەك"لابىرنت"⁵⁷ وایە.

بە"كاپتا"م وت: نابىت لىرەدا راوەستىن، بەلكو دەبىت بەكەينە پى و من لەوباوھەردام كە باشتەر وایە لەم پىيەوھ بېرۆين...."كاپتا"تەماشایەكى ئەو دالانەي

⁵⁷ لابىرنت، بەواتا مەجازەكەي بىرئىتە لە ژۆرەمىنىك كە ھەر جەمىك بەرمو پىش بېرۆيت، رۆبەروى جوار پەنانگەلەكى تازە دەبىتەوھ و دواچارىش ھەر تىدایە و ن دەبىت.

كرد و وتى: "سىنۆھە" ھىچ گىرقتىك لە كەوتنە پرى و خۆكردن بەم دالانەدا نىيە، بەلام دەبىت كاريك بگەين كە بتوانىن بەھەمان پىگا بگەپىنەو.

ئەوكات بىنىم، لەو تۆشەبەرە گەرەيەي بەكۆلپەو بوو كە گۆزەي شەرابەكەي تىكردبوو، بەستەيەك پەتى بەھىزى دەرھىنا كە لەپىشك دروستكرابوو و سەرىكى ئەو پەتەي بەدارىكەو بەست كە بەدىوارى ئەو دالانەدا چەقنىراپوو... وىتم: "كاپتا" دەتەوئىت چى لەم پەتە بگەيت؟

كاپتاش وتى: ئەم بەتە لەكاتى گەرەنەو مان سودى لى وەرەگىرىن، چونكە دەتوانىن دەست بەم پەتەو بگىرىن و بگەپىنەو شوئىنى سەرەتامان.

سەرەپاي ئەوئەي ئەو كەرەستەيەي كە "كاپتا" بۆ گەرەنەو بەدەستى ھىناپوو زۆر سادەبوو، بەلام مەن بەتەنھايى نەمدەتوانى كەرەستەيەكى ئاوا بەدەست بەنىم و وىتم: "كاپتا" تۆ بىرىكى باشت بەمىشكدا ھاتووە و دواي ئەو كەوتىنە پرى و ھەرچى زىاتر بەرەو پىش برۆشتايەين، "كاپتا" گۆلە پەتەكەي زىاتر دەرەدەو. دواي تىپەربون لەھەر پىرەويكەو پوبەپروى دالانىكى تازە دەبوين و كاتىك ئەو دالانەشمان بەپى دەپرى دووبارە پوبەپروى دالانىكى تر دەبوينەو، "كاپتا" لەناكاو سەرى بەرز كەردەو و بۆنى چواردەورى خۆي كرد و وتى: "سىنۆھە" بۆنىكى ئەم چواردەورە دەكەيت؟

مىنىش بۆنى چواردەورى خۆم كرد و بۆنى وەك بۆنى مردووخانەكەي شارى "تبس" وابوو، ھەمان ئەو شوئىنەي كە مۇيامان تىدا دەرەدەو "كاپتا" كە پەنگ لەپويدا نەماپوو، قومىك شەرابى نۆشى و بەھىمايەكى مەن بەپى كەوتىنەو.

لەناكاو پىم بەر شتىك كەوت و چەمامەو و لەژىر پوناكى مەشخەلەكەدا، ئەوئەي مەن بىنىم سەرى ژنىك بوو، بەلام ئەو سەرە بەھۆي تىپەربونى كاتەو بۆگەنى كەردبوو و لەھالى ھەلۋەشاندا بوو، كاپتا كاتىك چاوي بەو سەرە كەوت، دەستى كرد بەگىرىن، چونكە مەن ئەو تىگەشتىن كە "مىنا" ش گىرقتارى ھەمان بارودۆخى ئەم ژنەيە و كوشتويانە يان دەيكورژن و ئىمەش ناتوانىن بەزىندويى بەدەستى بەپىنەو.

مەن سەرەپاي ئەوئەي ھىچ ھىوايەكم نەبوو بەھۆي "مىنا" بەزىندويى بىنىمەو، بە "كاپتا" م وت: با بەردەوامى بەپىگەكەمان بدەين. ئەوئەي وەكو جاران گۆلە

په ته که ی ده کرده وه و ئیمهش بهردهوام بهر و پیش ده پوشتین و بینیم "کاپتا" راوه ستاو به چاوه توقاوه کانیه وه ته ماشای زهوی ده کرد.

منیش ته ماشام کرد و بینیم که سه نیری "گا" یه که له سهر زه ویدایه، به لام به پاده یه که گه وه بوو که ترسی لا دروست ده کردی، بویه وتم: "کاپتا" ئایا ده بینی که سه نیری ئه م "گا" یه چه نیک گه وره یه، ئایا ده توانیت ئه وه په سهند بکريت که "گا" یه کی به وشيويه بونی هه بیئت.

"کاپتا" ش وتی: نه خیر گه وره م، ئه م "گا" یه بونی نیه، چونکه ئه گهر "گا" یه کی وا بونی هه بیئت که بتوانیت پاشه پویه کی ئاوا فری بدات، به دلنیا ییه وه نهیده توانی به م پریره ودا بروت.

وتم: که واته به بۆچونی تو ئه م پاشه پویه هی چ گیانه وه ریکه؟
"کاپتا" وتی: وابزانم هی ماریکی زور گه وره بیئت، چونکه بی له ماره زور گه وره کان، هیچ گیانه وه ریکي تر ناتوانیت به م پریره ودا تپه ریت.

دوای ئه م قسه یه، بهنده که م قومیکي تر شهرابی خواره وه و وتی: په نا بۆ خودا، من نازانم ده رنه نجامی ئه م کاره مان به چی کو تایی دیت، به لام من ده مزانی ده رنه نجامی ئه م کاره مان به چی کو تایی دیت، چونکه ماریکی گه وره هاتوچوی ئه م پریره و بکات، به دلنیا ییه وه ئیستا "مینا" به زیندووی نه ماوه ته وه و بووه ته نیچیری ئه و ماره.

کاتی که بینیم کاهینی مه زن ئه و کچه جوانه ی برده مالی خودا و ئاگاداری ئه وهش بوم که هه موو مانگی که سیکیان ده برده مالی خودا وه، من وام ده زانی مه بهستی کاهینی مه زن یان هه رکه سیکی تر ئه وه یه، ئه و که سه ی له و ماله دا نیشته جییه ئه وه یه له گه ل کچاندا رابویریت و دوای ئه وهش له ناویان ببات، به لام دوو شت بوو بهرپرگر له بهرده م ئه وه ی ئه م بیروبا وهره له هزری مندا به هیز بیئت.

یه کیکیان ئه وه یه که ته نها کچه کان په وانه ی مالی خودا ناکه ن، بگره هه ندیکات کوپه لاوه کانیش ده برانه مالی خودا وه و ئه گهر خودای دورگه ی "کریت" خوازیاری رابواردن بیئت، کوپانی بانگیشتی مالی خو ی نه ده کرد. دووم ده مزانی که له دورگه ی "کریت" دا له بۆنه و ئاهه نگه کاندان ژن و پیاو ئه وهنده نازاده که کاهینی مه زن یان خودای "کریت" بۆ ربه ربه وونه وه ی ئیشقی کچانی لاو، پیویستی به وه نیه پوانه ی مالیکی تاریکیان بکات و دوای ئه وهش له ناویان ببات.

بۆیە بیرم لەوە کردەووە کە بردنی "مینا" بۆمالی خودا ھۆکاریکی جیاواز لەئیشق لەخۆ دەگریت و کاهینی مەزن نایەوێت لەئیشقی ئەو بەھرمەند ببێت.

ھەرچی زیاتر بەو پێرەویدا بەرەوپێش دەپۆشتین، بۆنی ئەو بۆگەنە پێشتر ھەستمان پێکرد تا دەھات زیاتر دەبوو و گەشتە پادەیک کە چیت بەرگە ئێو بۆنەت نەدەگرت. وەك ئەو و ابوو کە سەدان لاشە مرۆڤ و ئازەل بۆگەنی کردبێت و ھەلۆەشابی و ھەر ئەم ھەلۆەشانەش ئەم بۆنە بەچواردەردا بلاو کردبێتەو.

کاتیکیان زانی ئەو پێرەوێ ئیمە بەپوناکی مەشخەل پێیدا دەپۆشتین، پوناک بویەو و بینیم کە لەدەرەو پوناکی دیتەو ناو پێرەوێکەو و پوناکی دەکاتەو و ھەرچی زیاتر بەرەو پێشتر بپۆشتایەین، پێرەوێکە پوناکتر دەبوو، تا ئەوێ گەشتینە کۆتایی ئەو پێرەوێ و چاومان بەدەریای سەوز کەوت، گویمان لەدەنگی بەریەککەوتنی شەپۆلەکانی دەریا بوو لەگەڵ کەنارەکانی، لەسەر ئاوەکە شتیکی بێنی کە لە چەند مەشکەیک دەچوو کە لەپال یەکترا دانرابێت.

ئیمە زانیمان کە ئەو خێگە ئاوساوانە بریتین لە پارچە جەستە ماریک کە لاشەیکە بۆگەنی کردوو و سەریشی چەقیو بەناو ئاوەکەدا بۆیە نابینرێت.

ئەوکات من و "کاپتا" پەیمان بەو برد، کە ئەو ھەوالە دەیوت کە خودای "کریت" مردوووە راستە، ئەو مارە گەورەیی -کە ماویەک بەسەر مەرگیدا تێدەپەریت، ئەگینا بەوشیوێ بۆگەنی نەدەکرد- ھەمان خودای دانیشتوانی "کریت" و ئەویان لەخەلکی دەشاردەووە و ھەموو مانگی کچیکی لاویان کوپیی لاو کە ھیشتا ئیشقی ژنیکیان لەدلیاندا بەرجەستە نەکردوو، پەوانە ئێو پێرەوێ تاریکە دەکرد، بۆئەوێ ئەو گیانەوەرە بیکاتە نیچیری خۆی و مانگی مرۆڤیک بۆژەمی ئەو گیانەوەرە بەس بوو.

کچ و کوپی لاو لەتاریکیدا، لەناکاو دەکەوتنە ناو دەمی ئەو مارەو و پێش ئەوێ بزانن چیان بەسەردا ھاتوو، نوقمی ناوسکی ئەو مارە دەبون. گیانەوەرێکی ئەوێندە مەزن لەوشکانیدا نازیت، ئاشکرایە ئەم مارە ترسناکە لەدەریادا دەژی و بەھۆی پێرەوێ ئاویان ھۆکاریکی ترەو ھاتوو تە دورگە "کریت" و ئەفسانە پەرستەکانی "کریت" یش بەگومانێ ئەوێ ئەمە خودای دەریا بێت، پێگە گەرانەوێ ئەو گیانەوەرەیان گرتوو بۆئەوێ ھەمیشە لە "کریت" دا بێت.

ئەلەكەت بۇ جۇلانەۋەى ئەم ھەموو دالانە پىچاۋپىچەيان بۇ دروست كرد و ھەموو مانگىك كۆر و كچىكى لاويان پىشكەش دەكرد، بۇئەۋەى لەبرساندا نەمرىت يان بىر لەۋە نەكەتەۋە لىرە بىرواتە دەرەۋە، بەلام دواى ئەۋەى ئەم مارە مرد، ناچار بون وا باسى بكن كە ئەو ھىشتا ماۋە و ھەر بەوشىۋەى مانگى كچىك يان كۆرپىكىان دەبردە ئاۋ مالى خودا، بەلام لەبەرئەۋەى چىتر ئەۋمارە گەرەىە زىندو نەبوو و نىە، بۇئەۋەى لاۋەكان بخوات، دەبىت بزانين چيان لە "مىنا" كىردوۋە؟ دواى ئەۋەى ئەويان بىردە مالى خوداۋە بۇ كۆى پۇشتوۋە؟

منىش ئەم دەتۋانى خۇم لەناۋمىدى دۆزىنەۋەى "مىنا" پىارىزم، بۇيە بەردەۋام بانگم دەكرد و دەنگم لەناۋ ئەو رېرەۋەدا پىچى دەخوارد و دەنگى دەدايەۋە، تا ئەۋەى "كاپتا" بەپەنجەى زەۋىەكەى پىنىشان دام و وتى تەماشاكە، منىش لەسەر زەۋى چەند پەلەيەك خوينم بىنى كە لەدەرياكەدا كۇتايى پى دەھات و "كاپتا" وتى: گەرەم ھەر بەوشىۋەى خۇت دەبىنى ئەم پەلانە لەئاۋەكەدا كۇتايى دىت و باشتەر وايە دواى ئەم پەلانە بكنەين.

كاتىك گەشتىنە كەنار ئاۋەكە بىنىم لاشەى "مىنا" نوقمى دەرياكە بوۋە و بەھۋى پاكى و زۇلالى ئەۋەكەۋە زۆر بەجۋانى لاشەكەى دەبىنرا و كۆمەلىك قرژانگى دەريايى چۈاردەۋريان گىرتوۋە و خەرىكى خواردنى گۆشتى ئەۋن.

من لەۋكەتە ھاۋارم كرد و لەسەر ئەژنۇ كەۋتم و ئەگەر "كاپتا" لەۋى نەبۋايە منىش پەيۋەندىم بە "مىنا" ۋە دەكرد، بەلام "كاپتا" بىنى پۇژ ھەلەتۋە و لەۋانەيە پاسەۋانەكان لەخەۋى تىياكى ھەستىن مىنى لەرپى ئەۋ پەتەى كە بەدواى خۇيدا پراى دەكىشا، لەمالى خوداى "كرىت" ھىنايە دەرەۋە و كاتىك چۈينە دەرەۋە و بەرەۋپوى پەرستگا پۇشتىن، بىنىمان پاسەۋانانى پەرستگا كە شەۋى پابردوۋ شەرابى ئاۋىتە بەتلىياكى ئىمەيان خواردوۋەتەۋە، ھىشتا لەخە ھەلنەستاۋن.

"كاپتا" بىنەۋەى لەنزىك مالى خودا بوەستىن و كەمىك بچەۋىينەۋە، گەراندەمىۋە بۇ شار، بەلام من بەرادەيەك ئاگام لەخۇم نەبوو كە لەرپىدا ۋەك كەسە سەرخۇشەكان ھەنگاۋم دەنا و "كاپتا" بەخەلكى دەۋت: كە ھۆكارى مەستى من ئەۋەيە لەكاتى چاۋەرپىكردنى "مىنا" دا شەرابىكى زۆرم خواردوۋەتەۋە و لەخەلكانى تر زياتر لەلاى

مالی خودا ماوهتوه و ئەوانیش باوهریان بهو قسهیه کرد، له بهرئوهی دهیانزانی من کهسیکی بیانیم و نازانم که هیچ کهسیک له مالی خودا ناگه پڕیتهوه.

دوای ئەوهی پۆشتینهوه بۆ میوانخانهکه، له توپهیی و ئائومیانداندا خواردنهوهیهکی زۆرم خواردوه و خهوتم، به لām کاتیك له خهویکی درێژخایه ههستم ئاگاداری ئەوه بووم که هیچ پڕیقم له کاهینی مهزن نیه که "مینا" ی برده مالی خودا و لهوی به کوشتی داوه- چونکه بێ لهو هیچ کهسیکی تر لهوی نهبوو، بۆئوهی به کوشتی بدات- چونکه کاهینی مهزن، ناچار بوو وهک رابردوو، واپیشانی بدات که خودا زیندوو و دهبیئت کچانی لاو بپۆن بۆلای و کچیانی خویانی پێشکەش بکه، به لکو پرم له داب و نه ریتی دانیشتوانی کرت بوو، که بۆچی کچان و کۆپانی لاو هه لدههه قورگی ئەو مارهوه.

ویستم ههستم و له شهقامهکانی شاردا پڕی بکه و بلیم، هه ی خه لکی گه مره، ئەو خودایه ی که ئیوه ده پیه رستن، ماریک بوو که ماوهیه که به سه ر مه رگیدا تیده پهریت و ئیوه نابیت پڕی بدن لاوه کانتان بپۆن بۆ مالی خودا، چونکه لهوی دهیانکوژن، بۆئوهی جاریکی تر له مالی خوداوه نه گه رینهوه، به لām ئاگاداری ئەوه بووم که خستنه پوی راستیهکان کاریکی زۆر دژواره و خه لکی ئاماده نین گوێ له راستیهکان بگرن، بگره نه گه ر له بهرژه وهندی ئەوانیشدا بیت و هزری خه لکی به شیوهیه که هۆگری نهفسانه و خه یالپالویهکان بووه که هه موو بیروکهیه که گه ر گه مرانهش بیت په سه ندی دهکهن، به لām هیچ کات ئاماده نین راستیهکی ژیرانه په سه ند بکه، پێش ئەوهی من بتوانم ئەوان بیه م بۆ مالی تاریکی خودا و لاشه ی ماری کوژراویان پێنیشان بدهم، ده مکوژن. نه گه ر خه لکی من نه کوژن، ئەوا خزمه تکارانی ئایینی "کریت" و کاهینه مه زنهکان که سودیکی زۆر له م نهفسانهیه وه ده گرن، له سیداره م ده دن.

دلم به وه خو ش ده کرد، نه گه ر ئایینی دانیشتوانی "کریت" پاست بیت، سه ره پای ئەوهی خودای "کریت" مردوو به مزوانه توانا و شادی دانیشتوانی "کریت" له ناو ده چیت و به لایه کی سه روشتی به هیرشی نه ته وه کانی تر دورگه ی "کریت" نابۆت دهکات و کۆلان و شه قامه کانی "کریت" له خوین داده پۆشریت و سه دان که شتی که له له نگه رگادا پاره وستاوه هه مو یان نوقم ده بن و دوای ئەوه نه ته وه یه کی دپنده که هیرشی بۆ "کریت" کردوو له جینی دانیشتوانی "کریت" دا نیشته جی ده بن و که سه دپنده کانیش

لەبەرئەوێ تاقەتی ئەوەیان نیه لەحەمامە پاک و خاوینەکانی ئەواندا خۆیان بشۆن. بۆیە تێک و پێکیان دەدەن و وەک هەندێک لەو شارانەی کە من بینیومان، پیسوپۆخلی هەموو شوینیەک دادەپۆشییت.

داوی ئەو لەدای خۆمدا وتم، خودای "کریت" هیچ پەیمەندیەکی بەمنەو نیه، چونکە من لەم وڵاتەدا کەسیکی بێگەنەم و دەبییت لێرە بپۆم. و چارەنوسی "مینا" و من هەر بەوشێوەی ئەستێرەناسەکانی "یابل" باسیان کرد، لەپێی ئەستێرەکانەو دیاری کراو، چونکە چارەنوسی هەموو کەسیک، ئەستێرەکان دیاریان کردووە و دەنگ و ھاوار و قسەیی ئێمە لەگەڵ ئەوێ نوسراوە و بوووە چارەنوسی ئێمە، ناتوانییت گۆرانکاری لەبەریارەکانیدا دروست بکرییت.

ئەوکات بۆئەوێ بتوانم دوبارە بخەم، داوی شەرابم بە "کاپتا" کرد، بەلام بەندەکەم لەباتی شەراب خواردنی بۆ هێنام و منیش پێم وت، من داوی شەرابم کرد نەک خواردن و ئەگەر شەرابم بۆ نەهینی، ئێسقانەکانت بەم گالۆکە دەشکێنم. بۆیە "کاپتا" ناچار بوو بپروات شەرابم بۆ بهێنێت. لەو پۆژە بەدراوە کاتیک شەرابم دەخواردووە، ئارامیم بەدەست دەهینا و کاتیکیش زیادەپەرەویم لەخواردنەویدا بکردایە، هەموو شتەکانم چەند ئەوندەیی خۆی دەبینی و بەرکەش وا دەهاتە بەرچاوم کە هەموو شتێک بەدوان ببینم، لەکاتیکیدا دانیابوم کە وانیە.

پۆژیکیان ویستم لەمبارەوێ لەگەڵ "کاپتا" دا قسە بکەم و پێی بلێم، هەموو راستیەک بەو شیوەیە کە خودی مەرۆف چاوی پێی دەکەوێت و هیچ گومانیکیش لەبونی ناکات، لەکاتیکیدا دەزانیت ئەوێ ئەو چاوی پێی کەوتووێ جگە لەخەیاڵ هیچ شتیکی تر نیه.

بەلام "کاپتا" ئامادە نەبوو لەمبارەوێ گفتوگۆم لەگەڵدا بکات و پێم بلێت "سینۆه" تۆ توانای خواردنەوێ شەرابی زۆرت نیه و من دەترسم بەهۆی ئەم خواردنەتەرە لەناو بجیت، ئەوکات چارەنوسی من لەم وڵاتەدا چی دەبییت؟ بەج شێوەیەک لاشەکەت بێمەوێ بۆ "تبس" و بەمردوخانەت بسپیژم بۆئەوێ جەستەت مۆمیا بکەن.

بەلام سەرەرای ئەوێ "کاپتا" پێی لەو زۆر خواردنەم دەگرت، ئەمڕۆ ئەوێم بۆ دەرکەوت ھۆکاری ئەوێ لەو پۆژانەدا شیت نەبوم یان بیرم لەکوشتنی کاهینی مەزن

نەکردوو و تەو، دەگەریتەو بۆئەوێ کە خواردنەو منی دوچاری جۆریک مەنگی و سستی دەکرد کە چیتەر دواى خواردنەو تەنھا حەزم لە خەوتن بوو. ئەگەر خواردنەو نەبوايە ئەوا بەردەوام بیرم لە "مینا" دەکردەو یان شیت دەبوم، یان ئەوێکە هەولێ کوشتنی کاهینی مەزەم دەدا و دواى کوشتنی ئەویش دەیانکوشتمەو.

چەندجاریک بە "کاپتا"م وت بپروات و کاهینی مەزەم بەینت بۆ ئەو میوانخانەیی کە منی لێ نیشتهجێ بوم، هەموو جاریک بەندەکەم سەرپیچی لەم داوايە دەکرد. دواى ئەو تیکەشتم کە گالۆک و چەقۆکەمى شارددوو و تەو، بۆئەوێ نەتوانم لێی بەدم، یان بیکۆژم یان خۆم بکۆژم.

پۆژێکیان کاتیک لەخەو هەستام، بینیم "کاپتا" لەگۆشەییەکی ژۆرەکەدا دەگریت. گۆزەى خواردنەوێکەم هەلگرت و قومیکم لێ خواردەو و وتم: بۆچی دەگریت؟ ماوێیەك بوو قسەم لەگەڵ "کاپتا"دا نەکردبوو، چونکە بەبینینی سەرچاوی خەمگینی بریندار دەبوم و نەمدەویست گوێم لەدەنگی بیئت، بەلام لەو پۆژەدا کاتیک چاوم بەگریانی کەوت، ویستم لێی بپرسم بۆچی دەگریت.

"کاپتا"وتی: کەشتیەك لەم لەنگەرگایەو دەپروات بۆ "سوریا" و ئەو دوايین کەشتی دەبیئت کە لیژەرەو بپروات بۆ "سوریا" و چیتەر دواى ئەو بەهۆی زریانەکانی وەرزی زستانەو تا سالی ئایندە لیژەرەو هیچ کەشتیەك بەرەو سوریا ناکەوێتە پێ. بەدم هاوارەو پێم وت: هەستە و بپۆ بۆ لەنگەرگا و سواری ئەو کەشتیە ببە و بپۆرەرەو و منیش لەبوناوەتی شومت پزگار بکە و چیتەر نامەوێت چاوم پێت بکەوێت.

"کاپتا"وتی: "سینۆهه" سەرەپای ئەوێ پێشبینی ئەو دەکەم کە دواى ئەم قسەییەم، ئیسقانهکانی جەستەم ورد و هان بکەیت، پێت دەلێم کە منیش لەم ژیانەى تۆ کە وەك ژیاى ئەو میشانەییە کە لەچواردەوری گۆزەکان کۆبونەو و تەو و شراب خواردنەو و مەستی بەردەوامی تۆ منی بەشیۆهێک بپزار کردوو کە چیتەر شراب لەدەمی مندا هیچ تامێکی نیە، منیک کە تاکە ئارەزو و دلخۆشی من خواردنەوێ شراب بوو، چیتەر شراب ناخۆمەو. "سینۆهه" هەرکاتیک باسی زانست بکریت، تۆ فشه بەو و دەکەیت کە لە قوتابخانەى "مالی ژیاى" خویندنت تەواو کردوو و کەسیکی دانایت و هەزاران مردوت بینووه یان بەدەستی خۆت جەستەى مردوو کانت لەت کردوو، سەرەپای ئەوێش هیشتا نازانی ئەو کەسەى مرد چیتەر لەناو چوو و

چیت زیندو نابیتەو و ئەگەر تۆ ھەموو پۆژێک دە گۆزە شەراب بخۆیتەو یان لەبەیانیهو تا ئێوارە بگرت، ئەو ژنەى کە لەپێناویدا ئەم ژيانەت کردووەتە پێشەت، بۆت ناگەریتەو و جارێکی تر بەو چاوانەت بەزیندویى نایبینیتەو. تۆ سەرەپای ئەوێ کۆپێکی لاویت، ئیستە بەھۆی زۆری خواردنەووەتەو دەستت بەشیوەیەک کەوتوووەتە لەرزین کە ناتوانی کون بەکەیتە سەرێک یان ورگێک بدەیت یان ددانى کەسێک ھەلکێشی و ھەرچی زێر و زیوت ھەبوو ھەمویت دا بەشەراب، بەواتا ھەمویت بەخۆرا ھەلپشت و منیش سەرەتا کاتیک بینیم تۆ وەک گۆزەیک کەبنی نیە شەراب دەخۆیتەو زۆر خوشحال بوم و ئاگاداری ئەو بوم کە ھاوپیەکم بۆ پەیدا بوو، بگرە لەفروشگاكانى لەنگەرگاڤدا دەموت من خاوەنیکم ھەيە کە ھەموو زێر و زیویکی لەپێناو شەرابدا خەرج دەکات، بەلام کاتیک ئاگاداری ئەو بوم وەک بلیی ئەو پۆژە دواين پۆژی ژيانەت بێت، ترسام و پراوەشام و بەزەیییم پێتدا ھاتەو و دەزانم ئەگەر تۆ بمریت من دەتوانم بگەریمەو بۆ "ئزمیر" و بەپێی ئەو پونکردنەوێەى کە بۆت نوسیوم زێر و زیوەکەت لەبازرگانە دەریاییەکان وەرگرەو و دەست بەسەر مالهەتدا بگرم و ھیچ یەکیکیش لەم کارانەم بەدزی لەقەلەم نادرێ، چونکە تۆ خۆت ئەمانەت پێ بەخشیوم، بەلام ناتوانم ئەو ببینم کە تۆ بەھۆی خواردنەوێ شەرابەو خەریکە لەناو بچیت و زانست و زیرەکی تۆ کە سەرچاوەی زێر و زیو و شک ببیت.

ناھ...خاوەنى خوشەوێستم... سویند بەخوداکان سەرەپای ئەوێ جنیوم پێ دەدەیت و ھەندێجاریش بەگالۆکەکەت لێم دەدەیت، ھەر خوشم دەوێت و ناتوانم بێ تۆ بژیم، ئەم ھاوپیەتیەم بۆ زێر و زیو و مال و خواردن نیە، چونکە پێشتر پێم پراگەیاندى کە بەرژەوێندى من لەو ھەدایە کە تۆ بمری و منیش لە "ئزمیر" دا دەست بەسەر کانزاكاندا بگرم، بەلام لەبەرئەوێ تۆم خوش دەوێت نامەوێت خاوەنە خوشەوێستەگەم لەناو بچیت بەھۆی خواردنەوێ لەپراوەبەردەر و بێھودە بێر لەکەسیکی مردو بکاتەو کە بەھیچ شیوەیک زیندو نابیتەو.

گوتەکانی "کاپتا" زۆر کاریان تێکردم، چونکە ھەر بەوشیوەی ئەو دەیوت، بینیم دەستەکانم دەلەرز و بەردەوام خواردنەوێ شەراب خەریکە لەناوم دەبات و لێکمدایەو بەھۆی بەردەوامی خواردنەوێ شەرابەو، تەواوی ئەو زانستەى من لە میسر و سوریا و "بابل" و شوینەکانی ئردا فێریان بوم و بەدەستم ھینان، بێبەرھەم

دەبن، چونکە من دەمرم و چیتەر دواى ئەوە ناتوانم سود لەو زانستانەى بەدەستم هیناون وەرگرم.

تیگەشتم کە زیادەپەوى لەهەر شتێکدا، بگرە لە شادی و خوشیشدا زیانبەخشە و جۆریکە لەشییتی، بەلام نەمویست بە "کاپتا" بلیم کەتومەتە ژێر کاریگەری گوتەکانی، بۆئەوێ لەخۆبایی نەبیئت پیم وت: گوتەکانی تۆ لەگوینی مندا وەک وزە وزی میش وایە و ئەم گوتانەت بەلای منەو شایەنی پەسەند کردن نیە، بەلام چەند پۆژیکە خۆم بریارى ئەوەم داوە کە چیتەر شەراب نەخۆمەو، چونکە خواردنەوێ شەراب، دەستی هیناومەتە لەرزین و بەتەواوی تەمەلی کردوم. لەبەرئەو لەمپۆو چیتەر شەراب ناخۆمەو، لەبەرئەوێ چیتەر نامەوێت لە "کریت" دا بمینمەو، هەر ئەمپۆ لیڤە دەپۆم... لەبەرئەوێ بپۆ و کەلوپەلی گەڕانەوێمان کۆبکەرەو و ئامادەیان بکە.

کاتیك "کاپتا" گوی لەم قسانە بوو، لەخۆشیاندا وەک منداڵ دەستی کرد بەهەلقون هەلقون و دواى ئەوە لەو ژورە پۆشتە دەرەوێ بۆئەوێ کەلوپەلەکان کۆ بکاتەو.

هەمان پۆژ ئیمە بەو کەشتیە پۆشتین و سەول لیدەرەکان بۆ دەرکردنی کەشتی لە لەنگەرگا، لەنیوان سەدەها کەشتی مەزن و بچوکهو، سەولیان لیدەدا و دواى ئەوێ گەشتینە دەریا، کەشتیەوانی کەشتیەکە، قوربانی پێشکەشی خودای دەریا کرد، ئەوکات چارۆکەى کەشتیەکانی هەلکرد و کەشتیش بەهۆی زۆری با بەسەر ئاوەکەدا چەمایەو و دەنگی بەرکەوتنی شەپۆلی دەریا دەبیسترا کاتیك کەبەر جەستەى کەشتیەکە دەکەوت.

کەشتیەکەى ئیمە پێگا پۆژەهلات، بەواتا سوریاى گرتە بەر، ئەوکات دورگەى "کریت" وەک دیمەنى خەونیك کە دواى بیداربونەوێ مروڤ لەخەو ون دەبیئت، ئاوا لەبەرچاومان ون بوو و بى لەپانتایی دەریا، هیچ شتێک لەچواردەورماندا بەدى نەدەکرا.

گەرانهوه له "گریت" و بارودۆخى تازەى "ئزمير"

بەوشیوهیه دوای ئەوهی سێ سال له "بابل" و "هاتی" و "گریت" دا بوم، گەرانهوه بو "ئزمير" که دهکهوێته ولاتی سوریاوه، بەلام ئەم سێ سالەى وانهى ژيان منى - که پیشتر وهك میوهیهکی کال وابوو - به جوانی پی گه یاند.

"با" و دهریا و بهریهککهوتنی شهپۆلهکان، مهستی شراب و بیرۆکه و ئەندیشهکانی پابردوی لهیاد بردهوه و کاتیک پالم بهدیواری گهشتیهکهوه دها و تهماشای شهپۆلهکانم دهکرد، بهژن و بالای "مینا" وهك خهونیکی شیرین و جوان دههاتهوه بهرچاوم که دلتیام بههیچ شیوهیهك لهبیداریدا نایبینمهوه.

من خوشحال بوم بهوهی "مینا" و سهماکانیم لهبهرامبهرا "گا" گاندا بینى، ههروهها بهوهش پازى بوم که بینیم ئەویان لهمالی خودای "گریت" دا بهکوشت دا. چونکه فیرى ئەزمونیکی تر بووم.

نامهوێت بلیم مهرگی "مینا" خوشحالی کردم، یان ئارهزوی ئەوهم دهکرد بهچاری خۆم مهرگی ببینم، بهلکو دهمهوێت بلیم، ئاشنابونم بهو کهچه بووه هۆی ئەوهی من بهرۆمه دورگهی "گریت" و چاوم بهژوری خوشۆردن و ئاودهستهکانی ئەوی و دابونهریت و ئەو بیروباههپههیه که بهخودای خۆیان ههیانبوو بکهوێت - لهکاتیگدا هیشتا چاویان بهخودای خۆیان نهکهوتبوو - قوربانیدانی سهرسوپهینهری ئەوان لهپێی ههمان ئەو خودایه که جگه لهماریکی مهنی دهریایی ههچى تر نهبوو، بووه هۆی ئەوهی من فیرى چهند ئەزمونیك بيم، بهپهچهوانهیهی ئەم حالهتهش ئەم جۆره ئەزمونانهم بهدهست نهدههینا.

مروۋتا ئەۋكاتەى كارىكى تازەى بەدەست نەھىناۋە، خۇى بەكەسىكى تەۋاۋ دەزانىت، بەلام دۋاى ئەۋەى زانى بى لەۋ زانست و زانىارىەى ھەلگىرەتى، لەجىھاندا زانست و زانىارىگەلىكى تر ھەيە، پەى بەكەمايەتى خۇى دەبات، ھەرلەبەرئەۋەش كەسانى نەزان زۇر لەخۇبايى دەبن، چونكە ۋا دەزانن ھەموو شتىك دەزانن و لەجىھاندا لەۋان باشتىر و مەزىتر دەست ناكەۋىت، ھەر لەبەرئەۋەشە ھەركاتىك بىنىمان زۇنىك يان پىاۋىكى خۇ بەزلزان بەسوكايەتەۋە تەماشامان دەكەن، دەبىت بزانىن ئەۋانە كەسىكى نەزان و گەمژەن و لەبەرئەۋەى ھىچ شتىك نازانن و ئەزمونيان نىە، خۇيان لەكەسانى تر بەمەزىتر دەزانن.

كاتىك گەشتە "ئىمىر" بىنىم مالاكەمان لەھەمان ئەۋ شۆيئەدايە كە پىشتىر بوۋە، بەلام دزەكان، ئەۋەى لەمالدا ھەبوۋ ھەمويان بىردوۋە و دراۋسىگانىشمان ئەم ديارنەمانەى ئىمەيان قۇستۋوۋەتەۋە و ھەۋشەى مالاكەيان كىردوۋە بەزىلخانە و مىشكەلىكى گەۋرە، لەمالەكەماندا پايان دەكرد.

كاتىك دراۋسىگانم چاۋيان بەمن كەۋت، لەبەر خۇيانەۋە نەفرەتيان لى دەكردم و بىستىم كە دەيانۋت ئەۋ مىسرىيە و تەۋاۋى نەھامەتەكانى ئىمەش لەمىسەرۋە سەرچاۋە دەگىرىت. مەنىش سەرم لەنەفرەتى دراۋسىگانم سوپما و لەمىۋانخانەيەكدا نىشتەجى بوم، تا ئەۋەى كاپتا چەند كىركارىكى بەكرى گىرت بۇئەۋەى مالاكەمان بۇ پاك بەكەنەۋە.

كاتىك گەپامەۋە بۇ "ئىمىر" ھىچ زىپ و زىۋىكم نەبوۋ، لەبەرئەۋەى ماۋەى سى سال ۋن بوۋوم، بەگومان و ترسەۋە بەرەۋ كۆمپانىيا دەريايىيەكان پۇشتىم، چونكە لەۋباۋەزەدا نەبوۋم ئەۋ زىپ و زىۋەى من، كە ئەۋان لەكۆمپانىياكەياندا خىستبويانە گەر بۇم بەگىرنەۋە، بەلام خاۋەنى كۆمپانىياى دەريايى، بى ھىچ گىرقتىك سەرمایە و سودەكەشى بۇ گەپاندەۋە و دەرکەۋت ماۋەى ئەۋ سى سالەى من لىرە نەبوم، چەند كەشتىيەك نوقم بوۋون، بەلام سەربارى ئەۋەش سامانەكەى من زىادىشى كىرد بوۋ.

يەككىك لە بەرپۆبەرى كۆمپانىياى دەريايۋانى، مىنى باتگىشتى مالاكەى خۇى كىرد و ۋتى: "سىنۆھە" سەرمەراى. ئەۋە ئىمە قۇمان خۇش دەۋىت، چونكە دەزانن پزىشكىكى شايمىتەى و دەتۋانى چارەسەرى نەخۇشەكانمان بەكەيت، دەبىت ئەۋەت پى بلىم خەلكى سورىا زۇر رقيان لەۋلاتى مىسر كەۋتوۋە، چونكە ئەۋ باجەى قىرغەۋن

له ئىمەي دەسینیت زور زوره، ھەر لەبەرئەوئەش چەند جارێک میسرەکانیان لەناو شەقامەکاندا بەردباران کردوو و لاشەى سەگ و پشیلەى تۆپیویان فری داوئەتە مائەکانیان، لەبەرئەوئەى ئیمە تۆمان خوئ دەوئت، لەو بارودۆخەى ئیستا ئاگادارت ئەکەینەوئە بۆئەوئەى ئاگات لەخۆت بئت و بزانی لە "ئزمیر" دا بەچ شێوئەیکە پەفتار بکەیت.

منیش سەرم لەو قسەىە سوپما، چونکە سى سال لەوئەوپیئش کاتیک لە "ئزمیر" پۆشتە دەروە لەگەل میسرەکاندا دۆست بون و لاسایى داب و نەریتى میسرەکانیان دەکردەو، ھەرەك چۆن ئیمە لە "تبس" ی پایتەختى میسرەدا لاسایى داب و نەریتى دانیشتوانى سوریا مان دەکرد، بەلام "کاپتا" گوئەى خانەخوئیکەى منى پەسەند کرد و کاتیک لەمالى سەرۆكى کۆمپانیای دەریاوانەوئە گەپاينەوئە بۆ مال وتى: وابزانم پۆخە ئازار بەخشەکان ئاوئیتەى جەستەى سریانىەکان بوبئت، لەبەرئەوئەى وەك شیتیان لیھاتوو و چیتەر حەز ناكەن بەزمانى میسرى قسە بکەن، من ئەمپۆ بۆئەوئەى تینوئەتى خوئ بشکینم، خوئ کرد بەناو فرۆشگایەکدا بۆئەوئەى گۆزەیکە ئاوجۆ بخۆمەو، بەلام ھەرئەوئەى کپیارانى ئەو فرۆشگایە زانیان من میسریم، دەریانکردم و مندا لانیئش لەپشتەوئە بەرد و پاشەپۆى ئازەلیان تیدەگرتە و منیش بەھوى ئەوئەوئە ئاگادارى ئەوئە بووم کە خەلکى سوریا زور پقیان لەمیسرەکانە، دواى ئەوئە پۆشتە فرۆشگایەكى ترەو، بەلام ئەمجارەیان قسەیکەشتم نەکرد و قامیشیکم ھەلگرت و خستە ئاوجۆزەیکەوئە و خواردەوئە.⁵⁸

دواى ئەوئە بەندەکەم وتى: من لەبارودۆخیکى سەختدا بوم، چونکە کاتیک ئاوجۆ دەخۆمەو و خوئ لەنیوا کۆمەلێک خەلکدا ببینم، ھەر دەبئت زمان بەکار بەینم و قسە بکەم و پاگرتنى زمان بەلای منەوئە گرتنى بۆ دروست دەکردم. بەلام سەرەپای ئەوئەى سەرم دانەواندبوو و لەپى قامیشەکەوئە ئاوجۆکەى خوئم دەخواردەو، ئەوئەم بیست

⁵⁸ ھەرەك لەمەوپیئش وتمان بابەتەکانى ئەم کتیبە کە بەبارودۆخ و زیان و نەریت و ئەو بیروباوەرەى بە نەتەوئە گۆنەکانەوئە پەموست دەگرت، لایەنیکى مێژووى لەخۆ دەگرت و بەھىج شێوئەیکە ئەفسانەنیمو ئیوئە لێرەدا ئەوئە دەخوئننەوئە کە "کاپتا" بۆئەوئەى خواردنەوئەیکە بخواتەوئە قامیشیکى ھەلگرت و رۆى کردە ئاوجۆزەیکەوئە و خواردەوئە، ئەم بابەتەش بەھەمان شێوئە شتەکانى تر لایەنى مێژووى لەخۆ دەگرت. ئیمە والیکى دەدەینەوئە کە خواردنەوئەى شەربەتیک لەپى ساقە گەمیکى وشک یان برنج یان قامیشەوئە شتیکى تازەى و لەئەوروپاوە گوازاراوتەوئە بۆ رۆژھەلات، لەکاتیکدا ئەم شێوازی خواردنەوئەیکە جوار ھزار سال پێش ئیستا، لە رۆژھەلاتدا باو بوو و لەرۆژھەلاتەوئە بۆ ئەوروپا گواستراوتەوئە.

که خەلکی جینیویان بە فیرعون و خەلکی میسر دەدا و دەیانوت کە "نزمیر" لەپەردوودا شاریکی ئازاد بوو و باجی بەهیچ کەسێک نەدەدا، بەلام ئەمڕۆ تەواوی خەلکی ئەم شارە دەبیئت باج بە فیرعون بدەن و منداڵەکانمان هەر لەسەردەمی منداڵیەوه دەبنە بەندەمی میسر.

منیش نەمویرا پییان بلێم کە فیرعونی میسر لەپیئاو چاکە و بەرژەوێندی خەلک و ولاتی "نزمیر"ی خستووە ژێر پکیفی خۆیەوه و دەستەلاتی خۆی لەویدا سەپاندووه، لەپەردوودا فیرعون "نزمیر"ی نەخستبووه ژێر دەستەلاتی خۆیەوه، بۆیە لەسەرتاپای سالدانانیشتوانی سوریا کیشە و گرفتیان لەگەڵ یەکتەدا هەبوو، وەک کۆمەڵێک پشیلە وابون کە هەموویان پێکەوه خستبێتە ناو کیسەیهکەوه و نەتوانن خۆیان لەو کیسەیه پزگار بکەن، بۆیە ناچاربون لەگەڵ یەکتەدا بەشەڕ بین. سزانیەکان باسی توانای خۆیان دەکرد و دەیانوت ئەگەر ئەو فەرمانرەوایانە ی کە لەسوریا دا هەیه یەک بگرن، هیژ و توانایەک دیتە بون کە فیرعون توانای ئەوێ نایبێت لەگەڵیاندا بجەنگێت، بەلام ئایا دەتوانرێت پوژیکێ وەها بەینرێتە بەرچاو کە فەرمانرەوایانی سوریا بتوانن یەکییتی لەنیوان خۆیاندا بەرپا بکەن؟ هەلبەت نەخێر.

منیش نەمدەتوانی وەلامیان بدەمەوه و پییان بلێم و بەرگە ی ئەوێ شەم نەدەگرت گوی لەم جۆرە قسانە بگرم. بۆیە بەپەله ئاوجۆگە ی خۆم خوارد و خێرا لەو فروشگایە چومە دەرەوه.

دوای ئەوێ گویم لەقسەکانی "کاپتا"بوو، جلی سریانیم لەبەرکرد و لەمال چومە دەرەوه و ئاگاداری ئەوێ بوم کە بەندەکەم راستی دەکرد، خەلکی بەشیوێهەک توپەیی خۆیان لەبەرامبەر میسریەکاندا دەرەبەرن کە میسریەکان ناچاربون لەگەڵ پاسەوانەکاندا پێ بکەن.

سەرەپای ئەوێش خەلکی میوه و ماسی بۆنکردوویان تێدەگرتن، بەلام هیچ کەسێک ئاگاداری من نەبوو، چونکە من پۆشاکێ سریانیم لەبەردابوو، گویم لیکرتن بۆئەوێ بزانم خەلکی سکالای چی دەکەن و بیستم هەموویان سکالا لەر باجە دەکەن کە فیرعون لییان دەسینیت.

به لَام ناگاداری ئه وه نین که فیرعه ون به شیک له و باج و سه رانه یه له خودی کاروباری سوریدا خه رج ده کات. سه ره پای ئه وه ش ئه گهر گه نمی میسر نه بیئت و له و یوه گه نم ره وانه ی "ئزمیر" و شاره که نار ده ریاییه کانی تر نه کات، ئه و خه لکی له برساندا ده من. سه ره پای ئه وه ی ده مزانی له میسریه کان ره شبینن، پیشه ی پزشکی خۆم له ماله که مدا کرده وه و کۆمه لیک نه خۆش سه ردانیان ده کردم، چونکه کاتیک که سینک نه خۆش ده که ویت و دو چاری نازار ده بیئت، کاری به ره چه له کی کابرای پزشکیه وه نابیئت و له به رامبه ردا هه ولی ئه وه ده دات بزانیئت نایا ئه و پزشکیه به راستی زیره که یان نه وه نایا ده توانیئت چاره سه ری بکات؟ به لَام هه ندیک له نه خۆشه کان سکالای خویان له لای مندا ده کرد و ده یانوت که میسر ده قاوده ق وه ک زالوی لیها توه و به مژینی خوینمان قه له و ده بیئت، له کاتیکیدا ئیمه سال له دوای سال هه ژارتر ده بین. بانگه شه و بیانوی باج و سه رانه وه رگرتنی میسریه کانیش ئه وه یه که له شاره کانی ئیمه دا چه ند بنکه یه کی سه ربازیان هه یه بوئه وه ی ئاسایشی ئه و شاره بیاریزن، له کاتیکیدا به بی بونی هیزی سه ربازی میسر ده توانین ئاسایشی خۆمان بیاریزن. یه کی که له و سوکایه تیه مه زنه ی له به رامبه ر ئیمه دا ده کریت ئه وه یه ئیمه ناتوانین قه لا و مناره ده وله تیه کانمان نۆژهن بکه ینه وه، هه روه ها قه لا گه لیکی تازه ش دروست بکه ین، له کاتیک پاره ی نۆژه نکردنه وه و تازه کردنه وه ی قه لا کان خۆمان ده یده ین.

ئه گهر میسر باج و سه رانه ی له ئیمه نه سه ندایه، ئیمه میله تیکی خۆشگوزهران و خۆشبه ختمان لی درده چوو، به لَام میسر وه ک پۆله "کولله" به سه ر سوریدا هه لپژاوه و فیرعه ونی ئیوه ده یه ویت خودای خۆی به سه ر ئیمه دا سه پینیئت، له کاتیکیدا ئیمه خوازیاری خودای ئه و نین و خودای خۆمان ده په رستین.

وتم: میسر له به ره ئه وه ریتان پینادات قه لا کانتان نۆژهن بکه نه وه و قه لای تازه ش دروست بکه ن چونکه ده زانیئت ئه م قه لایانه بو دژایه تی کردنی میسریه کان نۆژهن ده که نه وه و ده تانه ویت پۆژیک له پۆژان له گه ل میسر دا بجه نگین. تۆ ده لیئت له پابردوودا نازاد بون، به لَام ئه وه تان فه رامۆش کردوه پیش ئه وه ی فیرعه ونی میسر، سوریا بخاته ژیر پکیفی خۆیه وه ئیوه به رده وام شه رتان له گه ل یه کتردا ده کرد و فه رمان په وایانی ئیوه له میرنشینه کانی خۆیاندان سه ره خۆیه کی ته وایان هه بوو و هه رچیان بو یستایه به ئیوه یان ده کرد و ده وله مه ند و هه ژار به ده ستیانه وه ده ینالاند،

بەلەم ئەمىرۇ ياساكانى مىسر، پارىزەرى ئىۋەيە و پىگرە لەبەردەم ئەۋەى
فەرمانپەرۋايانى سورييا سىتەمتان لى بىكات و ھەژار و دەۋلەمەند، لەژىر ياساكانى
مىسر دا پارىزراون.

نەخۇشەكان دەيانوت كە سىتەمى فەرمانپەرۋايانى ئىمە تاۋانىكە مىسرىيەكان بۇيان
ھەلبەستۈۋە، بۇئەۋەى ئىمە ھانى ئەۋە بىدەن ئازادى رابردوى خۇمان فەرماۋش
بىكەين و بىيىنە كۆيلەى ژىردەستى مىسر، بەلەم گرىمان فەرماپەرۋايانمان سىتەمكارن
بەلەم پادىشاى ئىمە بون و ھەن و ئىمە سىتەمى ئەۋان لەستەمى بىيانىيەكان بەباشتر
دەزانىن، بەلەم لەمىرۇدا ھەمومان بويىنەتە كۆيلەى مىسر و سىتەممان لى دەكات
بىئەۋەى يەككە بىت لەئىمە.

ۋىم: بەلەم مەن داخى كۆيلايەتى بەجەستەى تۆۋە نايىنم و تۆ ئازادى و لەرپاردو
قەلەۋىتربويىت و ئەم قەلەۋىيەت ئەۋە نىشان دەدات كە لەرپاردو باشتر دەژىت. ئەگەر
تۆ ۋەك رابردو بويىتايە و ياساكانى مىسر پارىزگارى لە تۆ نەكرادايە، بەردەۋام
كەشتىيەكان يەكتىرتان دەدزى و درەختەكانتەن دەپرىيەۋە و يەك گەشتىيار و كۆچەرى
مىسرى لەپىگاكەندا ژيانى پارىزراۋ نەدەۋو، بەلەم ئەمىرۇ ھىچ كەسنىك كەشتىيەكانتەن
نادزىت و درەختى مىۋەكانتەن نابزىت، ھەرۋەھا دەتۋانن بى ھىچ ترس و
ھەرپەشەيەك، لەھەر شويىنىكى سوريياۋە بىرۇن بۇ شويىنىكى تر.

بەلەم سىريانىيەكان بەلگەكانى منيان پەسەند نەدەكرىد و دۋاى ئەۋەى چارەسەر
دەكران، دىارى خۇيان بەنارەزايىيەكەۋە لەبەردەمەدا دادەنا و لەكاتى پۇشتنىشياندا
دەيانوت، سەرەپاى ئەۋەى جلى سىريانىيت لەبەردايە، بەلەم ھەر بەمىسرىيەك لەقەلەم
دەدرىيت. ھەر مىسرىيەك لەھەر شويىنىكى ئەم جىھانەدا بىت سىتەمگەرە و مىسرىيەكى
باش بونى نىيە، مەگەر ئەۋەى مردوۋ بىت.

بەھۋى ئەم رەقە گىشتىيەى كە خەلكى لەبەرامبەر مىسرىيەكاندا ھەيانبۋو، مەن
ئاگادارى ئەۋە بووم كە ناتوانم لە "ئىزمىر" دا بژىم.

چۈنكە سەرەپاى ئەۋەى خەلكى ھەۋلى كۈشتىنى منيان نەدەدا، بەلەم رقى ئەۋان
ژيانى مەنى تال كرەدبو و ۋەك ئەۋە ۋابوۋ پىاۋىك مىۋانى مالىك بىت، بەلەم خاۋەن
مالەكە رقى لەمىۋانەكە بىت، لەمحالەتەشدا زۆر سەختە بتۋانى لەمالىكى ئاۋادا
بىمىنىتەۋە.

من كاروباره كانى خۆم له "نزمير" دا به نه نجام گه ياندا و خۆم ئاماده ي پوشتن بۆ
ميسر كرد، چونكه دواى ئه وهى چه ند سالىك ژيانم له ولاتى بىگانه كاندا به سهر برد،
ئىستا ناچارم بگه ريمه وه بۆ ميسر و راپوورتى خۆم بدهم به "هورم هب" ي فهرمانده ي
له شكرى ميسر كه ئه و ئهركه ي پى سپارد بوم بۆ ئه وهى زانيارى له سهر بارودۆخى
سهربازى فهرمانه وايان و نه ته وه كانى تر كۆبكه مه وه.

سهر له به يانى پوژىك كاتىك خه لكى له "نزمير" دا له خه وه لده ستن، ئاگادارى ئه وه
ده بن كه شه وى رابردو و سهرى سهربازىكى ميسريان بپيوه. خه لكى به هوى ئه م
پودا وه وه به راده يه ك له توپه يى فيرعه ون ترسان كه هه مويان پوشتنه و ماله كانى
خويان و ده رگايان له خويان داخست و له ماله كانيان نه هاqtنه ده ره وه. ئه م پودا وه بو وه
هوى ئه وهى جو ش و خرۆشى خه لكى دژى فيرعه ون دابمركيته وه، به لام من ده مزانى
كه ئه م هيو ر بونه وه يه كاتيه و دواى ما وه يه كى تر توپه يى خه لكى له به رامبه ر
ميسريه كاندا به هيزتر ده بىت.

هه رواش بو، بكوژى سهربازى ميسر نه دۆزرايه وه و دواى دوو سى پوژ خه لى
دوباره دهركه و تنه وه و ئه مجاره يان به شيوه يه ك له ميسريه كان توپه بون كه هيج
ميسريه ك نه يده وىرا، بى چهك له مال بىته ده ره وه و بپرواته ناو كۆلان و شه قامه كان.
من له به ره ئه وهى پو شاكى سريانيم له به ركرد بو و بى هيج ترسيك له مال ده چومه
ده ره وه و هه ندىك له شه وه كانيش ده رپو شتم بۆ په رستگاي "عه شتار" بۆ ئه وهى له گه ل
كچىكدا رابويترم، چونكه دواى گه رانه وه م بۆ "نزمير" هه ستم به تينه وه تى ده كرد و وهك
ئه و پيا وه تينه وهى كه نازانىت ئه و بيره نا وهى لى ده خواته وه هى كىيه، منيش ته نها
ده مويست لى بۆم وه.

شه ويكيان له په رستگاي "عه شتار" گه رامه وه، چاوم به برك سهرباز كه وت و يه كىك
له و سهربازانه وتى، وازانم ئه م پيا وه ميسريه، ئه گه ر ميسرى بىت ده بىت ته مبيى
بكه ين، بۆ ئه وهى جاريكى تر سهردانى په رستگا كانى ئيمه نه كات، چونكه ئيمه نا بىت
به رگه ي ئه و نه نگيه بگري ن كه پيا ويكى خه ته نه كراو، له گه ل كچانى ئيمه دا رابويريت.
دواى ئه وه لىم نزيك بونه وه و وتيان: ئيمه ده مانه وىت پشكنينت بۆ بكه ين،
بۆ ئه وهى بزاني ن ميسريت يان نه؟ چونكه نا بىت پيا ويكى خه ته نه كراو له گه ل كچانى
ئيمه دا رابويريت.

ۋەتەن: ئەو كچانەى ھىشتا كچىنى خۇيان لەدەست نەداۋە، تەنھا ئاۋىكى بىناۋيان ھەيە و كچ نىن، كاتىك ئەوان گىرنگى بەبابەتى خەتەنكردن نادەن، ئىۋە بۇچى پەخنىەى لىدەگىرن.

سەريانىەكان كاتىك گويىيان لەم ۋلامەى من بوو، تۈرە بون و ھىرشىيان بۇ بىردم و سەريان كىشام بەزەۋىدا، بەشىۋەيەك كە لەدلى خۇمدا ۋەتەن: دواين ساتى ژيانم ھاتۋە.

بەلام لەناكاۋ يەكىك لەۋانە ۋەتى ئاھ... ئەو پىاۋە "سىنۋە"ى كۈپى كەرە و يەكىكە لەھاۋپىيانى فەرمانپەرۋايانى سورىا. كاتىك ئەۋانى تر گويىيان لەم قەسەيە بوو ۋازيان لى ھىنام و دامىنى كراسەكەيان دا بەدەموچاۋياندا بۇئەۋەى چاۋم بەپوخسارىيان نەكەۋىت و نەيانناسمەۋە و بەدەم ھاۋارەۋە ھەلھاتن و منىش توانىم لەجىى خۇم ھەستەمە سەرپى و بگەپىمەۋە بۇمال.

بەشى بىست و شەشەم

نەخۆشى مىندالىك

دو پۇژ دواى ئەو مىن سەرقالى خۇنامادە كىردى كەلۈپەلى گەرانەو ەم بوم بۇ مىسر، بەلام ەشتا چارەسەرى كەسە نەخۆشەكانم دەكرد، پىاويك بەسوار ئەسپىك كە وەك خىرايى"با" دەھات، لەبەرامبەر مالاكەمدا پاوەستا، لەمىسردا ئەسپ سوارى باو نەبوو، چونكە ئەسپ گيانەو ەرىكى سەركىش و گەورەيە. كاتىك كەسپك سوارى دەبىت لەسەر ەردوو پىيى پادەو ەستىت و سوارەكە فرى دەداتە سەر زەوى. ەم لەبەرئەو لەمىسر و سوريا خەلكى بەردەوام سوارى ولاخ"كەر" دەبن كە گيانەو ەرىكى بىنازار و گوپرايەلە و بگرە گالىسكە جەنگىەكانىش بەولاخ پادەكىشن.

كاتىك ئەسپىك بەگالىسكەيەكەو ە دەبەستەو ە، ەپرەشەنامىزتر دەبىت و بەشىو ەك سەرشىت دەبىت و دەدات لەغار كە ەم گالىسكەكەش تىكدەشكىنىت و ەم گالىسكە سوارەكانىش بەكوشت دەدات.

لىخوپىنى ئەو گالىسكانەى كە ئەسپيان پىو ە سەتراو ەو ە، پىويستى بەخۇپراگريەكى زياترە و دەبىت يەك كەس ەمىشە سوارى ئەسپەكە بىت بۇئەو ەى پەنجەى بگات بەلوتى ئەسپەكەدا، تائەوكاتەى ئەسپەكە ەيۇر دەبىتەو ە" پەنجەى لەلوتىدا ەرنا ەيتىت.

كاتىك تەماشاي ئەو پىاو ەم كىرد كە سوارى ئەسپەكە بوو، لەجلەكانى بەريەو ە تىگەشتم كە يەكىكە لەدانىشتوانى ناوچە شاخاويەكانى سوريا و زۇر ئەگەرى

⁵⁹ لەسەردەمى"سىنۇھە"دا ەشتا"لغاو"دا نە ەيترايوو، بۇئەو ەى بەو لغاو ەسپەكەى پى ەيۇر بگەتەو ە، لەباتى ئەو ە بۇ ەيۇر كىردەو ە پەنجەيان دىكرد بەلوتىدا.

ئەوێش ھەبوو کە چەتە بیئت، کەسی سوار یان چەتە یان دانیشتوانی ناوچە شاخاویەکانە.

ئەوپیاوێ بانگی کرد "سینۆھە"ی کوپی کەر، من لەپێی دورەوێ لەولاتی "نامورو" وەوێ دیم و پادشای ئەو ولاتە کە تۆ دەناسیت، منداڵکی ھەیە نەخۆشە و بەرادیەک بەھوی نەخۆشی منداڵەکیەوێ دەستەپاچە بوو، کە وەک شیریکی دێندە ی لێھاتوو و ھیچ کەس ناویریت لێی نزیک ببیتەوێ. زوو جانتای کەرەستە ی پزیشکیەکەت ھەلگرە، بۆئەوێ لەگەڵ مندا بیئت بۆ ولاتی "نامورو" و کوپی پادشامان بۆ چاک بکەیتەوێ و گەر دواشمان بخەیت بەم چەقۆیە سەرت لەلاشت دەکەمەوێ و سەری بی جەستەت لەسەر زەوی گل دەکەمەوێ.

وتم: ئەگەر تۆ سەرم لەلاشەم بکەیتەوێ کوپی پادشاکی چارەسەر ناکریت، چونکە ئەگەر سەرم بەجەستەمەوێ نەبیئت، دەستەکانم ناتوانن کوپی پادشاکی تۆ چارەسەر بکات و منیش بۆ ھاتن و چارەسەرکردنی کوپی پادشاکی نامادەم، بەلام نە لەبەرئەوێ لەھەرپەشە ی تۆ ترسابم، بەلکو لەبەرئەوێ پادشای "نامورو" ھاوێشەم و دەبیئت کوپەکی چارەسەر بکەم.

پادشای "نامورو" ھەمان ئەو کەسە بوو کە من چەند سالیکی لەوێ وپیش لەسوریدا بووم ددانەکانیم بۆ چارەسەر کرد و ئەویش خوازیاری کەنیزە جوانەکی من بوو و ویستی لیم بکریئت، بەلام من ھەربەوشیوێ پیم وتن کەنیزەکی خۆم پی نەفرۆشتن، بەلکو وەک دیاریەک پیشکەشم کرد.

بە "کاپتا"م وت: بڕوات و کەژاوێ بکەم بەکری بۆ بگریئت و بۆم بیھینیئتە ئێرە، دوی ئەوێ کەژاوێکی ھینا لەگەڵ ئەسپ سوارەکەدا کەوتینە پێ تا ئەوکاتە ی لەدەشتەکانەوێ تیپەپین و گەشتینە ناوچە شاخاویەکان.

لەوێ منی لەکەژاوێکە دا بەزان و سواری گالیسکەکی کردم و ئەو ئەسپانە ی کە وامان دەزانی کیوین، گالیسکەکیان بەشیوێ بەپێی خست و بەدوی خۆیاندا پرایندەکیشا کە من دەترسام لەوێ گالیسکەکە وەک کەشتی خودای "نامون" لەناسماندا بفریئت. من لەترساندا ھاوارم دەکرد، بەلام لێخوپی گالیسکەکە، بیگویدانە ترسی من بەخیرایی دەفرۆشت، دوی ماوێک کە بەو شیوێ پیمان کرد، لەناکاو گالیسکەکە راوێستا.

من خوشحال بوم، چونکه وام دهزانی کۆتایی بهگهشته که مان هاتوو. بهلام منی لهو گالیسکهیه دابهزاند و سواری گالیسکهیهکی تری جهنگی کردم که نسیپینکی تازه نهفەسی پیوه بهسترابوو. دوباره گالیسکهیه بهزۆری ئه و ئهسپه زۆردار و کێوییه کهوتوه پێ و من هاوارم دهکرد و دهموت لهسهرخۆ لیخوپن، ههرجاریک که خیرایی ئه و گالیسکهیه کهتر دهبوو من دهمتوانی دهست له لیواری گالیسکهیه بهربدهم و پشتی گالیسکهوانه که مشت پێژ بکه، بهلام ئه و بیئنهوهی گویم پێ بدات و بلیت بۆچی لیم ددهیت، لهسهر پێی خۆی بهردهوام بوو.

من نیستاش نازانم چۆن، لهوجاده کێویانهدا، کاتی که ئهسپه سهمرکیشهکان گالیسکهیهی ئیمهیان بهدوای خۆیاندا پادهکیشا وهرنهدهگهپان و تیکنهدهشکان. پێش ئهوهی خۆر لهئاسۆی ئاوابون نزیک ببیتهوه، لهشاریک نزیک بوینهوه که ههساری دیوار تازه بهچواردهوری ئهوشارهدا دروست کرابوو، دهروازه که داخرابوو. بهلام ههروهی ئیمهیان بینی دهگایان بۆکردینهوه و گالیسکهیهمان بهههمان خیرایی جارن لهشهقامهکانی شارهوه تپیهپێ و لهپیدا کۆمهلیک ژن و پیاو سهبهتهی پێ لهمیوهیان فێدا و لهترسی گالیسکهکان ههلهاتن و گۆزه پێ لهئاوهکانیش بهشانیاوه دهیدا لهزهوی و دهشکا.

کاتی که گالیسکهیه که لهبهردهم کۆشکی پادشای "ئامورو" پارهستا و منیان لهگالیسکهیه که دابهزاند، بهشیوهیه که ئهندامهکانی جهستهم کوترابوو که نهدهتوانی پێ بکه، بۆیه بهندهکانی کۆشک بهدهستیان ههلیانگرتم و بردمیان ناو کۆشکهوه، لهپێرهوی ناو کۆشکدا دهیان چهک و دهمی شیر و پهپی بالنده بهدیوارهکانهوه ههلواسرابون و تا ئهوکاتهی من خۆم کرد بهکۆشکدا، پادشای "ئامورو" وهک فیلیک که بهدهستی راوچی بریندار کرابییت و پهلاماری راوچی بدات، ئاوا بهرهوپروم هات.

من بینیم جلهکانی بهری دپاوه و خۆلهمیشتی کردوو بهسهری خۆیدا و هاوار دهکات، چهتهکان بۆچی ئهوهنده دێر هاتن؟ ئایا بهئهقهست درهنگ کهوتن، بۆئهوهی کوپه نهخۆشهکه بهمریت.

بهپادهیهک پادشای "ئامورو" توپهبوو که نهواره ئالتونییهکی که بهچواردهوری ریشه لولهکهیدا بهستبویان کرایهوه، بهلام لیخوپێ گالیسکهیه وتی: ئهمرۆ ئیمه ئهوهنده خیرا لهکێوهکانهوه هاتین که بالندهکانیش پیمان نهدهگهشتنهوه و تۆش

دەبیت سوپاسگوزاری ئەم پیاوێزە کە پزیشکیکی میسرێە ببیت، چونکە هەر جارێک ئێمە لەسەر خۆ لێمان بخورپایە، موشتێژی پشتی دەکردین و هانی دەداین خێراتر لێخوێن و بەشیوێە کە هاواری دەکرد کە ئەسپەکانمانی بەرپادەیه کە تۆقاندبوو کە گالیسکە کەیان لەزەوی هەڵدەبڕی و بەدوای خۆیاندا رایان دەکێشا و هیچ یەک لەباوکانی ئێمە هیچ پیاویکیان لەبیر نەهێ کە بەهەمان ئەو خێراییهی ئێمە ئەو ماوێهێ بڕی بێت.

ئەو کات پادشای "ئامورو" منی لە ئامیز گرت و ماچیکێ کردم و گریا و وتی: "سینۆهە" تۆ دەبیت کۆرە کەم بۆ چاک بکەیتەرە و من تەندروستی کۆرە کەم لەتۆ دەوێت.

وتم: سەرەتا پێم پێیدە کۆرە کەت ببینم و بزائە نەخۆشیە کە ی چیه، ئەوسا هەولێ چارەسەر کردنی بەدەم.

پادشای "ئامورو" منی لە گەل خۆیدا بردە ژوریکەرە و منیش مەقەلیەکی گەرەبی پر لە ئاگرم لویدا بینی کە لەویدا دایاننابوو و مندالیکیش لەناو بێشکەیه کدا پاکشاو، بەلام ئێوان بەشیوێە کە لە پارچە خورپەکان پێچابوو کە رەنگی ئەو کۆرە شین هەلگەرابوو، بەردەوام ئارەق لەسەر و پوخساری دەچۆرا و هاواری دەکرد، منیش هەر ئەوێ چاوم بەو مندالە کەوت تیگەشتم کە نەخۆشیەکی ترسناکی وای نیه کەببیتە هۆی مەرگی، چونکە ئەگەر مندال بەرەو مردن برۆشتایە بەو شیوێهە هاواری نەدەکرد. تەماشایەکی چوار دەوری خۆم کرد و ببینم ژنیکی قەلە و سپی لەسەر تەختی ئەو ژورەدا دانیشتوو و بەدەم گریانەو سەری بەزەویدا دەکێشیت ناسیمەو کە ئەو هەمان ئەو کەنیزە کە سپی پیستەیه کە من پێشکەشی پادشای "ئامورو"م کردبوو.

چەند ژنیکی تر لە چوار دەوری ئەو ژورەدا بون، ئەوانش بەهەمان شیوێ دەگریان و ببینم پوخساری هەندیک لەوانە بریندار بوو دواي ئەو تیگەشتم کە پادشای "ئامورو" لێیداو، چونکە نەیان توانیووە کەرەستەیی هێورکردنەوێ کۆرە کە ی فرامەم بکەن.

من به پادشای "نامورو" م وت: ئەوەندە خۆت دڵگران مەکه، لەبەرئەوهی کۆرەکهت نامریت، بەلام من پیش ئەوهی دەست بەچارەسەرکردنی کۆرەکهت بکەم، دەبیئت خۆم پاک بکەوه و ئەم مەقەلی ئاگرە لیڤە ببەنە دەرەوه.

دایکی مندال که لەپراپر دوو دا کەنیزەکی من بوو سەری هەلپری و وتی: ئەگەر ئەم مەقەلیە لیڤە ببەنە دەرەوه مندالەکه مان سەرمای دەبیئت.

وتم: نەخیز.... مندال لەم وەرزی هاوینەدا سەرمای نابیئت، دەی ئەم مەقەلیە لیڤە ببەنە دەرەوه و ئەگەر سەرمای بوو من بەرپر سیار دەبم.

ئەو ژنە منی ناسیوه و زەرەدەخەنەیهکی کرد و وتی: ئاھ... سینۆه... ئەوه تۆی... کاتیەک هاتیته ژۆرهوه نەمناسیتهوه، چونکه بینیم جلی سریانیت لەبەردایه.

وتم: من بەخێراییهک بوو چارەسەرکردنی ئەم مندالە کەوتومەتە پری که نەمتوانی ئەم جله سریانیا نەم بگۆڕم و پۆشاکمی میسری لەبەر بکەم.

پادشای "نامورو" لەحالیکیدا که هیشتا فرمیسک بەچاوانیهوه بوو وتی: "سینۆه" ماوهی سی پۆژە نان ناخوات و هەرچیش دەخوات دەرشیتتهوه و بەشیۆهیهک هاوار دەکات که من ناتوانم بۆساتیکیش خۆم ئارام پراگرم.

وتم: ئەم دایەن و بەندەانە لەم ژۆره بکەرە دەرەوه، چونکه مرۆقیکی تەندروستییش ئەگەر ئەم هەموو خەنکە لەچواردەورییدا بەوشیۆهیه هاوار بکەن و بگرین، بەدلتیا ییهوه نەخۆش دەکەوێت، چ بگات بەوهی ئەو کەسە تەندروسته ئەم مندالە بیئت.

پادشای "نامورو" فرمانی دا ئەوانە لەو ژۆره بپۆنە دەرەوه، ئەوکات من خۆم شۆری و دواي ئەوهی زانیم پاک بومەتەوه وتم: پەنجەرەي ژۆرهکه بکەنەوه و خۆشم پارچه خوریەکانم بەسەر مندالەکهوه لا برد.

مندال که تائەوکاتە هاواری دەکرد و دەگریا هیور و ئارام بویهوه و تەکانی بەپی قەلەوهکانی خۆی دا و بینیم سەرەپای ئەوهی مندالە، بەلام وەک باوکی قژیکی پەش و پری هیه. بۆماوهیهک تەماشای ئەو مندالەم کرد بۆئەوهی بزانم نەخۆشیەکهی چیه و لەناکاو دەمی مندالەکه کەوتەوه یاد و دەمیم کردەوه و بینیم ددانیکی بچوک لەپوکی ئەو مندالەوه دەرەواتوو و تیگەشتم که نەخۆشی ئەو مندالە جگە لە دان دەرکردن هیچی تری نیه.

پادىشاى "ئامورو"م بانگ كرد و ددانى مندالەكەم پىنىشان دا و وتم: تەماشای كه
تۆ بۇ ئەم پوداوه بىنرخە، بەناوبانگترین پزیشكى سوریات بەئەسپگەلىكى كىوی
هیناوه بۇ ئیرە و پەنجاچار لەجاده كىویەكانى ناوچەكەتدا منت پوبەپروی ھەپەشەى
مەرگ كردووتەو، لەكاتىكدا ھەركەسىك ئەگەر كەمىك ئەزمونى ھەبىت تىدەگات،
كاتىك مندال دان دەردەكات، دەست بەبىتاقەتى دەكات و دور نىە توشى "تاش" بىت،
بەلام ئەو "تایەى ئەو دەیگرىت بى ھەپەشەى، رشانەوہى كۆرەكەت ، لەبەرژەوہندى
سروشتى ئەو مندالە بوو، چونكە تۆ و دایكى و دایەنەكانى، بەردەوام شیری
چەورتان كردووه بەقورگیدا و مندالیش نەیتوانیوه بەرگەى ئەو ھەمو شیرە بگرىت،
بۆیە رشاوہتەو. ئیستا بەدایكى بلى كاتىك مەمكى دەخاتە دەمى كۆرەكەى ئاگای
لەخوی بىت، چونكە لەوانەىە ئەو مندالە مەمكى بە ددانەكەى برىندار بكات.

دەمى ئەو مندالەم لەبەرامبەر پادىشاى "ئامورو"دا كۆرەوہ و ددانى ئەو مندالەشم
پىنىشان دا و ئەویش دواى ئەوہى پەىى بەنەخۆشى مندال برد و زانى نەخۆشى
مندال بەوشیوہیەش ھەپەشە ئامیز نىە، لەناو ژۆرەكەدا دەستى كرد بەسەماکردن و
دایكى وتى: ھەرگیز ددانى بەو جوانیەم لەدەمى مندالدا نەبینیوہ. بەلام كاتىك
ویستى مندالەكە بەپارچە خوریەكان داپۆشیئەوہ، من ریم لیگرت و وتم: تەنھا جلیكى
كەتانى لەبەربكە، ھەر ئەوہش بەسە بوى.

پادىشاى "ئامورو"لەوہىكە منى بۇ پوداویكى بىنرخ لە "ئزمیر"وہ ھیناوہتە ئیرە
ھیچ دلگران نەبو و فرمانى دا بەرپرسان و دوستانى بىن بۇ ئیرە و تەماشای ددانى
مندالەكەى بكەن، ئەوانیش بەیەكجار ھىرشیان برده ناو ئەو ژۆرە و ھەموویان
دەیانویست پەنجەى قايم و گلۆ و پیسیان بكەن بەدەمى ئەو مندالەدا، بۆئەوہى
بەراستى ھەست بە بوونی ئەو ددانە بەرجەستە بكەن.

بەلام من بە پادشام وت: ئەوانە دور بخاتەوہ، ئەگینا ئەمجارەیان بەراستى نەخۆش
دەكەوئیت.

دواى ئەوہى بەرپرسان و ھاوړیکانى پۆشتن، پادىشاى "ئامورو"وتى: ئەم مندالە
لەگلىنەى چاوم خۆشەویستترە و لەتەواوى ئەو شتانەى كە من ھەمە گرانترە و ئیستا
بۇ چەند شەویك دەچىت من لەكەنار ئەم بىشكەىوہ نەخەوتوم، چونكە دەترسام ئەم
مندالەم بمرىت و دواى من كەسىك نەبىت فرمانرەوايى ولاتى "ئامورو" بكات.

دوای ئه‌وه‌ی ده‌ستی خسته‌ی سه‌ر سه‌رم، وتی: "سینۆهه" تۆ نازانی که من به‌بۆنه‌ی ئه‌وه‌ی تۆ ئهم باره‌ی قورسه‌ت له‌سه‌ر سنگمدا لا‌برد، چه‌نێک سوپاسگوزاری تۆم، دوای ئه‌وه‌ی منداڵه‌که‌ی پێنیشان دام و وتی تۆ که سه‌ردانی ولاتگه‌لیکت کردووه، ئایا منداڵیکت له‌و ته‌مه‌ندا به‌و جوانیه‌وه‌ بینیه‌وه؟ موی سه‌ری منداڵه‌که‌م زیاتر له‌یالی شێر ده‌چیت و ورگه‌ قه‌له‌وه‌که‌شی له‌به‌رمیلیکی بچوک ده‌چیت، ده‌ست و پێی قه‌له‌وه‌ی ئه‌وه‌ نیشان ده‌دات که له‌ناینه‌دا وه‌ک من به‌هێز و پڕۆ ده‌بی‌ت.

شه‌و هات، هه‌واش تاریک بوو، چراکانیان داگیرساند و منیش به‌هۆی ئه‌وگه‌شته‌ خیرا و گرفتنامیزه‌وه‌ پێویستم به‌ هه‌وانه‌وه‌ بوو و نه‌مه‌توانی گوێ له‌قه‌سه‌ی پادشا بگرم، بۆیه‌ پێم وت:

ئه‌مڕۆ له‌به‌یانیه‌وه‌ تا نزیکي ئیواره‌ له‌ناو گالیسکه‌ جه‌نگیه‌کانی تۆدا، له‌سه‌ر ڕیگا شاخاویه‌کاندا به‌خیرایی "با" له‌حالی ڕیکردندا بوم و ئیستا له‌شه‌که‌تیاندا ته‌واوی ئه‌ندامه‌کانی جه‌سته‌م ئیش ده‌که‌ن، بۆیه‌ ده‌بی‌ت نان بخۆم و به‌ویمه‌وه‌.

به‌لام تۆ له‌باتی ئه‌وه‌ی خواردنم پێی ده‌هیت و بلیت شوینی خه‌وتنم بۆ ئاماده‌ بکه‌ن، به‌رده‌وام قسه‌ ده‌که‌یت، له‌مکاته‌دا پادشای "ئامورو" پێکه‌نی و وتی: من چه‌ند پۆژیکه‌ به‌هۆی نیگه‌رانی ئهم کوپه‌مه‌وه‌ ده‌م له‌خواردن نه‌داوه، به‌لام ئه‌مشه‌و ده‌توانم قه‌ره‌بوی ئه‌و پۆژانه‌ به‌ده‌مه‌وه‌.

دوای ئه‌وه‌ی فه‌رمانی دا خواردنمان بۆ به‌یئن، به‌نده‌کانی مه‌ریان برژاندو و نانیان بۆ هێناین و دوای ئه‌وه‌ی نانم خوارد، هه‌ستم کرد جه‌سته‌م هه‌وايه‌وه‌ و که‌می‌ک له‌ماندووییته‌که‌م له‌ناو چوو.

من چه‌ند پۆژیک له‌لای پادشای "ئامورو" مامه‌وه‌ و ئه‌ویش دیاریگه‌لیکی گرانبه‌های له‌زێر و زیو پێدام و ئاگاداری ئه‌وه‌ بوم که ئه‌و له‌جاری پێشوو ده‌وله‌مه‌ندتر بووه. بۆیه‌ لێم پرسی ئهم هه‌موو سامانه‌ی له‌کۆپه‌وه‌ هێناوه، چونکه‌ کاتی‌ک جاری پێشوو ئوم بیینی، به‌و پاده‌یه‌ ده‌وله‌مه‌ند نه‌بوو؟

ئه‌ویش وه‌لامی دایه‌وه‌: "سینۆهه" ئه‌و ژنه‌ی تۆ دات به‌من، به‌ختی بۆ هێنام و بوو به‌هۆی ئه‌وه‌ی من ده‌وله‌مه‌ند بوم.

لەۋچەند پۇرۇشى من لاي پادىشاى "ئامورو" بوم، ژنە خۇشەۋىستەكەى بەۋاتا ئەۋ كەنىزەى من پىمدا بەجۋانى پىشۋازى لىكردم و من پەيىم بەۋە برد كە ئەۋ سەرەپراى ئەۋەى زۇر قەلەۋ بوۋە، بەلام زىاتر ھەۋلى ئەۋە دەۋات قەلەۋتر بىيىت.

چۈنكە لەۋلاتى "ئامورو" دا بەپىچەۋانەى. ۋلاتى "مىسر" پىۋان ھەزىان لەژنى قەلەۋە و ژن ھەرچى قەلەۋتر بىيىت. لەلەى پىۋا پەسەندتر دەبىيىت، ھەر لەبەرئەۋەش لەۋ ۋلاتەدا ھەموۋىان، بگرە مندالەكانىش گۇرانيەكيان دەۋت كە باسى جۋانى ئەۋ ژنەى دەكرد، من بىيىست كە ئەۋ ئاۋازە دۋبارەىە و تەنھا چەند وشەيەكە دەيان جار دۋبارەى دەكەنەۋە و لەدۋبارەكردنەۋەى بەردەۋامى ئەۋ وشانەش بىزار و ماندوۋ نابىن.

پادىشاى "ئامورو" چەند ژنىكى تىرى ھەبوۋ كە كچى سەرۋك خىلەكان بون، بەلام تەنھا بۇ نىشاندانى پابەندبونى ۋەفائى بۇئەۋان دەرۋىشتە مالىانەۋە و پىيى ۋتم: ھىچ چىژىك لەپارباۋاردنىان ۋەرنىگىيىت، لەبەرئەۋەى ئەۋان كچانى سەرۋك خىلەكان، ھەر دەبىيىت لەگەلىئاندا رابوئىيىت بۇئەۋەى لەنىۋان ئەۋو سەرۋك خىلەكاندا ئاكۋكى دروست نەبىيىت.

پادىشاى "ئامورو" كە دەيزانى من گەشىتم بۇ ۋلاتگەلىكى زۇر كىردۋە، بەپىۋىيىستى دەزانى باسى خۇيم بۇ بىكات، بۇئەۋەى ئاگادارى ئەۋە بىم كە ئەۋىش لەفەرمانرەۋاكانى تر كەمتر نىيە و جگە لە خۇۋەلكىشان شىتگەلىكى پىيى ۋتم كە من دلىنام دۋاى ئەۋەى لەۋلاتەكەى ئەۋ دەرچىم، لەۋ قسانەى پەشىمان دەبىيىتەۋە.

بۇنمۈنە ۋتى: كارگوزارەكانى فەرمانى ئەۋەيان پىدراۋە لە "ئىزمىر" دا ئازارى مىسرىيەكان بەدەن و ئەۋشەۋەى ھىرشىيان بۇ بىردم، بەدەستى كارگوزارەكانى ئەۋ لىدانم خۋارد، بەلام ئەۋان نەياندەزانى من "سىنۋە" م، ئەگىنا لىيان نەدەدام، ھەرۋەھا ئەۋ سەربازە مىسرىيەى كە لەئىزمىردا كۇژرا، بەدەستى پىۋاۋەكانى ئەۋ كۇژراۋە.

پادىشاى "ئامورو" ۋتى: ئازاردانى مىسرىيەكان لەسورىادا ھەر بەردەۋام دەبىيىت تا ئەۋكاتەى مىسرىيەكان سورىا بەجى دەھىلن و دەرگەپىنەۋە بۇ ۋلاتى خۇيان، ھەرۋەھا دەيوت: دانىشتۋانى "ئىزمىر" و تەۋاۋى لەنگەرگائى سورىا، ئەۋانەى لەكەنار دەرۋاۋە نىشتەجىن، خەلكانىكى ترسنۆك و خۇپارىزن و جگە لەبەرئەۋەندى خۇيان ھىچ ئامانجىكى تىران نىيە، چۈنكە ھەموۋىان بازىرگان، ھەرلەبەرئەۋەش دەبىيىت پىۋاۋىكى

بههيز دهسته لاتی راپرین دژي میسریه کان له نه ستو بگریټ و میسریه کان له سوریا دا بکاته دهره وه، بۆنه وهی سوریا نازادی جارانی بۆ بگه ریته وه.

وتم: بۆچی، تۆ نه وه نده پقت له میسریه کان هه لگرتووه؟ له وبا وه پهدا نیم که میسریه کان له نه ته وه کانی تر خراپتر بن.

پادشای "نامورو" بۆ ماوه یه ک پيشی چرچ و لۆچی نه وازش کرد و دواى نه وه وتی: من رقم له میسریه کان نیه، بۆ نمونه تۆ میسریت، به لām رقم لیت نیه. من له سهرده می مندالیدا له کۆشکی فیرعه وندا ده ژيام و له وى فیرى زور شتى میسریه کان بوم، بۆ نمونه توانیم فیرى خویندن و نوسین بيم و پیشینه ی ژيام به شیوه یه که که هر ده بیټ میسریه کانم خوش بویت، نه ک رقم لیان بیټ، به لām تۆ "سینوهه" سهره پرای نه وهی پزیشکیکی مه زنی و سهردانى زۆریک له ولاتانت کردووه، به لām له بهر نه وهی فرمانر وه اییت نه کردووه، ناتوانی تیڤگه یت له دیدی پادشا و سهرکرده ی ولاتیک کینه واتای چی ده گه یه نیت.

پادشا و سهرۆکی ولاتیک، رقی له هیچ نه ته وه یه ک نیه و له خویدا هه ست به هیچ رقیک له بهرام بهر هیچ خیلکدا ناکات، به لām کینه له ده ستی پادشا و سهرۆکی ولاتیکدا هوکار یکی زور به هیزه، بگره زور له چه که کانیش به هیز تره. پادشای "نامورو" وتی: تا خه لکی رقیان له دلدا نه بیټ، ناتوانن ده ستی خو یان که نیزه و شمشیریان پى هه گرتووه سهر و خواری پى بکه ن. سهرۆکی ولاتیک که خوی رقی له هیچ نه ته وه یه ک نیه، ده بیټ رق له دلای خه لکیدا دروست بکات، بۆنه وهی بتوانیت له پری نه و رق و کینه ی نه وانه وه ده سته لاتی به رفراوتر بکات و منیش رقی خه لکی سوریا له میسریه کان ده ورژینم و نه وه نده نه م رق و کینه یه به هیز ده که م که هه موو نه وانه ی خه لکی سوریان نه و بیروبا وه پهیان لا دروست بکه م که له جیهاندا له میسریه کان بیبه زه یی تر و پرسواتر و فیلباز تر نیه و ده بیټ نه م دژایه تی و رقه به رایه تیه نه وه نده به هیز بگریټ که هه موو ژن و پیاویکی سریانی کاتیک ناوی میسر بیستن، جهسته یان له رقادا به لرژیت و دلنایان له وهی میسریه کان ترسناکترین و خوینر یژترین و بیبه زه ییترین نه ته وه یه کن که له سهره تای دروست بونی جیهانه وه تا نه مړو هه ن و دواى نه وانیش له وان بیبه زه یی تر و ترسناکر نا بیټ و کاتیک کینه ی نه ته وهی سوریا له بهرام بهر میسر دا گه شته نه و پاده یه، نه وکات نه م رقه به رایه تیه،

ئەوئەندە پەرۆر دەبیت کە دەتوانیت کیو جیگۆپکی پی بکات، چ بگات بەمەزکردنی لەشکر و دەستەلاتی میسریەکان لەسوریادا.

وتم: تۆ دەزانیت کە وانیە و ئەوێ تۆ باسی دەکەیت راست نیە.

پادشای "ئامورو" وتی: راستی بریتیه لەو شتێی کە من دەیسەپیئەم بەسەر میشتکی خەلکی سوریادا و کاتیکی ئەو شتەم لەپۆحیاندا جیگیر کرد، دەگەنە ئەو باوەرپەڕی ئەو شتە راستیەکی حاشاھەلنەگرە، ئەم بیروباوەرپەش تادیت لەواندا بەھێزتر دەبیت، کەئەگەر کەسیک پیچەوانەئێ ئەم بیروباوەرپەرسە بکات دەیکوژن.

من خەلکی سوریا بەوشیوەیە ئاراستە دەکەم کە وا ھەست بکەن لەبەرئەو ھاتوونەتە بون کە بەنازادی بژین و ئازادی شتیکی کەبەھای لە خواردن و جل و مال و گیان زیاترە و خەلکیش بەھۆی ئەم قسانەئێ من ئەو راستیە لەخۆیاندا پەسەند دەکەن و بەرپادەھێک باوەرپەدار و پەییوەست دەبن بەنازادیەو کە ئامادەن لەپیناویدا گیانی خۆیان بەخت بکەن و ھەرکەسیکیش باوەرپە بەنازادی بیت ھەولێ ئەو دەدات خەلکانی تر بەپینیتە سەر باوەرپەری خۆی و زۆر ناخایەنیت کە لەتەواوی سوریادا تەنھا یەک بیروباوەرپە دیتە بون و ئەو بیروباوەرپەش ئازادیە و دانیشتوانی سوریاش ئاگاداری ئەو نین کە باوەرپەیان بەشتیکی خەیاڵپەلو و بیبنەمایە، لەبەرئەو ئازادی شتیکی نە بۆ نەتەوێ سوریا و نەبۆ ھیچ نەتەوێکی تر بونی نیە، بەلکو ئەمە بیانویەکە کە من لەو پینەوێ خەلکی سوریای پی فریو و بیناگا دەکەم، بۆئەوێ بتوانم تەنھا خۆم لەسوریادا بمینمەوێ و ئیوەش کاتیکی ھاتن بۆئێرە و ویستتان سوریا ئازاد بکەن، بەم دروشمە کە لەبەرچاری ھەموو خەلکیدا پوکاریکی درەوشاوی ھەیە، تەواوی سوریاتان ملکہچی خۆتان کرد و باج و سەرانیان لی وەرەگرن.

وتم: ئایا باوەرپە بەنازادی ھەیە؟

پادشای "ئامورو" وتی: نەخیر. تۆ کە پزیشکیکیک ناتوانیت لەو تیبگەیت کە فەرمانرەوایەک بۆچی باوەرپە بەنازادی نیە، بەلکو خەلکی بەو دروشمە فریو دەدات، بۆئەوێ بتوانیت خۆی لەفەرمانرەواییدا بمینیتەوێ، من خەلکی سوریا دەھینمە سەر ئەو باوەرپەری دەبیت ئازاد بن و ئازدیش بەدەست ناھین، تائەو کاتێ ھەمویان دەست لەناودەستی یەکتەری دژی میسریەکان پاپەڕن و کاتیکی دانیشتوانی سوریا یەکیان

گرت و گەشتنە ئەو باوەڕی کە ئازادیان بە دەست هیناو، بێئەوێ ئاگیان لەو بێت کە ئازادیان بۆ من هیناو، بۆئەوێ بەسەریاندا زال بۆ و فرمانەرەواییان بکەم، ئەوان وەک جاران دەبێت زەحمەتی خۆیان بکێشن و باج و سەرانی بەدەن، ئەوێ لێردا گۆرانیکاری بەسەر دێت ئەوێ کە لەرابردوای میسریەکان باج و سەرانیان لێ دەسندن، دواي ئەوان من لێیان دەسینم و بەردەوام پێیان دەلێم ئێوێ خوشبەختترین نەتەوێ ئەم جیهانەن، چونکە ئازادن و ئەوانیش بەهۆی ئەم خەیاڵپلۆیەوێ خوشحال دەبن.

"سینوھە" تۆ ئازانی کە نەتەوێک وەک پانە مەڕێک وایە و دەبێت بەشتیکەرە سەرقالیان بکەیت، بۆئەوێ بتوانی فرمانەرەواییان بکەیت، یەکیک لەباشترین کەرەستە سەرقالکردنەکانی نەتەوێک ئەوێ کە پێیان بلێیت تۆ ئازادی و بۆ ئەوێ هاتوێتە ئەم جیهانە کە بە ئازادی بژی، لەبەرئەوێ خەلکی نەزان و گەڕەن گۆریان لەهەرچێک بێت باوەڕی پێدەکەن و بەراستیەکی حاشاھەلنەگەری دەزانن. گەڕنگ ئەوێ ئەوێ نەوێ بەگۆییاندا بچینی تا لەناو پۆحیاندا جیگیر دەبێت.

وتم: ئایا دەزانی ئەم قسانە تۆ چەنێک ھەر شە ئامیزە، ئەگەر میسر بزانیت تۆ چ مەبەستیکت ھەیە، گالیسکە جەنگیەکانی دەنیریت بۆ ولاتەکی تۆ و ئەم شارەت بۆ وێران دەکات و خودی تۆش دەستگیر دەکات و سەرەوژێر ھەلتدەواسن، یان دەتەنە "تبس"، بۆئەوێ لەوێ لەسێدارەت بەدەن.

پادشای "ئامورو" وتی: فیرەوێ میسر متمانە بە من ھەیە، لەبەرئەوێ "خاچی ژیا" پێداوم و منیش بۆ خوداکە ئێو پەرستگایەکم دروست کردووە و ئەو زیاد لەبەرپرسەکانی خۆی متمانە بە من ھەیە. ئیستا وەرە بابڕۆین بۆئەوێ شتیکت پێ نیشان بەدەم، کە بێتە مایە خوشحالی.

لەگەڵ پادشای "ئامورو" پۆشتەم و ئەو منی بەرەو حەساری شار برد و بینیم پیاویکیان سەرەوژێر بەدیواری حەساری شاردا ھەلئاسیو.

پادشای "ئامورو" وتی: ئەم پیاوێ دەبینی کابرایەکی میسری و ئەگەر گومانەت لەناسنامە ھەیە. ئەو خەتەنەکی ئێو گومانەت دەرەوینیتەو.

پرسیم: بۆچی ئەم میسری بەدەختەیان سەرەوژێر ھەلئاسیو؟

پادىشاى "ئامورو" وتى: ئەم پىاۋە خويندكارى فېرەئونى مىسرە ۋ ھاتوۋە بۇ ئىرە بۆلۈۋەى داۋاى سەرانە ۋ باجم لى بىكات ۋ دەيوت، من چەند سالىكە باج ۋ سەرانەم نەداۋە ۋ دەيىت سەرانەى ئەۋ چەند سالە بدەيت.

ۋتم: گوناخى خوينى ئەم پىاۋە بەدبەختە لەئەستۆى تۇدا دەيىت ۋ تۆ گرفتارى سزايەكى زۆر خراپ دەيىت، چۈنكە لەمىسردا دەتۈانى گالتە بەھەموو شتىك بىكەيت، جگە لەخويندكارانى فېرەئون كە نوينەرى كۆكردنەۋەى باج ۋ سەرانەن.

پادىشاى "ئامورو" پىكەنى ۋ وتى: من بەشېۋەيەك بەرنامەم بۇ دارپىزاۋە كە فېرەئون لەباتى ئەۋەى لىم تۈپە بىيىت، پەزەمەندى خۆى لەبەرەمبەر مندا دەربىيىت كە خويندكارىكى گەندەلم بەسزاي خۆى گەياندوۋە، چۈنكە زىياد لە دە تەختەقۇپى سورىراۋەم ناردوۋە بۇ فەرمانپەرۋاينى مىسر لەسورىادا ۋ ئەم پىاۋە داۋاى ئەۋەى پىيى ناۋەتە سورىيا ۋ ۋلاتەكەى من دەستدريژى كىردوۋەتە سەر ژنان ۋ جىنۋى بەخوداكانى سورىيا داۋە ۋ لەپەرستگاي ئىمەدا، پەفتارگەلىكى ناشىرىنى ئەنجام داۋە لەياساكانى ئىمەدا نوسراۋە، ئەگەر پىاۋىك بى پەزەمەندى ژن، بەزۆر لەگەلىدا رابويىرىت، يان قەسەى ناشىرىن ۋ نەشپاۋ بەخوداكان بلىت يان لەپەرستگادا دوچارى پەفتارگەلىكى پىس بىيىت دەيىت بەكۈشت بدريىت.

ھەرچى زىاتر لەگەل پادىشاى "ئامورو" قەسم بىكرىايە، زىيادتر "ھۆرم ھب"ى فەرماندەى لەشكرى مىسر دەكەۋتەۋە ياد كە منى نارد بۆلۈۋەى زانىيارى لەۋلاتانى تردا كۆيكەمەۋە، چۈنكە زۆر لەۋ دەچوۋ.

تەنھا ئەۋ جىياۋازىيەى كە ئەم دۈانە لەگەل يەكدا ھەيانبۈۋ ئەۋەبوۋ كە پادىشاى "ئامورو" لە "ھۆرم ھب" بەتەمەنتر ۋ فىلېبازتر بوۋ، چۈنكە پادىشاى "ئامورو" لەۋلاتىكدا فەرمانپەرۋاينى دەكات كە لەكۇندا فەرمانپەرۋاكانى ئەۋ ناۋچەيە لەگەل پادىشاكانى تردا دەجەنگان ۋ بەكۈشتيان دەدان يان خۇيان بەكۈشت دەدران ۋ ناكۆكى بەردەۋاميان ھەبوۋ لەگەل دراۋسى كاندە، ئەم جۆرە پادىشاينەى كە لە ھۈنەرى سىياسەتدا زۆر شارەزا بوۋن.

سەرەپاى ئەۋەى پادىشاى "ئامورو" فىلېباز ۋ نازا ۋ بىياك دەھاتە بەرچاۋ، بەلام من وايىۋ دەچوۋم تۈۋاناي فەرمانپەرۋاينى سەرتاسەرى سورىيى ئەيىت، بۆيە پىم ۋت: سەرەپاى ئەۋەى لەسەردەمى مندالىدا لەۋلاتى مىسردا ژياۋىت، بەلام بەھۆى مندالى ۋ

کالفامیتەوه نەتوانیوه پەى بەمەزنى و توانای فیرعەونى میسر ببهیت، چونکە فیرعەونى میسر سەرودە و سامانیکی زۆرى ههیه و دەتوانیٔ لەشکرێکی مەزن بنیڕیڕیتە ولاتەکهی تۆ و ئەم ولاتەت بۆ وێران بکات و تۆش نایٔت بەتواناکانى خۆت بنازی و لەخۆبایی ببیت و وا بزانیٔت کە دەتوانی لەگەڵ فیرعەونى میسر دا دەستەویهخە ببیت، کاتیٔ کونی کیسەیهک جوان بەرۆن دەمالن و کونەکانى دەگرن، دواى ئەوهى فویان تیگردد کیسەکه هەلەمناوسیٔت و خاوهنى کیسەکه وا دەزانٔت شتیکی مەزنى بەدەستەوهیه، بەلام هەرئەوهى کونیکیان کردە ئەو کیسەوه و ئەو بایهى کە بووئەتە هۆى هەلناوسانى ئەو کیسەیه دەرچیٔت، کیسەکه دەگەریتەوه حالى جارانى. تۆش ئیستا دەقاودەق وەك ئەو کیسەیه وایٔت کە فویان تیگرددوه و هەرئەوهى کونیکت تى بکەن، هەموو ئەو بایهى کە بووئەتە هۆى هەلناوسانت خالى دەبیٔتەوه.

پادشای "نامورو" پێکهنى و لەرپى ئەم پێکهنینهوه پوکەشى ئالتونى ددانەکانى خۆى پینیشان دام و وتى: سەرەپای ئەوهى وەك کیسەیهکی فوتیکراویش بى، بەلام هاودەستانىکی بەهیزم ههیه، ئەوانەش فەرمانرەوايانى "بابل" و "هاتى" ین کە پشتگیرى دەکەن میسر لەسوریا لە دەربکەم.

وتم: فریوى پشتگیری فەرمانرەوايانى "بابل" و "هاتى" نەخۆیت، چونکە ئەکریت کۆمەلێک چەقەل بۆ شکارکردنى گیانەوه‌ران لەگەڵ شیریکدا یەکبگرن، بەلام دواى ئەوهى نیچیرەکیان راوکرد، باشتري گۆشتى ئەو گیانەوه‌ره شیرەکه دەیخوات و بۆ چەقەلەکانیش جگە لەگەدە و پریخۆلەى نیچیرەکه هیچى تر نامینٔیتەوه.

ئەم دوو پادشایەش هاوکاری ئەوەت دەکەن کە میسر لەسوریا دەربکەیت، بەلام مەبەستى ئەوهیان نیه تۆ بکەنە پادشای سوریا، بەلکو دەیانەویٔت دەست بەسەر ولاتى سوریا دا بگرن، بۆ تۆش بى لەفەرمانرەوايى "نامورو" هیچ شتیکت بۆ نامینٔیتەوه، ئەویش ئەگەر بمینٔیت.

پادشای "نامورو" زۆر پێکهنى و وتى: "سینۆهه" حەز دەکەم وەك تۆ بخوینم بۆ ئەوهى بيمه کەسیکی دانا و وەك تۆ گەشت بۆ ولاتانى تر بکەم، بۆئەوهى زانیاریهکی تەواو لەسەر ولاتە بیگانەکان بەدەست بهینم، بەلام لەبەرئەوهى دەبیٔت ولاتى خۆم بەرپۆه بیه، هەلى ئەوهم بۆ نەرەخساوه سەردانى ولاتانى تر بکەم.

ئەو گفتوگۆیەى من لەگەڵ پادشای "ئامورو" دا کردم، منى لەو ئاگادار کردەوه که هەتا زووتر لە ولاتەکەى ئەو دەرچم هێشتا درەنگە، چونکە فەرەمەنى ميسر ئەگەر بیهۆیت تۆ لەى خوینی خویندکارەکەى بکاتەوه، ئەوا لەشکرێک بۆ ولاتى "ئامورو" دەنێریت و دواى هاتنى هیڤى ميسر بۆ "ئامورو" بونی من لەو ولاتەدا باش ناییت و لەوانەشە پادشای "ئامورو" بەهۆى ئەو پەقەى که لەبەرەمبەر ميسریەکاندا هەیهەتى منیش بەکوشت بدات.

بۆیە پۆڤى دواى بەپادشام وت: ئەوه ماوهیهکە من میوانى تۆم و نامەوێت لەوه زیاتر ئەم پیشوازی و میوانداریەى تۆ بۆ مەبەستى تایبەتى خۆم بقۆزەوه، ئەگەر تۆ کەژاوهیەکم پى بەدهیت ئەوا دەگەرپێمەوه بۆ "ئزمیر"، بەلام لویش نامیتمەوه، بەلکو دەگەرپێمەوه بۆ ميسر، چونکە حەز دەکەم لەئاوى "نیل" بخۆمەوه.

من راستم دەکرد چونکە دەمویست بگەرپێمەوه بۆ ميسر و دەرەنجامى ئەو لیکۆلینەوهیهى خۆم لەبارەى ولاتە بیگانهکانەوه بگەیهنمە دەستى "هورم هب" ی فەرماندەى لەشکرى ميسر.

پادشای "ئامورو" وتى: بآلندەیهک تا هیلانەیهک بۆخۆى دروست نەکات هیچ کاتێک ئاسودە خەیاڵ ناییت، تۆ دواى ئەوهى ماوهیهک گەشتت بۆ ولاتانى جیهان کرد، باشتەین شت ئەوهیه که دەست لەگەشت و گەرانهکانى خۆت هەلگرى و لەم ولاتەدا نیشتهجى ببیت، ئەگەر حەز بکەیت لەم ولاتەدا بمینیتەوه من مایێکت بۆ دروست دەکەم و جوانترین کچى ئەم شارەت پى دەبەخشم، بۆئەوهى بیکەیتە هاوسەرى خۆت. من بەگالتهوه وهلام دایەوه: خراپترین ولاتى جیهان ولاتى "ئامورو" یە و ژنەکانى ئەم شارەش بۆنى کارە بزنیان لى دیت، من حەز ناکەم لەم ولاتەدا بمینتمەوه و لەگەڵ ئەو ژنەى بۆنى بزنى لیدیت بژیم. دواى ئەوێش ئەوه ماوهیهکى زۆرە لەميسر دور کەوتومەتەوه و بیری ولاتەکەم دەکەم و دەمەوێت بگەرپێمەوه، بۆئەوهى گویم لەدەنگى مراوى و بآلندەکانى کەنارى پوبارى "نیل" بێت و لەژێر سینبەرى دارخورماکانى ميسردا دانیشم و گوێ لە گۆرانى دەریاوانەکان بگرم و خۆرى گەرمى ميسر بدات لەجەستەم، دواى ئەوێش بچمە "مالى ژیان" و خویندکارانى ميسر لەزانیاریه پزیشیهکانى خۆم ئاگادار بکەمەوه، بۆئەوهى بەهاى زانستى "مالى ژیان" که بەردەوام مەزنتەین قوتابخانەى جیهان بووه، هەروا بمینیتەوه.

پادشای "نامورو" وتى: سەربارى ئەۋەدى من ھەز ناكەم تۆ لىرە بېۋىت، بەلام لەبەر ئەۋەدى تۆ ناتەۋىت بىمىنىتەۋە، بۆيە كەژاۋەيەكت بۆ ئامادە دەكەم و كۆمەلىك سەربازىشت لەگەلدا دەنىرم، بۆئەۋەدى تۆ بگەيىننە "ئزمىر"، چونكە تۈپەيى سىرپانىيەكان بەپرادەيەك لەدژى مىسرىيەكان وروژىنراۋە، لەوانەيە لەپىدا بىتكوژن.

من كە نەمدەتۋانى جارىكى تر سۋارى گالىسكە سەربازىيەكان بىم، ناچارىوم بە كەژاۋەيەك لە پايتەختى "نامورو" ۋە گەپرامەۋە و سەربازەكانىشى پەۋانەيان كردم.

ھەرئەۋەدى گەشتە "ئزمىر" بە "كاپتا" م وت: زۆر زوو ئەو خانوۋەدى لىرە ھەمانە بىفرۆشە، لەبەرئەۋەدى لەمەودوا سنورى "ئزمىر" و سوريا "بۆئىمەى مىسرى زۆر ھەپشە ئامىزە و دەبىت زوو بگەپىنەۋە بۆ مىسر.

بەشى بىست و حەوتەم

گەرانهوہ بۆ میسر

بۆئەوہی چاوییکەوتن لەگەل "ہورم ھب" دا بکەم.

من باسی بارودۆخی گەرانهوہم بۆ میسر ناکەم، جگە لەوہی کاتیک کەشتیەکە بەرێ کەوت، ھەرچی زیاتر لە میسر نزیکتر ببومایەتەوہ، زیاتر ھەستم بە بینۆقرەیی دەکرد و نەمدەتوانی دان بەخۆمدا بگرم، بۆیە بەردەوام لەسەر سەکووی گەشتیەکەدا پیاسەم دەکرد.

چونکہ پەلەئەوہم بوو زووتر بگەمەوہ میسر، کاتیک لەشاری کەنار دەریاکانی سووریدا لەنگەریان دەکرد، تاقەتی لیکۆلینەوہی ژیان و نەریتی ئەو شارانەم نەبوو، چونکہ چیتەر لەوجۆرە کارانە بیزار بوبوم.

بگرە پەنگی کیوہکانی سووریا لەکاتی ئاوابونی خۆردا کەرەنکی ئەرخبوانی لەخۆ دەگرت، منی نەدەرورژاند، لەسووریدا وەرزی بەھار بوو و پەرەسیلکەکان لەئاسماندا سەما و جیقەجیقیان دەکرد، کاتیک لەشارە کەناریەکاندا لەنگەرمان دەکرد، دەنگی پەرەسیلکەکانم دەبیست لەلای سەرەوہ.

کاھینەکانی خودای "بەعل"ی خودای سووریا بەبۆنەئەو گەشتنی وەرزی بەھار، لەپەرستگاگان ھاتبونە دەر و لەکوڵانەکاندا ھاواریان دەکرد و پوختساریان دەپوشاند و لەپشت ئەمانیشەوہ ژنان و کچانی لاو گالیسکەییکیان بەدوای خۆیاندا دەکیشا بۆئەوہی خەلکی دیاری خودای "بەعل" بخەنە ناو ئەو گالیسکەییەوہ.

بهلام تهواوی ئەمانه له بهرچاوی مندا، بههۆی ئەوەی دەمويست بگه‌رمه‌وه بۆ میسر، هیچ گرنگه‌کیان نه‌بوو و من حه‌زم نه‌ده‌کرد جارێکی تر ته‌ماشای ئەو جو‌ره دیمه‌نانه بکه‌م، چونکه له‌پاربردودا بینیبوم.

بارودۆخی من له‌و کاته‌دا که دەمويست بگه‌رمه‌وه بۆ میسر، وه‌ک ئەو خویندکاره وایه که ناشقی ژنێک بوییت و ده‌زانیت یا ده‌بییت ب‌روات سه‌ردانی ئەو ژنه‌ بکات یان ئەو ژنه‌ دیت بۆ لای، ئەم خویندکاره‌ش چیت‌ر دوا‌ی ئەوه ناتوانیت ئەوه‌ی له‌لایه‌ره‌ی پاپی‌رۆسه‌کاندا نوسراوه‌-پاپی‌رۆسی میسری ئەو سه‌رده‌مه که له‌جو‌ریک گيا دروست ده‌کریت- بخوینیت‌وه و ئەگه‌ر بیشی‌خوینیت‌وه ناتوانیت له‌و زانیاریه‌ی که له‌سه‌ر ئەو پاپی‌رۆسه‌ نوسراوه‌ تیبگات، تائه‌وه‌ی کاته‌ی چاوی به‌و ژنه‌ نه‌که‌ویت، به‌لام دوا‌ی بینینی دوباره ئاره‌زوی خویندنه‌وه‌ی کتیبی بۆ ده‌گه‌ریت‌وه.

منیش به‌بۆنه‌ی ئەوه‌ی که ده‌مزانی ده‌گه‌رمه‌وه بۆ میسر و چاوم به‌نیشتمانی خۆم ده‌که‌ویت‌وه، له‌ته‌ماشاکردنی دیمه‌ن و نه‌ریتی شاره‌کانی سو‌ریا بی‌زار بووبوم.

ده‌مويست خۆم بگه‌یه‌نمه‌ "تبس" و له‌یه‌که‌مین شه‌وی گه‌شتنم بۆ ئەوی به‌کوڵانه‌کانی شارد‌ا پیاسه‌ بکه‌م و به‌به‌رده‌م ئەو ماله‌ی له‌خۆل دروست کراون تیپه‌پرم و چاوم به‌و مه‌قه‌لیانه‌ بکه‌ویت که له‌به‌رده‌م ماله‌کاندا دایاننان و ماسی له‌سه‌ر ده‌برژین، به‌هه‌ناسه‌یه‌کی قول بۆنی ماسیه‌کان هه‌لمژم، هه‌روه‌ها باده‌ی میسر ب‌پژینمه ناو ده‌مه‌وه و تامی له‌سه‌ر زمانم به‌رجه‌سته بکه‌م و خۆم له‌ئاوی نیل که بۆنی چلکاوی لیدیت تیر بکه‌م، چونکه بۆنی ئەو چلکاوه به‌لای منه‌وه وه‌ک خۆشترین بونی عه‌تره وایه.

ده‌مويست زووتر خۆم بگه‌یه‌نمه میسر، بۆنه‌وه‌ی به‌سه‌ر ئەو پاپی‌رۆسه‌نای که له‌که‌نار پوباری "نیل" دا ده‌پوین پیاسه‌ بکه‌م و له‌ژێر پیمدا هه‌ست به‌و جو‌ره گيايه بکه‌م و بۆنی ئەو گوڵانه‌ی که له‌که‌نار پوباری نیلدا ده‌پین بکه‌م و کاتی‌کیش خۆر هه‌ل‌دیت و تیشکی به‌ر پایه‌ په‌نگاو‌په‌نگه‌کانی په‌رستگای "ئامون" ده‌که‌ویت، ستایشی دره‌وشاوه‌یی په‌نگه‌کانی بکه‌م.

سه‌ره‌پای ئەوه‌ی له‌شاری "تبس" دا هه‌ر به‌وشی‌وه‌ی له‌سه‌رگوزه‌شته‌کانی خۆمدا باس‌م کردووه چاره‌په‌ش بوم و تیپه‌پ‌بونی کات ته‌مومژی فه‌رامۆشی به‌دبه‌ختیه‌کانی داپۆشی‌بوو و له‌وکاته‌ی که بۆ میسر ده‌گه‌رامه‌وه نه‌خۆم به‌خۆشبه‌خت ده‌زانی و نه‌

بەبەدبەخت، بەلكو ئازارى نىشتىمانم ھەبوو و دەمويست بېرۇم و خۇم لەر ئىنگىيەي
چاوم تىدا كىردەو و گەورە بوم و خۇم تىدا ناسىيى بىينم.

كاتىك گەشتىنە كەنارەكانى "سىنا"، سەرەپراي ئەوھى وەرەزى بەھارېو، بەلام ئەو
بايەي لە وشكانىيەو بەئاراستەي دەريا ھەلى دەكرد، پوخسارمانى دەيسوتاند كاتىك
كەبەرى دەكەوت، چونكە بىبابانى "سىنا" يەككىكە لەشويئە گەرمەكانى جىھان.

دواي ئەوھى ماوھىك بەدرىژايى كەنارە سورەكانى "سىنا" دا تىيەپەين، گەشتىنە
شويئىك كە پەنگى دەريا زەرد بو، دەرياوانەكان گۆزەكانيان كە بەپەتتەو بەستبو
شوپ دەكردەو بۇ ئاوى دەريا و دواي ئەوھى ئەو گۆزەيە پردەبو لەئەو ھەليان
دەكىشايەو، مەيش لەھەمان ئەو ئاوم دەخواردەو و ھەستەم كەرد تاراندەيەك شىرەنەو
تامى چىكاوى ئاوى "نيل" دەدات، چونكە ئاوى شىرىن و چىكاوى "نيل" كاتىك تىكەلى
ئاوى سوپرى دەريا دەيىت، بۇماوھىك ھەروەك خۇي دەمىنىتەو و ئاويئە ئاوى
دەريا نابىت.

ئەو پۇژە، كاتىك لەئاوى "نيل" م خواردەو بە "كاپتا" ي بەندەم وت: ئەم ئاوم،
لەدەمى مىندا لەباشترىن شەرابەكانىش خۇشتە.

بەلام كاپتا وتى: ئاوم لەھەموو شويئىكدا ھەر ئاوم، ئەگەر لەئەو پوبارى نىليشدا
بىت ھىچكات ئاتوانىت جىي شەراب بگىرتەو.

وہتم: مەن بۇيە بەخواردەوھى ئەم ئاوم خۇشچالەم، چونكە دەزانم گەشتومەتە
مىسر.

كاپتا وتى: ھەركاتىك خۇم لەئەو يەككى لەمەيخانەكانى "تبس" دا بىينى كەگۆزەيەكى
پەر لەئەو جۇيان لەبەردەمدا داناو و ئەو ئاوجۇيەش دەخۇمەو و تۇوى ئاوجۇ
دەچىتە ئاوم دەمەو، ئەو كاتە دۇنيا دەم كە گەشتومەتە مىسر، چونكە لەدەرەوھى
مىسر، ھىچ كەسنىك تەواناي ئامادەكردنى ئاوجۇيەكى باشى نىيە و بەشىوھىك ئەم
خواردەوھى ئامادە دەكەن، كە مۇقۇ ناچارە پىش ئەوھى بىخواتەو جوان بىپالئويىت
بۇئەوھى تۆوھەكى بېرژىت، دواي ئەو بىخواتەو.

بەلام ھەرئەوھى خۇم لەئەو مىسر دا بىنيەو، لەوباوھەدا نىم ھىچ گۇرپانكارىەك
لەژيانمدا پوودات، چونكە مەن بەندەم، ئىتر لەمىسر يان ھەر شويىن و ولاتىكى تەرم.

وتم: "كاپتا" گهشته دوردریژه‌کانی نیمه، توئی به‌ته‌واوی بی‌شمرم کرم‌ووه و نهم
 بی‌شمرمیه‌ت گه‌شتووه‌ته راده‌یه‌ک که‌ئوه فهرامۆش بکه‌یت که به‌نده‌ی منی و
 به‌شیوه‌یه‌ک وه‌لامم ده‌ده‌یت‌وه که هرکه‌سی‌ک گوئی لی‌ت بی‌ت، وا هه‌ست ده‌کات مافی
 ئه‌وه‌ت هه‌یه گه‌فتوگوؤم له‌گه‌ل‌دا بکه‌یت، ئه‌گهر له‌میسر بوما‌یه ئه‌وا داره‌ حه‌یزه‌ره‌نی‌کم
 له‌که‌نار پوباری "نیل" دا هه‌ل‌ده‌که‌ند و به‌هه‌مان ئه‌و حه‌یزه‌ره‌نه‌ چهند دانه‌یه‌کم
 به‌پشت و شانتدا ده‌کیشا و ئه‌وکات تو تیده‌گه‌شتی که جگه‌ له‌به‌نده‌یه‌ک هیچی تر
 نیت و مافی ئه‌وه‌ت نیه به‌وشیوه‌یه له‌گه‌ل‌ خاوه‌نه‌که‌تدا قسه و گه‌فتوگوؤ بکه‌یت.

"كاپتا" ش له‌وکاته‌دا هه‌ردوو ده‌ستی خسته‌ سه‌ر ئه‌ژنۆی و کړنۆشی برد و وتی:
 گه‌وره‌م، تو هه‌م پزیشکی و هه‌م وتاربیژنکی هونه‌رمه‌ندی، له‌به‌ره‌ئوه‌ی ده‌زانی له‌هر
 کاتی‌کدا چ جۆر قسه و وشه‌گه‌لی‌ک به‌کار به‌ینی و ئه‌وه‌ی ئیستا وتت، گالۆک و دار
 حه‌یزه‌ره‌نه‌کانی هینامه‌وه یاد که لی‌دانی گالۆک و داره‌ حه‌یزه‌ره‌ن زیاد له‌تامی چلکاوی
 پوباری "نیل" و ده‌نگی مراوی وقازه‌کان و بوئی ماسی سورکراوه و بوئی بخوردی
 په‌رستگا‌کانی "تیس" و دیمه‌نه ناسراوه‌کانی میسر به‌ناوبانگه‌تره، چونکه له‌م ولاته‌دا
 هه‌زاران ساله، به‌نده‌کان به‌گوچان و دار حه‌یزه‌ره‌ن ته‌می ده‌کری‌ن و به‌هیزی ئه‌وجۆره
 دارانه‌یه که هه‌موو شتی‌ک له‌جیی خۆیدا به‌جی‌گیری ماوه‌ته‌وه و هیچ که‌سی‌ک پی
 له‌به‌ره‌که‌ی خۆی زیاتر ناکیشیت. سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی هه‌زاران سال به‌سه‌ر دروست بوئی
 میسر دا تیده‌په‌ریت، به‌لام هیچ گوچانکاریه‌کی به‌سه‌ردا نه‌هاتووه و ئیستاش ده‌زانم که
 ده‌بی‌ت به‌گوچان و دار حه‌یزه‌ره‌ن لی‌م بدریت و گه‌شتمه ئه‌و باوه‌ره‌ی که گه‌شتومه‌ته‌وه
 میسر و قوناخی گه‌شته درپژخایه‌نه‌کانمان که به‌دریژایی ئه‌و گه‌شته‌ماندا زۆر شتی
 سه‌یرم بینی، کو‌تایی پی‌هاتووه.... ناها.... ئه‌ی داری حه‌یزه‌ره‌ن..... خودا‌کانی میسر
 زۆرت‌رتان بکات، چونکه ده‌توانن هه‌موو که‌سی‌ک له‌جیی خۆی دانیشینن و ده‌بنه
 ئاسته‌نگ له‌به‌رده‌م ئه‌و که‌سه‌ی بیه‌و‌یت سنوری خۆی به‌ه‌زی‌نیت.

دوا‌ی ئه‌و قسانه‌ی، ده‌ستی کرد به‌گریان و پۆشت له‌گو‌شه‌یه‌کی ئه‌و که‌شتیه‌دا
 خه‌وت و تا ئه‌وکاته‌ی که‌شتیه‌که‌مان گه‌شته له‌نگه‌رگا "كاپتا" هه‌ر خه‌وتبوو.
 کاتی‌ک که‌شتیه‌که‌مان خۆی کرد به‌ به‌پوباری "نیل" دا و له‌که‌نار له‌نگه‌رگا‌دا
 پاره‌ستاو چاوم به‌ کو‌ل‌به‌ره‌انی میسری که‌وت که جگه‌له‌ ده‌ستی‌ک جل، هیچی تریان

نەبوو، بێنیم کە پێشیان تاشیوه، لەوکاتەدا ناگاداری ئەوه بووم کە چەنێک لە جلۆبەرگی درێژ و پێشی لول و چرچی سەریانەکان بێزارم.

ژن و پیاوی سوریا قەڵەو بون، لەکاتیگدا دواى ئەوهى خۆم کرد بەمیسردا بێنیم ژن و پیاوی ئەوی ئەندامێکی باریکیان هەیه و جەستەیان بەهۆی پێ^{٦٠} یەوه قەڵەو نەبون. بگرە بۆنى ئارەقى کۆڵبەرەکان لەلوتى مندا زۆر چیژ بەخش بوو و هەرئەو کاتەى ناوی من و "کاپتا"یان نوسی "کاپتا"خۆی وەک کەسێکی خەلکی سوریا ناساند، بۆئەوهى هیچ کەسێک بیانوی پێ^{٦٠} نەگریت "لەبەرئەوهى بەندەیهکی هەلەاتوو بوو" و ئێمەش دواى ئەوهى لەکەشتى دابەزین و جلی خوری ساریانەکانم لەبەر داکنەد و فرێمدان و جلی کەتانی میسریم لەبەرکرد.

دواى ئەوهى دوو پوژ لە لەنگەرگادا ماینەوه بۆئەوهى بچەوینەوه، سوار کەشتیەک بۆین کە بەرەو "تبس" دەپوشت و دواى ئەوهى گەشتەکەمان بەسەر پوباری "نیل" دا دەستی پێکرد، ئێمەش ماوهیهکی زۆر دیمەنەکانی میسرمان نەبینیوه، لەبەیانیهوه تا ئیوارە بەسەر سەکۆی کەشتیەکەوه تەماشای دیمەنى لای راست و چەپی گەشتیەکەمان دەکرد و لەتەماشاکردنی کەسە لادینییه پوختهکان، کە "گا"کانی خۆیان بۆ کیلانی زەوی دەبرد تێرمان نەدەخوارد و چیژمان لە بیستنی دەنگی قازو مراوی و لەقلەقەکان وەرەگرت.

هەرئەوهى کەشتی لە لەنگەرگایەکی پوباردا پادەوهستا، "کاپتا"یەکسەر لەکەشتیەکە دادەبەزی و خۆی دەگەیانده مەیخانەیهک و گۆزەیهک ئاوجۆی دەخواردوه و باسی ئەو شتانەى کە لەولاتانی تردا بینیوی بۆ ئەو کریکارانە دەکرد کە لەناو ئەو مەیخانەیهدا دانیشتبوون و ئەوانیش بەشیوهیهک سەریان لەقسەکانی "کاپتا" سوپ دەما کە ناچار بون پەنا بۆ خوداکانی میسر بێن.

هەرچەنێک لە "تبس" نزیکتر ببوینایەتەوه، دانیشتوانی ئەمبەرەوبەری پوباری "نیل" زیاتر دەبوون و لەنزیك "تبس" دا بەشیوهیهک جوتیار و خوینەر بەیهکەوه چەسپابون کە لەبەرچاوی ئێمە وەکوو ئەوه وابوو لەنیوهندى دوشاردا تێدەپەڕین کە یەکیکیان لەکەناری لای راست و ئەویتریان لەکەناری لای چەپدا جیگیره.

⁶⁰ پێ: یان ھیو- وشەیهکی پاراوی کوردیه کە بەواتا ئەو توێژە چەوربه دێت کە لەسەر گوشت دروست دەیت.....ومرگێر.

لەناکاو لەبەشی پۆژھەلاتی پووباری "نیل" ھوہ سى کىو دەرکەوت کە وات دەرزانى سى پاسەوان بەبەردەوامى پاسەوانى مىسر دەرکەن، دواى ئەو دىوارە بەرزەکانى شار و پەرستگای مەزنى "ئامون" و تەلارگەلیکی پىک و پىک و دەریاچەى پىرۆز دەرکەوتن. کاتیک چاوم بە شارى مردووہکانى بەشى خۆرئاواى پووبارى "نیل" کەوت، دلم زۆر تەنگ بوو و وەم: شارى مردووہکان شوینیکە کە مردووہکان دواى ئەوہى مۇمیا دەرکړن لەویدا دەیاننیزن و نارامگای تەواوى فیرعەونەکان و پادشاگانى مىسر لەوێیە و مەزارەکانیان لەگەل خانووە سپیەکاندا دەرەوشینەو و لەبەرامبەر ھەریەک لە گۆڤى پادشاگانى مىسر دا درەختیکیان ناشتوو کە لەوەرزی بەھاردا "ھەمان ئەو وەرزی ئیمە گەشتینە مىسر" گول دەرکەن.

من لەبەرئەو بەیینى شارى مردووہکان دلتەنگ بوم، چونکە ئەوہى ھینامەوہ یاد کە دایک و باوکم لەپىستى "گا" یە کدا لەنزیک یەکیک لەگۆڤى پادشاگاندا نیژاون، چونکە من گۆڤى ئەوانم لەپینا و ئیشقى ژنىکی تەماعاردا فروشتبوو، بۆیە نەمدەتوانى لەگۆڤەکەى خۆیاندا بیانیژم یان گۆڤى تازەیان بۆ بکرم، بۆئەوہى لەجیھانەکەى تردا بێمال نەبن.

لەبەشى باشور، لەوشوینەى پووبارى نیل پىچاوپىچکى زۆرى تیدەکەویت، کۆشکى فیرعەون لەناوہراستى درەختە سەوزەکاندا بەرەنگى ئالتونى دەرەوشایەوہو لەو کاتەدا لەدلى خۆمدا دەموت ئایا "ھورم ھب" فرماندەى لەشکرى مىسر ھىشتا لەو کۆشکەدا نیشتەجیہ یان نە؟

کاتیک من لەمىسر دەرچوم ئەو پیاویکی بەتوانا بوو و لەفیرعەونەوہ زۆر نزیک بوو، بەلام ھیچ کەسێک ناگادارى چارەنوس نە و نازانیت ئەو پیاوہى ئەمەو لە پادشاوہ نزیکە، سەبەینیش ھەر بەوشوہیە نزیکایەتى خۆى لەگەل پادشادا دەپاریزیت یان نە؟

کەشتیەکەمان لە لەنگەرگای "تبس" لەنزیک ئەو ناوچەى منى تیدا گەورە بوم ھاوہستا و لەناکاو وەک ئەوہى گەرايیتەوہ بۆ سەردەمى مندالیم، خۆم لەناوہراستى ئەو دیمەنە ھەمیشەبیانەدا دەبینیەوہکە لەسەردەمى مندالیدا دەمبینن.

لەبەیرھینانەوہى یادگارى سەردەمى مندالى و لاویەتیم، خوشحال و لەھەمان کاتیشدا دلتەنگ بوم و زۆر خەم بۆ دایک و باوکم دەخوارد، چونکە ئەو دوو کەسە

لەولاتىكەۋە دەپۋىن بۇ ۋلاتىكى تر و زانىارى يان زىپ و زىۋىكى زۆر كۆ دەكەينەۋە،
دوای گەپرانەۋەمان بۇ نىشتەمانى خۇمان، پىۋىستە ۋەك يەككە لەكەسە دەۋلە مەندەكان
بژىن و مەزنى خۇمان بەپۋى خەلكانى تردا بكىشىن، بەلام دوای گەپرانەۋەمان
بەسەر سۈپمانەۋە دەپىنن ئەۋەى چىژمان پى دەبەخشىت، ژيان بەسەر بىردە
لەگۈشە يەكى گومناۋدا.

كۆلبەرەكانى لەنگەرگا چۈرەدەورىان گرتىۋىن، بۇئەۋەى بارەكانمان لەكەشتى
داگرن و بىيانگۈزەۋە بۇ يەككە لە مىۋانخانەكان و كرئىيەكى زۆرمان لەبىرامبەر ئەۋ
كارەياندا لى ۋەرگرن، چۈنكە لەھەمو شۋىنىكدا كاتىك گەشتىارىك دەچىتە ناو
شارىكەۋە، كۆلبەرەكان لەكەسانى تر زياتر كرئىان لى ۋەردەگرن.

بەلام من بە "كاپتا" م وت: خەزناكەم بېۋم بۇ مىۋانخانە و بەكۆلبەرەكان بلى ئىمە
بارەكانمان لەكەشتى داناگرن.

"كاپتا" وتى: مەگەر ناتەۋىت لەم شارەدا نىشتەجى ببىت.

ۋتم: دەمەۋىت ئەۋەت پى بلىم، بەپەلە خانۋىكەم لەناۋچەى ھەژار نشىنەكاندا. بۇ
بكېرىت و بەلايەنى كەم لەنزىك ئەۋ مالدەدا بىت كەدايك و باۋكىمى تىدا ۋەژىيا، ھەروەھا
ھەر ئەمۋ كرىنى ئەم خانۋە كۆتايى پى بىت، بۇئەۋەى لەبەيانىيەرە بقۋانم
لەمالەكەى خۇمدا سەرقالى كارى پزىشكى خۇم بىم.

"كاپتا" بەبىستنى ئەۋ قەسەيە زۆر دىگرن بو، چۈنكە ۋاى دەزانى ئىمە لەيەككە
لەمىۋانخانەكاندا نىشتەجى دەپىن و بەندەى مىۋانخانەكە خەزمەتى دەكەن، بەلام
سەرەپاى ئەۋەش ھىچ پەخنەيەكى نەگرت و سەرى دانەۋاند و پۇشت.

ھەمان شەۋ، لەمالە تازەكەى خۇمدا، كەپىشتەر ھى كابرايەكى مىسگەر بوۋ دەكەۋتە
ناۋچەى ھەژار نشىنەكانەۋە، لەسەر زەۋى دانىشتىم.

لەمالەكانى ئەملاۋا و بەرامبەرى ھەيوانەكەماندا، ژنەكان بەسەر ئاگردانەكانياندا
سەرقالى بىرژاندنى ماسى بون و بۆنى ماسى بىرژاۋ، لەسەر قاسەرى ئەۋ كۆلەندە
دەھات.

كەمىك لەشەۋ تىپەپرى، چىراى مالدە سۆزانيخانەكان داگىرسان و لەناۋ
سۆزانيخانەكاندا دەنگى موزىكى سىريانى و گۆرانى لەريۋانانى مەست بەرزبويەۋە و
كاتىك تەماشاي ئاسمانم دەكرد بىنىم بەھۋى چىراخانى شارەۋە سور ۋەرگەپراۋە.

دوای ئەو سالانەى لەولاتاندا سەرقالى گەشتکردن و كۆكردنەوہى زانىارى بوم، گەرامەوہ بۇ ھەمان شوین، بەواتا گەرامەوہ بۇ مالى خۆم و سەرم لەوہ سوپ دەما، كە چۆن سەرەپای ئەوہى لەسوریا و "بابل" و "كریت" دا ئەو ھەموو دیمەنە جوانەم بىننىبو و ئەو ھەموو بۇنە خوۋشانەم بىستووہ، بەم شىوہىە چىژ لە بۇنى ناخۆشى ماسى برژاو و بىننىنى دیمەنى ھەژارى و كەمدەستى دراوسىكانم وەرەگرم.

بەيانى پۆژى دوایى بە "كاپتا" م وت: تابلۆيەكى سادە و بىنەخش و نىگار، بەسەر مالىكەمەوہ ھەلواسە، بۇنەوہى خەلكى بزانن ئەمە مالى پزىشكە و كاتىكىش كەسە نەخۆشەكان دىن، پىيان مەلى كە من پزىشكىكى بەناوبانگم، بەلكو تەنھا ناوميان پى بلى و بۆيان پونبەكەرەوہ كە ئەم پزىشكە، تەنھا پىشوازی لەنەخۆشە ھەژارەكان دەكات و ھەموو كەسىك دەتوانىت بەپىنى تواناى داراىى خۆى كرىى چارەسەرىكەى بدات.

"كاپتا" وتى: گەرەم، تۆ كە پزىشكىكى مەزن و بەناوبانگى و بەھۆى ئەو گەشتانەى بەجىھاندا كردوتە، زانىارىيەكى زۆرت بەدەست ھىناوہ، بۆچى خۆت دەكەيت بە پزىشكى ھەژاران؟ ئايا ناوى گۆلاوہكانت خواردووہتەوہ كە سەرچاوى نەخۆشەكانە يان ئەوہى دوویشكىك تۆى گەستووہ و بووہتە ھۆى ئەوہى بەوشىوہىە بىرى لى بکەيتەوہ؟

وت: "كاپتا" ئەوہى من پىت دەلىم پەسەندى بکە و فەرمانەكانم بى ئەملاولا جىبەجى بکە، ئەگىنا لەمالەكەم بېرۆرە دەرەوہ و بەوشىوہى خۆت حەزى لىدەكەيت بژى، چونكە دەزانم ئەوہندە زىرۆ زىوت لەمن دزىوہ كە دەتوانى ھەر بەو زىر و زىوہى ھەتە ئەمرو خانوويەك بکړيت و ژنىكىش بکەيتە ھاوسەرى خۆت.

"كاپتا" وتى: گەرەم ئەگەر تۆ "تا" ت نەبىت بەوشىوہىە قسە ناكەيت و وام پى نالىيت، منىش پياويك نيم كە ژن بەينم و بەردەوام لەمالدا شەپى لەگەلدا بکەم و ژن نانى من بخوات و لەكاتى شەپ و دەمەقەرەشدا، بەگالۆك يان خىزەرە بکەويتە کوتانى شان و ملم، كاتىك مروۋە بتوانىت ئازاد بىت و بەوپەرى ئاسودەىيەوہ بژىت، بەبۆچونى من ژن ھىنان كارىكى شىتەنەى، بەلام لەبەرئەوہى تۆ خاوەنى منى، ئەگەر لەسەر حەسىرىكىش بخەويت، منىش دەبىت لەسەر ئەو حەسىرە بخەوم، بەلام ناتوانم خۆم لەداخ و خەمخواردنەكان بپارىزم، لەبەرئەوہى تۆ كارىكى شىتەنە گرتووہتە بەر،

چونكه تەنھا شىتتىك گەھەر و زېر لەژىر پاشەپۇى ئازەلىكدا دەشارىتەو و تۆش بەھەمان شىوہ زانست و زىرەكى خۆت لەژىر پۆشاكى شېر و دېاوى ھەژارەندا دەشارىتەوہ.

وتە: "كاپتا" كاتىك مرۆفە لەدايك دەيىت، ئىتر ھەژار بىت يان دەولەمەند، بەرپوتى پى دەنيەتە ئەم جىھانەوہ و لەكاتى نەخۆشيشدا ھىچ جىاوازيەك لەنيوا ھەژار دەولەمەنددا نىہ و ھەردووکیان بەشىوہیەكى يەكسان ئازار دەچيژن و دەيىت ھەردوکیان بەیەك شىوہ چارەسەر بکريئ.

"كاپتا" وتى: بەلام جىاوازيەكى زۆر ھەيە لەنيوان ئەو ديارىيەى كە دەولەمەنديك دواى چارەسەرکردنى پيشكەشى دەكات لەگەل ئەو ديارىيەى كە ھەژارىك پيشكەشى دەكات، ئەگەر مەن ھەر لەبنەچە و پەچەلەكەوہ بەندە بومايە، ئەوا لەكاتى لەدايك بونيشدا بەبەندەيەك لەقەلەم دەدرام و لەم حالەتە دەمتوانى ئەم بۆچونەى تۆ پەسەند بکەم، بەلام لەبەرئەوہى لەسەرەتادا ئازاد بوم و لەدوايیدا بومەتە بەندە، ناتوانم ئەوہ بەيئەمە بەرچا و خۆم كە ھەژار و دەولەمەند لەبەرچاوى مرۆفەدا يەكسان بن.

وتە: "كاپتا" مەن نەخۆشى ھەژار و نەخۆشى دەولەمەنديك بەيەك چا و تەماشە دەكەم و بۆئەوہى زانیاریەكى زياتر پى بېخشم دەليئم ئەگەر مەندالىكى بى دايك و باوك پەيدا بکەم، دەيكەم بەكوپى خۆم.

"كاپتا" وتى: ئەوہ كارىكى بيسودە، لەبەرئەوہى مەندالى بى دايك و باوك، لەپەرسەتگايەكى تايبەتەدا چاودىرى و پارىزگاريان لى دەكرىت و ھەنديك لەمانە دەكرىن بە كاھىنى پلە نزم و ھەنديكپيشيان دەكەن بەخزمەتكار و دەياننيرنە مالى دەولەمەندەكانەوہ بۆئەوہى خزمەتى دەولەمەندەكان بکەن يان پارىزگارى لەژنى دەولەمەندەكان بکەن، ئەم خزمەتكارانە لەمالى كەسە دەولەمەند و ھەجەزادەكاندا، بەشىوہیەكى پەھا لەمالى دايك و باوكيان "ئەگەر زىندە مابىت" باشتەر دەژىن.

ئەگەر تۆ خوازيارى مەندالىكى، خۆت لەژن ھىنان بپارىزە و لەگەل ھىچ ژنىكدا گۆزە مەشكىنە و لەباتى ئەوہ داوا لەيەككە لەو ژنە لاوانە بکە كە بى ئەوہى برايەکیان بویت سکیان پېرووہ و دواى ئەوہى مەندالەكەى بوو، مەندالەكەى خۆیت پى بدات و ئەويش بەو بۆئەيەوہ دەيانجار سوپاسى خودای "ئامون" دەكات كە تۆى ھىناوہتە سەر پى، بۆئەوہى مەندالەكەى لى ھەرگىت و بەخىوى بکەیت.

ئەگەر ناتەۋىت مەندالى كىچىكى بېياۋسەر بىكەت بەھى خۇت، كەنىزىكى لاۋ و جوان بىكەر، كە ھەم مەندالىكت بۇ بېيىنىتە ئەم جىھانەرە و ھەم سودىكىش بەمىن بىگەيەنىت و لەكاروبارى مالدە يارمەتيم بەدات، چۈنكە چىتر مەن پىر بوم و بەسەختى دەتوانم كاروبارى ناومال بەرپۇە بىبەم، ئەوكاتانەي دەستەكانم دەلەرزىن، دەبىت خۇم ھەم بەكاروبارى مالدەۋە سەرقال بىكەم، ھەم پارەكانى خۇم بىخەمە گەپ، بۇئەۋەي سودىكىم پى بىگەيەنن.

ۋەت: مەن خەزناكەم كەنىزەيەك بىكەم، بەلام تۇ دەتوانى بۇ كاروبارى ناومال خەزمەتكارىك بەكرى بىگىرىت، چۈنكە مافى ئەۋەت ھەيە، لەمەۋدوا لەمالى مەندا بىجەسىيىتەۋە و ئەمەش پاداشتى ۋەفادارى مەنە لەبەرامبەر ئەۋ خەزمەتەي پىت گەياندوم، چۈنكە دەزانم لەم شارەدا دەپۇيتە ناۋ فرۇشگاكانەرە و لەۋ گەفتوگۇيانەي لەناۋ فرۇشگاكاندا دەيانىيىستى زانىارى بەدەست دەھىنى و بۇمنى دەگىرپتەۋە، چۈنكە ھىچ شۋىنىك ۋەك مەيفرۇشى خەلكى بەدەلسۇزىەۋە قەسەي خۇي تىدا ناكات، زۇر لەۋ كەسانەي كە ھەرگىز ھەستى دەرونى خۇيان بۇ ھىچ كەسىك ناگىرپنەرە، دۋاي ئەۋەي دەست بەخواردنەرە دەكەن، دەكەۋنە قەسەكرەن و ئەۋەي لەدلىاندایە دەيەننە سەر زمان.

دۋاي ئەم قەسەيە لەمال پۇشتەمە دەرەرە، بۇئەۋەي يەكىك لەئاشنا دىرىنەكانم پەيدا بىكەم ھەرەرەھا بېرۇم بۇ لاي "ھورم ھەب" ى فەرماندەي لەشكرى مىسر. پۇشتەم بۇ ئەۋ فرۇشگايەي كە "توتەمس" ى دۇستى ھونەرەندى مەن بۇي دەرۇشت و ھەۋالم پىرسى و مەيفرۇشەكە پىيى ۋەت: ئىستا نازانىت لەكۇيە و چى دەكات، چۈنكە ماۋەيەكە نايەت بۇ ئەم فرۇشگايە، بەلام پىش ئەۋەي بەۋ شىۋەيە ۋن بىت، بىنىم شىۋەي پىشەلەكانى دەكىشا.

مەنىش سەرم لەۋكارەي سۇرما و لىم پىرسى: بۇچى ۋىنەي پىشەلەكان دەكىشىت؟ مەيفرۇش ۋتى: لەبەرئەۋەي ناچارىۋو بۇيۋى ژيانى دابىن بىكات ۋىنەي پىشەي بۇ ئەۋ كىتەبە دەكىشا كە مەندالەكان لەقۇتابخانەدا دەيانخۇيىند.

مەنىش لەۋ فرۇشگايە ھاتمە دەرەرە و پۇشتەم بۇمالى سەربازەكان "بەۋاتا سەربازخانە"، بۇئەۋەي لەۋى چاۋم بە "ھورم ھەب" بىكەۋىت، بەلام بىنىم كە سەربازخانەكە كۇمەلىكى كەمى تىدايە و ۋەكوۋ جاران، لەحەۋشەي سەربازخانەكەدا

خەریکی زۆربازى نىن و مەشق لەسەر تىرھاویشتن ناكەن و لەدورەو نىزە ناگرنە
كىسەى پەر لەكای وشك.

ئەفسەرى بەشىك لەحەوشەى سەربازخانەكەدا راوەستابوو و بەدەم چەقاندنى
پەنجەى پىنى بەزەویدا لىنى پرسىم بۆچى ھاتوم بۆ ئىرە و چ كارىكم ھەيە. منىش لىم
پرسى ئايا "ھورم ھب" لىرەيە، ئەگەر لىرەش نىيە، لەكوى دەتوانم بىدۆزمەو.

ئەفسەرى بەش دواى ئەوھى ناوى "ھورم ھب" ى بىست سەرى دانەواند و من لەم
پىزەيەو پەيم بەو برد كە ھىشتا "ھورم ھب" خاوەنى پلەوپايەى سەربازى خۆيەتى،
بەلام سەرەپاى ئەوھش بۆ دلىياىي خۆم لىم پرسى: ئايا "ھورم ھب" وەكوو جارەن
فەرماندەى لەشكرە يان نە؟

ئەفسەرى بەش وتى: بەلى ئەو وەكوو جارەن فەرماندەى لەشكرى مىسرە، بەلام
ئىستە لىرە نىيەو پۆشتوو بۆ ولاتى "كوش" بۆئەوھى سەربازخانەكانى ئەوى لەناو
ببات و ئەو سەربازانەى لەوى پاسەوانى دەكەن پەرتەوازيان بكات، دواى ئەوھش
دىار نىيە چ كاتىك دەگەرپىتەو.

من ئەنگوستىلەيەكى زىوم دا بە ئەفسەرى بەش و ئەو بەبىنىنى ئەو ئەنگوستىلەيە
زۆر سەرى سوپما و لەكووشكى خۆ بەزلزانىو ھاتە خوار و زەردەخەنەيەكى بۆ
كردم و وتى: "ھورم ھب" فەرماندەيەكى مەزەنە، لەبەرئەوھى دەزانىت سەربازەكان
چيان دەوئىت و بەچ شىوھەك دەبىت پەفتارىان لەگەلدا بكرىت، بەلام فەرەون وەك
بزنىك وايە و ئاگادارى بارودۆخى سەربازەكان نىيە و ھىچ گرنىگىەكىش بەبارودۆخيان
نادات و ھەرلەبەرئەوھى "ھورم ھب" لەئىستادا لىرە نىيە، ھەر بەوشىوھى خۆت دەبىنى
سەربازگاگە خالىيە، لەبەرئەوھى سەربازەكان پۆشتون بۆ سوال كردن، بۆئەوھى سكى
خۆيان تىر بكەن.

بەلام لەبەرئەوھى من ئەفسەرى بەشم، ناتوانم بپۆم بۆ سوالكردن و داوا
لە "ئامون" دەكەم بەبۆنەى ئەوھى ئەم ئەنگوستىلە زىويەت پىداوم پىرۆزت بكات،
چونكە چەند مانگىكە نەمتوانىو بپۆم بۆ مەيخانە بۆئەوھى ئاوجۆيەك بخۆمەو، بەلام
ئەمپۆ دەپۆم بۆ مەيخانە و دەخۆمەو. پىش ئەوھى بەمانكەنە سەرباز، بەلىيان
پىدابوين ئەگەر ببىنە سەرباز، كانزاگەلىكى زۆر دەبىتە بەشمان و ھەركاتىك ژنمان
بوئىت دىتەبەردەستمان و سىكمان بەبەردەوامى پەر دەبىت لەخواردن و خواردنەو.

له سهربازخانه که هاتمه دهره وه و بهره و "مالی ژیان" پۆشتم، بۆنه وهی سهر کونتیکه ری فیرعهون لهوئ ببینم، به لام لهوئ پیان وتم دووسال له وه و پیش سهر کونتیکه ری فیرعهون مردوه و لاشه یان له شاری مردوه کاندایا ناشتوه.

له ریئی نه و قسانه ی که له "مالی ژیان" دا له گه ل مندا ده یانکرد، ناگاداری نه وه بووم که فیرعهون به په پیره وهی کردنی خودای خوئی که ناوی "ئاتون" دهستی کردبوو به دهر کردنی نه و سهربازانه ی باوکی به کپیی گرتبون، له بهر نه وهی ده لئین ده یه ویت له گه ل هه موو که سی کدا به ناشتی بژی و چیتر پیو یستی به سهرباز نه.

له کاتی باسکردنی هه به سهره اتانه دا وتم: له قوتابخانه ی "مالی ژیان" دا له په رستگای "نامون" دا خویندنه ته واو کردوه و له بهر نه وهی سهر ده مانیک له په رستگا بوم، ویستم بیه بۆئیره تا بارودۆخی نهوئ ببینم و یادی سهر ده می لاویه تیم بکه مه وه.

بینیم کاهینه کان به سهری تاشراو و بهرۆن چه ورکراو و جلو بهرگی سپیه وه زۆر نیگه ران دیارن و له کاتی قسه کردندا به ترسه وه ته ماشای چه ورده وریان ده کهن، وه ک بلئی له وه بترسن که سیک گوئی له قسه کان یان بیت، کاتیک چاویان به من کهوت، نیگا کان یان به گومانه وه ئا راسته ده کردم و له وانیه وایان زانی بیت که من سیخووم.

من له بهر دهه په یکه ره مه زن و کۆنه کانی میسه ره وه که له په ره رستگای "نامون" دا دانرا بوون تیپه پریم و خۆم گه یانده کۆتایی په رستگا که وه و لهوئ به سه ره سو پرمانه وه بینیم په رستگایه کی تازه یان دروست کردوه.

کاتیک من له په رستگای ناموندا بوم، نه و په رستگایه بونی نه بوو و دیار بوو دوا ی دهر چونم له په رستگای "نامون" و شاری "تبس" دروست یان کرد بیت.

کاتیک خۆم کرد به و په رستگایه دا بینیم دیواری نه، به لکو هه یوانیک ی پان و فراوانه و پایه گه لیکی به رزیان به چه ورده وریدا دروست کردوه و له لایه که وه هه یوانیک ی کراوه یه، به واتا بی پایه یه و میحرابی په رستگا که ش له ویه.

له میحراب نزیک بومه وه و بینیم له باتی نه وهی دیاریه ئاساییه کان به واتا، مه ری قوربانی کراو و که ره سه ته پاکیزه کان له سه ره میحرابه که دابنن، گه نه و گول و میوه یان دانابوو و به سه ره میحرابه که شه وه، وینه یه کی هه لکو لراو له بهر دیان دانابوو که خودای "ئاتون" یان له شیوه ی باز نه یه کدا پیشان ده دا و له م باز نه یه شه وه چه ند

تیشکینکیان بە چواردەوری بازە کەدا کیشابوو و ھەر تیشکینکیش بەجستەیک کۆتایی دەھات کە "خاچیکی" بە دەستەوہ بوو.

کاھینەکانی ئەم پەرستگایە جلی سپیان لە بەردابوو، بێئەوہی سەریان تاشییەت، ھەرەھا: ھەموویان لاو و کاتیکی خۆم کرد بەو پەرستگایەدا کاھینەکان چواردەوری محرابیان دا و سوردی پیروزیان دەخویند.

گویم لەو سرودە گرت و ئاگاداری ئەوہ بووم کە ئاھەنگی ئەم سرودە بەلامەوہ ئاشنا دیاربوو و ئەو سرودەشم لە "ئۆرشەلیم" کە دەکەوێتە ولاتی سوریاوہ بیستبوو، بەلام لەھەموو شتەکانی ئەم پەرستگایە سەیرتر پەیکەری فیرەوون بوو کە بەسەر پایەکانەوہ دەبینران.

من پایەکانم ژمارد و بینیم چل پایە و بەسەرھەر پایە یەکیشەوہ پەیکەریکی بەردینی فیرەوون کە لەجەستە ی مەزتر بوو دەبینرا. پەیکەرەکانیان بەشیوہیەک دروست کردبوو کە فیرەوون ھەردوو دەستی لەسەر سینە ی دانابێت، بە دەستیکیەوہ قامچی و بە دەستەکە ی تری گالۆکی فرمانرەوایی بە دەستەوہ بوو و ھەموو پەیکەرەکانیش تەماشای میحرابیان دەکرد و نازانم چ پەیکەرتاشیک ئەم پەیکەرانیە بەشیوہیە داپشتووہ، ئەم پەیکەرەکانەش لەرپی خویندکارەکانی خۆیەوہ دروست کردبوو، بەلام دەزانم کە پەیکەرتاش بەئەنقەست ویستویەتی کە موکورتیەکانی جەستە ی فیرەوون بە پیچەوانەوہ نیشان بدات.

بۆ نمونە فیرەوون خاوەنی دەست و پێیەکی لاوازە، بەلام لە پەیکەرەکاندا دەست و پێکانی بەشیوہیەک دروست کردبوو کە وەک بلنی دەست و پێی فیرەوون وەک خێگە یەکی فوو تیکراو بێت. بەدەر لەئەندامەکانی جەستە ی پەیکەرتاش پوختساری فیرەونیش بەتەواوی گۆریبوو.

تەواوی ھونەرەندان و پەیکەرتاشانی رابردوو کە پەیکەری فیرەوونی کۆنیان تاشیوہ، ھەولێ ئەوہیان داوہ شیوہی ئەو پەیکەرە لەخودی فیرەوون بچیت و کەسیک ھەزاران سال دوا ی دروستکردنی. پەیکەری فیرەوونیک ببینیت بزانییت پوختسار و ئەندامەکانی جەستە ی بەچ شیوہیەک بوو، بەلام ئەو ھونەرەندە ی پەیکەری فیرەونی تاشیبو، گوئی بەلیکچونەکان نەداوہ و کاتیکی مروفیک پوختساری فیرەوون بەچەند گۆشە یەکی گەرە و بچوک و قۆناہەکی قیت و پوختساریکی درێژەوہ ببینیت

له ترساندا راده وەشیئت، ئەگەر دۆستی هونەرمەندی من "توتەمس" لێرە بواوە و تەماشای ئەم پەیکەرەنە ی بکەدایە دەیوت ئەمە قوتابخانەیەکی تازە ی هونەری پەیکەرتاشیە و لەهونەری تازەدا شیوەی کەس و شتەکان نابێت لەخودی شتە سەرەکیەکان بچێت، بەلکو هونەرمەند بەو شیوەیەکی کە خۆی شت و کەسەکان دەبینێت دەبێت پوخسار و ئەندامیان بکێشێت یان پەیکەریان بۆ بتاشیئت، هەروەها شتیکی تر کەبویە مایە ی سەرسوڤمانی من ئەوەبوو کە بەچ شیوەیەکی فیرەوونی میسر "ئامن هوتب" ی چوارەم رازی بوو پەیکەرەکانی بەو شیوەیە بتاشن، ئایا خودی ئەویش بەهەمان ئەو شیوەیە خۆی دەبینی و هەر لەبەرئەوەش پەرخەنی لەپەیکەرەتاشەکان نەگرتوو، ئەگەر نا وەک ئەو کەسانە ی دوچاری کوفر و بیاباوەرە کە بون لەسێدارە ی دەدان.

من ئاگاداری ئەوە بووم ئەو پەرستگا تازە یە تەماشاکەریکی زۆری نیە و تەماشایەکیەکان لەدوو دەستە پێک دەهاتن، دەستە یەکیان جلی کەتان و ملوانکە ی ئالتونیان لەمەلدا بوو، کە ئاشکرا بوو وەجاخزادە و پایەدارەکانی میسر بون و لەبەرئەوە ی دەیانبینی ئەم پەرستگا تازە یە فیرەون گرنگیەکی زۆری پێدەدات، تەنها بۆ چەوڕەیی کردن دەهاتن بۆ ئەو ی. دەستە کە ی تریان بەخەلکانیکی ئاسایی و نەزان لەقەلەم دەدران و سەریان لەسرودی کاهینەکان سوڤ دەما، لەبەرئەوە ی نەیان دەتوانی لەواتاکە ی تێبگەن، ناھەنگی سرودە کەش زۆر بەلایانە وە سەیر بوو، چونکە ئەمانە لەسەردەمی مەدائێوە خوویان بەسرودگەلیکە وە گرتبوو کە لەسەردەمی دروستکردنی قوچەکیەکانی میسر وە لەپەرستگا کاندە دەخوینران و ئەو سرودانە بەشیوەیەکی لەرۆحیاندا جیگیر بوو، ئەگەر لەخەویشدا گوێیان لێ بواوە، دەیانزانای واتای چی دەگە یەنێت، بەلام گوێ و پۆحیان خوی بەم سرودە تازانە وە نەگرتبوو.

دوای ئەوە ی ئەو سرودە خوینرا، ئەو پیاوێکی کە بەسەرچاویدا دیاربوو جوتیارە و لەبیابانە وە هاتوو، لەکاهینەکان نزیک بویە وە لیانی پرسی، ئایا ئەکرێت تەلیسم یان چاوی یەکی کە لەمەرەکان یان ئەو "گا" یانە ی کە کراون بەقوربانی و لەهەموو نەهامەیتە ک دەتپاریژن بەنرخیکی هەرزان بەمن بفروشن، بۆئەوە ی لەگەل خۆمدا بیبەم و لەهەموو هەرەشە یەکی بیپاریژم.

کاهینه کانیښ له وهلامی ښو پیاوړه دا وتیان:خودای "ئاتون" ته لیسم و چاوی
قوربانیه کان نافرۆشیټ و پیوستیښی پښان نیه، به لکو هر که سیټک باوه پی پی
بهینیت، بڼه وهی دیاریه کی پیشکesh بکات له هه موو نه هامتی و هه شهیه ک
ده پیاریزیت.

کاتیک ښو پیاوړه ښه قسه یه ی بیست، پرنکی گوړا و گه رایه وه و بیستم که
له بهر خو یه وه دمه بوله دهکات و دهلیت که خودای "ئاتون" خودایه کی دروینه یه و
دوای ښه وه بهرو پرستگا که ی تر بهواتا خودای "نامون" پوشت بوله وهی ته لیسمیک
یان چاویکی قوربانیه کانی لی و مرگریټ.

ژنیکی نه زان له کاهینه لوه کان نزیك بویه وه و وتی: مه گهر خودای ښو که
ناوی "ئاتون" ه قوربانی مهر و "گا" ی پیشکesh نلگریټ بوله وهی گوشته که ی بخون و
قه له و بڼ. ښه گهر خودای ښو وهش هر بهوشیوهی باسی دهکهن بهیژ بڼت، ښه و ده بیټ
کاهینه کانی قه له و بڼ، نه که بهوشیوهیه لاولز و بیتوانا بڼ، ښه لاولزیه ی ښو وهش ښه وه
نیشان ددات که خودایه کی لاولزتان هیه، له کاتیکدا خودای "نامون" بهیژه و گوشت
ددات به کاهینه کانی و هر له بهر ښو وهش هه مویان قه له ون.

یه کی که له کاهینه کان که که می که له وانی تر به ته مه تر پوو وتی: "ئاتون" پقی
له قوربانیه و نایه ویت خوینی گیانه وهره کان له پښاو ښو وده بریژن، تو نابیت له
پرستگایه دا ناوی "نامون" بهینیت، له بهر ښو وهی "نامون" خودایه کی دروینه یه و
به مزوانه تهختی یه زدانی ښو وهرنگون ده بیټ و پرستگا که شی ویران ده بیټ.

ژنه دوو ههنگاو بو دواوه پوشت و تی: ښه "نامون" ناگادار به من ښو قسه یه
نه کرد، به لکو ښو پیاوړه ښو قسه یه ی کرد و نه فره تی تو ده بیټ ته خا ښو بگریټه وه
نه که من.

ژنه پوښت له گهل چنه که سیکی نه زانی تردا که له وی بون، کاهینه کانیښ
به گالته و پیکه نینه وه پښان وتن: پرون هه کی کهسانی بیتاوه، ښه بزانه
که "نامون" خودایه کی دروینه یه و زور ناخایانیت که توانای ښو وک ښو گیایه ی که
به داس درو دهگریټ، له ناو دهچیت.

ښوکات یه کی که له وپیوانه چه مایه وه و بهر دیکی له زه وی هه لگرت و گرتیه
کاهینه کان و هه مان ښو بهر دهش بهر پوخساری یه کی که له وان کهوت و بریندار بوو،

لهه مان کاتدا کاهینه کانیش پاسه وانانی په رستگایان بانگ کرد بۆنه وهی ئه و پیاوه دهستگیر بکه، به لām ئه و پیاوه هه لهات و نه یان توانی دهستگیری بکه.

ئه وکات له کاهینه کان نزیک بومه وه و بهرپزه وه پیم وتن: من میسریم و ماوه یه که له واته دور بوم. پێش ئه وهی له میسر برۆم ناوی خودای "ئاتون"م بیستبوو، به لām هیچ گرنگیه کم پێ نه ده دا، دواي ئه وهش به هۆی ئه وهی له میسر وه دور بوم، نه متوانی زانیاری ته وای له باره ی ئه و خودایه وه به دهست به یتم و ئیستاش گهراومه ته وه و حز ده که م بزانم خودای "ئاتون" کێیه؟ و چی ده لیت و چی ده وێ و به چ شیوه یه که بیه رستین؟

کاهینه کان بۆ ماوه یه که ته ماشایان کردم، بۆنه وهی بزانن ئایا ده مه ویت پیاو رابویرم یان به راستمه، دواي ئه وهی تیگه شتن که به راستمه، یه کی که له وانه وتی: "ئاتون" تاکه خودای راسته قینه یه.... ته وای ئه و خودایانه ی له پێش "ئاتون" وه هاتون، خودای درۆینه بون و هه موو ئه وانه ی له دواي ئه وه وه هاتون خودای درۆینه، "ئاتون" ئاسمان و زه وای و پو باری "نیل" و گیانه وه ره جو لا وه کانی دروست کرد وه و هه میشه هه بووه و دواي ئه وهش هه ر ده بیئت و ئیستاش خۆی پیشانی کوپی فیرعه ون دا وه و هه موو که سی که ده بیئت بیه رستیت. ئه م خودایه به پیچه وانه ی خودا کانی تر که هه موویان درۆینه بون، نایه ویت خه لکی دیاری پیشکهش بکات و حزیش ناکات هیچ که سی که قوربانی پیشکهش بکات، ده و له مه ند و هه ژار به یه که چا و ته ماشا ده کات و هه ر که سی که با وه پی پێ به ینت، له په نای خۆیدا ده پیاری زیت.

"ئاتون" به پیچه وانه ی خودا درۆینه کانه وه، هه رگیز نامریت و له هه موو شوینیکدا هیه و هیچ پودا ویک به بی وستی ئه و پو نادات.

وتم: ئه و به رده ی هه ر ئیستا پوخساری ئه و کاهینه لا وهی بریندار کرد، به ویستی "ئاتون" به ر پوخساری که وتوه، چونکه تۆ ده لیت هیچ پودا ویک به بی وستی ئه و پو نادات.

کاتی که کاهینه کان گو ییان له م قسه یه بوو، به سه رسوپرمانه وه ته ماشایه کی یه کتریان کرد و وتیان، دیاره تۆ ده ته ویت پیمان رابویری.

به لām ئه و کاهینه ی ئه و به رده ی به رکه وتبوو، به ده نگیک یی به رز وتی: به ئی ئه مه به ویستی "ئاتون" پویدا وه، چونکه من شایسته ی ئه و نیم و ئه ویش بۆیه پویدا ئه مه

پروېدات، بۇئەۋەي: من خۇم بىكمە كەسىكى شايستەي ئەو. ھۇكارى ئەۋەي خۇداي: "ئاتون" ئەمەي بەسەر مىندا ھىنا ئەۋەيە، كە من بەھۇي ئەو خۇشەۋىستەيەي فیرەۋەن. ھەيەتى بۇ من لەخۇبايى كىرېۋەن و خۇدى "ئاتون" م فەرامۇش كىرېۋەن و ھۇكارى خۇشەۋىستەي فیرەۋەن ئەۋەيە كە خاۋەنى دەنگىكى خۇشەۋەن و دەتۋانم سىرود بخوینم، كاتىك فیرەۋەن بىنى من ئامادەم باۋەر بەخۇداي ئەو بەيىنم، مىنى نارد بۇ پەرستگاۋ و گەشتە ئەم پلەۋپايەيە.

ۋەت: بەۋشېۋەيەي كە تۇ باسى دەكەيت خۇداي "ئاتون" ئەۋەندە تۋانلى ھەيە كە بتۋانىت فیرەۋەن ھانى ئەۋە بىدات لەناكاۋ پىاۋىك لەژىر خاكدا زىندۋوبكاتەۋە و بىنىرىتە پەرستگاۋە بۇئەۋەي بىيىتە كاھىن.

يەكك لەكاھىنەكان ۋەت: فیرەۋەنى ئىمە گۈي بەھەلۋەرجى دارايى كەسەكان نادات، بەلكو سود لەۋ تۋانايەي كە "ئاتون" پىنى بەخشیۋەن ۋەردەگىت و دلى خەلكى بۇ لای خۇي بانگ دەكات و تىدەكات لەۋەي ئايا. شايستەي ئەۋەن پلەۋپايەيان بەرز بىكاتەۋە يان نە؟

ۋەت: فیرەۋەن بەچ شىۋەيەك دەتۋانىت بانگى دلى خەلكانى تر بىكات ۋە پەي بەۋە شتە بىبات كە لەناۋ دلىاندایە، چونكە تەنھا "ئوزى رىس"⁶¹ خاۋەنى ئەۋە تۋانلىيەيەۋ دەتۋانىت دلى خەلكانى تر بخوینىتەۋە.

كاتىك من ئەم قسەيەم كىر، كاھىنەكان لەنىۋ خۇياندا دەستىان كىر بەگفتۋوگۇردن ۋەراۋىژى ئەۋەيان لەگەل يەكتىرە دەكرد بەچ شىۋەيەك ۋەلامى من بدەنەۋە، يەكك لەۋانە ۋەت:

"ئوزى رىس" خۇدايەكى پلە دوۋە بگرە پلە سىيەم ۋە چۈرەم ۋە خەيالاۋىە، "ئوزى رىس" ھەربۈنى نىيە، بەلكو خەيالىپلۋى خەلكانى نەزان ئەۋە خۇدايەي ھىئاۋەتە بون، بەلام "ئاتون" بەراستى بۈنى ھەيە و خۇداي نەبىنراۋە و ھەمىشەيەيە فیرەۋەن لەھەمان كاتدا مۇۋقە ۋە ھەلگىرى گەۋەرى "ئاتون" یشە.

⁶¹ئوزى رىس: يەككە لەخۇدا بەناۋانگەكانى مىسر و لەبەرئەۋەي ناۋى ئەم خۇدايە لەۋ مىژۋانەي كە ئەۋرۋاپايەكان دەربارى مىسر نوسىۋانە زىاتر باسكراۋە و ناۋى ھىنراۋە، لەنىۋ خۇدايانى فیرەۋەندا ناۋانگىيەكى زىاترى ھەيە.

ھەرلەبەرئەۋە لەيەك كاتدا ھەلگىرى چەند كەسايەتتەكە، ھۆكارى ئەۋەدى دەتوانىت دلى خەلكانى تر بخوئىتتەۋە ئەۋەدە لەيەك كاتدا چەند كەسايەتتەكە ھەيە و ئەمەش ۋەك ئەۋە وايە كە لەيەك كاتدا چەند كەسەك بىت، ھەرلەبەرئەۋەش ئەۋ ھونەرمەندەدى كە پەيكەرى فىرەۋنى دروست كرد و تۆ ئەۋ پەيكەرەت بەسەر پايدەكانەۋە دەبىنى، ئەۋى بەشىۋەكە دروست كردۋە كە ھەم ژن بىت و ھەم پياو.

چونكە گەۋھەرى خۇدا لەفىرەۋندايە و بەۋنەدى ئەم گەۋھەرەۋە تۋاناي ئەۋەدى ھەيە ھەم ھەلگىرى تۋاناي نىرىنە بىت و ھەم مېيىنەش.

من سەرم بەھەردۋ دەستەم گرت و وتە: من ۋەك ئەۋ ژنەدى ئىستا لىرە پۆشت، پياۋىكى سادەم و ناتۋان لەۋاتاي قسەكانى تۆ تىبەگەم و مىشكى من ئەۋە پەسەند ناكات كە كەسەك لەھەمان كاتدا ھەم پياو بىت و ھەم ژن. ھەرۋەھا بىشتۋانىت ھەم تۆۋىك دروست بىكات و ھەم ئەۋ كۆرپەيە لەناو سىكىدا پەرۋەردە و گەرە بىكات و بىگۈزىتەۋە بۆ ئەم جىھانە. ھەرۋەھا ئىۋەش جىۋازى بىرۋاپاتان لەبارەدى خۇداى "ئاتون" ئەۋە ھەيە و ۋەك ئەۋەدى نەزانن ئەۋ كىيە و چى دەلىت، چونكە كاتىك من پىرسىارىك لەئىۋە دەكەم پراۋىژ لەگەل يەكتىدا دەكەن و دۋاى ئەۋە ۋەلام دەدەنەۋە.

كاھىنەكان نەرەزايى خۇيان لەبەرامبەر ئەم گوتەيەدا دەرپى و وتيان وانىە و ئىمە بچوكتىن گومان و ناكۆكىمان لەخۇداى "ئاتون" نى، چونكە ئەۋ خۇدايەكى تەۋا و بى كەم و كورتە و ھەمىشە بوۋە و بەبەردەۋامىش دەبىت.

بەلام ئىمە كەموكورتىمان تىدايە و ھەر لەبەرئەۋەش ناتۋانن خۇداى "ئاتون" بەتەۋاۋى بناسىن، بەلام ھەرچەنىك بىرى بخوئىنەۋە و بىرى لى بىكەينەۋە، باشتىر و زىاتىر دەيانسىن، بەدلىنايىيەۋە ئىمە لەچەند سالىك پىش ئىستا باشتىر خۇداى "ئاتون" دەناسىن و بىست سالى تىرىش ناسىنى ئىمە لەمېۋ زىاتىر دەبىت و تەنھا كەسەك كە بەتەۋاۋى "ئاتون" بناسىت فىرەۋنە، چونكە ئەۋ گەۋھەرى "ئاتون" ە ، ۋەك ئەۋە وايە پۆخى فىرەۋن "ئاتون" بىت.

سەرەپاى ئەۋەدى ئەم قسەيە بەلاى مەۋە پارىكەر نەبوو، بەلام كارى تىكرەم چونكە ئاگادارى ئەۋە بوم لەكانگاي دلىانەۋە ئەۋ گوتەيەيان دەرپى و تىگەشتم لەۋەدى راستىكە لەم گوتەياندا شارداراۋەتەۋە، ھەمان ئەۋ راستىش ئەۋەيە كە ئىمە كەسەكى

تىنەگەشتۈپ نەك خۇداكان، لەبەرئەۋەى مېشك و تىگەشتىنى ئىمە كەموگورتى تىدايە و ۋاھەست دەكەين كەسانى تىرىش ۋەك ئىمە تىنەگەشتۈ و بىمىشكەن.

تىگەشتەم كە ئەكرىت جىهان چەند پاستىك لەخۇ بگرىت كە چاۋى ئىمە نايانېنىت و گويمان نايانېستىت و دەستەكانىشمان ناتوانىت بەرجەستەيان بكات. لەبەرئەۋە كاتىك لەشتىك تىنەگەين نابىت نكولى لى بگەين و بلىن بونى نى، لەۋانەيە خۇدى فىرەون پاستىكە بەدەست ھىنايىت كە بەناۋى "ئاتون" بانگى بكات، بەلام من مېشك و تىگەشتىكى دروستم نى و ناتوانم لەۋە تىبگەم كە "ئاتون" كىيە و چىيە؟

لەبەرئەۋەى نەمتوانى ھاۋپى و ئاشناكانى خۇم پەيدا بگەم گەرامەۋە بۇمال و بىنىم "كاپتا" بەۋ پىيەى من پىم وت تابلۇيەكى بەسەر مالەكەۋە ھەئاسىۋە و خۇشى لەمالەۋە دانىشتۈۋە و گۆزەيەك ئاۋجۇى لەبەردەمى خۇيدا دانائە كە جارجارىك قومىكى لى دەۋاتەۋە.

چەند نەخۇشىك لەمالەكەى مندا دانىشتىۋون و چاۋەپى گەرانەۋەى منيان دەكرد، من دايكىكم بانگكرد كە مندالىكى لاۋازى لەباۋەشدا بوو پىيى وت: پۇژ لەدۋاى پۇژ ئەم مندالە شىرە خۇرەم لاۋاز تر دەبىت. من بىنىم نەدايك نەخۇشە و نە مندالەكەى، بۇيە بەدايكەكەم وت: نەخۇشى مندالەكەت لەۋەۋە سەرچاۋە دەگرىت كە تۇ بەپىي پىۋىست خواردن ناخۇيت و ئەگەر خواردنى پىۋىست بخۇيت و بەپىي پىۋىست شىر بەمندالەكەت بەدەيت، مندالەكەت قەلەۋ دەبىت. دۋاى ئەۋەى مندالەكە پۇشت پىشكىنىم بۇ بەندەيەك كەرد كە دەستى كەۋتېۋە دۋاى ئاشىكى دەستگىزېۋە، تىمارى برىنەكەيم كەرد و بەستم. ئەۋكات پىشكىنىم بۇ پىۋاى عەريزە نوس كەرد و بىنىم دومەلىك بەئەندازەى مشتىك، لەناۋەپاستى قورگىدا دەرچۈۋە، دەرمانىكم دەرخوارددا كە لەگىيەكى دەريايى دروست دەكرىت و پىم وت: دەبىت ئەم دومەلە لەناۋەپاستى قورگتەۋە بىتە دەرەۋە، دۋاى ئەۋە دەبىت بۇماۋەيەك پاكشيت، بۇئەۋەى ئەۋ برىنە سارىژ بىت، ئايا ئەكرىت من پىم مالى تۇ و لەۋى ئەۋ دومەلە لەقورگت دەرېكەم.... پىۋايش ۋەلامى بەلىي دايەۋە و بىرپار بوو من پۇژى دۋاى بېرۇم بۇ مالى ئەۋ و ئەۋ دومەلە لەقورگىدا دەرېنىم.

كاتىك ئەۋ پىۋاۋە وىستى بىرۋاتە دەرەۋە، دوو ئەنگوستىلەى مىسى لەگىرفانىدا دەرھىنا بۇئەۋەى لەبەرامبەر ئەۋ پىشكىن و چارەسەر كەردنەدا پىم بدات، منىش پىم

وت: هیشتا به تەواوی چارەسەرەم نەکردویت بۆ ئەوەی شتیکت لە بەرامبەرەدا لێ
وەرگرم.

وتی: تۆ دەرمانیکت پێدام و خواردیشمەو، بۆیە هیچ نەبیئت نرخێ ئێو دەرمانەت
پێ بدەم.

وتم: من بێئەوێ دیاریەك لەتۆ وەرگرم چارەسەرت دەكەم و لە بەرامبەرەدا ئەگەر
پۆژێك پویوستم بە عەریزە نوسیك بوو، لە بەرامبەری ئەم چارەسەرکردنەدا سود لەو
هونەرە ی تۆ وەردەگرم.

دواى ئەو ژیکی لاو كە لە یەكێك لە سۆزانی خانە دراوسێكانماندا دەژیئت،
چارەكانی پێنیشان دام و وتی: چاوم ئازار دەكات و تەنھا دەمەوێت ئازاری ئەم
چاوم لەكۆل بكەیتەو.

منیش دەرمانیكم كرده ناو چاویەو و ژنیش لەو كاتەدا ویستی كری
چارەسەرکردنەكەم وەك ئەو ژنانە ی خۆیان بە هەرزان دەفرۆشن پێدات، منیش پێم
وت: دلگرانیهكم هەیه كە ناھیلێت لەگەڵ ژناندا رابووێرم. بۆ ئەوەی خزمەتیکی زیاتری
بكەم، دوو هەلئاوسانی بچوكم بە ئەندازە ی قۆچەیهك بە سەرچاویەو دەرهینا
بۆ ئەوەی لە بەرچاوی مشتەریەكانیدا ناشرین دەرنەكەوێت.

لەو پۆژەدا بگرە ئەنگوستیلەیهکی مسینیشم لە نەخۆشەكان وەرنەگرت، بۆیە
كاتێك ئەوان پۆشتن و "كاپتا" خواردنی بۆ هینام وتی: گەرەم، تۆ ئەمڕۆ، بەو
پادەیهش سودت لەكارەكە ی خۆت وەرنەگرت كە بەهای ئەو خوییهی من كردومەتە
ئەم خواردنەو بە دەست بهێنی.

"كاپتا" ی بەندەم ئەو خوارنە ی كە مراویەکی برژاو بوو، ئەو پۆژە لە یەكێك
لە چێشتكەرەكانی "تبس" ی سەندبوو و بەگەر می پاراستبوی بۆ ئەوەی لەكاتی
نانخواردندا دەرخواردم بدات.

لەشاری "تبس" دا مراوی و قازبەشیوێهەك دەبرژێنن كە من هاویشیوێهە ئوم لەهیچ
ولا تێكدا نەبینیو، لەشاری ئێمەدا دەخەنە ناو قاپێکی كانزاییەو و سەری قاپەكە
دەگرن، دواى ئەو ئەو قاپە دەخەنە ناو تەنورێكەو و لەئەنجامدا مراوی و قاز
بەشیوێهەك دەبرژێت و تەواوی چەوری و شلەمەنی ناو گۆشتەكە دەمینیتەو و لەناو

ناچىت، ئەم جۆرە خواردنە لەھىچ ولاتىڭدا باو نىيە و تەنھا لە "تبس" دا ئەم خواردنە خوشە لى دەنرىت⁶².

"كاپتا" لەو شەویدا خواردنەوھىيەكى پاكى دەرخوارد دام، سەرەپاي ئەوھى من كرىم لەھىچ نەخوشىكم وەرنەگرتبوو، بەرپادەيەك خوشحال بوم كە وەك بلىي بازارگانىكى دەولەمەندم چارەسەر كرديت و لەبەرانبەردا ملوانكەيەكى ئالتونى پيشكەش كرديت.

ئەوھى بۇ زىاد بكم ئەو بەندەى ئەو پۆژە پەنجەيم چارەسەر كرد، دواى چەند پۆژىك كە پەنجەى بەتەواوى باش بويەو ھات بۇ لام و ليوانىك ئاردى بۆھىنام و وتى: ئەم ئاردەم لەناشىڭدا دزيو، بۆئەوھى بەھاي چارەسەكرەنەكەى خويم پيبدات، لەبەرئەوھش كارى پزىشكى پۆژى يەكەم بەئەندازەى ليوانىك ئارد سودى ھەبوو، بەلام من ئەو ئاردەم لەو بەندە وەرنەگرت و پىم وت ھەليگرە بۇ خوت.

پۆژى دوايى، بەندەكەم كە لەمال پۆشتبوو دەرەو، گەپايەو و پىي وتم: "سينۆھە" وابزانم ئەمپو و پۆژەكانى تريش، نەخوشگەليكى زۆر سەردانت دەكەن، چونكە كاتىك چومە دەرەو بىستم خەلكى دەلين لەدوينۆھە پزىشكىك لەمالى كابراى مسكەردا نيشتەجى بوو، زۆر زيرەكيشە و نەخوشەكان چارەسەر دەكات و لەبەرانبەردا ھىچيان لى وەرنەگريت و ئەنگوستيلەى مسيش دەدات بەھەژاران. ھەرەھا كاپتا دەيوت: ھەژارەكان يەكتريان پادەسپارد ھەرچى زووتر سەردانى ئەو پزىشكە بكەن، بۆئەوھى ھەم نەخوشىيەكانيان چارەسەر بكەن و ھەم ميسيشى لى وەرگرن، چونكە ئەم پزىشكە كانزا بەسەر خەلكىدا دەبەخشيتەو و لەبەرانبەردا ھىچيان لى وەرنەگريت. بۆيە لەماوھىيەكى كورتدا بەرپادەيەك ھەژار دەكەويت كە ناچار دەبيت مالى خوى بفرۆشيت و لەو گەرەكە بار بكات. ھەندىكى ديكەش دەيانوت ئەم "سينۆھە" يە لەوانەيە شيت بيت، ئەگەر بەردەوامى بەم كارە شيتانەى بدات، پۆژىك ديت لەژورىكى تاريكدا زىندانى دەكەن و زالوى بەسەردا دەپژن، بۆئەوھى ئەو شيتىيەى لەناو بجيت.

⁶² ئەم بەشمەش لەسەرگوزشتەى سينۆھە نەوسمان بۇ دەسلەينىت كە ليئانى خواردن لەناو تەنوردا كە ئىمە وامان دەزنى رۆمەكان داپان ھىناو و لەوانەو بۇ ئەوروپا گواستراوتەو، ئەميش ميسرەكان داپانھىناو و شارى "تبس" بەوشىوھە خوارنى ليئناو.

من كە ئەم گوتانەم لە دەمى خەلكى بىست، بەگە مژەبىيان پىكەنەم، چونكە دەمزانى تۆ كە خاوەنى منى پىاويكى دەولەمەندى، بۆيە بەپىيى ئەو فەرمانانەى پىتتەم كانزاكانى تۆم خستە كارەو و تۆ دەتوانى تەنھا لە قازانجى ئەو ئالتونەى ھەتە بەباشى بژىت و ھەموو شەويك وەك ئەمشەو، قازىك يان مراويەك بخۆيت.

دواى ئەو بەندەكەم وتى: بەلام من لەشتىكى تۆ دەترسم و ئەو ش بەلامەو ئاسايى نەبوونى تۆيە، تۆ كەسىكى ئاسايى نىت و ھەر لەبەرئەو ش لەوانەى پۆژىك ھەولى ئەو بەدەيت ھەرچى زىرت ھەيە فېرى بەدەيت و ئەم خانووش بەمن بفروشى كە بەندەى تۆم، چونكە جارىكيان ئەم كارەت كردو و من و مالى خۆت فروشت بەو ژنەى كە ئاشقى بویت، ئەگەر منىش ھەلنەھاتايام ئىستا بەندەى ئەو ژنە بووم، بۆيە سبەى دەبىت عەرزەيەكم لەپى عەرزە نوسىكەو بۆ بنوسىت و لەو نوسراو ھەدا بلىت من ئازاد و دەتوانم بەئاسودەيى، بۆ ھەركوئىيەك ھەزى لى بکەم بېرۆم و ھىچ كەسىكىش ناتوانىت بىمكېت، چونكە چىتر بەندەى ھىچ كەسىك نىم.

منىش لەبەرئەو ئەو نوسراو ھەتۆ دەوئىت، چونكە قسە لەناو دەچىت، بەلام نوسراو بۆ ھەمىشە دەمىنئەتەو، پاپىروس "پاپىروسى مىسرى ئەو سەردەمە" بەھىچ شىوہەك لەناو ناچىت.

بەشى بىست و ھەشتەم

نىگەرانى خەلگى تىس بۇ ئايندە

ئەو شەۋەي "كاپتا" ئەو قىسەيەي كىرد، مەن بەبۇنەي ئەۋەي لە "تىس" دا كەسە ھەژارەكانم بەخۇپايى چارەسەر كىردوۋە زۆر خۇشحال بوم و خواردن و خواردنەۋەكەش خۇشحالى منيان زياتر كىرد.

بەھار بو و گۈلى "ئەقايە" ^{۶۳} ش ھەۋاي بۇندار دەكرد و لە لەنگەرگاي پوبارى نىلىشەۋە بۇنى كالاكانى سوريە دەھات و لەمالە سۇزانىەكانىشەۋە موزىكى سىريانى دەبىسترا و كۈنەپەپوۋەكانىش دەيانخوئىند و منىش پۇخى خۇم بەخۇشحال دەبىنى، ھەرلەبەرئەۋەش پىم بە "كاپتا" دا كە لەكاسەيەكى گلىندا خواردنەۋە بۇخۇي تىبكات و دواي ئەۋە پىم وت: "كاپتا" پىش ئەۋەي تۇ داۋاي ئەۋەم لى بىكەيت كە ئازادت بىكەم، مەن لەناخەۋە تۇم ئازاد كىردبوو.

ئازادى تۇ لەو پۇژەۋە دەستى پىكرد كە مەن و تۇ دەمانوئىست لەم شارە ھەلبىن و تۇش پاشكەۋتى كۇكراۋەي تەمەنىكى خۇتت بەمەن دا، بۇئەۋەي بىتوانىن پىكەۋە ھەلبىن.

ئەۋپۇژە مەن بىپىارم دا ھەر ئەۋەي سامانم كەۋتەۋە دەست و دەۋلەمەند بوم، ئازادت بىكەم و دواي ئەۋە پىت بلىم ئەگەر ھەز دەكەيت ۋەك خىزمەتكارىك "ئەك بەندە" لەلاي مەن بىمىنەرەۋە، ئەگىنا بىرۇ بۇ ھەركۈي كە خۇت ھەزەت لىيەتى.

ئىستاش پىت دەلىم ئازادى و بۇ دۇنيائىشت سبەي لەپىيى عەرىزە نوسىكەۋە شىتكت بۇ دەنوسم كە تۇ ئەو دۇنيائىيە بەدەست بىيىنى كە ئازادى، بەلام لەبەرئەۋەي

⁶³ بىرۇ بۇپەرراۋىزى ژمارە "۵"

وتت من لەپىرى سود و قازانچى زىر و زىوى خۇمەو دەتوانم بژىم، پىم بلى بەچ شىۋەيەك زىر سود و قازانچ بەمن دەگەيەنەت، مەگەر تۆ ھەربەوشىۋەي كە پىم پاسپاردى ئالتونەكانى منت وەك ئەمانەتەك نەسپاردوۋە بە پەرستگاي "ئامون"؟

"كاپتا" بەتاكە چاۋەكەي تەماشايەكى كردم و وتى: نەخىر "سىنۇھە"، ئىستا كەمن ئازادىم پىت دەلىم من فەرمانەكانى تۆم جىبەجى نەكردوۋە و ئالتونەكانى تۆشم وەك ئەمانەتەك نەسپارد بە پەرستگاي "ئامون"، لەبەرئەۋەي فەرمانەكانى تۆ لەھز و مېشكەۋە زۆر دورە و منىش ئەو فەرمانانەي كە پىچەۋانەي مېشك بن جىبەجى ناكەم. لەبەرئەۋەي دەزانم لەۋانەيە لەناكاۋ لىم تۆرە ببىت، بۆيە بۆ تەنگانە گالۆكەكەتم شاردوۋەتەۋە بۆئەۋەي نەۋەك بەو گالۆگەت بتەۋىت شان و پىشتىمى پى بىكوتىت، بەلام بۆئەۋەي بزانى بۆچى فەرمانەكانى تۆم جىبەجى نەكردوۋە، دەلىم تەنھا كەسە گەمژەكەكان ئالتونەكانىان دەسپىرن بەپەرستگاكان، چونكە وەك ئەمانەتەك ئالتون بە پەرستگاي سپاردن دوو كەم و كورتى مەزن لەخۇ دەگرىت.

يەكەم: كاتىك كاھىنەكان و دواچار فەرەۋنى مىسر پەي بەسەرۋەت و سامانى تۆ ببەن، ئاگادارى ئەۋە دەبن كە تۆ چەنىك زىر و زىوت ھەيە و يەكىك لەو كارانەي كە بەلگەي شىتتى تۆيە ئەۋەيە كە نابىت مروۋ ئاستى دارايى خۆي بەھىچ كەسىك بلىت. دوۋەم: كاتىك تۆ ئالتونەكانى خۆت وەك ئەمانەتەك بەپەرستگا بسپىرى، بۆئەۋەي لەخەزىنەي پەرستگادا بىمىننەتەۋە، دەبىت ھەموو سالىك برىك لەھەمان ئەو زىرە، وەك كرى بدەيت بەخەزەندارى پەرستگا و لەئەنجامدا سال لەدۋاي سال برى ئالتونەكەت كەم دەبىتەۋە.

ئەۋەبوو كاتىك تۆ لەمال پۇشتىتە دەرەۋە بۆئەۋەي بەنىۋشاردا پىاسە بىكەيت و ھاۋپى كۆنەكانى خۆت بىينى، من پۇشتىم بۆ ناو شار بۆئەۋەي بزەنم بەچ شىۋەيەك دەتوانرىت ئالتونەكان بخرىنە گەپ، بۆئەۋەي مروۋ بىنەۋەي كارىك ئەنجام بدات و خۆي بخاتە نەھامەتيەۋە لەقازانچەكانىان بەھەرمەند بىت و سوديان لى ۋەرگرىت. من ئاگادارى ئەۋەبووم كە ھىچ كەسىك لەشارى "تبس" دا ئالتونى خۆي وەك ئەمانەتەك ناسپىرىتە پەرستگاي "ئامون"، لەبەرئەۋەي بۆ سپاردنى زىرەكان بە شوينىك، ناتوانرىت متمانە بە پەرستگاكان بىكرىت، ناچار لەسەرتاسەرى مىسردا، شوينىكى دلىبابەخش بەدى ناكىرت كە مروۋ بتوانىت زىرەكانى خۆي پى بسپىرىت.

ئەو زانیاریانەى تر که بە دەستم هینا ئەوێه که خودای "ئامون" زەویەکانى خۆى دەفروشیئت.

وتم: درۆ دەکەیت و خودای "ئامون" بەواتا پەرستگای "ئامون" هەرگیز زەوی نافروشیئت، بەلکو بەردەوام زەوی دەکڕیت و هەموو سالیك سەرۆت و سامانى خۆى زیاتر دەکات.

"کاپتا" وتى: بەلام ئیستا پەرستگای "ئامون" بەنهینى زەویەکانى خۆى دەفروشیئت و ئەو زەویانە بەزێر دەگۆڕیتەو و لەخەزینەکەى خۆیدا هەلیاندهگریت، بەهۆى ئەوێ پەرستگای "ئامون" زەویەکانى خۆى فروشتوو و زێر و زیویکی زۆرى کۆکردوووە، ئیستا لەمیسردا زێر و زیو کەمبوووەتەو و بەکەمى دەست دەکەوێت.

وتم: نایا بەزێرێى من زەوێت کړیوه؟

"کاپتا" وتى: گەرەم نەخیز، من بەزێرێى تۆ زەویم نەکړیوه، لەبەرئەوێ نە من و نەتۆ شارەزاییمان لەبوارى جوتیاریدا نیه، ئەگەر بەزێرەکەى تۆ زەویم بکړایه، سەرپەرشتانى کینگە و ئەو بەندهانەى که له کینگەکەى تۆدا کار دەکەن، بەهەرمى کینگەکەى تۆیان لەمن دەدرزى و ئیشتاش که من لەشارى "تبس" دا درزى دەکەم، واتای ئەو دەگەیهنیت که خەلکى فریو دەدەم.

چیتەر دواى ئەو هەستم بەو کرد که فروشتنى زەوى لەلایەن پەرستگای "ئامون" بەواتا لەلایەن پەرستگایەک که زیاد لە سەد سال دەبیئت خەریکی کړینی زەویه، بەدڵنیاییهو هۆیهکی لەپشتەوێه و ئەو پەرستگایە دەزانیت که ناتوانیت لەداهاتودا لەبەرامبەر خودای تازەدا بەرنگارى لەخۆى بکات و دەبیئت لەناو بچیت، هەرلەبەرئەوێش پیشووەخت زەویەکانى خۆى دەفروشیئت، بۆئەوێ خودا تازەکەمان دەست بەسەر زەویەکانیدا نەگریت. هەرلەبەرئەوێش کړینی ئەو زەویانەى که پەرستگا "ئامون" دەیانفروشیئت زۆر هەپەشە نامیزە، چونکه لەوانەیه خودای تازە، بانگەشەى ئەو بکات که تەواوى زەویەکانى خودای پابردوو که لەلایەن ئەوێه فروشراو بەخەلکى، بەوێه پەيوەست دەکړیت و بەهێ خۆى دەزانیت و تەواوى ئەو زەویانەى خەلکى لەپەرستگای "ئامون" یان کړیوه، دەستیان بەسەردا بکړیتەو، بێئەوێ بەهێ کړینی ئەو زەویانە بگەڕێنیتەو بۆئەو کەسانەى که کړیویانە.

ۋەتەن: ئەۋلادى ئىستى باس تىرىشكەن، چەند بابەتلىكى جىياۋز بوۋ لەۋ شتەي كە لىم پىرسىت، چۈنكى مەن لىم پىرسىت، چىت لەئالتۇنەكانى مەن كەرد لەچ بوۋارىكدا خىستۇنتە گەر كە دەلىت دەتۈم قازانچىلىق زۆرىيەن لى ۋەرگەم.

"كاپتا"ۋەتەن: لەبەرئەۋەي پەرسىتلىق "ئامون" زەۋىيەكانى خۇي دەفرۇشەت زىپ و زىو كۆدەكاتەۋە، ھەربەۋىيەۋى بۆم باسكەردى زىپ و زىو لەمىسەدا نەۋەۋە كەمى زىپ و زىو بوۋەتە ھۇي ئەۋەي نەرخى مال بەگەشتى ۋە ھەموو ماللىق نىشتەجى بون و ناۋچە بازىرگانىيەكان دابەزەت، كاتىك زانەم نەرخى خانوۋ ھەزەن بوۋە، بەئالتۇنەكانت ھەندىك خانوۋ نىشتەجىيەن و چەند ناۋچەيەكى بازىرگانەم كەپوۋە تۆش ئەم مالانە دەدەيت بەكەرى ۋە ھەموو سالىك كەرى ئەم خانوانە ۋەردەگەيت ۋە بەبەردەۋامىش خانوۋەكانت ۋەك خۇي دەمىنەتەۋە ۋە سود ۋە قازانچىلىق زۆرىشت پى دەبەخشەن، لەبەرئەۋەي لەلەيەن تۆۋە دەستەلاتى تەۋاۋم بۇ كەرنى ئەم خانوانە ھەيە، بى "مۇر"ى تۆ ئەۋ خانوانەم كەپوۋە، ئەگەر فرۇشەيەن ۋەك ھەقى زەھمەتلىك شەتەم پى بەدەن، ئەۋ ئەم جۆرە دىيارىيەنە بەھىچ شەۋەيەك بەتۆۋە پەيۋەست ناكەيت، بەلكو بەگەمژەيى خۇيەنەۋە پەيۋەست دەكەيت، چۈنكى لەم كەردەدا مەن ھىچ شەتەك لەتۆ نادەم، بەلكو لەكەريەن شەتەك ۋەردەگەم ۋە ئەگەر تۆش ھەز بەكەيت دىيارىيەك بەبەندەي رابەردى خۇت بەدەيت، لىتە ۋەردەگەم.

ۋەتەن: "كاپتا" مەن ھىچ دىيارىيەك پەنابەخشەم، لەبەرئەۋەي دەزەم كە تۆ لەمكارەدا، سەرەتا بەرژەۋەندى خۇت لەبەرچاۋ گەرتوۋە ۋە پەشەبەننى ئەۋە دەكەيت كە لەرەيى ۋەرگەرتەن كەرنى خانوۋەكان، ھەروەھە لەرەيى كەرنى شەتەمەكى ناۋمال، بەناۋەنەشەننى پەيۋەستەكانى مال، سامانىلىق زۆرت لەمەن دىۋە.

"كاپتا"ۋەتەن: ۋانەيە، ئەگەر تۆ خاۋەنلىق سەمەكار ۋە پارەپەرسەت بويەيە، لەۋكاتەدا بىرەم لەۋەي تۆ باستەرد دەكەردەۋە ۋە پەشەبەننى ئەۋەم دەكەرد كە بەچ شەۋەيەك لەئەندەدا سود لەم مالانەت ۋەرگەم، بەلام تۆ كەسەيلى بەبەزەيى ۋە بەرەزى، بۆيە پەيۋەست بەۋە ناكەت بىر لەۋ جۆرە شەتەنە بەكەمەۋە، چۈنكى ئەۋەي تۆ ھەتە، لەژەردەستى مەندايە ۋە مەنەش مالى تۆ بەمالى خۇم دەزەم. كاتىك پارەزەگەرى لەبەرژەۋەندەكانى تۆ دەكەم، لەپەستەدا پارەزەگەر لەبەرژەۋەندەكانى خۇم دەكەم ۋە

ھەرلەبەرئەوھش بەبېرىكى تری زېر و زیوھکەت پیشوھخت دانەوئلەم لە جوتیارەکان کړیوھ.

وتم: "کاپتا" بۆچی دانەوئلەت کړیوھ؟

"کاپتا" وتی: ئەو کیشمەکیشەیی کە ئیستا لەنیوا ئەو دوو خودایەدا بەرپا بوو، بەدنیایییەوھ بۆ نەتەوھیی میسر نەھامەتی و بەدبەختیەکی زۆر لەگەڵ خۆیدا دەھینیت، لەبەرئەوھیی ھەركاتیك خوداكان لەگەڵ یەكتردا بەشەپ بێن، دەقاودەق وەك ئەوكاتانە وایە کە شەپ لەنیوان دوو کەسی مەزندا بەرپا دەبیت و باجی ئەو شەپەش بەدنیایییەوھ دەبیت خەلکی بیدەرەتان بیدات و خەلکیش دەبیت لەپینا و ئەم جەنگەدا قوربانی پیشکەشی خوداكان بکەن، وا ھەست دەکەم بەھۆی جەنگ و کیشمەکیشەیی ئەم دوو خودایەوھ بارودخۆی میسر بێسەر و بەرە و کەس بەکەس بیت و کیلگە بەپیتەکانیش دەگۆریت بەبیابانە سوێرەکان. سەرەپای ئەوھش، ئەمەز، ئەوانەیی زېر و زیویان ھەبە لەترسی جەنگی خوداكان زەوی دەکەن، لەبەرئەوھیی دەزانن زېر و زیو دەدرزێن، بەلام ناتوانریت زەویەکان بدزێن.

ئەو کەسانەیی زەوی لەپەرستگای "ئامون" دەکەن، ھەموویان بازرگانن یان یەکیکن لەپایە بەرزەکانی ئەم ولاتە یان کاهینەکان، بۆئەوھیی لەژێر پکێفی پەرستگا دەری بەنن و بیکەنە ھێ خۆیان، بەلام ھیچ یەکیك لەم کەسانە جوتیارین و ناتوانن گشتوکالی تیدا بکەن، لەئەنجامدا تەواوی ئەم کیلگانە دەبنە "بەیار" و بەروبومی دانەوئلەش زۆر کەم دەبیتەوھ و لەئەنجامدا میسر گرفتاری کەمی خۆراک دەبیت، ئەوکات ئیمە دەتوانین ئەو دانەوئلەیی خۆمان بەنرخیکی باشتەر بفروشین.

من دەزانم کە تۆ واھەست دەکەیت دانەوئلە وەك بەرد نیە کە ھەزاران سال بمینیتەوھ، بەلکو مشکەکان دانەوئلە دەخۆن و بەندەکانیش دەیدزن، بەلام تا ئەوکاتەیی مەووف بەرگەیی زیان نەگرت، ناتوانیت سود و قازانج بکات و من بەشیک لەم مالانەیی کە کړیومن بۆ ھەلگرتنی ئەو دانەوئلانەیی کە کړیومن تەرخان کردووە و چاودیریان دەکەم، بۆئەوھیی نە مشک دانەوئلەکان بخوات و نە بەندەکانیش بیدزن. ئەوپۆژەش کە دانەوئلە کەمان فروشت و چیتەر پیویستمان بەخەزینەکان نەبوو، بەکری دەیان دەین بەبازرگانەکان، بۆئەوھیی کالاکانی خۆیان تیدا ھەلگرن یان بازرگانن تیدا بکەن.

وتى: "كاپتا" من بەيىچەوانەى تۆۋە، بەھىۋاى ئەرە نىم كە ئەم جۆرە كارانە قازانچىم پى بگەيەنىت، بەلام لەۋەيكە ئەم جۆرە مامەلەنەت ئەنجام داۋە من ھىچ پەخنەيەكت لىناگرم، بەمەرجىك لەئەيندەدا بەبۇنەى بەرپۆۋەبىردىنى كاروبارى ئەم مالانە و فروشتىنى دانەۋىلەكان تۆشى سەرنىشەم نەكەيت.

"كاپتا" وتى: من بىرۆكەيەكى ترم لەسەردايە كە بۇ دەۋلەمەندىۋىنى تۆزۈر بەسۈدەو ئەۋىش كېرىنى يەككە لەبازارەكانى كۆيلە فروشىيە، ھەرچەند من سەرم لەكارى جوتيارى دەرنەچىت، بەلام تاحەز بەكەيت لەكېرىن و فروشتىنى كۆيلەدا شارەزايىيەكى تەۋاوم ھەيە و دەزانم بەچ شىۋەيەك دەبىت كۆيلەكان بەنرخىكى ھەرزەن بەكېرىت و كەموكورتىيەكانىيان بشارىتەۋە، بۇنەۋەى كېرياران ھەست بەو كەم و كورتىيەكان نەكەن، ھەرۋەھا دەشزانم بەچ شىۋەيەك دەبىت لەپىنى قامچى و دار كۆيلەكان بەكەيتە كەسىكى گويپرايەل، چونكە خۇم كۆيلە بوم، كەسىكىش پىشتەر خۇى كۆيلە بوبىت، ناشناى ھەموو نەئىنيەكى كۆيلە فروشىيە و من ئەو دۇنيايىيەت پىدەبەخشم ئەگەر ئىمە ئەم بازارە بەكېرىن، دواى چەند سالىك تۆ دەبىتە دەۋلەمەندىتەرىن كەسى مىسر.

وتى: "كاپتا" سەرەپاى ئەۋەى لەكۆيلە فروشتىندا قازانچىكى زۆر دەكەيت بەلام من ھەزناكەم كېرىن و فروشى كۆيلە بەكەم، لەبەرئەۋەى كۆيلەفروشى كاريكى پيس و نەفرەتنامىزە. من دەزانم كە زۆرىك لەسەۋداگەرەكان ئەم كارە دەكەن و ھەموويان كۆيلە دەكېرىن و ھەمويان پىۋىستىيان بەكۆيلەيە و منىش لەپراپىردودا تۆ و ئەو كەنيزەكەى كە بۆت ھىنام كېرپوۋە، بەلام ئەمرو ھەزناكەم كېرىن و فروشتىن بەسەر كۆيلەۋە بەكەم.

"كاپتا" ھەناسەيەكى قولى ھەلگىشا و وتى: من نازانم تۆ بۇچى وايت و لەبەرچى ناتەۋىت ۋەك ئەۋانى تر بۇ ماۋەيەكى كەم پىدەردىسەرى، كەسىكى دەۋلەمەندەت لى دەربچىت، ئىمە ئەگەر بازارپىكى كۆيلەفروشتىن و چەند "سۆزانى خانەيەكمان بەكېرايە، كەنيزە جوانەكانمان لەبازارپى كۆيلەفروشىيەۋە دەگۈاستەۋە بۇ مالە گىشتىيەكان و ھەموو شەۋىك قازانچىكى باشمان لەو مالانە دەكرد. بەلام چى بەكەم كە خوداكان منيان توشى خاۋەنىك كىردوۋە كە سەلىقەيەكى جىياۋازى لەۋانى تر ھەيە، بەلام ئىستاش كە ناتەۋىت بازارپى كۆيلەفروشى و سۆزانيخانەكان بەكېرىت، ھىچ نەبى ئەم داۋاكارىيەم پەسەند بەكە.

پرسیم: داوای چیم لیدە کەیت؟

"کاپتا" وتی: لە بەرئەوێ ئەمڕۆ تۆ منت ئازاد کردوو، حەز دەکەم بەم بۆنە یەوێ ناھەنگێک بگێڕین، سەرەپای ئەوێ تۆ ئەم داوایە من بە بیئەرمی لەقەڵەم دەدەیت، حەز دەکەم لەگەڵ مندا بیئت بۆ ئەوێ پێکەوێ لەمە یخانی "کلکی تیمساح" کە لە ناو لەنگەرگایەکی کەنار پو باردا یەدا یە، بخۆینەوێ و ئەو خواردنەوێ یە ئەویش بەھێزە و لە خواردنەوێ کانی تر نە شە بە خشتەرە.

سەرەپای ئەوێ داواکە "کاپتا" بیئەرمی بوو، چونکە نابیئت خزمەتکار یان بەندە داوای ئەوێ لەخاوەنەکە ی بکات کە لەگەڵیدا بپروات بۆ مە یخانی و لەوێ شتیێک بخۆنەوێ، بەلام من داواکەیم پەسەند کرد. چونکە ئەو شەوێ زۆر خۆشحال بوم و واھەستم دەکرد پۆشتن بۆ مە یخانی و لەویدا خۆشگوزەراندن، بێ بۆنە و مەبەست نیە. لەوکاتەدا ئەوێم هینایەوێ یاد خۆم، کاتیێک ئێمە لە "کریت" دا بوی "کاپتا" ئامادە بوو لەگەڵ مندا بیئتە ناو مائی خوداوە، لەکاتیێکدا دەیزانی هیچ کەسیێک لەکاتی چوئە ژوورەوێدا چیتەر گەپانەوێ بۆ نیە. منیش ئیستا هەر لەبەرئەوێ دەبیئت داواکە ی پەسەند بکەم و لەگەڵیدا بپۆم بۆ مە یخانی، چونکە پۆشتن بۆ مە یخانی زۆر ئاسانترە لەوێ ی مڕۆفە بزانیئت دەپروات بۆ شوینیێک کە چیتەر ناتوانیئت بگەریتەوێ.

کاتیێک "کاپتا" بیستی من داواکە ی ئەوێم پەسەند کردوو، زۆر خۆشحال بوو و پۆشتن بالاپۆش و گالۆکەکەم کە شارەدبویەوێ بۆ هینام و بالاپۆشەکە ی خستە سەرشانم و گالۆکەکەشی دا بەدەستمەوێ، داوای ئەوێ پێکەوێ پۆشتینە دەرەوێ و بەرەو مە یخانی "کلکی تیمساح" کەوتینە پێ.

فرۆشگای "کلکی تیمساح" لەناوەراستی ناوچە ی لەنگەرگا دەکەوێتە نیوان دوو مائەوێ، پێش ئەوێ بچینە ناو مە یخانی کەوێ، من بینیم بەسەر مە یخانی کەوێ، تیمساحیێکی گەورە ی وشک کراو هەلواسراوێ کە چاویێکی شوشەیی هە یە و بەھوێ دەمی کراوێ یەوێ ددانە تیژەکانی پێنیشان دەداین.

کاتیێک پێمان نایە ناو مە یخانی کەوێ بینیم مە یخانی کە دیواریێکی ئەستور و بەھیزی هە یە و سودی ئەم دیوارە ئەستورانەش ئەوێ یە کە لەوێ ی هە یەوێ فینکی و لەوێ ی زستاندا گەرمی ناو مە یخانی کە دەپاریژێت.

لەشیوازی چۆنە ژۆرهووی "کاپتا" تیگەشتم کە ئەو جاریکی تر ھاتووێتە ئەم مەیخانەو، ناشنای ئەو ناوچەیە و دوای ئەووی دانیشتین، بینیم زەوی و دیواری ئەو مەیخانەییە وەک مائی کەسە دەوڵەمەندەکان بەتەختەدار داپۆشراوە و لەسەر تەختەداری دیوارەکاندا وینەگەلیکی جۆراوجۆریان لەسەر کیشراوە.

کاتیکی "کاپتا" بینی تەختەیی زەوی و دیوارەکانی ئەو مەیخانەییە سەرنجی منیان ڕاکێشاوە، وتی: ھەریەک لەتەختە دیواری ئەم مەیخانەییە، لەتەختەیی ھەلوەشاووی کەشتیە کۆنەکانەو بەدەست ھاتوو و ھەریەک لەم تەختەدارانەش لە کەشتیەکی جیاوازیو ھینراوە کە سەردەمانیک لەدەریادا دەریاوانیان دەکرد، با و باران پنگی تەختەکانی گۆزیو.

ئەو کەپیارانەیی کە لەناو ئەو مەیخانەدا بون، بەکونجکاوێو تەماشایەکیان کردم، دوای ئەووی خۆیان سەرقالی کارەکانی خۆیان کرد.

"کاپتا" ڤەرمانی دا "کلکی تیمساح" مان بۆ بەینن و بەخاوەنی مەیخانەکەیی وت: کە خواردنەوکانی ئیمە خودی ئەو ئامادەیان بکات و دیاربوو "کلکی تیمساح" خواردنەوێک بێت کە دەبێت پێشتر ئامادە بکەیت، بەواتا وەک خواردنەوکانی تر نیە کە بێ دەردیسەری لەگۆزەو بپێژنە ناو پێکەکانەو و بیانھێنن.

دوای ئەو مە بینیم ژنیکی دوو پێکی بەدەستەوێی و بەرەو پوی ئیمە ھات و لەسەرچاویدا دیاربوو کە خزمەتکاری ئەو مەیخانەییە. ئەو ژنە زۆریش لاو نەبوو و لەولاتیکی وەکوو میسردا کە ژنەکانی پوتن، بەلام ئەو ژنە جلی لەبەردابوو و گوازیەکی خەری زیوی بەگۆییو ھەلواسیبوو ھەروەھا دوو بازەنی ئالتونی لەھەردوو مەچەکیدا بەدی دەکران. ھەرچی نزیکتر ببوایە، جواتر دەھاتە بەرچاوم و کاتیکی گەشتە لامان بینیم کە ئەبرۆیەکی باریک و کەوانەیی و چاویکی سەرنج ڕاکێشی ھەیە و پێستیشی گەنم ڕەنگە. کاتیکی تەماشای چاوانیم کرد، ئەو وەک ھەندیک لەژنەکان کە لەو جۆرە کاتانەدا سەریان وەردەگەڕێنن، سەری وەرنەگەڕاند، بەلکو تەماشای ھەردووچاوی منی دەکرد. من یەکیک لەو پێکانەم لەدەستی ئەو ژنە سەند و پێکی دووھم "کاپتا" لێی وەرگرت و پێم وت: ژنی جوان ناوت چیە؟

ژنیش وتی: ناوم "مریت"ە و ھیچ کەسێک من بەناوی ژنی جوان بانگ نەکات، بەلام لەبەرئەووی تۆ منت بەوناو بانگ کرد، تیگەشتم کە تۆ پیاویکی شەرمی و وەک

لاویکی تازه پیکهشتوو ئەو بویریه بهخۆی دەدات که ئەم جۆره وشانه بهینیتە زمان، تەنها بۆئەوهی بتوانییت دەستی خۆی بخاتە سەر دەستی ژنیك. تۆش بهههمان شیوه ئەو بویریهت بهخۆت دا که دەستت بخهیتە سەر دەستم.

دوای ئەوه لێی پرسیم: ئایا تۆ پزیشك نیت و ناوت "سینۆهه" نیه؟
وتە: بۆچی نا.

وتی: ئەگەر هەژدەكهیت جاریکی تر لەم مهیخانهیهدا بهبینینی من خوشحال ببیت به "ژنی جوان" بانگم مهکه و سوکایهتیشم پی مهکه.

لیم پرسى: تۆ لهکۆیوه زانیت که من "سینۆهه" م؟
"مریت" وهتی: ناوبانگی تۆ لهخۆت زووتر گهشته ئەم مهیخانهیه و بهشیوهیهك ناوبانگت دهکردوو که ههڕهوهی خۆت کرد بهم مهیخانهدا تۆم ناسیهوه و ئیستاش دهزانم که ئەم ناوبانگت بیهۆ نهبووه.

کاتیك "مریت" لهگهڵ مندا قسهی دهکرد زهردهخهney بۆ دهکردم، بهلام دهزانی که زهردهخهنهکانی لهخوشحالیهوه سهراچاوه ناگریت، بهلکو هیمای خهه و خهفته و لهچاوانی ئەو ژنهدا ههست به کاریگهري ئەو خههباریانه دهکریت.

وتە: "مریت" ئەگەر لهدهمی "کاپتا" که لیژدایه و لهپايردودا بندهی من بووه و من ئەمڕۆ ئازادم کردوو، باسی منت بیستییت، ئەوا لهوه دلنیا به که نابیت متمانه بهقسهکانی ئەو بکهیت، چونکه ئەم پیاوه سروشتیکی تایبەت بهخۆی ههیه و گهوههرو ناوهپۆکی سروشتی ئهویش بهشیوهیهکه که زمانی ناتوانییت پراست و درۆکان لهیهکتر جیا بکاتهوه و زۆریهی جاریش درۆ دهکات. من سههرپای ئەوهی پزیشکم نه‌متوانی چاره‌سه‌ریک بۆ ئەم نه‌خۆشیه‌ی بدۆزمه‌وه، به‌لیدانی گالۆکه‌که‌شم نه‌متوانی چاره‌سه‌ری ئەم نه‌خۆشیه‌ی بکه‌م.

"مریت" به‌خه‌میکه‌وه زهرده‌خه‌نه‌یه‌کی کرد و وتی: "سینۆهه" درۆ، له‌زۆر کات و هه‌لولمه‌جدا له‌پراست باشته، له‌به‌رئه‌وه‌ی درۆ مرۆڤ هه‌یوادار و خوشحال ده‌کات، له‌کاتی‌که‌دا قسه‌ی پراست نا‌ئومیدی له‌گه‌ڵ خۆیدا ده‌هینییت.

بۆنمونه کاتیك به‌من ده‌لێییت "ئه‌ی ژنی جوان" سه‌ره‌پای ئەوه‌ی ده‌زانم درۆم له‌گه‌ڵدا ده‌که‌یت، به‌و درۆیه‌ت دلخۆش ده‌بم، به‌لام هه‌ژ ده‌که‌م له‌و خواردنه‌وه‌یه‌ی "کلکی

تیمساح⁶⁴ که من بۆم هیئاویت بخۆیه تهوه و پیم بلایی ئایا ئەم خواردنەوهیه بههیزه تره لهو خواردنەوانەیی که له دهروهه خواردوته تهوه؟

منیش بینهوهی چاوم له "مریت" هه لپریم قومیکم لی خواردنەوه، به لām دواي ئەوه نه متوانی ته ماشای بکه، چونکه قورگ و دواي ئەوهش ورگم ناگری تیبه ربوو و له ناکاو خوینی جهسته م دهستی کرد به ههلقولان و دواي ئەوهی هیور بومهوه و دیاردهکانی نه شئهی ئەو خواردنەوهیه ده رکهوتن، وتم: سه ره پای ئەوهی زۆرجار "کاپتا" درۆ دهکات، به لām ئەوهی له باری ئەم خواردنەوهیهوه باسی کرد راست بوو. چونکه ئەم خواردنەوهیهی تو له تهواوی ئەو خواردنەوانەیی که له ولاتیانی دهروهه خواردومه تهوه بههیزتره و گهرمی ئەم خواردنەوهیهش، زۆر لهو پۆنه په شه گهرمتره که دانیشتوانی "بابل" له ژیر زه ویدا دهی دههینن و له داگیرساندنێ چراکانیاندا سودی لی وهردهگرن⁶⁵، ههروهک چون تیمساحیکی راسته قینه بهیهک قهپ، پیاویکی بههیز ده دات به زه ویدا، ئەم خواردنەوهی تۆش پیاویکی بههیز له خشته ده بات.

له قورگمهوه ههستم به بۆن و قامی خوشی چهند جوړ گیا و ده رمانیک کرد و له ناکاو خۆم به که سیکی چالاک بینی و حهزم ده کرد له گه "مریت" دا زیاتر قسه بکه و پیم وت: "مریت" من نازانم ئایا ئەم خواردنەوهیه یان بونی تۆیه بهم شیوهیه منی خوشحال کردوو و پۆخی منی هیئاوته پیکه نین و ناگاداری ئەوهشم که خوشحالم و حهز ده که م دهستم له سه ر دهستت دا بنیم، ئەگه ره له کاره ی من نا رازی بیت، ئەوا له من زویر مه به، چونکه "کلکی تیمساح" ی تو منی بهو شیوهیه بیه شه رم کردوو.

ژنهش که میك گه پرایه وه دواوه و وتی: من خاوه نی ئەم مه یخانه نیم، به لکو خزمه تکاری ئیره م، به لām من ئەم جوړه خواردنەوهیه ئاماده ده که م و تاکه "که رهسته یه کی خۆ ئاماده کردنی ژیا نی هاوسه ری" که باو کم دا بی تی به من شیوازی ئاماده کردنی ئەم جوړه خواردنەوهیه و به پاده یه کیش سه رنجی خه لکی پاکی شاهه که ئەم "کاپتا" به نده ی تۆش که ده لی تی ئازاد ت کردوو، خۆی به ناشق و شه ی دای من نیشان ده دات، بۆنه وه ی چۆنایه تی ئاماده کردنی ئەم خواردنەوهیه له منه وه فی ر ببیت.

⁶⁴ مه مهستی نوسه ره لهرۆنی رهش، نه وته.

كاتىك ئەم بەندەى تۆ ئاگادارى ئەو بوو كە ناتوانىت وا لەمىن بىكەت بىمە خوشكى، بۆيە بېرىرى دا ئەم مەيخانەيە بەزىر بىكىت، ھەروەھا ھەز دەكەت جۆرى ئامادەكردنى ئەم خواردنەو ەيەشم لى بىكىت.

كاتىك "كاپتا" گويى لەم قەسەيە بوو، بەھىمايەك ژنى لەو ئاگادار كەردەو كەچىتر بىدەنگ بىت، بەلام مىن كە لەوپەرى مەستى خۇمدا بوم وت: "مىرىت" ئىستا كە مىن "دەمى تىمساح" م خواردو ەتەو ە و خۇم بەخۇشال دەبىنم، وازانم "كاپتا" ناحەقى نىە كە ئاشقى تۆ بىت و بىەوئىت بىكەتە خوشكى خۇى، بەلام مىن لەپرى مەستىەو ئەم قسانە دەكەم، لەوانەيە كاتىك سەبەى ھاتمەو سەرخۇم لەمقسانەى خۇم پەشىمان بىمەو، ئايا بەراست "كاپتا" بەزىر ئەم مەيخانەيەى كرىو؟

پىش ئەو ەى ئەم ژنە وەلام بداتەو "كاپتا" پىى وت: "سىنۆھە" مىن نەمدەوىست بەم شىو ەيە ئاگادارى كرىنى ئەم مەيخانە بىت، بەلكو وىستم خۇم بەتايبەتى باسى كرىنى ئەم مەيخانەيەت بۇ بىكەم، بەلام ئىشتاش كە ئەم ژنە ئەو نەئىنەى مىن ئاشكرا كەرد، دەبىت پىت بلىم كە مىن ئەم مەيخانەيەم بەزىرى خۇم، بەواتا ئەو زىرانەى كە ماو ەى چەند سالىكە لەتۆى دەدزم كرىو، چونكە تواناى بەرپوبردنى مەيخانەيەك لەخۇمدا شك دەبەم و دەزانم كە ئەم كارەش بەلاى مەو ە ئاسانە و نابىتە مايەى دەردىسەرىم و پىوىستىش بەھىز و تواناى لاو ەتى ناكەت. مىن لەمەيخانەكاندا بىنەو ەى پارەى ئەو خواردنەوانە بدەم ئاوجۇ و شەرايىكى زۆرم خواردو ەتەو، بۆيە ئىستا ھەرنەو ەى چاوم بەنىوچاوى ھەركەسنىك بىكەوئىت دەزانم ئايا دەتوانىت پارەى ئەو ەى خواردو ەيەتەو بدەت يان نە؟ يان ئايا دەتوانرىت مەمانەى ئەو ەى پىبىكەيت خواردنەو ەى بەقەرز پىبەدەيت يان نە؟ كارى مەيفرۇشى كاريكى پىر كىشە و گىرقتە، بەلام چىز بەخشە لەبەرنەو ەى مەو ە لەمەيخانەدا چاوى بەھەموو جۆرە خەلكنىك دەكەوئىت و لەھەرىەكنىك لەم كەسە جىاوازانە شتىكى جىاواز دەبىستىت و بۇ كەسىكى كونجكاوى ەك مىن كە دەمەوئىت ئاگادارى ھەموو شتىك بىم. زۆر بەسودە.

لەوكەتەدا "كاپتا" پىكەكەى خۇى ھەلدايەو ە و بەخۇشەكەو ە وتى: گەورەم، تاكە قازانچىك كە ھەركىز بازارى ناشكىت مەيفرۇشىە، چونكە تا ئەم جىھانە ھەبىت خەلكى دەخۇنەو ە. لەوانەيە فىرەونەكان بونىان نەمىنىت و خوداكانى مىسرىش لەپلەوپايە خۇيان بىكەون و لەناوبچن، بەلام مەيفرۇشى ھەركىز لەناو ناچىت، چونكە

خەلکی ئەوکاتە دلخۆشەن کە دەخۆنەو و کاتیکیش خەمگین و بەدبەختن، دوبارە ی بۆ ساریژکردنی ئەو خەمەیان پەنا بۆ خواردنەو و دەبن، کاتیکیش پیاویک ناشق دەبیّت، ئیشقی خۆی بە خواردنەو و بەهیزتر دەکات و کاتیکیش لە مالددا لەگەڵ ژنەکیددا بەشەر دیت، دوبارە بۆ ساریژکردنی ئەو ساتە سەختانە ی دەپوات بۆ مەخانە و دەخواتەو.

"کاپتا" بەردەوامی بەقسەکانی دا و وتی: "سینۆهە" لەوانە یە تۆ کە کەسیکی نائاساییت، شیوازی ئەم قسەکردنە ی من پەسەند ئەکەیت و بلییت مروۆ دەبیّت ئەرک بکیشیت و لەپێی ئەو ئەرک و هەولانە یەو و بژیوی ژیا نی خۆی دا یین بکات، بەلام من دەلیم پیاوانی ئازا ئەوانەن کە بێ هیچ ئەرک و هەولیک سود لە دەستپەنجی کەسانی تر وەردەگرن، لەکاتیکیدا کە کەسانی تر سەرەپای ئەو ئەرک و ماندوبونەیان، بەبرسییەتی دەمیننەو، بەلام ئەوانی تر زۆر بەئاسودەیی و خوشیەو و ژیا نیان بەسەر دەبن.

من لەو باوەرەدا نیم بێ لەکاری ژنانی لەشفرۆش، کاریک لەمەخانە ئاساترتر دەست بکەوین، هەلبەت بەو جیاوازیە ی ژنانی لەشفرۆش لەسەرەتای دەستپیکردنی ئەم ئیشەیاندا پیویستیان بە پیشەکی سەرما یە دارایی نی، چونکە سەرما یە ئەوان لەخودی جەستەیاندا یە و هەرکاتیک بیر لەکۆکردنەو ی سامان بکەنەو، دەتوانن لەکوۆتایی تەمەنیاندا لەمالیکدا کە بەتواناکانی خۆیان دروستیان کردو وە برژین و چیتز لەهەوانەو و ئاسودەیی خۆیان وەرگرن.

بەلام من داوای لیبورەنی ئەو وەت لی دەکەم کە زۆر بلیم و ئەم زۆر بلیمیە ی منیش لەو وە سەرچاو دەگریّت کە هیشتا بە خواردنەو ی "کلکی تیمساح" پانەهاتوم و پیکیک لەم خواردنەو ی، بەشیو یە ک من تیکەدات کە دەستەلاتم بەسەر زمانی خۆمدا نامینیت.

من باسی ئەم مەخانە یە بۆ دەکردی و پیم وتی کە ئەم مەخانە یە هی منە و ئیستاش دەلیم کە من و خاوەنی کۆنی ئەم مەخانە یە بەهاوکاری "مریت" بەرپۆ ی دەبەین و من و ئەویش قازانجی ئەم مەخانە یە بەیەکسانی لەنیوان خۆماندا دا بەشە دەکەین.

خاوەنی پیشوی ئەم مەخانە یە، چیتز داوای ئەو دەبیّتە کریکاری من، سویندی بەهەزاران خودای میسری خواردو وە کە زیاد لەنیو ی قازانج داوای هیچ شتیکی ترم

لى نەكات، ھەرۈھە دزىم لى نەكات و دلىنام كە دزىم لىناكات، لەبەرئەۋەى پىياۋىكى ئايندارە و كۆمەلىك لەكپىارەكانىشى كاھىنەكانن، ھەر ئەوانەش بەكپىارە چاكەكانى لەقەلەم دەدرىن، لەبەرئەۋەى "كلكى تىمساح" يىكى زۆر دەخۆنەۋە. ھۆكارەكەشى بۇ ئەۋە دەگەرپىتەۋە كە خوويان بەم خولردنەۋەىيەۋە گرتوۋە و بەۋە راھاتون لەشەرابى بەھىزى پەزە دەيمەكانى "ئامون" بخۆنەۋە و ئەوانەى كە ئەم شەرابە دەخۆنەۋە، بەيەك يان دوو پىكى "كلكى تىمساح" مەست نابن، بەلام لەبەرئەۋەى بىرىكى زۆرى كپىارەكانى ئەم مەيخانەيە لەكاھىنەكان پىكىدەت بۆيە مەيفرۇش بىر لەۋە دەكاتەۋە بەرژەۋەندى قازانچەكانى بەبەرژەۋەندى ئاينەۋە پەيۋەست بكات، يەكەم قازانچ لەدوۋەم بكات و تائەمپۇش بەم شىۋەيە ھاتوۋە، بەلام وادىارە من قەسى زۆر دەكەم و ئەم زۆر بلىيەى من لەۋەۋە سەرچاۋە بگىرەت كە تۆ لەمن تۆپە و دلگران نەبىت و من ۋەكوو رابردوۋ بەخزمەتكارى خۆت بزانى، لەكاتىكدا من ئەمپۇ پىياۋىكى ئازادەم و دەستم بەمەيفرۇشى كىردوۋە، سەرەپاى ئەۋەى ھەندى كەس لەۋباۋەرەدان كە مەيفرۇشى كارىكى باش نىە.

دواى ئەم قەسىە "كاپتا" لەپۇى مەستىۋە دەستى كىرد بەگىران و سەرى خستە سەر ئەرنۆم، بەلام من بەزۆر توانىم سەرى لەسەر ئەرنۆكانەم بەرز بەكەمەۋە و پىم وت: ھەستە و لەناۋ ئەم مەيخانەيەدا ئەم جۆرە پەفتارە ناشىرناۋە مەنۆينە، چونكە ئەگەر كپىارەكان بزانن كە خاۋەنى تازەى ئەم مەيخانەيە ئەۋەند سوك و سەلىمە، يەكسەر ئاۋمىد و پەشەبىن دەبن لىت و لەۋانەشە چىتر نەيەن بۇ ئىرە.

دواى ئەۋەى "كاپتا" سەرى بەرز كىردەۋە لىم پەرسى: خالىك ھەيە كە من لىي تىناگەم، ئەۋىش بابەتى فرۇشتىنى ئەم مەيخانەيە. چونكە ئەگەر ئەم مەيخانەيە، بەۋشىۋەى كە تۆ باسى دەكەيت پەۋاجى ھەبىت، بۆچى خاۋەنەكەى پازى بوو پىتى بفرۇشىت، دواى ئەۋەش بەناۋنىشان شاگرديكى ئەم مەيخانەيە كارت بۇ بكات و لەقازانچى ئەم مەيخانەدا لەگەلتدا ھاۋبەش بىت.

"کاپتا" که هیشتا فرمیسکی چاوانی وشک نه بوبونه وه وتی: "سینۆهه" تۆ ناماده کاریه کی تاییهت تیدایه که له پرسی به لگه کانتیه وه که له "نفسنتین"⁶⁵ تالتره، خوشیه کانم ژه هراوی ده که ییت.

ئه گهر پیّت بلیم من و ئهم مه یفرۆشه هاوپی سهرده می مندالین و له رابردودا هاوبهشی خهم و خوشی یه کتری بوین، ئایا تۆ ئه وه په سه ند ده که ییت و باوه پ به وه ده که ییت که ئه وه له پینا و ئهم هاوپییه تیه کۆنه ماندا ناماده بووه ئهم مه یخانه م پی بفرۆشیت.

به لام له بهرئه وه ی ده زانم ئهم گوته یه تۆ رازی ناکات و باوه رم پینا که ییت، ناچارم لایه نگری ئه وه هه لۆیسته ت بکه م که خودی منیش به وه به لگه یه رازی نابم و ناچار ده بیّت راستیه که ییت پی بلیم که فرۆشتنی ئهم مه یخانه یه له لایه ن مه یفرۆشه وه به من، نه یینیه ک له خو ده گریت، و ابزانم که نه ینی ئهم فرۆشتنه، په یوه ست بکریّت به جهنگی نیوان خودای تازه ی فیرعهون میسر و "نامون" ی خودای کۆنه وه.

چونکه له ههر ئاژاوه و پیکدادانی کدا، یه که مین شوین که هیرشی بۆ بریت، مه یخانه یه و خه لکی ده رژینه ناو مه یخانه کانه وه و تا ده توانن ئاوجۆ و شراب ده خو نه وه و کۆزه ی شراب و ئاوجۆکانیش دوا ی خواردنه وه یان ده شکین و خودی مه یفرۆشیش له روباری "نیل" دا ده خنکین، له بهرئه وه ش خاوه نی ئهم مه یخانه یه ههر له ئیستاهه ترسی لی نیشته وه.

چونکه ئهم مه یفرۆشه یه کی که له لایه نگره ههره دلسۆزه کانی "نامون" ی خودای کۆنی میسره و به راده یه کیش له و بیرو باوه ره یدا تونده وه که ئه مپۆ ناتوانیت نکولی له خودای کۆن بکات و باوه پ به خودای تازه بیهینیت، چونکه هه یج که سی که رازی نابیت به وه ی بیرو باوه ری خو ی بگۆریت و په یره یی له خودای تازه بکات.

له لایه که وه ئهم مه یفرۆشه، ناگاداری ئه وه بوو که خودای "نامون" به سه ختی گرفتاری ههره شه یه کی ترسناک بووه ته وه، ئهم ترسه ش گه شته وه ته راده یه ک که

⁶⁵ نفسنتین: وشه یه کی "پۆنا" یه که گوله ههنگ و گوله بهرۆنه و گوله زمرد و گۆله پۆزان و گوله رۆمینه و گوله مشه ههروها گیا خاو و گوله مارانه ی بی دهوریت و گیایه کی گه لاتوکنی توکزمرد و بجوکه و بۆ دهرمان به کار دیت..... و مرگنر.. سهرچاوه هه ره ههنگی فارسی کوردی زانکۆی کوردستان

پەرستگای "نامون" زهویه کشتوکالیه‌کانی دەرۆشیټ، چونکه واهه‌ست ده‌کات پوژیک بیت زهویه‌کانی لی داگیر بکه‌ن.

منیش دواى ئەوهى زانیم ئەم مەیفروشه ترسی لی نیشتوو، بەشیوهیه‌ک قسەم بو کرد که ترسه‌که‌ی زیاتر بکه‌م و وتم: هەرچی زووتره خۆت لەم مەیخانه‌یه‌ پرگار بکه، چونکه ئەگەر هەرکاریکی دلتەزین پووبدات، هەرچی سەرمايه‌ت هه‌یه لەم مەیخانه‌دا له‌ناو ده‌چیت.

ئەویش زۆر ترسابوو، دواى ئەوه‌ش پازى بوو به‌وه‌ی مەیخانه‌که‌ی خۆیم پی بفرۆشیټ، به‌لام له‌بەرئەوه‌ی دەمزانی توانای به‌ریوه‌بردنی ئەم مەیخانه‌یه‌ی هه‌یه، شاگردیکی له‌و باشتەم دەستناکه‌ویټ و "مریت" ییش داواى کرد که لەم مەیخانه‌یه‌دا بمینیتەوه.

وتم: "کاپتا" من نازانم ئایا دواى ئەوه تۆ سود لەم مەیخانه‌یه‌ وەرده‌گیریت یان نه‌؟ به‌لام ناگاداری ئەوه بووم که تۆ له‌پوژیکدا کارگه‌لیکت ئەنجام داوه و ئەگەر من بوايم، نه‌مده‌توانی له‌یه‌ک پوژدا ئەو هه‌موو کارانه جییه‌جی بکه‌م، ئەوکات هه‌ستامه سەر پی و له‌و مەیخانه‌یه‌ چومه دهره‌وه. من هه‌ستم به‌وه کرد که "کاپتا" به‌ته‌واوى مه‌ست بووه و ناتوانیت به‌ریک و پیکی هه‌نگاو بنیت و "کلکه تيمساح" یک ئەوى ویران کردبوو.

بەشى بىست و نۆيەم

پيشەكى دوزمانىيەكى مەزن لەميسردا

بەوشىۋەيە، من لەگەرەكى ھەژارنى شارى "تبس" و لەمالى مسگەرى پيشوو بوم بەپزىشكى خەلكى ھەژار و ھەربەوشىۋەيە كە "كاپتا" پيشىنى كردبوو، نەخوشىكى زۆر سەردانىيان كردم.

من سودم لەو نەخوشانە ۋەرنەدەگرت، بەپىچەوانە ۋە زيانم پىدەگەشت، چونكە نەك تەنھا دەرمانى خۇپايىم دەدا بەنەخوشەكان، بەلكو ھەندىجار ناچار دەبوم خواردنیشيان پىدەم، چونكە كاتىك دەمبىنى ھۆكارى چارەسەرکردنى نەخوشىك تەنھا خواردنە، بۆيە منىش لەوكاتەدا ناچار دەبوم لەباتى دەرمان خواردنى پىدەم. ئەو ديارىانەى كە ھەندىك لە نەخوشەكان لەبەرامبەر چارەسەرکردنەكەياندا پىيان دەدام، بەو پادەيەش گىرنگ نەبوو، بەلام لەبەرئەوئەى ئەم ديارىيان لەنيازپاكى و دلپاكىانە ۋە سەرچاۋەى دەگرت، بەوەرگرتنى خۇشحال دەبوم و من زۆر لەو زياتر خۇشبەخت بوم، چونكە خەلكى ناوى منيان بەپىرۆز دەزانى و بەشىۋەيەك باسى منيان دەكرد كە ۋەك بلىي يەككى بىم لەچاكەكارانى ئەم جىھانە.

"كاپتا" بەھۆى پىرى و بەتايبەت دەولەمەندوبونىۋە نەيدەتوانى ۋەكو پابردوو خزمەت بكات، بۆيە بۆ ئەنجامدانى كاروبارەكانى ناومال ژنىكى پىرى بەكرى گرت كە ھەم پقى لەپىاوان بوو ھەم لەژيانىش بىزار بوو، بەلام لەبەرئەوئەى مرقۇ تا ئەوكاتەى زىندوو تا تواناى لەبەردا مايت دەيت كار بكات، ئەويش بەوشىۋەيە لەمال ئىمەدا كارى دەكرد.

ئەم ژنە بەھۆی پیریەووە سەرنج ڕاکێش نەبوو، بەلام لەبەرامبەر ئەوەشدا خواردنەگەلیکی خوۆشی لێ دەنا و ھەرگیز سکاڵام لەخواردنەکانی نەکردووە، ھەرۆھا ھەمان ژن لەبۆنی ئەو نەخۆشانە بۆ چارەسەرکردنیان دەھاتن بۆ لام بێزار نەبوو، لەکاتیکیدا "کاپتا" لەبۆنیان زۆر بێزار بوو.

من ئەو ژنە کە بەردەوام لەوی ئامادە بوو، بەلام چاوم پێی نەدەکەوت، پراھاتیوم بەوھی بە "موتی" بانگی بکەم.

شەوانی شاری "تبس" بھروناکی چراکانی پۆشن دەبویەووە و مەیخانە و سۆزانیخانەکان پڕ دەبوو لەکۆریاران، بەلام ھەرکەسیک کەمێک مێشکی ھەبیّت، ھەست دەکات کە ڕوداوگەلیک لەم شارەدا لەحالی ڕوداندایە، چونکە جەنگ لەنیوان خودای تازە و فیرعەون بەناوی "ئاتون" و خودای کۆن بەناوی "ئامون" تا دەھات گرزتر و توندتر دەبوو.

دوو سی مانگ تێپەڕی و لە "تبس" دا لەدەرئەنجامی شەپری نیوان دوو خوداکە خەلکی توشی دڵھراوکی و ترس بون و "ھورم ھب" ی فەرماندە و لەشکری میسریش ھیشتا نەگەرابووە.

لەپۆژدا، گەرمی خۆر زیاتر بوو و گەشتە ڕادەییەک کە ھەندیکات لەماندویەتی و گەرما دا لەگەڵ "کاپتا" دا دەپۆشتم بۆ مەیخانە و "کلکی تیمساح"، بەلام چیتەر لەو خواردنەووە بەھیز و سوتینەرەم نەدەخواردووە، بەلکو خۆم بەئاوجویەکی سوک کەتینیوەتی دەشکاندم ھەرۆھا جەستەشمی فینک دەکردووە ڕازی دەکرد، بێئەوھی مەستم بکات.

لەبەرئەوھی ناو مەیخانەکە فینک بوو، لەوی خۆم بەئاسودە دەبینی و چیتەر لەتەماشاگردنی جوانی "مریت" وەردەگرت، کاتیکی چاوەکانی تەماشای چاوانی منی دەکرد، ھەستم بەگوشینی دلم دەکرد و جەزم دەکرد دەست لەسەر دەستی دانیم.

دوای ئەوھی چەند جاریک پۆشتم بۆ ئەو مەیخانە، ئاگاداری ئەو بووم کە کۆریارانی ئەو مەیخانە، کەسانیکی تایبەتن و پێ بەھەموو کەسیک نادەن بێنە ناو ئەو مەیخانەووە، یان بارودۆخی ئەو مەیخانە بەشیوەیەکە کە کەسانی نەدار ناتوانن بێنە ژۆرەووە و شەراب و ئاوجۆیان "کلکی تیمساح" بخۆنەووە.

"کاپتا" له سهرخو به منی وت: کهسانیک له نیو کپیارانی ئەم مهیخانهیه دا به دی دهکریت که سهروهت و سامانی خوین له پرتی دزین و فرهودکردنی گوپی مردوو هکانه وه به دهست هیناوه، به لام کاتیك دینه ناو ئەم مهیخانهیه وه، وه کهسانیک و هجاخزاده پهفتار دهکن و به هیچ شیوهیه که پهفتارگه لیک سوکی و بیشرم له خوین نیشان نادهن.

ههروهها دهیوت که تهواوی کپیارانی ئەم مهیخانهیه کهسانیکن که پتیوستان بهیهکتری دهییت و پتیوستانی داراییان هانیان دهوات که بین بو ئیره، بویه تهنا حهزی خواردنه وهی "کلکی تیمساح" نهوان په لکیشکی ئیره ناکات.

تاکه کپیاریک که پتیوستان پتی نه بوو من بووم، چونکه نه شتیکم دهکپی و نه شتیکم دهفرۆشت و نه زپ و زیوم به قهرز ده دا به هیچ کهسێک بۆنه وهی سوی لی وهرگرم، نه لهو کهسانه بوم که قهرزیکات، به لام له بهرته وهی هه مویان دهیانزانی هاوپتی "کاپتا" م، بینه وهی هیچ قسهیه کم له گه لدا بکن پتیان پیده دام بیه ناو نهو مهیخانهیه وه، چونکه ئاگاداری نه وه بوون که هیچ سودیکم لی نابینن.

من لهو مهیخانهیه دا زانیاریه کی زۆرم له باره ی بارودۆخی "تبس" و میسر و پوداوهکانی ولات به دهست دهینا، بۆنمونه شهوکیان که له مهیخانه دا بووم، بینیم بازگانیک که ده مزانی فروشیاری بخورده، له حالیکدا که جلهکانی خوی دپیوو و خۆله میشی کردبوو به سهر خویدا، خوی کرد به نیو نهو مهیخانهیه دا و پیکیک "کلکی تیمساح" ی خواردنه وه و وتی: هیوادارم ئەم فیرعه ونه بۆ ههتا ههتا نه فره تبار بکریت، چونکه ئەم "تیمساح" ه، حهزناکات پهیره وهی له میشک بکات و ههچی بهییریدا بییت یه کسهر نه نجامی دهوات.

تانه مرۆ ژیا نی من له پتی فروشتنی بخورد که له ولاته دوره دهسته کانه وه دیت به پیه دهچیت و هه موو سالیك له وه رزی هاوین، کۆمه لیک کهشتی لیروه وه به رهو ده ریاکانی پۆژه لات ده پۆشت، سالی دوایی به لایه نی کهم دوو کهشتی له ده کهشتی، به جۆره ها کالای پۆژه لات وه بۆنمونه "بخورد" ده گه پرایه وه.

ئه مسال کاتیك کهشتیه کان ویستیان به رهو ده ریا ی پۆژه لات بکه ونه پتی، له نا کاو بینا گادار کردنه وهی هیچ کهسێک فیرعه ون هات بو له نگه رگا، منیش سهرم له وه سوپا و بوو که ئەم پیا وه بۆچی دهست له هه موو کاریکه وه دهوات، له کاتی کدا ئەم

جۆره کارانه بهوهوه پهيوهست ناکرښ. دهی کهواته ئه وهموو چاودير و نوسهری که له "تبس" دان چ کاره؟ مهگر ئهرکی ئهوان ئهوه نيه لهم جۆره کارانه ورد ببڼهوه، بۆئهو دهی ههموو کاریک دهقاودهق بهپیی یاسا و نهريتهکان ئه نجام بدریټ؟

کاتیك فیرعه ون هات بۆ لهنگه رگا، ده ریاوانه کان له ناو سه کو که شتییه کاند ده ستیان کردبوو به گریان و ژن و مندالی ئه مانهش له که ناردا هاواریان ده کرد و فرمی سکیان ده پرشت و پوخساری خویان ده پریشان، چونکه ده یانزانی هه ندیک له ده ریاوانه کان ناگه پڼه وه و له ده ریادا نو قم ده بن، به لām ئه م بابته به به شیک له نه ریت داده نریټ و شتیکی تازه نیه و هه رکاتیك که شتییه کان بکه ونه پڼ، ژن و مندالی ده ریاوانه کان ده ست به گریان و شیوه ن ده کهن، به لām ئه م فیرعه نه نه فره تییه، کاتیك گریان و ژن و مندال و ده ریاوانه کانی بیڼی، دوا ی ئه وه بریاری ئه وهی دا که شتییه کان نایټ پرۆن بۆ ده ریاکانی پۆژه لāt و ئه وکه سانهش که بازرگانن ده زانن ئه م قه ده غه یه ی فیرعه ون، وه ک ئه وه وایه ئه م بریاره بۆ له ناو بردنی بازرگانان و ژن و مندالی ده ریاوانه کانه ده رکراوه، چونکه تا که شتییه کان نه پرۆن به ره و ده ریاکانی پۆژه لāt، بازرگانه کان ه یچ قازانجیک ناکهن و ژن و مندالی که شتییه وانه کانیش برسیان ده بیټ.

هه رکه سیك که له میسر دا ده ژنی، ده زانیټ نایټ خه می ئه و ده ریاوانانه بخوات که به که شتی ده ست به گه شته کانی خویان ده کهن، چونکه ه یچ که سیك به ئاره زوی خوی ده ریاوانی ناکات، بۆیه به رده وام ئه و که سانه ی که له دادگادا بریاری تاوانیان به سه ر سه پڼراوه و تاوانبارن ناچار یان ده کهن که سیکی ده ریاوانیان لی ده ربجیټ و له مکاته دا بۆچی خه م بۆ نو قم بونی ئه م جۆره که سانه بخۆن؟ نایا مه رگی که سانی تاوانبار، که ناچارن ده ریاوانی بکه ن، زیاتر جیی خه مه، یان سه رمایه ی ئه و بازرگانانه ی که که شتیان دروست کردوه و ئاماده ی ده ریاوانیان کردوه، چونکه که شتی له خویه وه دروست نایټ، به لکو ده بیټ سه رمایه ی خویان بخه نه گه ر و که شتییه کی تایبه ت به خویان دروست بکه ن، دوا ی ئه وهش که شتییه که ئاماده بکه ن و به پیوستی خواردن و که ره سته ی تایبه ت به و گه شته وه په وانه ی ده ریاکانی پۆژه لاتیان بکه ن، به راستی دلم بۆ بازرگانانی میسر ده سوتیټ که ئیستا له شوینیکی دوره ده ستدان و ژن و منداله کانیان له میسر دا ژیان به سه ر ده بن و ژن و منداله کان، هه رگیز چاویان به هاوسه رانی خویان ناکه ویته وه و بازرگانه کانیش له نیشته جی

تازەكەياندا ژنی تازەیان هیناو و دەلین ئەو منداڵانەی که لەمانەو لەدایک دەبن، لەکەیهک بەسەر پیستی جەستەیانەوێه.

بۆماوێهە ئەو بازرگانە، هەر بەوشیوێهە سکاڵی خۆی هەڵدەپشت و نەفرەتی لەفیرعون دەکرد و دەیوت ئەم پیاو، هەم بازرگانەکانی ئێرە لەقازانج بێبەش کردوو و هەم ئەو بازرگانانەی که لەشوینە دورەدەستەکانەو کالاً بۆ میسر دەنێرن نابوت کردوو، بەلام دواي ئەوێ سێ"کلکە تیمساح"ی خواردوو، کەمێکی هیور بویەو و بەهۆی هەندیک لەو قسانەي که لەبەرامبەر فیرعوندا کردبوی داوای لیبوردنی کرد و وتی: هەمووی لەداخاندن ئەو قسانەي کردوو. ئەوکات وتی: وامدەزانی که"تی"دایکی فیرعون دەتوانیت کۆپەکەي خۆي ئاراستەي کارە ژیر و لۆجیکەکان بکات، بەلام ئەو بیری لەو شتە نەکردوو، هەروەها وام دەزانی که"نامی" پێشەوای مەزنی پەرستگای تازەي فیرعون دەتوانیت نامۆژگاریکی دلسۆزی بیت، بەلام ئەم پیاوێش تەنها بیر لەشتیک دەکاتەو ئەویش بەهەر شیوێهە کە بوو"نامون"ی خودای کۆن لەناو بیات.

پیش ئەوێ فیرعون ژن بەینیت، وام دەزانی ئەو بێمیشکیەي لەبێژنیوێه سەرچاوێ دەگریت و دواي ئەوێ"نفر تی تی"بوو بەخوشکی بێمیشکیەکەي وەکوو خۆي مایەو و"نفر تی تی"لەوکاتەوێ بوو تە شارژنی میسر، مۆدیگەلیکی سەر سوپهینەري لەجلوبەرگدا هینايە بون که ژنی بەرپر سەکانیش لاسایان دەکەنەوێ ئیستا ژنی کاربەدەستانی دەوڵەت بەلاسای کردنەوێ"نفر تی تی" چواردەوری چاویان پەنگی سەوز دەکەن و وەك ژنەکانی سوریا جل لەبەر دەکەن، بەلام جلوبەرگی ئەوان بەشیوێهە که بەشی پێشەوێ بەتەواوي کراوێه.

"کاپتا" وتی: من ئەو جۆرە جلانەم لەهیچ ولایتیدا نەبینیوێ، بەلام ئایا تۆ دانیایت ئەو ژنانەي که بەپێی ئەو مۆدیله تازەيە جل لەبەر دەکەن، ئەو بەشەي جەستەیان که دەبیت داپۆشراو بیت پیشانی خەلکی بدەن؟ ئایا بەچاوي خۆت بەشە ئەندامی ئەو ژنانەت بینیوێ؟

بازرگان وتی: من خوشکم هەيە و لەو خوشکەشم چەند منداڵیکم هەيە و خۆم بەپیاویکی پاکدامین دەزانم و کاتیک ئەو ژنانەم بینی که بەشی پێشەوێیان بەتەواوي پوخته، تەماشای خوار ناوکیانم نەدەکرد.

لەمكاتەدا "مریت" خزمەتکاری مەیخانە ھاتە دەنگ و بەر بازرگانەى وت: ئەگەر تۆ پیاویكى سەلیقە خراپى، ئەوا ئەو نایبىتە بەلگەيەك بۆئەوێ ژنان بەخراب بزانی، چونكە لەوهرزى ھاویندا پەپرەوى كردنى ئەو جۆرە مۆدىلە زۆرباشە و بگرە ژنەكانیش جواتر دەرەكەون، ئەگەر ژنانت بەو مۆدىلە تازەيەوە ببینی و ئەواریكى "شریت" كەتانى ئەو شوینەى داپۆشیبیت تۆ پەخنەى لى دەگریت؟ ھەلبەت بەشیوہیەك كە تیزترین چاوى پیاوان ناتوانیت سنورى ئەو شریتە كەتانیە ببەزینیت. بازرگان ویستی وەلام بداتەو، بەلام مەستیەكەى پێى لیگرت و سەرى خستە سەر ھەردوو مشتیوہ و بۆ مۆدىلى تازەى ژنان و قەدەغەكردنى پۆشتنى كەشتیەكان بۆ دەریا دورەكان و بیبەشكردنى بازرگانان لە سودى كالاكانى پۆژھەلات دەستی كرد بەگریان.

لەمكاتەدا كاھینىك لەكاھینەكانى پەرستگای "ئامون" كە سەرى تاشى بوو، پۆنى بۆناوہى دابوو لەسەرى، بەشداری لەم گفتوگۆیەدا كرد و وتی:

من هیچ شتىك لەبارەى مۆدىلى تازەى ژنانەوہ نالیم، لەبەرئەوہى خودای "ئامون" هیچ یاسایەكى لەبارەى مۆدىلى جلوبەرگەوہ دانەناوہ، بەلام ئەوہى دەبیئتەوێ ئەوہى ھەموو شتىك لەناو بجیت، قەدەغەكردنى گەشتكردنى كەشتیەكانە بەرەو ناوچە دورەدەستەكانى پۆژھەلات، چونكە ئەگەر ئەم كەشتیانە نەپۆن، ئەوا ناتوانن بخوردمان بۆ بەینن و ئەگەر بخوردیش نەھینن، خودای ئیمە "ئامون" ئەو كاتى قوربانى پێشكەش دەكەین لەو بۆنە خۆشە بیبەش دەبییت، لەكاتىكدا "ئامون" زۆر ھەزى لەبۆنى خۆشە و ئەو دژمنایەتیەى لەگەل "ئامون" دا دەكریت، مەزترین بەدبەختى بۆ خەلكى میسر لەگەل خۆیدا دەھینیت، لەپۆژھەوہى قوچەكیەكان دروست كراون، هیچ كەسێك ئەوہى بەبیردا نایەت كە نەتەوہى میسر لەسەردەمانى رابردودا بەوشیوہیەى ئیستبا بەدبەخت بوبیت، دلنایام دواى ئەوہ ھەر میسریەك كاتىك یەكێك لەپەپرەوانى خودای تازەى فیرەوون ببینیت و تەماشابكات كە ھیمای ھەمان ئەو خودایە كە "خاچ" یكە بەسەر جلەكەيەوہ كیشراوہ، تفى تیدەكات، ئەگەر لەنیو ئیوہدا كەسێك بەدى بكریت كە ئەمشەو بپوات و لەپەرستگای خودای تازەدا دانیشیت و خۆى لەپاشەپۆكانى خالى بكاتەو، من چەند پێكێك "كلكى تیمساح" ی لەسەرخۆم دەدەمى و ئەم كارەش هیچ گرفتێك لەخۆ ناگریت، چونكە

پەرسىستىگاي ئەم خۇدا نەفرەتتەي كە ناۋى "ئاتون" ە دىۋارى نىيە و ئەگەر كەسىڭ لىنى نىزىك بېتتەۋە دەتوانىت بەئاسانى لەپارىزەرەكانى ھەلبىت و من خۆم دەتوانم ئەم كارە بىكەم، بەلام لەبەرئەۋەي كاھىنى پەرسىستىگاي "ئامون" م باش نىيە چاۋيان بەمن بىكەۋىت و ئەمەش دەبىتتە ھۆي ئەۋەي سوكايەتتى بە "ئامون" بىكرىت.

لەۋكاتەدا پىياۋىك كە كارىگەرى نەخۇشى "ئاۋلە" ى پىۋە دىاربوو لەشۋىنكىكى ئەم مەيخانەدا ھەستايە سەرىپى و لەكاھىن نىزىك بويەۋە و بۆماۋەيەك بەدەنگىكى نىزم قىسەي لەگەلدا كرد و كاھىنىش لەلاي خۇيەۋە دايىنىشانىد و "كلكى تىمساح" ى لەبەردەمدا دانا بۆئەۋەي بىخواتەۋە و ئەم پىاۋەش دۋاى ئەۋەي بەھۆي گەرمى ئەم خواردنەۋەيەۋە سەرى گەرم بوو، بەدەنگىكى بەرز بەكاھىنەكەي وت: من ئامادەم بىرۆم ئەم كارەي وتت ئەنجامى بدەم، لەبەرئەۋەي من باۋەپم بە "ئامون" ە و مەحالە بتوانم ئەۋە پەسەندىكەم كە خۇدايەكى تر جىگەي "ئامون" بىگرىتەۋە، چۈنكە لەم پۆژەۋەي من لەدايك بوم "ئامون" دەپەرستم.

كاھىنىش وتى: ئەگەر تۆ ئەمشەۋ بېرۆيت و لەپەرسىستىگاي "ئاتون" دا خۇت لەپاشەپۇكانت خالى بىكەيتەۋە، من دەتەبەخشم، بىگرە ئەگەر لاشەكەشت مۇمىيا نەكرىت، ئەم دۋاى مەرگ دەپۆيت بۆ ۋلاتى خۇشەختى خۇرئاۋا، چۈنكە ھەر كەسىڭ لەپىئاۋ "ئامون" دا بىمرىت ئەگەر ەك دەرياۋانەكانىش لەدەريادا نوقم بېيت، دەنېردىتتە ۋلاتى خۇرئاۋا.

ئەۋكات كاھىن، لەمەستىاندا، بەشىۋەيەكى وتارئامىزانە بەر كەسانەي كە لەمەيخانەكەدا بون وتى: ئەگەر ئىۋە لەپىئاۋ "ئامون" دا بىكوژن يان دىزى بىكەن و مالىەكان بسوتىنن و ھەركارىكى ترى ناپەسەندىتقان لى بۋەشىتەۋە، من دەتانەبەخشم، بىگرە ئەگەر خۇدى فىرەۋنىش بىكوژن ھەر دەتانەبەخشم.

كاتىك گوتارى ئەم كاھىنە گەشتە ئەم پادەيە، مەيفرۇش بەۋاتا شاگردەكەي "كاپتا" كە بەرپۆبەرى مەيخانەكە بوو لەكاھىن نىزىك بويەۋە و دارىكى كىشا بەنىۋچاۋانى كاھىندا و كەۋتە سەرزەۋى و دۋاى ئەۋە كابراي مەيفرۇش وتى: ئەمەش لەپىئاۋ "ئامون" دا دەكەم، چۈنكە دەزانم "ئامون" وتۈيەتتى نابتى ھىچ كەسىڭ كۆرەكەي بەۋاتا فىرەۋن بىكوژىت.

ھەموو كېيەرەكانى ئەو مەيخانەيە لايەنگرى قىسەي مەيفرۇشيان كىرد، بەلام لەبەرئەۋەي كوشتنى كاھىنىك لەۋانە بوو دەرئەنجامىكى خراپى لىبىكەۋىتەۋە، من و"كاپتا" ۋەك تەۋاۋى كېيەرەكانى تر بەباشمان زانى لەو مەيخانەيە بېۋىنە دەرەۋە. "مىرت"منى تا بەردەرگا پەۋانە كىرد و كاتىك گەشتىنە پېرەۋى تارىكى ئەو مەيخانەيە دەستى "مىرت"م گىرت و پىم وت: لەچارانتدا ۋا دەرەكەۋىت كە تۇش ۋەك من تەنھا بىت و برات نەبىت، بۆيە ھىز دەكەم پۇژىك تۇ بەپۇشاكە مۇدىل تازەكانەۋە بىيىم و دۇنيام كە بەو جالانەۋە زۇر جوان نەبىت، چونكە ۋرگىكى بچوك و بارىك و دەرەنەپەريوت ھەيە.

"مىرت"دەستى مىنى كە لەۋكاتەدا بەسەر دەستىۋە دانامناۋو نەكىشايە دواۋە و وتى: لەۋانەيە پۇژىك بىت ئەو جەلە لەبەر بىكەم و داۋا لەتۇ بىكەم كە پىزىشكىت بۇچونى خۇت لەبارەي ھەندىك بەشى جەستەم بخەيتە پوو و بلىت ئايا ھاۋشىۋەي ئەم ئەندامەت لەكاتى پىشەي پىزىشكىتدا بىنيۋە يان نە؟

* * *

ئىستا چارەنوسى من بەشۋىنىك گەشتۋە كە دەبىت باسى شتگەلىك بىكەم كە كاتىك چارم بەۋىشتانە كەوت، لەرقاندا دەلەرزىم، بەلام كەرەستەيەك بەدەستەۋە نەبوو بۇئەۋەي بەو كەرەستەيە پى ئەو پوداۋانە بىگرم.

دەبىت باسى شتگەلىك بىكەم كە تۇ ھەي ئەو كەسەي كە دواي مەرگى من ئەم كىتەبە دەخوئىتەۋە، باۋەپىان پى بىكەيت، چونكە پىشېينى ئەۋە دەكەم، ئالەم جۇرە پوداۋانە، لەسەردەمى تۇشدا پروۋىدات، لەسەرتاي نوسىنى ئەم كىتەبەدا وتومە، ھەموو شتىك لەجىھاندا گۇرپانكارى بەسەردا دىت، بىجگە لە گەمژەيى مۇۋا كە لەھەموو سەردەمىكدا دەقۇزىتەۋە.

لەناۋەراستى ۋەرزى ھاۋىندا "ھورم ھب"فەرماندەي لەشكرى مىسر لەۋلاتى "كوش"كە دەكەۋىت باشورى مىسر گەپرايەۋە.

پەرەسىلكەكان بەھۋى گەرمى ئاۋو ھەۋاۋە، نەدەفېرېن ۋەنەدەنگيان نەدەبىستراۋ لەگۇماۋەكانىشدا ئاۋ بۇگەنى دەكرد و خەلكى لەپۇژدا نەدەھاتنە دەرەۋە. جگە لەۋانەي كە ناچارېون لە لەنگەرگاي "تبس"دا سەرقالى كاركردن بىز يان لىست

كشتوكال بىكەن، بەلام باخى كەسە دەۋلەمەندەكان ھەمىشە فېنك و پېر لەگول بوو و ھەمىشە ئاۋ لەجۇگەلەي ئاۋباخەكانەۋە تىدەپەپى.

لەۋ ھاۋىنەدا، فېرەۋن بەپىچەۋانەي سالىكانى پېشۋو، لەكۆشكەكەي خۇي نەھاتە دەرەۋە، بۆلەۋەي بېرات بۇ مىسرى خوارو و سود لەھەۋاي فېنكى ئەۋى ۋەرگىت، لەبەرئەۋەي فېرەۋن نەپۇشت بۇ سەردەسېر، ھەمويان ئاگادارى ئەۋەبوۋن كە پوداۋگەلىكى مەزن و سەير پوو دەدات.

رۇژىكىان خەلكى ئاگادارى ئەۋە بوۋن كە "ھورم ھب" ھاتۋەتەۋە، بۇيە لەمالەكانيان ھاتتە دەرەۋە بۆلەۋەي تەماشاي سەربازەكانى فېرەۋن بىكەن.

بىنيان كەلەتەۋاي ئەۋ جادانەي كە لەباشۋرەۋە بەشارى "تېس" كۇتاييان دىت، سەربازگەلىكى پەش پىست و تۇزاۋى، بەنوكە نىزە مسىنەكانيانەۋە كە بەسەر دارى نىزەكانيانەۋە دەدرەۋشاىەۋە، خۇيان كەرد بەشاردا.

پەشپىستەكان كە چاۋ و ددانىكى سىپان ھەبوۋ، بەسەرسوپمانەۋە تەماشاي چۈاردەۋريان دەكەرد و ديار بوو كە سەريان لەتەماشاكەردنى شارىك بەۋ مەزنى و جوانىەۋە سوپ بىمىنىت.

لەھەمان ئەۋ كاتەي سەربازە پەشپىستەكان خۇيان كەرد بەشارى "تېس" دا كەشتىە جەنگىەكانى فېرەۋنىش گەشتە لەنگەرگاكان و گالىسكەي جەنگ و ئەسپيان لەكەشتىەكانەۋە داگرتە سەر وشكانى و خەلكى بىنيان كە لىخۇپانى گالىسكەكان و ئەۋ كەسانەي كە سەپەرشتى سارىژكەردنى بىرنى ئەسپەكان بوۋن، ئەۋانىش يان پەش پىست بون يان لەدانىشتۋانى ۋلاتى "شەردن"⁶⁶ بون.

دەبىت بلىم لەسەرەتادا ۋەلاخ "كەر" يان بەگالىسكە جەنگىەكانەۋە دەبەست، بەلام بەستنى گالىسكە بەئەسپەۋە نەرىتىكە كەلە "شەردن" ۋە گواسترايەۋە بۇ مىسر و ئەۋكات پەشپىستەكانىش ۋەك دانىشتۋانى "شەردن" تىماركەردنى بىرنى ئەسپيان لەئەستۇگرت.

كاتىك سەربازە پەشپىستەكان خۇيان كەرد بەشاردا، لەكاتى شەۋدا لەچۈاپاندا ئاگرى پاسەۋانىان داگىرساند و پىگاي پوبارىيان لەباكور و باشۋرەۋە بەست،

⁶⁶ شەردن: ئاۋچەمەكە كە لەمۇرۇدا بەناۋى ۋلاتى "لىبىيا" بانگ دەكرىت.

به‌شیویهك كه هیچ كهس بی مۆلەتی فرماندهی لەشكر، نه‌یده‌توانی لەپێی "نیل"وه به‌روات بۆ باکور یان باشور.

له‌همان ئهو پۆژه‌ی كه سهربازه په‌شپێسته‌كان خۆیان كرد به‌ شارێ "تبس"دا خه‌لكی به‌شیویهك دل‌پراوکییان تێكه‌وت كه كارکردن له‌ كارخانه و ناش و فرۆشگا و له‌نگه‌رگاكاندا وه‌ستا و فرۆشیارانێ شارێ "تبس"ئهو شتانه‌ی هه‌میشه له‌بهرده‌م فرۆشگاكاندا ده‌یان ده‌نا، بۆئهو‌ی سهرنجی كپیاران به‌لای خۆیاندا پراکیشتن، بیئهو‌ی هیچ شتیکی لی بفرۆشن ده‌برده‌وه ناو فرۆشگاكه‌وه و ده‌رگای فرۆشگایان به‌تیر و ته‌لی مسین داده‌خست و مه‌یفرۆشان و خاوه‌نی ماله‌ سۆزانیه‌كان كۆمه‌لیك پیاوی به‌ده‌ره‌وشتیان به‌كری گرت، بۆئهو‌ی ئه‌گه‌ر كاره‌ساتیكی دلته‌زین پوویدا، نه‌هێلن هێرش به‌ریته‌ سهر مه‌یخانه و ماله‌ سۆزانیه‌كانه‌وه.

خه‌لكی له‌ "تبس"دا ته‌نها له‌هه‌ندی كاتی تایبه‌تدا جلی سپیان له‌بهرده‌كرد و ده‌پۆشتن بۆ په‌رستگا، ئهو خه‌ولكه جلی سپیان له‌بهركرد و به‌ره‌و په‌رستگای. "ئامون" كه له‌پراستییدا شاریكه بۆ خۆی كه‌وته‌ پێ، بۆ باسكردنی به‌رفراوانی ئه‌م په‌رستگایه ته‌نها ئهو به‌سه كه بلین قوتابخانه‌ی "مالی ژیان"یه‌كێكه له‌پێكخراوه‌كانی ئهو په‌رستگایه.

هه‌مان ئهو پۆژه‌ی سهربازه په‌شپێسته‌كان خۆیان كرد به‌ "تبس"دا، ئیش و كار وه‌ستا و ئهو باسه به‌نیو خه‌لكیدا بڵاو بویه‌وه كه شه‌وی رابردوو محرابی په‌رستگای "ئاتون"كه پكا به‌ری په‌رستگای "ئامون"بوو پیسكراوه و لاشه‌ی سه‌گیكی تۆپیویان فرێداوه‌ته میحرابی ئهو په‌رستگایه‌وه و سه‌ری پاسه‌وانه‌كانیان له‌م بن گوینیانه‌وه بۆ ئهو بن گوینیان بپیه‌وه، خه‌لكی به‌بیستنی ئه‌م هه‌واله به‌پوكه‌ش خه‌می خۆیان ده‌رپێی، به‌لام له‌ناخیانه‌وه به‌بیستنی ئه‌م هه‌واله زۆر خوشحال بون، چونكه هیچ كه‌سیك ئهو خودا سه‌یره‌ی خوش نه‌ده‌ویست كه قسه‌گه‌لیكی سه‌یری ده‌كرد، دوباره هه‌مان ئهو پۆژه "كاپتا"پێی گوتم: گه‌وره‌م، كه‌رسته و ئامیره‌ پزیشكه‌كانت ئاماده بكه، له‌بهرئهو‌ی پێشبینی ئهو ده‌كه‌م له‌به‌یانیه‌وه یان دوبه‌یانیه‌وه ده‌بیئت به‌شیویهك كار بكه‌یت كه بگه‌ر ماوه‌ی نان خواردنیشت نه‌بیئت.

ئەو پۆژەى پەشپىستەكان خۆيان كرد بەم شارەدا، ھەرئەوكاتە بىستەم "ھورم ھب" گەپاوتەو، پۆشتەم بۆ ئەوھى چاوم پىنى بكویت، بەلام دياربوو كە "ھورم ھب" لەدواى ھەمويانەو، بەواتا پۆژى دواىى دەگاتە ناو شار.

ئەوشەوھى سەربازە پەشپىستەكان لەناو شارى "تبس" دابون، بىئەوھى فەرماندەى لەشكرىان لەوئى بىت، چەند فرۆشگايەكیان تالان كرد و ھىرشىيان كردە سەر چەند سۆزانى خانەيەك، بەلام پاسەوانانى لەشكر كە سپىى پىست و خەلكى مىسر بون، لەبەرچاوى خەلكى ئەو شارە ھەموو پەشپىستەكانیان بەست بەدارەو، بەلام ئەم سزايە قەرەبوى زيانى خاوەن كالاكان و توپەيى خاۋنى سۆزانیخانەكانى نەدەدايەو.

پۆژى دواىى، سەرلەئىوارەكەى "ھورم ھب" بەكەشتىەكى جەنگىەو خۆيى كرد بە "تبس" دا و من بەپەلە خۆم گەياندە لەنگەرگا بۆئەوھى چاوم پىنى بكویت، لەوباوەرەدا نەبوم كە بەئاسانى بتوانم چاوپىكەوتنى لەگەلدا بكەم، بەلام ھەر ئەوھى پىنیاں پاگەياند "سىنۆھە" ھاتوو بەئەوھى چاوى پىت بكویت، فەرمانى دا كە بعبەنە ناو كەشتىەكەو.

تا ئەوكاتە من ناوى كەشتىەكى جەنگى مىسرم نەبىنى بوو، بەلام كاتىك چومە ناو كەشتىەكەو بىنىم جياوازيەكى زۆر لەنىوان كەشتىەكى جەنگى و كەشتىەكى بازرگانیدا بەدى ناكرىت، جگە لەوھىكە كەشتى جەنگى چەند كەرەستەيەك لەخۆ دەگرىت كە بەو كەرەستانە دەتوانى ئاگرى پى ھەلبەدەيت و چارۆكەكانىشى پەنگاوپەنگ و جوان بون و پىش و دواى كەشتىش بەشۆوھىەكى جوان پازىنرابوئەو. كاتىك چاوم بە "ھورم ھب" كەوت، بىنىم كە ماسولكەكانى بازوى بەرجەستەتر بون و سىنەى ھەموو فەرماندەكانى لەشكر بەشۆوھىەك دەرپەرى بوو كە وەك سىنەى ژنىك وابوو.

"ھورم ھب" قامچىەكى بەدەستەو بوو كە دەسكى ئەو قامچىە ئالتون بوو و بازنەيەكى ئالتونىش بەسىنەيەو دەبىنرا، كاتىك گەشتە بەردەمى، ھەردوو دەستم خستە سەر ئەژنۆم و سوژدەم بۆ "ھورم ھب" برد، ئەویش پىكەنى و وتى: ئەى "سىنۆھە" كۆپى كەر، لەكاتىكى باشدا ھاتىت بۆلام، بەلام لەبەرئەوھى گەرە بوبو ماچى نەكردم و منىش نەموئرا ماچى بكەم.

له‌ته‌نیش‌ت "هورم هب" وه پیاویکی قه‌له‌و و بالا‌کورت ده‌بینرا که له‌گه‌رماندا ناره‌قی لی ده‌چۆرا، نه‌م ده‌زانی نه‌و که‌سه‌ کئییه، له‌نا‌گاو به‌سه‌رسو‌رمانه‌وه بینیم "هورم هب" قامچی‌که‌ی خۆی که هی‌مای فه‌رمانده‌یه‌یه دا به‌و که‌سه و ملوان‌که‌ی زی‌پینی له‌ملی دا‌که‌ند و ئا‌پاسته‌ی نه‌وی کرد و وتی: ملیوان‌که‌که له‌مل بکه و له‌م‌پۆوه تۆ فه‌رمانده‌ی له‌شکری میسر له‌ئه‌ستۆ بگه‌ر، بۆ‌ئه‌وه‌ی خۆینی نه‌ته‌وه‌ی میسر به‌ده‌سته پێسه‌کانی تۆ برێژریت، نه‌ک به‌ده‌سته‌کانی من.

من له‌کۆنه‌وه ئاشنای شی‌وازی قسه‌کردنی "هورم هب" بوم و ده‌م‌زانی که نه‌وه‌ی له‌دایده‌یه‌تی ده‌یه‌نینی‌ته زمان و که‌سیکی پوکه‌شپه‌رست نیه و ده‌م‌بیست که له‌گه‌ل خۆدی فیره‌وه‌نیشدا به‌وشی‌وه‌یه قسه ده‌کات و بگه‌ر هه‌ندی جاریش لی تۆره ده‌بی‌ت، به‌لام من به‌لای نه‌وه‌وه جیا‌واز بوم هه‌رگیز لیم تۆره نه‌ده‌بوو و سو‌کایه‌تی پی نه‌ده‌کردم.

کاتی‌ک قامچی و ملیوان‌که‌که‌ی دا به‌و پیاوه قه‌له‌و و بالا‌کورت، پوکی‌کرده من و وتی: "سینو‌هه" له‌به‌رئه‌وه پیموتی له‌کاتیکی باشدا هاتی که من ئامانه‌م بيم بۆ‌مالی تۆ، چونکه له‌م کاتژمیره به‌دواوه من فه‌رمانده‌ی له‌شکری میسر نیم.

ئه‌گه‌ر له‌ماله‌که‌تدا هه‌سیر ده‌ست بکه‌وی‌ت هه‌زده‌که‌م له‌سه‌ری به‌خوم و ماندویه‌تی خۆم ده‌ریکه‌م و به‌ویمه‌وه، بۆ‌ئه‌وه‌ی له‌وه زیاتر گه‌فتو‌گۆ له‌گه‌ل شیته‌کاندا نه‌که‌م.

ئه‌وه‌کات ده‌ستی خسته سه‌ر شانی نه‌و کابرا قه‌له‌و و بالا‌کورت و وتی: "سینو‌هه" به‌وردی ته‌ماشای ئه‌م پیاوه بکه و جوان بیناسه، چونکه ئه‌م پیاوه که‌سیکه که له‌م کاتژمیره به‌دواوه نه‌ک چاره‌نوسی "تبس" به‌لکو چاره‌نوسی میسریشی له‌ده‌ستدایه، له‌به‌رئه‌وه‌ی نه‌و له‌نیستا به‌ده‌واوه فه‌رمانده‌ی تازهی له‌شکری میسره و فیره‌ون نه‌وی کردووه ته‌ جیگری من، چونکه من به‌فیره‌ونم وت: شیته، به‌لام ئه‌گه‌ر تۆ جوان له‌م پیاوه ورد بیته‌وه، تیده‌گه‌یت که فیره‌ون دوباره پێویستی به‌من ده‌بیته‌وه.

فه‌رمانده‌ی تازهی له‌شکر که ناره‌ق به‌سه‌رو‌چاویدا ده‌چۆرا وتی: "هورم هب" له‌من تۆره مه‌به، چونکه تۆ ده‌زانی که من نه‌مه‌دو‌یست جیگای تۆ بگه‌رمه‌وه، چونکه من پیاوی جه‌نگ نیم و واهه‌ست ده‌که‌م که بیده‌نگی باخ و یاری‌کردن له‌گه‌ل نه‌و پیشیلانه‌ی له‌و باخه‌دا هه‌مه، له‌بیستنی هه‌راوه‌ریای جه‌نگ به‌لاوه باشت‌ر بیت، به‌لام

دوای ئەوێ فیرعون منی کردە فرماندەیی لەشکری تازەیی میسر، نەمتوانی پێژ لەویست و دەستەلاتی نەگرم، بەتایبەت کاتیکی وتی نەجەنگ بەرپا دەبیست و نە خوین دەپژیت، بەلکو "ئامون" خۆی لەخۆیەو سەرنگون دەبیست و لەناو دەچیت.

"هورم هب" وتی: یەکیک لە کەموکورتییە مەزنەکانی فیرعون ئەوێ کە کاتیکی ئارەزووی شتیکی دەکات، دەبیست لەجییهانی ئەندێشەدا هاتوووە دی، ئەو کات وا هەست دەکات ئەوێ بیرێ لیکردوووەتەو بەپاستی بە کردار کراو.

لەبارەی "ئامون" یەشەو بەهەمان هەڵەدا چوو و وا هەست دەکات کە بێ خوینەرشتن دەتوانیت خودای ئامون سەرنگون بکات و خودای "ئاتون" لەجینی ئەودا دابنیت، لەبەرئەوێ دەزانیت کە تۆ پشیلەکانت خۆشەوێت و پەخت لەجەنگ و شەر و شوپە، ئەرکی لەناوبردنی خودای "ئامون" ی بەتۆ سپاردوو، بەلام من پیت دەلیم کە بێ خوینەرژێ ئەم کارە بەهیچ شیوەیە کە ئەنجام نادریت و تۆ دەبیست بپێکی زۆر لەخەلکی بەکوشت بەدەیت، بۆئەوێ سەرکەوێت و خودای "ئامون" سەرنگون بکەیت، بەلام ئەو خوینانەیی کە دەپژینرێن، لەبەرئەوێ هێ تۆ نی، هیچ زیانیکت پێناگەینیت.

دوای ئەم گوتەییە "هورم هب" چەپۆکیکی بەهێزی دا لەپشتی ئەو پیاو کە بوو هۆی ئەوێ ئەو پیاو کۆپ بیست و ئەوکات بەمنی وت: باپێکەو لەم کەشتیە برۆین. کاتیکی دەمانویست لەو کەشتیە دابەزین، ئەو سەربازانەیی لەوێ دانیشتبوون هەستانە سەری و نیژەکانیان لەلا تەنیشتیانەو پەرگرت و سلاویان بۆ "هورم هب" کردو ئەویش بەسەربازەکانی وت:

من مائاواایی لەئێوە دەکەم، بەلام دەزانم پۆژیک دیت دەگەریمەو بۆ لاتان و تا ئەو پۆژەیی دیمەو لاتان گۆڕایەلی فرمانەکانی ئەم پیاو بن و چاودیری لەپێکخستە سەربازەکان بکەن، ئەگینا دوای گەپانەوێ ئەوێ دەندە دار و قامچیتان لێدەدەم کۆشتی جەستەتان قار قار ببیت.

سەربازەکانی پێکەنین و "هورم هب" وتی: کەلوپەلەکانی خۆم لەم کەشتیە دەرناکەم، چونکە دەزانم لێرەدا باشتەر پارێزراو دەبن. دوای ئەو دەستی لەسەر قورگی من دانا و وتی: "سینۆه" ئەمشەو حەز دەکەم خۆم بەشتیکەو سەرقال بکەم.

ۋەت: لەمشارەدا مەيخانەيەك بەناوی "كلكى تيمساح" ھەيە، جۆرىك خواردنەوہى بۇندارى ھەيە كە لەھىچ شوينىك بگرە لە "بابل" و "كرت" يشدا ھاوشيوہى دەست ناكەويت، بەلام زۆر بەھيزە و دەبىت خۆت لەخواردنەوہى بپارىزى، ئايا ھەز دەكەيت بپۆين بۆ ئەوئى و تۆ لەو خواردنەوہىە بخۆيتەوہ؟

"ھورم ھب" وتى: بەئى ھەزدەكەم بپۆم بۆئەو مەيخانەيە.

ۋەت: لەمحالەتەدا فرمان بەدە كە دەستەيەك سەرباز بۆ پارىزگارى تۆ و پىگرتن لە ھەر ئاژاوەيەك بپۆن بۆ ئەو مەيخانەيە.

سەرەپاى ئەوہى "ھورم ھب" چيتر ھەرماندەى لەشكر نەبوو، بەشيوەيەك ھەرمانى بەھەرماندەى تازە دا كە ھەك بلىئى ئەو پياوہ، ھىشتا لەژىردەستى ئەودا كار دەكات و پىئى وت: كۆمەلەك سەربازى شايسە و خاوەن متمانە بئىرە بۆ مەيخانەى "كلكى تيمساح" بۆئەوہى ئەمپۆ و پۆژەكانى تر پاسەوانى ئەو مەيخانەيە بكنە و نەھيلن لەويدا ھىچ شەپ و شۆپ و ئاژاوەيەك بەرپا ببىت.

من لەدەركردنى ئەم ھەرمانە پازى بوم، چونكە واھەستم دەكرد ئەگەر لەمشارەدا پوداوى دلتەزىن پووبدات، ئەوا مەيخانەى "كلكى تيمساح" يەكەك دەبىت لەو شوينانەى كە پيش ھەرشوئىكى تر ھىرشى بۆ دەبرىت، لەبەرئەوہى ھەموويان دەزانن كە لەپشت ئەو مەيخانەوہ چەند ژورىك ھەيە كە بارەگاي مامەلەكردنى ئەو جۆرە كەسانەيە كە دەستدرىژى دەكەنە سەر گۆپى مردووہكان يان زىپ و زىوى دزراو لەنيوان خوياندا دابەش دەكەن.

ھەندىك خەلك ئاگادارى ئەم نىھىنيانە بون، بۆيە لەكاتى بەرپابونى ھەر ئاژاوە و پوداويكى دلتەزىندا، ئەو جۆرە كەسانە سەرەتا ھىرشيان بۆ ئەم مەيخانەيە دەبرد و زيانىكى زۆريان بە "كاپتا" دەگەياندا.

بەلام دواى ئەوہى "ھورم ھب" ھەرمانى دا دەستەيەك سەرباز پارىزگارى لەو مەيخانەيە بكنە، چيتر ئەو ترس و ھەپەشەيە لەناو چوو.

من پىنمايى "ھورم ھب" م لەئەستۆگرت و ئەوم بىردەمەيخانەى "كلكى تيمساح" ھەو لەيەكەك لەژۆرەتايەتەكانى ئەومەيخانەيەدا دانىشتىن و "مريت" خواردنەوہى تايبەتى بۆ ھىنا و "ھورم ھب" يش بەيەكجار ھەمووى ھەلقۆپى و دەستى كرد بەكۆكين، بەلام دواى چەند ساتىك، ويستى پىكىكى تر لەو خواردنەوہى بۆ بھينن.

"مریت" جاريكى تر لههه مان خواردنه وه پيكيكى تری بۆ"هورم هب"هینا و ئەویش خواردیه وه و پيی و تم: ئەم ژنه، زۆر جوانه، ئايا دۆستايەتلى لهگەل تۆدا ههیه؟.

و تم: دۆستايەتلى من لهگەل ئەم ژنه دا دۆستايەتیهكى ئاسايیه و هیچ لایه نیکی تايبەت له خو ناگریت.

من چاوه پيی ئەوه بووم كه "هورم هب" دەستی بخاته سەردەستی "مریت"، بەلام ئەو بەرێزه وه ژنه كه ی پەوانه كرد، دواى ئەوه ی ئەو پۆشت وتی: "سینۆهه" سبە ی ئەو پۆزهیه كه له "تبس" دا خوینی تیدا دەپژیت، له بەر ئەوه ی فیرعه ون بپاری داوه خودای خۆی بكاته جینشینى خودای "ئامون" و له بەر ئەوه ی من فیرعه نم خوش دەویت، نەمتوانی پيگری ئەم هەلوێستە ی بکه، چونکه دەزانم ئەگەر پيگریم لی بکردایه، ئەوا فیرعه ون بەشیوه یه كه خه مگین دەبوو كه له وانه بوو بههۆی دلتەنگیه وه بمریت. تۆ دەزانی كه من ئەو كه سه م كاتيك كه له بیاباندا فیرعه ونی جینشین بوو، به ناماده بونی تۆ ئەوم به جلەکانی خۆم داپۆشی بۆئەوه ی سەرمای نەبییت و له هه مان ئەو كاته وه خوشه ویستی ئەو پیاوه له پۆحی مندا جیگیر بووه.

بەلام له بەر ئەوه ی دەزانم، هەولێ فیرعه ون بۆ گۆپینی خودا، دەبیته هۆی پشتنی خوین له م شارەدا، دەستم له فرمانده یی میسر هه لگرت، بۆئەوه ی نەبمه هۆی خوین پشتنی خه لکی، چونکه دەزانم ئەگەر من ئەم بهرپرسیاریه تیه له ئەستۆ بگرم، له ناینده دا، له لای خه لکی میسر كه سیکی نەفره تکرۆم لی دەرده چییت.

"سینۆهه" له و كاته وه ی من و تۆ له سوریا له یه كه جیابوینه وه، ئاوێکی زۆر به سه ر فهرشی پوباری "نیل" دا تیپه پریوه و زۆرجار ئەم پوباره هه ستاوه و كه ناره كانی خۆی كردوه به ژیر ئاوه وه، به هه مان شیوه ی لافاوی ئەو پوباره پوداوه گه لیکی زۆر له م شارەدا پویداوه.

بۆنمونه به پيی فرمانه كانی فیرعه ون، پۆشتم بۆ باشور بۆئەوه ی ته وای سەربازگه كانی ئەو له ناو ببه م و سەربازه رەشپێسته كان به یتم بۆ "تبس" بۆیه ئیستا له هیچ یه كه له شارەکانی باشور سەربازگه یه كه به دی ناکریت و له ئیستادا هه موو سەربازخانه كان خالین.

ئەم کارەش لە سوریدا دوبارە دەبیتهوه و بیگومان سوریاش پادەپەڕیت، ئەوکات لەوانەیه فیرەهون پەیی بەم شیتیهی خۆی ببات و ئاگاداری ئەوه بیت که بیسەرباز ناتوانیت پارێزگاری لەهیچ ولایتیک بکات.

لەوکاتەوهی فیرەهون بێریاری داوه بەپێی گوتهی خودای خۆی پەفتار بکات، چیتەر لەکانە کانزاکانی میسر، شتیک که شایەنی تییینی بیت دەرناهیینریت، لەبەرئەوهی دەلێت نایەوێت بەندەکان ئازار بدات و ئەوانەش که تەمەلن و لەکانە کانزاکاندا کارناکەن بەقامچی لییان نەدەن. من سەرەپای ئەوهی سەربازم و هیچ کاریکم بەخوداکانەوه نیه، نیگەرانی ئەم خودا تازەیهی فیرەهونم، چونکه دەبینم ئەم خودایە دەیهوێت لەپێی خوینەرێیهوه جیگهی خودای پابردوو بگرێتهوه، بۆیه من سەر لەکاری خوداگان دەرناکەم، بەلام ئەوه تێدەگەم که خوداگان بۆئەوه هاتوونەتە بون که خەلکی خوشبەخت بکەن، نەک خوینیان بپێژن، بۆیه لەدیدێ سیاسیەوه پشتگیری ئەم هەلوێستەهی فیرەهون دەکەم، بەلام نەک بەوشیوهیهی که دەیهوێت خودای "ئامون" سەرنگون بکات.

سودی سیاسی ئەم هەلوێستەهی فیرەهون ئەوهیه که خودای "ئامون" بەلەبەرچا و گرتنی ئەوهی ماوهیهکی درێژخایەنه لەمیسردا خودایی خۆی کردووه، زۆر قەلەو بووه و خاوهنی کێلگه و ڕەز و ڕانه ئازەلگەل و ئاشگەلیکی زۆره. کاتیکی فیرەهون ئەم خودایە سەرنگون کرد، تەواوی سەرۆت و سامانی خودای "ئامون" دەبیست بەهی فیرەهون، بەلام ئەم کارە، بەوشیوهیهی که فیرەهون دەیهوێت ئەنجامی بدات، دەبیته هۆی کوشتنی هەزاران کەس و وێران کردنی شاری "تبس".

وتم: "هورم هب" من لەدیدێ بنهچه و یاساكانەوه، بەسەرنگونکردنی خودای "ئامون" پازیم، لەبەرئەوهی ئامون خودایەکی تەماعکار و بیبەزەیی و دژی ئازادی خەلکیه و بەشیوهیهک لەشیوهکان لەپێی کاهینهکانەوه خەلکی لەنەزانییدا هیلاوهتەرە که لەم ولاتەدا هیچ کەسێک ناتوانیت لەهیچ شتیک تیبگات، ئەگەر تیش بگات ناتوانیت دەری بپێت و ئەگەر دەریشی بپێت کاهینهکان لەناوی دەبن و خەلکی لەژیانیاندا هەمیشە ترسی "ئامون" یان لەدلدا بووه، بەلام "ئاتون" خودایەکه که بێ تەماع و ناشتی دۆست و ئازادی خوازه و دەیهوێت خەلکی لەترس ڕزگار بکات.

"هورم هب" وتی: من لایەنگری ئەم بیروبوچونەهی تۆ ناکەم، چونکه ئەو خواهی ترسناک نەبیست بەهەرپەشه ئامیزی دەزانم، لەبەرئەوهی ناتوانی فەرمانپەرەویی

نہتہویہک بی ترس بکہیت، ئەم خودا تازہیہ سەرہرای ئەوہی میہرہبان و ناشتی دۆست و ئازادی خوازہ، بەلام بۆ میسر لەخودای کۆن ھەرەشە ئامیزترە. سەرہرای ئەوہش من لەربارہی پێویست بونی سەرنگونکردنی خودای "ئامون" لایەنگری تۆ دەکەم و دەلیم دەبیئت ئەم خودایە لەناو ببریئت، بەلام ئەک بەوشیوہی کہ فیرعون دەیەویئت ئەنجامی بدات، ئەگەر فیرعون جیبەجیکردنی ئەم کارہی بەمن بسپێردایە، من بەشیوہیەک خودای "ئامون"م لەناو دەبرد کہ خوینی تاکە کەسیکی ئەم نہتہویہ نەپێژریئت.

لیم پرسى: تۆ چیت دەکرد؟

"ھورم ھب"وتى: من لەشەویکدا، لەسەرتاسەری میسر، بەشیوہیەکی نہینی و بیئەوہی کاهینەکانی پەرستگا ئاگیان لی بیئت، تەواوی کاهینە پلە یەکەکانی "ئامون"م دەکوشت و کاهینەکانی تریشم دەناردە کانەکانەوہ بۆئەوہی کانزایان پێدەرہینن، بەشیوہیەک ئەم کارەم ئەنجام دەدا کہ بەیانی پۆژی دوایی کاتیک خەلکی لەمال دینە دەرەوہ، یەک کاهینیان لەناو پەرستگاکاندا نہبینیایە و بەمشیوہیەش خودای "ئامون" لەناو دەچوو، چونکہ توانای "ئامون" بەکاهینەکانیوہ پەییوہست دەکریئت و کاتیکیش "ئامون" کاهینی نہبیئت توانایشی نابییئت. خەلکیش دوای ئەوہی بینیان خوداکان نیہ، ھەر خودایەکیان پینیشان بەدیت یەکسەر دەست بەپەرستنی دەکەن، چونکہ ھەست و وێژدانی خەلکی توانای ئەوہی نیہ جیاوازی لەنیووا دوو خودادا دروست بکات. بەلام لەبەرئەوہی فیرعون دەیویست ئەم کارە بەناشکرا ئەنجام بدات، ئەمەرۆ لە "تبس" و زۆریک لە شارەکانی میسر، ھەموو مندالیک دەزانیت کہ فیرعون دەیەویئت خودای "ئامون" لەناو ببات و ھەر لەبەرئەوہش کاهینەکان خەلکیان لەپەرستگای "تبس" و شارەکانی تردا کوکردووہتەوہ و ھانی ئەوہیان داوون بەرگری لەم خودایەیان بکەن، خەلکیش بەھۆی ھاندانی کاهینەکانەوہ بەرگری لێدەکەن و بەم شیوہیەش خوین لەشارەکاندا دەپێژریئت.

دوای ئەو گووتیە "ھورم ھب" داوای پیکیکی تری خواردنەوہی "کلکی" تیمساح"ی کرد و خواردیوہ، پیککی سییەم سەرخۆشی کرد و سەری خستە سەر ھەردوو دەستی و بۆ بەدبەختی و کوشت و کوشتاری خەلکی میسر دەستی کرد بەگریان. من ویستم پێ لەگریانی بگرم، بەلام ئاگاداری ئەوہ بووم کہ "ھورم ھب" خەوی لی کەوتوہ.

له "تبس" دا گوشت و گوشتاری کردن

من ئەو شه‌وه، له‌و ژوره تایبه‌ته‌دا، پارێزگاری "هورم هب" م له‌ئەستۆ گرتبوو، چونکه ئەگەر له‌وئ به‌جیم به‌یشتایه، له‌وانه‌بوو فرمانده‌ی تازه‌ی میسر بیکوژیت. به‌لام له‌سەر سه‌کو‌ی ئەو مه‌یخانه‌یه‌دا تابه‌یانی ده‌نگی پێکه‌نین و ده‌نگه‌ده‌نگی ئەو سه‌ربازانه‌ی که پاسه‌وانی ئەو مه‌یخانه‌یان ده‌کرد ده‌هات، له‌به‌رئه‌وه‌ی "کاپتا" و شاگرده‌که‌ی ده‌یانزانی که پوداوگه‌لکی ترسناک پووده‌دات، ئاوجۆ و خواردنێکی باشیان دابوو به‌سه‌ربازه‌کان بۆئه‌وه‌ی له‌م‌پێیه‌وه‌ بیانکه‌ن به‌هاورپێی خۆیان. له‌و شه‌وه‌دا نه‌ک ته‌نها من نه‌خه‌وتوم، به‌لکو له‌شاری "تبس" دا هیچ که‌سیک بێ له‌ئەفسه‌ره‌کان و سه‌ربازانی فیرعه‌ون خه‌ریان لی نه‌که‌وتوه‌، دوا‌ی ئەوه‌ش بیستم که خودی فیرعه‌ونیش له‌وشه‌وه‌دا بیدار بووه، چونکه خه‌لکی ده‌یانزانی پۆژی دوا‌یی، له‌ژیانی دانیششتوانی شاری "تبس" دا پۆژیکی مه‌زن ده‌بی‌ت و له‌وپۆژه‌دا ئەگه‌ری ئەوه هه‌یه که له‌نیوان له‌شکری میسر و دانیششتوانی شاردا که له‌په‌رستگای مه‌زنی "ئامون" و له‌به‌رامبه‌ر په‌رستگادا قه‌ره‌با‌خیه‌کی زۆر دروست ده‌که‌ن، شه‌پێگی مه‌زن به‌رپا ده‌بی‌ت.

له‌وشه‌وه‌دا کاهینه‌کانی په‌رستگای "ئامون" قوربانیان سه‌رپێی و گوشتیان دا به‌و که‌سانه‌ی له‌ناو و ده‌ره‌وه‌ی په‌رستگادا‌بوون و به‌شیوه‌یه‌ک هاواریان به‌رز ده‌بویه‌وه که من له‌ژوری تایبه‌تی مه‌یخانه‌دا گویم له‌ده‌نگیان بوو.

کاهینه‌کان سات له‌دوا‌ی سات ناوی "ئامون" یان ده‌هینا و ده‌یانوت هه‌رکه‌سیک له‌پیناو ئاموندا خۆی بکات به‌قوربانی، به‌د‌ل‌نیا‌یه‌وه‌ خۆشه‌ختیه‌کی هه‌میشه‌یی

بهدهست دههینیت. من دلنایام ئەگەر کاهینهکان، هانی خەلکیان نەدایە، خوینەرێژی بهیانی و پۆژەکانی تریش نەدەهاتە پێشەوه.

چونکە ئەگەر کاهینهکان خۆیان بدایە بهدهستهوه، فیرعهون کە ناشتی دۆسته و ڕقی لەخوینەرێژیە، نازاری پێنەدەگەیانندن و لەوانەش بوو بەشیک لەزەوی و زێڕ و زیوی "ئامون"ی بدایە بەکاهینهکان بۆئەوهی پاشماوهی ژیانیاں بەئاسۆدهیی تیپهپینن.

بەلام کاتیکی کەسانیک خوویمان بهوهوه گرتوو کە خاوهنی دهستهلات و توانا بن، بهشیوهیهک پێیهوه پهیوهست دهبن کە لهپیناو پاراستنی توانا و سهروهت و ساماندا، گیانی خوشیاں دهکەن بهقوربانی.

کاهینهکان دهیانزانی ئەگەر جەنگیک لهنیوانیاندا بهپا ببیت، بیگومان دهبیت هۆی ئەوهی خەلکی زۆر ڕقیان له فیرعهون بکەویت، چونکە لهکاتی بهپا بونی جەنگدا، سهربازه رهشپێستهکان دهکەونه قەتل و عامکردنی خەلکی. گەرچی بههۆی ئەم خوینەرێژییهوه پهیکەری "ئامون" سهرنگون دهبیت، بەلام پهیمانی خوین، بهشیوهیهک "ئامون"ی لهلای خەلکیدا زیندوو دهکردهوه کە خەلکی هەرگیز ئەو خودایه فەرامۆش نەکەن و بۆ هەمیشەش نەفرەتیاں له فیرعهون دهکرد کە بۆچی سهربازه رهشپێستهکانی خستووته وێزە گیانی خەلکهکهی خۆیهوه، بهواتا خستونیته وێزە میسریه سپی پێستهکانهوه.

لهپراستیدا، کاهینهکان، هیواداربون لهپیتی ئەم بهرگریکردن و قەتل و عامکردنی خەلکهوه، "ئامون" بکەنه خودایهکی جاویدانی، تەنانەت گەر پهیکەرەکهشی سهرنگون ببیت و په‌رستگا‌که‌شی دابخریت.

کاتیکی پۆژ بویهوه، له‌ماوه‌یه‌کی زۆر که‌مدا گهرمی خۆر، په‌نگی و خنکینراوی شه‌وی ڕابردوی له‌ناو برد، ئەوکات له‌چواری و گۆڤه‌پانه‌کانی "تبس" دا ده‌نگی بوق به‌رز بویهوه و چه‌ند بانگه‌وازه‌ریک له‌گۆڤه‌پانیکه‌وه ده‌رۆشتن بۆ گۆڤه‌پانیکی تر و ئەو فەرمانه‌ی کە له‌سه‌ر پاپیروسی "پاپیروسی ئەوسای میسری کۆن" نوسرا‌بوو بۆ خەلکیان ده‌خوینده‌وه و ناوه‌ڕۆکی ئەو فەرمانه‌ش ئەوه بوو کە ئامون خودایه‌کی درۆینه‌یه و ده‌بیت سه‌رنگونی بکەن و بۆه‌میشه‌ نەفرەتی لی بکەن و ته‌واوی په‌رستگا‌کانی ئەم خودا درۆینه‌یه، له‌میسری سه‌ر و خوار، هه‌روه‌ها ته‌واوی زه‌وی و

خەلک و خزمەتکار و زېږ و زیوی ئو خودایه بکەوێتە ژێردەستی فیرعەون و خوداکە "ئاتون" و دواى ئووە چیتەر هەزارەکان دەتوانن خۆیان لە "هەسیر" و ئو گۆماوانەى کە لەپاڤردوودا بەخودای درۆینەو پەيوەست دەکران بشوون و لەهەمان ئو ئاوەش بخۆنەو، فیرعەون زەوی خودای درۆینە دەدات بەو کەسانەى کە زەویان نیە، بۆئەوێ بەسوپاسگوزاری خودای "ئاتون" کشتوکالی تیدا بکەن.

کاتیك ئەم فەرمانە لەبەرامبەر خودای "ئامون" دا خویندراوە، خەلکی لەسەرتادا بێدەنگ بون بۆئەوێ بزانن فیرعەون، لەبەرامبەر ئەم فەرمانەى خۆیدا چی دەلیت. کاتیك ئو فەرمانە جێبەجێ کرا کە تەواوی پەرستگا و زەوی و خەلکی و خزمەتکاران و زېږ و زیوی "ئامون" لەلایەن فیرعەون و خوداکەییەو دەستی بەسەردا بگیریت، هاواریان کرد و خەلکی بەشیوەیهک لەگەڵیاندا هاواریان کرد کە وات دەزانی بەرد و خشتی دیوار و ماله کانیش لەگەڵیاندا هاتونەتە دەنگ.

سەربازە ڕەشپێستەکان کە حەزریان لەپەنگی سپی و سور بوو، هەر لەبەرئەوێش پەنگی سور و سپیان لەپوخساریان دا، کاتیك ئو هاواریان بیست ترسا و تۆقاو بون و بەچاوە سپیەکانیان تەماشای چەپ و ڕاستی خۆیان دەکرد، چونکە دەیانزانی سەرەپای ئووە ژمارەیان زۆرە گەر دانیشتوانی "تبس" پەلاماریان بەدەن بەدنیاییهو بەکوشت دەدریڤ.

بەپادەیهک خەلکی هاواریان دەکرد، کە بوو هۆی ئووە بەشی کۆتایی فەرمانەکانی فیرعەون نەبیست و ئاگاداری ئووە بوون کە فیرعەون ڕیاری داوێ ناوی نەفرەتی "ئامون" لەناو بیات و ناوی "ئەخئاتون" یشی لەخۆی نا کە بەواتای "خۆشەویستی خودا" دیت.

کاتیك ئو فەرمانەیان لەبەرامبەر پەرستگای "ئامون" دا خویندەو، من لەوێ نەبوم و لەدوایدا باسی ئەم ڕوداوێم بیست، بەلام خەلکی بەشیوەیهک هاواریان دەکرد کە دەنگیان دەگەشتە "کلکی تیمساح" و "هورم هب" بەهۆی دەنگی ئو خەلکە لەخو هەستا و هەستایە سەرپێ و دوبارە دانیشتەو و وتی: "سینۆه" ئو خواردنەوێیهی دوینی شو پێتدام زۆر بەهیزبوو و بوو هۆی ئووە تابه یانی خەوم لی بکەوێت.

"هورم هب" بەهۆی بیستنی هاواری خەلکی و ئوێکە ناوی "ئامون" یان دەهینایە زمان، ئو ڕوداوێی کە دەبوو بێتەپیش، کە لەکاتی مەستی و خەوتندا فرامۆش

كرابوو، ھىنايەو ھىر خۇي و كەوتە پى و منىش بەدوايدا پۇشتم و لەژورى تاييەتەو ھى
خۇمان كرد بەتەلارى مەيخانەكەدا و بىنىم لەسەكۆي مەيخانەكەدا، بېرىك لەسەربازان
كە شەوى پابردوو زىادەپۇيىيان لەخواردنەو ھىدا كىرەبوو و لەسەرخۇشياندا
لەگۇشەكەدا لىي كەوتون، ھىشتا لەخو ھەلنەتساون.

"ھورم ھى" سەرى كرد بەتەشتىكى پىر ئاۋدا، بۇئەو ھى وپىەتى خەوى شەوى
پابردوو بېرەوئىنەتەو ھى دواى ئەو ھى گۆزەيەك ئاوجۇ و نانكى لەمەيخانەكەدا ھەلگرت و
لەكۆلنە چۆلەكانەو ھى بەرەو پەرسىگا كەوتىنە پى.

كاتىك لەپەرسىگا نىزىك بوينەو، ئەو پىاۋە قەلەو و بالا كورتە كە فەرماندەى
تازەى مىسر بوو بەناو "پىپىت ئامون" بانگ دەكرا، بەسەر كەژاۋەكەى خۇيەو، بەم
شىۋەيە لەگەل سەربازەكانى خۇيدا دوا:

ئەى سەربازانى ولاتى "كوش"، ئەى نەبەردانى ولاتى "شردن" فېرەدون فەرمانى
داۋە كە ئەم "ئامون" نەفرەتە سەرنگون بىكەن و من بەلېنتان پىدەدەم كە پاداشتى
خۇتان ۋەردەگىرن.

دواى ئەم قەسەيە فەرماندەى تازەى لەشكر، ۋەك ئەو ھى كۆتايى بە ئەركى خۇي
ھىنايەت، لەسەر كەژاۋەكەى خۇي دانىشت و بەھۆى گەرمای ئاۋ و ھەواۋە بەندەكانى
دەستيان كرد بەباۋەشىن كردنى.

سەروكى دەستەكان فەرمانيان دا بە سەربازەكانيان خۇيان بۇ ھىرش ئامادە
بىكەن و من و "ھورم ھى" ىش لەبەرامبەر پەرسىگادا بوين و دىمەنى يەكەممان بەجوانى
بىنى كە پىر لە پىاۋانى سىپى پۇش و ژنان و مندالان، ھەندىك لەمنداۋەكان ھىشتا
لەخو ھەلنەستابون، وا دەھاتە بەرچاۋ كە ھەمويان شەو لەبەرامبەر پەرسىگا يان
لەخەۋشەكەيدا خەوتىتەن.

لەناكاۋ سەربازە پەشپىستەكان كە پوخسارىكى پەنگاۋپەنگيان ھەبوو كەوتنە
جولەو گالىسكە جەنگىەكانيان خستە پى و ويستيان خۇيان بىكەن بەپەرسىگای
"ئامون" دا.

سەربازەكان بەبنى نىزەكانيان خەلگيان لەپىگا كە دور دەخستەو تا ئەو ھى
گەشتە بەردەم دەرگای پەرسىگا، بەلام كاتىك كالىسكە جەنگىەكان ويستيان خۇيان
بىكەن بەپەرسىگادا، خەلگى بەيەك دەنگ ھاۋاريان كرد "ئامون" و بەيەك جولە دەستيان

کرد به هیرش بردن، له بهرنه وهی نه یانده توانی له گه ل سهربازانی جهنگاور و به نه زموندا بجهنگن، بویه خوځان خسته ژیر چهرخی کالیسکه کانیان و به شیوه یه ک به جهسته یان پښاکاکیان لی به ستن که ناچار گالیسکه کان پراوه ستان و نه سپه کانیس ترسان و دهستیان کرد سمکولان و دهست و پی وه شاندن و به و هویه وه هاواری ژن و مندا لانیس گه شته ناسمان.

خه لکی به شیوه یه ک وروژاو و توپه بوبون که نه گهر سهربازه ره شپسته کان تا دوااین که سیان بکوشتایه نه دهستیان له بهرگری کردن هه لنه دهگرت، به لام له بهرنه وهی نه فسه ره کان ده یانزانی که فیرعه ون دوپاتی کردووه ته وه که نابیت خوین بریزیت، بویه فرمانیان دا پاشه کشه بکه ن.

کاتیک خه لکی بینیان سهرباز و گالیسکه کان پاشه کشه ده که ن و هندیکیان کوژران و هندیکیشیان لی بریندارا بون، هاواری خوشیان نه و ناوهی هینایه له رزه.

من و "هورم هب" که چاودیری نه م پوداوانه بوین، بینیمان که نه فسه ره کان له که ژاوهی فرماندهی له شکر نزیک بونه وه و پییان وت: نهی "پییت نامون" ئیمه بی خوین پریژی ناتوانین برۆینه پیشه وه، له لایه کی تریشه وه فیرعه ون وتویه تی نابیت خوینی هیچ که سیک بریزیت..... ئیستا ئیمه چی بکهین؟

فرماندهی له شکر ناگاداری نه وه بوو که ناوی خوی گوپیوه و نه ویش به هه مان شیوه بریاری نه وهی دابوو ناوی خوی بگوپیت و وتی: من "پییت نامون" ناناسم، به لکو نام "پییت ناتون" ه، به واتا نه و بهرکه تهی که له "ناتون" وه به دهست هاتووه.

یه کی که له نه فسه رانی له شکر که قامچیه کی ئالتونی له دهستدا بوو و ناشکرا بوو که فرماندهی هه زاران سهربازه وتی: من نه کارم به "ناتون" ه و نه به "نامون" و نه به وانهی خیروبیریان لی بینیه، به لکو له تو ده پرسم ئیستا ئیمه چی بکهین؟ نایا ئیستا ده بیت دهست به سهر په رستگای "نامون" دا بگرین یان نه؟

فرماندهی له شکر وتی: فیرعه ون فرمانی به چی داوه ئیوه ش هه نه وه بکه ن، له بهرنه وهی نه و وتویه تی نابیت خوین پریژی بکریت، ئیوه ش بی هیچ خوین پریزه ک دهست به سهر په رستگا که دا بگرن و په یکه ری "نامون" سهرنگون بکه ن.

له کاتیکدا نه م راویژکاریه جهنگیه له که نار که ژاوهی فرماندهی له شکر دا نه انجام دهدرا، خه لکی به ردی ناو هه یوانی په رستگا و کولانیان هه لده که ند و ده یانگرت

رەشپىيىستەكان، يەككە لەو بەردانە دەستى ئەسپى فەرماندەى لەشكرى شكاند كە بە كەژاۋەكەۋە بەستراپويەۋە و كەسكى تىرش چاۋىكى ئەو ئەسپەى كۆپرەك، كاتىك "پىيت ئاتون" ئەسپەكەى بەكۆپرەى و شەلى بىنى تۈپە بوو، لەكەژاۋەكە دابەزى و سوارى يەككە لەگالىسكە جەنگىيەكان بوو، فەرمانىدا ھىرش بۇ پەرستگاگە بېەن.

كاتىك گالىسكە جەنگىيەكان كەۋتتە جۈلە، ئەو لىخوپ و سەربازانەى كە لەگالىسكەكەدا بون خەلكيان ھەلدەستاندە سەرىپى و يەكسەر دواى ئەۋە بەچواردەۋرى گالىسكەكاندا ھەلىاندەۋاسىن و دەيانوت بەم شىۋەيە رەچاۋى فەرمانەكانى فىرەون دەكەين، لەبەرئەۋەى ئىمە خوینی ھىچ كەسكە ناپىژىن، چونكە ئەو كەسەى دەخنىقنىرت خوینی ناپىژىرت.

سەربازە رەشپىيىستەكان كەۋانەكانيان ھەلگرت و بەنىۋ ئەو خەلكەدا دەستيان كرد بەراکردن و ھەركەسكىيان بەدەست بەئىنايە بەھەردوۋ دەستيان دەيانخىكاند و من و "ھورم ھب" بەقىز و نەفرەتەۋە بىنىمان كە بگرە مندال و ژنەكانىشيان دەخىكاند.

خەلكى لەھەموو لايەكەۋە رەشپىيىستەكانيان بەردباران دەكرد و ئەۋانىش ھەۋلىيان دەدا بە قەلخەكانيان پارىزگارى لەخۇيان بكن و ھەرنەۋەى رەشپىيىستىك بەكەۋتايەتە دەستى خەلكىيەۋە، لەچاۋ تروكانىكدا پارچە پارچەيان دەكرد.

"ھورم ھب" كە گۆزەى خواردنەۋەكەى بەدەستەۋە بوو و نانەكەى بەلاقەدىيەۋە ھەلۋاسىبوو، لەسەر يەككە لە پەيكەرەكانى بەردەمى پەرستگا پراۋەستا، لاشەى ۋەك شىر و سەرى ۋەك بەران ۋابوو، بۇئەۋەى گۆرەپانى ئەو جەنگە جۋاتر بىنىت، دەستى كرد بەخواردنى نان و جارجارىكىش من كە گۆزەى شەرابەكەم لى ۋەرگرتبوو، پىم دەدايەۋە بۇئەۋەى لەدواى نانەكە قومىك شەراب بخواتەۋە.

"پىيت ئاتون" فەرماندەى تازە لەشكرى مىسر لەپىش سەربازەكانىيەۋە ھەۋلى ئەۋەى دەدا دەست بەسەر پەرستگاگەدا بگرىت، بەلام بەبۇنەى بەرگرىكردنى توندى ئەو خەلكەۋە نەيتۋانى ئەو كارە ئەنجام بدات.

لەتەنىشت كەژاۋەكەۋە كاتزىمىرى ئاۋى لەئاۋ خالى دەبوو و ئەو پياۋە ئاگادارى ئەۋە بوو كە كات بەخىرايى تىدەپەرېت.

لەناكاۋ بىستەم چەند ئەفسەرىكى بانگ كرده لاي كەژاۋەكەيەۋە و پىنى وتن، من لەمالدا پشیلەيەكى مېنەى جۋانم ھەيە و ئەمۇ كاتى "زايىن" يەتى و دەبىت

بگەرپىمەۋە بۇمال، بۇيە داۋاتان لىدەكەم ھەرچى زووترە دەست بەسەر ئەۋ پەرستگايەدا بگرن و پەيكەرى خوداى "ئامون" سەرنگون بگەن، ئەگىنا سوۋىند بە "ئاتون" ئەۋ ملوانكە ئالتونە لەملى ھەموۋتان دادەكەنم و دەستەى قامچىيەكانتان دەشكىنم.

سەرۋكى سەربازەكان تىگەشتن، ئەگەر دەست بەسەر ئەۋ پەرستگايەدا نەگرن، لەكاركەيان لادەبرىن، بۇيە سەربازەكانى خۇيان كۆكرەۋە و بەپىي تەكنىكى سەربازى فەرمانى ھىرش بردنيان پىدان.

لەوكاترمىرە بەدواۋە چىتر گرنگى بە فەرماى فىرعمون نەدرا كە دروشمەكەى برىتى بوۋ لەۋەى كە نايىت خوينى ھىچ كەسنىك برىژرئىت، سەربازە پەشپىستەكان نىزەكانى خۇيان دەرکرد بەۋرگ و سىنەۋ قوپكى ژن و پىاو و مندالدا و نىزەكانيان لەخوينى خەلكى سور ھەلگەپرابون، بەپادەيەك خوين لەبەردەم پەرستگادا پىژرابوو كە خودى سەربازە پەشپىستەكان بەسەر خويندا پىيان دەخلىسكا و دەكەۋتن.

بەلام ھەركەسنىك بگەۋتايەتە سەر زەۋى يەكسەر بەكوشت دەدرا و كاتىك كاهىنەكان بىنيان ئەۋان دەستيان بەھىرشىكى توند كردوۋە، دەرگاي چۈنە دەرەۋەى پەرستگايان كەردەۋە و خەلكى بەترس و تۇقانىكەۋە دەستيان كرد بەھەلھاتن.

سەربازە پەشپىستەكان ھەلھاتوۋەكانيان تىرباران كرد و ھەندىيانيان تەختى زەۋى كرد و دواى ئەۋە گالىسكە جەنگىيەكان كەۋتنە دواى ھەلھاتوۋەكانەۋە.

ھەلھاتوۋەكان بەدەم گريانەۋە خۇيان كرد بەپەرستگا تازەكەى "ئاتون" و لەتوپەيىندا كاهىنە تازەكانى پەرستگاي خوداى تازەى "ئاتون" يان كوشت و كاتىكىش سەربازەكان لەدواى ئەۋانەۋە خۇيان كرد بەۋ پەرستگايەدا، لەۋىش خوينىكى زۆر پىژايە سەر زەۋى، دواى ئەۋەى جەنگ كۆتايى پىھات و كوزراۋەكانيان ژمارد، دەرگەۋت كە سەد كەپەتى سەد كەس بەكوشت دراۋە.

كاهىنەكانى پەرستگاي "ئامون" دەرگاي چۈنە دەرەۋەيان كەردەۋە بۇنەۋەى خەلكى ھەللىن، بەلام دەرگاي چۈنە ژورەۋەيان كە سەرتاپاي لەمس دروست كرابوو بەست و بۇيە ناچار سەربازە پەشپىستەكان لەبەردەم دەرگاي مسين و ھەسارى بەرزدا پراۋەستان.

ئەوانە سەربازگەلیک بون کە بەردەوام لەدەشتەکاندا دەجەنگان و ھێرشیان دەبردە سەر مالی ئەو لادیانەیی کە لەقامیش دروست کرابوو، بۆیە نەیان دەزانی بەچ شیوەیەک دەبێت ھێرش بکەنە سەر قەلایەک کە خاوەنی دیوار و حەساریکی بەرز و دەرگایەکی زۆر توند و بەھێزە.

کاهین و تەواوی بەرگریکارەکانی پەرستگا لەسەرەو نێزەیان بۆ سەربازەکان ھەڵدەدا یان سەربازەکانیان تێباران دەکرد و ھەندیک لەپەشپێستەکانیان لەبەردەم پەرستگا کەدا کوشت.

بەھۆی ئەوێ بڕیکی زۆر لەژن و پیاو و منال کۆژرابوون، زەویان بەخوێن سور ببوو، بۆیە مێشیکی زۆر لەویدا کۆ بویەو و "پیت ئاتون" فەرماندەیی لەشکر بەدەم ھاوارەو و "بخورد" بۆ بێنن و دایگرسینن، بۆئەوێ بۆنی قێزەون و ھێلنجدەری ئەم خوێنە لەناو بیات و مێشەکان دور بکاتەو.

دوای ئەوێ بخوردیان داگیرساند فەرماندەیی تازەیی لەشکری فیرەون وتی: زۆر لەو دەترسم کە فیرەون لیمان تۆرە بێت، چونکە ئەو بەئێوێ و تێوو کە پەیکەری "ئامون" سەرنگون بکەن و خۆتان لەپشتنی خوێنی خەلکی بیاریژن، بەلام ئێوێ خوێنی خەلکیان پەیکەری "ئامون" سەرنگون بکەن، کاریک کە پویداوێ بۆ چارەسەر و من تەنھا دەتوانم ھەولێ ئەو بەدەم تۆرەیی فیرەون ئێوێ نەگرتەو و ئیستاش دەپۆم بۆ لای و لەوانەشە سەردانی مالی خوشم بکەم بۆئەوێ بزانم نایا پشیلە مێنەکەم بەچکەیی بوو یان نە، ئێوێ لەنەبونی مندا خوردو خۆراک و خواردەمەنی بەدەن بەسەربازەکان و پێیان بلێن ئەوێ خۆیان ماندوو نەکەن، لەبەرئەوێ ھەولێ ئەوان بێھودەیی، چونکە ئێمە بۆ زال بون بەسەر ئەم پەرستگایەدا کە لەئێستادا شیوێ قەلایەکی لەخۆگرتوو، کەرەستەیی پێویستمان لەدەستدا نیە و من فەرماندەیی بەئەزمونم و دەزانم ھەرچەنێک ھەولێ ئەو بەدەم بۆئەوێ دەست بەسەر ئەم قەلایەدا بگرم دواجار ھەولەکەم بێنەنجام دەبێت، بەلام من لەم پوێ ھیچ تاوانیکم نیە، چونکە فیرەون پێی وتوم چواردەوری ئەم قەلایە بەدەین و دەستی بەسەردا بگرین و منیش کەرەستەیی دەست بەسەراگرتنی ئەم قەلایەم لەگەڵ خۆمدا نەھیناوەتە ئێرە.

لەپوژەدا چیتەر دواى ئەو پوداویکی ئەوتۆ که گرنګ بێت پوینەدا و ئەفسەرەکان فەرمانیان بە سەربازانی پەشپێست و سەربازەکانی "شەردن" - سەربازی لیبی ئەو سەردەمە - دا که لەو لاشانەى که لەژێر گەرمی خۆری هاویندا زۆر زوو دەئاسین، دور بکەنەو.

لەپوژەدا بۆ یەکەمین جار، خەلکی ئەوەیان بەچاری خۆیان بینی که قەلەرەش و دالەکەرخۆرە لەبیابان و کێوەکانی دەورووبەری "تبس" - ئەو ھاتن و ھێرشیان بۆ شار برد، بۆئەوێ لاشەى کوژراوەکان بخۆن، لەکاتیئێدا که تا ئەو پوژە ھیچ کەسێک ئەوێ بەخەیاڵدا نەدەھات که پوژیک لەپوژان ئەم جوړە بالەندانە ھێرشیان بۆ شاری "تبس" بردبێت.

دواى ئەوێ سەربازەکان لەدیواری پەرستگا دور کەوتنەو، ئەو گالیسکانەى خواردنی سەربازەکانیان ھەلگرتبوو، خواردن و خواردنەویان بەنیو سەربازەکاندا دا بەش دەکرد.

سەربازەکانی "شەردن" لەپەشپێستەکان ھۆشیارتربوو، چونکە لەباتی ئەوێ لەژێر تیشکی خۆردا دانیشن، چونە ناو مائەکانی دەورووبەری پەرستگا کە ھی کەسە دەولەمەندەکان بوو و لەژێر زەمینی ئەو مالا ئەدا ھێرشیان بۆ ئەو خواردنەوانە برد کە لەویدا ھەلگیرابون. پەشپێستەکان بۆماوەیەک لەژێر تیشکی خۆردا مانەو، بەلام دواى ئەوێ پەیمان بەو برد کە دەتوانن دەست بەسەر مائەکانی دەورووبەریاندا بکەن و لەویدا بژین، ئەوانیش بەھەمان شیوەى سەربازەکانی "شەردن" دەستیان بەسەر مائەکانی دەورووبەری پەرستگادا گرت بۆئەوێ تێیدا بجەوینەو.

ئەوشەو لە "تبس" دا چراکان دانەگیرسان و شەقام و کۆلان و پوکاری "نیل" تاریک بوو، بەلام سەربازە پەشپێستەکان و "شەردن" مەشخەلەکانیان داگیرساند و ھێرشیان برده سەر مائەکان و ئەوێ شایەنى ھەلگرتن بوو فەرھودیان کرد و ژنە لاوەکانیشیان کرد بەخوشکی خۆیان.

خەلکیش لەترسی سەربازەکان لەمائەکانیان ھاتنە دەرەو و بەشەقامەکاندا پڕۆ و بلۆ بون، ئەوکات سەربازەکان بەھەر کەسێک بگەشتنایە لییان دەپرسی ئایا تۆ لایەنگری "ئامون" یت، یان لایەنگری "ئاتون" و ناشکرابوو کە ھیچ کەسێک نەیدەویتری بلیت لایەنگری خودای کۆنە، بۆیە ھەمویان خۆیان بەلایەنگری "ئاتون" ناساند.

بەلام سەربازەکان دەیانوت تۆ درۆ دەکەیت، چونکە ئێمە ئەمەق تۆمان لەپەرستگای "ئامون" دا بینو، دواى ئەو سەریان دەبەری و جل و ئەنگوستیلە کانزاییەکانیان لى دەکردهو و بەجیایان دەهیشت.

هەموو کەسێک دەیوست لەشارى "تبس" هەلبێت، بەلام نەیاندهتوانی، چونکە سەربازەکان تەواوی پێگاکانی چوونە دەرەوێ شاریان داخستبوو، بەردەمی پوبارەکانیشیان بەکەشتیە جەنگیەکان گرتبوو و دەیانوت: فیرەون وتویەتی پى هەهەلەاتن و دەرچونی خەلکی بگرن، بۆئەوێ کاهین و پەپرەوانی "ئامون" زیڤ و زیوی پەرستگای خودای نەفرەتی کە لەژێر زەمینەکانی پەرستگادا شاردراونەتەو لەگەڵ خۆیاندا نەیبەنە دەرەوێ شار.

لەدواى ئەو ئەو پۆژە هەواى "تبس" بەهۆی بۆگەنی ئەو لاشانەى کە لەبەردەم پەرستگا و ناو پەرستگا و کۆلان و شەقامەکاندا کەوتبون ئالۆدە بویو و ناشکرانەبو دەبێت چی لەو لاشانە بکەن و بەچ شیوەیەک مۆمیایان بکەن؟

مردووخانەى "تبس" بە پێى نەریته کۆنەکان ئامادە نەدەبوو لاشەى کۆژاوەکان وەرگریت، مەگەر ئەوێ دادوهری مەزن فەرمانی لەسەر دا بێت تا ئەو لاشانە وەرگرن. چونکە لەوانەى لاشەى ئەو کەسانەش کە خەلکی دەکوژن بەهینریته ناو مردووخانەکەو بۆئەوێ وەک کەسە بێدەرەتانەکان مۆمیایان بکەن. هەر لەبەرئەوێش دەبێت پزیشکیکی میسرى پشتگیری ئەو بکات کە لاشەى بریندار بەهۆی نەشتەرگەریەو وای لێهاتوو، یان دادوهری مەزن فەرمان دەر بکات کەسى کۆژاو لەمردووخانەدا وەرگریت و لاشەکەى مۆمیا بکەن.

گریمان ئەم دادوهرە مەزنە دژى خودای تازە. بێت و فەرمان بە مردووخانە بدات لاشەى کۆژاوەکان بۆ مۆمیاکردن وەرگرن، بەلام مردووخانەکان وەریان ناگرن، چونکە گۆم و هەسیری مردووخانەکە ئەوێ پێگای نەبوو کە سەد کەپت سەد لاشە بەیەکجار بۆ مۆمیاکردن وەرگریت.

سەرەپای ئەوێش کارمەندانی مردووخانەکە ئەو پێکخراوە دژى خودای تازە بون، چونکە ئەو بۆلۆ بویویەو کە خودای تازە دەیهوێت نرخی مۆمیاکردنی مردووەکان هەرزاتر بکات.

چەند سالىك لەو وەپىش، پىش ئەو ەى من گەشتە مەزنەكانى خۆم دەست پىبەكم
كە پىشتەر بۆم باسكردن، كاتىك بۆ مۇمياكردنى لاشەى دايك و باوكم رۆشتەم بۆ
مردووخانە، كارمەندانى ئەو رىكخراو ەسەرەپاى ئەو ەى ەەرچىەكيان دەستىكەوتايە
دەياندىزى ساكالانى ئەو ەيان دەكرد كە موچەيەكى كەميان پىندەدەن و دەيىت مۇچەيان
بۆ زياد بكن و وەك پىشوو نامادە نەبون ئەو موچەى خۇيان كەبەكەمى دەزانن كەمتر
بكنەو.

ئەفسەرانى لەشكر لەترسى فیرەون رىيان بەخزمانى مردووەكان نەدا لاشەى
خزمەكانى خۇيان لەبەردەم پەرستگا و شەقام و كۆلانەكاندا ەلگرن و بيانگوازنەو
بۆ مردووخانە، چونكە بەپىي رەوشىكى كۆن ەموو بەرەبەيانىك مردووخانە دەبوو
گوزارشتىكى بناردایە بۆ فیرەون، بۆنمونه پۆژى رابردو چەند مردوويان ەیناوتە
ئیرە، ئەگەر فیرەون بىيىستايە بەيەكجار ژمارەى مردوو، ئەویش بەهوى كوشت و
كوشتارىكى زۆرەو ەناوچون، تىدەگەشت كە ئەفسەرانى لەشكر، بەپىچەوانەى
فەرمانەكەى ئەو رىژەيەكى زۆريان لەخەلكى كوشتوو و خوینيان رشتون.

لەكاتىكدا كە لاشەكان بەچارەدەورى پەرستگا و شەقام و كۆلانەكاندا كەوتبون
ەموو پۆژىك برىكى تازە كۆژراويان بۆ زياد دەبوو، چونكە سەربازە رەشىپىست و
جەنگاوەرانى "شردن" بەهوى بۆنى خوین و چىژى تالانى كردن و خواردن و
خواردنەو، بەشيوەيەك رىكخستنى سىستەمى سەربازيان خستە ژىر پىو كە
ئەفسەرەكانشيان نەياندەتوانى رىيان لى بگرن.

كۆمەلىك مۆڤ كۆژو دز كە لەرابردودا لەترسى "نامون" و پاسەوانە شەوگىرەكانى
نەياندەویرا گۆر و ئەو مالانەى دەستنىشانيان كەردبوو تالان بكن و دەستدرىژىش
بكنە سەر ژنەكانيان، لەشوينە دور و مالە دورەكانى كەنار روبرارى "نيل" ەاتنە
دەرەو و ەريەك لەوانە وينەى خاچىكى خوداى تازەيان لەسینەى خۇياندا كىشا
بۆئەو ەى بىسەلمىنن كە پەپرەوى خوداى نوین، دەستيان كەرد بە كوشتن و
دەستدرىژى كردن و دزىنى مال و گۆرەكان، بگرە چاپۆشيان لەگۆپى فیرەونەكانىش
نەدەكرد.

كاهینەكانى پەرستگای "نامون" بەسەر ەسارە بەرزەكانەو، نەفرەتيان لە
فیرەون و خودا تازەكەى دەكرد و دەيانوت ئەم پياو ەشیتە و خوداكەى لەو شىتەرە،

بارودوځيکيان هیناوه ته بون که تا په نجا سالی تریش ناتوانریت ویرانکاریه کانی نوژن بکه یته وه، هه موو شه ویك له ماله کانی "تبس" هوه کسپه ی ناگر بهرز ده بویه وه و که سیک نه بوو ناگره کان بکوژینیته وه.

ئو گهره که ی ماله که ی منی لیبوو به واتا گهره کی هه ژاره کان، بوو به په ناگای بریکی زور له ژنو و پیاو و مندا له کان، چونکه خه لکی دوا ی نه وه ی بیستیان "هورم هب" له مالی مندا نیشته جی بووه، هاتن بو ئو گهره که بۆنه وه ی له په نای "هورم هب" دا خو یان له دزو سهربازه ره شپیسته کان و جهنگاوه رانی "شردن" پزگار بکن، چونکه سهره پای نه وه ی سهربازه ره شپیسته کان سیسته می ریکخستنی سهربازیان پیشیل کردبوو، به لام هه ره له فرمانره وای رابردویان ده ترسان و له ترسی ئو نه یانده ویرا ده ست دریژی بکه نه سهر گهره که کی ئیمه وه و له وانه یه له بهر نه وه ی ناوچه که ی ئیمه کهسانی هه ژاری لی نیشته جی بوو، وایان ده زانی که هه رکاتیك بیانیه ویت له ویدا ده ست به تالانی کردن بکن، هیچیان ده ست ناکه ویت.

"هورم هب" له مالی مندا لاواز ده بوو، سهره پای نه وه ی خواردنی "موتی" ژنه خزمه تکاره که می لا په سهند بوو، به لام هیچی پی نه ده خورا و پیی ده وتم: "سینوهه" ئه گهر که سیک بتوانیت پی له بهرزبوونه وه ی روبری "نیل" بگریت، ئه و ده توانیت پی له و سهربازانه ش بگریت که ریزبه ندی و ریکخستنی سهربازیان پیشیل کردوه. من چهند سالیك چاودیریم کردن تانه وه ی وایان لیها ت ریکخستنی سهربازی له بهر چاو بگرن و وه ک گیانه وه ره درنده کانیان لی نه یه ت، به لام ئه م فرمانده تازه و گهره یه که تنه ا له بیر ی پشيله کانیدایه تی، له ماوه ی چهند پوژیکدا سهربازه کانی منی وه ک گیانه وه ره درنده کان لیکرد و ئیستا من نه گهر به ویت له نیوانیاندا ریکخستنی سهربازی زیندو و بهرپا بکه مه وه، ناچار له پینا و ئه م ریکخستنه دا سهدان سهرباز بکوژم، چونکه به هیچ شیوه یه کی تر ناتوانریت هانی گوپرایه لی و ریکخستنیان بده یت.

له وپوژانه ی که له "تبس" دا کوشت و کوشتار و تالانی بهرده وام بوو "کاپتا" تا ده هات ده و له مه ندر و قه له وتر ده بوو و بیستم که خوشحاله به وه ی ئه م بارودوځه به و شیوه یه بهرده وام بی ت و ده یوت: گهره م، ئه گهر ئه م بارودوځه تا کاتی هه ستانی روبری "نیل" بهرده وام بی ت به واتا تا سهره تا پایز، دزه کان ئو که رهسته

گرانبەھایانەى كە دزیوانە دەیهیننە ئەم مەخانەو و لەبەرامبەر بەھای ئەو خوادنەوێدە دەیدەن بەمن، ئیستاش چەند ژورێك لەژورە تایبەتەكانى مەخانەكەم پەرە لەشتە دزراوەكان و كاتیك پێگای چۆنە دەرەو ئازاد كرا، ئەم شتانە لەپێى كەشتیەو دەیانگوازەو بۆ ولاتانى تر و لەوى دەیانفرۆشم.

هیچ یەك لە سەربازە پەشیپێستەكان و جەنگاوەرانى "شەردن" و دز و شەرتەكانى میسر نەیانئەوانیو لەمەخانەى كاپتادا دزی بكەن، یان ئەوێكە خواردنەوێكە بەخۆپایى بخۆنەو، لەبەرئەوێ دەیانزانى ئەو مەخانەى لەژێر پارێزگارى ئەو سەربازانەدایە كە "ھورم ھب" لەویدا دایناون و دز و سەربازە مەستەكان كاتیك خۆیان دەكەن بەو مەخانەىدا، سەرەتا بەھای خواردنەوێكەیان دەدا ئەوسا "كاپتا" و "مریت" خواردنەوێكەیان پێدەدان.

"كاپتا"ش باش خزمەتى ئەو سەربازانەى دەكرد كە پاسەوانى مەخانەكە بون و بەردەوام تێر و مەستی دەكردن بۆئەوێ بەدڵسۆزیەو پارێزگارى مەخانەكەى لەئەستۆ بگرن.

لە سێیەمین پۆژى كوشتاردا، بەھۆى زۆرى لاشەكانەو، چەند نەخۆشیەك لە "تبس" دا بڵاو بویەو و ئەوئەندە نەخۆش سەردانى منیان كرد كە بوو ھۆى ئەوێ دەرمانەكانم تەواو بین و چیتەر دەرمان بەدەست نەدەھات.

من ئەگەر پێنج ئەوئەندەى بەھاكەى خۆى پارەم بەدەرمان بدایە، سەرەپای ئەوئەش ھەر نەمدەتوانى بەپێى پێویست دەرمان بەدەست بەیئەم، بۆیە بەنەخۆشەكانم دەوت: دەرمانم بۆ چارەسەرکردنتان نیە، بەلام من چەند پێنمایىكەتان پێ دەدەم ئەگەر دەقاودەق بەپێى ئەو پێنمایانە پەفتار بكەن لەوانەى چارەسەر بكرێن.

لەشەوى چوارەمدا زۆر خەمگین بووم، بۆیە بۆ خواردنەو پۆشتم بۆ مەخانەكەى "كاپتا" و دواى ئەوێ خواردمەو ھەر لەوى خەوتم و سەرلەبەیانىكەى "مریت" منى لەخەو ھەستاند و منیش پێم وت: ژيان وەك ئەو شەو ساردە وایە كە مەژۆ كەرەستەى ئاگرى بۆ داگیرساندن نەبێت، لەو شەو ساردەدا دوو بونەوێ تەنھا و خەمگین كە لەتەنیششت یەكەو كات بەسەر دەبەن، سەرەپای ئەوێ بەچاویكى درۆزنانەو دۆستایەتى خۆیان بۆ یەكترى دەربێن لەوانەى بۆ گەرم كردنەوێ یەكترى سود لەجەستەى گەرمیان وەرگرن.

"مریت" وتی: "سینۆهه" تۆ لەکوێوه دەزانیت کە چاوه‌کانم درۆت لەگەڵدا دەکەن؟ ئەگەر درۆم لەگەڵدا بکەدایەیت و بەتۆوه پەيوەست نەبومایە، ئەوا دوینی شەو دواى ئەوهى خەوت لیکەوت لەتەنیششت تۆوه نەدەحەوامەوه، بۆیە درۆت لەگەڵدا ناکەم، بەلام تۆ لەبەرئەوهى جارێک درۆت لەژێک بیستوو و فیریوی داویت، ئامادە نیت ئەوه پەسەند بکەیت کە لەوانەیه بەراستی ژێک تۆی خوش بویت، ئەوهش ئەوه دەگەیهنیت تۆ نکۆلی لەو راستیه دەکەیت کە پوبەپروى بویته‌تەوه⁶⁷.

دواى ئەوه "مریت" وتی: "سینۆهه" لەو پۆژەوهى من تۆم بینوو، هەست دەکەم کە لەهەموو ژێک بەدگومان بویت و ئەم بەد گومانیهشت لەوهوه سەرچاوه دەگریت، کە بەپێى ئەوهى خۆت باستکردوو، ژێکی جوان و کانزا پەرست خیانه‌تى لیکردویت و هەرچیت هەبووه لێ زەوت کردویت و تۆی هان داوه میسر بەجی بهیلت و چەند سالیك لەولاتانى تردا بژیت، ئایا ناتوانی ئەمڕۆ لەم شارەدا کە هەموو شتیك گۆپانکاری بەسەردا هاتوو و بنمیچی مالى جینگەى زەوى ئەو مالهى گرتووته‌وه و دەرگاكان بەپێچه‌وانه‌وه دەکرینه‌وه، هەموو شتیکی رابردوو لەگەڵ ئەم ژەندا یەکلایى بکەیتەوه، بۆئەوهى ئەم بەدبینیهى تۆ لەبەرامبەر ژاندا لەناو بجیت؟

لەوکاتەدا من هیچ وەلامیکی "مریت"م نەدایەوه، بەلام کاتیک لەمەخانه‌که چومه دەرەوه بۆئەوهى بگه‌رمه‌وه بۆمال و چاودیری نەخۆشه‌ییدەرمانەکانم بکەم، گوتهى ئەو ژنه منى بەتەواوه‌تى ژیره و ژوور کرد.

من لەوکاتەدا بیرم لەسەرۆت و سامان و مالى خۆم نەدەکرده‌وه، بگره بیرم لەدارایی و میراتی دایک و باوکیشم نەدەکرده‌وه، بەلام ئەو شتهى زۆر بریندارى کردم ئەوهیه کە "نفر نفر نفر" گۆری دایک و باوکیشمی لى سەندم و دایک و باوکی بەدبەختم، دواى ئەوهى تەمەنیك بەپەرەدەکردنى منەوه ئازاریان چەشت، بەلام دواجار بیگۆر مانەوه، ئەم ئازاره بەلای منەوه بەهیچ شیوهیه‌ک ساریژ ناییت و هەرچی هەوالم دەدا کە ئەم بەسەرھاتەیان فەرامۆش بکەم، بەلام زۆرم بەسەریدا نەدەشکا.

⁶⁷ لەدەقه فارسیه‌که‌دا بە "لجاجت" هاتوو کە واتای "ئینکاری" دگەیهنیت، ئەگەر تمنا "نکۆلی"م لەبەرامبەر ئەم وشە فارسیه‌دا بنوسیایە کە لەبەنەجەدا وشەیه‌کی عەرهبی و هەمان واتای وشەى فارسی دگەیهنیت، ئەوا خۆنەر لەوکاتەدا لەمەبەستى ئەو "نکۆلی"کردنه‌ تێناگات، بۆیە بەپێوستم زانی ئەو مەبەسته‌ش لەگەڵ ئەو وشەدا بنوسم بۆئەوهى خۆنەمرى بەرێز بەهەڵدا نەروات.....ومرگێر.

من به‌دهم پئی گه‌پانه‌دهم بۆ مالّ تا ئه‌و کاته‌ی گه‌شتمه‌وه مالّ ده‌گریام، چونکه نه‌مه‌زانی نایا ده‌بیّت تۆله‌ی خۆم له "نفر نفر نفر" بکه‌مه‌وه؟

به‌لای منه‌وه هیچ گه‌رفتیك له‌تۆله سه‌ندنه‌وه‌ی ئه‌و ژنه‌دا نه‌بوو، هه‌رئه‌وه‌ی چه‌ند پارچه كانزایه‌كم به‌چه‌ند سه‌ربازیك بدایه، ده‌رۆشتن و ئه‌و ژنه‌یان بۆ ده‌كۆشتم، به‌لام نه‌مه‌وێست ئه‌و ژنه بکۆژیت، چونکه من کۆشتنی ئه‌و ژنه تاوانباره زۆر به‌ بچوک و بێنرخ ده‌هاته به‌رچاوم، هه‌رجاریك ئه‌وه‌م به‌ئینایه‌ته‌وه یاد که بۆ مۆمیاکردنی لاشه‌ی دایک و باوکم ناچاربوم بۆماوه‌یه‌ک له‌و مردووخانه‌دا -به‌تایبه‌ت که من که‌پزیشکی ده‌رچوی قوتابخانه‌ی "مالی ژیان"م - شاگردی بکه‌م و ئه‌رکی پیستری و قورستری کار له‌ئه‌ستۆ بگرم خۆینی جه‌سته‌می هه‌له‌ده‌کۆلاند و ده‌ستی به‌هه‌لچون ده‌کرد، به‌رپرسیاری ئه‌و هه‌موو به‌ده‌بختیه‌ش "نفر نفر نفر" بوو.

من نه‌مه‌ده‌توانی چاوپۆشی له‌و تۆله کردنه‌وه‌یه بکه‌م، به‌لام له‌و حاله‌ته‌دا مرۆفیکی وه‌ک تۆ- هه‌ی ئه‌و که‌سه‌ی که ئه‌م کتێبه ده‌خوینیته‌وه - نه‌بوم، به‌لکو وه‌ک خودایه‌کی نوێم لێده‌هات و نه‌م ده‌توانی وه‌ک خودای تۆم لێبیت.

چونکه که‌سه‌یک که مرۆفه پۆخی هه‌یه و که‌سه‌یک که هه‌لگری پۆح بیّت، ئازار له‌فریو و په‌نجی که‌سانی تر وه‌رده‌گریّت و رقی له‌م جۆره که‌سانه‌ش ده‌بیته‌وه و ناتوانیّت ئه‌م کینه‌یه له‌دڵیدا فه‌رامۆش بکات، ئه‌وه ته‌نها خوداکانن که‌ده‌توانن په‌نج ببینن و ئازار بکێشن، به‌لام له‌به‌رامبه‌ردا هیچ کینه‌یه‌کیان له‌دڵدا نه‌بیّت.

له‌کاتی‌که‌دا بیرم له‌وه ده‌کرده‌وه که به‌چ شینوه‌یه‌ک ده‌توانم تۆله له‌و ژنه بکه‌مه‌وه، هه‌لبه‌ت به‌شینوه‌یه‌ک که چیت نه‌توانیّت لاوه‌کانی تری وه‌ک من له‌سه‌رده‌می لاویه‌تیاندا، فریو بدات.

سه‌ربازه‌کان تا ئه‌و کاته به‌رده‌وام پێیان به‌خه‌لکی ده‌گرت و بێشه‌رمیان گه‌شته پاده‌یه‌ک که هێرشیان برده سه‌ر پایه‌داره سه‌ربازه‌کانیش و قامچی فه‌رمانپواییان لێ ده‌سه‌ندن و ده‌یانکێشا به‌نیو چارانیاندا و ملوانکه‌ی ئالتونیان به‌زۆر له‌میلاندا داده‌که‌ند.

یه‌کێک له‌پایه‌داره سه‌ربازه‌کان هه‌ولی ئه‌وه‌ی دا له‌پیناو گه‌رانه‌وه‌ی ملوانکه‌که‌یدا شه‌ریان له‌گه‌ڵدا بکات، له‌وکاته‌دا سه‌ربازه په‌شپێسته‌کان به‌نێزه هێرشیان بۆ برد و دوا‌ی چه‌ند ساتیک لاشه‌ی کابرای پایه‌داریان ته‌ختی زه‌وی کرد.

لههه مان ئه و پوژدها له لایه ن فیرعه ونه وه، پیاویک هات بۆ ماله کهم و به "هورم هب" ی وت ههسته و له گه ل من وهره بۆ کۆشکی فیرعه ون، چونکه فیرعه ون داوای تۆ ده کات. "هورم هب" ههستایه سه ری و خوی شۆرد و پۆشت بۆ کۆشکی فه رمان په وایی و من له داویدا کاتی ک جاریکیان قسه م له گه ل "هورم هب" دا ده کرد ئه و گفتوگو یه ی خوی و فیرعه ونی بۆ گیرامه وه.

کاتی ک فیرعه ون چاوی به "هورم هب" کهوت پی و وت: دانیش توانی "تبس" وه ک مراویه کان ده کوژن و سه ربازه په شیپسته کانیش ده ستریژیه کی زۆریان کردوه ته سه ر ژنه کان و ئیستاش کار گه یشتوه ته ئاستی ک که سه ربازه کان له نه فسه ره کان ی خۆیان ده دن و ده یانکوژن و فه رمانده ی له شکریش بۆ پیگرتن له م کاره ساته ناتوانیت هیچ شتی ک بکات، من وه کوو رابردو و ده تکه مه وه به فه رمانده ی له شکر، بۆ نه وه ی هیمنی و ئاسایش له شاردا به رقه رار بکه یته وه.

"هورم هب" وتی: "ئه خناتون" تۆ خۆت ده تو یست وای لی بی ت و واشی لی هات. فیرعه ون وتی: من نه مه ده ویست وای لی بی ت، من پی م نه وتیون که خه لکی به کوشت به دن و سه ره وت و سامانیان تالان بکه ن و ده ستر یژی بکه نه سه ر ژنه کان یان، به لکو پی م وتیون بی خوی ن پشتن "ئامون" م بۆ سه رنگون بکه ن. "هورم هب" وتی: تۆ به که سینک ده لی ت شه راب بخواته وه به لام نابیت سه رخۆش بی ت، تۆ قسه یه کی دور له ژیری ده که ی ت، چونکه ئه و داوی نه وه ی گۆزه یه ک شه رابی خوارد وه سه رخۆش ده بی ت، به هه مان ئه و شیوه یه ش ده تو یست "ئامون" ی پی سه رنگون بکه ی ت، ده رئه نجامه که ی نه وه بوو که ده یی بی نی.

"ئه خناتون" وتی: ئیستا برۆ و ناشتی و ئارمی به رقه رار بکه ره وه. "هورم هب" وتی: من ناتوانم ئه م کاره ئه نجام بده م، جگه له و کاته ی که بۆ ما وه ی ده پوژ ده سته لاتیکی ته واوم پی بده ی ت، به واتا ده سته لاتیکی وه ک ده سته لاتی خۆم پی بده ی ت؟

فیرعه ون وتی: ئایا خودای "ئامون" م بۆ سه رنگون ده که ی ت؟ "هورم هب" وتی: سه رنگون کردنی خودای "ئامون" بۆ به رده وامی دانی فه رمان په وایی تۆ زۆر پیویسته، چونکه ئه گه ر تۆ سه رنگونی نه که ی ت، چیت ر داوی نه وه ناتوانیت له میسر دا فه رمان په وایی بکه ی ت و پودا وه کان ی چه ند پوژی رابردو و

بارود و خیکی هیئاو ته بون که یان تو ده بیئت فرمانه وایی بکهیت یان "ئامون" ی خودای کۆن.

فیرعه ون وتی: دهی که واته ئاگات له وه بیئت کاتیك هیرش ده که یته سهر پهرستگای "ئامون" نه هیئت کاهینه کانی نه و پهرستگایه به کوشته بدرین؟

"هورم هب" وتی: من پیش نه وهی هیرش بکه مه سهر پهرستگاکه، ده بیئت نه و سهر بازانهی که وه کایانه وه ریکی درنده یان لیها تو وه بکه پینمه وه سهر حالی جارانی خویان و دوا ی نه وه کاتیك نۆرهی هیرش کردنه سهر پهرستگای "ئامون" هات پیئت ده لیم ده مه ویت چی بکه م.

فیرعه ون ملیوانکه و قامچی فرمانده یی دایه وه به "هورم هب" و فرمانی دا که گالیسکه تایبه ته که ی خوی بدنه وه.

"هورم هب" پیش نه وهی ده ست به کاریت، سهد که س له و سهر بازانه ی که ده یناسین بو ئازاردان و کوشته کردن هه لێژارد و شمشیرکی دا به ده ستی ههریه که له و سهر بازانه و دوا ی نه وه به سهر ناوچه کانی شاردا دابه شی کردن که ههر گهره ک و ناوچه یه ک پینچ جه لادی به رده که وت.

دوا ی نه وه فرمانی پیدان که بوق لیبدن و ته وای سهر بازه کان ئاماده بکه ن. هه ندیک له سهر بازه کان هیشتا وه فایان بو "هورم هب" هه بوو، کاتیك بیستیان نه و بو وه ته وه به فرمانده ی له شکر و دوا ی بیستنی دهنگی بوقی سهر بازی، له چوارده وری "هورم هب" کۆبونه وه، له و کاته دا نه و بوو به خاوه نی پینچ سهد سهر باز.

به لام نه م پینچ سهد سهر بازه خاوه نی گالیسکه ی جه نگیش بون، دوا ی نه وه "هورم هب" له گه ل نه م ریژه سهر بازه دا له ناو شاردا ده ستی کرد به گه ران و ههر سهر بازیکیان له حالی تالانی و دزی کردندا ببینیایه له هه مان نه و شوینه دا جه لاده کان ده یان به سته وه به داریکه وه و ههر سهر بازیکیش ده ستی له کوشته وه دابیئت یه کسهر له پئی یه کیك له جه لاده کانه وه سهر یان له لاشه یان جیا ده کرده وه.

به ههر هویه ک "هورم هب" به نیو شاردا پئی بکر دایه نه و ده سته سهر بازانه ی که ده ستیان له تالانی وه نه ده دا په یوه ندیان پیوه ده کرد و له دوا ی خویه وه له شه قام و چواریکاندا بنکه یه کی سهر بازی داده نا و پئی ده وتن: ته وای که سه شه ره نگیز و

تالانی کەرەکانی ئەو ناوچەیە دەستگیر بکەن و بکوژەکانیش لەهەمان ساتی دەستگیرکردنیاندا بکوژنەو.

"هورم هب" تا بەیانی بەنیو گەرەك و ناوچەکانی "تبس" دا دەسورایەو و بەهەر شیوێهەك بەرەو پێش برۆشتایە هەمان ئەو ناوچەیەكی کە پێی تێدەنا هیمن و ئارامی بآلی بەسەردا دەکێشا و بەرەبەیان هەرچی نزیکتر ببوایەتەو دەستەئێ دز و شەرەنگیزەکان وەك تاریکی شو، لەکاتی بەرەبەیاندا پرویان لەکەمی دەکرد. لەدوای "هورم هب" ئەو سەرکردانەئێ کە خۆی لەناوچەکاندا هەلیبژاردبون، هەر پیاو کوژیکیان دەستکەوتایە یەكسەر دەیانکوشتەو و دزەکانیشیان بەداریکەو دەبەستەو.

کاتیك پوژ هەلەات "هورم هب" لەپێی بانگەوازکەرەکانەو ناگاداری ئەوێ دەرکرد کە شەوی رابردو تەنها کەسە بکوژەکان لەسێدارە دراو، بەلام لەم کاتژمێرە بەدواو ئەگەر کەسێك دزی یان دەستدریژی بکاتە سەر ژنیك، ئەویش بەکوشت دەدریت. تانیوهرۆ جەلادەکان سەری رەشیپستەکانیان لەلاشە جیا دەکردهو، چونکە سەربازە رەشیپستەکان، هیشتا نامادە نەبون ئەو پەسەند بکەن کە گوپانکاری بەسەر بارودۆخدا هاتیبت و کوتایی بەسەردەمی هەرکەس بۆخۆی هاتوو، بەلام دواي نیوهرۆ، سەربازە رەشیپستەکان ناگاداری ئەو بون کە جگە لەخۆبەدەستەو دان و گەرانهو بۆ سەربازخانە هیچ رینگەچارەیهکی تریان لەبەردەستدا نیە. سەرەرای ئەویش پێش چوئەو ژۆرەوێ هەر سەربازیك پشکنینیکی تەواویان بۆ دەکردن ئەگەر خۆینیان بەجلەکانیانەو ببینیایە ئەوا دەیانسپاردن بەجەلادەکان، بۆئەوێ سەری لەلاشەئێ بکەنەو.

من دانیام کە "هورم هب" تەنها بۆئەو رەشیپستەکانی بەوشیوێهە نەدەکوشت تا رێگخستەوێ سەربازی بەرقەرار بکاتەو، بەلکو لەبەرئەوێ خۆی کەسێکی میسری بو، چونکە رەشیپستەکان کوشت و کوشتاریان خستبوو ناو خەلکی میسرەو هەزێ دەکرد تۆلەیان لێبکاتەو.

ئەو پوژە کاتیك شو داهات "تبس" هیمن و ئارام بو، بەلام بەرەدەیهك کوشت و کوشتار و تالانی و وێرانی کاری لەخەلکی کردبوو کە چراکانیان هەلندەگیرساند و لەمالە سۆزانیەکانەو دەنگی موزیکی سریانی نەدەبیسترا.

به لām ئەو مەیخانانەى كە لەو ھەراوھوریا و ئاژاوە و ئاٹارامیەدا وێران نەبووبوون، ئەو شەو ھە پارەییەكى باشیان بە دەست دەھێنا، "كاپتا" راستى كرد كە مەيخانه كاری و كاسپیەكە كە ھەرگیز تەواو بونی بۆ نیە، چونكە خەلكى ھەم لەكاتى خوشیدا و ھەم لەكاتى دلتەنگیدا دەخۆنەو.

لەبەرەبەیانى پۆژەكەى تردا "ھورم ھب" كەشتى ساز و دارتاشەكانى بانگكرد و ئەو كاری بە كرێكارەكان پاسبارد كە ئەو بەشە وێرانبەوى مالى دەولەمەندەكان تێكبدەن و كەشتیە شپەكانیش پارچە پارچە بكەن، بۆئەوێ بتوانن بەدارى مالى و كەشتیە شپەكان "مەنجەنىق" و پەیزە و منارەى جولۆ پى دروست بكەن.

لەبەرئەوێ "ھورم ھب" دەیزانى دواى ئەوێ كاهینەكانى پەرستگای "ئامون" زانیان فیرەون شكستى خواردوو و نەیتوانیو دەست بەسەر پەرستگاکیاندا بگریت بۆئەوێ خوداکیان سەرنگون بکات، چیتەر دانوستاندن لەگەڵیاندا ییسوده، چونكە بەشیوہیەك لەخۆبایی بون كە مەحالە پازى بن بەوێ خۆیان بدەن بەدەستەو و ھیچ رینگەچارەكە لەبەردەستدا نیە جگەلەوێ بەپیتی ھونەرى جەنگ ھیرش بكەنە سەر پەرستگا و ئەو ھەسارە.

ئەوپۆژە تا بەرەبەیانى پۆژى دواى دەنگى زەگن و كۆلەنگ و چەكوش دەھات، بەو پادەییە كە كرێكاران تەختە و داریان لەكەشتى و مالىەكان ھینابوو وە مەنجەنىق و منارەى جولۆ و "قۆچ"⁶⁸ یان دروست دەكرد.

لەشەو و پۆژێكدا منارەى جەنگى و كۆمەلێك پەیزە و چوار مەنجەنىق و چەند "قۆچ" یك دروستكراوو، پۆژى دواى، سەربازەكانى "ھورم ھب" لەپینچ لاو ھیرشیان بردە سەر پەرستگای "ئامون".

كاهینەكانى پەرستگا پێشبینى ئەوێان نەدەكرد كە پەرستگاکیان بەوشیوہى گەمارۆ بدریت و خۆیان بۆ پاونانى ھیرش بەرەكان نامادە نەكردبوو، چونكە لەمجۆرە كاتانەدا لەسەرى دیواری ھەسارى ئەوجۆرە پەرستگایانەو ھاوجۆ و پۆنى داخیان

⁶⁸ قۆچ: بریتیە لەتیرێكى گەورە و قورس كە سەرەكەیان لەشیوہى بەران بان گا دھاشى و دە تا بیست كەس ئەو تەرجەمان بەدەستەو دەگرت و راپاندەكرد و بەھیز دەیانكیشا بەدەروازەكاندا بۆئەوێ دەروازەكەى پى بشكێنن و بچنە ناو قەلاگەو.

دەکرد بەسەر هێرشبەرەکاندا، بەلام لەوکاتەدا کاهینەکان نەئای کولایان هەبوو و نە پۆنی داخکراو.

کاتیەک دەرگاکی پەرستگا بە "قۆچە" کان دەکوێران بەشیوەیهک کەوتنە لەرزین کە کاهینەکان زانیان دەرۆزەکانیان تێک و پەکان دەدری و دەشکێن، بۆیە بوقیان لێدا، بۆئەوێ چیتەر خەلکی بەرگری نەکەن، چونکە دەیانزانی "ئامون" بەپێی پێویست قوربانی بۆ دراو و ئەو خەلکە کە ماو دەبیست بژین بۆئەوێ لەداهاقودا دووبارە بتوانن خودای "ئامون" زیندوو بکەن، چونکە ئەگەر هەموو بارەپدارانی "ئامون" لەناو بچن، چیتەر کەسێک نامینیتەو بۆئەوێ ئەو خودایە جاریکی تر زیندوو بکاتەو.

دوای دەستەهەڵگرتن لەبەرگری کردن، دەرگای پەرستگاکانیان کردەو و ئەو خەلکە کە بێزاربوون لەپاروێستان لەناو پەرستگادا، بەخۆشحالیوە گەڕانەو مالهەکانی خۆیان.

بەم شیوەیه "هورم هب" بێ هیچ خۆنپێژیەک دەستی گرت بەسەر پەرستگای "ئامون" دا و پزیشکانی "مالی ژیان" ی ناردە ناو شارەو بۆئەوێ نەخۆشەکان چارەسەر بکەن، بەلام نەچونە ناو مردووخانەکەو، چونکە نابێت کەسە زیندووێکان بچن ئەو جوێر شوێنانەو، جگە لەوانە کە کارمەندانی ئەو دەرگاين، یان ئەو کەسانە کە مردوێکانی خۆیان دەهینن بۆئەوێ لەویدا مۆمیايان بکەن، یان لاشە مۆمیاکراوێکان بگوازنەو.

دوای ئەوێ دەرۆزەکانی پەرستگا کرانەو کاهینەکان لەگەڵ چەند پاسەوانیکی ئەو پەرستگایە بەرگریان لەچەند پەیکەریکی "ئامون" کەلەوێ بوو کرد، ئەوئەفسەرانە مادە ییھۆشکریان پێ دراو بۆئەوێ هەست بەئازار نەکەن.

ئەوکات جەنگ لەنیوان پاسەوانان و کاهینەکان لەلایەکەو و سەربازەکانی "هورم هب" لەلایەکی تریهو دەستی پێکرد و ئەم جەنگە تا ئێوارە بەردەوام بوو.

تەواری پاسەوانانی پەرستگایان کوشت و هەندیک لەکاهینەکانیش بەکوشت دران و تەنها کاهینە پلە یەکەکان مانەو.

ئەوکات "هورم هب" بوقی لێدا و جەنگی پاروێستان و بەکاهینەکانی وت: من هیچ دۆژمنایهتیەکم لەگەڵ خودای ئێوەدا نیە، چونکە پیاویکی سەربازیم، بۆیە من

نه دؤست و نه دوژمنی خوداکانم. له ویاوه پهدام باشت وایه په یکه ری خودای ئیوه له م پرستگایه دا دهستی ئیمه نه که ویت، باشت وایه خودی ئیوه نه و په یکه ر له ناو بهرن، له محاله ته دا من به کوشتنی خودای ئیوه تاوانبار ناکریم و یه ک کاترمیر ماوه تان پیډه دم بؤنه وهی بیرى لیبکه نه وه و بریاری له سر بدن. دواى نه و کاترمیرى ماوه پیداون دهست به هیږشى خوم ده کم، له بهر نه وهی من سهربازم و ده بیئت فرمانی فیرعون جیبه جی بکم، نه گهر ئیوه ش دواى ماوهی کاترمیرى په یکه ری خودای خوتان له ناو ببه و بتانه ویت له م پرستگایه برؤنه دهره وه، نه و له م حاله ته دا هیچ که سیک ناتوانیت پیتان لی بگریت و نازارتان بدات و تهنه ئیمه وردبینی له وه دا ده که ین که ئیوه نه و زیږ و زیوهی که به خودای فیرعونه وه په یوه ست ده کړیت له گهل خوتاندا نه به نه دهره وه.

کاهینه کان وتیان: زړباشه و ئیمه بؤماوهی کاترمیرى کی تر، وه لامتان ده دینه وه. دواى نه وهی ماوهی کاترمیرى تیپه ری، کاهینه کان له شوینه کانى خویان هاتنه دهره وه به "هورم هب" یان وت که بیته ژوره وه و ئویش دواى نه وهی چووه ژوره وه، خودای نامونی نه بینى و زانى که کاهینه کان په یکه ری خودای خویان تیك شکاندرو وه پارچه کانى له گهل خویندا ده به نه دهره وه، بؤنه وهی بتوانن بلین که "نامون" دیار نه ماوه، به لام له ناینده دا خوی ناشکرا ده کاته وه.

دواى نه وه "هورم هب" دهرگای گه نجینه ی پرستگای قوفل کرد و به رد هه لکؤله ره کانى پاسپارد که ناوی "نامون" له سر نه و بهردانه بسپرنه وه و له باتی نه و ناوی "ناتون" بنوسن.

دواى نه وه له پړی بانگه واز که ره کان خه لکیان له وه ناگدار کرده وه که "نامون" له ناو چووه و له باتی نه و له مېرؤ به ده واه "ناتون" خودای میسره.

خه لکی دواى نه وهی زانیان کوتایى به جهنگ و خوینپړی هاتووه، له ماله کانیان هاتنه دهره وه و شه وه که ی "تبس" وه که کاتانه ی که هیمنی و ناسایش به رقه رار بوو چراکانى داگیر سابون.

به هوى جیگیر بونی ناسایش و ناشتی و سهره تاي خودای "ناتون" وه چیتر جیوازی له نیوان سپی و په شدا نه ما و من به چاوی خوم چه ندجاریک نه وه بینیه که ده وله مه نده کان میوانداری په شپسته کانیان بؤمالی خویان ده کرد. هه مان شه و

لەکاتی گەرانهەم بۆ مالم لەشارەو تێدەپەریم، دوو بەسەرھاتم بەچاوی خۆم بینی کە ھەرگیز فەرامۆشیان ناکەم.

یەکیەک لەوانە ی چاوم پێی کەوت پیاویەک لەچینی وەجاخزادەکان لەکۆلانیکی پەشیپستەکاندا میواندار ی پەشیپستیکی بۆ مالمەکە ی خۆی دەکرد بۆئەو ی لەمالمەکیدە پێکەو نان بخۆن. دیمەنەکە ی تریان یەکیەک لەپاسەوانەکانی پەرستگای "ئامون" م بینی کە بەبرینداری لەکەنار شەقامەکەدا کەوتبوو و ناوی "ئامون" ی دەھینایە زمان، بەلام خەلکی بەچواردەورییدا کۆبونەو و بەبەرد میشکیان تەقاند، تەنھا لەبەرئەو ی بۆچی ناوی "ئامون" ی هیناو تە زمان کە دە پۆژ لەو و پێش ئەگەر کەسیک سوکایەتی بکردایە بە "ئامون" دەیانکوشت.

کاتیەک دەمویست بپۆمەو بۆمالمی خۆم، ئەم دوو دیمەنەم بەچاوی خۆم بینی و سەرم بەھەردوو دەستم گرت و پۆچومە ھەزی خۆمەو، چونکە تێگەشتەم مەحالە پۆژیک لەپۆژان خودایەک بێت کە بتوانیت نەزانی و گەژەیی خەلکی لەناو بیات، ئەوکات لەباتی ئەو ی بپۆمەو بۆمالم بەرەو مەیخانە ی "کلکی تیمساح" پۆشتم.

ئەو شەو، لەو شەوانە نەبوو کە من بتوانم بپۆمەو بۆ مالم، چونکە بەھۆی نەزانی جۆری مڕۆ و بیروباوەری سستیانەو زۆر خەمگین بوم، بۆیە بەرەو مەیخانە ی "کلکی تیمساح" کەوتەم پێ، بۆئەو ی بەخواردنەو و گفتوگۆکردن لەگەڵ "مریت" دا کەمێک دڵنەوایی خۆم بدەمەو. کاتیەک گەشتەم ئەو ی ئەو سەربازانە ی پارێزگاریان لەمەیخانەکە دەکرد، لەبەرئەو ی دەیانزانی من ھاو پێی "ھورم ھب" م چواردەوریان گرتەم و وتیان: "مریت" دەلێت تۆ دەتەوێت تۆلە لەکەسیک بکەیتەو و لەبەرئەو ی دەزانین ھاو پێیەکی دڵسۆزی "ھورم ھب" ی ھەرەھا لەبەرئەو ی ئەم مەیخانە ی کەسیکە کە لەرابردو کۆیلە ی تۆ بوو، ئامادەین تۆلەت بۆ بکەیتەو.

منیش لە "مریت" م پرسى: ئایا تۆ بەوانت وتوو لەخزمەتدا بن بۆئەو ی تۆلەم لەو کەسە بکەیتەو؟

ئەو ژنەش وتی: بەلێ منیش لەوباوەرەدام ئەگەر ئەمشەو تێپەرێت و تۆ تۆلە ی خۆت لەو ژنە نەکەیتەو کە تۆی فریو داو و بەدبەختی کردی، چیتەر جاریکی تر ئەم ھەلەت بۆ ناڤەخسیتەو، چونکە لەبەیانیهو بارودۆخی "تبس" ئاسایی دەبێتەو،

بەلەم ئەمشەو ھېشتا بارودۇخ ئاناسايىيە و ھەركەسىڭ دوزمنايەتى لەگەل ھەر كەسىكى تردا بىت، دەتوانىت لەمشەودا تۆلەي خۆي لى بىكاتەو.

بەسەربازەكانم وت: لەگەلما وەرەن، بەلەم ئاگاتان لەخۇتان بىت كە ئەمشەو ئىوھ فەرمانى "ھورم ھب" جىبەجى دەكەن و ئەگەر بتانەوئىت پىچەوانەي فەرمانەكانى ئەو ئەنجام بەدەن، ئەو سەرتان لەلاشەتان دەكەنەو، بۆيە مەن ئەمشەو تەنھا فەرمانى "ھورم ھب" تان پى پادەگەيەنم.

ئەو قەسەيەم كرد بۆئەوھى سەربازەكان بترسەن و سەرپىچى لەفەرمانەكانى مەن نەكەن. سەربازەكانىش وتیان: دۇنيا بە كە ئىمە بەپىچەوانەي فەرمانەكانى تۆ كە دەزانىن فەرمانى "ھورم ھب" ە پەفتار ناكەين.

بۆيە وتم: چىتر دواي ئەو نەبىت ھىچ كەسىڭ بىمىنىت و بىمناستەوھ و ئىوھش چىتر پىتان پىنادرىت ناوي مەن بھىننە زمان، بەلكو ئەگەر داواي پونكردنەوھيان لىكردن، بلىن كە لەلەيەن خوداي "ئاتون" ەوھ ھاتوین بۆئەوھى تۆلە لەدژمنەكانى بەكەينەوھ، ئىستە ماوھەك چاوەرپىم بەكەن، بۆئەوھى كەژاوەيەكم بۆ بھىننە سواری بىم و لەگەل ئىوھدا بىم.

"كاپتا" بەندەي رابردووم، كەسىكى نارد بۆئەوھى كەژاوەيەك بھىنىت و دواي كاترۇمىرىك كەژاوەكەيان ھىنا و مەن سواری بوم و لەگەل سەربازەكاندا كەوتمە پى تا ئەوكاتەي گەشتە بەردەرگاي مالى "نفر نفر نفر".

لەوى مەن بەسەربازەكانم وت: لەم مەلەدا ژنىك ھەيە كە لەھەموو ئەو ژنانەي كە لەوین جوانترە و ئىوھش ھەر لەيەكەم چاوپىكەوتنتاندا بەھوى جوانى و شكۆمەندىەكەي دەيناسنەوھ، بەلەم بەمەرجىك دواي ئەوھى چاوتان بەسەر تاشراوەكەي كەوت ئاشقى نەبن، پىوون و ئەو بھىننە ئىرە، ئەگەر بەرگرى لەخۆي كرد، بە بنى نىزەكە دانەيەك بكىشن بەسەرىدا بۆئەوھى بىدەنگ بىت و دەست لەبەرگرى كردن ھەلگىرىت، بەلەم ئاگاتان لەوھىت كە بەدەپەفتارى لەگەلدا نەكەن، چونكە ئەگەر "ھورم ھب" ئاگادارى ئەوھ بىت كە ئىوھ بەدەپەفتارىتان لەگەل ئەم ژنەدا كردوھو جوانىتان لەناو بردوھ، ھەمووتان دەكوژىت.

لەناو مەلەكەي "نفر نفر نفر" ەوھ دەنگى ئاواز و موزىك دەھات و ھەندىك لەكپىارانى مەست كە لەو سۆزانیخانەدا بون بىتاميان كردبوو.

كاتيك سهربازەكان لەدەرگايان دا خزمەتكارانى ئەو ماله نه يانويست دەرگايان بۆ بگەنەوه، چونكه وایان دەزانی ئەو سهربازانە ناتوانن لەبەرامبەر خوشی و رابواردنەكانیاندا پارەى پېويستیان پېبدەن، بەلام بەزۆر خۆيان کرد بەومالەدا و ئەوانەى لەو مالەدا سەرقالى خوشگوزەرانى بون، هەلەاتن و زۆرى نه خایاند بینیم که یهكێک له سهربازەكان "نفر نفر نفر" ی له پارچه قوماشیکی رەشدا پێچاوه و هینای بۆ کهژاوهکه.

كاتيك من ئەو ژنەم بەو پارچه قوماشه رەشه پێچراوهوه بینى، وام دەزانی مردووهو سهربازەكان لاشەى مردوى ئەویان بۆ هیناوم، بەلام دواى ئەوهى ئەو ژنەیان لەناو کهژاوهکهدا لەتەنیششت منەوه دانا و منیش جوان پشکنینم بۆکرد بۆم دەرکهوت که زیندووه، بەلام لەهۆش خۆى چووبوو، وەك رابردوو جوانیهکهى خۆى لەدەست نه داووبو، سەرە تاشراوهکهى بریسکهى دەدايهوه.

بەرك زىوم دا بەهەریهك لەو سهربازانە و دواى ئەوه بڵاوهم پێکردن و مەبەستم لەو بڵاوهیان ئەوهیوو که سهربازەكان نه زانن من بۆ کۆى دەپۆم.

ئەوکات بەو بەندەانەى هەلگری کهژاوهکه بون وتم: من بگەیهننه مالهکهى خۆم که لەشەقامى نزیک خودای رابردووه. مالى من لەوى نه بوو بەلام ویستم ناو نیشانیکی هەلەیان پېبدەم و دواى ئەوه بڵاوهیان پى بگەم.

لەشەقامیکی نزیک پەرستگای "ئامون" پیم وتن راوهستن و بەبەندەکانم وت کهژاوهکه بخەنە سەر زهوى.

خۆم لەوکهژاوهیه دابهزیم و "نفر نفر نفر" یش که له پارچهیهکی رەش پێچرابوو لەو کهژاوهیه هینایه دەرەوه و کریم دا بەبەندەکان دواى ئەوه بڵاوهم پێکردن.

دواى ئەوهى کۆلبەرانى کهژاوهکه پۆشتن "نفر نفر نفر" م- که هۆشى نه هاتبوو بەخۆیدا- بەرزکردووه و بەرهو مردوو خانەکه کهوتمه پى.

دواى ئەوهى گەشتمه ئەوى دام لەدەرگا که و چەند کهسیک لەکارمەندەکانى مردوو خانە هاتن و دەرگاکیان کردووه و بینیان که بەرکهش مردوویهکم بۆ هیناون، دواى ئەوه دەستیان کرد بەقسەى ناخۆشکردن و وتیان مەگەر لەمپۆزانەدا کارى ئیمه ئەوهندە رەواجى نیه که تۆش لەمکاته مردومان بۆ دەهینیت؟

وتم: ئەو مردووهی من بۆم هیناوان جیاوازه له گهڵ مردووهکانی تردا.... وهرن و تهماشای بکهن.

کارمه‌ندانی مومیاکردنی مردووه‌کان مه‌شخه‌لیان هینا و کاتیك ته‌ماشای "نفر نفر نفر" یان کرد به‌شیوه‌یه‌ك خۆشحال بون که ده‌ستیان کرد به‌پیکه‌نین و منیش که سألهايه ده‌نگی پیکه‌نینی کارمه‌ندانی مردوو‌خانه‌م نه‌بیستبوو، به‌پیکه‌نینی ئەوان له‌رزم لی‌هات.

یه‌کێك له‌وانه له "نفر نفر نفر" نزیک بویه‌وه و ده‌ستی له‌سینه و مه‌مانی دا و وتی: په‌نا به "ئامون".... لاشه‌ی ئەم ژنه هیشتا گهرمه.

وتم: ئەگەر ده‌ته‌وێت به‌ئاسوده‌یی به‌رده‌وامی به‌کاره‌که‌ی خۆت بده‌یت و هیچ که‌سیك پێت لی نه‌گریت، ناوی "ئامون" مه‌هینه، له‌به‌رئه‌وه‌ی خودای ئامون بونی نیه و له‌باتی ئەو له‌م‌پ‌ر‌وه "ئاتون" خودای میسره. به‌لام ئەم ژنه ههر به‌وشیوه‌یه‌ی که هه‌ستی پێده‌که‌یت گهرمه و منیش ئەوم بۆ لای ئیوه هیناوه بۆئه‌وه‌ی پیتانی بسپیرم و باش چاودێری لی‌بکه‌ن و به‌شیوه‌یه‌ك جه‌سته‌ی مۆمیا بکه‌ن که هه‌رگیز نه‌گه‌نێت و ملوانکه‌ی زیرین و خشه‌له‌کانی تری به‌سه بۆئه‌وه‌ی له‌به‌رامبه‌ر کرێی کاره‌که‌تاندا هه‌لیگرن بۆ خۆتان. کاتیك خزمه‌تکاری مردوو‌خانه زانیان ئەو ژنه زیندوو، تیگه‌شتن، من چی ده‌لیم، بۆیه یه‌کێك له‌وان وتی: ئەگەر من بزایم تۆ ئە‌ی پیاوی نه‌ناسراو په‌یره‌وی خودای تازه‌ی میسری، من ستایشی خودای نوێ ده‌که‌م، چونکه له‌و پ‌و‌ژه‌وه‌ی که خۆم ناسیوه لی‌رده‌ا ژیان به‌سه‌ر ده‌به‌م و به‌رده‌وام له‌گه‌ڵ ژنانیکدا پامبواردوو که له‌زستان ساردتر بون، هه‌رگیز ئەوه پ‌و‌ینه‌داوه که ژنیکی زیندوو له‌ئامیز بگرم، ئیستا به‌هۆی تۆوه من و ئەوانی تر ده‌توانین له‌گه‌ڵ ژنیکی زیندودا پابوێرین و دل‌نیا به‌بۆماوه‌ی هه‌فتا که‌رته‌ی هه‌فتا پ‌و‌ژ، لی‌رده‌ا پارێزگاری لی‌ده‌که‌ین و ئەگەر که‌سیکیش لی‌ی پرسین بۆچی لی‌رده‌ا ژنیکی زیندومان پاگرتوو ده‌لین، ئیمه ئەومان به‌م‌ردوویی له‌که‌سیك وهرگرتوو، به‌لام دوا‌ی ئەوه‌ی خرایه ناو ئەو خوێیاوه‌وه یه‌کسه‌ر زیندوو بوه‌ته‌وه.

من ده‌مزانی که کارمه‌ندانی مردوو‌خانه له‌سه‌رتاپای ته‌مه‌نیاندا بی‌به‌ش بوون له‌وه‌ی له‌گه‌ڵ ژنی‌کدا پابوێرن، به‌هۆی ئەو بۆنه پیسه‌ی جه‌سته‌یان، پێیان پێناوه‌ن بچنه سۆزانی خانه‌کانه‌وه، بۆیه مه‌حاله به‌ی‌ل‌ن "نفر نفر نفر" له‌وی بجیته ده‌ره‌وه.

بە شىۋەيە تۆلەي دايك و باوكم لە "نفر نفر نفر" كىردەۋە و ئىستى دەلىم، سەرەراي ئەۋەي تۆلە سەندەۋە چىزبەخشە و شەرايىكە كە مەست دەكات، بەلام ئەم مەستىيەي زۆر زوۋ لەناو دەچىت. نازانم بۇچى دواي ئەۋەي تۆلەي خوت كىردەۋە، پەشىمانى دىتەبون و تۆلەسىن بەخۇي دەلىت خۇزگە تۆلەي خۇم نەكرىدەۋە.

لەوكاتەدا كە من "نفر نفر نفر" م دا بە كارمەندانى مردوخانە، بۇئەۋەي دىلنەۋايى خۇم بدەمەۋە، بەخۇم و ت: من ئەم كارەم لەپىناو لاۋانى ئايندە ئەنجام دا، چونكە تا ئەو پۇژەي ئەم ژنە جوانە ئازاد بىت، لاۋانى سادە و شەرمىنى ۋەك من، ۋەك ئەوكاتەنەي كە لاۋ بووم، بەدبەخت دەكات.

دواي ئەۋەي گەرامەۋە بۇ مەيخانەي "كلكى تىمساح" مەرىت بەرەو پوم ھات و دەستى گىرتم و دايىنىشاندم و وتى: "سىنۆھە" بۇچى خەمگىنى؟

و ت: لەبەرئەۋەي ژنەكان لەھەموو كاتىكدا دەبنە مايەي دەردىسەرى ئىمە، كاتىك ئىمە شەيداي خۇيان دەكەن، گرفتارى چالى چارە پەشى خۇيانمان دەكەن و كاتىكىش تۆلەي خۇمانيان لى دەكەينەۋە دوبارە خۇمان بەكەسىكى بەدبەخت دەيىن.

"مەرىت" وتى: ئەم شىۋازى بىر كىردەۋەيەي تۆ لەۋەۋە سەرچاۋە دەگىرەت كە تا ئىستى كەسىكت بەدەست نەھىناۋە كە ھەۋلى خوشبەخت كىردەت بدات.

و ت: داۋام لەخوداي مىسر و تەۋاۋى خوداكانى ئەو نەتەۋانەي كە سەردانى ۋلاتەكەيانم كىردەۋە كە من لەھەپەشەي ئەو كەسانەي كە دەيانەۋىت خوشبەختم بەكەن بىپارىزىت، چونكە فىرعەون دەيوىست نەتەۋەي مىسر خوشبەخت بىكات، بەلام ئىستى بۇنى لاشەي كوزراۋەكان ھەۋاي شارى "تبس" ى پىس و بۆگەن كىردەۋە.

لەم كاتەدا "مەرىت" پىكىك "كلكى تىمساح" ى دا بەدەستەمەۋە و وتى: بىخۆرەۋە... بۇئەۋەي خەمەكانت لەبىر بەكەيت.

من "كلكى تىمساح" م خواردەۋە و كاتىك لەقورگم چوۋە خوارەۋە ھەستەم بەۋە كىرد كە گۇپانكارى بەسەر بىر و ھىزىمدا ھات و چىتەر بىر لە "نفر نفر نفر" ناكەمەۋە، بەلكو لەبىرى "مەرىت" دا بووم.

پىم و ت: "مەرىت" من ئەمشەو زۆر پىيوىستەم بەتۆيە، چونكە ئەو تۆلەي من لەو ژنەم كىردەۋە، ھەموو گرفتىكى منى لەگەل ژناندا يەكلايى كىردەۋە.

"مریت" وتى: "سینۆھە" ئەگەر دەتەوئیت بزانى ئايا ژنىك تۆى خوش دەوئیت يان نه؟ ئەو لەپىي زىپر و زيو يان ئەو ديارىانەى كه دەبيت لەئایندهدا پىي ببهخشیت تاقى بکەرەوه. لەوانەيه ژنىك لەمپۆدا زىپر و زیوت لى وەرنگریت، بەلام لەگەلتدا پادەبویریت بۆئەوهى لەئایندهدا ديارىگەلىكى مەزترت لیومرگریت، يان ئەوهى وهك "نفر نفر" هانى ئەوتەبدات كه هەموو شتیكى خۆتى پىي ببهخشیت.

تاكه پىگای كەرەستەى تاقىکردنەوهى سۆزى ژنىك لەبەرەمبەر پیاویكدا، ئەوهيه كه ئەو نەزىپر و زیوت لەبەرەمبەر پابواردنەكانیدا لى وەرگریت و نه چاوهپىي ئەوه بكات كه لەئایندهدا شتیكى پىشكەش بكەیت، ئايا تۆ لەژیاقتدا پوبهپوى ژنىكى وا بویتەتەوه و ئامادە بووه لەگەلتدا پابویریت

وتم: بەلى.... من لەژیاقتدا ئاشناى ژنىك بوم كه زىپر و زیوى لى وەرنگریت، بەلام ئامادەش نەبوو لەگەلتدا پابویریت.

"مریت" وتى: كهواته ئەو ژنه تۆى خوش نەویستوه.

وتم: ئەو خودای خۆى خوش دەویست و دەیوت كه دەبیت كچینی خۆى پىشكەشى خودای خۆى بكات.

"مریت" لەوشەوهدا منى برده يەكێك لەژۆره تايبەتەكانى ئەو مەيخانەيه و ئەوكات حەسیرەكەى خۆى راخست بۆئەوهى لەسەر پاكشیم و بخەوم.

بۆچى كاتێك پیاوان ژنىكیان خوش دەوئیت، خویان لەبیر دەچیتەوه و گۆرانکاریان بەسەردا دیت و ئەوه دەهیننەوه یاد خویان كه بەلینیان داوه لەگەل هیچ ژنىكدا پانەبویرن.

ئایا كەسیك بەدى دەكریت كه كاتێك ژنىكى جوانى بینى و ئاگادارى ئەوهبوو كه ئەو ژنه خوشى دەوئیت، پابەندى ئەو بەلینە بێت كه لەپاردودا لەبارەى ژنەوه داویەتى.

لەوباوەرەدام هەروەك چۆن پۆن⁶⁹ كێپە بەئاگرىكى لاواز دەبەخشیت، ژنىكى جوانیش بەشیوہیەك ئاگرى پیاو هەلدەگیرسینیت كه لەو گەرمیەدا تەواوى ئەو پەیمانانەى كه لەپاردودا لەبارەى ژنەكانەوه داویەتى دەسوتینیت.

⁶⁹ لێرمە مەبەست نەوتى خاوه يان نەوتى رەش.

من بیرم لەو دەکردەو ئەگەر پۆژیک فیرعمون پیم بلیت "سینۆه" تۆ زانستەکانی خۆت پێبە و ببە بەکەسیکی نەزان و من لەبەرامبەردا تاجی فرمانەرەویی خۆت پێدەدم، من ئەو مامەلەییە پەسەند ناکەم، چونکە دەمزانی ژیان لەگەڵ نەزانیدا سەرەرای ئەوەی ئەو مەوۆفە فیرعمون بیت هیچ نرخیکی نابیت.

بەلام ئەگەر "مریت" پیتی بوتایەم "سینۆه" تۆ زانستی خۆت پێبە و دواي ئەو ببە بەپیاویکی نەزان و من لەبەرامبەردا هەموو شەویک لەگەڵتدا دەخەوم، من بەو مامەلەییە پازی دەبوم، چونکە دەمزانی کە مەزترین خۆشەختی کات بەسەر بردنە لەگەڵ ژنیکی کە خۆش ویستنیکی هاوبەش و دوولاینە هەبیت لە نیوانیاندا.

لەو شەویدا بیرم لەو کردەو کە بی مەبەست بەدەریاکاندا کۆچم کردوو و بی هودە پۆشتوم بۆ "سوریا و بابل و هاتی و کریت"، بۆئەوێ لەو ولاتاندا خۆشەختی بەدەست بهێنم، بەلام ئەو خۆشەختیە کە من بەدویدا دەگەڕام نە لەدەریادا بوونی هەبوو و نە لە "بابل و هاتی" و شوینەکانی تردا، بەلکو ئەم خۆشەختیە کات بەسەربردنە لەگەڵ ژنیکی کە لەشارەکەیی خودی من واتە لە "تیس" دا دەژیا.

بەلام دەبیت ئەوێش بلیت: مەوۆف دەبیت بەنیو دەریاکاندا گەشت بکات و ولاتانی تر ببینیت، بۆئەوێ تیبگات ئەو خۆشەختیە ئەو بەدویدا دەگەڕیت لەشوینەکانی تردا نیە، بەلکو لەنیشتمانەکەیی خودی ئەو بەدەست دیت.

تا ئەوکاتەیی مەوۆف بەهۆی پیکردن، هەروەک ئەو پیکردنە کە من لە "بابل" هەو بەرەو "میتانی" لەکاتی هەڵاتندا بەپی گرتە بەر ماندوو نەبیت قەدری دانیشتن و حەوانەو نازانیت، هەروەها پیش بەدەست هیئانی خۆشەختی لەگەڵ ئەو ژنە کە پیاوی خۆشەوێت، مەوۆف پیویستی بەوێ بەرگەیی ناسۆریەکانی بیبەشبون و دابران بگرت.

پۆژی دوايي، کاتیکی لەخەو هەستام "مریت" زەردەخەنەیی بۆ کردم و پیتی وتم: "سینۆه" ئەگەر من بۆ زیڕ و زیو تۆم خۆشبووستایە و پیویستم بە کانزاکانی تۆ ببوایە، دەموت من لیڕەو ببە بۆ مائی خۆت، بۆئەوێ بتوانم لەوی بەئاسودەیی بژیم، بەلام من پیویستم بە کانزاکانی تۆ نیە و تۆم لەپیئاو زیڕ و زیو خۆش ناوێت و هەر لەبەرئەوێش لیڕەدا دەمیئەو.

ۋەتەن: "مەرىت" ئەگەر تۆ مەنت خۇش دەۋىت، بۇچى ناھەيت بۇ مالى مەن بۇئەۋەى بەردەۋام ئەۋى بىكەيتە مالى خۇت؟

ئەنەكە ۋەتەن: مەن لەبەر دوو ھۆكار ناھەم بۇ مالى تۇ. يەككىيان ئەۋەيكە پەرۋاجى ئىرە پەيۋەستە بەمەۋە، چۈنكە تەنھا مەن دەتۈنم خۋاردنەۋەى "كەلكى تىمساح" دروست بىكەم ۋە نەيىنى ئامادەكردىنى ئەۋ خۋاردنەۋەيش بەھىچ شىۋەيكە ئاشكرا ناكەم، تا ئەۋكاتەى پىكابەرىكى بازىرگانم نەيىت، لەبەرئەۋەش ناتۈنم لىرە بېرۇم ۋە لەمالەكەى تۇدا نىشتەجى بىم.

سەرەپاى ئەۋەش ئەۋە تاقىكراۋەتەۋە كە كاتىك ئۇن ۋە پىۋاۋىك بى لەبەرچاۋگرتنى پىۋىستە مادىيەكان يەكتىرى يەكتىرىان خۇش بویت، ئەۋا چاكتىر ۋايە دور لەيەكتىرى بىزىن، بۇئەۋەى ھىچ كاتىك ئاگرى ھاۋپىيەتيان نەكۈزىتەۋە.

مەن ئەگەر لەمالى تۇدا بىزىم، دۋاى تىپەپىۋىنى ۋەزىك يان دوو ۋەزىن، ۋەك يەككى لە شتەكانى ناۋ مالەكەتم لىدىت ۋە تۇ دۋاى ئەۋەى خۇت دەكەيت بەمالدا ھەزناكەيت تەماشام بىكەيت، بەلام ئەگەر دور لەيەكتىرى بىزىن، ئەۋا تۇ بەبەردەۋامى مەنت خۇش دەۋىت.

بەشىسى و يەك

"ئەخئاتون" فیرعەونى مىسر

ئەو پۇژە "ھورم ھب" پۇشت بۇ لای فیرعەون و پىیى راگەیاندا كە خودای "ئامون" سەرنگون كراو و لەناویراو و خودای "ئاتون" لەجیگەكەیدا دانراو و فیرعەونیش بەشیوہیەكى جیگیر ئەوی كرده فەرماندەى لەشكر و پىیى وت: دەیەوئیت بەیانى سەردانى پەرسىگای "ئاتون" بكات، بەلام ئەمشەو لەكۆشكى فەرمانرەوايیدا پىشوازی لە ھاوپىكانى خۆى دەكات.

"ھورم ھب" لەبارەى منەوہ لەگەل فیرعەوندا قسەى كرد و وتى: ئەم پزىشكە ھەمان ئەو پزىشكەى كەكاتىك تۆ جىنشىن بویت لەگەل تۆدا ھات بۆ بىابان، فیرعەونیش دواى قسەكانى "ھورم ھب" منى ھاتەوہ یاد و بە "ھورم ھب" ى وت: ئەمشەو كاتىك دىیت بۆ مىوانىم ئەویش لەگەل خۆتدا بەینە.

ئەوكات "ھورم ھب" لەبارەى منەوہ چەند زانىارىەكى دا بە فیرعەون كەبەشىكى ئەو زانىارىانە زیادەپۇ دەھاتە بەرچا و پىیى وتبوو كە: ئەم پزىشكە مىسرىە لەجىھاندا وینەى نىە و ھەلگىرى تەواوى زانستە پزىشكىەكانى مىسر و ولاتانى بىانىە و تا ئەمپۇ سەدان كەسى لەمەرگى نەخۆشى و برىندارى پزگار كردوہ.

"ئەخئاتون" ى فیرعەون زىاتر تامەزىوى ئەوہ بوو كە چاوى بەمن بكەوئیت و بەم شىوہیەش من بۆ یەكەمىن جار بەناونىشانى كەسى بانگىشتكراو چوم بۇ لای

⁷⁰ ناوى يەكەمى ئەم فیرعەونە "ئامون ھوتب" ى جوارەم بوو، ھەمان ئەم ناوى ئەوہ نىشان دەخت كە "ئامون" ى خۆشويستوہ و دواى ئەوى باومى بە "ئاتون" ھىنا و لەخۆشەويستى ئەو ناوى خۆى نا "ئەخئاتون" كە واتاى "خۆشەويستى ئاتون" دىگەيەنئیت و ھەمان ئەو خوداپەش بەخوداى تاك و تەنھا لەقەلەم دەدا و لەبەردەم بارمگای خوداى تاك و تەنھا و نەبىنراودا لالە و نزاى دەكرد.

فیرعون و کاتیکیش خۆم کرد بەناو ئەو کۆشکەدا، بۆیکەمین جار لەویدا چاوم بەژنانی میسر بەمۆدیله ھاوینانەکیانەووە کەوت.

ئەم مۆدیله زۆر جوان بوو و ژنانەکانیش جلوبەرگی خۆیان بەشیوەیەک پۆشیبوو. کە زۆر سەرنج ڕاکێش دەهاتە بەرچاو و ھەروەھا لەو میواندارییەدا ژنەکان چواردەوری چاویان سەوز و لێویان ڕەنگێکی سورێ جەرگیان کردبوو.

"ھورم ھب" منی ڕدە لای فیرعون و بینیم کە "ئەخناتون" کەمن بەمنداڵ دەهاتە بەرچاوم زۆر گەورە بوو و بوو بەپیاو، بەلام ڕوخساری لاواز و ئیسقانی دەرپەریو و چاویکی درەوشاوەی ھەبوو.

"ئەخناتون" پۆشاکێکی لەکەتان، کە بەکەتانی فەرمانپەرەوایی ناویانگی ھەبوو لەبەردا بوو و کاتیک چاوی بەمن کەوت وتی: "سینۆھە" ئەوکاتە من جینشین بووم چاوم بەتۆ کەوتوو و ئەمۆ "ھورم ھب" باسی زانستەکانی تۆی بۆ کردم و وتی: کە لەمیسر و ولاتانی تردا فێری ھونەری پزیشکی بوویت. دواي ئەو بەسی خۆی کرد و وتی ماوہیەکە دوچارێ سەرنیشە بوم و ھەرکاتیک کەسێک بەپێچەوانەیی خواست و ئارەزووەکانم قەسەیک بکات تۆشی ئەم سەرنیشەییە دەبم و بەشیوەیەک ئازارم دەدات کە ناتوانم نە نان بخۆم و نە بخەوم. پزیشکەکانی ئێرەش ئەم سەرنیشەییە من بە بەدەرمانە ھێورکەرەوہکان ھێور دەکەنەو، بەلام زۆر لەم دەرمانانە بێزارم، چونکە دەزانم کە ئەم دەرمانە ھێور کەرەوانە ھەستی مرۆڤ پەرتەوازە دەکات و دەبێتە ڕیگر لەبەردەم ئەوہی بەئاسودەیی بیر لەخودای خۆم بکەمەوہ.... "سینۆھە"... ئایا تۆ "ئاتون" دەناسی.

ئەو پرسیارە فیرعون لێی کردم پرسیاریکی زۆر ھەپەشە ئامیز بوو و دەبوو بەئاگاوە وەلام بەدایاتەو، بۆیکە پێم وت: بەلێ "ئاتون" دەناسم.

فیرعون پرسى: ئەو بەچ شیوەیەک دەناسی؟

وتە: دەزانم کە "ئاتون" شتیکی مەزن و ولاترە لەزانستی من و زانستی تەواوی مرۆڤەکان.

فیرعون بەو ولامەیی من زۆر خوشحال بوو و وتی: "سینۆھە" ئەو وەلامەیی تۆ بەمنت دایەو، زۆر باشتەر لەو وەلامانەیی کە کەسانی تر بەمنیان داوہ و ئیستا پێم بەلێ ئایا دەتوانی لەپێی کونتیکردنی کاسەیی سەری منەوہ چارەسەرم بکەیت؟

وتم: "ئەخناتون" چارەسەر کردنی ئەو سەرئیشەیهت پیویستی بەکوئتیکردنی سەر نیە، چونکە پزیشکیک دەتوانیت بەشیوەیهکی تر چارەسەری تۆ بکات مەگەر ئەوەی پزیشکەکان هیچ ڕینگایەکی تریان بەدەستەووە نەبیت ئەوکات پەنا بۆ کوئتیکردنی سەر دەبەن.

فیرعەون وتی: "هۆرم هب" زۆر بەباشی ستایشی تۆی بۆکردوم و منیش بەشیوەیهک لەو ئەمەکەت دەربارەی "ئاتون" پازنی بوم کە حەزەدەکەم پلەوپایەیهکت پیبەدم. هەر بەشیوەیهی کە دەزانی سەرکوئتیکەری فەرمانرەوایی پیر کوچی دوایی کردووە و ئیستا جینگای ئەو خالیە و من تائیتسا کەسیکم هەلنەبژاردووە بۆئەو جینگە ئەو پڕ بکاتەو، بەلام تۆ لەم ساتە بەدەواوە دەبیتە سەرکوئتیکەری فەرمانرەوایی و لە پۆژی "ئەستیرە سە" ⁷¹ بەدەواوە تۆ دەبیتە هەلگری ئەو پلەوپایەیه و فەرماندەدەم کە لە "مالی ژیان" دا تۆ بەو پلەوپایە بناسیت.

دوای ئەم گوتهیهی فیرعەون "هۆرم هب" منی لەفیرعەون دور خستەووە و پۆشتینە تەلاریکی تر کە تاییبەت بوو بەشوینی نان خواردن و "هۆرم هب" پینی وتم: سەرکوئتیکەری فەرمانرەوایی لەلای راستی فیرعەون و خیزانەکەیهوێه و دوای ئەوە من و "هۆرم هب" لەویدا دانیشیت.

لەکاتی نان خواردندا، من بینیم کە فیرعەون گوشتی مراوی و قاز و مەر و مانگا و ماسی ناخوات و لەبەرامبەر ئەو هەموو خواردنەدا تەنها نانیکی هەلگرت و کردی بەدوو لەتەووە و دەستی کرد بەخواردنی و لەباتی شراب ئاویان کردە ناو کاسەکەیهووە و دوای ئەوەی تیری خوارد وتی بەو کەسانە ی کە لەو ئامادە بون: بە نەتەوێ میسر بلین کە خواردنی فیرعەن "ئەخناتون" ی راستی و ناشتی خواز تەنها نان و ئاو و خواردنی ئەو هیچ جیاوازیەکی لەگەڵ هەژارترین بەندەکانی میسر دا نیە، بەلام دوای ئەو شەوێ من تیگەشتم - چونکە بەچاری خۆم بینیم - کە فیرعەون گوشتی قاز و مراوی و مەر و مانگاشی دەخوارد و شەرابیشی دەخواردەو، بەلام

⁷¹ ئەستیرە "سە": بریتیه لە ئەستیرەمکی درەوشاو و بەشیکی لەکۆمەڵە ئەستیرەکانی "سەگی گەورەتر" کە ناوی بەمێک لە رۆژمەکانی میسری مەزنە، بەشیوەمکی جواتر بلین کە "ئەستیرە سە" بەمێکە لەناوی رۆژمەکانی هەفتە میسری ئەو سەردەمە.

له ناخواردندا بهرنامه یه کی تایبه تی نه بوو، چونکه هه ندیکات حه زی ده کرد نان و ئاو بخوات و بخواته وه و هه ندیکاتیش خۆی له ناخواردن نه ده پاراست.

ئاماده بوانی ئه و میوانداریه دوائی ئه وه ی نانیا ن خوارد پۆشتنه ژوریککی تره وه و له ویدا بینیم که پیاویکی قه له و لیم نزیك بویه وه و منیش یه کسه ر ئه وم ناسیه وه، به لام دوائی ئه وه ی ته ماشای چاوانیم کرد، تیگه شتم "توتمس" ی هاوپی دی رینمه.

له ناسینه وه ی زۆر خوشحال بوم و له نامیزم گرت و ماچم کرد و وتم: "توتمس" من پۆشتم بۆ ئه و فروشگایه ی که یه که مجار له ویدا چاوم پیت که وت و هه وائم پرسیت، به لام پییان وتم که تۆ چیت سهردانی ئه و فروشگایه ناکه یت.

"توتمس" پیکه نی و وتی: "سینۆهه" ئاخر من بومه ته په یکه رسازی فه رمانه په وایی و که سایه تی گرنگی من پی ئه وه م لیده گریت که سهردانی ئه و جوړه فروشگایانه بکه م، سهره پای ئه وه ش چه ند هاوپییه کم په یدا کردوه که به رده وام بۆ خواردن و خواردنه وه میوانداریم ده که ن و چیت پیویست به وه ناکات بۆ خواردنه وه سهردانی ئه و جوړه مه یخا نانه بکه م.

وتم: "توتمس" له بهر ئه وه ی بویته ته په یکه رسازی فه رمانه په وایی، به دلنیا ییه وه تۆ په یکه ره کهانی فیرعه ونت به سه ر پایه کهانی په رستگا وه دروستت کردون؟

"توتمس" وتی: ئیمه کۆمه لیک په یکه رسازین که پیکه وه کار ده که ین و سود له هونه ری راسته قینه، هه روه ک چۆن له "کریت" دا گرنگیه کی زۆری پی ده دریت و هه رده گرین و ئه وکاته ی خودای درۆینه ی "ئامون" فه رمانه په وایی میسری ده کرد ئیمه ناچار بوین شیوازه کهانی هونه ر پیتشیل بکه ین و له دروستکردنی په یکه ر و وینه کی شانه کاندایه په یه وه ی له خودای درۆینه بکه ین، ئه گه ر که میکی ش لامان بدایه کاهینه کهانی ئه و خودا درۆینه یه ئیمه یان به کافر له قه له م ده دا و دواچاریش به کوشتیان ده داین و هه ر ئه وانیش ده یانوت هه رجوړه هونه ریک که پیچه وانه ی یاسا کهانی خودای "ئامون" بیت، به کفر له قه له م ده دین و هه رکاتیک هونه رمه ندیک وینه ی شیوه یه ک بکی شیت یان په یکه ریک دروست بکات که له گه ل شیوازه کهانی هونه ری "ئامون" دا نه گونجیت ده کورژیت، ئیمه ی هونه رمه ندانی راسته قینه ش که له بواری هونه ردا باوه رمان به ئازادی بوو، چونکه نه مانده توانی خۆمان له گه ل ژینگه ی دوروبه رماندا بگوینجین و دوائی گه مژه یی په یه وه ی خودای را بردوو بکه وین، بۆیه به سه کی

برسیه وه ئاوجۆمان دهخواردوه و ههندیكاتیش بگره ئاوجۆشمان بۆ نه ده مایه وه، به لām ئەمڕۆ ئازادین و دهتوانین به نازادیه وه سهرقالی هونه ره که ی خۆمان بین و هه رچیمان بویت دهتوانین بیهێنینه بون.

منیش "توتمس" م به "هورم هب" ناساند و پیم وت: ئەم پیاوه ی که چاوت پیی ده که ویئت، هونه رمه ندیککی بیوینه یه و فیرعه ون نرخ ی ده زانیئت، هه رله به ره ئه وه ش کردویه ته په یکه رسازی فه رمان په وای.

"هورم هب" به بینینی په یکه رسازی فه رمان په وای خۆشحال بوو، به لām به بۆنه ی پله وپایه ی خۆیه وه زۆر خۆی به خۆشحال نیشان نه دا، به لām کاتیك "توتمس" چاری به "هورم هب" که وت پیی وت: من زۆر هه ز ده که م په یکه ری تۆ دروست بکه م و له په رستگای "ئاتون" ی خودای تازهدا دایبینیم، چونکه تۆ پزگارکه ری "ئاتون" و له ناوبه ری خودای درۆینه ی "ئامون" ییت و شایسته ی ئه وه ی په یکه ره که ت له په ره ستگای تازهدا دابنریت.

"هورم هب" به پرا ده یه که به م قسه یه خۆشحال بوو که پوخساری له خۆشیاندا سور وه رگه پرا و من تیگه شتم که هۆکاری خۆشحالی ئه وه ئه وه یه که تا ئه و پۆژه ه یچ که سیك وینه ی ئه وه نه کی شاره و په یکه ری ئه وه نه تاشیوه. و "توتمس" ییش بۆ یه که مجاره جهسته ی له به ردیک ده تاشیت.

کاتیك ئیمه له به ره ی په یکه ری "هورم هب" وه قسه مان له گه ل یه کتردا ده کرد، بینیم له ناوکاو هه ستایه سه ری و هه ردوو ده ستی خسته سه ر ئه ژنۆی و کپنوشیکی برد. ئیمه ش ئاگاداری ئه و شوینه بوین که "هورم هب" سوژده ی بۆبرد و بنیمان "نفر تی تی" شارژن و هاوسه ری "ئه خناتون" به ره و پومان دیئت، له به ره وه ئیمه ش هه ستاین و سوژده مان به ره و پوی شارژنی جوانی میسر برد.

"نفر تی تی" پۆشاک ی مۆدیله نوێکه ی پۆشیبوو و کاتیك گه شته لاما ن ده ستی خسته سه ر سینه ی و من بینیم ئه نگوستیله و ده سه بند ی له ده ستدا نیه، چونکه نه یده ویست به هۆی ده ستبه ندو ئه نگوستیله وه جوانی خۆی له ناو ببات.

شارژن پیی وتم: "سنیوه" ده سته کانم بۆ په ره ره کردنی کورپک دانبه خۆداگری خۆی له ده ست داوه، چونکه فیرعه ون خوازیاری کورپکه، بۆئه وه ی دوا ی خۆی له سه ر ته ختی فه رمان په وای میسر دانیشیت، من و ئه و به بۆنه ی ئه وه ی هیشتا کورپکه مان

نەبوو زۆر نیکه‌رانین و لەو خودا درۆینه‌ی که لەناومان برد و دەزانین لەبۆسەی ئێمەدا دانیشتوووە دەرستین. من دوو کچم بوو، بەلام تانیستا کوپم نەبوو و لەبەرئەوێ بیستومە که تۆ پزیشکیت و زانیاریه‌کی تەواوت لەولاتانی دەرەو بەدەست هیناوه، پێم بلی چ کاتی دەتوانم کوپم ببیت.

من هەولێ ئەوێ دا جوانی فەرامۆش بکەم و بەچاوی پزیشکیه‌وه پشکنینیکی بۆ بکەم و وتم:

ئەو هاوسەری فیرەوێ، باشتەر وایە ئارەزووی لەدایک بونی کوپێک نەکەیت، لەبەرئەوێ پانتایی ئەندامی بەشی دواوەوەتان زۆر کەمە و ئەو ژنانە که بەشی دواوەوەی ئەندامی جەستەیان پانتایی کەم بیت، هەركاتیك کوپێکیان ببیت، لەوانه‌یه لەکاتی لەدایک بونی ئەو کوپەدا بمرن.

شارژنەکه وتی: سەرەرای ئەوێش من خوازیاری کوپێکم و تۆ دەبیت لەبۆاری پزیشکی خۆتدا کاریکم بۆ بکەیت که من بێمە خواوەنی کوپێک.

وتم: ئەو "نفر تی تی" هیچ کەسێک بێجگە لە "ئاتون" ناتوانیت کوپێک که لەسکی ژنی‌کدا دیتەبون لەه‌روی نێرینه‌یی و مێینه‌یه‌وه دەستنیشان بکات و من لەولاتانی تردا پزیشکەگەلیکم بینیوه که بانگەشە‌ی ئەوێان دەکرد که کوپێک یان کچێک بۆ ژنی‌ک به‌ینه‌ بون، بەلام زۆر بێیان هەڵیان دەکرد و هەركاتیکیش لەوکاره‌یاندا هەڵیان بکردایه ئەو ژنە تازە مندالی بوو بەوێ تاوانبار دەکرد که گوێڕایه‌لی فەرمانه‌کانی ئەوان نەبوو و ئەوان دەیانزانی ئەو فەرمانانە که ئەوان دەیدەن بەراده‌یه‌ک ورد و گرفت نامیزه که ناچار دەبن ئەو فەرمانانە بەسەر هەندیک ژندا نەسەپێنن و ئەوێان وەك بیانوو دەهینایه‌وه بۆئەوێ نەزانی خۆیان پێداپۆشن، بەلام من وەك ئەوان درۆت لەگەڵدا ناکەم و دان بەوێدا دەنێم که ناتوانم دەرمانیکت پێ بدەم که لەنایندەدا بتوانی کوپێکت ببیت، بەلام لەبەرئەوێ کچت بوو، دورنیه‌ مندالی سێیه‌مت کوپ نەبیت، بەلام لەو گوتە‌ی دوايه‌شمدا بەلێنی تەواوت ناده‌می.

"نفر تی تی" بەدەم بزه‌خه‌نه‌وه گوی لەقسەکانی من دەرگرت، دواي ئەوێ قسه‌کانم تەواو بوو، دڵتەنگی پێوه دیار بوو، من تێگه‌شتم که گوتە‌کانم بیتاقه‌تی کردووه.

کاتیڭ "توتمس" بیینی شارن بیتاقه بووه، ئه ویش به شداری گفتوگوکانمانی کرد و وتی: ئه ی "نفر تی تی" بوچی به هوئی له دایک بونی کچه وه بیتاقهت ده بیت. تو جوانترین ژنی جیهانیت و چی له وه باشتیه که هر کچت بییت، بوئه وه ی کچه کانت وه ک خوت جوان بن و به جوانیه کانت هه موو جیهان پوناک بکهیته وه. من کچه گهره که ی توم بینیه و ده زانم که چهنیک جوانه، ئه مرؤ ته وای ژنه وه جاخزاده کانی میسر هه وئی ئه وه ده دن به شیوه یه ک ئارایشتی خو یان بکن بؤ ئه وه ی له کچه که ی تو بچن و زوړیش هن ده که م په یکه ریکت بؤ دروست بکه م، بوئه وه ی هه زاران سال دوی مردنت خه لکی چاویان به جوانی تو بکه ویت و ستایشی ئه و جوانیهت بکن و ناوی "نفر تی تی" به رده وام له جیهاندا پیناسه ی جوانی بییت⁷².

"نفر تی تی" زهرده خه نه یه کی کرد و ئاشکرا بوو که چیژی له گوته کانی کابرای په یکه ر ساز وهرگرتوه و دوی ئه وه لیمان دور که وته وه.

پوژی دوا یی، من "مریت" م له مه یخانه ی "کلکی تیمساح" هینا یه دهره وه و له گه ل خومدا بر دم، بوئه وه ی چاوی به فیرعه ون بکه ویت کاتیڭ دهرات بؤ پرستگا تازه که ی. "مریت" مودی لی پو شاکه تازه که ی له بهر کردبوو و سه ره پای ئه وه ی به خزمه تکار یکی مه یخانه له قه له م ده درا، کاتیڭ له گه ل ئه ودا له و مه یخانه یه هاتینه دهره وه و له شه قامه کانی "تبس" دا ده ستمان کرد به ریگردن هه ستم به هیچ شه رمیڭ نه کرد، چونکه "مریت" ژنیکی جوان و ژیر بوو.

من له گه ل "مریت" دا به ره وروی پرستگا تازه که پو شتین و له به رده م پرستگا که دا له شوینیڭ که تاییهت بوو به که سه نزیکه کانی فیرعه ون دانیشیتین، له وکاته دا "مریت" ده ستی خسته سه رشانم و سه رقالی ته ماشا کردنی خه لکی ناو ئه و کوپه بوو.

له وبا وهره دام له و پوژده دا ته وای دانیشتوانی "تبس" له به رامبه ر پرستگا و ئه و شه قامه ی که فیرعه ونی پیندا تی ده په ری ئاماده بو یون و له هه ردوو لای شه قامی "قوچه کان" - به بونه ی ئه وه ی ئه و شه قامه په یگه رگیلیکیان تیدا بوو که سه ریان وه ک

⁷² ئه و په یکه ره ی که "توتمس" له شیوه ی شارنی میسر دروستی کرد، له ئه مرؤ شدا هه به و ماوه یه ک له موژمه خانی "به رلین" دا بووه و "فوناد" ی په که می هاشای میسر داوی له حکومتی نه لمانیا کرد که ئه و په یکه ره که حاله له گنه کانی نه وروپا له میسر دا دۆزیه وانه ته وه، بگه رپننه وه بؤ ولاته که ی خو ی و حکومتی نه لمانیا ش ئه و په یکه ره ی پیدانه وه، بویه به یزی ئه وگوته می ش ئیستا ده بیت په یکه ری "نفر تی تی" له په کیڭ له موژمه خانه کانی میسر دا بیت.

سەری بەران وابوو، ھەر لەبەرئەوێش ئەو شەقامەیان بە شەقامی "قۆچ" ەکان بانگ دەکرد- قاپی پر لەگۆلیان بەدەستەوێ بوو بۆئەوێ کاتیکی فیرەوێ لەوێو تێپەری بیپەرژیننە بەر پێگاکی.

دوای ئەوێ من و "مریت" لەجێی خۆماندا دانیشتین، ھەستم بەھەلومەرجیکی ئاناسایی کرد، دوای ئەوێ لێی ورد بومەو، زانیم کە ئەو ھەلومەرجە ئاناسییەوێ لەوێو سەرچاوەی گرتووێ کە خەلکی بێدەنگ بون.

کاتیکی کۆمەلێک ھەژار لەشوینیکدا پادەوێستن، لەبەرئەوێ ھەموویان قسە دەکەن و پێدەکەن، بەردەوام دەنگەدەنگیکیان لێو دەبیسترت، بەلام لەو پۆژەدا لەو شوینەدا ھیچ کەسێک قسە نەدەکرد و بەشیوەیەکی بێدەنگی بالی بەسەر ئەو ناوچەیەدا کیشابوو کە مەوێ دنگران دەکرد و تەنھا دەنگی "قەلەرەشە" و ئەو "واشانە" ی کە لەئاسماندا سەمایان دەکرد دەبیسترا، چونکە قەلەرەشە و واشەکان، بەشیوەیەکی لەلاشە خەلکی "تبس" تێریان خواردبوو، کە نەیان دەویست ئەو ناوچەیە بەجێ بھێلن.

کاتیکی فیرەوێ بەسەر کەژاوەیەکەوێ ھات، بێنیم کە گروپێک سەربازی پەشیپست کە پەرخساریان پەنگاوی پەنگ کردبوو، لەدوای کەژاوەکەوێ، بەلام ھەلپژاردنی سەربازانی پەشیپست بۆئەوێ پاسەوانی تایبەتی فیرەوێ بن، لەو پۆژەدا زۆر ھەلە بوو، لەبەرئەوێ لەنێو تەماشایاندا کەسێک بەدی نەدەکرا کە لەکارەساتی کوشت و کوشتار و تالانی "تبس" دا بەدەست سەربازە پەشیپستەکانەوێ زیانی لێ نەدرابێت.

ھیشتا بەپەرخساری ژنەکانەوێ پاشماوەی فرمیسکەکان مابون و برینی پیاوێکان ھیشتا ساپێژ نەبوو و زۆریکی لەو خەلکانە مالیان نەبوو، چونکە پەش پێستەکان مەلەکانیان سوتاندبون.

فیرەوێ لەو پۆژەدا تاجی دوو چینی بەسەرەوێ بوو و بەپێی نەریقی دێرین بەیەکیکی لەدەستەکانی گالۆکی گرتبوو و ھەلەسەر سینەیی داینابوو، بەدەستەکەیی تریشی یەوێ قامچی دەبێنرا کە ھەردوکیان ھێمای فرمانەرەوایی و توانایان دەگەیان. فیرەوێ ھەلە پەیکەرێکی تەکانی نەدەخوارد، چونکە لەکاتە گرنگی و سەرەکیەکاندا ئەو کاتەنەوێ بەنیو ئاپۆرەوێ خەلکیدان تێدەپەرێت نابێت لەشوین خۆیدا بجوڵێت.

کاتیک سهربازهکان چاویان به فیرعهون کهوت، نیرزهکانیان بهرزکردهوه و هاواری شادیان بهرزکردهوه و کهسه وهجاخزاده و دهوله مهندهکانیش وهک سهربازهکان دهستیان کرد بههاوار کردن، بهلام ئەم هاوارانه لهنیو بیدهنگی ساردی خه لکیدا وهک دهنگی میش وابوو که لهپوژیک زستاندا دهست بهویزه ویز دهکات.

ئهوانه‌ی هاواری خوشیان لی بهرزکردهوه، کاتیک ئاگاداری ئهوه بوون خه لکی بیدهنگی خوین نهشکاندوه بیدهنگ بون و ده میان داخست.

ئهوکات "ئهخناتون" ی فیرعهونی میسر به پیچهوانه‌ی نه ریتی دیرین که بریار بوو فیرعهون وهک بتیک بیجوله پارهستیت، دهستهکانی لهسر سینه‌ی هه لگرت و گالوک و قامچیه که‌ی به دهستهوه جولاندهوه بوئهوه‌ی سلو بو خه لکی بکات.

له ناکاو خه لکی لهزریان لیها و دهنگیکی وهک دهنگی لافاو و زریان له خه لکیهوه بهرز بویهوه هاواریان کرد- "ئامون" مان دهویت-.... "ئامون" مان دهویت.... "ئامون" پادشای خودا کانه.

هه لگرانی که ژاوه‌ی فیرعهون لهو هاواره زور ترسان و پارهستان، بهلام ئەفسرهکان پییان وتن که بهردهوامی بهپوشتنیان بدن و که ژاوه بهرو پوی ده‌رگای په‌رستگای تازه کهوته جول. لهوکاته‌دا خه لکی به هاواریکی ترسانکتر له نه‌ره‌ی شیر کهوته جول و رینگای تیپه‌پرونی که ژاوه که‌یان گرت، دوی ئهوه به شیوه‌یه‌ک بارودوخ تی‌کچوو که دیار نه‌بوو چ کهسانیک له چ شیوینی‌کدا ده‌ج‌ه‌نگن.

تا ئه‌و شوینه‌ی چاوم ده‌بیینی ئه‌وه‌م به‌رچاو کهوت که شهر له‌نیوان خه لکی و سهربازه په‌شیپسته‌کاندا به‌ریا بووه و زوریش بی‌به‌زیانه بوو.

سهربازه‌کان به‌نیرزه و شمشیر کهوته کوشتنی ژن و پی‌اوه‌کان و خه لکیش به‌چه‌قوو به‌رد و دار له‌سهربازه سپی و په‌شه‌کانیان د‌ه‌دا و هه‌رنه‌وه‌ی سهربازیک بکه‌وتایه‌ته دهستی ئه‌وانه‌وه یه‌ک‌سه‌ر ده‌یان‌ک‌وش‌ت. بهلام هیچ که‌س‌یک به‌ردی نه‌ده‌گرت ه فیرعهون، چونکه فیرعهون وهک باوبایرانی له‌خوره‌وه هاتووته بون، بویه هیچ که‌س‌یک نه‌یده‌ویرا بگه‌ به‌ر‌د‌بار‌ان کردنی فیرعهون له‌ه‌ز‌ریشیدا په‌رو‌رده بکات.

من بینیم که فیرعهون له‌ناو که‌ژاوه‌که هه‌ستایه سه‌رپی و بی‌نه‌وه‌ی گرنگی به پله‌وپایه و که‌سایه‌تی خو‌ی بدات، به‌سه‌ر سهربازه‌کاندا هاواری کرد و وتی پاره‌ستن،

خەلكى بەكوشىت مەدەن، بەلام سەربازەكانى بەرادەيەك سەرگەرمى شەپ و خوینىرئىژى بوبون، گوئىيان لەھاوارەكانى فىرەون نەبوو.

لەبەرئەوھى فىرەون دەيزانى خۆى لەھەموو ھەرەشە و گىرقتىك پارىزراو، ھىچ كەسىك بەمەبەستى خراپ پەلامارى نادات، بۆيە بى ھىچ ترسىك ديمەنى شەپى نيوان خەلك و سەربازەكانى دەبينى.

بۇ ساتىكىش ھاوارى "نامونمان دەويت" رانەدەوھەستا و خەلكى بەشىوھەك توپە بوبون كە بەرەو پوى شوئىنى تايبەتى كەسە نزيكەكانى فىرەون ھىرشىيان برد و ويستيان بەمانكوژن.

كاتىك "ھورم ھب" بيئى گيانى ھەموو خاومەن پلەو پاىە و ۋەجاخزادەكان كە لەنيوياندا ژنگەل و مندالگەلىكى زۇريان تىدا بەدى ھەكرا، كەوتبوو ژیىر بارى ھەرەشەو، بۆيە ھەرمانىدا فوو بەبوقەكاندا بکەن و ەوای ئەوھى ەمگى بوقەكان بەرز بويەو ە گالىسكە جەنگىەكان كەلەسەر كۆلەنەكاندا راوہستابون كەوتنە جولە. "ھورم ھب" بۇ كاتىكى تەنگانە گالىسكەكانى لەكۆلەنە لاوہكىەكاندا راوہستاندبوو بۆئەوھى خەلكى بەبينىيان نەوروژىن، لەھەمان كاتدا ئەگەر پشىوھەك دروست بوو، بتوانىت دوبارە ھىمنى و ئارامى بەرقەرار بكاتەو.

لەگۆرەپانى جەنگدا پم و داسيان لەپيش گالىسكەكانەو داچەقاندبوو، بەلام لەو پۆژەدا گالىسكەكان پم و داسيان پئوھ نەبوو و "ھورم ھب" وتبوى ئەو پم و داسانەيان لى بکەنەو، بۆئەوھى بەھۆيانەوھە خەلكى بەكوشىت نەدرين.

گالىسكەكان بەجولەيەكى خيرا و بەيەك ريز ھاتن و چواردەورى ئىمەيان گرت و ھەندىكىش لەو گالىسكە چواردەورى كەژاوەكەى فىرەونيان دا، لەوكاتەدا خەلكى ويستيان بەرگى لەخويان بکەن، بەلام ئاگادارى ئەو بوون كە لەژىر كالىسكەكاندا دەفلىقنەو، بۆيە رىگايان بۇ كەژاوەكە كىردەو و كەژاوەكەش دوبارە كەوتەو پى.

بەلام نەچوھ ناو پەرستگاكەو، بەلكو فىرەون لەپەرستگاكە تىپەرى و گەشتە پوبارى "نيل" و لەكەژاوەكە دابەزى و سواری كەشتى ھەرمانپەوايى بوو و پۆشت، لەكاتىكدا كە كەشتى جەنگىەكان بەدوايەو بوون.

خەلكى كاتىك بينيان فىرەون نەيتوانى بپواتە ناو پەرستگای خودای تازەو و بەسەر كەشتىكەو لەبەرچاويان ون بوو، ھاوارى شاديان لى بەرز بويەو و پياوھ

دزو جەردەکانیش پەلاماری ماله دەولەمەندەکانیان دا و سەرۆت و سانیان تالان کردن و بێ پەزەماندی ژنه جوانەکان دەست درێژیشتیان کردە سەریان، بۆیە ئەم بارودۆخە گەشتە پادەیهێکە "هۆرم هب" ناچار بوو لەگەڵ سەربازەکانیدا بەنیو شاری "تبس" دا بگەرێت و لەهەموو ناوچەیهێکدا کۆمەڵێک جەلاد دابنیت و هەركەسیێک لەکاتی کوشتنی خەڵکانی تردا ببینن، لەهەمان ئەو کاتەدا بیکۆژنەوه.

سەرلەئیوارەکە، بەهۆی ئەو سەرانییەکی که جەلادەکانی "هۆرم هب" لەلاشەکانیان کردبوو، هێمنی و ئاسایش گەپایەوه بۆ شاری "تبس" و پێش ئاوابونی خۆر "قەلەرەش و واشەو دالەکەرخورەکان" لەئاسمانەوه دابەزینەوه ناو شاری "تبس" بۆئەوهی گۆشتی ئەو لاشانەیی لەشاردا، بەتاییبەت لەشەقامی "قۆچ" دا و لەبەردەم پەرستگای تازەدا کەتوون بخۆن.

"ئەخناتون" ی فیرعەونی میسر، تا ئەو پۆژە بەرنگاری پاستەقینەیی ئەتەوهی میسر و پشتنی خوینی خەڵکی بەچاوی خۆی نەبینیبوو، دواي ئەوهی چاوی بە خوینەرێژی ئەو پۆژە کەوت، فیرعەون بەهۆی ئەوهی دانیشتوانی شاری "تبس" بەوشیوەیه لەبەردەم خودای ئەودا بەرنگاریان لەخوێان دەکرد زۆر لییان توپە بوو و فەرمانیدا هەركەسیێک ناوی "نامون" خودای پێشوو بەینیت، یان شیوهی "نامون" لەسەر قاپ و کاسەیی ناوماڵەکانیان ببینن، لە "تبس" دور بخریتەوه و لەناو کانه کانزاکاندا بێگاری پێ بکەن، بەلام خەڵکی بێدەنگ بون و هیچ کەس فیتنەیی لەسەر ئەوێتر نەدەکرد.

فیرعەون پۆژی دوايی پرسی: چەند لەپەپرەوانی "نامون" دور خراوەوه؟
بەپرەسەکانیش وتیان: هیچ کەسیێک دور نەخراوەتەوه، چونکە هیچ کەسیێک ناوی "نامون" ناهێتیته زمان.

فیرعەون وتی: دەي کەواتە ئەو کەسانەي دوینی هاواریان دەکرد "نامون" مان دەوێت کێ بون؟ ئایا ئەوانە دەستگیر ناکەن و بۆ بێگاری کردن نایاننێرنە کانه کانزاکانەوه؟

بەپرەسەکانیش وتیان: دوینی ژمارەي خەڵکەکە زۆر زۆر بوو، بۆیە نەمانتوانی بیانناسینەوه و دەستنیشتانیان بکەین، ناشزانین چ کەسانێک خودای درۆینەیان دەوێت.

ئەۋكات فىرەئون زۆر تۈرە بوو و فىرمانى دا و ئەو فىرمانەى بۇ من بوو بەمايەى داخ، چونكە فىرمانى دابوو كە ھەركەسىك ئەۋەى پەيپەۋى لە "ئامون" بىكات ئاشكرا بىكات، مافى ئەۋەى ھەيە دەست بەسەر سەرۋەت و سامانەكەيدا بىگىت، سەرەپراى ئەۋەش كەسە دەست پاكەكان ئامادە نەبون پەيپەۋانى "ئامون" پىشانى بەرپرسەكان بەدەن، بەلام بەيپچەۋانەۋە كۆمەلىك دز و كۆيلە بۇئەۋەى دەست بەسەر سەرۋەت و سامانى خەلىكىدا بىگىن، ھەندىك كەسىيان بەناۋىشانى ئەۋەى ئەمانە باۋەپريان بە "ئامون" پىشانى بەرپرسانى دەۋلت دا و بەرپرسانىش يەكسەر ئاراستەى كانە كانزاكانيان كىردن و دز و بەندەكانىش دەستيان دەگىرت بەسەر سەرۋەت و سامانى ئەو جۆرە كەسانەدا.

لەكاتىكىدا ئەم ستمەكارىيە لەشارى "تبس" دا بەردەۋام بوو لەپۇژى سىيەمى دۋاى ئەو پوداۋەى بەردەم پەرسىتگى تازە، ئەۋكاتەى من لەمالدا خەۋتبوم، لەكۆشكى فىرەۋنەۋە كەژاۋەيەكان بۇناردەم و بىردىيان بۇلاى فىرەۋن، كاتىك خۇم كىرد بەكۆشكى فىرەۋندا زانىم ئەو نەخۇشەيە كە ھەندىك چار سەرتاپاى فىرەۋن دادەگىرت دوبارە بۇى گەپاۋەتەۋە و كۆمەلىك پىزىشك كە لە "مالى ژيان" ەۋە ھاتبۈۋ لەۋى بون.

دىاربۈۋ پىزىشكەكان نەياندەۋىرا چارەسەرى فىرەۋن بىكەن، بۇيە منيان بانگ كىرد بۇئەۋەى من لەم چارەسەركىردنەدا ھاۋبەشيان بىم و بەرپرسىيارىيەتى چارەسەركىردنى فىرەۋن دابەشى كەسانىكى زىاتىر بىيىت، سەرەپراى ئەۋەش لەبەرئەۋەى من سەركۈنتىكەرى فىرمانپەرۋاىيىم، بەۋاتا بومەتە پىزىشكى تايىبەتى فىرەۋن، ئامادە بۈنى من زۆر پىۋىست بوو.

مىنىش لەفىرەۋن نىزىك بومەۋە و لىدانى دلىم گىرت و زانىم كە لىدانى دلى لاۋازتر بوۋە و پەنجەى دەست و قاچى "ئەخىناتون" ساردە بوۋە، دۋاى ئەۋە پىلۋى چاۋىم بەرز كىردەۋە، بەلام بىنىم كە چاۋانى ھەلگىرى تۈانا و درەۋشاۋەيى خۋىيەتى و كارىگەرى تايىبەتى چاۋى ئەو جۆرە كەسانەى كە لەحالى گىيانەلندا لەۋدا بەدى نەدەكرا و دەبىت كەمىك لەخۋىنى فىرەۋن دەرىكىت بۇئەۋەى بىگەپتەۋە حالى ئاسايى خۋى. پىزىشكانى "مالى ژيان" وتىيان ئىمە ناتۋانىن ئەو چارەسەرىيەى بۇ دەستىنىشان بىكەن، چونكە فىرەۋن لاۋاز و كەمخۋىنە و ئەگەر خۋىنى لى دەرىكەين دەمرىت.

منیش وتم: ئەگەر ئەم حالەتی لەهۆش چۆنە بەردەوام بێت دەمریت، لەبەرئەوەی وردە وردە لێدانی دلی لاوازتر دەبێت تا ئەو کاتەی دەمریت، بەلام دەبێت بەشیوەیەك خۆینی لی دەربەینین کە ئەو دواي ئەوەی هاتەو هۆش خۆی، ئاگاداری ئەو نەبێت کە خۆینیان لی دەرھێناو.

پزیشکانی "مالی ژیان" وتیان: نایا ئەو بەرپرسیاریەتیە لەئەستۆ دەگریت؟ وتم: بەلی لەئەستۆی دەگرم، چونکە دلنایام بەردەوام بونی ئەم لەهۆش چۆنە مەرەشەنامیز دەبێت.

پزیشکەکان وتیان، ئیستا هەرچیت دەوێت بیکە، منیش دەرزیکەم لەجانتای کەرەستە پزیشکیەکەمدا دەرھێنا و خستە سەرئاگر و دواي ئەوەی لەناو ئاگرەکەدا دەرھێنا و سارد بویەو، چەقاندەم بەرپەگی خۆینبەری فیرعەوندا و خۆینی لێھاتە دەرەو، دواي چەند ساتیک فیرعەون دەمی کردەو و هەناسەیکە قوڵی هەلکێشا، دواي ئەو یەکسەر شوینی برینەکەم بەست بۆئەوەی خۆینی لی نەیتە دەرەو و ئەو کاسەییە کە خۆینەکە ی تێرژابوو شارەو.

فیرعەون بەتەواي هاتەو هۆش خۆی و هەستایەو سەری و دانیشتەو و هەرئەوکاتە چاوی بەپزیشکانی "مالی ژیان" کەوت ئەوەی هاتەو یاد کە "مالی ژیان" لەپەرستگای "ئامون" و بەهۆی ئەو پەقە ی لەبەرامبەر "ئامون" دا هەیبوو فەرمانی دا پزیشکەکانی "مالی ژیان" لەکۆشکەکە ی بکەنە دەرەو.

دواي ئەوەی ئەوان پۆشتن فیرعەون وتی: "سینۆه" بۆ و کەشتیەکانی من لەو ئاگادار بکەرەو کە خۆیان ئامادە ی پۆشتن بکەن و بە سەول لێدەرەکانیش بلی کە من دەمەوێت گەشتیک بکەم.

لیم پرسى: دەتەوێت بۆ کوی بڕۆیت.

وتی: من چیتەر لەم شارەدا ناژیم و بەکەشتیەکانی خۆم ئەوەندە پێدەکەم تا ئەوەی دەگەمە شوینیك کە گونجاو بێت بۆ دروست کردنی شارێکی نوێ و لەویدا شارێکی تازە دروست دەکەم و لەوشارەشدا نیشتەجی دەبم و چیتەر دواي ئەو پێ نانیمە شاری "تبس" وە، چونکە دانیشتوانی ئەو شارە پەیرەوی لە "ئامون" ی خودای درۆینە دەکەن و کەسانیکی پوچەل پەرستن و ئەو پەفتارە ی کە ئەوان لەبەرامبەر

پەرستگای خودای "ئاتون" نواندیان به هیچ شیوه یهك له یاد ناچیت و من دلتیام كه هیچ یهك له بابوایپیرانی من له میسردا، بهوشیوهیه ناحهقیان له بهرامبهردا نهكراوه. له بهرئوه تۆ دهییت برۆیت و "هورم هب" لهوه ئاگادار بکهیتوه كه من ههر ئه مشهور له "تبس" هوه بهكەشتی دهكهومه پڕی و ههرکهسیك منی خوش دهویت لهگهلمدا بیئت. "هورم هب" فرماندهی لهشکری میسر كه كه رهستهی کۆچکردنی فیرعهونی فهراههم دهکرد پیتی وتم: "سینۆهه" ئهوه باشتیه، چونکه بهم شیوهیه ههم دانیشتوانی "تبس" بهئارهزوی خویان دهگهن و ئهوهی دهیاندهویت بهدهستی دههینن و ههم فیرعهون ئهوهی دهیهویت ئهنجامی دهوات، بیئنهوهی لهگهله هیچ كهسیكدا جهنگ بهریا بکات.

"ئهخناتون" ئهوهنده پهلهی پۆشتنی بوو، بۆئوهی له "تبس" برۆاته دهرهوه، چاوهپڕی ئهوهی نهکرد خیزانی فرمانبرهوا خویان ئامادهی ئههه کۆچه بکهن، بۆیه وتی: من دهپۆم، ئهوانیش دواي من بین و سواری كهشتی خویان بین، "هورم هب" یش کۆمهلیك كهشتی بۆ پارێزگاریکردن و دواکهوتنی پاسپارد. منیش لهگهله فیرعهوندا پۆشتم و لهکانگای دلمهوه بهم کۆچه پازی بووم، چونکه دهمزانی گۆڕانی ئاو و ههوا بۆ ئهه زۆر بهسوده.

ئیمه بهرهو باکور و پشیتی "تبس" و بهئاپارستهی پوباری نیل كهوتینه پڕی و کاتیك ماوهیهك له "تبس" دور كهوتینهوه چارۆكه ئهرخهوانیهکانی كهشتی فیرعهونیان ههلهکرد بۆئوهی خیراتر پێبکات و زۆری نهخایاند دیوار و کۆشك و پایه بهردینهکانی "تبس" مه بهستم ئهه پایانهی كه لهحالهتی ستونی لهسهه زهوی دایانچهقاندبون، بۆئوهی لهپیری سیبهری ئهه پایانهوه کاتهکانی پۆژی پی دهستنیشان بکهن- و کینه سیانیهکانیش لهبههراو ون بون، بهلام یادگاری پایتهختی میسر لهگهلماندا بوو، چونکه ههندیكجار تیمساحهکانی پوباری "نیل" لهناو ئاودا دهكهوتنه جوڵه و کلکه درێژ و بههیزهکانیان تهکان دهدا و دیار بوو كه سههراقلی خواردنی ئهه لاشانهبون كه پوباری نیل له "تبس" هوه لهگهله خۆیدا دهیهینا. ههندیك لهه لاشانه لهبهرئوهی سههراو كهتبون بۆگهنیان کردبوو و بۆنیکی زۆر ناخۆشیان بهنیو ههوادا بلۆ کردبوویهوه و لهژورهکی فیرعهون كه لهناو كهشتیهکهدا بوو بخوردیان دهسوتاند، بۆئوهی ئهه بۆنه ناخۆش لهناو بیات.

دوای دە پۆژ گەشتینە شوینیک کە لاشە تیدا نەدەبینرا و فیرعەون لەژورەکەى خۆى ھاتە دەرەو و لەسەر سەکۆى ناو کەشتیەکەدا ھاوێستا و خۆى سەرقالى تەماشاکردنى کەنارەکانى "نیل" کرد.

زەویەکانى ھەردوو لای پوبارى "نیل" زەرد پەنگ بوو و لادییەکانیش بەروبومى کشتوکالیان لەکیلگەکاندا کۆدەکردەو و دەیانبردەو بۆ ناو لادى و ئاژەلەکانیشیان دەھینایە کەنار پوبار بۆئەوێ ئاویان بەدەن و ھەندیک شوانیش لەوکاتەدا سەرقالى شمشال ژەنەن بون.

کاتیك خەلکى گەشتى فیرعەونیان بینى، لەو لادیانەى کە دەکەوتنە ھەردوولای ئەو پوبارەو، بەلقە خرمايەکەو کە بەدەستیانەو بوو پرایان دەکرد و لقە خورماکەیان ھاوێشان و خوشالى خویان بۆ دەرەبەرى.

فیرعەون بە بینینى ئەو جۆرە خەلکە چالاک و خوشحال بوو و ھەندىجاریش پێدەکەنى، فەرمانى دا کە کەشتیەکە ھاوێستین و پۆیشتە کەنار پوبارەکەو و لەگەل لادییەکاندا قسەى دەکرد و دەستى بۆ ژن و مندالەکان ھاوێشان.

ھەندىکجار مەرەکان لەفیرعەون نزیک دەبونەو و بۆنى دامینەکەى بەریان دەکرد یان دەیانلێسایەو، فیرعەونیش بەبینینى ئەم جۆرە دیمەنانە وەك مندالیک خوشحال دەبوو و پێدەکەنى.

من بەگۆرینى لایەنى دەرونى "ئەخنائون" زۆر خوشحال بوم، بەلام لەلایەکەو لەپەرەفتاریکی ناپازى بوم ئەویش ئەوێبوو کە دەیوت "ئاتون" خداکەى ئەو خۆر و لەسەر سەکۆى کەشتیەکەدا دادەنیش و پوخسار و جەستەى خۆى دەخستە ژێر تیشکى خۆر، بەلام ئەم خودایە لەوهرزى ھاوینى میسردا زۆر ھەرەشەنامیز دەبوو و لەگەرماندا مەوۆقى نەخۆش دەخست.

فیرعەونیش بەھۆى زۆر لەبەرخۆر ھاوێستان "تالى" لیدەھات و چاوەکانى بریسکەیان دەدایەو، بەلام شەو تەندروستى باشتەر دەبوو، لەناو سەکۆى کەشتیەکەدا دادەنیش و تەماشای ئەستێرەکانى دەکرد و پێى وێم: من تەواوێ زەویەکانى خودای پابردو دابەش دەکەم بەنیو ئەو جوتیارانەدا کە تا ئەمڕۆ زەویان نیە و بەبەشیکى کەم پازى بوون، بۆئەوێ بتوانن گەنمیکى زیاتر بەرھەم بھێنن و مانگا و مەرپیکى زیاتر پەرورەدە بکەن و ئەوێندە بخۆن کە مندالەکانیان قەلەو ژنەکانیان

جوان بین و چیتر کینه و پریان له بهرامبهر یه کتریدا نه مینیت. خودای "ئاتون" جیاواری له نیوان دهوله مه ند و هه ژاردا ناهیلیت و کاریک دهکات که چیتر بهنده کان ناچار نهن له بهرامبهر خواردندا هه موو ته مه نیان خزمه تی خاوه نه کانیا ن بکه ن. "سینوهه" من له "تبس" چومه دهره وه، له بهرئه وهی ده زانم "تبس" شاریکه که تییدا جیاوازیه کی مه زن له نیوان دهوله مه ند و هه ژاردا به دی ده کریت و بریکی زوری خه لک که هه ژارن، ناچارن به ناو نیشانی کریکار و بهنده له سه رتاپای ژیا نیاندا کار بو که سه دهوله مه نده کان بکه ن و بهرده وام که سیکی هه ژار و برسیان لی دهر بچیت و هه رچی کاریش بکه ن سه رئه نجام نه و ده سته که وهی به ده سته ده هیئن بگه ریته وه بو ژیر ده سته که سه دهوله مه نده کان. من رقم له "تبس" ه که دانیشته وانه که ی خودای پابردوو دهر پهرستن، چونکه خودای دروینه ی پابردوو خوازیاری به دب ختی و برسیه تی هه ژاران و به هیژکردنی دهوله مه نده کان بوو و ته وای یاساکانی خوی به شیوه یه ک داده پشت که دهوله مه نده کان سال له دوی سال دهوله مه ندر بین و هه ژارانیش به دب ختی و برسیه تی بمیننه وه. من ده زانم نابیت چاوه ری نه وه له دانیشته وانی شاری "تبس" بکه یت که ده ست له خودای پابردوو هه لگرن، چونکه نه وان چیژیان له سه روت و سامان و خوپه رستی وهر ده گرن که هه موو نه مانه له خودای پابردوه وه سه رچاوه ی ده گریت، ته نها ئومیدم به لاوان و منداله کانه، چونکه ته نها نه وانه ده توانن باوه ربه "ئاتون" به یئن و به هاری ناینده نه ته وهی میسر پیک به یئن، کاتیک مندال و لاوه کان له سه رده می لویه تیه وه فیری باوه ره یئان به خودای "ئاتون" بون، چیتر ئاماده نین باوه ر به "ئامون" به یئن و چیتر دوی نه وهی گه وه بوو جگه له "ئاتون" هیچ که سیکی تر ناسن. من بوئه وهی وا له مندالان و لاوان بکه م باوه ر به "ئاتون" به یئن، ده مه ویت فیرکارانی پابردوو له قوتا بخانه کان دهر بکه م و له باتی نه وان چه ند فیرکاریکی تازه له قوتا بخانه کاند دابمه زینم، هه روه ها به یاری نه وم داوه شیوازی نویسنی میسر بگویم، چونکه یه کی که له و هکاره کاریگه رانه ی که بووه ته هوی نه وهی جیاوازی له نیوان هه ژار و دۆله مه نندا هه بیئت شیوازی نویسنی میسر به. من واهه ست ده که م بو نه وهی بنوسین، پیویست به وه ناکات شیوه ی هه موو شتیک بکیشین، به لکو ده توانین نه وهی ده مانه ویت به شیوه یه کی تر بینوسین. نویسنی نه مری میسر جو ره نویسنیکی زور درواره و هه ژاره کان ناتوانن ساله کانی ته مه نیان بو فیریونی نه م جو ره

نوسىنەنى تەرخان بىكەن، تەنھا دەۋلەتمەندەكان دەتوانن خۇيان بۇ ئەم جۆرە خويندەنە ئامادە بىكەن، بۇيە ھەر دەۋلەتمەندەكان خويندەواريان ھەيە، لەگەل كەسانى ھەژاردا جياوازن، بەلام كاتىك شىۋازى نوسىن ئاسان بوو دەتوانن بخويندەو و بنوسن، چىتر دواى ئەو كەسە دەۋلەتمەندەكان خويندەوارى بون ئاكەنە تايىپەتمەندىكە بۇئەۋەى خۇيان لەكەسانى ھەژار جيا بىكەنەۋە.

من لەم قەسەيەى فېرەدون زۆر ترسام، لەبەرئەۋەى دەمزانى كە شىۋازى نوسىنى تازە بەچ شىۋەيەكە و دەشم زانى كە ئەو جۆرە نوسىنە ئاسانە بەلام زۆر ناشىرىنە و ھەموو غەريزە نوس و نوسەرىك زۆر پىيان لەم جۆرە نوسىنەيە. بۇيە بەفېرەونم وت: ئەو كارە نەكات و گۆپرانكارى بەسەر شىۋازى نوسىنى مىسىرىدا نەھىنىت.

فېرەدون وتى: بۇچى؟

وتم: لەبەرئەۋەى تەۋاۋى ياساى خوداكانى مىسر بەو شىۋە نوسىنە نوسراۋەتەۋە ئەم جۆرە نوسىنەش بەپىرۇز لەقەلەم دەدرىت.

فېرەدون وتى: كاتىك ئەۋشىۋە نوسىنە تازەيە لەنىۋ خەلكىدا بوۋە باو و خەلكى بەو جۆرە نوسىنە ياساى خوداكانىيان خويندەۋە، ئەۋكاتە دەبىتە شىۋە نوسىنىكى پىرۇز.

وتم: گۆپرىنى شىۋازى نوسىنى مىسر زىيانىكى تر لەخۇ دەگرىت؟

فېرەدون پرسى: چ زىيانىك؟

وتم: ئەگەر شىۋازى نوسىن و خويندەۋە ئاسان بىكرىت، بەشىۋەيەك كە ھەموو كەسىك خويندەۋار بىيت، چىتر ھىچ كەسىك بەدەستىكانى خۇى كار ئاكات و زەۋيەكان بى كشتوكال و جوتيار دەمىنەۋە و چىتر كانزاكانىش دەرناھىنرىن. ئەۋكات ئەم شىۋە نوسىنە ئاسانە بۇ نەتەۋەيەك كە خەرىكە لەبىرساندا دەمرىت چ سودىكى دەبىت؟

چاۋەكانى فېرەدون دواى بىستىنى ئەم قەسەيە بىرىسكى دايەۋە و وتى: "سىنۋە" من لە "تبس" دەرچوم، لەبەرئەۋەى لەو خەلكەى كەلەيەنگرى نەرىتى پزىۋى خوداى كۆنن ھەلىبىم و ئىستاش دەبىنم كە يەكىك لە پەپرەۋانى ئەو بىرۋاۋەرە كۆنە لەتەنىشت مەۋەيە. "سىنۋە" تۆ راستىەكان نابىنىت، بەلام من بەشىۋەيەك راستىەكان لەدواى سالىەكانى ئايندەدا دەبىنم، ھەرەك چۆن ناو ئاۋىكى زولال و پاك

دېتە بەرچاوم. كاتىك ھەموو خەلكى خويندەوار بون، ھەمويان بەدەستيان كار دەكەن و ۋەك كۆمەلىك برا كارە دەستىيەكانى ۋەك كشتوكال و جوتيارى و دەرھىنانى كانزا و پىشەسازى و بارزگانى لەنيوان خوياندا دابەش دەكەن.

لەو جىھانەى كە خوداى من "ئاتون" دەيھىننەتە بون ھىچ كىنە و پقيكى تىدا بەدى ناكريت، ھەروەھا ھىچ كەسنىك لەو جىھانەدا نانى ئەوى تر بۇ خۆى زەوت ناكات، بەلكو ھەموو كەسنىك نانى خۆى لەگەل خەلكانى تردا بەش دەكات.

لەو جىھانەى كە ھەمويان خويندەوار و دانان، جياوازي لەنيوان دەولەمەند و ھەژاردا لەناو دەچىت و چىتر نەدەولەمەند بونى دەبىت و نە ھەژار، چونكە ھىچ كەسنىك ناتوانىت بەناونىشانى ئەوۋى لەوېتر باشتەر و تايبەتمەندترە ئەو بكاتە كرىكار يان بەندەى خۆى و ھىچ كەسنىك بەوېتر نالىت: بېرۇ ھەى سىريانى پيس يان بېرۇ ھەى رەشپىستى بۆگەن، لەبەرئەوۋى ھەموو كەسنىك ئەوېتر بەبراى خۆى دەزانىت، لەبەرئەوش چىتر دەولەمەند و ھەژار بونى نەماو ھىچ كىنە و پقيك بونى نامىنىت و جەنگىش لەنيوان خەلكاندا دروست نابىت.

فیرعون لەكاتى دەرېرىنى ئەم جۆرە قسانە بەشىۋەيەك وروژابوو كە ترسى دروست دەکرد و تىگەشتم كە دوبارە دوچارى "پەركەم" بووئەتەو، ئەوم لەسەر ھەسىرىكى سەر سەكۆى كەشتىيەكەدا خەواند و دەرمانىكى ھىۋر كەرم پىدا بوئەوۋى ئارام بىيئەتەو.

بەلام دواى ئەوۋى فیرعون پاكشا و ئارام بويەو ھاگادارى ئەوۋە بووم كە گەرچى "ئەخناتون" ھەندىكات دىۋانە و شىت دەبىت، بەلام ئەم شىتتەى ئەو لەيەككەوۋە و بۆيەكىكى تر دەگويزىرتەو، بۆيە من كەوتمە ژىر كارىگەرى گوتارەكانىيەو.

من نەتەوۋەگەلىكى زۆرم بىنيۋە كە لەبنەرەتدا ھەمويان لەيەك دەچن. ھەروەھا چاوم شارگەلىكى زۆرى بىنيۋە و لەوۋەگەشتبوم كە لەبنەرەتدا ھەموو شارەكان لەيەك دەچن. جياوازي بەرزى و نزمى ديۋارەكان، پەنگى كۆشكەكان نەدەبوۋە ھۆى جياوازي نيوان شارەكان دا.

من پزىشك بۆيە لەدىدى پزىشكىكەوۋە، نەخۇشىكى مىسرى و نەخۇشىكى سىريانى و نەخۇشىكى رەشپىست يەككە و ھىچ جياوازيەك لەنيوانياندا بەدى ناكريت و تەنھا ئەركى پزىشك ئەوۋىيە چارەسەرى ھەرسىكيان بكات.

له بهرئه وهی ئه مانهم ده زانی، که وتمه ژیر کاریگه ری فیرعه ونه وه و به خۆم وت
گهرچی ئهم پیاوه شیته و شیته ئه و بۆ کهسانی تر ده گوێزریته وه، به لام ئهم شیته
بگوێزریته وه بۆ ههر مرقفیک چیرۆ پیده به خشیت.

له ناخمداهه ستم به وه ده کرد که فیرعهون راستیه کی مه زن ده هیئت زمان، گهرچی
ئه و راستیه ی ئه و له جیهاندا به کردار ناکریت و ته نها له جیهانی خۆرئاوا⁷³
ده توانریت کرداری بکری، به لام ده بیته لایه نگری ئه وه بکه ی نه گهر جوړی مروڤ
بتوانیت به وشیه به بژیت و جیاوازی له نیوان ده وله مهند و هه ژاردا له ناو بجیت و
نه مینیت، خوشبه ختیه کی جاویدانی به ده ست ده هیئت. من ده مزانی که پیش
فیرعهون "ئه خناتون" هیچ که سیک تر راستیه کی ئاوا مه زن و دره وشاوه ی نه هیئاوه ته
زمان و دوا ی ئه ویش که سیک نابیت که بتوانیت راستیه کی ئاوا به رجه سته بیئیته گو.
من تیده گه ستم که له بهر خوویستی ده وله مهنده کان و نه زانی و گه مره یی هه ژاران،
ناماده نه بوون ئهم راستیه ی فیرعهون په سهند بکه ی به و بۆنه یه وه خوینیکی زۆر له و
پیناوه دا ده پرژیته سهر زه وی-ههروه ک چۆن له "تبس" دا پرژا- و له وانه شه ده وله تی
مه زنی میسریش به و هۆیه وه له ناو بجیت.

به لام ئه وه ی فیرعهون باسی ده کات شتی که که هیچ که سیک پیش ئه و نه یوتوه و
دوا ی ئه وه یش ناوتریت، نه گهر بیشوتریت ئه و لاسایی "ئه خناتون" ی کردوه ته وه.
دوا ی ئه وه کاتیک ته ماشای ئه ستیره کانی ناسمانم ده کرد به خۆم وت: سینۆه تو
پیاویکی که نازانی له کوپوه هاتوی و دایک و باوکت چ کهسانیکن.

دوا ی ئه وه ی گه وره بویت، ژن و پیاویک، ئه و پیاوه ی پزیشکی هه ژارانی "تبس" بوو
که ژنه که ی له سهر ئاوی "نیل" تو ی له ناو سه به ته یه کدا دۆزیوه ته وه و کوردویتیان
به کوپی خویان و په روره دیان کردویت، ئیستاش تو پزیشکی هه ژارانی "تبس" ییت و
بیئیه وه ی چاوه ربی ئه وه بکه ییت زیڕ و زیوت بده نی، چاره سهریان ده که ییت. که واته
ئه گهر خودای تازه فیرعهون بلاو ببیته وه و جیاوازی له نیوان ده وله مهند و هه ژاردا
نه مینیت، تو هیچ زیانیکی نابینیت.

⁷³ جیهانی خۆرئاوا له میسری کۆندا شوێن نیشته جیبونی مردوو مکهانه و هم جیهانی ژبانی ههمیشه یی و جاودانیه.

لەم حالەتەدا بۆچی لایەنگری راستی خودای تازه ناکەیت و ھانی "ئەختاتون" بەدەیت کە ئەم راستیە لەوڵاتی میسردا لەکاتی خۆیدا کرداری بکات. "سینۆھە" تۆ دەزانیت ئەو کارە ی فیرەوون دەیەوێت کرداری بکات لەھیچ وڵاتیکیدا جێبەجێ ناکرێت و لەھیچ شوێنیکدا جیاوازی نیوان دەولەمەند و ھەژار و خاوەن و بەندە و سەرکاریگەر و کرێکار لەناو نابێت.

بەلام لەوانەیە لەبەرئەوێ میسر وڵاتیکی دەولەمەندە و خاوەنی زەویەکی بەپیتە، بتوانێت بپیتە شوێنی کرداری کردنی ئەم راستیە و ھەركاتیك ئەم راستیە لەمیسردا کرداری بکری، بێگومان لەوێوە بەنیو ھەموو وڵاتانی جیھاندا بلاو دەپیتەو و لەھەموو شوێنیکدا جیاوازی نیوان دەولەمەند و ھەژار و خاوەن کۆیلە و کۆیلە لەناو دەچێت. ئەو کات سالیکی جیھانی نوێ لەجیھاندا دەست پێدەکات.⁷⁴

من تیگەشتم کە لەھیچ کاتیکیدا ھەلیکی ئاوا نەھاتووێت بەردەستی ھیچ مرقۆقێک کە بتوانێت خۆی بۆ ھەمیشە خوشبەخت بکات، چونکە ھەرگیز فیرەوونێک لایەنگری ئەم راستیە نەبوو کە دەبێت جیاوازی لەنیوان دەولەمەند و ھەژار و خاوەن و کۆیلە و کرێکار و بەرپۆبەری کار لەناو ببات و لەوانەیە لەنایندەدا بەندەان و کرێکاوان ھەولی ئەو بەدەن کە جیاوازی نیوان ھەژار و دەولەمەند لەناو بیەن، بەلام ھیچ کەسێک گوییان بۆ ناکرێت و گرنگی بەقسەکانیان نادات، ئەگەر گرنگیشی پێبدەن قسەکانیان بەکردار ناکرێت، چونکە دەولەمەندەکان ھیزی بەندە و کرێکاران لەناو دەبەن.

بەلام کاتیکی فیرەوونی میسر "ئەختاتون" بلیت دەبێت جیاوازی نیوان دەولەمەند و ھەژار لەناو بجێت، لەبەرئەوێ توانای قسەکردن و جەنگ و زیڕ و زیوی ھەیە، لەوانەیە بتوانێت قسە ی خۆی بەکردار بکات و جیاوازی نیوان کەسەکان لەناو ببات، ھەروەھا نابێت ئەم تاکە ھەلە بۆ دابینکردنی خوشبەختی جۆری مرقۆق لەدەست بدەن، چونکە مەحالە دوا ی ئەو لەمیسردا یان لە سوریا و بابل پادشایەکی بپیتەبون کە خۆی بپەوێت جیاوازی نیوان دەولەمەند و ھەژار لەناو ببات.

⁷⁴ میسرپەکان پەمگەمین نەتمووە بون کە زانیان زەوی بەدەوری خۆدا دەسوێتەو ھەر بیست و ھەوت ھەزار ساڵ جارێک لەبەرامبەر ئەستێرەمێکی تاپەمتا رادەوستێت و ئەم سوێی بیست و ھەوت ھەزار ساڵ بە "سالی جیھانی" بانگ دەکەن.

من لهکه نار که شتییه که دا پاره ستابوم، ته ماشای ئه سستییه کانی ئاسمانم دهکرد و بیرم له وه دهکرده وه و له که نار ه کانی نیله وه بونی کیلگه گهنه کان که گهی بون دههات.

له ناکاو "کاپتا" ی بهنده ی پابردووم که ئیستا له "تبس" دا خاوهنی مه یخانه ی "کلکی تیمساح" ه و سه رمایه داره، هاته وه یاد و بیرم له وه دهکرده وه ئه گهر لییه بویه و گوئی له م گوته یه ی فیرعهون بویه چی دهگوت؟
سه ره پای ئه وه ی "کاپتا" لییه نه بوو، به لام من ده مزانی که ئه دوا ی ئه وه ی گوئی له بوچونه کانی فیرعهون ده بیئت چی ده لیئت.

ئه وه ده یوت "سینوهه" گریمان فیرعهون توانی جیاوازی نیوان دهوله مند و هه ژار له ناو بیات و هه موو خه لکی ببه خوینه وار و چیت دوا ی ئه وه نه دهوله مند و نه هه ژارو نه خاوه نکار و نه کریکار بونی نه مینیت و هه مویان برایانه دهست به کشتوکال و پیشه سازی و بازرگانی خویان بکه ن.... ئایا دوا ی ئه وه هه موو شته، ته وای به ده بختیه کانی مروؤ له ناو ده چیت و چیت که سیك به هو ی ده سترهنج و هه ولی که سیکی ترموه دهوله مند نابیت؟

سه ره پای ئه وه ش کومه لیک مروؤ له مروؤه کانی تر هوشیار تر ده بن و کومه لیک که مره.... کومه لیکیش که سیکی فیلبازیان لی ده رده چیت و هه ندیکیش ساده و ئه وانه ی هوشیار و فیلبازن، گرهانی که سانی که مره و ساده کان خالی ده که ن یان به فیله کانیان ئه و جوړه که سانه هانی ئه وه ده دن کاریان بو بکه ن و هه میشه وابوو و دوا ی ئه وه ش هه و ده بیئت، چونکه مروؤ ئه گهر بتوانیت که سیك فریو بدات، مه حاله بتوانیت خو ی له فریودانی ئه و که سه بپاریزیت، که سیك که بتوانیت زیان به که سانی تر بکه یه نیت، هه ر زیانی خو ی پیده که یه نیت و له نیو نه وه ی مروؤ دا ئه وانه ی توانای زیان که یاندن و ئازاردان و فریودانیان نیه، ته نها مردوو ه کانن.

ته ماشای ئه م فیرعهونه بکه که ده یه ویت جیاوازی نیوان دهوله مند و هه ژار له ناو بیات بزانه چی به خه لکی کردوو؟ ئه و پاستیه ی که ته نها فیرعهون و خودا که ی لایه نگرینی، تا ئه مرؤ ته نها چه ند جوړیک گیانه وهر سو دیان لیوه رگرتوو، بو نمونه قه له ره شه و واشه و داله که ره خوړه و تیمساحه کانی پوباری نیل و ئه وانه ی که ماون بیجگه له زیان هیچی تریان نه بینوه.

به لام سهره پای نه وه دهمزانی نه گهر "کاپتا" ناماده بوايه په خنه ی له پوژانی پابردو د هگرت، نه وکاته ی فیرعه ون باسی خودای خو ی و راستیه کانی بۆ دهرکردم و منیش لایه نگر ی بۆچونه کانیم ده کرد و نه ویش بهم لایه نگر یه ی من خوشحال ده بوو.

له پوژ ی پانزه یه می دوا ی دهرچون له "تبس" که شتی فیرعه ون گه شته ولاتی که به هیچ ولاتی که وه په یوه ست نه ده کرا. زه وی نه و ولاته له که نار پویاری "نیل" دا تهخت بوو و که می که دورتر چهنه ته پۆلکه یه که به دی ده کرا که هیچ درهختی کی پیوه نه بوو.

چهنه شوانی که له که ناری پویاردا سهرقالی له وه پانندی مه په کانیان بون. له ویدا فیرعه ون له که شته یه که ی دابه زی و خو ی خسته ژیر پکیفی خودای "ئاتون" و وتی: لیږدها شاری که دروست ده کهم و ناوی "شاری" ناسوی ئاتون "ی لی" ده نیم.

دوا ی که شتی فیرعه ون، که شتی کانی تریش که به دوا یه وه بون گه شته که نار نه و پویاره و سهرنشینه کانیان دابه زین.

فیرعه ون نه نداز یاره کانی خو ی بانگ کرد و وتی: لیږدها ده بیته شاری که بیته بون، ههر یه که له و که سانه ش که له گهل نه ودا بوون ده بیته بۆ دروست کردنی خانو پاره چه زه ویه کیان پیبدریت.

له وشاره دا، به پیی پلانه که ی "نه خناتون" ده بوو پینج شه قام له باکوړه وه بۆ باشورو پینج شه قامیش له پوژ هه لاته وه بۆ پوژ ناوا دروست بکړیت.

له ههر شوینی کی نه و زه ویه دا مالی که دروست ده کرا که له ماله کانی بهرام بهر ده چوو، به پیی فه رمانه کانی فیرعه ون، نابیت هیچ خانوویه که له خانووه کانی تر بهرتر بیت و له هه موو مالی که ژماره ی ژوره کان و شوینی ژوره کان، هه روه ها چیشتخانه کانیشیان ده بیته له یه که بچیت.

فیرعه ون ده یویست له و شاره دا، هه موویان خو یان به یه کسان له گهل که سانی تردا له قه له م بدن و سوپاسگوزاری "شاری" ئاتون بن که نه م یه کسانیه ی بۆ فه راهم کردون.

به لام کاتی که نه و شاره دروست ده کرا بیستم که هیچ یه که له و که سانه ی که سهرقالی دروستکردنی خانو سوپاسگوزاری "ئاتون" نین، به لکو به پیچه وانه وه نه فره ت له و و فیرعه ون ده که ن که بۆچی فیرعه ونی له "تبس" وه هیناوه ته شوینی که نه ناواییه کی تیډایه و نه مه یخانه یه که.

هیچ ژنیک، له و مالهی که بۆ ژیا نی ئه و هاسهر و منداله کانی دروست دهکرا پازی نهبوو، چونکه ههموو ژنیک ههزی دهکرد بتوانییت له بهردهم ماله کهی خۆیدا ناگر بکاته وه و چیشته لی بنییت، له کاتی که ماله کانی ئه و شاره تازهیه، ناگردانی چیشته لیئانه کانیان له ناو ماله کانا دروست کردبوو.

ئه وانهی له "تبس" دا له سهر زهوی ماله کهیان که بهگل سواخ درابوو، دهخهوتن، کاتیک بینیان له مالی شاره تازه که دا زهوی ژوره کان به خشت فهرش دهکریت، نارازیبونی خویان دهبرپی و وتیان: خشت بههوی سوان و وردبونیانه وه دهبنه تۆز و خۆل و دهبیته مایه ی دهردی سهرییان. ههروه ها له قوپی شیلراوی ئه و شوینه ش پازی نهبوون و دهیانوت که ئه م قوپی ئه م خاکه ش دوا ی ئه وهی وشک بویه وه، ترزی تی ده که وییت و ده شکیت. نیشته جی بوانی مالی ئه م شاره، دهیانویست له بهردهم ماله کهی خۆیانا، سهوزه بچینن به لام فیرعهون چاندنی سهوزه ی له بهردهم مالاندا قه دهغه کردبوو و پارچه یه که زهوی له ده ره وهی شار بههر مالی که دا بو که له ویدا هه موو کشتوکالیکی خویان بکه ن، به لام دانیشتوانی ئه و شاره ساکالای ئه و هیان ده کرد که زهویه کانیان له پوباری نیله وه زۆر دوره و زۆر به گرانی ده توانن ئا و ببنه وه بۆ کیلگه کانیان. ژنه کانی ش له ناوه راستی شه قامه کانا ته نافیان له مبه ره وه بۆ ئه و بهر ده به ست و جله شۆرا وه کانیان پيدا هه لده واسی بوئه وهی وشک ببنه وه، فیرعهون ئه م کاره شی قه دهغه کرد.

فیرعهون وتبوی: دانیشتوانی ئه و شاره نابییت بز ن و مه پ له ماله کانیاندا به خیو بکه ن، به لام ژنه کان گوئیان به م قسانه نه ده دا و بز ن و مه پ یان له ماله تازه کانیاندا پاده گرت، به لام ورده ورده خویان به شاره تازه که وه گرت، گهرچی "تبس" یان فهرامۆش نه کردبوو، به لام گهر پینیان بوترایه بگه ریته وه بۆ "تبس" ناماده نه ده بوون بگه ریته وه بۆ ئه وی.

دوا ی ئه وه وه رزی پایز و کاتی هه لسانی پوباری "نیل" هات و امان ده زانی که به بوئه ی هه لسانی پوباری "نیل" وه فیرعهون ده گه ریته وه بۆ "تبس"، به لام له که شتی کهی خۆیدا مایه وه و له ویوه چاودیری له خانووه کانی شاری "ئاسویی ناتون" ده کرد. ههر به ردیک به سهر به ردیکی تره وه بنرایه ده بووه مایه ی خۆشحالی فیرعهون و کاتیک ده بیینی خهریکه مالی که ته وا و ده بییت، زه رده خه نه یه کی ده کرد.

فیرعەون بەشیک لەزێر و زیوی وەك دەستكەوتێك هیئابوو و لەشاری "ئاسوی ئاتون" دا خەرجی کرد و زەوی خودای رابردوی لەنیو ئەو هەژارانەیی که حەزبان لەکشتوکال و جوتیاری بوو دابەش کرد.

"ئەخناتون" بۆئەوێ بازرگانانی "تبس" بخاتە ژێر فشارەو، تەواوی کالای ئەو کەشتیانەیی که بەرەو بەشی سەروی پوباری "نیل" و شاری "تبس" دەرۆشتن کەری و بەشیوەیک لەتەواوکردنی شاری نویدا پەلەیی دەکرد که بەهای بەرد و دار بەتەواوی گران بوو، ئەگەر پیاویک هەوڵی ئەوێ بدایە لەیەکەمین تاقگەیی پوباری نیل که دەکەوێتە نزیک دارستانە مەزنەکانەو، تەنها یەكجار لەوێو تەختەیی بەینایە بۆ شاری "ئاسوی ئاتون" دەوڵەمەند دەبوو.

بڕیکی زۆر لەکرێکارەکان هاتن بۆ "ئاسوی ئاتون"، لەکەنار پوباری "نیل" دا لەناو ئەو خانوانەیی که بەقامیش دروست کرابون نیشتەجێ دەبون و لەبەیانیهو تا ئیوارە خشتیان دروست دەکرد و سوریان دەکردهو و پینگەوبانەکانیان تخت دەکرد و جۆگەلەیان بۆ ئاودیژی دروست دەکرد. دواي تەواوی بونی هەلچونی پوباری نیل، هەزاران درەختی سیبەردار و درەختە میوەدەرەکانیان لەملاو و لەولاو هینا و لەشاری تازەدا ناشتنیان و هەندیک لەو درەختانە، سالی دوايي بەریان گرت و خودی فیرعەونیش ئەو میوانەیی کۆکردەو.

لەکاتیکی ئەندازیار و وەستا دیوار و کرێکاران سەرقالی کاربون و کەشتیەکانیش بەرد و تەختەیان دەهینا، من کاریکی زۆرم بەدەستەو بوو، چونکە هیشتا کۆتایی بەئاودزی زەوی ئەو شارە تازەیه نەهاتبوو و کرێکاران بەهۆی بونی گۆماوەکانەو نەخۆش دەکەوتن، یەکیک لەوکارە بەسودانەیی که ئەنجام درا، تەلاری لەنگەرگای کەنار شار بوو، کاتیکی لەنگەرگاکی تەواو بوو، باربەرانی پوبار لەهەرەشەیی تیمساحەکان پارێزران.

پیش ئەوێ ئەو لەنگەرەگایە تەواو ببیت، کۆلبەرەکان ناچاربون بچنە ناو ئاوەکەو، بۆئەوێ بتوانن باری ناو کەشتیەکی خالی بکەن و بیانیهیننە کەنار پوبارەو لەوکاتەدا لەناکاو یەکیک لەکۆلبەرەکان هاواری لی هەلدەستا و ئەوانی تر تێدەگەشتن که تیمساحیک پەلاماری ئەو کۆلبەرە بەدەختەیی داو.

تەماشاکردنی دیمەنی ئەو کۆڵبەرەى کە نیوەى جەستەى لە دەمى تيمساحە کە دا بوو، زۆر ترسانک بوو، پيش ئەوەى هاوپیکانى بپۆن بۆ ئەوەى پزگارى بکەن تيمساحە کە دەبێردە ناو ئاوە کەوێ بۆ ئەوەى بىخاتە ناو کونیکەوێ تا دواى بۆگە نەکردنى دەست بە خواردنى بکات.

بۆیە ناچار بون پراوچیانى تيمساح لەو ناچانەى کە پوبارى نیل دەپژایە دەریاوێ بهینن و زێریان پیندەن بۆ ئەوەى هەپەشەى ئەم تيمساحانە لە ناو ببەن، ئەوانیش لە ماوەى کە مەدا تيمساحەکانیان لە ناو برد، سەرەپای ئەوەش تا ئەو لەنگەرگایە بەیە کجارتەواو نەبوو هەپەشەى پەلامارى تيمساح بەتەواوى لە ناو نەچوو.

من بیستبوم ئەو تيمساحانەى کە لە شارى "ئاسۆى ئاتون" دا بینراون هەمان ئەو تيمساحانە کە لە "تبس" وە دواى کەشتى فیرعمون کەتبون، چونکە پيشبینى ئەوەیان دەکرد کە دوبارە خواردنى چيژبەخشى تریان دەست بکەوێت.

من ناتوانم لەو تيبگەم تيمساح بەچ شيۆیه ک دەتوانیت پەيوەندییە ک لەنیوان جولەى کەشتى فیرعمون لە "تبس" وە و گەشتن بەشارى "ئاسۆى ئاتون" و بە دەستەینانى خواردن پەیدا بکات، بەلام لەزۆر کەسم بیستووێ کە تيمساح گیانەوهریکى هۆشیار و ژیرە. هەرلەبەرئەوەش دواى ئەوەى پراوچیهکان هاتن و دەستیان کرد بە پراوکردنیان ئەو گیانەوهرە ترساناکانە ئەوەیان بەباشتر زانى کە شارى "ئاسۆى ئاتون" بەجى بهینن، چونکە ئەگەر ژیر نەبوانیە ئەو ناوچەشیان بەجى نەدەهیشت، کۆچ کردنى ئەمانە لیڤە، بەلگەى ژیری ئەو گیانەوهرانەى، چونکە لەو گەیشتن، ئەگەر لەوى بمیننەوێ هەموویان بەکوشت دەدرین.

بەلام دواى بەجى هیشتنى شارى "ئاسۆى ئاتون" پزگای شارى "تبس" یان گرتە بەر، چونکە لەوانەى زانیییتیان هیشتا نیوەندى فەرماندەى "هورم هب" لە "تبس" دایە و لەوانەى هیشتا لاشەى کوزراوەکان لەشار بکړینە دەرەوێ و بخړینە ناو ئاوى نیلەوێ.

پاش ئەوەى پوبارى "نیل" دواى هەلچون پاشەکشە دەکات "هورم هب" فەرماندەى لەشکرى میسر لەلایەن فیرعمونەوێ ئەوەى پى سپیدرابوو کە ئەو لەشکرە هەلوەشینیتەوێ و سەربازە پەشپێستەکان و سەربازەکانى "شردن" بلۆه پینکات—بەلام

من دەمزانى چاوپوڭشى لەجىبەجى كەردنى ئەم فەرمانەى فیرعەوندا دەكات- و خۆى كەرد بەناو شارى "ئاسۆ"دا.

"ھورم ھب" لەبەرئەو ھەو لەشكرە ھەلناوھەشینیئەو ھە دەیزانى سوری دژى پادەپەریت و میسر بۆ دامرکاندەوھى ناگرى شوپشى سوری پنیویستی بەلەشكرە. بەلام فیرعەون باوھرى بەشوپشى سوری نەبوو و دەیوت، سوری پاناپەریت و باشتەر وایە سەربازە پەشپینستەكان و سەربازەكانى "شەردن" بلأو پنیكات چونكە خەلكى میسر زۆر پقیان لییانە و بگەرپنرینئەو بۆ ولاتى خویان و چیتەر خەلكى چاویان پییان نەكەویت.

لەو پۆژەوھى "ھورم ھب" خۆى كەرد بەناو شارى "ئاسۆى ئاتون"دا، ھەركاتىك پنیویستی پاراستنى لەشكر و ھەلنەوھەشەوھى بۆ فیرعەون پون دەكەردەو، گفتوگۆیەكى درودریژ لەنیوان ئەو دوانەدا بەرپا دەبوو.

"ھورم ھب" دەیوت: بارودۆخى سوری زۆر خراپە و میسرەكان لەوى زۆر لاوازن، ئەگەر دەست بەرپا پەرىن بكەن، میسرەكانى سوری ھەر لەیەكەم پۆژدا لەناو دەچن، تۆ دەبیئت لەشكرت ھەبیئت بۆئەوھى بتوانى پى لەرپا پەرىنى سوری بگريت.

"ئەخناتون" وەلامى دایەو: ئایا تۆ كۆشكى منت بەشیوھ جۆراوجۆرەكانى بینىوھ؟ ئایا دەزانى لەوینەكیشەكاندا ھاوشیوھى وینەكانى "كریت" یان لەسەر دیوارەكانى مندا كیشاوە. ئەگەر تۆ چاوت بەوینەكانى كۆشكى من بكەویت، بۆت دەردەكەویت بەشیوھەك كیشراوھ كە وادەزانى بەراستى ماسیەكان لەناو ئاودا خەرىكى مەلەكەردن و مراویەكانیش بەئاسماندا خەرىكى فرینن، بەلام لەبارەى سوریاوھ لەوباوھەدا نیم لەسوریادا شوپش و راپەرىن بەرپا بیئت، چونكە خاچى ژیانم ناردووە بۆ تەواوى فەرمانەرەوايانى سوری و ھاوپنیهتى من و پادشای ولاتى "ئامورو" گەشتووھتە پادەیهك كە پەرستگایەكى بۆ "ئاتون" دروست كەردووە. ئایا گومەزە مەزەكەى "ئاتون" ت بینىوھ كە من لەبەر امبەر كۆشكەكەى خۆمدا دروستم كەردووە⁷⁵

⁷⁵ دروست كەردنى "گومەزە" لەسەردەمى "پۆمەكان"دا لەلایەن داگەر كەرنەوھ كە بو بەباو، داھینانى پۆمەكان نەبوو، بەلكو ئەم نەرىتەمان لەمیسەر و "كریت" ھەو ھەرگرتبوو، لەمیسەر و "كریت"دا ھەك خۆشەوپیستەك بۆ خوداگانیان گومەزەیان بۆ دروست دەكەردن.

من پىت دەلىم بېرۇ و تەماشى ئەر "گومەزە" بىكە، چۈنكى شاينى تەماشىكردنە و ئەندازىاران و وەستاكەن، زۆر جوان دروستيان كىردوۋە، بەلام من نەمدەويست بۇ دروستكىردى گومەزە "ئاتون" لەكانەكاندا بەرد دەرېيىنن و كىركارەكان ئازار و ئەرەك زەحمەت بىكىشەن، بۇيە قەرمەنم دا گومەزە "ئاتون" بە خىشت دروست بىكەن.

"ھورم ھب" لەيوت: ھەركاتىك من خۇم دەكەم بەم كۆشكەى تۇدا، چاوم بەگومەزە "ئاتون" دەكەويت، بەلام ئاگات لە پادشاي "نامورو" بىت.... "ئەخئاتون" ىش وەلامى دايەۋە من ھەز دەكەم ئەو نامانەى كە لەسەر تەختە قورەكان بۇى ناردووم بىيىنى، بۇئەۋەى بزانى ئەم پادشايە بەچ شىۋەيەك بوۋەتە مورىدى "ئاتون" و لەبارەيەۋە پرسىياري زياترم لىدەكات، بۇئەۋەى باۋەپىكى زياتر بە "ئاتون" بەيىت.

"ھورم ھب" وەلامى دايەۋە: من ھىچ گىرنگى بەو تەختە قورەكانە نادەم، چۈنكى ئەو پۇزەى پادشا بىيەيىت شۇرۇش بەرپا بىكات، ھەموو جۇرە نامەيەكى تەختە قور و پەيمانىك پىششىل دەكات و ھىچ شتىك بى لە زۆر ئاتونىت پادشايەك ئاچاربىكات گويپرايەلى تۇ بىت، ئىستاش كە تۇ دەتەويىت ئەم لەشكەر ھەلۋەشىنمەۋە، بەلايەنى كەم پازى بە لەسەر ئەۋەى لەسنورەكاندا كۆمەلىك سەرباز دابىنىم، بۇئەۋەى نەتوانن سنورى مىسر بېزىنن.

ئىستاش ئەو خىلانەى لەباشورى مىسر دا دەرژىن، بۇئەۋەى ئازەلەكانيان لە لەۋەرگاكانى مىسر دا بلەۋەرپىنن سنورەكانى مىسر دەبەزىنن و دىنە ناو خاكى تۆۋە و ئاگر بەردەدەنە مالى پەشپىستەكانەۋە، لەكاتىكدا ئەم پەشپىستانە دۆست و پىشتىگىرى و لاينەگىرى تۇ دەكەن و لەبەرئەۋەى مالىكانيان لەقامىش دروست كراۋە زوۋ دەسوتىت.

"ئەخئاتون" ىش بەم شىۋەيە وەلامى دايەۋە: سنور بەزاندى ئەو خىلانەى كە لەباشورى مىسر دا دەرژىن لەھەژارايانەۋە سەرچاۋە دەگىرىت، ئەگەر بتوانن ئازەلەكانيان لە لەۋەرگاى خۇياندا بلەۋەرپىنن، ئەۋا سنورى مىسرىان نەدەبەزانن، بەلام لەبەرئەۋەى لەۋەرگايان نىيە، ئاچارن بۇ لەۋەرپاندى ئازەلەكانيان سنورى مىسر بېزىنن، ئەگەر ئەۋ پەشپىستانەش كە لەباشورى مىسر دا دەرژىن، خۇيان لەگەلىاندا بىگونجىنن و پازى بن لەسەر ئەۋەى ئازەلەكانيان لە لەۋەرگانىاندا بلەۋەرپىنن، ئەۋا ھىچ كاتىك بەوشىۋەيە ناسوتىت.

"هورم هب" یش پئی وتبوو: تو فرمانم پیده دهیت که له شکری سربازی هه لوه شینمه وه و بلاوه به سهربازه کان بکه، بۆنه وهی هه موویان بگه پینه وه شوین خۆیان، به لام ئایا ده زانی پیش نه وهی بلاوه بهم له شکره بکهین ده بیئت پاسه وانگه لیکی به هیژ له ناو میسر دا دروست بکهیت، چونکه نهو سهربازانه ی بلاوه یان پیده کهین، تا نه وکاته ی ده گه نه وه و لاته که ی خۆیان، هزاران مال تالان ده کهن و ده ستریز ی ده که نه سه هزاران ژن.

فیرعه ونیش وه لامی دایه وه: نه وه تاوانی تویه که باسی "ئاتون" ت بو له شکره که ی من نه کردوه، چونکه نه گهر نه مانه "ئاتون" یان بنا سیایه نه و "مریتاتون" ی کچم به ته نهایی پیاسه ی ده کرد و بیجگه له ئاسکیک هیچ که سیك هاوپی و پاسه وانی نه ده کرد و هه رگیز نه وهش پروی نه ده دا که سیك ده ستریز ی بکاته سه ر کچکم. سه ره پای نه وهش له وبا وه په دام پیش نه وهی بلاوه به سهربازه کان بکریت ده بیئت گالیسکه جهنگیه کانیش له ناو برین، چونکه بونی گالیسکه ی جهنگی، نهو په یامه به فرمان په وایانی تر ده گه یه نیئت که ئیمه ناماده ی جهنگین، به لام نه گهر گالیسکه ی جهنگی بونی نه بیئت، تیده گهن که ئیمه بیر له جهنگ ناکه ی نه وه.

"هورم هب" به گالته جاپیه وه وه لامی دایه وه: ئایا وا باشر نیه که گالیسکه جهنگیه کان بفروشین، چونکه من له وبا وه په دام پادشای "ئامورو" له سوریا یان "هاتی" یه کان نامادهن نه م گالیسکه نه ی تو بکرن، بۆنه وهی پوژیک له پوژان دژی خوت به کاری بهیننه وه.

نه م گفتوگو یه نیوان فیرعه ون و فرمانده ی له شکره که ی بوما وهی چهن پوژیک به رده وام بوو، به لام دوا جار "هورم هب" توانی خوی پاگریت و فیرعه ون بهینیت سه ر نهو باوه په ی که پازی بیئت له سه ر نه وهی له مه رزه کانی "میسر" دا، چهن سهربازگه یه ک دانیت، هه روه ها له ناو شاریشدا پاسه وان دابنیت، بۆنه وهی ئاسایش و ئارامی ناو ولات بپارین.

فیرعه ون وتی: من بهو مه رجه پازی ده بم که گروپیک پاسه وان دروست بکریت که نه توانریت له پوژیکی پیویستدا وه که له شکری سربازی سودیان لی وهریگیریت.

بۆنه وهی نه م گروپه پاسه وانیه وه که له شکری سودیان لی وهرنه گیریت. فیرعه ون بپاری دا که چه که کانیا ن ته نها نیزه بیئت "بی" نوکه تیژه که ی "بیئت".

"هورم هب" ئەم بپیارەى لا پەسەند بوو، بەلام لەهەمان ئەوکاتەى خەریکی هەلۆەشانەنەوہى لەشکرى سەربازى و دروست کردنى گروپىکى پاسەوانى بوو بۆ پاراستنى ئاسایشى ناوہوہى ولات، دوو نامەبەرى يەك لەدواى يەك لەسوریاوہ هاتن و ہەوائى ئەوہیان گەيانە کەپادشاى ولاتى "ئامورو" دواى ئەوہى بیستى لەناوشارى "تبس" دا شەر لەنفوان خوداى کۆن و خوداى تازە بەرپابووہ و فیرعهونیش لە"تبس" پۆشتووہتە دەرہوہ و لەشارىکى تازەدا نیشتەجى بووہ، راپەرپون و دەیانەوہیت ھەردوو شارى سوریا کە نزىکى ولاتەکەى ئەوہ داگیر بکەن، يەکیک لەو شارانە "مژیدو" یە و ئیستا پاسەوانانى میسر لەشارى "مژیدو" دا گەمارۆ دراون و دواى ھاوکارى لە فیرعهون دەکەن.

فیرعهون دواى بیستنى ئەم ھەوالە وای بە "هورم هب" وت:

من لەو باوہرەدا نیم پادشاى ولاتى "ئامورو" یى ھۆ ئەم راپەرپنەى کردبیت، لەوانەى بەرپرسانى میسرى لەسوریا دا سوکایەتیان پىکردبیت و ئەویان توپە کردبیت، تا ئەوکاتەى نەزانم راپەرپنى ئەم پیاوہ دەستى میسریەکانى تیدا نیە، بپیارى تەمىکردنى نادەم، بەلام ئەم روداوہ منى لەوہ ئاگادار کردوہ کە من بەوشیوہى پیویستە گرنگیم بە سوریا نەداوہ و ھاتوہ بیرم کە تۆ "هورم هب" کاتیک لە "ئۆرشەلیم" بوی پەرستگایەکت بۆ "ئاتون" دروست نەکرد و ئیستاش کاتى ئەوہ ھاتوہ لەئۆرشەلیمدا شارىکى بۆ "ئاتون" دروست بکەم، بۆئەوہى بییتە پایتەختى سوریا، ھەرئەوہى "مژیدو" ئارامى بۆ گەراپەوہ، لەویشدا شارىک بۆ "ئاتون" دروست دەکەم، چونکە "مژیدو" ناوہندیکی مەزنى بازرگانىیە و سەرە رپی کاروانە بازرگانىەکانە، ئەگەر لەویدا شارىک بۆ "ئاتون" دروست بکەین، ئەو شارە ناوہدانىەکی زۆرى تیدەکەویت.

کاتیک "هورم هب" ئەم وەلامەى لەفیرعهون بیست، بەشیوہیەک توپە بوو کە دەسکی قامچىەکەى خوێ شکاند و پارچەکانى فەردایە سەر زەوى و پۆشتە دەرہوہ و وتى بەمن: ئەم پیاوہ شیتە، لەباتى ئەوہى لەشکرى سەربازى بنیریت و پادشاى "ئامورو" سەرکوت بکات، دەلێت دەمەوێت لەئۆرشەلیمدا شارىک بۆ "ئاتون" دروست بکەم و ھەمان ئەو شارە بکەمە پایتەختى سوریا.

ئەو پۇژانەى "ھورم ھب" لە شارى "ئاسۇ" دابوو، دەريارهى گەشتەکانى من زۆر قسەى کرد و دەيوست بزانیت ئايا من توانیومه به پيى داوا و پاسپاردەکانى، زانیاری سەربازى لەولاتانى تردا بە دەست بهيتم يان نه؟

کاتیک من دەستم کرد به قسە کردن و باسى زانیاریه سەربازیهکانى ئەو ولاتانەم بۆ دەکرد، زۆر بەوردیهوه گوێ لیدەگرتە، ئەو پۇژەى چەقۆیهکیان لە "هاتی" دا پیدام، پیم نیشان دا و زۆر سەرى لەبینینی ئەو چەقۆیه سوپما و وتی: چەقۆ مسیهکانى ئیمە لەچاو ئەم چەقۆیهى که تۆ دەلییت لەئاسن دروست کراوه وەك تهخته و دار وایه.

"ھورم ھب" پرسیاری سەرباز و چەكە جەنگیهکانى نەتەوهکانى ترى لیدەکردم، لەدیدی مندا پرسیارهکانى منداڵانە دەهاته بەرچاوم، بەلام دواچار ئاگادارى ئەوهبوم که بۆیه "ھورم ھب" ئەو جۆره پرسیارانەم لیدەکات لەبەرئەوهى سەربازە.

بۆنمونه پرسیاری ئەوهى لیدەکردم، کاتیک سەربازەکانى "بابل" پێیان دەکرد، ئايا يەكەم پيى چەپیان دەجولان يان پيى راستیان، يان پرسیاری ئەوهى لى دەکردم، ئايا لە "هاتی" دا ئەسپى گالیسکه جەنگیهکانیان، لەگەل خودى گالیسکهکاندا پێیان پیدەکردن يان لەدواى گالیسکهکانەوه يان پرسیاری ئەوهى لیدەکرم که چەرخى گالیسکه جەنگیهکانى "بابل" چەند تیرەى هەيه، ئايا چواردەورى ئەو چەرخی بەئاسن داپۆشراوه يان هیچ پوپۆشیکى ئاسننى بەسەرەوه نیه.

یەکیك لەوشتانەى جیى سەرنجى "ھورم ھب" بوو ئەوه بوو که دەيوست بزانیت جاده و پردەکانى "هاتی" و "میتانى" و "بابل" و ولاتانى تر بەچ شیوهیهکن.

هەموو پوژیک نوسەریك دەهات و ئەوهى من لەبارەى لەنگەرگا و جاده و پوبار و ژمارەى سەربازانى ولاتانى ترەوه دەدوام، دەینوسى، بۆئەوهى ھەركاتیک "ھورم ھب" خۆى بیهویت چاویك بەم زانیاریانەدا بخشیینیت.

بەلام ئەو پونکردنەوانەى که لەبارەى خوداكانى نەتەوهکانى تر و تەلار و پەیکەر و وینه و جۆرى ئاو و ئاوهپۆ و سەرئاوهکانى "کریت" که هەمیشە ئاوى پیددا دەپۆشت، بەوم دا هیچ سەرنجى پانەکیشا و وتی: سەربازیک پێیوستى بەم جۆره زانیاریانە نیه.

ئەو پۇژەش "ھورم ھب" لەتوپەییاندا دەسکى قامچیهکەى خۆى لەبەرەمبەر فیرەوندا شکاند و پۆشت و ویستی دەست لە فرماندەى لەشکر ھەلگرت، بەلام "ئەخناتون" لەبەرئەوهى ئەوى خۆش دەویست، منى ناردە لای "ھورم ھب" و

وتی: پیی بلی بیّت و له گه لّمدا ناشت بیته وه، چونکه من حەز ناکەم ئەو بە دلگەرانى و رەنجاییه وه لیم جیا ببیته وه.

بە لām سەرەپای ئەوهی فیرعه ون و "هورم هب" له گەل یە کدا ناشت بونه وه و فیرعه ون قامچیەکی تری پێدا "هورم هب" نهیتوانی فیرعه ون بهینیتە سەر ئەو رایەى له شکرێک بۆ سەرکوت کردنى پادشای ولاتی "ئامورو" بنیتریت.

"هورم هب" له بەرئەوه مانەوهی له شارى "ئاسۆ" دا به بێهودە بینى، بۆیه بەره و شارى "مفیس" پۆشت بۆئەوهی له ویدا گروپیکی پاسه وان بۆ دابیینی کردنى ئاسایش و هیمنی ناوه وهی میسر دروست بکات، چونکه "مفیس" ده که ویت چه قى ولاتی میسره وه و له شوینیکدا جیگیره که مه وداى نیوان باشور و باکورى میسر له ویدا یه کسانه.

دواى ئەوهی "هورم هب" پۆیشت فیرعه ون به منى وت: "سینۆه" ئەگەر خواستی "ئاتون" بیّت که سوریان له میسر جیا ببیته وه، باشتروایه ویستی "ئاتون" به جی بهینریت، له بەرئەوهی زالبونى میسر به سەر سوریادا بۆ میسر جگه له زیان هیچ شتیکی تری نه بووه.

وتم: "ئه خئاتون" تا ئه وشوینهی من له بیرم بیّت و له کهسانی ترم بیستییت، زالبونى میسر به سەر سوریادا له بەرژوهندی میسر دا بووه، چونکه میسر سودیکی زۆری له سامانه کانی سوریا وەرگرتووه و ئیستاش هەر سودی لى وەرده گریّت. فیرعه ونى وتی: سامان یه کیکه له وشتانهی که نه ته وه کان بۆگه نتر و خراپتر ده کات، چونکه نه ته وه کان خۆپه رست و ته مه ل و بێبه زه یی ده کات.

نه ته وهی میسر، نه ته وه یه کی زه حمه تکیش و پازی و دانبه خۆداگر و به به زه یی بوو، به لām کاتیك سوریا که وته ژیر ده سته لاتى میسره وه، سامانه کانی سوریان گوازانه وه بۆ میسر، له وه دوا میسریه کان که سیکی ته مه ل و خۆپه رست و شهروال پیسیان لیدەرچوو و هەندیک خوی خراپیان له سریانیه کانه وه وەرگرت.

من سەرەپای ئەوهی دهمزانی جوریک شیتی له گەلدايه به لām چاوه پیتی ئەوه م نه ده کرد ئەم جۆره قسانه له ده می پادشایه که وه بییستم، چونکه پادشایه ک، بۆ پاراستنی ده سته لاتى خۆی نابیت زه وى ولاته کهى خۆی له ده ست بدات، بۆیه پیم وت:

ئەي "ئەخناقون" من ماوئەك لەسوریدا بوم و لەشارەكانی "ئزمیر" و "مژیدو" دا ژیاوم و لە "ئزمیر" دا فرماندەیی پاسەوانی "میسری" کوپێکی هەبوو بەناوی "رامسەس". ئەم کوپەكە لەو كاتەدا دە سال تەمەنی بوو، بەجوانترین کوپێ سوریا لەقەڵەم دەبرا و بەردەوام هەڵماتی بەردین یاری لەگەڵ منداڵەكاندا دەکرد، بەلام نەخۆش كەوت و هینایان بۆلای من و من تیگەشتم كە توشی كرمی گەدە بوو و دوچار چارەسەرم كرد.

لە "مژیدو" ژنیکی میسری هەبوو كە هیچ پیاویك نەیدەتوانی لەیەك جار زیاتر پوختاری ببینیت، چونكە ئەگەر دوچار چاوی بەپوختاری بكەوتایە شەیدا دەبوو، ئەو ژنەش پۆژێكیان هینایان بۆ لای من و بینیم وركی ئاوساوه و پیم وت: دەبیت سكت هەڵدەرم، بۆئەوێ بتوانم ئەم نەخۆشیەت چارەسەر بكەم. هەرلەبەرئەوێش پۆشتم بۆمائی ئەو ژنە و سكم بۆ هەڵدەری و چارەسەری ئەو نەخۆشیەم بۆ كرد.

فیرەوون پرسی: بۆچی ئەم قسانەم بۆ دەكەیت؟

وتم: لەبەرئەوێ ئەم قسانەت بۆ دەكەم، كەهەمان ئەو کوپەك بەشمشیری سەربازانی سریانى پارچە پارچە بوو و ئەو ژنە جوانەش، دەستی سەربازە مەستەكانى سوریا كەوت و ئەوانیش بێگۆندانە هاوارەكانى سەرقاڵى دەستدریژی خویان بون، ئایا ئەم پوداوانە بەلاتەوێ هیچ گەرنیەكیان پێنادریت و ئامادەیت پازى بیت لەسەر ئەوێ کوپێ میسرى لە سوریدا بكۆژن و دەستدریژی بكەنە سەر ژنە میسریەكان؟

فیرەوون تەماشایەكی كردم و وتی: "سینۆه" تۆ دەلییت چی بكەم؟ ئایا بڵێم لەبەرئەوێ لەسوریدا راپەرین بوو و دەكەس یان سەد كەسى میسریان كوشتوو، سەد كەرتى سەد سەربازى سریانى بكۆژن؟

ئایا ئەگەر ئەم كارە ئەنجام بدریت، بەبۆچونی تۆ كاریكی دروست و ژیرانەمان جێبەجێ كردوو.

مەگەر ئەو سریانیانەى كە بەهۆی كوشتنى هەندێك میسرى دەكوژین، گیانیان نیه و خاوەنى ژن و منداڵ نین؟

ئەگەر من خراپە بەخراپە سزا بەدم، جگە لە خراپە چ دەرنەنجامیكى بەدەست یەت؟

بەلām گەر سزای خراپە بەچاکە بدەمەو، گەرچی لەوانەیه خراپەشی لێ
بکەوێتەو، بەلām بەدنیایییەو خراپەیکە ی کەمترە لەوێ سزای خراپە بەخراپە
بدەیتەو.

ئەگەر تۆ پزیشکی منی و ناتەوێت من بەم گوتانەت نەخۆش بکەوم، باسی ئەو
بۆ مەکە کە دەبیئت لەسوریا دا تۆلە لەو خەڵکانە بکەینەو کە میسیریەکانیان کوشتوو،
چونکە ئەم جۆرە گفتوگۆیە تۆ زۆر نیگەرەن و دڵگرانم دەکات، لەسەردەمی
خودای "نامون" دا خوێنیان بەخوێن دەشۆردەو و لەبەر کوشتنی تەنها یەک میسیری
سەد کەسەیان لەدانیشتوانی ولاتانی تر دەکوشت.

هەرلەبەرئەوێش پق و کینە تا دێت توندتر دەبیئت، لەبەرئەوێ ئەم سەد کەسە،
ژن و منداڵ و خزمیان هەبوو و ئەوانیش لەبەرامبەر ئەم کەسە ی خوێاندا خوێنیان
دەپشت.

بەلām "ناتون" دەلیت: نابیی ئەپێی خوێنپشتنەو تۆلە لەخەڵکی بکریتەو، چونکە
ئەگەر لەبەرامبەر کوشتندا ئێوێش بکوژن، هەرگیز کینە و پقەبەرایەتیەکان لەناو
ناچن.

بۆیە پێت دەلێم چیتەر باسی ئەم جۆرە شتانەم بۆ مەکە و بەیئە من لەگەڵ
راستیەکانی خۆمدا ژیان بەسەر بەرم و لەباتی کینە، لەلایەن "ناتون" هەوێ خۆشەویستی
لەدلی خەڵکیدا برۆینم.

ئەو شارە تازەییەکی گە فیرەهون دروستی کرد

من چیتەر هیچم نەگوت، بەلام نەمدەتوانی وا خۆم نیشان بەدم کە گویم لەدەنگی ئەو "قۆچ"⁷⁶ "انە نیە کە دەدریت لەدەروازەکانی" مژیدو" و دەمزانی کە هەموو ئەو ژنە میسرانیەکی کە دەکەوێت دەستی سەربازە سریانیەکانەو، بێ پەزنامەندی ئەو ژنانە دەستدریژیان لێ دەکەن، سەرەپای ئەو هەموو شتەش خوشحال بوم بەوەی کە شیتیکی ئاوا سروشت چاکم بینێو.

من هیشتا دەربارە کاربەدەستانی "ئەخاناتون" کە لە "تبس" هەو باریان کردوو و هاتون بۆ شاری "ناسۆ"، هیچم نەوتوو، ئەمانە نەیانتوانی لەگەڵ فیرەهوندا بین بۆ شاری "ناسۆ" لەبەرئەوەی "ئەخاناتون" ئەوەندە خێرا "تبس" ی بەجی هیشت، کە کاربەدەستەکانی ئەو هەلەیان بۆ نەپەخسا لەگەڵ ئەودا بین، بۆیە لەدواییدا هاتن.

کاربەدەستان جگە لە نامانجی ئەوەی بەردەوام لە "ئەخاناتون" هەو نزیک بن هیچ ئارەزوویەکی تریان نەبوو، کاتیەک ئەو زەردەخەنە دەکات، ئەوانیش لەگەڵیدا زەردەخەنە بکەن و کاتیکیش مات و خەمگین بێت، ئەوانیش خۆیان بەخەمگین نیشان بەدن.

باوکانی ئەمانەش لەسەردەمی فیرەهونەکانی تردا هەمان کاریان دەکرد و بونیان جگە لەو حالەتە هیچی تر نەبوو، کۆرەکانیشیان کار و ناوێشانەکانیان لەباوکیانەرە وەک میراتیەک وەرگرتوو.

⁷⁶ قۆچ: واتای سەری بهران و پان سەری گا دێمەبەننیت، بەلام لێرمدا واتای ئەو دارە گەورە و ئەستورانه دێمەبەننیت کە زیاد لە دە کەس هەلی دێمگرن و دێمەن لەدەروازەی قەلاکان بۆئەوێ بێشکێن..... وەرگێڕ.

سەرەپای ئەوەی زۆربەی کاربەدەستەکان هیچ کاریکیان ئەنجام نەدەدا، بەلام بەرپرسی کاریکی تایبەتی خۆیان بون و کارەکانی خۆیان لەگەڵ یەکتەدا بەراورد دەکرد و هەر یەکیک لەمانە هەولێ ئەوەی دەدا، ئەو بەسەلمینێت کە کاری ئەو مەزترە بەرێزترە لە کاری کەسێکی تر.

لە لایەکیشەوە، کاتێک کار و بەرپرسیاریەتی یەکیک لە کاربەدەستان لەوی تر مەزتر بوو، ئەویتریان وا خۆیان نیشان دەدا کە گەرچی بەروکەش پلەوپایەیی ئەو بچوکتەرە لەوی تر، بەلام لەبەنچەدا کار و بەرپرسیاریەتیەکی ئەو گرنگتر و بەرێزترە، هەروەها هاوڕێیانی ئەو کەسەش وا خۆیان پیشان دەدا کە ئەو گوێیەیان لا پەسەندە.

کاری کاربەدەستانی فیرعەون، بریتی بوو لە کاربەدەستی پیلۆ هەنگرتن و کاربەدەستی چەتره‌لگر و کاربەدەستی نانەوایی و کاربەدەستی جلدورین و کاربەدەستی شەربەت دروست کردن و ئالەم جۆرە شتانه، بەلام ئەمانە لەهەموو تەمەنیاندا بۆ جاریکیش پیلۆ و چەتری فیرعەونیان هەڵنەگرتوو و تەنها بۆجاریکیش نانیان بۆ دروست نەکردوو و بۆ جاریکیش پێکی شەرابیان نەداوە بەدەستی فیرعەونەوه، چونکە هەموویان بەشیکی بون لەپیاوانی کاربەدەست و پێیان نەنگ بوو کە ئەم کارە بکەن.

ئەم جۆرە ئەرکە دەکەوتە ئەستۆی کەسانی تری وەک بەندە و خزمەتکارەکانەوه، لەبارەگای "ئەختاتون" دا بگرە خەتەنەکەری فەرمانڕەواییش هەبوو و منیش بەسەر کونتیکی فەرمانڕەوایی لەقەڵەم دەدرام، بەلام سەرکونتیکی فەرمانڕەوایی ناوێشانێ پوکەشی پزیشکی تایبەتی فیرعەون بوو و وایزەم لەنیۆ تەواوی کاربەدەستاندا تەنها من کارم دەکرد بۆئەوهی بەردەوام ئاگاداری تەندروستی و بارودۆخی فیرعەون بێم، ئەو پۆژەیی کاربەدەستان بەسەر کەشتیەکانەوه لە "تیس" وە هاتن، هەرئەوکاتە لە شاری "ئاسۆ" نزیک بونەوه، دەستیان کرد بەوتنی سرودی "ئاتون" ی خودای نوێ، بۆئەوهی خۆیان وا بنوێنن کە باوەڕیان بەو خودایەیی فیرعەون هەیە.

دوای ئەوه تا ئەوکاتەی دروست کردنی خانووەکانی شاری "ئاسۆ" تەواو دەبێت لەو چادرانەی لەکەنار پوێباردا هەڵخراپوون نیشتەجێ بون، لەهەمان ئەو شوێنەدا

دەیانخوارد و دەیانخواردەو و چێژیان لەژیان وەرەگرت، چونکە وەرزی زستانی میسر بەتەواوی کۆتایی پێهات و وەرزی بەهار هاتوو و بالەندەکان دەیانخویند.

کاربەدەستەکان ئەوەندە خزمەتکار و بەندەیان هەبوو کە تەنها شوینی نیشتهجیبونی ئەمانە خۆی بۆ خۆی پێویستی بەشاریک هەبوو، چونکە نەیان دەتوانی بێ بەندە و خزمەتکار بژین، هەندیک لەمانە توانای ئەوەیان نەبوو دەستی خویشیان بشۆن و دەبوو بەندەکان دەستیان بۆ بشۆن، بەلام هیچکات ئەو شتەى فرامۆشیان نەدەکرد و بگرە پشتگویشیان نەدەخست ئەوەبوو کە فیرەوون لەهەركۆی بیّت ئەوانیش لەو بۆنەوێ "ئەخناتون" چاوی پێیان بکەوێت و ناو و سەرواچاویانی لەبیر نەچێتەو.

کاتیك ئەمانە زانیان فیرەوون تامەزرۆی ئەوێە ئەم شارە زووتر تەواو ببیّت، دەستیان کرد بەکارکردن، خۆم بەچاوی خۆم بینیم کە هەندیک لەژنە چوانەکانی کاربەدەستان بەپوتی لەسەر زەوی دادەنیشتن و خشتیان دروست دەکرد و هەندیک لەپیاوانی کاربەدەستیش لەوکاتەدا کە بەندەکان چەتریان بەلاسەریانەو گرتبوو، بۆئەوێ خۆر لییان نەدات و زیانیان پێ نەگەیەنێت، خشتەکانیان بەسەر دیوارەکانەو لەسەریەک هەڵدەچنی، وەستا راستەقینەکانیش زۆر بێزاربون لەم جۆرە وەستا ناشی و خۆنۆینانەبوو، چونکە ئەو کاربەدەستانە کاری وەستایان نەدەزانی و خشتەکانیان بەشیوێەیک لەسەریەک هەڵدەچنی کە وەستا راستەقینەکان ناچار دەبون ئەوێ کاربەدەستەکان ئەنجامیان داو، بێرۆخین و سەرلەنوێ دروستی بکەنەو.

بەلام کاربەدەستەکان زۆر شانازیان بەکارەکانی خۆیانەو دەکرد و هەموو پۆژیک کارە پینەکراوەکانیان پیشانی فیرەوون دەدا، بۆئەوێ تیی گەیهنن کە چەنیک ئەرکیان لەپینا و دروست کردنی شاری خودای ئەودا کیشاوه.

دوای چەند پۆژیک کاربەدەستەکان لەکاری وەستایی بێزاربون و بۆئەوێ کارەکیان جۆرایەتی لەخۆ بگرێت دەستیان کرد بەدرەخت ناشتن و باخەوانی کردن، ئەوکات نۆرەى باخەوانەکان بوو کە لەتۆپەییاندا پەنا بۆ خودای میسری ببەن، چونکە هەرچی باخەوانەکان دەیانناشت کاربەدەستانی فیرەوون وشکیان دەکردن و نەمامە تازەکانیان لەناو دەبرد و جۆگەئاوەکانیان پڕ دەکردەو.

باخهوان و درخت نيزه‌كان نه‌يانده‌تواني به‌ناشكرا ناپه‌زايي خويان له‌بهرامبهر كاره‌كاني كاربه‌دهستان و ژنه‌كانيان دهرېږن و پييان بليين دهست له‌كاروباره‌كاني ئه‌وانه‌وه نه‌دن و ئه‌وانيش به‌پوانگه‌ي ئه‌وه‌ي كه هاوكاري باخه‌وانه‌كان ده‌كن، هه‌موو پوژيكت ده‌بونه مايه‌ي دهرديسه‌ري و زيانبه‌خشيني ئه‌وان.

به‌لام پياوان و خانماني كاربه‌دهستان له‌گول و درخت ناشتنيش بيزاربون و شه‌وانه‌ش مي‌روله‌كان نازاريان ده‌دان و به‌ره‌بهيانان ده‌هاتن بولاي من بو چاره‌سه‌كردني پيستييان كه مي‌روله‌كان هيرشيان بو بردبون و داواي كه‌رسته‌ي پيچاني برينيان ليده‌كردم.

هه‌نديك له‌وانه به‌دزيه‌وه گه‌رانه‌وه بو "تبس" بونه‌وه‌ي له‌خوشگوزهراني و رابوردنه‌كاني ئه‌وي بييه‌ش نه‌بن، هه‌ندي له‌وانه‌ش نه‌يانده‌تواني به‌دزيه‌وه بگه‌رینه‌وه بو "تبس" چونكه ئه‌وه‌نده خويان پيشاني فيرعه‌ون دابوو كه ون بونيان سه‌رنجي فيرعه‌وني راده‌كيشا، بويه به‌مي‌روله و گه‌رمای ئه‌وي راهاقتن و خويان به‌خواردنه‌وه و ياري "زار" وه سه‌رقال ده‌كرد.

به‌لام خانوو و ته‌لاره‌كاني شاري "ناسو" پيشكه‌وتني به‌خويه‌وه ده‌بييني، چونكه خانووه‌كان به‌رز ده‌بونه‌وه و دره‌خته‌كان گه‌شه‌يان ده‌كرد و زه‌ويه‌كاني دهره‌وه‌ي شار به‌گيا به‌سوده‌كان داپوشرا.

من نازانم بوجه‌ي دروستكردني شاري "ناسوي" ناتون "چه‌نيكه، به‌لام ناگاداري ئه‌وه‌م كه ته‌واوي ئه‌و زيږ و زيوه‌ي كه فيرعه‌ون له‌په‌رستگاي خوداي رابردوو به‌دهستي هينا له‌دروستكردني شاري "ناسو" دا هه‌مووي خه‌رج كرد و به‌ته‌واوي به‌شي دروستكردني ئه‌و شاره‌ي نه‌كرد.

ده‌بييت ئه‌وه‌ش بليين كه ته‌واوي زيږ و زيو "نامون" نه‌كه‌وته ده‌ستي فيرعه‌ون، چونكه كاينه‌كاني په‌رستگاي خوداي پيشوو، پيشيبيني ئه‌وه‌يان كردبوو كه فيرعه‌وني ميسر خوداكيان له‌ناو ببات، بويه خه‌زيه‌ي ئالتونه‌كانيان، پيش ئه‌وه‌ي شه‌ر له "تبس" دا به‌رپا بييت گواسته‌وه بو شوينيكي تر.

خي‌زاني فه‌رمانه‌واياني ميسر به‌هوي گواسته‌وه‌ي فيرعه‌ون بو شاري "ناسو" بون به‌چه‌ند به‌شيكه‌وه و شاژني پيشوو به‌واتا داكي "نه‌خناتون" كه به "تي ئي" بانگ ده‌كرد، پازي نه‌بوو به‌وه‌ي له "تبس" دهرېچييت و كوشكي جواني فه‌رمانه‌وايي ئه‌و

شارانە بەجی بهیلت، "نامی" کاهینی مەزنی پەرستگای مەزنی "ئاتون" یش کە من لەم سەرگوزەشتەیدا پێشتر باسم کرد، لە "تبس" دا مایەو و وەك پابردوو ژیان بەسەر دەبات، دواى ئەوێ فیرەون "تبس" ی بەجی هیشت، هیچ گۆپانکاریەك لەبارودۆخی دانیشوانی شاردا پوینەدا و تەنھا گۆپانێك کە لە "تبس" دا پویدا ئەو بوو کە فیرەون لە "تبس" دا نەماوو.

بەلام خەلکی بۆ پۆشتنی ئەو زۆر دلگران نەبون، بەلکو ئەویان بەفیرەونییکی درۆزن لەقەلەم دەدا و وایان لێك دەدا یەو کە لەنەهامەتی شەرەکانی پزگاریان بوو. "نفر تی تی" شارژن کە ئەویش ھاتبوو بۆ شارێ "ناسۆ" بۆ مندالبون گەڕایەو بۆ "تبس"، چونکە نەیدەتوانی چارپۆشی لە ھاوکاری خێلە رەشیپستەکان بکات و بۆ جاری سییەم کچیکی تری بوو و ناوی "نانخز ئاتون" یان لێنا و سەری ئەو کچەش وەك سەری دوو کچەکە تری "نفر تی تی" درێژ بوو.

لەبەرئەوێ خێلە رەشیپستەکان، بۆئەوێ "نفر تی تی" لەکاتی مندالبوندا، بەناسودەیی مندالەکەیی ببیت، سەری کچەکیان لەسکی شارژندا دەگوشی بۆئەوێ درێژ ببیت.

خەلکی پێش لەدایک بونی ئەو مندالە ئاگاداری دەستەمالی خێلە رەشیپستەکان نەبون، درێژی سەری کچەکانی فیرەونی میسر بەیەکیك لەموعجیزەکان دەزانی و وایان لێك دەدا یەو کە لەجۆری سەری یەکیك لە خوداکانی مەزنە کە دراوێ بە یەکیك لەخانەکانی میسر و گەمژەیی خەلکی گەشتبوو پادەیهك کە دەیانویست سەری خۆیان وەك سەری شازادە خانمی میسر بکەن، لەبەرئەوێ دواى لەدایک بون ناتوانن سەریان درێژ بکەنەو و وەکو سەرەتای لەدایک بون درێژ ناکرێتەو، بۆیە قژێکی دەستکردیان دەکردە سەریان بۆئەوێ سەریان درێژ دەربکەوێت.

شازادە خانەکان بۆئەوێ بیسەلمیئن کە درێژی سەریان سزوشتیە، نەك دروست کراو، ھەندیکات بێ قژی دەستکرد، بەسەری کەچەلەوێ ئامادەیی کۆپ و میوانداریەکان دەبون و شاعیران بۆ پیاھەلدان بەسەر سەریاندا شیعیان دەنوسی و پەیکەرتاشەکانیش نمونەیی سەری ئەوانیان لەپەیکەرەکانیاندا بەکار دەھێنا.

دواى ئەوێ سییەمین کچی "نفر تی تی" لەدایک بوو شارژنی میسر لە "تبس" وە گەڕایەو بۆ شارێ "ناسۆ" و لەوێ بەیەكجاری نیشتهجی بوو، بەلام مالى

هاوسرهکەى له "تبس" دا بهجى هيشت، لهبەرئەوهى حەزى نەدەکرد هاوسەرەکەى لەوەزىاتر دەرگىرى کاروبارى ناوماڵ بيبێت و ئەو توانا کەمەى کەمەى تەى لەچاودىرى کاروبارەکاندا بىناختە گەپ.

خودى فیرعەونیش زۆر حەزى لەژنەکانى تر نەدەکرد و تەنها هەندىکات بۆ ئەنجامدانى ئەمرکى ژن و مێردایەتى گرنكى پێدەدان، من دەمزانى کە ئەو "نفر تى تى" لەهەموویان زیاتر خۆش دەوێت، چونکە لەژنەکانى تری زۆر جۆنتر بوو و دواى لەداىکبونی سى منداڵ هیشتا بەجۆنترین ژنانى ئەو ماله لەقەلەم دەدرا.

سەرەپاى ئەو "نفر تى تى" بەهۆى ئەم خۆشەویست بونەى خۆى بەقەرزارى ڕەشپێستەکان دەزانى، نەك جوانى سڕوشتى خۆى، جادوگەرەکانى ئەو و لاى تەبویانە ئەگەر پارێزگارى لەئیشقى هاوسەرەکەى بکات، ئەوا ڕۆژیک دیت دەبیتە خاوەنى کوپێک.

شارى "ناسۆى ئاتون" دواى سائیک تەواو بوو و هەموو کەسێک بێئەوهى ئاگادارى مێژووى دروست بونی ئەوشارە بێت، خۆى دەکرد بەوشارەدا و وای لێک دەدایەوه کە بەلایەنى کەمەوه دروستکردنى ئەم شارە ماوهى دە سالى خایاندووه.

چونکە دارخورما و درختە سیبەردار و بەروبومیەکان لەپیشەوه هەلکەلنراوه و هینراوه بۆ ئەم شارە و ناشتونیان، بەلام زۆریک لەو درەختانە وشک بون، لەبەرئەوهش پێشبینى ئەوەیان کردبوو کە بەشیک لەو درەختەکانە وشک دەبن، ئەوەندە درەختیان هینابوو کە شارى "ناسۆى ئاتون" گۆپابوو بەباخیک لەسیبەر و درەختى میوهدار، لەجۆگەلەکاندا ماسیە بچوکهکان مەلەیان دەکرد و مراویەکانیش بەلاسەرى شارەوه دەفرین و ئاسکە مائیهکانیش لەمالەکاندا لەناوەراستى گول و گیادا پرایاندەکرد و لەمالەکانەوه لەکاتى چیشت لێناندا بۆنى جۆرەها دەرمانى خواردن دەهات.

بەمشێوهى شارى "ناسۆى ئاتون" بەناوى "ئاتون" ی خودای تازەى میسر هاتە بون و کاتیک بۆ جارىکى تر وەرزى پایز هات و ئاوى ڕوبارى "نیل" هەلچوو، فیرعەون ڕیاری دا کە بەشێوهىکى ئاشکرا ئەوشارە پێشکەشى خودای تازە بکات.

ماوهیهک پێش پایز ئەندازیار و کریکارەکان چوار شیوه شەقامیان دروست کردبوو کە لەشارەوه بەهەرچوار لادا دەڕۆشت و لەکوژتایى هەریەک لەو جادانە پەیکەرێکیان لەخودای "ئاتون" دانابوو. ڕۆژیکیان فیرعەون لەگەڵ خیزانى فەرمانڕەوایان و

كاربەدەستان بەرەو لای ئەو پەيكەرەى كە لەبەشى باكورى ئەو شارەدا جىگىر بوو پۆشت و لەوى بەلېنى دا كە شارى "ئاسۆ" بە بەردەوامى بەشارى "ئاتون" بزانىت و تا ئەو كاتەى لەژياندايە، ئەوى بكاتە بەرەگای ھەمىشەيى خۆى و دواى ئەوەى مرد لاشەكەى مۇميا بكەن و لەو كۆوەى كە دەكەوئتە پۆژھەلاتى ئەو شارەوە بنیژن.

بەرد تاش و ئەو وەستای دیوارانەى كە دەبوو گۆپى فیرەون دروست بكەن، لەبەرئەوەى دەیانزانى كە بۆ ماوەى چوار سال لەو ناوچە شاخاویەدا نیشتهجى دەبن، بۆیە لەگەل ژن و مندالەكانیاندا پۆشتن و پئیش پۆشتنیاں فیرەون پئى وتن: من ھەزناكەم بۆ دروست كردنى گۆپەكەم توشى نازار و ئەشكەنجە بدەن و پەلە لەكارەكەتاندا بكە، چونكە "ئاتون" ى خودای من دەلئیت نابئیت ھىچ كەسێك نازار بدەیت، ئیو ئەگەر پۆژێك بۆماوەى سى كاتژمیركار بكەن، دواى چەند سالیك گۆپەكەم ئامادە دەبئیت، بۆیە ھەولئى ئەوە بدەن كە خواردنى زۆر بخۆن و خواردنیكى زۆریش بدەن بەژن و مندالەكانتان بۆئەوەى قەلەم و جوان ببن، چونكە "ئاتون" جوانى خۆشدەوئیت، جوانى دەبئیتە ھۆى ئەوەى خۆشەویستى لەنیوان خەلكیدا دروست ببئیت و ئەتەوہیەك كە ھەموو پیاو و ژنەكانى جوان بن چیتر كینە و پق نایەتە بون.

كاتێك فیرەون بپیارى دا گۆپەكەى خۆى دروست بكات، وەجاخزادە و كاربەدەستانیش بپیارى ئەوہیان دا یەكى گۆپێك بۆ خویان دروست بكەن، ئەم بابەتە فیرەون و كەسانى تری لەوە ئاگادار كردەوہ كە پئویستیان بە "مردوخانەىك" ھەيە، بۆئەوەى لاشەى مردووہەكان لەوى مۇميا بكرئین و ھەرلەبەرئەوہش فیرەون فەرمانى دا كە بەرجەستەترین مۇمياكارانى "مردوخانە" ى "تبس" بەئیننە شارى "ئاسۆ" وە.

فیرەون دەیزانى كە ئەو مۇمياكارانە لەشارى "تبس" و مردوخانەى پەرستگای "ئامون" دا دەژئین، بەلام ئاگادارى ئەوە بوو كە كرىكارىكى مۇمياكردنى مردووہەكان نە "ئامون" دەناسئیت و نە "ئاتون" و ئەو كەسەش پیاویكە كە ھەموو تەمەنى لەمردوخانەدا بەسەر بردووہ و خۆى بەبونەوہرىك لەقەلەم دەدات كە نابئیت بەمروژ لەقەلەم بدرئیت، چونكە بەشیوہیەك خوى بەمردووہەكانەوہ گرتووہ كە ئەویش وەك مردووہەكانى لئەتووہ.

ئەو پۆژەى كرىكارانى مۇمياى شارى "تبس" سوار كەشتى بون و ھاتنە شارى "ئاسۆ" وە خەلكى لەھەیبەتاندا لوتى خویانیان گرت و خویان كردەوہ بەمالەكانیاندا، چونكە بۆنى تاییبەتى ئەو كرىكارانە لەناو ھەوادا بلآو بویەوہ و

خەلکی ھانی ھەلھاتن لەوشوینە دەدا و تەنھا من لەو بۆنە ھەلنەھاتم، چونکە ئەو ھەم ھاتەوێ یاد کە پوژیک لەپوژان منیش وەک ئەوان بوم و لە "مردوو خانە" دا کارم دەکرد. پێش ئەوەی مۆمیاکەران بێن، لەکەنار شارێ "ئاسۆ" دا مردوو خانە یەکیان بۆ دروست کردبون و فیرعون منی کردە سەرپەرشتی دروست کردنی ئەو مردوو خانە یە، لەبەرئەوەی دەیزانی کە کاهینەکانی خودای "ئاتون" رقیان لەمۆمیاکەرانی، چونکە وایان ئەزانی ئەمانە پەپرەوی خودای پابردو دەکەن و هیچ کاهینیکی "ئاتون" نامادە نیە چاودیری دروست کردنی ئەو مردوو خانە یە لەئەستۆ بگریّت.

من ئەمرکی خۆم زۆر بە جوانی ئەنجام دا و سەرەرای ئەوەی زانیاریەکی تەواوم لەبۆاری پزیشکیدا ھەبوو، چونکە خۆشم لەمردوو خانە دا کارم کردبوو و دەمزانی کە مردوو خانە یەکی نامادە پیویستی بە شتگەلیک دەبێت و لەمردوو خانە شدا چەندین گۆماو و ھەسیری مەزنم بۆ سوێراو دروست کرد و چەندین تەلارم دروست کرد بۆ ئەوەی مۆمیاکاران بۆ خالی کردنی ھەناوی مردووھەکان و پێچانی شریتی جەستە یی مردووھەکان توشی هیچ گرفتێک نەبن، ھەرۆھا لەبەرئەوەی دەمزانی شوینی نیششتە جی بونی بەردەوامی کریکارانی مۆمیا لەناو مردوو خانە دا یە، بۆ نیششتە جی بونیشیان بە پێی پیویست ژورم بۆ دروست کردن، لەبەرئەوەی لەشاری "ئاسۆ" دا خانوویەکیشیان بۆ من دروست کردبوو، بۆیە منیش لەو شارە دا نیششتە جی بوم و چیتەر دوا ی ئەو لەژیانمدا شتیکی ئەوتۆ پوینە دا کە سەرئێچ پراکیش بێت، چونکە لەوانە یە ھەندیجار چەند سالیکی بەسەر تەمەنی مرقۆدا تێپەرێت و دوچاری هیچ پوداویکی سەرئێچ پراکیش نەبێت، ھەندیکاتیش لەماوێ یەکی کەمدا پوداویکی زۆری بەسەردا پوودە دا، من ماوێ ی دە سالم لەشاری "ئاسۆ" دا بەسەر برد و لەم ماوێ یە دا کارەکانم نەگۆرپوو.

ھەموو پوژیک نەخۆشەکانم لەمالی خۆمدا چارەسەر دەکرد و ھەموو پوژیک دەپۆشتم بۆ کۆشکی فیرعون و ھەندیکات تەنھا لەژیان ی من و دانیشتوانی شارێ "ئاسۆ" چەند شتیکی پویدە دا کە زۆر لەوسالە نەگۆرپا نە ی پێشوو گرنگتر بوو.

لەو ماوێ یە لەشاری "ئاسۆ" دا بوم هیچ زانستیکی نوێ بۆ زانیاریەکانم زیاد ی نەکرد، بەلام سودم لەوشتانە وەرەگرت کە لەسەردەمی لاویەتیدا فیری بوبوم و وەک ئەو ھەنگە وابووم کە لەزستاندا هیچ ھەنگوینیکی تازە دروست ناکات، بەلام ئەوە ی لەسەردەمی ھاویندا کۆ ی کردوو و تەو سودیان لیوەرەدەگریّت. بەدوری نازانم کە

لەماوەی ئەم دە ساڵەدا تیپەربوونی کات گۆرانیکی لەمندا ھینابیتە بون، چونکە کاتیك پوژ و شەو یەك لەدوای یەك تیپەربیت، وەك تیپەربوونی ئاو بەسەر بەردەکاندا کاریگەری خۆی بەجێدەھێڵیت.

سەرەپای ئەوەی ئاو پاک و نەرمە، بەلام بەرد دادەتاشیت و سافی دەکات، ھەروەھا تیپەربوونی کاتیش بەھەمان شیوەی ئاو مروۆ دەتاشیت و شیوەیەکی تری پێدەبەخشیت.

من بەھۆی زۆری تەمەنەوێ قورستر و کەمتر بانگەشەم بۆ زانست و کارەکانی خۆم دەکرد و چیتز وەك سەرەدەمی لاویەتی شانازیم بە زانست و زیرەکی خۆم نەدەکرد، لەوانەیە ئەوەی منی ئاوا کیش قورس کردبیت ئەو بێت کە "کاپتا" لێرە نەبوو بۆئەوەی بەردەوام پێم بلێت کە تۆ پزیشکیکی مەزنی و دەبیت ھونەری خۆت بناسینی، بۆئەوەی پێز لەکارەکانت بگرن.

"کاپتا" لەشاری "ئاسۆ" نەبوو لە "تبس" بوو، لەوی مەیخانەکە ی خۆی و داراییەکە ی منی بەرپۆوە دەبرد.

شاری "ئاسۆ" سەرەپای ئەوەی بەشوینی نیشتەجیبوونی "ئەخاناتون" ی فیرەونی میسر لەقەڵەم دەدرا، بەلام ئەو بەشیوەیەك پەفتاری دەکرد وەك بلێی لەجیھانیکی جیاواز لەمیسر لەدایک بوو بێت، پەنگدانەوێ پوداوێ جیھانی دەرەکی یەکان بەشیوەیەك دەگەشتە شاری "ئاسۆ" وەك تیشکی مانگ کاتیك بەشەو لەئاودا ھەندیت و دوای ئەو ئاوا دەبیت. بۆ فیرەون شارەکانی تری میسر وەك ئەو وایە کە ھەربوونی نەبیت، لەبەرئەوەی ھیچ زانیاریەکی لەبارە ی ئەو شارانەوێ نەبوو، ھەروەھا نەیدەزانی کە لەشارەکانی تردا وشکەسالی و کەمدەستی و پەنجی نەداری بالی بەسەردا کیشاون، چونکە کاربەدەستەکان، ھەرگیز پاستیەکانیان بە فیرەون پانەدەگیاندا، چونکە دەیانزانی کە نابیت ھیچ شتێک بەو بوتریت بۆئەوەی نەبیتە مایە ی دلتنگی ئەو.

ئەگەر ھەندێجاریش ناچار بوایەن شتیکی پی بلێن-چونکە دەیانزانی ھیچ پێگەچارەیکێ تریان لەبەردەستدا نیە- بەشیوەیەك ئەو بابەتەیان لەشتە باش و جوانەکانەوێ دەپێچا (بۆنمونە لەھەنگوین و گول و دەرمانە بۆندارەکانەوێ دەپێچا) تا فیرەون پە ی بە بەرپوداوێ دەرەکیەکان نەبات، ھەرلەبەرئەوێش پاستیەکانیان پی نەدەوت، بۆئەوەی توشی سەرئیشە نەبیت.

شاری "تبس" له لایه "نامی" کاهینی مهزنی په رستگای "ئاتون" وه بهرپوه دهبرا و فیرعهون هه موو ئه و شتانه ی که له فرمانپره وایی و بهرپرسیاریه تیدا ناشیرینه، بۆ نمونه باج و سه رانه وه رگرتن و جیبه جیکردنی دادپه روه ری و بازرگانی له "تبس" دا به جیبی هیشتبوو، بۆیه "تبس" وه ک جاری جارن به پایته ختی راسته قینه ی میسر له قه له م ده درا و شاری "ناسو" ش به پایته ختیکی کاتی له قه له م ده درا. "نامی" خه زوره ی "ئه خناتون" بوو به و اتا باوکی ژنه که ی بوو و فیرعه ونیش متمانه یه کی ته وای به و هه بوو، کاهینی مهزنی "ئاتون" وه ک پادشایه کی راسته قینه له "تبس" دا فرمانپره وایی ده کرد.

دوای ئه وه ی خدای "نامون" پوخا و له ناوچوو، چیت هر ه یچ هیژیکی دژ له بهرامبه ر فیرعه وندا بونی نه مابوو که بتوانیت فرمانپره وایی "تبس" بکات.

هر به و بۆ نه یه وه "نامی" به ناوی خدای تازه و فیرعهون، فرمانپره وایی "تبس" ی ده کرد، له هه مان کاتدا بی دژ و بهرامبه ر بوو.

"نامی" وای ده زانی، له بهر نه وه ی خدای کۆن له ناو چوو و هیژیکی نو ی فرمانپره وایی میسر ده کات، چیت نا ئارامی و په شیوی دروست نابیت.

دهسته لاتی "نامی" به پاده یه ک فراوان بوو که هه موو که سیك و هه موو شتیکی ده رگرتنه وه، نه گه ر دوو جوتیار یان دوو کۆل به ر نا کوکیان له گه ل یه کدا هه بویه، ده بوو نا کوکیه کانیا ن له پړی کاهینی مهزن یان ژیر ده سه ته کانی چاره سه ر بکرایه و "نامی" زۆر خو شحال بوو به وه ی فیرعهون له شاری "ناسو" نیشته جی بووه و نا گه پړته وه بۆ میسر، چونکه دهیزانی نه گه ر فیرعهون بگه پړته وه بۆ "تبس" گرفت و نا کوکی بۆ دروست ده کات.

کاهینی مهزن، بۆ نه وه ی فیرعهون خو شحال بکات، بۆ پازاندنه وه ی شاری "ناسو" دیار گه لیکی گرانبه های بۆ ده نارد و فیرعهون هه رچه ندیک زیږ و زیوی بۆ ته و او کردنی ئه و شاره تازه یه بو یستایه، کاهینی مهزن بۆی ده نارد.

"هورم هب" فرمانپره وایی "مفیس" ی ده کرد و ئاسایش و ئارامی ولاتی ده پاراست، هه روه ها "هورم هب" هیزی ئه ژنوی هه موو با ج کو که ره وه یه ک بوو که ده پړشت بۆ نه وه ی باج له خه لکی وه ریگریت، هه روه ها به زۆری بازوی هه موو به رد تاشیک له قه له م ده درا که ناوی "نامون" ی له سه ر په یکه ر و په رستگا کاند ا پاک ده کرد وه و له جیگه که یدا ناوی "ئاتون" یان ده نوی.

فیرعون فەرمانى دابوو بگره گۆرى باوكيشى بكنه وه و ناوى "ئامون" لىناو ژورى مۇميايىه كيدا بكوژىننه وه و لىباتيدا ناوى "ئاتون" بنوسن. كاتىك گۆرى باوكى "ئەختاتون" ھەلدرىتە وه بەلنىايىيە وه گۆرى كەسە ئاسايىيە كانىش ھەلدرىتە وه و ناوى "ئامون" يان دەكوژاندە وه بۇئەھى لىجاتيدا ناوى "ئاتون" بنوسن.

كاتىك ويستيان ناوى "ئامون" لىسەر گۆرەكان پاك بكنه وه و ناوى "ئاتون" بنوسن، سەرەپاى ئەھى پىيىنە دراو بوو لىمىسردا گۆرەكان ھەلدىرىنە وه، بەلام "ئامى" ھىچ پىگرىيەكى لى نەكردن.

لەبەرئەھى ئەو كەسىكى ھۆشيار بوو و دەيزانى تا ئەوكاتەى فیرعون جەنگى لەگەل مردووەكاندا بەرپا كردوو، ئەوا ئەم دەست تىوہردانەى ئەو ھىچ ھەرەشەيەك لەزىندووەكان ناكات و مروۋ دەبىت گەمرە بىت كە پى لەھىرشى فیرعون بگرىت دژى مردووەكان و ئەو لەخوى بىرەنجىنىت.

دواى جەنگى ناوخوى "تبس" لەنىو لایەنگرانى خوداى كۆن و خوداى تازەدا كە پىشتىر باسكردن، ولاتى مىسر بۇماوہيەك ھىمن و ئارام بوو و "ئامى" كاھىنى مەزن كۆكردنەھى باج و سەرانەى بە خویندكاران سپاردبوو و ئەوانىش لەپى كۆمەلىك خویندكارى بچوكە وه، سەرانەيان لەخەلكى دەسەند و دواى ھەر ماوہيەك وەرگرتنى سەرانە، باجدەرە ھەژارەكان كە بەپىيى ياساى گشتى لەباجدەرە دەولەمەندەكان فشارىكى زياتريان دەكەوتە سەر، بۇيە خۆلەمىشان دەكرد بەسەرى خۆياندا و جلى بەريان ھەلدەدپى بۇئەھى سۆزى كاربەدەستان بەلاى خۆياندا پاكىشن، بەلام ھىچ كەسىك گرىكى پىنەدەدان، چونكە تەماشاكردنى پياويكى ھەژار كە گرفتارى ستمى كاربەدەستانى باج و سەرانە وەرگەر، بەرادەيەك ئاسايىيە كە ھىچ كەسىك دلى بۇ ناسوتىت.

ھەرۆھا دواى سوپى وەرگرتنى ھەر باج و سەرانەيەك خویندكارانى باج وەرگەر، لەسالى پاربردوو دەولەمەندتر دەبون و ئەمەش پەرگ و پىشەيەكى كۆنى ھەيەك بەھىچ شىوہيەك چارەسەر ناكرىت، تا ئەوكاتەى ئەم جىھانە بىمىنىت باج و سەرانەش لەخەلكى وەردەگىرىت، كاربەدەستانى وەرگرتنى باج و سەرانەش بەزىانى حكومەت يان خەلكى دەولەمەند دەبن و تەنھا بەيەك شىوہ دەتوانرىت پى لەدەولەمەندبونى كۆكەرەوانى باج و سەرانە بگىرىت، ئەويش ئەوہيەك ئەم سىستەمى باج و سەرانەيەك لەبەنەچەوہ نەمىنىت، ئەمەش شتىكى مەحالە.

لەشارى ئاسۇدا "نفر تى تى" شارنى مىسر چوارمىن كچى بوو، لەدايك بونى كچى چوارەم، بەدبەختىەكى زۆرى لەگەل خۇيدا ھىنا، كە ئەو بەدبەختىەى لەئەنجامى پاپەپىنى سورىا-بەشىۋەيەك كە لەداھاتوودا بەوردى باسدەكرىت- لەگەل خۇيدا ھىنابوى بەتەواى فەرامۇش كرا.

"نفر تى تى" داى ئەوەى چوارەمىن كچى بوو، ھەموو كەسىكى بەو تەوانبار دەكرد كە جادوويان لىكردوۋە و ھانى ئەوەيان داۋە كە كچىكى تى بىت، بۇيە پۇشت بۇ "تبس" بۇئەوەى داۋاى ھاۋكارى لە جادوگەرانى پەشپىست بكات، بۇئەوەى ئەوان كارىگەرى جادوۋى كەسانى تى بۇ پوچەل بكنەوۋە.

نیستا سالی ۱۳۶۴ سده‌ی چوارده‌ی می پرزوی نیسلامه و له‌یاباره‌دا نیم که تا کوتایی ئەم سەده‌یه، له‌بازاری وێژە "ئەدەب"ی جیهاندا کتێبێک بلۆ بکێتەوه که له‌روی مێژووی دێرینی ولاتی رۆژه‌لاتی ئاوه‌راست و لیکدانه‌وی کۆمه‌لایه‌تی و ده‌روناسی ئەو مێژووه، بته‌واتی له‌به‌رامبه‌ر ئەم کتێبه‌دا که "۱۳۵۰ سال پیش له‌ دایکبوونی مه‌سیح" نوسراوه‌توه‌ بوستیت.

ئێمه‌ ئەم مێژووه‌ له‌سه‌ره‌تای ده‌سته‌لاتی زنجیره‌ی نۆزه‌یه‌می فیرعه‌نه‌کانی میسر وه‌ ده‌رمانه‌تاره و به‌شێوه‌یه‌ک که "سینوهه" نوسه‌ری ئەم کتێبه‌ باسی ده‌کات شەش ساڵ دوا‌ی ده‌ستپێکردنی ده‌سته‌لاتی ئەو پیاوه‌ له‌میسردا دور ده‌خێتەوه و ده‌ست به‌نوسینی ئەم کتێبه‌ ده‌کات و بۆنه‌وی ئێمه‌ دوچاری هیچ هه‌له‌یه‌ک نه‌بین مێژووی نوسینی ئەم کتێبه‌ له‌سالی ۱۳۵۰ی پیش زاین، که به‌سالی فەرماره‌وایی و ده‌سته‌لاتی زنجیره‌ی نۆزه‌یه‌می فیرعه‌نه‌کانی له‌قه‌ڵه‌م ده‌هه‌ین و ئاشکرایه‌ بۆ به‌ده‌ست هه‌تانی مێژووی راسته‌قیه‌نه‌ی سه‌ره‌تای نوسینی ئەم کتێبه‌ ده‌بیته‌ ماوه‌ی شەش ساڵ له‌ مێژووی هاتنه‌ سه‌ر ته‌ختی ئەو پیاوه‌ که‌م بکه‌ینه‌وه.

خوێنه‌رانی ئەم کتێبه‌ ئیتر چ لاو بن یان به‌ته‌مه‌ن، سود له‌خوێندنه‌وی ئەم مێژووه‌ دێرینه‌ وه‌رده‌گرن که له‌هه‌مان کاتدا هه‌ویتی که له‌هه‌له‌سه‌نگاندن و شیکردنه‌وی کۆمه‌لایه‌تی و ده‌رونی.

به‌لام ته‌گه‌ر لاون من ته‌وتان پی راده‌سپێرم دوا‌ی خوێندنه‌وی، ئەو کتێبه‌ له‌ده‌ست نه‌ده‌ن و له‌لای خوتان هه‌لی بگرن و بیبارێزن، بۆنه‌وی کاتیک ته‌مه‌نتان گه‌شته‌ شه‌ست سالی یان زیاتر، سه‌رله‌نوێ ئەم کتێبه‌ بخوێنه‌وه و ته‌وکاته‌دا هه‌نه‌ری "سینوهه" نوسه‌ری ئەم کتێبه‌تان جوانتر بۆ ده‌رده‌که‌ویت و زیاتر پدی به‌لیکدانه‌وی کۆمه‌لایه‌تی و ده‌رونی ئەم کتێبه‌ ده‌بن.

abu ali alkurdy www.igra.forumarabia.com

له‌بازوکه‌راوه‌کانی خاڤ و په‌خشی پێنما